Limba și literatura română

GHID COMPLET PENTRU

BACALAUREAT

72 DE TESTE COMPLETE

- 15 teste noi
- noțiuni teoretice
- 40 de modele complete de rezolvare

MIMI GRAMNEA
DORICA BOLTAȘU NICOLAE
ALINA-TEODORA ROȘCA

Booklet

Mimi Gramnea

Dorica Boltașu Nicolae

Teodora-Alina Roșca

Limba și literatura română

– ghid complet pentru Bacalaureat –

Booklet

București, 2023

CUPRINS

NOTĂ!

Testele pot fi lucrate atât de elevii de la profilul real, cât și de cei de la profilul umanist, excepție făcând subiectul al III-lea al testelor notate cu asterisc, care se adresează exclusiv elevilor de la profilul umanist.

CURENTE LITERARE ROMÂNEȘTI ÎN CONTEXT EUROPEAN

UMANISMUL EUROPEAN

Etapa culturală denumită umanism este strâns legată de întreaga mișcare a Renașterii europene.

Caracteristici	Reprezentanți
• pune în centrul preocupărilor omul și valorile sale; • datorată dezvoltării burgheziei și orașelor, această nouă concepție se desprinde de cenzura puternică a bisericii, iar cărturarul nu mai este, ca în Evul Mediu, doar clericul, ci laicul; • crede în libertatea, perfectibilitatea și demnitatea omului, capabil de a descoperi adevărurile despre sine și despre lume; • accentul cade pe rațiune; • idealul umanist este *Uomo Universale*, personalitatea creatoare capabilă să se afirme în mai multe domenii, să fie simultan savant, muzician, poet, matematician, pictor (una dintre aceste personalități fiind Leonardo da Vinci).	**Italia:** Dante Alighieri, Francesco Petrarca, Giovanni Boccaccio, Ludovico Ariosto, Michelangelo Buonarroti, Niccolo Machiavelli; **Franța:** François Rabelais, Michel de Montaigne, Pierre de Ronsard; **Anglia:** Francis Bacon, Thomas Morus, William Shakespeare; **Țările de Jos:** Erasmus din Rotterdam; **Spania:** Miguel de Cervantes, Luis de Góngora y Argote, Lope de Vega, Pedro Calderón de la Barca; **La noi:** Nicolaus Olahus, Nicolae Milescu Spătarul, Grigore Ureche, Miron Costin, Ion Neculce, Dimitrie Cantemir.

ILUMINISMUL

Iluminismul este un curent ideologic și cultural care se manifestă în secolul al XVIII-lea, prefigurat de *Declarația drepturilor omului și cetățeanului* (1789); prin iluminism se prelungesc ideile renascentiste, cu accent pe importanța rațiunii în cunoaștere și pe emanciparea oamenilor prin cultură.

Caracteristici	Reprezentanți
• are un pronunțat caracter laic și anticlerical; • accentul cade pe valorile rațiunii; • militează pentru eliberarea spiritului de orice prejudecată; • pledează pentru iluminarea maselor populare, pentru emanciparea poporului prin cultură; • acordă interes libertăților spirituale și naționale; • are caracter antifeudal și antidespotic; • apelează adesea la ironie, satiră; • condamnă orice formă de violență, fiind acceptată doar dezbaterea de idei.	**Franța:** Denis Diderot, Jean le Rond D'Alembert, Jean-Jacques Rousseau, Voltaire, Montesquieu; **Anglia:** Jonathan Swift, Daniel Defoe; **Germania:** G.E. Lessing, Johann Wolfgang Goethe, Immanuel Kant; **La noi:** Samuil Micu, Petru Maior, Dinicu Golescu, Ioan Budai-Deleanu, Gheorghe Șincai.

ROMANTISMUL

ROMANTISMUL EUROPEAN

În prima accepție a termenului, romantismul este un curent literar dezvoltat în Europa la sfârșitul secolului al XVIII-lea și în primele decenii ale secolului al XIX-lea, apărut ca o reacție împotriva clasicismului.

Caracteristici	Reprezentanți
• afirmarea originalității și a libertății de creație; reacție împotriva ierarhiei genurilor și a doctrinelor clasice ale obiectivității și imitației; • domeniile de creație predilecte: lirica și drama; • revalorificarea afectivității; • reașezarea eului în centrul lumii; • trecerea de la rațional spre zonele tainice ale sufletului; • cultivarea tainei, tenebrelor, demonicului; • predilecția pentru mit și simbol; • surse de inspirație: folclorul, istoria, natura; • contemplarea spațiului cosmic (infinit); • respingerea prezentului fad și decadent (romanticii caută universuri compensatorii: fie se întorc spre trecut, mai cu seamă spre Evul Mediu, fie se cufundă în lumea visului, a reveriei și a iubirii); • cultivarea stărilor de melancolie, nostalgie, suferință, dar și a ironiei; • apetența pentru solitudine (eroii romantici sunt niște mari singuratici); • prezența figurilor tutelare: titanul, geniul, profetul, regele, demonul și îngerul; • la nivel stilistic, se observă folosirea frecventă a antitezei.	**Germania:** Heinrich Heine, Friedrich von Schiller, Friedrich Hölderlin, August Wilhelm și Friedrich Schlegel (frați) **Rusia:** Mihail Lermontov **Anglia:** Percy Bysshe Shelley, George Gordon Byron, William Wordsworth, Samuel Taylor Coleridge **Franța:** Victor Hugo, Alphonse de Lamartine **Italia:** Giacomo Leopardi **La noi:** Mihai Eminescu, Vasile Alecsandri, Dimitrie Bolintineanu, Barbu Ștefănescu Delavrancea

ROMANTISMUL ROMÂNESC

La noi, romantismul s-a manifestat și în perioada pașoptistă, sub forma unui romantism care milita în primul rând pentru constituirea unei literaturi originale, în care se regăseau și elemente clasice. Dar romantismul și-a găsit expresia plenară în lirica eminesciană, odată cu epoca următoare, a Junimii și a marilor autori din a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Caracteristici

- valorificarea elementului național (folclor, natură, istorie);
- caracterul militant (creația artistică este subordonată idealurilor naționale și sociale ale epocii; se urmărea mobilizarea publicului cititor pentru realizarea acestor idealuri);
- caracter retoric (decurge din dimensiunea lui militantă, stilul retoric fiind o modalitate de persuasiune);
- eclectismul stilistic (romantismul românesc, de la scriitorii pașoptiști și până la Eminescu, și-a integrat anumite aspecte și trăsături particulare ale clasicismului, acest amestec de clasicism și romantism fiind, după unii istorici literari, o caracteristică a romantismului târziu, numit și romantismul Biedermeier).

Particularități ale prozei romantice
• prezența unui narator implicat afectiv, ce renunță uneori (așa cum se întâmplă în proza fantastică) la atributul omniscienței; • acțiune bogată în întâmplări neobișnuite și răsturnări de situație spectaculoase, legate cel mai adesea de ascensiunea și prăbușirea unor personaje; • personaje excepționale, înzestrate cu calități sau defecte ieșite din comun; • cultivarea pitorescului (pitoresc este ceea ce place ochiului, ceea ce e singular, neobișnuit); • întrebuințarea frecventă a antitezei, atât ca procedeu compozițional, cât și ca mijloc de caracterizare a personajelor); • limbaj care mizează pe expresivitate, bogat în figuri de stil; • interes manifestat față de specii cum ar fi nuvela istorică și romanul istoric, nuvela fantastică și romanul fantastic, memoriile de călătorie.
Teme și motive romantice în poezia eminesciană
• **Tema naturii și a iubirii:** **Motive:** lacul, marea, izvorul, codrul, stelele, luceafărul, noaptea, „sara-n asfințit", teiul, nufărul, întâlnirea îndrăgostiților, chemarea iubitei, așteptarea înfrigurată, nostalgia, dorul, femeia-înger și femeia-demon, voluptatea suferinței. • **Tema (supratema) timpului** **Motive:** înserarea, trecerea inexorabilă a timpului, momentul genezei și al extincției universului, istoria, epocile vechi sau mitice ale lumii și ale istoriei naționale (Dacia, Egiptul antic, Evul Mediu ș.a.), timpul sacru al iubirii, timpul cosmic (al Luceafărului) și timpul uman-terestru. • **Tematica filosofică** **Motive:** călătoria cosmică, geniul (cu ipostazele: „bătrânul dascăl" din *Scrisoarea I*, tânărul voievod, Luceafărul, îndrăgostitul „cufundat în stele", magul, profetul, regele, „împăratul și proletarul"), condiția umană, viața ca vis, viața ca teatru.

REALISMUL

A fost un curent literar și artistic care a început să se manifeste spre sfârșitul primei jumătăți a secolului al XIX-lea, ca o reacție împotriva romantismului.	
Caracteristici	**Reprezentanți**
• reconstruiește la nivel ficțional o lume în toată complexitatea ei, înfățișează un tablou cât mai cuprinzător al vieții sociale, cu toate clasele sale; • este o literatură bazată pe *mimesis*, adică pe reprezentarea verosimilă a realității; • teme specifice: goana după înavuțire, căsătoria, familia; • personajele sunt oameni obișnuiți, aparținând tuturor mediilor sociale; • personajele sunt reprezentative pentru o tipologie morală (avarul, arivistul, fata bătrână, tânărul în formare etc.), dar mai cu seamă pentru o categorie socială (țărănimea, burghezia); • în caracterizarea acestor personaje se folosește tehnica detaliului, a amănuntului semnificativ; • se remarcă interesul pentru psihologia personajelor (se întrebuințează analiza psihologică); • apare principiul obiectivității (autorul realist are pretenția de a înfățișa realitatea așa cum este, fără s-o idealizeze, dar și fără s-o caricaturizeze); • naratorul este neimplicat, impersonal, omniscient și omniprezent, adesea obiectiv.	**Franța:** Stendhal, Honoré de Balzac, Gustave Flaubert, Guy de Maupassant **Rusia:** N.V. Gogol, I.S. Turgheniev, L.N. Tolstoi, F.M. Dostoievski, A.P. Cehov **Anglia:** Charles Dickens, W. M. Thackeray

REALISMUL ROMÂNESC

În cultura română, viziunea realistă se regăsește:

- la prozatorii secolului al XIX-lea – Ioan Slavici (romanul *Mara*, nuvela realist-psihologică *Moara cu noroc*), I.L. Caragiale (nuvelele, schițele, dar și comediile);
- în prima jumătate a secolului al XX-lea (Liviu Rebreanu – realismul de inspirație rurală în *Ion* și *Răscoala*, realismul psihologic în *Pădurea spânzuraților*, G. Călinescu – realismul balzacian, de inspirație citadină – *Enigma Otiliei*) și în a doua jumătate, în perioada postbelică (Marin Preda – *Moromeții*).

SIMBOLISMUL

A luat naștere în Franța, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, ca reacție împotriva naturalismului și a cultului exagerat pentru formă al parnasianismului. Odată cu simbolismul începe, în plan european, poezia modernă.

Caracteristici

- preferința pentru simboluri

  Atenție! Nu simbolismul descoperă virtuțile expresive ale simbolului. Acesta este o modalitate de cunoaștere și de expresie a poeților dintotdeauna. Romanticii, de exemplu, sunt, la rândul lor, mari iubitori de simboluri.
- corespondențele: acestea sunt, de fapt, o exprimare a unor echivalențe care se stabilesc între stări interioare (trăiri, senzații, sentimente) și anumite elemente exterioare, din natură, din realitatea înconjurătoare;
- simboliștii au cultivat programatic un gen de corespondențe între tipuri diferite de senzații numite sinestezii: unui anumit sunet îi corespunde un parfum sau o culoare, iar asocierea aceasta se face spontan în conștiința poetului;
- pentru simboliști, poezia este o artă a sugestiei. A numi un lucru, spuneau acești primi poeți moderni, înseamnă a-i răpi misterul: *a-l sugera, iată visul!* (Stéphane Mallarmé). De aceea, folosesc asociații insolite, suprimă unul dintre termeni când folosesc comparația, preferă exprimările eliptice, incantațiile etc.
- muzicalitatea versurilor;
- simbolismul creează poezie în vers liber, renunțând la rigorile versificației;
- temele favorite ale poeziei simboliste: nevrozele, descompunerea universului, decadența, disoluția materiei, bolile, parfumul, florile legate întotdeauna de mister și moarte, muzica viorilor și a clavecinului, obsesia morții, stările de angoasă, depresia, spleen-ul (stare nemotivată de melancolie, manifestată prin plictiseală și dezgust față de orice), disoluția sentimentelor, orașul neurastenizant și noroios, culorile cenușii, terne.

Reprezentanți

Franța:

• Paul Verlaine • Arthur Rimbaud • Stéphane Mallarmé • Jean Moréas

La noi:

• Alexandru Macedonski • George Bacovia • Ion Minulescu • Ștefan Petică • Dimitrie Anghel

Simbolismul românesc

În literatura română, cel dintâi teoretician al simbolismului a fost poetul Alexandru Macedonski. Ideile sale estetice sunt expuse în câteva articole, în care se teoretizează poetica simbolistă: *Despre logica poeziei* (1880) – cultivarea muzicalității: *arta versurilor nu este nici mai mult nici mai puțin decât arta muzicii*; sugestia, inefabilul: *poezia convinge pentru că tot ce este frumos ni se impune fără ca nimeni să-și dea seama în ce mod și pentru ce*; *Poezia viitorului* (1892) – veritabil manifest simbolist. Poezia lui Macedonski este, însă, la confluența a două mari curente: romantism și simbolism.

Poet, prozator și dramaturg, Ion Minulescu a jucat un rol însemnat în impunerea și popularizarea literaturii simboliste. Opera sa cuprinde mai multe volume de versuri, de o muzicalitate deosebită.

Un alt nume important al simbolismului românesc este George Bacovia, care scrie în primele decenii ale secolului al XX-lea.

MODERNISMUL

Este o tendință generală care se manifestă în literatura și arta universală, începând din a doua jumătate a secolului al XIX-lea și până după al Doilea Război Mondial, când va fi continuată de postmodernism. În poezie, se consideră că anul de naștere al liricii moderne este 1857, când Charles Baudelaire publică *Florile răului*.

Caracteristici

- se definește în opoziție cu tradiția care apără un anume ideal de frumusețe neschimbător și transcendent, modernismul însemnând *noul, schimbarea, diferența*;
- ruptura de tradiție și, adesea, revolta împotriva moștenirii creștine;
- artistul modern caută „caracterul frumosului actual", tocmai de aceea accentul cade pe *originalitate*;
- instaurarea *artificialului* și eliminarea naturalului: referințele noilor artiști sunt la lumea marilor orașe, la epoca tehnicii;
- arta este un construct al *imaginației*;
- inaderența la real, respingerea disprețuitoare a lumii reale, de-realizarea realului (Hugo Friedrich): arta are capacitatea de a crea o lume nouă care nu mai urmează legile lumii obișnuite;
- indiferența față de gustul publicului comun (numită de Hugo Friedrich *plăcerea aristocratică de a displăcea*): autorul modernist se adresează unei elite, unor „inițiați".

Poezia modernă

- transformarea negativului, a *urâtului* într-o categorie estetică – *estetica urâtului;*
- estetica modernă *dă un sentiment de înstrăinare, de mister și, în cele din urmă, de nefericire* (Baudelaire), cultivând un frumos în același timp infernal și divin;
- se descoperă analogii și legături noi, cum ar fi cea între poezie și matematică (vezi poezia lui Ion Barbu), ceea ce duce la ermetizarea poeziei;
- predilecția pentru poezia de cunoaștere și preferința pentru artele poetice;
- există o disonanță între formă și conținut, ceea ce generează ambiguitate, aparentă incoerență, tensiuni nerezolvate etc.;
- teoria magiei limbajului și a fanteziei, cultivată mai ales de către adepții „poeziei pure", printre care se numără Mallarmé și, la noi, Ion Barbu;
- *principiul fanteziei dictatoriale* – poetul modernist nu mai „redă"/„exprimă", ci își propune să creeze universuri posibile;
- poezia modernă se bazează pe metaforă, de aceea a fost numită „poezia metaforei"; metafora este constituită din alăturări șocante, aparent incompatibile;
- transfigurarea realului;
- „noul limbaj" caracterizat prin: ambiguitate, limbaj metaforic, sintaxă eliptică sau contorsionată, dislocare topică, preferință pentru versul alb.

Modernismul poetic românesc

- **perioada interbelică:** poeții Tudor Arghezi, Ion Barbu, Lucian Blaga, criticul literar Eugen Lovinescu
- **perioada postbelică**: neomodernismul generației '60 (Nichita Stănescu)

Romanul modernist (de analiză): Mircea Eliade, Camil Petrescu

Romanul de analiză s-a impus în literatura secolului al XX-lea ca o reacție împotriva romanului de tip obiectiv. Prozatorii acestui secol (influențați de psihologia și filosofia epocii) s-au arătat preocupați de analiza stărilor de conștiință și au respins convențiile prozei realiste (mai ales prezența naratorului omniscient), afirmând că acestea generează o evidentă lipsă de autenticitate.

Particularități
• prezența naratorului-personaj, care relatează la persoana I și nu mai deține atributele omniscienței și omnipotenței (narațiune cu focalizare internă); • ordinea evenimentelor nu mai este cronologică; • nu mai contează lumea și faptele, ci individul și interioritatea, memoria lui; deplasarea de accent de la acțiunea propriu-zisă la viața interioară a personajelor și de la creație la analiză (în accepția dată acestor termeni de G. Ibrăileanu); • conflictul este, de obicei, psihologic; conflictul exterior are o importanță secundară sau poate lipsi; • personajele (de regulă intelectuali) au o viață sufletească de o mare bogăție și complexitate, se confruntă cu probleme de ordin moral sau existențial și își analizează permanent reacțiile; acestea acționează adesea într-un mod imprevizibil; • timpul se subiectivizează, devine „timp interior" și funcționează principiul memoriei involuntare, care face ca evenimentele să nu mai fie relatate în ordinea lor cronologică, ci într-o ordine subiectivă, așa cum sunt percepute de conștiința naratorului-personaj; • întrebuințarea unor tehnici și modalități specifice: analiza psihologică, monologul interior, fluxul conștiinței; • apare imperativul autenticității care se concretizează în estomparea limitelor dintre fictional și nonficțional, prin abordarea unor formule cum ar fi jurnalul, memorialul, romanul epistolar sau „dosarul de existențe"; • influența noilor orientări din filosofie (Bergson, Husserl) și psihologie (Freud); • creațiile au caracterul unor „opere deschise".

TRADIȚIONALISMUL

Constituie, alături de modernism, una dintre direcțiile importante care s-au manifestat în literatura română dintre cele două Războaie Mondiale.

Particularități	Reprezentanți
• preocuparea pentru aspectele naționale, pentru folclor, mit și istorie; • caracter rural (cultul satului; satul este privit ca o vatră de spiritualitate); • cultivarea poeziei cu subiect religios (Vasile Voiculescu, *Poeme cu îngeri*, Ion Pillat, *Biserica de altădată*); • poezia pământului și a roadelor; • cultul străbunilor; • paseismul (valorizarea trecutului); • peisajul rural, campestru; • teme specifice: legătura omului cu pământul, legătura dintre generații, nostalgia trecutului; • asimilarea modalităților de expresie ale poeziei moderne.	Ion Pillat Adrian Maniu Vasile Voiculescu Aron Cotruș Radu Gyr

POSTMODERNISMUL

Constituie, alături de neomodernism, una dintre direcțiile importante care s-au manifestat în literatura română postbelică.
Caracteristici
• estetica postmodernistă e strâns legată de contextul extra-literar (social, economic, politic etc.); • recuperarea ironică și parodică a trecutului, a faptelor de cultură datorate predecesorilor; • literatura postmodernistă utilizează citatul, aluzia, colajul, pastișa, reciclarea formelor literare vechi; • cultivă imprecizia și indeterminarea sensului; • pentru postmoderni, literatura este un labirint textual de posibilități, de timpuri paralele, ei făcând apel la epoci trecute și la viitoare alternative; • ironia, ludicul, experimentul; • poezia „coboară în stradă"; • se estompează granițele tradiționale dintre genuri și specii literare; • printre tehnicile de creație preferate de postmoderni se află *intertextualitatea,* procedeul prin care textul trimite mereu la alte texte, citând fără ghilimele, preluând personaje, simboluri, fragmente, sintagme celebre sau rescriind pur și simplu alte texte; • valorificarea cotidianului și a banalului.
Postmodernismul românesc
Postmodernismul este revendicat de *generația '80:* • Mircea Cărtărescu (romanul *Orbitor*, poezie: *Levantul, Poeme de amor*) • Mircea Nedelciu (proză: *Zmeura de câmpie*) • prozatorii Cristian Teodorescu, Răzvan Petrescu și Gheorghe Crăciun, Ioan Groșan • Simona Popescu (romanul *Exuvii*, poezie: *Xilofonul și alte poeme*) • Ion Bogdan Lefter (critică literară) • poetul Florin Iaru Printre primele romane postmoderniste se află romanul colectiv *Femeia în roșu,* scris de Adriana Babeți, Mircea Mihăieș și Mircea Nedelciu. Scriitorii au debutat în anii '80 și au încercat să impună un alt mod de a face literatură. S-a remarcat, pe bună dreptate, că în România anilor '80 nu exista o societate de consum care să ofere fundalul postmodernității (societate industrială, noile tehnologii etc.), fiind vorba, prin urmare, de un „postmodernism fără postmodernitate".

SURSELE EXPRESIVITĂȚII POETICE

A. VALORILE STILISTICE ALE PĂRȚILOR DE VORBIRE

Expresivitatea este o valoare pe care o dobândesc în context anumite cuvinte sau construcții. Printre efectele pe care le produce, enumerăm: eufonia, valoarea afectivă, sublinierea unor idei și sentimente, concizia, evitarea repetițiilor, dinamizarea enunțului, implicarea cititorului, obținerea unor efecte de persuasiune, crearea unor imagini artistice, evidențierea, prin contrast, a unor termeni etc.

Expresivitatea poate fi spontană, în limbajul colocvial, sau deliberată, în limbajul artistic. Între aceste două paliere ale limbii există transferuri, de regulă dinspre cel familiar spre cel beletristic. De exemplu, în lirica lui Nichita Stănescu sunt fructificate valorile expresive ale unor termeni din argou, limbajul popular și cel familiar *(Zicea că i-am vrăjit nasol, / că fac mișto la parastase).*

VALORI EXPRESIVE
Substantivul
Intră frecvent în alcătuirea unor figuri de stil ca: • metafora *Luna, o cloșcă rotundă și grasă* (Mihai Eminescu); • personificarea *Cu grele răsuflete apele dorm* (O. Goga); • comparația: *Mi-e limba aspră ca de cenușă* (T. Arghezi); • epitetul: *veniți să-l lovim cu săgeată de foc!...* (Șt. A. Doinaș); • simbolul: *Dormea întors amorul meu de plumb* (G. Bacovia); • enumerația: *... căci eu iubesc / și flori și ochi și buze și morminte* (Lucian Blaga); • repetiția: *În juru-mi ceața crește rânduri-rânduri* (M. Eminescu); • hiperbola: *Și vodă-i un munte* (G.Coșbuc); • mijloace fonetice: *dar lăsați-o baltă, copii: / erau steluțe în genele ei. / CORUL: Erau steluțe, erau steluțe, erau stelu-u-uțe / În ge...eeneee...leeeee... nele eeeeeeeeel!* (Mircea Cărtărescu).
Adjectivul
Folosit cu sens figurat, adjectivul are, de obicei, valoarea stilistică de *epitet* al substantivului: *Ce noapte groasă, ce noapte grea!* (T. Arghezi). Uneori, un adjectiv poate fi simultan epitet al substantivului și al verbului: *... biruitoare, apa se așază între maluri, potolită, netedă, ca o oglindă.* (Al. Vlahuță) Întrucât substantivul denumește obiecte, ființe, lucruri, fenomene ale naturii, iar adjectivul, însușiri ale acestora (forme, dimensiuni, calități), acestea sunt mijloace foarte importante în reprezentarea artistică a realității prin cuvinte. De aceea, ele sunt folosite cu precădere în descrieri, portrete, tablouri. Frecvența acestora, într-un text literar, are rolul de a crea imagini artistice, cu precădere vizuale, adesea statice. Valoarea afectivă a adjectivului apare și în realizarea sa la gradele de comparație, mai ales la superlativ. • Construcțiile exclamative: *Nu îi fie de deochi, / Ce frumoasă-i fără ochi!* (T. Arghezi); • Folosirea unor substantive cu valoare superlativă: *supărată foc;*

• Repetiția adjectivului:

– *se făcea că era într-o grădină frumoasă, frumoasă…*

(*Țugulea, fiul unchiașului și al mătușii*);

• Adverbe și locuțiuni adverbiale: grozav de, minunat de, din cale afară de, nespus de;

– *Era un vis misterios / și blând din cale-afară / și prea era de tot frumos / De-a trebuit să piară.*

(M. Eminescu);

• Mijloace fonetice: lungirea unei vocale, repetarea unor sunete: *frumoooos!*

Pronumele

Valoarea expresivă a pronumelui rezidă în manifestarea accentuată a interesului vorbitorilor față de o anumită situație sau stare:

• dativul etic (frecvent în literatura populară):

Cine mi-au văzut / și mi-au cunoscut (Miorița);

• dativul posesiv:

Inima-mi tresărea când îl vedeam;

• întrebuințarea cu valoare neutră:

Dă-i cu bere, dă-i cu vin! sau general: *Ce ție nu-ți place, altuia nu-i face!;*

• folosirea unor locuțiuni pronominale cu intenție parodică sau ironică:

S-ar putea să fie Cine-știe-Cine… / care n-a mai fost și care vine / și se uită prin întuneric la mine / și-mi vede cugetele toate. (T. Arghezi);

• utilizat la plural, pronumele semnifică implicarea vorbitorului într-o anumită comunitate, exprimând solidaritatea, condiția umană în general, apartenența la un grup anume etc.

În operele lirice, pronumele de persoana I este esențial în construirea discursului, reprezentând instanța denumită *eu liric*. Pot fi considerate mărci implicite ale eului liric și formele verbale și pronominale de persoana a II-a.

Verbul

Este considerat centrul enunțului, așadar importanța lui în structurarea și dinamica discursului este fundamentală. Cu cât frecvența verbelor este mai mare, cu atât ritmul textului este mai alert, impresia de succesiune rapidă crește, precum în fragmentul de mai jos, o parabolă a relativității competiției:

Mă ajunge săgeata, mă străpunge,
Aleargă mai departe,
Fug după ea, o prind,
Alerg un timp cu ea în mână,
Îi dau drumul, o întrec,
Mă ajunge din urmă,
Mă străpunge...
Și iar o arunc...
Sunt arcul și totodată ținta.

(Marin Sorescu, *Calul alb fără splină*)

În funcție de conținutul semantic, verbele și locuțiunile verbale se pot grupa în mai multe categorii:

• verbe și locuțiuni verbale *incoative* (> fr. *inchoatif*, care exprimă începutul unei acțiuni): a începe, a debuta, a se înfiripa, a răsări, a ieși la iveală etc.:

Iar ceru-ncepe a roti / În locul unde piere. (M. Eminescu);

• verbe și locuțiuni verbale *durative și iterative* (care exprimă ideea de durată a acțiunii și de repetiție, frecvență): a cutreiera, a dormita, a repeta, a lectura, a răzbate etc.:

Fiind băiet păduri cutreieram… (M. Eminescu);

• verbe și locuțiuni verbale *intensive* (exprimă intensitatea unei acțiuni, care se face în ritm viu, uneori încordat): a izbândi, a reuși, a se împlini etc.:

O, vreau să joc, cum niciodată n-am jucat! / Să nu se simtă Dumnezeu / în mine / un rob în temniță - încătușat.

(L. Blaga)

• verbe și locuțiuni verbale *eventive* (fr. *eventif*, verbe reflexive care marchează transformarea, trecerea de la o stare la alta, o schimbare în condiția subiectului): a se îmbogăți, a se ofili, a se înroși, a se îngrășa etc.:

Dintr-un bolovan coboară / Pasul tău de domnișoară (N. Stănescu)

Ca și celelalte categorii gramaticale, verbul intră în componența unor figuri de stil:
• personificarea:
Umbra ta, lovindu-se de ziduri (Nichita Stănescu)
• enumerația:
Să stăm de vorbă, să vorbim, să spunem cuvinte / lungi, sticloase, ca niște dălți ce despart / fluviul rece în delta fierbinte, / ziua de noapte, bazaltul de bazalt.
• metafora:
Prea mi-a nins și mi-a plouat, demult, / în copilăria mea cu nopți grozave (N. Stănescu)

Valori expresive ale modurilor și timpurilor verbale

1. Indicativul exprimă o acțiune sigură, reală, conferind impresia de certitudine.
Diferitele forme temporale ale indicativului dezvoltă, la rândul lor, alte nuanțe și valori expresive:

• **Prezentul**: poate sugera, în funcție de context:
– un adevăr general valabil (prezentul etern sau gnomic):
Ce e val ca valul trece (Mihai Eminescu);
– prezentul istoric, folosit în locul trecutului pentru a crea o imagine dinamică, plină de viață:
Călăreții împlu câmpul și roiesc după un semn / și în caii lor sălbatici bat cu scările de lemn, / Pe copite iau în fugă fața negrului pământ / Lănci scânteie lungi în soare, arcuri se întind în vânt... (Mihai Eminescu);
– prezentul narativ sau dramatic, utilizat de un narator pentru a crea iluzia de prezent în ceea ce privește unele fapte din trecut:
și eu fuga și ea fuga, și eu fuga și ea fuga, până ce dăm cânepa toată palancă la pământ. (Ion Creangă);
– prezentul instantaneu – care marchează o acțiune începută și terminată într-un interval foarte scurt:
Marchează pentru oaspeți jucătorul cu numărul 9.

• **Imperfectul**: exprimă o acțiune trecută, cu aspect durativ, al cărei final nu este clar marcat.
Porni luceafărul. Creșteau / În cer a lui aripe, / Și căi de mii de ani treceau / În tot atâtea clipe. (Mihai Eminescu)
Imperfectul îndeplinește mai multe valori:
1. Imperfectul narativ/evocativ are o *funcție dinamic-evocativă*, proiectând un eveniment, o trăire sau o stare într-o durată nedeterminată și instituie o perspectivă subiectivă a naratorului/eului liric (*Pe atunci colindam mult prin păduri și pe dealuri*);
2. Imperfectul descriptiv actualizează în imagini plastice o realitate trecută, situând-o într-o durată indeterminată. Are o funcție descriptiv-evocativă, imprimând rememorării o dimensiune subiectivă, melancolică (*Ea era frumoasă ca umbra unei idei*);
3. Imperfectul iterativ – exprimă fluxul temporal, duratele ciclice, situațiile repetabile (*Vorbeau zilnic la telefon*);
4. Imperfectul oniric – creează un plan al imaginarului oniric și dă impresia de ireal a succesiunii de evenimente sau de stări și trăiri lirice. (*Se făcea că eram într-o altă țară...*)

• **Perfectul compus**: indică o acțiune trecută, încheiată, sigură, trimițând la un prezent al actului comunicării.
Și dac-a fost pețită des / E lucru tare cu-nțeles, / Dar dintr-al prinților șirag, / Câți au trecut al casei prag, / De bună seamă cel mai drag / A fost ales. (G. Coșbuc)
– perfectul compus înscrie evenimentele narate, procesele, stările sau experiențele lirice într-o durată trecută închisă, exprimând ideea finalizării unei acțiuni;
– poate avea rol în delimitarea planului naratorului (a cărui obiectivitate poate fi exprimată prin perfectul simplu) de planul personajelor, marcat subiectiv prin perfectul compus;
– în relație cu timpul narativ principal, perfectul compus poate avea un rol rezumativ sau conclusiv, reliefând caracterul ireversibil al evenimentelor;

• **Perfectul simplu**: este considerat prin excelență timpul povestirii; el desemnează evenimente recente. Este folosit regional în Oltenia, unde indică fapte petrecute în ultimele 24 de ore.
Vătavul a dat semn din steag / Și atunci porniră toți șireag / Încetinel. (G. Coșbuc)
Perfectul simplu are două valori:
1. Narativă – situează prim-planul evenimentelor/al momentelor relatate, al stărilor enunțate într-un trecut recent, apropiat de timpul narării;
– oferă impresia de acțiune momentană sau reliefează derularea rapidă a evenimentelor; în unele contexte epice, oferă impresia de accelerare bruscă a relatării.
Se aplecă, luă în mâini un bulgăre și-l sfărâmă între degete cu o plăcere înfricoșată. (L. Rebreanu)

2. Descriptivă – conferă vivacitate imaginilor descriptive, creând impresia de succesiune alertă.

Ploaia începu să cadă în stropi mari, tunetele începură să răsune de-a lungul văii cu niște zguduituri mai puternice și mai puternice. (I. Slavici)

• **Mai-mult-ca-perfectul** arată că o acțiune s-a desfășurat în trecut și s-a încheiat înaintea alteia din trecut. Rolul stilistic este acela de a diferenția trecutul îndepărtat al întâmplărilor de timpul istorisirii, creând o tensiune narativă.

În primăvara anului 1916, ca sublocotenent proaspăt, întâia dată concentrat, luasem parte, cu un regiment de infanterie din capitală, la fortificarea văii Prahova, între Bușteni și Predeal. (Camil Petrescu)

În unele contexte, are rolul de a insera o secvență retrospectivă. (T. Vianu) Valoarea sa expresivă este conferită de întreruperea fluxului temporal, de o dislocare semnificativă în ordinea cronologică, creând acronia narativă.

Niciodată femeia aceasta nu mă iubise. Reluam tot ce a fost la Odobești, la țară, și acum simțeam că acolo am avut dreptate... (Camil Petrescu)

• **Viitorul** – poate avea două forme: una literară (*voi scrie*) și alta populară, analitică (*am să plec, o să plec*).

Viitorul indică o acțiune care se va petrece după momentul vorbirii. El prelungește, astfel, prezentul enunțării într-o durată imaginară.

Rolul stilistic principal este acela de a crea o perspectivă anticipativă, reprezentarea unui plan interior al reveriei sau al dorinței;

Valoarea sa expresivă rezidă în marea încărcătură afectivă și subiectivă, fiind apropiat de conjunctiv;

Eu am să scriu „Romanul adolescentului miop". (M. Eliade)

Viitorul anterior construiește o succesiune de secvențe anticipative, situând starea sau evenimentul exprimat înaintea altei acțiuni proiectate în viitor. Valoarea sa stilistică este cea de exprimare a incertitudinii locutorului sau a unei posibilități.

Valori expresive ale modurilor și timpurilor verbale

2. Conjunctivul indică o acțiune posibilă, probabilă, sub semnul ipotezei:

Întâi, însă, viața, bolind de durată, / Să nu înceteze deodată, / Și chinul să-nceapă cu-ncetul. / Să usture aerul greu, ca oțelul. (Tudor Arghezi)

3. Condițional-optativul – indică o acțiune dorită, în împlinirea căreia intervine un element perturbator, un obstacol:

Aș putea vecia cu tovărășie / Să o iau părtașă gândurilor mele. (Tudor Arghezi)

4. Imperativul – se folosește pentru a exprima un îndemn, o poruncă, o rugăminte etc.:

Vino iar la sânu-mi, nepăsare tristă! (Mihai Eminescu)

5. Gerunziul – imprimă acțiunii un sens durativ, raportând-o la alta; poate dobândi în contexte un efect de muzicalitate lentă, cu ritm apăsat:

Iubind în taină am păstrat tăcere, / Gândind că astfel o să-ți placă ție. (Mihai Eminescu)

Adverbul

Are, de obicei, valoare stilistică de epitet al verbului, cu rolul de a reda mai expresiv modul de desfășurare a acțiunii:

Te stingi încet din mine, iară / sub piept lovește-n căldărim o minge / și ziua pe trotuare se prelinge, / lăsând în urmă-i iz de primăvară. (Nichita Stănescu)

Interjecția

Are ca principale efecte expresive crearea de imagini auditive, dinamizarea, aspectul ludic, imitarea unor sunete din natură pentru crearea unei atmosfere, imprimând discursului diferite nuanțe afective: mirarea, furia, îndoiala, insistența, aprobarea, chemarea, nemulțumirea etc.

Alături de mocirlele uscate / ies pomii toți cu trunchiurile-n floare / Hei... zi cu soare-n zare, spune-mi oare / cam câte fete-s astăzi deflorate? (Nichita Stănescu)

B. FIGURILE DE STIL

Aliterația [fr. *allitération*, „repetarea aceleiași litere"] – figură de sunet care constă în repetarea consoanelor sau a silabelor pentru obținerea unei efect auditiv, eufonic.	*Eu altfel respir aerul ca soda / Și caut suflul lucrului în sine / Pot să vă spun sonetul ce e, oda/ Secrete ce le știe orișicine* (Marin Sorescu, *Declarație*)
Asonanța [*fr. assonance*] – repetiția vocalei accentuate în două sau mai multe cuvinte plasate în succesiune.	*Cu ceața groasă oblojind copacii / Coboară jos cerul ca o prelată* (Marin Sorescu, *Sonet tomnatic*)
Anafora [gr. *Anaphorá* din *ana* și *phorein*, „a transporta"] – figură care constă în reluarea printr-un substitut a unui termen exprimat anterior numit antecedent. Relația antecedent-substitut este numită „relație anaforică" și are rolul de a oferi referința substitutului. Ea are mai multe funcții: emfatică, de intensificare, retorică, favorizează acumularea enumerativă etc.	*Întotdeauna tu ești alta / Și întotdeauna eu sunt același* (Marin Sorescu, *Întotdeauna tu ești alta*)
Hiperbola (fr. *hyperbole*) – figură de stil, constând în folosirea unor expresii și imagini exagerate, pentru a reda mai plastic ideea și a impresiona mai puternic.	*Fiecare din noi se consideră Dragoș mândru ca un soare / Și cu un roi întreg după el, chiuind, fuge în zig-zag* (Marin Sorescu, *Lupta cu gărgăunii*)
Metonimia (fr. *métonymie*) – figură de stil care constă în inversiunea voluntară a categoriilor logice ale întregului prin parte, ale părții prin întreg, ale cauzei prin efect, ale efectului prin cauză, ale abstractului prin concret, ale posesorului prin lucrul posedat.	*Ce pană să se înnoade exact / La firul meu început* (Marin Sorescu, *Scribul*); *„pana" pentru „scris"*
Sinecdoca (din lat. synecdoche, ngr. sinekdohí, fr. synecdoque) – figură de stil care constă în lărgirea sau restrângerea sensului unui cuvânt prin folosirea întregului în locul părții (și invers), a particularului în locul generalului, a generalului în locul particularului, a materiei din care este făcut un lucru în locul lucrului însuși etc.	*Vin cu inima curată / Să-și fumeze aici tutunul / ce răbdare-are românul / Vor a ști, cronometrată* (Marin Sorescu, *Năvăliri*)
Comparația [lat. *comparatio*, „asemănare, stabilire"] – figură de stil prin intermediul căreia un termen numit comparat este apropiat de alt termen numit comparant prin intermediul unui adverb ce semnifică asemănarea lor (ca, precum, cum). Apropierea se face pe baza unei analogii.	*Ai intrat în inspirația mea astăzi / Ca un microb frumos* (Marin Sorescu, *Microb frumos*)
Personificarea este figura de stil prin care lucrurilor, obiectelor li se atribuie însușiri umane.	*Îmi place aerul tandru / din jurul tău* (Marin Sorescu, *Microb frumos*) *Îmi cade cerul în genunchi* (Marin Sorescu, *Lumina dată la rindea*)
Alegoria (fr.*allégorie* – „desfășurare a închipuirii") este un procedeu stilistic constând în exprimarea unei idei abstracte prin mijloace concrete; altfel spus, este o amplă metaforă ce permite un transfer din planul abstract/profund al înțelesurilor, într-un plan de suprafață, figurativ.	*Fulgerul a trecut prin mine / Luminându-mă fantastic / Dar omorându-l / Pe fiul meu... Dacă mă gândesc la pădure / Se face mangal / Până mâine dimineață / De bun ce sunt / Lumina m-a rugat să-i fiu gazdă / Și cu toate acestea, în jurul meu / E un imens cerc / Negru.* (Marin Sorescu, *Fulgerul a trecut*)

B. FIGURILE DE STIL

Aliterația [fr. *allitération*, „repetarea aceleiași litere"] – figură de sunet care constă în repetarea consoanelor sau a silabelor pentru obținerea unei efect auditiv, eufonic.	*Eu altfel respir aerul ca soda / Și caut suflul lucrului în sine / Pot să vă spun sonetul ce e, oda/ Secrete ce le știe orișicine* (Marin Sorescu, *Declarație*)
Asonanța [*fr. assonance*] – repetiția vocalei accentuate în două sau mai multe cuvinte plasate în succesiune.	*Cu ceața groasă oblojind copacii / Coboară jos cerul ca o prelată* (Marin Sorescu, *Sonet tomnatic*)
Anafora [gr. *Anaphorá* din *ana* și *phorein*, „a transporta"] – figură care constă în reluarea printr-un substitut a unui termen exprimat anterior numit antecedent. Relația antecedent-substitut este numită „relație anaforică" și are rolul de a oferi referința substitutului. Ea are mai multe funcții: emfatică, de intensificare, retorică, favorizează acumularea enumerativă etc.	*Întotdeauna tu ești alta / Și întotdeauna eu sunt același* (Marin Sorescu, *Întotdeauna tu ești alta*)
Hiperbola (fr. *hyperbole*) – figură de stil, constând în folosirea unor expresii și imagini exagerate, pentru a reda mai plastic ideea și a impresiona mai puternic.	*Fiecare din noi se consideră Dragoș mândru ca un soare / Și cu un roi întreg după el, chiuind, fuge în zig-zag* (Marin Sorescu, *Lupta cu gărgăunii*)
Metonimia (fr. *métonymie*) – figură de stil care constă în inversiunea voluntară a categoriilor logice ale întregului prin parte, ale părții prin întreg, ale cauzei prin efect, ale efectului prin cauză, ale abstractului prin concret, ale posesorului prin lucrul posedat.	*Ce pană să se înnoade exact / La firul meu început* (Marin Sorescu, *Scribul*); *„pana" pentru „scris"*
Sinecdoca (din lat. synecdoche, ngr. sinekdohí, fr. synecdoque) – figură de stil care constă în lărgirea sau restrângerea sensului unui cuvânt prin folosirea întregului în locul părții (și invers), a particularului în locul generalului, a generalului în locul particularului, a materiei din care este făcut un lucru în locul lucrului însuși etc.	*Vin cu inima curată / Să-și fumeze aici tutunul / ce răbdare-are românul / Vor a ști, cronometrată* (Marin Sorescu, *Năvăliri*)
Comparația [lat. *comparatio*, „asemănare, stabilire"] – figură de stil prin intermediul căreia un termen numit comparat este apropiat de alt termen numit comparant prin intermediul unui adverb ce semnifică asemănarea lor (ca, precum, cum). Apropierea se face pe baza unei analogii.	*Ai intrat în inspirația mea astăzi / Ca un microb frumos* (Marin Sorescu, *Microb frumos*)
Personificarea este figura de stil prin care lucrurilor, obiectelor li se atribuie însușiri umane.	*Îmi place aerul tandru / din jurul tău* (Marin Sorescu, *Microb frumos*) *Îmi cade cerul în genunchi* (Marin Sorescu, *Lumina dată la rindea*)
Alegoria (fr.*allégorie* – „desfășurare a închipuirii") este un procedeu stilistic constând în exprimarea unei idei abstracte prin mijloace concrete; altfel spus, este o amplă metaforă ce permite un transfer din planul abstract/profund al înțelesurilor, într-un plan de suprafață, figurativ.	*Fulgerul a trecut prin mine / Luminându-mă fantastic / Dar omorându-l / Pe fiul meu... Dacă mă gândesc la pădure / Se face mangal / Până mâine dimineață / De bun ce sunt / Lumina m-a rugat să-i fiu gazdă / Și cu toate acestea, în jurul meu / E un imens cerc / Negru.* (Marin Sorescu, *Fulgerul a trecut*)

Epitetul (gr. *epitheton*, „cuvânt adăugat") – „Partea de vorbire sau de frază care determină, în lucrările sau acțiunile exprimate, printr-un substantiv sau verb, însușirile lor estetice, adică acelea care pun în lumină felul cum le vede sau cum le simte scriitorul și care au un răsunet în sensibilitatea și fantezia cititorului." (T. Vianu)	*E-atâta iarnă-n frigul sferic...* (Marin Sorescu, *Limpezimi*) *norul feței mele, plumburiu și greu* (Nichita Stănescu, *Euridice*)
Interogația retorică [lat. *interogatio*, „întrebare"] – figură de stil realizată sub forma unei/ unor întrebări de la care nu se așteaptă un răspuns, dar prin intermediul căreia/ cărora se transmit o idee, o supoziție, o atitudine. Este, de fapt, o falsă întrebare.	*– Ce literă e asta? / L-a întrebat. – Noaptea, a spus el. – Te înșeli, este soarele. / Noaptea, știm cu toții, n-are raze. Dar asta? / Noaptea. / – Mă faci să râd! Este marea. De unde / Atâta întuneric în mare?* (Marin Sorescu, *Unghi*)
Paralelismul sintactic [fr. *parallélisme]* – repetarea simetrică a unor funcții sau structuri sintactice, în propoziție sau în frază; realizarea acestuia este rezultatul repetiției și al simetriei.	*Alergam pe o platformă infinită de beton* *alergam.* *Tăcerea era desăvârșită și alergarea nu mi-o auzeam* *vederea platformei era amplă și infinită* *și n-o mai vedeam.* *Alergam pe-o platformă infinită de beton* *alergam.* (Marin Sorescu, *Trepte*)
Refren [*fr.* refrain, *cf. lat.* refringere – a rupe] – procedeu stilistic ce desemnează cuvântul, sintagma, versul sau versurile care se repetă la anumite intervale pentru a sublinia o stare, o idee, pentru a spori expresivitatea și muzicalitatea unei opere	*Numai o clipă, spuse aerul* *păsării care zbura* *Numai o clipă, lasă-mă numai o clipă* *să nu fiu de față cu dumneata* *Numai o clipă, numai o clipă* *lasă-mă singură cu dumneata* *Numai o clipă, numai o clipă* *i-am spus morții care rânjea* *cu roșii buze, cu albă dantură.* (Nichita Stănescu, *Numai o clipă*)
Metafora [gr. *metaphora*, „transport, transfer"] – figură de stil (trop) care constă în denumirea unui obiect, lucru, acțiune, printr-un altul, pe baza unei analogii. Metafora este, de fapt, o comparație din care lipsește elementul de legătură (ca, precum, asemenea etc.); prin urmare, se produce o echivalare, o identitate între cei doi termeni alăturați, cel comparat T1 și cel comparativ T2.	*Ca un glob de aur luna strălucea* este, evident, o comparație, unde T1 = luna și T2 = glob de aur. În enunțul *luna, un glob de aur, strălucea* – este cuprinsă o metaforă pe baza analogiei între lună și aspectul strălucitor (aur) și rotund (glob).
Oximoronul [gr. oxys, „înțepător, picant" și moros, „prostănac, năuc"] – figură de stil ce constă în asocierea în aceeași sintagmă a doi termeni ce exprimă noțiuni contradictorii.	*suferință tu, dureros de dulce, bulgări fluizi.* (Mihai Eminescu)
Elipsa – procedeu al eliminării unei părți a discursului care se subînțelege ușor din context, fără să fi fost exprimată în prealabil. Elipsa elimină ceea ce este neesențial, reținând exprimarea concisă a ideii.	*Fă cunoștință cu fata, n-o lua numai pe auzite, pentru că nu se mănâncă tot ce zboară și se-ntâmplă de departe trandafir și de-aproape borș cu știr.* (Costache Negruzzi)
Repetiția [*fr.* repétion, *lat.* repetitio] – Figură de stil care constă în repetarea unui cuvânt, a unui grup de cuvinte, sau a aceleiași relații gramaticale de două sau de mai multe ori pentru a întări o idee sau o impresie.	*Tremur, tremur, tremur...* *Orice ironie* *Vă rămâne vouă –* *Noaptea e târzie,* *Tremur, tremur, tremur.* (George Bacovia, *Rar*)

Enumerația [*fr.* énumération, *lat.* enumeratio – enumerare] 1. Ca termen retoric, desemnează o recapitulare a principalelor argumente înainte de încheierea discursului cu scopul de a convinge auditoriul. 2. Ca figură de stil, constă în prezentarea succesivă a unor argumente, fapte, însușiri privitoare la o temă sau un subiect, utilizată atât în proză, cât și în poezia lirică. Este considerată și una dintre figurile insistenței.	*Iar în patru părți a lumii / Vede șiruri munții mari, / Atlasul, Caucazul, Taurul și Balcanii seculari; / Vede Eufratul și Tigris, Nilul, Dunărea bătrână, / Umbra arborelui falnic peste toate e stăpână.* (Mihai Eminescu, *Scrisoarea III*)

I. SEMNELE DE ORTOGRAFIE

1. APOSTROFUL [’]

A. **La nivel grafic,** apostroful marchează:	Exemple
1. căderea accidentală a unor sunete	*Cine oar’ să fie omul care te-a îngrozit?* (Grigore Alexandrescu, *Umbra lui Mircea. La Cozia*) *’Neața!*
2. absența cifrei sau a cifrelor de început ale anilor calendaristici	*Anii ’80, anul ’48*
3. grafia unor cuvinte împrumutate din alte limbi, neadaptate limbii române	*McDonald’s*

B. La **nivel stilistic,** apostroful contribuie la:	Exemple
1. evidențierea felului de a vorbi al unui personaj	*Las’ că știu eu că te prefaci! Zice Goe.* (I.L. Caragiale, *D-l Goe...*)
2. păstrarea ritmului și a măsurii prin reducerea numărului de silabe	*Gerul dă aripi de vultur cailor în spumegare / Ce se-ntrec pe câmpul luciu, scoțând aburi lungi pe nare. / O! tu, gerule năprasnic, vin', îndeamnă calul meu / Să mă poarte ca săgeata unde el știe, și eu!* (Vasile Alecsandri, *Gerul*)
3. impresia de oralitate în textele literare	*Vrei ceva, băiatu’?* (Radu Paraschivescu, *Salvarea*)
4. atitudinea ironică	*Sigur vreți să vină și domnu’?*

ATENȚIE!
Apostroful este singurul semn exclusiv ortografic.

2. CRATIMA [-]

A. La nivel grafic

I. Cratima leagă:	Exemple
1. cuvinte pronunțate împreună: a) permanent b) accidental	*a) dă-l, de-a dreptul, las-o* *b) de-abia* sau *de abia*, *n-am* sau *nu am* etc.
2. cuvinte compuse	*Roșu-Împărat, Albă-ca-Zăpada, drept-credincios, Piatra-Neamț*
3. componentele unor locuțiuni	*treacă-meargă, tura-vura, hodoronc-tronc*

4. articolul hotărât enclitic de unele cuvinte împrumutate, a căror finală prezintă deosebiri între scriere și pronunțare	*Acquis-ul, show-uri*
5. elementul *-lea, -a* de la numeralul ordinal și *-ime* de la numeralele cardinale scrise cu cifre romane sau arabe	*a VIII-a, al XXI-lea , 17-imi*
6. cuvinte care se repetă identic sau ușor modificate	*ușor-ușor, singur-singurel, cioc-cioc*
7. sufixe și prefixe de cuvântul de bază	*ex-ministru, pro-Nato, ante-'90*
8. substantive care denumesc grade de rudenie de adjective pronominale posesive	*Maică-mea, cumnatu-său, soacră-sa*
9. forme abreviate ale unor cuvinte	*Lt-major, S-V*
10. derivatele cu prefixele *ne-* și *re-* de la teme care încep cu *îm-, în-*	*ne-ncetat, re-mpărți*
11. forme verbale inversate	*venit-au*
12. pronumele neaccentuat *l-* de un verb care începe cu vocală	*l-am ascultat*
13. forma scurtă a verbului *a fi (-s-)* de cuvinte care se termină în vocală	*Câțiva-s atleți*

II. Cratima desparte:	Exemple
1. cuvintele în silabe la capăt de rând	*li-te-ra-tu-ră*
2. silabele unui cuvânt redat sacadat	*O-braz-ni-cu-le!*

B. La nivel stilistic

Cratima marchează:	Exemple
1. tempoul rapid al vorbirii	*De-abia a ajuns și s-a și apucat de teme.*
2. menține ritmul și măsura versurilor (prin căderea unei vocale, dispariția unei silabe, eliminarea hiatului, apariția unui diftong etc.)	*Ne-am așezat alături și brațu-i m-a cuprins. / Un luminiș în mine părea că s-ar fi stins.* (Tudor Arghezi, *Toamna*)
3. intensifică sentimentele (de bucurie, admirație, dispreț, ură, revoltă ș.a.)	*No-ta ze-ce pentru acest proiect!* *Pe unde ai umblat, ne-no-ro-ci-tu-le?*

ATENȚIE!

Cratima este **obligatorie**:	Exemple
1. când leagă un pronume cu formă neaccentuată (*mi-, ți-, i-, te-, ne-,v- le-, și-)* de un verb auxiliar sau de pronumele neaccentuat *o*	*ți-a zis, mi-a luat, i-o trimite*
2. când pronumele (*mi-, ți-, li-, ni-, vi-, i-, și-*) neaccentuate sunt urmate de forme pronominale în acuzativ	*Și-i duce, ni-l dăruiește*
3. când pronumele neaccentuate *i* și *o* sunt precedate de verbe la imperativ, optativ sau conjunctiv	*Cântă-i! Laud-o!, ar aduce-o*
4. când pronumele *i* se află după un substantiv sau prepoziții de genitiv	*Cartea-i, asupra-i, contra-i*

5. în structuri în care apare forma verbală *i*	*Nu-i, i-i dor*
6. în locuțiuni adverbiale formate cu prepoziția compusă *de-a*	*De-a latul*

Cratima este **facultativă:**	Exemple
1. când nu este necesar un tempo rapid al vorbirii	*de-ar veni* (tempo rapid pentru ritm și măsură în poezie sau pentru dinamizarea discursului în proză) *de ar veni* (tempo normal)
2. când un cuvânt terminat în vocală este înaintea altuia care începe cu *î-* neaccentuat urmat de consoana *-n*	*grupa-ntreagă* *grupa întreagă*

ATENȚIE!
Cratima contribuie la formarea unor figuri de stil fonetice:
- **sinereza** (transformarea unui hiat în diftong: *de-abia*);
- **sinalepsa** (reducerea unui diftong la o singură vocală: *d-abia*);
- **afereza** (suprimarea unui sunet inițial: *-nalt*);
- **apocopa** (suprimarea unui sunet final: *pân-să*).

3. PUNCTUL [.]

La nivel grafic, punctul este folosit:	Exemple
1. în abrevieri dacă acestea păstrează una sau mai multe litere din partea inițială a cuvântului, nu și cea finală	*etc., invar., C.F.R., d.Hr.*

ATENȚIE!

Nu sunt urmate de punct:	Exemple
1. abrevierile care conțin vocala finală	*dnei*
2. punctele cardinale	*N, S, V*
3. simbolurile unităților de măsură	*cm, mm, mg*
4. simbolurile din diverse domenii științifice	*L (lungime), O (oxigen)*
5. abrevieri împrumutate	*HIV, SUA*

4. VIRGULA [,]

La nivel grafic, virgula este folosită:	Exemple
1. în interiorul unor locuțiuni, având aceeași funcție ca și cratima	*cu chiu, cu vai* *de bine, de rău*
2. între cuvinte care se repetă identic sau cu o valoare apropiată (interjecții, adverbe, adjective), intrând în concurență cu cratima (trosc-trosc) și cu semnul exclamării (pleosc!)	*mor, mor; ham, ham; cioc,cioc*

II. SEMNELE DE PUNCTUAȚIE

1. CRATIMA [-]

Cratima este folosită:	Exemple
1. între cuvinte repetate, care constituie o unitate	*Fata era frumoasă-frumoasă.*
2. între numerale, pentru indicarea aproximației	*Au venit 3-4 oameni.*
3. între substantive sau numerale ce precizează limita de spațiu și de timp	*pe ruta București-Craiova* *în perioada 10-15 ianuarie*
4. ierarhia într-un clasament	*Elevii au ocupat locurile 2-4.*

2. LINIA DE DIALOG [—]

A. La nivel grafic, linia de dialog semnalează:	Exemple
1. începutul vorbirii directe	*— Mam'mare! de ce nu mai vine?... Eu vreau să vie!* *— Vine, vine acuma, puișorul mamii! răspunde cucoana.* (I.L. Caragiale, *D-l Goe*)

B. La nivel stilistic, linia de dialog creează o pauză și o intonație specifice în vorbire.

De asemenea, linia de dialog este o marcă a dialogului, mod de expunere, ce îndeplinește următoarele funcții:
- asigură comunicarea dintre personaje;
- conferă culoare locală;
- creează impresia de autenticitate;
- dinamizează discursul;
- reprezintă o modalitate indirectă de caracterizare a personajelor etc.

3. SEMNUL EXCLAMĂRII [!]

Semnul exclamării este semnul grafic care marchează o intonație exclamativă.

A. La nivel sintactic

Semnul exclamării este folosit:	Exemple
1. pentru a marca grafic intonația enunțurilor exclamative sau imperative	*Nimicul zăcea-n agonie* *când singur plutea-ntuneric și dat-a* *un semn Nepătrunsul:* *„Să fie lumină!"* (Lucian Blaga, *Lumina*)
2. în interiorul enunțurilor, după interjecții	*Ei! ziceți voi cum știți; eu zic cum am apucat.* (I.L. Caragiale, *D-l Goe...*)
3. după vocative exclamative	*— Goe! puișorule! Goe! Goe!* (I.L. Caragiale, *D-l Goe...*)
4. după propoziții incidente pentru a sublinia caracterul exclamativ sau imperativ	*Iar vizitiul – ptiu ferească Sfântul de-așa creștin! – în loc de ochi avea sticle negre, ca orbii...* (Ionel Teodoreanu, *La Medeleni*)
5. după anumite imprecații, injurii sau invocații	*Cât de frumoasă te-ai gătit,* *Naturo, tu! Ca o virgină* *Cu umblet drag, cu chip iubit!* *Aș vrea să plâng de fericit...* (G. Coșbuc, *Vara*)

B. La nivel stilistic

Semnul exclamării este folosit pentru:	Exemple
1. a sugera anumite stări afective: hotărâre, curaj, dezgust, suferință etc.	*— Am zis! spuse ea cu o privirea ce trăda hotărârea.*
2. în locul unei atitudini care să marcheze mimica și gesturile personajului	*— Am reușit primul la facultate!* *— !...*
3. a reda intensitatea unei trăiri	*— Sări, coniță! varsă spirtul! s-aprinde!* (I.L. Caragiale, *Vizită*)
4. a arăta dezaprobare, ironie	*— Hm! Să crezi tu asta!*
5. a accentua o anumită atitudine (indignare, refuz, dezaprobare etc.)	*— Nu! Nu! am spus. Tu chiar nu înțelegi?*

4. SEMNUL ÎNTREBĂRII [?]

Semnul întrebării este semnul grafic care marchează o intonație interogativă.

A. La nivel sintactic

Semnul întrebării este folosit pentru a marca:	Exemple
1. intonația unor cuvinte sau grupuri de cuvinte	*JUPÂN DUMITRACHE: Ei! iac-așa m-a fiert fără apă toată seara...* *IPINGESCU: În sfârșit?* (I.L. Caragiale, *O noapte furtunoasă*)
2. cuvinte sau grupuri de cuvinte cu funcție de propoziții interogative directe	*— Nu e nimic pe lume, nu pot face nimic ca să mă poți iubi puțin? E cu adevărat imposibil?* (Camil Petrescu, *Patul lui Procust*)
3. sfârșitul unei propoziții interogative incidente intercalate între părțile unei propoziții enunțiative sau între două propoziții enunțiative izolate prin pauze.	*A fost impresionată de vorbele și de purtarea lui – de altfel, cum să nu iubești un asemenea om? – încât a acceptat imediat propunerea lui.*

B. La nivel stilistic

Semnul întrebării poate sugera:	Exemple
1. interogația retorică	*Lumina ce-o simt* *năvălindu-mi în piept când te văd,* *oare nu e un strop din lumina* *creată în ziua dintâi,* *din lumina aceea-nsetată adânc de viață?* (Lucian Blaga, *Lumina*)
2. absența unei replici cu caracter interogativ, exteriorizată prin mimică	*— N-ai aflat ce se întâmpla?* *— ?*
3. rezervele sau îndoielile vorbitorului față de o afirmație anterioară; se notează între paranteze	*Spunea că talentul (?) l-a ajutat și de data asta.*
4. anumite sentimente puternice: revolta, nemulțumirea, furia, neîncrederea, redate în monologul interior etc.	*Ce să-mi fac dacă e în mine ceva mai tare decât voința mea?* (Ioan Slavici, *Moara cu noroc*)
5. împreună cu semnul exclamării redă sentimente contradictorii	*Să-ți spui ce am aflat acuma la telefon din București...* *E lată rău! Războiul e declarat.* *— Ce?! zic eu îngrozit.* (I.L. Caragiale, *Ultima oră !...*)
6. oscilația între două posibilități, o dilemă interioară	*Pe cine să aleagă oare?*

5. GHILIMELELE [„ ”]

A. La nivel grafic, ghilimelele:	Exemple
1. reproduc întocmai un cuvânt, un grup de cuvinte, o propoziție, o frază sau un paragraf spuse sau scrise de către cineva	*Plâns de cobe pe la geamuri se opri,* *Și pe lume plumb de iarnă s-a lăsat;* *„I-auzi corbii! ...”* *mi-am zis singur...și-am oftat;* *Iar în zarea grea de plumb* *Ninge gri.* (George Bacovia, *Gri*)
2. reproduc în frază titlurile operelor literare, științifice, ale publicațiilor etc.	*Romanul „Ion” a fost publicat în anul 1920.*
3. atrag atenția în mod deosebit asupra anumitor cuvinte și le dau o importanță mai mare	*„Se consumă” e un fel de a spune.*
4. precizează sensul unor cuvinte în lucrările științifice	*Cuvântul „inefabil” desemnează ceva ce nu poate fi exprimat în cuvinte. (DEX)*

B. La nivel stilistic, ghilimelele:	Exemple
1. exprimă ironia față de cel care folosește cuvântul sau grupul de cuvinte reprodus, ori când cuvântul este folosit în sens opus	*Valoarea „estetică” a unei asemenea lucrări nu ne impresionează.*
2. redau sensul figurat al unui termen	*„Sfântul Nicolaie” i-a motivat pe colegii lui Nică să învețe.*

6. PARANTEZELE () / [ ]

Parantezele rotunde delimitează:	Exemple
1. un adaos neintegrat ideilor din text, alcătuit din propoziții și fraze independente ca sens și ca valoare sintactică (divagații, extinderi, trecerea la altă idee etc.)	*Trecu – de când! – și ultimul drumeț! / (A mai rămas vreo urmă prin noroi?) / Un biet copac se clatină răzleț, / Cu trupul frânt și crengile vâlvoi.* (Al. Philippide, *Desen murdar*)
2. un adaos integrat ideilor din text (completări, explicații, precizări etc.)	*Privea fotografia de pe perete și gândul îi zbură departe. (Tare-ar mai fi vrut să fie copil...). O lacrimă îi alunecă încet pe obraz.*
3. indicațiile scenice în textul dramatic	*JUPÂN DUMITRACHE (lui Spiridon): Dar mai mult nu puteai să șezi, mă?* *SPIRIDON: Vezi că era mulți muștirii, jupâne, până să-mi dea madama gazeta.* *(Ipingescu ia gazeta)* (I.L. Caragiale, *O noapte furtunoasă*)
Parantezele drepte au rolul de a:	**Exemple**
1. furniza precizări celui care utilizează textul sau de a reproduce cuvinte, sintagme etc. pentru a facilita înțelegerea mesajului de către receptor	*El [Alecu Russo] va fi unul dintre cei ce pregătesc anul de deșteptare 1848.* (Lucian Blaga, *Alecu Russo*)
2. evidenția anumite semne de punctuație sau cuvinte	*ZOE: Ce vrei cu mine[?]* (I.L. Caragiale, *O scrisoare pierdută*)
3. indica absența unui fragment de text împreună cu punctele de suspensie	*Pierzându-ți timpul tău cu dulci nimicuri, / [...] Să stai visând la foc, de somn să picuri.* (Mihai Eminescu)
Parantezele oblice au rolul de a:	**Exemplu**
reda transcrierea fonetică a unui cuvânt	Chiar- *[k'ar]*

7. LINIA DE PAUZĂ [–]

A. La nivel sintactic

Linia de pauză este folosită pentru a marca:	Exemple
1. în interiorul propoziției sau al frazei cuvintele, construcțiile incidente	*— Te aștept oricât vrei, citesc ceva – și brusc, ca și când ar fi călcat strâmb – sau poate trebuie să vie cineva...* (Camil Petrescu, *Patul lui Procust*)
2. apozițiile explicative	*Prietena mea – Maria Popescu – fusese prima pe lista celor admiși la facultate.*
3. lipsa predicatului sau a verbului copulativ:	*El a cumpărat un caiet, iar eu – două.* *Fata – deșteaptă, băiatul – cam prostuț.*
4. lipsa adverbului comparativ într-o comparație	*Dan era înalt – un catarg în toată regula.*
5. intervenția autorului după semnul întrebării sau al exclamării	*— Unde pleci? – întrebă iritat George.*

B. La nivel stilistic

Linia de pauză:	Exemple
1. contribuie, prin delimitarea unor fragmente de enunțul întreg, la dinamizarea discursului	*În casă – zgomote, în grădină – zgomote, oare ce-o fi?*
2. impune crearea unei pauze și a unei intonații specifice	*La orizont – departe – fulgere fără glas zvâcnesc din când în când / ca niște lungi picioare de păianjen-smulse / din trupul care le purta.* (Lucian Blaga, *Vară*)
3. în cazul unor precizări suplimentare, contribuie la sporirea semnificațiilor și a trimiterilor.	*Un băietan voinic – barba de-abia-i mijește, și sub căciulă de oaie părul creț și des... și niște ochi blânzi – și mintos tânăr.* (I.L. Caragiale, *Păcat*)
4. marchează o pauză mai mare decât una care apare anterior	*Sunt solitarul pustiilor piețe* *Cu jocuri de umbră ce dau nebunie;* *Pălind în tăcere și-n paralizie, –* *Sunt solitarul pustiilor piețe…* (George Bacovia, *Pălind*)
5. o atitudine afectivă a naratorului sau a eului liric	*Privea cu durere totul în jurul ei – ah, de-ar fi fost mama aproape...*

8. PUNCTUL [.]

A. La nivel sintactic

Punctul este plasat după:	Exemple
1. propoziții independente	*Am văzut un dalmațian pe strada mea.*
2. fraze formate din propoziții enunțiative coordonate prin juxtapunere, principale sau subordonate; fraze formate din propoziții enunțiative subordonate	*Îmi aduc aminte ce zarvă a fost, când într-un rând, s-a zvonit că pe Domnu nostru are să-l mute într-o altă comună, peste Siret.* (Mihail Sadoveanu, *Domnu Trandafir*)
3. fraze conținând propoziții interogative indirecte	*Am întrebat cine va veni mâine.*

4. propoziții formate dintr-un singur cuvânt cu valoarea unei propoziții enunțiative, independente	*M.: Nu-mi pasă nimic... dar sunt curios să văz până unde merge mișelia omului... Zici că mi-e amic.* *L.: Bun.* *M.: Amic de-aproape?* *L.: Da.* (I.L. Caragiale, *Amici*)
5. fraze fragmentate în propoziții principale	*— Unde pleci? – întrebă iritat George.*
6. fraze în care apar interogative directe, propoziții imperative sau exclamative, în relație cu subordonate care le atenuează acest caracter	*Codrule, codruțule,* *Ce mai faci, drăguțule,* *Că de când nu ne-am văzut* *Multă vreme a trecut* *Și de când m-am depărtat,* *Multă lume am îmblat.* (Mihai Eminescu, *Revedere*)

B. La nivel stilistic

Punctul este plasat pentru:	Exemple
1. a accentua o idee	*I-am spus să aștepte. Să vadă și el ce înseamnă asta. Să se convingă singur.*
2. a crea un moment meditativ, echivalent unei tăceri îndelungate	*Se gândea cum să facă. Tare-ar fi vrut să fie mai ușoară calea pe care s-o apuce.*
3. a exprima teama, nedumerirea, o succesiune de gânduri/ acțiuni	*Așteaptă. Privește pe fereastră. I se pare că aude un foșnet în grădină. Ia pușca și iese afară.*

9. PUNCTUL ȘI VIRGULA [;]

A. La nivel sintactic

Semnul de punctuație punctul și virgula delimitează:	Exemple
1. propoziții și fraze, diverse observații referitoare la același obiect etc.	*...ea cu adevărat că știa a face multe și mari minunății: alunga nourii cei negri de pe deasupra satului nostru și abătea grindina în alte părți, înfingând toporul în pământ, afară, dinaintea ușii; închega apa numai cu două picioare de vacă, de se încrucea lumea de mirare; bătea pământul, sau peretele...* (Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)
2. anumite subordonate de regentele lor	*Atunci bucuria cocoșului! Să-l fi văzut cum înghițea la buhai, la boi, la vaci și la viței; pân-a înghițit el toată cireada ș-a făcut un pântec mare, mare cât un munte!* (Ion Creangă, *Punguța cu doi bani*)
3. adverbele de negație și afirmație de restul enunțului	*CHIRIAC: Să-mi poruncești, firește; nu-mi ești stăpână?... Nu sunt slugă în casa dumitale, cu simbrie? VETA (întorcându-se cu fața spre Chiriac): Bine, domnule Chiriac, bine; zi înainte, că n-ai zis destule.* (I.L. Caragiale, *O noapte furtunoasă*)

4. construcțiile incidente	*Na-ți, mă, bani! zise dracul trimis; și să te cărăbănești de aici; că, de nu, e rău de tine!* (Ion Creangă, *Dănilă Prepeleac*)
5. o anumită consecință sau explicație cauzală	*Nu m-au iertat; nu-i iert nici eu.* (Mihail Sadoveanu, *Zodia Cancerului*)

B. LA NIVEL STILISTIC

Punctul și virgula se folosesc pentru:	Exemple
1. a dezambiguiza mesajul	*De frig te-nghemi, și-o raclă îți pare-odaia toată; / de prin hogeaguri fumul se-ncercuiește roată / și ciori ca de funingeni așteapt-un hoit trântit; / și gândurile pleacă în stol funinginit, / ca ciorile ce, negre, dau peste-ntinderi roată.* (B. Fundoianu, *Hiems*)
2. a sugera monotonia, repetabilitatea unor acțiuni	*E iarnă, urlă crivăț; în vatră-i foc sărac; / și ninge, ninge, ninge; ca-ntr-un sfârșit de veac* (B. Fundoianu, *Hiems*)
3. a rupe ritmul fluent al discursului pentru a atrage atenția asupra unor aspecte	*Ochii nu mai văzuseră așa ceva, însă nările îi dădeau o bună încredințare; așa încât urmă pilda boierului ș-a căpitanului Ilie.* (Mihail Sadoveanu, *Zodia Cancerului*)
4. a evidenția stări sufletești puternice, generate de o tensiune lăuntrică	*Tăcea, nu se plângea, nu ofta; numai ochii negri, încrucișați, licăreau ca doi ochi de fiară.* (Mihail Sadoveanu, *În concentrare*)
5. a marca pauze interioare mărite	*Căzu pe gânduri; se uita la chipul acela de parcă nu l-ar fi văzut de mult timp...*

10. DOUĂ PUNCTE [:]

A. LA NIVEL SINTACTIC

Două puncte marchează:	Exemple
1. trecerea de la vorbirea indirectă la vorbirea directă, după un verb dicendi prezent sau subînțeles	*Marius m-a întrebat încet:* *— Unde pleci?*
2. o propoziție independentă care anunță un text citat, un proverb, un principiu etc.	*S-a împlinit vorba ceea: apără-mă de găini, că de câini nu mă tem.* (Ion Creangă, *Povestea lui Harap-Alb*)
3. o propoziție independentă care anunță un fapt, o idee	*Iată ce s-a întâmplat: Maria s-a împiedicat, a căzut și a spart geamul.*
4. stilul indirect liber (poate fi folosită și linia de pauză)	*Își ceru iertare: exagerase.*
5. o enumerație	*Și-a cumpărat mai multe haine: pantaloni, o fustă și două bluze.*
6. o explicație	*A înțeles, în sfârșit, mesajul: trebuia să fi rămas acasă.*
7. un enunț aflat în raport adversativ, conclusiv, cauzal, concesiv în raport cu restul enunțului	*Ai greșit: vei fi pedepsit!*
8. lipsa predicatului	*Fata: o frumusețe, băiatul – mai urâțel.*

B. LA NIVEL STILISTIC

Două puncte evidențiază:	Exemple
1. un fapt, o idee, un punct de vedere	*— De unde răsare soarele?* *— Știu: din casa lui de dincolo de nori.*
2. un element necesar comunicării	*Pe bancă, sub castanul din vie, te așază, / Străine, ce venit-ai priveliștea s-o vezi — / Florica e acolo, cu casă, parc, livezi, / Și peste drumul mare: zăvoiul. Înserează.* (Ion Pillat, *Străinul*)
3. schimbarea registrului afectiv și a intonației, mai ales lângă o interjecție	*Dar sturzul se lăsă lângă bucățica de hârtie, deschise pliscul, apucă, cu lăcomie, cărăbușul, și hap! hap! - mai să se înece, îl înghiți.* (Emil Gârleanu, *Sărăcuțul!...*)
4. o anumită intonație	*Nu e de aur: e de raze.* (Al. Macedonski, *Rondelul cupei de Murano*)

11. PUNCTELE DE SUSPENSIE [...]

A. LA NIVEL SINTACTIC

Punctele de suspensie marchează:	Exemple
1. întreruperea intenționată/neintenționată a vorbirii:	*O iau înapoi fără să știu unde merg; mă împiedic de un butoi cu țiment... O inspirațiune... – eu ca poet am totdeauna inspirațiuni! – m-ascunz în butoi!* (I.L. Caragiale, *O noapte furtunoasă*)
2. indică lipsa verbului la mod predicativ, suplinind linia de pauză sau virgula	*Mititelul... al dumneavoastră?* (I.L. Caragiale, *Dl Goe...*)
3. marchează omisiunile care nu aparțin autorului, în acest caz recomandându-se folosirea lor între paranteze drepte sau rotunde	*Mi-era teamă să nu mă întrebe de ce plângeam... Dar mi se păru straniu, din punctul lui de vedere, că nu mă întreabă totuși [...] noi eram însă cam la cincizeci de pași din drum.* (Camil Petrescu, *Patul lui Procust*)
4. vorbirea incoerentă	*Pristanda: (asemenea) Curat caraghioz!... Pardon, să iertați, coane Fănică, că întreb: bampir... ce-i aia, bampir?* *Tipătescu: Unul... unul care suge sângele poporului... Eu sug sângele poporului!..* *Pristanda: Dumneata sugi sângele poporului!... Aoleu!* (I.L. Caragiale, *O scrisoare pierdută*)

B. La nivel stilistic

Punctele de suspensie creează:	Exemple
1. pauză psihologică	*O privea încordat... Oare să-i spună ce-l măcina de la o vreme?*
2. o stare de indecizie sau de emoție a vorbitorului	*— Elev Marcu, ai facut tema pentru azi?* *— Păi, știți...aseară...am..*
3. tăcerea, pauza, lipsa, absența, prin întreruperea enunțului, dând posibilitatea unei interpretări noi care să aparțină cititorului	*Primăvară...* *O pictură parfumată cu vibrări de violet.* *În vitrine, versuri de un nou poet,* *În oraș, suspină un vals de fanfară.* (G. Bacovia, *Nervi de primăvară*)

12. VIRGULA [,]

La nivelul propoziției, virgula delimitează:	1. părți de propoziție de același fel aflate în raport de coordonare, când nu sunt legate prin **și, ori** și **sau** (nerepetate)	*Copiii erau veseli, activi, creativi.* *Băiatul era atent, curios, sfios. Munții păreau înalți, maiestuoși, impunători.* *Ninge pe câmpuri, pe uliți, peste case.*
	2. atributele izolate, apozițiile explicative	*— Maria, fata cea mai deșteaptă, a luat premiul întâi.*
	3. construcțiile gerunziale și participiale, cu sau fără determinări, așezate la începutul propoziției	*Terminând primul, a predat lucrarea.*
	4. interjecțiile, dacă nu sunt folosite alte semne de punctuație	*Hei, ce faci acolo?*
	5. un complement circumstanțial așezat înainte de locul pe care îl ocupă în ordinea normală a complementelor	*În liniște, așa a plecat Andrei.*
	6. complementele circumstanțiale așezate între subiect și predicat, dar numai când subiectul se află înaintea predicatului	*Trenul, la Galați, pleacă.*
	7. cuvintele și construcțiile incidente	*— Vino, zise ea, nu vrei să participi la petrecere?*
	8. adverbele de afirmație sau de negație când sunt echivalentele unor propoziții	*— Nu, eu voi pleca mâine.*
	9. adverbul cu valoare conjuncțională ***așadar*** și locuțiunea conjuncțională ***prin urmare***, așezate în interiorul enunțului	*Devenise, așadar, cel mai popular din liceu.*
	10. vocativele de restul enunțului	*Ce faci, fată dragă?*

NOTA BENE!

1. Virgula îndeplinește și funcția de substituție, apărând în locul unei predicat, verb copulativ sau auxiliar eliptic, ca și cratima.
   Eu am cumpărat caiete, iar Paul, cărți.
2. Virgula are și o funcție de identificare sintactică sau semantică în unele contexte (ajută la dezambiguizarea mesajului).

Exemplu:

Tot e alb pe câmp, pe dealuri, împrejur, în depărtare,
Ca fantasme albe plopii înșirați se pierd în zare,
Și pe-ntinderea pustie, fără urme, fără drum,
Se văd satele pierdute sub clăbuci albii de fum.

(Vasile Alecsandri, *Iarna*)

Virgula atrage atenția asupra faptului că **și** este aici conjuncție coordonatoare adversativă, nu copulativă.

ATENȚIE!
Nu se despart prin virgulă:
- părțile de propoziție de același fel legate prin ***și*** copulativ, prin ***ori*** și ***sau;***
- subiectul de predicat, dacă nu sunt între ele construcții explicative sau incidente;
- atributele (substantivale, adjectivale, pronominale, verbale, adverbiale etc.) neizolate de termenul lor regent;
- complementele directe, indirecte și de agent așezate imediat după predicat;
- interjecțiile ***ia*** și ***hai*** de verbul care le urmează și cu care formează o unitate;
- când sunt urmate de un substantiv sau de un substitut al lui în cazul V cu care formează o unitate, interjecțiile nu se despart prin virgulă de vocativele respective.

La nivelul frazei virgula desparte:	**A. PROPOZIȚII COORDONATE**	
	1. propoziții coordonate prin juxtapunere	*Copilul fredona melodia, asculta, își punea apoi căștile pe urechi.*
	2. propoziții *coordonate prin joncțiune*: prin conjuncții sau locuțiuni conjuncționale copulative (*nici, nu numai..., ci și etc.);* copulative cu nuanță adversativă *(și);* adversative (*iar, dar, însă, ci, ba, numai că*); disjunctive perechi (*ba..., ba; când..., când; fie..., fie; ori..., ori, sau..., sau*); coordonata conclusivă (*deci, așadar*)	*Ori vii cu mine, ori rămâi singur acasă.*
	B. PROPOZIȚII SUBORDONATE	
	1. două propoziții subordonate de același fel aflate în raport de coordonare prin juxtapunere prin joncțiune (cu excepția celor coordonate prin ***și*** copulativ sau prin ***sau***)	*Să-mi spui cine ești, cine te-a trimis și încotro te îndrepți.*
	2. subiectiva când este reluată printr-un subiect exprimat prin pronume demonstrativ	*Cine învață, acela va ajunge departe.*
	3. propozițiile atributive explicative (izolate)	*Un elev, pe care îl apreciez în mod deosebit, a câștigat.*
	4. propozițiile completive directe și indirecte așezate înaintea regentei	*Că nu a terminat proiectul la timp, asta îl supăra.*
	5. propozițiile circumstanțiale de loc, de timp și de mod așezate înaintea regentei (când nu se insistă asupra lor)	*S-a dus moș Ion și n-a putut face treaba singur; dar când v-ați dus câțiva într-ajutor, treaba s-a făcut cu multă ușurință...* (Ion Creangă, *Moș Ion Roată*)
	6. subordonata cauzală, indiferent de locul ei, dacă nu exprimă singura cauză pentru care are loc acțiunea din regentă	*Abia vorbind, reușești să uiți ce a fost, pentru că tot ce ai pus în loc e mai proaspăt în mintea ta.* (Mircea Nedelciu, *Zmeura de câmpie*)

La nivelul frazei virgula desparte:	**B. PROPOZIȚII SUBORDONATE**	
	7. propoziția circumstanțială de scop, când se află înainte sau după regenta ei, dacă nu se insistă asupra ei și când are corelativ în regentă	*Ca să reușesc, de aceea învăț.*
	8. propoziția circumstanțială concesivă, indiferent de locul pe care-l ocupă	*Deși te-am ajutat mereu, totuși de data asta trebuie să te refuz.*
	9. propoziția condițională, dacă nu arată singura condiție pentru înfăptuirea acțiunii din regentă și când are corelativ în regentă	*Dacă te întorci cu lecțiile făcute, atunci putem vorbi altfel.*
	10. propozițiile consecutive și concesive, cu excepția celor introduse prin **de** și aflate imediat după termenul regent	*În lumea asta sunt femei* *Cu ochi ce izvorăsc scântei ...* *Dar, oricât ele sunt de sus,* *Ca tine nu-s, ca tine nu-s !* (Mihai Eminescu, *De ce nu-mi vii?*)

ATENȚIE!
Nu se despart prin virgulă:
- propozițiile subiective și predicative de regentele lor;
- propozițiile atributive determinative (neizolate), absolut necesare în frază;
- propozițiile completive directe și indirecte așezate după regentele lor;
- unele propoziții circumstanțiale când se insistă asupra lor.

La nivel stilistic, virgula poate îndeplini următoarele roluri:	Exemple
1. conferă un ritm lent discursului	*E minunat, soarele abia a apus, seara coboară armonios, pe pomi, pe flori, pe bazinurile cu apa cu reflexe roșcate.* (Anton Holban, *O moarte care nu dovedește nimic*)
2. poate sugera precipitarea gradată, creând o anumită tensiune epică	*Bolnavul sare din pat, iese din dormitor și fără să mai anunțe pe cineva, după cum cere regulamentul, iese pe poartă.* (I.L. Caragiale, *Păcat*)
3. creează impresia de insistență, de acumulare	*Ascultam cu sufletul la buze și îngurgitam acum cu creierul, cu ochii, cu urechile, cu sufletul, fiecare cuvânt, fiecare silabă, fiecare sunet.* (Gib Mihăescu, *Donna Alba*)
4. reliefează anumite idei, sentimente	*Căci tu înseninezi mereu* *Viața sufletului meu,* *Mai mândră decât orice stea,* *Iubita mea, iubita mea!* (Mihai Eminescu, *De ce nu-mi vii?*)
5. poate crea un contrast între anumite elemente	*Așa de prăpădit, este totuși foarte îndrăzneț.* (I.L. Caragiale, *Păcat*)

GENUL LIRIC

DEFINIȚIE	Etimologic, termenul de poezie provine din fr. *poésie*, lat. *poesis*, gr. *poiesis*, „creație", iar cuvântul „liric" provine din fr. *lyrique*, derivat din *lyre*, lat., gr. *lyra*, „liră", întrucât primele creații de acest gen, în Grecia antică, erau recitate cu acompaniament muzical de liră. Muzica, mai apoi muzicalitatea au rămas, de-a lungul veacurilor, un ideal de atins prin intermediul poeziei, un domeniu în care poezia (subiectivitatea, lirismul) se întâlnește cu armoniile lumii. **Lirismul** reprezintă, deci, acea formă a creației literare în care poetul își exprimă direct viziunile, sentimentele, trăirile și aspirațiile cele mai intense, care dobândesc, de fapt, un caracter general-uman. Poezia este strâns legată de: figurile de stil, metrica, rimele, tot ceea ce alcătuiește seducția sonoră a cuvântului, muzicalitatea (exterioară) și emoția, sentimentul.
SCURT ISTORIC	Apariția poeziei este legată de secolele VIII-VII î.Hr., fiind la început o lirică monodică, corală, expresia sentimentelor unui eu plural, colectiv. Primii poeți aparțin Antichității grecești și latine: Pindar, Alceu, Sapho, Anacreon, Virgiliu. Termenul s-a impus totuși destul de târziu, generalizându-se abia în secolul al XVIII-lea: latinii foloseau termenul de *carmina*, în Evul Mediu, italienii își numeau producțiile lirice *canzoni*, iar în Renaștere, europenii utilizau sinonimul parțial *ode*.
TIPURI DE LIRISM	**1. Lirica subiectivă** are următoarele caracteristici: • discursul liric se desfășoară la persoana I sau a II-a; • sunt prezente mărci textuale ale eului liric, cum ar fi pronumele și adjectivele pronominale la persoana I, verbele la moduri și timpuri personale, la persoana I sau a II-a; • are un puternic caracter afectiv; • are forma unui monolog (liric); • are un caracter confesiv, direct, apropiindu-se de definiția clasică a lirismului. Ex.: *Sara pe deal* de Mihai Eminescu, *Testament* de Tudor Arghezi, *Eu nu strivesc corola de minuni a lumii* de Lucian Blaga **2. Lirica obiectivă** sau lirica măștilor, a rolurilor, cu următoarele caracteristici: • discursul liric se desfășoară și la persoana a III-a, fără însă a renunța la exprimarea la persoana I sau a II-a; • locul mărcilor textuale ale eului liric este luat de roluri, măști care se comportă asemenea personajelor din genul epic; • are un ușor caracter dramatic (care provine din introducerea dialogului în textul liric) și chiar descriptiv și narativ. Ex.: foarte multe dintre idilele dialogate ale lui George Coșbuc, *Zburătorul* de Ion Heliade Rădulescu, *Luceafărul* de Mihai Eminescu
TRĂSĂTURI	• este **expresia directă a subiectivității** autorului, a interiorității (lirismul); **exprimă direct** cele mai profunde gânduri, sentimente, stări, exprimă direct viziunea despre lume, despre artă și despre sine a autorului; • **instanța comunicării este eul liric**, marcat prin verbe și forme pronominale de persoana I și a II-a, interjecții etc; • **modul de expunere reprezentativ este monologul liric**, adresat sau nu; • textul prezintă o **expresivitate poetică** provenind din frecvența figurilor de stil de tip semantic precum metafora și din muzicalitate.
SPECII LITERARE	Doina, idila, meditația, sonetul, imnul, elegia, arta poetică

EVOLUȚIA LIRICII	Poezia a evoluat, a cunoscut accepții și forme noi cu fiecare nou curent literar. Există două mutații fundamentale care marchează în același timp două etape de glorie ale poeziei: **romantismul**, legat de inspirație, sensibilitate, imaginație, expresie, sentiment, sensul adânc și ultim, divin al lumii și de muzicalitate; și epoca **modernă**, care mizează pe fantezie, puterile intelectului, sugestie, iar „starea poetică" nu mai este dată, ci este rezultatul unei căutări voluntare și lucide. În romantism (sfârșitul secolul al XVIII-lea, începutul secolului al XIX-lea), pentru care lirica este unul dintre genurile predilecte, poezia este considerată o „expresie a emoției", indisolubil legată de limbajul divin al lumii și de muzicalitate. Astfel, în romantism, poezia nu mai este o imagine picturală (*ut pictura poesis*), ca în clasicism, ci reface vechea legătură cu muzica (*ut musica poesis*). Matei Călinescu, unul dintre teoreticienii poeziei, observă că: (...) *prin contactul ei cu folclorul, poezia romantică aderă la o tehnică muzicală, căpătând adeseori caracterul de cântec (Liedul se constituie aproape ca un gen)*. Poeziei moderne (începând cu a doua jumătate a secolul al XIX-lea, cu marii poeți francezi Charles Baudelaire, Stéphane Mallarmé, Arthur Rimbaud) îi sunt atribuite următoarele caracteristici: se definește în opoziție cu tradiția care apără un anume ideal de frumusețe neschimbător și transcendent, modernismul însemnând *noul*, *schimbarea*, *diferența*; artistul modern caută *caracterul frumosului actual*, tocmai de aceea accentul cade pe *originalitate*; originalitatea poetului modern se legitimează de regulă prin *anormalitatea* demersului său: (Rimbaud: *Mai bine să te urască lumea decât să fii normal*). Anormalitatea se anunță deci ca un principiu al artei moderne (Baudelaire: *Plăcerea aristocratică de a displăcea*); instaurarea *artificialului* și eliminarea naturalului: referințele noilor artiști sunt la lumea marilor orașe, la epoca tehnicii; transformarea negativului, a *urâtului* în frumusețe, fascinație (modernismul nu mai tolerează conceptul vechi de frumusețe); arta este un construct al *imaginației*; se descoperă analogii și legături noi, cum ar fi cea între poezie și matematică (vezi poezia lui Ion Barbu), ceea ce duce la ermetizarea poeziei; înțelegerea artei moderne presupune inițiere; ruptura cu tradiția și, adesea, revolta împotriva moștenirii creștine; îndepărtarea de real și năzuința spre *poezia pură*.

GENUL DRAMATIC

DEFINIȚIE	Termenul *dramaturgie* provine din fr. *dramaturgie*, din aceeași familie cu *dramatique*, un derivat de la *drame*, dramă, și desemnează totalitatea operelor scrise în formă dialogată, cărora le sunt asociate forme ale spectacolului teatral, menite a fi reprezentate pe scenă.
SCURT ISTORIC	În limba greacă, unde este utilizat pentru prima dată termenul, *drama* însemna *acțiune*. Începând cu Antichitatea greacă și până în Renaștere și clasicism, cele două specii *pure* ale dramaturgiei au fost **tragedia și comedia.**
TRĂSĂTURI	- **Textul dramatic** este destinat reprezentării pe scenă, este scris în vederea unui **spectacol teatral.** - Organizarea textului în **acte și scene** sau **tablouri**, marcând spațiile, permițând schimbul actorilor și al decorului etc. - Modul principal de expunere este **dialogul dramatic**, cu rol în rezumarea unor evenimente, caracterizarea personajelor, evoluția conflictului; - Personajele comunică prin **replici**, precedate de numele acestora; - Sunt prezente **indicațiile scenice**, aflate, de regulă, între paranteze și numite **didascalii**, care oferă informații despre acțiunea scenică, mimică, gesturi, atmosferă etc., contribuind la evoluția acțiunii și la construcția personajelor.
SPECII DRAMATICE	Tragedia, comedia, drama, vodevilul, melodrama, tragi-comedia ș.a.
EVOLUȚIA UNOR SPECII DRAMATICE	**Tragedia** apare încă din Antichitate (secolele al VII-lea - al VI-lea): Nietzsche, în *Nașterea tragediei*, consideră că această specie literară s-a născut în timpul serbărilor dedicate zeului Dionysos, denumirea provenind din gr. *tragos*, „țap" și „odă". Apogeul tragediei a fost în secolul al V-lea î.Hr., odată cu creațiile marilor autori tragici Eschil (*Perșii*, *Prometeu înlănțuit*), Sofocle (*Antigona*, *Oedip rege*, *Aiax*, *Oedip la Colonos*), Euripide (*Andromaca*, *Troienele*). Alte epoci în care tragedia a avut un parcurs spectaculos au fost cea a lui Shakespeare și clasicismul francez, reprezentat de Racine și Corneille. Originea **comediei** trebuie căutată în dionisiile campestre pe care vechii greci le organizau la sfârșitul recoltării strugurilor în cinstea zeului Dionysos. În *Poetica*, Aristotel recunoștea că *ridicolul* este domeniul de predilecție al comediei, că acțiunea sa este hazlie și *părintele său este râsul* și prezenta comedia drept *imitația oamenilor neciopliți*, a aspectelor ridicole ale naturii inferioare. Printre primii autori de comedii se află Aristofan (*Norii*, *Păsările*, *Broaștele*). În perioada clasică, comedia este dusă la strălucire de către Molière (*Avarul*, *Școala femeilor* ș.a.) Odată cu libertatea de creație din ce în ce mai mare, speciile s-au hibridizat, au apărut altele noi. **Clasicismul** a fost extrem de rigid în privința regulilor de creație pentru toate genurile literare, dramaturgia fiind supusă legii celor trei unități: unitatea de timp – acțiunea să se petreacă într-un interval care nu depășește 24 de ore –, de loc – să se desfășoare în același spațiu – și de acțiune – să existe un singur plan al dezvoltării evenimentelor. **Romantismul este epoca de afirmarea a dramei**, cu un conflict puternic și de foarte multe ori cu subiect istoric: Victor Hugo, *Cromwell* (1827), cu prefața care este un manifest al romantismului, *Hernani*, *Ruy Blas*, Al. Dumas cu *Henric al III-lea și curtea sa*. La noi, drama este reprezentată de B.P. Hasdeu (*Răzvan și Vidra*), V. Alecsandri (*Despot-Vodă*), Al. Davilla (*Vlaicu-Vodă*), Delavrancea (*Apus de soare*). În epoca **modernă** se produce un amestec al speciilor dramatice, al formulelor estetice: sunt încălcate conceptele tradiționale de conflict, deznodământ, comedie, tragedie. Se folosesc denumiri ca **teatrul absurdului** (Alfred Jarry, Beckett, Eugen Ionescu), **teatru mitic** (Lucian Blaga, Marin Sorescu), **antiteatru**.

GENUL EPIC

DEFINIȚIE	**Genul epic** (gr. *epos, epikos* – cuvânt, spunere, discurs, povestire) – cuprinde operele literare care au ca mod de expunere specific narațiunea. Autorul își prezintă în mod indirect viziunea artistică, prin intermediul personajelor și al acțiunii.
TRĂSĂTURI	• prezintă **instanțe ale comunicării narative specifice**: **a. AUTORUL** este persoana reală care concepe și scrie opera. El nu apare în mod direct în text, rolul fiind preluat de narator. **b. NARATORUL** este instanța textuală care relatează faptele, *vocea* autorului. Este un mediator între autor și cititor, o instanță narativă auctorială: cine povestește – un „eu", un „el", o cameră de luat vederi, digitală sau nu, o privire impersonală care vede tot și știe tot, asemenea lui Dumnezeu. **Tipologie:** **I.** În funcție de raportul narator-discurs narativ: a. Narator heterodiegetic – relatează la persoana a III-a b. Narator homodiegetic – relatează la persoana I, fiind martor sau ascultător al întâmplărilor **II.** În funcție de gradul implicării în evenimentele povestite, **naratorul** este: 1. **obiectiv** – povestește evenimentele la persoana a III-a și adoptă o atitudine detașată față de acestea; 2. **subiectiv** – povestește evenimentele la persoana I, fiind implicat și ca personaj; 3. **martor** – cel care este sau nu personaj secundar al evenimentelor, rolul fiind cel de observator. Funcțiile naratorului sunt: narativă (de reprezentare), de regie/de control și de interpretare. **c. PERSONAJUL** (lat. *persona* – mască, rol de teatru, actor) – instanța narativă prin intermediul căreia scriitorul își exprimă în mod direct ideile, concepțiile în opera literară. Mai este numit de teoreticieni *actant, actor sau erou.* **Tipologie:** **I. După rolul pe care îl au în acțiune**: principale, secundare, episodice, figurante; **II. În funcție de profilul moral**: pozitive, negative; **III. Din punctul de vedere al raportării la realitate**: fantastice, alegorice, simbolice, istorice etc.; **IV. Din punctul de vedere al implicării în text**: personaj-narator, personaj-martor, personaj-reflector etc.; **V. După modul în care sunt prezente în operă**: individuale, colective; **VI. După gradul de evoluție**: plat și rotund, complex, cu trăsături contradictorii; **VII. În funcție de curentul literar:** a. **Clasic** – este reprezentat de caracter, un personaj cu o trăsătură dominantă (avarul); b. **Romantic** – excepțional ce acționează în împrejurări excepționale; c. **Realist** – tipul uman într-un mediu social bine definit: demagogul, arivistul; d. **Naturalist** – evoluția sa este determinată de factorul genetic; e. **Modern** – are o psihologie complexă, este imprevizibil, își impune propriile norme în lumea în care trăiește. **d. CITITORUL** – este cel care recepteză textul în funcție de propriul orizont de așteptare și de bagajul său cultural.
	• **Faptele, întâmplările** reprezintă **istoria** sau conținutul poveștii. O succesiune de întâmplări creează un **fir narativ**, caracterizat prin unitate compozițională. Aceasta respectă momentele subiectului: expozițiunea, intriga, desfășurarea acțiunii, punctul culminant, deznodământul.

TRĂSĂTURI	• **conflictul** generează acțiunea și este: 1. **exterior** – între două personaje, concepții, atitudini, personaj și societate etc.; 2. **interior** – în sufletul aceluiași personaj, între datorie și sentiment sau între rațiune și sentiment. • un **spațiu** și un **timp** al derulării faptelor, ca și un timp al spunerii lor, care nu este întotdeauna același cu timpul derulării; • **modurile de expunere** specifice: a. **narațiunea** – are rol în relatarea (de către narator) și în reprezentarea evenimentelor (punerea în scenă a evenimentelor); b. **dialogul** – conferă dinamism textului epic prin caracterul scenic pe care îl creează; constituie o modalitate indirectă de caracterizare a personajelor; creează impresia de verosimilitate a evenimentelor. Poate avea mai multe funcții: fatică (de menținere a contactului într-o comunicare); informațională, dramatică (determină și întreține conflictul) etc. c. **descrierea** – prezintă, prin detaliile oferite, notele definitorii ale unui peisaj, obiect, personaj etc. Are mai multe roluri: de a crea atmosfera, a anticipa anumite evenimente, a susține impresia de verosimilitate etc. d. **monologul este de două feluri:** 1. **adresat** – întâlnit în discursul unui personaj cu un referent absent/imaginar; 2. **interior** – oferă cititorului acces la interioritatea personajelor; evidențiază zbuciumul sufletesc al personajelor. • **procedeele** prin care pot fi legate întâmplările într-o operă epică sunt: 1. **înlănțuirea** – constă în desfășurarea lineară, cronologică a evenimentelor; 2. **alternanța** – este un procedeu ce constă în alternarea planurilor narative; este întâlnită cu precădere în roman, dar și în specii mai scurte, cum este povestirea; 3. **inserția** – procedeu prin care o narațiune de sine stătătoare este inclusă în altă narațiune. Este întâlnită mai ales în specia numită „povestire în ramă”.
SPECII EPICE	Romanul, nuvela, povestirea, schița, basmul cult, textele de frontieră ca reportajul, memoriile, biografia (romanțată), balada, legenda, epopeea, basmul, fabula.
EVOLUȚIA UNOR FORME EPICE	Mitul, povestea unui fapt ancestral, fabulos, dar și istoria, mai ales în Antichitate, Evul Mediu și romantism, reprezintă punctul de plecare al epicului, acestea generând o întreagă literatură: legendele, istoriile despre zei, teogoniile, imnurile biografice adresate eroilor etc. La acestea se adaugă baladele, epopeile ce descriu expedițiile nautice și cronicile etc. Valoarea textului literar este documentară, în sensul evocării unor fapte istorice cruciale în evoluția unei societăți, dar acesteia i se adaugă valoarea estetică, rezultat al distincției realitate/ficțiune. Treptat, eposul popular se transformă în epos cult, speciile epice cunoscând diverse forme în funcție de curentul literar în care pot fi încadrate. Așadar, proza poate fi: realistă, romantică, modernistă ș.a. și are toate caracteristicile curentului literar respectiv.

TESTUL 1

Subiectul I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

În primăvara lui 1935, c-un vraf de diferite compuneri la subsuoară și c-un stol de vise roze-n gând, am poposit la „Însemnări ieșene". Într-o sală mare, aproape toată tapetată cu dulapuri pline cu cărți, în jurul unei mese de o lungime impresionantă, ședeau la taifas niște oameni dintre care, câțiva mi-erau cunoscuți din... pozele cărților de limba română.*

Primul pe care l-am recunoscut a fost domnul Sadoveanu, cu înfățișarea lui blândă și cu ochii albaștri de copil mare.

... Și abia ultimul a fost Topîrceanu. Nu știu dacă ați observat, dar în toate cărțile unde i-i redat chipul, se întâlnește tot una și aceeași fotografie: cu cărare strâmbă, cu părul adus transversal spre cealaltă parte, acoperindu-i și partea de sus a frunții, și... c-o tunică închisă la gât, asemeni vechilor uniforme.

Ei bine, în mintea de înflăcărat admirator al lui, imaginea din carte luase asemenea proporții, încât vorbind de Topîrceanu, trebuia să-mi amintesc și de tunică, tot așa cum de obicei Omul îți amintește de Caraiman.

În clipa aceea, una dintre icoanele adolescenței mele s-a destrămat: Topîrceanu nu purta tunica închisă la gât, ca-n poza din cartea de română și ca-n imaginea din gândul meu.

Și totuși, dacă eu l-am cunoscut atunci pe Topîrceanu, nu tot atunci m-a cunoscut și el pe mine. Și nu m-a cunoscut din pricină că după ce am fost recomandat domnului Sadoveanu, m-a cuprins o asemenea emoție, încât mi-a fost imposibil să merg mai departe și să dau mâna și cu alții din adunare. Și-apoi Topîrceanu tocmai vorbea și nu puteam să-l întrerup pentru a-i spune teribila noutate că mă numesc Hulubei. Și chiar dacă el habar n-avea că există pe acolo unul cu numele acesta, eu... știam că-s aproape de el și singurul gând mi-a fost să ascult ce vorbea...

Avea o vervă îndrăcită. Ar trebui să umplu douăzeci de pagini, cu litere de cea mai mică dimensiune, pentru a putea înșira tot ce l-am auzit spunând în ziua aceea; mi-a dat impresia unei zdrobitoare forțe spirituale, a unei forțe în fața căreia oricine trebuia să capituleze.*

Rar se găsea un domeniu în care să nu se fi priceput. Dacă, totuși, se afla într-un asemenea caz, rămânea într-o rezervă onorabilă, din care, când și când, azvârlea câte-o săgeată de spirit sclipitor, – săgeată care totdeauna și-ajungea ținta și răspândea adevărate valuri de râs.

După două ore, ceasul a sunat... retragerea [...] și atunci, la despărțire mi-a întins mâna:

— Dumneata faci versuri, dacă nu mă-nșel... mi-a zis el c-o privire limpede și zâmbitoare de bunăvoință. [...]

I-am răspuns cu un „da" foarte debil. A râs și s-a recomandat:*

— Dacă-i așa, te afli printre confrați. Și eu comit asemenea șerpi cu clopoței, care, sună din coadă la fel, doi câte doi...

Apoi, ne-am despărțit... el cu gloria și talentul lui, eu, cu vraful meu de compuneri.

Horia H. Hulubei, în vol. *Amintiri despre G. Topîrceanu*

**vraf* – mulțime de obiecte de același fel, cantitate mare
**vervă* – însuflețire, avânt
**debil* – slab, fără putere, vag

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *când și când*. **6 puncte**
2. Menționează două trăsături fizice ale lui M. Sadoveanu, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează durata întâlnirii dintre autor și G. Topîrceanu, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care autorul nu poate da mâna cu Topîrceanu. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, atitudinea autorului față de G. Topîrceanu, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă fotografiile autorilor din cărțile școlare influențează sau nu gândirea elevilor, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Amintiri despre G. Topîrceanu*, cât și la experiența personală sau culturală.

20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, rolul notațiilor autorului în fragmentul de mai jos.

ACTUL I

Teatrul reprezintă ulița Păcurarii plină de omăt; în stânga, în fund, se vede bariera închisă. La ridicarea cortinei, se aud chiote și pocnete surugiești. Bariera se ridică și încep a trece în fund vreo 16 cai de poștă, care trag o trăsură veche pusă pe tălpi de sanie. Caii intră în culisele din dreapta, dar trăsura rămâne troienită în mijlocul scenei. În coada trăsurii sunt aninate o mulțime de sipete și de cutii, iar pe deasupra lor șade o țigancă învelită într-o cergă strențeroasă; ea ține în mână o cutie cu bonete. Pe capră stă un fecior boieresc, ținând altă cutie. Înăuntru se află cucoana Chirița, Aristița, Calipsița și Guliță Bârzoi. Începe a însera și a ninge.

SCENA I

CHIRIȚA, ARISTIȚA, CALIPSIȚA, GULIȚĂ, ȚIGANCA, FECIORUL, SLUJITORUL DE BARIERĂ, UN SURUGIU

SLUJITORUL: (*alergând după trăsură, zice țigăncii din coadă*): Cine zici că-i în trăsură?...

Vasile Alecsandri, *Chirița în Iași*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ studiat, aparținând lui Ion Creangă*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, moral, psihologic al personajului ales;
- evidențierea unei trăsături a personajului ales, prin două episoade/secvențe comentate;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 2

Subiectul I (50 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Nu-mi aduc aminte să fi întâlnit în viața mea un scriitor mai deosebit decât V. Voiculescu. Parcă de când sunt l-am pomenit tot cu barba tăiată scurt și albă ca zăpada. Doi ochi nemaipomenit de blânzi mă însoțesc și acum, când scriu rândurile acestea din care aş vrea să se înalțe omul cu care ani de zile am mers alături, am vorbit, căruia i-am primit sfatul și de al cărui ajutor m-am bucurat totdeauna, de multe ori chiar fără să i-l fi solicitat.

Într-o zi, am găsit la revista „Gândirea" un bilet pentru mine: „Vino și caută-mă!"

Era pe atunci redactor cu partea literară la Radio. Din câte mi-a spus mai târziu, am aflat că i-am trezit interesul prin câteva poezii publicate prin reviste.

După ce mi-a luat teancul de versuri pe care i-l adusesem și a ales vreo zece poezii, fără altă introducere, mi-a dat indicații cum să citesc la microfon. Era cea dintâi plecare a mea pe calea undelor. În seara în care am citit, deși nu avea program, a venit special, mi-a dat din nou indicații și s-a dus apoi să mă asculte din biroul său, spunându-mi că mă așteaptă după lectură.

Când ne-am revăzut, era atât de emoționat de parcă citise el.

— Asemenea tinerețe aş fi vrut să am și eu, mi-a spus oftând adânc. La vremea mea, în adevăr, să fii medic era o cinste, dar să fi fost și medic și poet totodată era o mare dezamăgire. Nimeni nu te lua în sérios. Nici clienții nu te mai căutau. Confrații în ale medicinei mă considerau poet, iar poeții doctor. Nici aceasta de azi nu este viață, dar cred că va veni o alta, fericită pentru toată omenirea! [...]

V. Voiculescu nu făcea impresia unui om prea prietenos, dar se interesa de fiecare scriitor. Știa cum trăiește, ce necazuri are și, dacă putea să-l ajute, nu pregeta. Nu frecventa cafeneaua literară. Departe de toate cancanurile scriitoricești, era prototipul poetului care, retras în turnul său de fildeș, gândea și scria departe de oameni, dar cu inima totdeauna în mijlocul lor.

Îl interesa cum scriu confrații, chiar cei mai mărunți.

— De la fiecare ai de învățat câte ceva. Fiecare are un sistem al lui și, dacă e mai bun, înseamnă că ai și ce învăța. Eu, spunea, citându-și propriul vers, fac mereu ucenicie. „M-am băgat surugiu la cuvinte." Poeziile trebuie muncite, cuvintele șlefuite. Cine se reazemă numai pe talent, moare o dată cu el. La vers, trebuie să trudești în fiecare zi!

Urmărit de câte un ritm, o imagine sau un cuvânt, nu-și mai găsea locul. Deseori, mergea cu mâinile la spate, numărând pe degete silabele cine știe cărei poezii.

Virgil Carianopol, *Scriitori care au devenit amintiri*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *nu-și găsea locul.* **6 puncte**

2. Menționează profesia de bază a lui V. Voiculescu, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**

3. Precizează o trăsătură fizică a lui V. Voiculescu, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**

4. Explică motivul pentru care Voiculescu îi lasă bilet lui V. Carianopol. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o trăsătură morală a lui V. Voiculescu, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă poezia este sau nu doar expresia talentului, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Scriitori care au devenit amintiri* de Virgil Carianopol, cât și la experiența personală sau culturală. 20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, perspectiva narativă din fragmentul de mai jos.

Mă plimbasem mult, fără niciun țel, prin locurile cele mai nesuferite, căutasem trotuarele goale, inundate de soare, străzile întortocheate, cu asfaltul dislocat de ploi, cu casele mărunte, înghesuite, din care răbufneau mirosuri grele de alimente și mucezeală, apoi, ostentativ, fixasem privirea trecătorilor, dar nu reușisem să-mi atenuez obsesia; toate fețele mi se păreau reci, incolore, și în fiecare descoperisem uimit ceva din fizionomia lui Lupan. [...] Undeva însă mă întrista întreaga poveste, faptul că nu reușesc să găsesc lungimea de undă pe care să comunicăm, nu cine știe câte, ci măcar vorbele necesare pentru a ajunge să nu ne scoatem ochii. Bineînțeles, decât să dau vina pe alții, aș fi preferat să mi-o asum, deoarece încă mă mai credeam capabil de transformări, dar, dincolo de toate argumentele mele în favoarea lui, mă încurcau și mă contraziceau sentimentele.

Augustin Buzura, *Fețele tăcerii*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularitățile unui text narativ studiat, aparținând lui Liviu Rebreanu.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;

– comentarea a două episoade/secvențe relevante pentru tema textului narativ studiat;

– analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru textul narativ studiat (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 3

Subiectul I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Poate că după neam era grec. Numele lui, Iacomi, nu era prea românesc. Dar desigur că era născut în țară și vorbise românește din depărtata-i copilărie.

Eu l-am apucat moșneag de 65-70 de ani, după toată aparența: decanul dascălilor mei din anul 1890. Nu știu nici azi unde învățase limbile clasice și care era povestea vieții lui. Rivaliza cu colegul său Tănase Tănăsescu în celebritate și în apucături originale. Erau cei doi arhangheli care păzeau, nevăzuți, porțile și matricola liceului Sf. Sava, de invazia elevilor mediocri.

Iacomi era înalt și adus de spate. Avea ochi verzui și severi, un nas ușor acvilin, călărit spre vârf de niște ochelari acrobați și o barbă albă, de filosof antic.

Acest dascăl mi-a căşunat destule disperări, destule dureri, dar și destule mulțumiri... La prima noastră întâlnire, în clasa întâi, mi-a pus nota trei. Când ne-am despărțit, după trei ani, eram printre elevii fruntași. Iacomi știa carte, dar o știa într-un chip militar și dogmatic, care pe mine unul mă dădea în boală de inimă. Trebuie să convin că eram un element slăbănog și ciudat și că nu eu dădeam caracteristica promoției mele. Ceilalți colegi se lăsau – sănătoși, voioși și amuzanți! – în voia soartei și a ciudățeniilor moșneagului profesor.*

Primul lucru ce trebuia la Iacomi era îndrăzneala guralivă. Amar de elevul sfios, care ar fi așteptat să fie pus pe drum și încurajat de impacientul bătrân. Dascălul nostru nu știa, nu voia să știe ce este psihologia didactică. El era pentru noi o mașină care ne toca, fără greș, declinări și conjugări latinești. Noi eram niște mașinuțe, care trebuiau să-i întoarcă, aidoma, declinările și conjugările servite. Avusese Iacomi, în tinerețea lui, și zile de sensibilitate și de preocupare sufletească pentru școlarii lui?... Domnul știe!!!

Nu vreau să fiu nedrept cu acest original și conștiincios magistru din anii copilăriei. Cred că își cunoștea materia în chip superior. Era „tobă de carte". Se spunea despre el că-i venise într-o zi ideea să învețe pe dinafară tot lexiconul latinesc. Și a învățat până la litera F, dar după aceea s-a dus să-și ispășească temeritatea într-o casă de alienați... Fără îndoială, erau legende și plăsmuiri de școlari, dar înțelesul este că acești școlari simțeau temeinica erudiție a profesorului lor.*

Iacomi era dascăl de modă veche. Când am citit Scrisorile lui Ion Ghica, adresate amicului său Vasile Alecsandri, mi s-a părut că dascălii greci pe care îi evocă autorul sunt rudele spirituale ascendente ale profesorului meu.

Gala Galaction, *Chipuri și popasuri. Confesiuni literare*

**a căşuna* – a pricinui, a cauza

**alienat* – persoană care suferă de o boală mintală, nebun

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *fără îndoială*. **6 puncte**
2. Menționează două trăsături fizice ale profesorului Iacomi, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează materia predată de profesorul Iacomi, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care profesorul Iacomi este considerat aproape insensibil de elevii săi. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, atitudinea autorului față de profesorul său, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă relația dintre profesor și elev este influențată sau nu de metoda didactică folosită, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Chipuri și popasuri* de Gala Galaction, cât și la experiența personală sau culturală. 20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, perspectiva narativă din fragmentul de mai jos.

Deodată, în fundul trotuarului apăru o siluetă zveltă și puțin dansantă în mers, ce nu putea fi decât a unei tinere fete. Pe măsură ce se apropia, Jim căpăta confirmarea unui adevăr ce-i da o căldură interioară și o mulțumire de sine pe care nu se încerca să le explice. Era Vera. Își schimbase toaleta și părea alta, mai puțin băiețoasă, mai vaporoasă în rochia lungă de voal roz [...]. Zâmbi vădit încurcată când se afla în fața lui Jim și spuse încet, cu îmbufnare, ștergându-și buzele cu limba:

— Mi se pare c-am făcut rău venind! Mi-a spus cineva că nu e frumos!

Jim o trase amical de mână și o făcu să se așeze lângă el. Candoarea acestei fete începea să-i placă și un început de simpatie frățească încolți în sufletul lui.

G. Călinescu, *Cartea nunții*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj* dintr-un roman studiat, aparținând lui Liviu Rebreanu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, moral, psihologic al personajului ales;
- evidențierea unei trăsături a personajului ales, prin două episoade/secvențe comentate;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 4

Subiectul I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Pe Caragiale l-am cunoscut de pe când eram fetiță. Când sosea la noi îi săream înainte. Ne povestea despre copiii lui, Luki – băiatul – și Tuchki – fata. [...]

Mai târziu, când zăceam de o groaznică scarlatină, Caragiale venea zilnic la fereastra odăii mele și plângea cu lacrimi mari.

Uneori apărea pe neașteptate la noi acasă. Din ușă, ne oprea cu un gest brusc, întinzând mâna subțire cu țigareta strânsă între degete: juca un personaj imaginar. Grai, gest, expresie, totul era schimbat în el. Pe fața lui cu ochi mari, rotunzi, de culoarea castanei, apăreau, cu tremur de ape, toate variațiile veseliei, de la biciuitoarea ironie până la râsul încrezător al copilăriei. [...] După ce își descărca toată verva, săruta mâna mamei, îmbrățișa pe tata și mă ducea la pian. Mă poreclise „Aghiuță". Îi plăcea muzica lui Scarlatti, spiritualul italian din secolul al XVII-lea, și pretindea că-l cânt atât de frumos încât mă trăgeam, desigur, din același neam. M-așezam la pian. Cântam o piesă. Caragiale asculta în picioare cu o expresie îmblânzită. „Încă o dată..." Apoi iar: „Încă o dată." Mă punea să-i repet aceleași pagini de câte cinci ori în șir. Apoi se apleca ceremonios: „Aghiuță, adu mâna să ți-o sărut... și p-a stângă. Aia e cea deșteaptă."

Adora muzica și o cunoștea bine. Nimeni nu mi-a vorbit despre Beethoven ca el. Pentru Chopin n-avea simpatie. Râdea disprețuitor, trăgând apăsat din țigară. [...] Compozitorul francez César Franck îl agasa și-i persifla temele melancolice: „Parcă-i un cerșetor la colț de stradă, cu terța lui minoră întinsă ca să ne fie milă de el." Mă ruga să-i cânt din Johann Sebastian Bach, Beethoven, Schumann și Scarlatti.

Așa cum Fabre, celebrul entomolog francez, studiase viața insectelor, stând pe brânci zile întregi, tot așa prindea Caragiale reflexele, caracteristicile unor necunoscuți, hoinărind prin orășele provinciale de unde se întorcea încărcat cu impresii noi, filtrate apoi prin alambicul genialului său talent care nu îngăduia decât esențialul.*

Brașovul era un loc de predilecție pentru el. Se ducea în piață să se certe cu unguroaicele, prefăcându-se că e un om cicălitor, și nu se lăsa până nu ajungea gâlceava la culme. Scenele acestea povestite de Caragiale, cu accentul bietelor vânzătoare exasperate, aveau un haz irezistibil. Privirea lui adâncă cerceta cu solemnitate de bufniță cotloanele sufletești, prindea pricinile mecanismului psihologic, înregistra neiertător toată gama vanității omenești, sămânța cea mai de seamă a inspirației sale.

Cella Delavrancea, în vol. *Amintiri despre Caragiale*

**alambic* – cazan acoperit de distilat apa și de făcut rachiu

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *pe neașteptate*. **6 puncte**

2. Menționează porecla dată autoarei de I.L. Caragiale, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**

3. Precizează orașul preferat al lui Caragiale, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**

4. Explică motivul pentru care Caragiale plânge. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o trăsătură morală a lui Caragiale, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă literatura poate sau nu să fie inspirată din realitate, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Amintiri despre Caragiale*, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

Frunzișul acuma pornit-a
O leneșă, jalnică horă;
Și plâng, și cu plânsul în noapte
Răchita de-afară mi-i soră.

S-apropie-ncet miezul nopții,
Și sună a frunzelor horă –
Eu fug din odaie-n odaie,
Când bate satanica oră.

George Bacovia, *Miezul nopții*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unui text narativ studiat, aparținând lui G. Călinescu*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;

– comentarea a două episoade/secvențe relevante pentru tema textului narativ studiat;

– analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru textul narativ studiat (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 5

Subiectul I **(50 de puncte)**

Citește următorul fragment:

Mi-i drag să mi-l reamintesc pe Delavrancea conferențiar; pentru că și de la el am învățat a privi cu atenție și cu pietate înspre depozitul sacru al literaturii populare. Eram încă un copil, în ultimele clase ale Liceului Național, când am auzit pe Delavrancea rostindu-și conferința lui despre „Poezia populară". Este în această conferință un pasaj în care Delavrancea analizează frumusețile artistice din balada lui Corbea. Așa de delicat le desprindea și le făcea să strălucească, parcă înșira și deșira giuvaeruri cu grijă, cu pricepere, cu iubire de cunoscător, cu un sentiment de evlavie pentru trecut și pentru neamul nemuritor, ale cărui părticele tranzitorii suntem.*

Admirația și dragostea mea pentru Delavrancea sunt vechi. Eram în clasa a treia gimnazială în Fălticeni – sunt mulți ani de-atuncea, nici nu vreau să-i mai număr – când, într-un mare proces la Curtea cu juri, s-a anunțat că vine Delavrancea. O doamnă din lumea bună pusese arsenic în cafeaua soțului său. Soțul nu murise. Doamna își alesese cel mai celebru avocat al timpului în penal. Îmi aduc aminte ce rumoare stârnise vestea și cum se pregătea târgul să vadă și să asculte pe un vorbitor așa de măiestrit și de patetic. Atunci l-am admirat întâia oară. A venit, a văzut și a biruit. [...]*

Ne despărțeau douăzeci și doi de ani. Am ajuns însă, cu timpul, să mă apropii de el. Avea pentru mine un sentiment de frate mai mare, dispus să ocrotească și să sprijine în mine ceea ce era comun în noi – dragostea de trecut, de popor și de poezia populară. Glasul lui Delavrancea s-a ridicat întâi pentru mine când am fost propus – încă înainte de război – membru corespondent al Academiei.

În vremea războiului m-am apropiat și mai mult de el. Ne-am întâlnit în Iașii refugiului și-l vedeam zilnic la redacția gazetei „România". Pentru noi, toți cei care eram adunați în redacția „României", Delavrancea era „nenea Barbu". Îl întâmpinam cu bucurie către ceasul amiezii, când venea să ne ceară ultimele vești de pe câmpul de război.

Chiar din primele zile ale acestei tovărășii, în care el aducea un suflet încă tânăr, ne făgădui colaborarea; și se ținu de cuvânt. [...]

Era împovărat de griji și de veștile rele ale acelor zile dramatice. Găsea o mângâiere în dragostea și prietenia celor mai tineri decât el [...].

Mihail Sadoveanu, *Barbu Delavrancea* în vol. *Amintiri literare*

**pietate* – smerenie, respect
**rumoare* – zgomot

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *se ținu de cuvânt*. **6 puncte**
2. Menționează tema conferinței susținute de Barbu Delavrancea, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează diferența de vârstă dintre autor și Delavrancea, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care Delavrancea vine la Fălticeni. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o trăsătură morală a lui Delavrancea, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă diferența de vârstă reprezintă sau nu o piedică în calea prieteniei, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Amintiri literare* de Mihail Sadoveanu, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. **6 puncte**

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează, în minimum 50 de cuvinte, textul de mai jos evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

Întindeți pânzele, băieți...
Un vânt subțire se ridică,
Albastra mare se despică,
Pe cer alunecă nori creți...
Întindeți pânzele, băieți,
Un vânt subțire se ridică.

Urcați în vârfuri de catarg
Și puneți steagul de plecare:
Durerea mea dacă e mare,
Pământu-acesta este larg...
Urcați în vârfuri de catarg
Și puneți steagul de plecare.

De unde sunt și cine sunt
Voiesc să uit pe vecinicie...
Ah! De-ar sufla o vijelie
În valuri s-aflu un mormânt...
De unde sunt și cine sunt
Voiesc să uit pe vecinicie.

Alexandru Macedonski, *Plecare*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ studiat, aparținând lui Mihail Sadoveanu.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, moral, psihologic etc. al personajului ales;
– evidențierea unei trăsături a personajului ales, prin două episoade/secvențe comentate;
– analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 6

Subiectul I **(50 de puncte)**

Citește următorul fragment:

Aș vrea să scriu ceva despre cât de frumoase sunt diminețile în Himalaya, dar, decât să-mi iasă vreun lirism școlăresc despre cum simți ca pe-un balsam prospețimea luminii în timp ce mirosul vegetal din aer pare un efect al acusticii păsărilor, mai bine nu spun nimic și țin totul numai pentru mine. Apropo de școlari, am plecat la drum odată cu ei. Doar că, în timp ce noi părăsim și ne îndepărtăm de Bahundanda, de pe cărările muntelui copiii cu cămășuțe, crăvățici și papuci de cauciuc, unii veniți din sate aflate și la trei ore distanță, se îndreaptă spre școala văzută aseară.

(...) ne întâlnim pe poteci cu turme de asini sau măgari cărând pe munte în sus coșuri, pachete, saci și bidoane. Rishi îmi arată o urzică (sishnu) și îmi spune că ei fac ciorbă din ea, eu îi arăt o lobodă, iar el mi-o ia înainte și îmi spune că se numește bethe și că din ea fac ciorbă (deci mămăligă, ciorbă de urzici, ciorbă de lobodă...), văd și busuioc sălbatic (gande), zeci de șopârle ne taie calea, trecem pe lângă nesfârșite terase cu orez, iar în fața primei case dintr-un cătun numit Jagat o fetiță se joacă în drum cu un șarpe viu, lung de doi metri, în timp ce tatăl ei jumulește o găină în curte...

Dintr-o prăvălie cumpăr un suc nepalez la cutie, dintr-o tablă atât de dură, încât nici eu, nici Cătălin nu o putem strivi cu mâinile goale, deși ne dăm toată silința, ca și cum bărbăția noastră ar depinde de acest test de forță. După ce ne dăm bătuți, Rajeev o ia și o strivește cu o singură mână. E incredibil de puternic. Cară în spate, pe munte în sus, cele două rucsacuri, de aproximativ 30 de kilograme, legate cu o chingă de rafie pe care și-o sprijină pe creștet fără să se clatine, fără să-i alunece vreun picior, fără să-și încetinească pasul. Abia ne putem ține după el, iar atunci când îl prindem din urmă, așezat pe vreo stâncă, nu știm dacă se odihnește sau dacă nu cumva ne așteaptă plictisit. Pentru picioarele lungi și iuți, îi spunem „Rajeev, păianjenul Himalayei", iar el se bucură ca un copil.

Pe la prânz intrăm în cătunul Lali Gaon și cerem de mâncare. Așteptăm o oră și jumătate pentru că, frigiderul fiind inutilizabil din cauza curentului care se ia până la paisprezece ore pe zi, totul e gătit pe loc. Iar nouă ni s-a făcut poftă de carne de pui, așa că așteptăm să fie tăiat, opărit, jumulit etc. Fie pentru că foamea e cel mai bun bucătar, fie pentru că femeia chiar știe să gătească, mâncăm o supă de dovleac atât de bună, încât întrebăm de rețetă. În locul rețetei, ni se aduce o căldare de supă și ni se spune să mâncăm cât putem. După masă, Rishi și Rajeev își duc întotdeauna vasele la bucătărie și și le spală singuri.

Marius Chivu, *Trei săptămâni în Himalaya*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *ne dăm bătuți*. **6 puncte**

2. Menționează zona geografică pe care o străbate autorul, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**

3. Precizează două specii de plante care sunt folosite în alimentația localnicilor, justificând răspunsul cu o secvență din text. **6 puncte**

4. Explică motivul pentru care autorul Marius Chivu evită să descrie diminețile din Himalaya. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o trăsătură a lui Rajeev, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă este importantă sau nu călătoria în zone greu accesibile, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Trei săptămâni în Himalaya* de Marius Chivu, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. **6 puncte**

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, rolul notațiilor autorului în fragmentul de mai jos.

Pensiune în munți. Casă izolată în pădure. Scena reprezintă pe planul II un hol-sufragerie, care se continuă pe planul prim cu o terasă. În fund, colțul din dreapta, o scară de lemn în spirală, ce duce la etaj, unde sunt odăile unora

din pensionari. Holul se desparte de terasă prin două mari uși laterale de sticlă și printr-un oblon mare cât ambele uși și care se închide de sus în jos. În hol, scaune de nuia albă, un divan, o masă. În genere, lucruri simple, clar de o curățenie extremă... Este un interior pe care l-a mobilat, cu bani puțini, o femeie de gust. Culoare generală, alb și verde-închis. O impresie totală de odihnă, de simplicitate. La ridicarea cortinei, marele oblon ce desparte terasa de hol este tras până jos, așa încât holul nici nu se vede. Pe terasă, două șezlonguri deschise, care au fost uitate peste noapte afară. În stânga terasei, bătută în peretele casei (eventual casa poate să fie făcută din bârne, cum se fac vilele la munte), o tablă neagră, tablă de școală, cu burete și cretă. Lângă tablă sunt fixate în perete un barometru și un termometru. Pe tablă se mai poate citi scris-cu creta, scris încă de aseară probabil, dar șters în parte în timpul nopții, din cauza umezelii, următoarele: „Miercuri 4 august. Presiunea atmosferică: 762 mm. Temperatura: 18 grade. Vânt de la miazănoapte. Nori răzleți dinspre Hașmașul Mare." În hol, pe o masă de nuiele, un aparat de radio, cu lămpile demontate. În dreapta, pe o etajeră, un telefon manual, de sistem vechi. Scena rămâne câteva clipe goală. Se aude din culise zgomotul unei vaci, care paște undeva prin apropiere. O sumă de alte mici zgomote casnice, de gospodărie care se deșteaptă; sunet de farfurii și pahare, o găleată de apă ce se varsă, o fereastră ce se deschide etc.… Nu trebuie să se insiste. Câteva sugestii doar, sus… pentru a da impresia de dimineață și de trezire din somn. Cineva trage în sus, dinăuntru, oblonul. Este domnul Bogoiu. După ce a ridicat până sus oblonul, dă de o parte și de alta două uși de sticlă, așa încât acum holul și terasa sunt unul în prelungirea celeilalte.

SCENA I

BOGOIU, mai târziu ȘTEFAN

Domnul Bogoiu iese pe terasă. Cu ochii cârpiți de somn și puțin buimăcit de soarele care, odată cu ridicarea oblonului, a năvălit în hol. Se oprește o clipă în mijlocul terasei. Se oprește o clipă, se uită la cer, întinde o mână, ca și cum ar încerca să vadă dacă plouă. E îmbrăcat într-un halat de casă, cam scurt, care lasă să i se vadă, ceva mai jos de genunchi, picioarele păroase. Flăcău de vreo cincizeci de ani. Puțin obez, puțin chel. Deși în halat, poartă guler tare de cauciuc și o cravată lungă, cu un nod enorm.

BOGOIU (*împiedicându-se de unul din șezlonguri*): Iar… (*Face un zgomot de mirare cu limba lipită de cerul gurii.*) Nteh, nteh, nteh. (*Pipăie pânza șezlongului.*) Fräulein Weber! (*Se întoarce spre celălalt șezlong, pe care de asemeni îl pipăie puțin iritat.*) Iar le-a lăsat afară. Agneș!… Ude… Ude leoarcă. (*Se îndreaptă spre tablă, consultând cu mare atenție barometrul și termometrul. Șterge cu buretele tot ce e scris pe tablă. Apoi, aplecat, caligrafic, depărtându-se din când în când de tablă, ca să-și admire caligrafia, scrie, spunând în același timp cu glas tare:*) Joi, 5 august. Presiunea atmosferică: 763 mm. Senin. Temperatura: 22 grade. Timp frumos.

Mihail Sebastian, *Jocul de-a vacanța*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-un text dramatic postbelic studiat*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales;
- evidențierea unei trăsături a personajului ales prin două scene comentate;
- analiza a două componente de structură și/sau de limbaj ale textului dramatic studiat, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict dramatic, modalități de caracterizare, notațiile autorului, registre stilistice, limbaj, act, scenă etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 7

Subiectul I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

La sfârșitul lunii iunie 1914, după terminarea examenului de bacalaureat, *sfâșiam în goana trenului peisajul Târnavelor în drum spre Sebeș-Alba. Eram stăpânit de euforia ce ți-o dă depășirea norocoasă a unei pietre de hotar. În timpul călătoriei recapitulam cu alți câțiva colegi cari și ei se grăbeau spre vetrele lor, fiecare ducând cu sine vestea cea bună, întâmplări mai vechi și mai noi dintr-o viață ce rămânea în urmă și care acu parcă nici nu mai era a noastră. E de neînțeles cum sentimentul eului poate fi atât de profund modificat de un „certificat". Pentru toată simțirea noastră eram răsfățații propriului destin.*

Conștiința că am scăpat de obligațiile orarelor și de constrângerea școlară ne sălta într-o stare de auroră ce ni se părea că nu va mai înceta niciodată. În veghea entuziastă, în luciditatea sporită nu ne dăm deloc seama că mai târziu aveam să ne gândim tocmai la acest timp, cu sentimentul unei ireparabile sfâșieri, ca la o epocă fabuloasă a sufletului nostru. Eram asemenea unor tinere ființe adamite cari, printr-o bizară alterare a simțului realității, s-ar bucura că părăsesc paradisul.

„Măi, dar ne-ai secerat de pe picioare cu răspunsurile tale la fizică și matematică, îmi zise unul dintre colegi, n-am înțeles mare lucru, dar, ce să-ți spun, a fost foarte frumos!". Într-adevăr, profesorul de fizică și matematică și-a permis, când mi-a venit rândul, capriciul de a ieși din cadrul obișnuitelor teze. Știind că m-am ocupat în cei din urmă doi ani, mai de aproape, cu ultimele teorii ale fizicei, precum acea a lui Einstein cu privire la relativitatea spațiului și a timpului, iar în domeniul matematic cu geometriile noneuclidiene, și dorind, pesemne, să paradeze cu mine în fața comisiei de bacalaureat, prezidată de un delegat al guvernului maghiar, mi-a cerut să fac o expunere succintă a problemelor în chestiune. N-aveam să-mi pierd cumpătul. Cunoșteam aspectele esențiale ale teoriei relativității și ale geometriilor noneuclidiene mai ales din studiile filosofice suscitate de problemele în discuție. În geometriile noneuclidiene mă inițiasem cu „Știință și ipoteză" a lui H. Poincaré. Date fiind atât circumstanțele, cât și felul cunoștințelor mele, aveam să fac mai mult o expunere filosofică, decât matematică, științifică a teoriilor în chestiune. Cu aceasta am transformat o insuficiență într-un avantaj. Atât din punctul meu de vedere, cât și din acela al auditorului, numai în acest chip izbutii să mă fac înțeles, cel puțin aproximativ, și din partea câtorva intelectuali din asistență. Mult timp încă și după zece, douăzeci de ani, foști colegi îmi aminteau de acea incursiune a mea în teoria relativității, teorie ce avea să devină faimoasă de abia mult mai târziu. Uneori entuziasmul lor îl găseam cam deplasat și, ca să îl retez, le răspundeam: „a ținti bine cu o armă cu praf de pușcă nu înseamnă a fi inventat praful de pușcă!".

La Vințul de Jos urma să schimb trenul spre Sebeș-Alba. În clipa dintre două linii, când îmi mutam calabalâcul dintr-un tren într-altul, se răspândi în gară vestea că Franz Ferdinand, moștenitorul tronului habsburgic, a fost asasinat. Urcai în vagon, luând cu mine și această veste. Spoream cu ea zăpușeala. Se produse un moment de stupoare. M-am oprit și eu puțin ca să cuprind cu gândul toată situația. Apoi am zis către vecinul meu de bancă: „Asta înseamnă război." Și ca o gheară de pasăre, o îndoială îmi cuprinse inima: voi mai pleca în toamnă la Jena, precum îmi făcusem planul? Cât de repede a cedat euforia nopții!

Lucian Blaga, *Hronicul și cântecul vârstelor*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *ne-ai secerat de pe picioare*. **6 puncte**
2. Menționează anul în care a dat Lucian Blaga bacalaureatul, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează sursa inițierii autorului în geometriile noneuclidiene, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care răspunsul la proba de matematică și fizică al autorului îi impresionează pe colegi și pe profesorii din comisie. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, importanța momentului relatat în viața autorului. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă pasiunea pentru cunoaștere duce sau nu la succesul școlar, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Hronicul și cântecul vârstelor* de Lucian Blaga, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

Taci,
Să nu-mi deștepți tristețea amintirilor culcate
În sicriurile-albastre ale zilelor de ieri!...
Taci,
Să nu-mi deștepți în suflet tragediile jucate
În aplauzele mute ale-ntâielor dureri!
Treci tăcut ca beduinul ce cutreieră nisipul,
Treci tăcut ca cel ce-și pune mâinile-n cruciș pe piept,
Și să nu mă chemi pe nume -
Să-mi deștepți din piatră chipul
Sfinxului,
Ce-ar vrea să-mi spună că e timpul să-l deștept...
Ocolește-mă cu groază, ca pe-un stârv de om ucis -
Nu de oameni,
Ci de mâna ne'ntrupatelor dorinți -
Și pe piatra-mi funerară nu citi poemul scris
De nebunul din cetatea plină numai de cumunți!...
Ocolește-mă cu groază...
Dar oprește-te deoparte,
Să mă poți privi de-a-ntregul
Și să-mi spui ce vezi...
Eu sunt
Stropul vinului ce scade prin paharele deșarte
Și romanța nesfârșită, căci arcușele s-au frânt!

Ion Minulescu, *Romanța zilelor de ieri*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități* ale unui roman al *experienței studiat.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea romanului studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două episoade/secvențe relevante pentru tema romanului studiat;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru romanul studiat (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 8

Subiectul I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Povestiți puțin despre parcursul dvs.: unde ați făcut studiile în România, de ce ați ales muzica și de ce ați ales vioara?

M-am născut la Craiova, într-o familie de tineri medici, repartizați într-o casă naționalizată. Întrucât părinții mei erau foarte ocupați la spital, au angajat o femeie care mă iubea mult. Probabil, cântecele ei m-au ajutat să îmi dezvolt urechea muzicală. Mama, absolventă a Facultății de Medicină din Cluj, și-ar fi dorit ca eu să devin solistă de operă.

La șase ani am intrat la Școala de Muzică din Craiova pentru a învăța teorie și solfegiu. Școala era pe strada Lipscani și păstrez o amintire vie a clădirii în care am învățat, care, din păcate, astăzi nu mai există. Era o clădire foarte frumoasă, care avea înăuntru multe obiecte de lemn și niște scări superbe. Îmi plăcea să merg acolo, aveam lecții de două ori pe săptămână. Un coleg de-ai mamei, medic și el, avea un băiat care studia vioara și m-a încurajat și pe mine să merg la vioară. Din păcate, pe vremea aceea nu existau posibilități să ai un pian într-o casă naționalizată, doar dacă îl primeai sau îl moșteneai. Un pian era un lucru special și noi nu aveam. Mi s-a dat o vioară un pic cam mare, pentru că era măsura de jumătate, și a trebuit să mă căznesc pentru că, de obicei, la vârsta aceea începi pe o vioară sfert și abia mai târziu treci la jumătate. După nici trei luni, profesoara mea a început să îmi spună că eu clar trebuie să fac o carieră în muzică. (...)

După ce clădirea școlii vechi a fost demolată, ni s-a construit o școală de muzică modernă, școală pe care clasa mea a inaugurat-o și unde am terminat clasa a IX-a. Am avut profesori buni, însă, la un moment dat, am simțit că nu avansez conform nivelului necesar. De aceea, când venea un solist la Filarmonica din Craiova, eu eram prezentă la concert. Când au început să vină muzicieni de la București, am înțeles că va trebui să fac un pas foarte curajos și să părăsesc orașul.

Am urmat exemplul unui bun coleg al meu craiovean și m-am mutat la Liceul de Muzică nr. 1 din București în clasa a X-a. (...)

Am absolvit Conservatorul în 1977. Din păcate, legea de pe vremea aceea îi obliga pe toți absolvenții ca după terminarea studiilor să se întoarcă de unde veniseră, să servească în orașul lor natal. Nu exista libertate de mișcare în acest sens, iar mie personal mi s-a părut o totală nedreptate, mai ales ținând cont de aspirațiile și de sacrificiile pe care le făcuserăm atât eu, cât și părinții mei. Când am mers să dau audiție la Filarmonica din București, am fost refuzată pentru că nu aveam buletin de București. De aceea, repartizată la Cravoia, am fost profesoară un an de zile la Școala Populară de Artă. Între timp, mi-am continuat cariera de solistă în România.

Ca studentă, participasem la cursul de vară de la Sion (Elveția) al maestrului Tibor Varga. Am învățat foarte mult de la el și am cunoscut multă lume. (...)

În Elveția am câștigat o audiție la Biel/Bienne, unde am început să cânt în prima mea orchestră profesionistă. Aveam nevoie de un loc în care să trăiesc, să îmi câștig existența și să cânt. Mi-am dat seama ca nu mă pot întoarce la Școala Populară de Artă din Craiova, unde nu făceam absolut nimic, nici nu știu dacă aveam trei elevi. Nu era neapărat vorba despre salariu, însă nu puteam să continui să fiu violonistă cu aspirații. Acesta a fost motivul pentru care am plecat din țară.

După cursuri de solistică la Berna, am emigrat în Statele Unite, la Chicago, în 1980. Imediat am luat postul la Orchestra Operei Lirice (Lyric Opera), unde am rămas șapte ani și, în mai 1987, am obținut postul la Chicago Symphony Orchestra. Acesta este al 36-lea an de când fac parte din CSO.

„După atâția ani, am o atitudine de studentă, tot timpul trebuie să înveți",
interviu cu Mihaela Ionescu, *Observator cultural*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *să mă căznesc*. **6 puncte**

2. Menționează momentul în care Mihaela Ionescu se mută la București, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**

3. Precizează cauza deciziei de schimba școala din Craiova, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**

4. Explică motivul plecării din țară al muzicienei. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o trăsătură a Mihaelei Ionescu, așa cum se desprinde din acest fragment de interviu. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă este importantă sau nu dorința de perfecționare, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din interviul cu Mihaela Ionescu în revista *Observator cultural*, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, perspectiva narativă din fragmentul de mai jos.

În iarna următoare s-a întâmplat evenimentul cel mai important din viața mea de până atunci, am avut cele mai mari bucurii, cele mai tari emoții: mama m-a dus la teatru. M-am gătit cu o rochie vișinie de catifea, făcută anume pentru această ieșire în lume, și nu-mi amintesc să mă fi chinuit vreodată mai mult curgerea prea înceată a timpului ca atunci, când ziua spectacolului se apropia. În ajun mi-am îmbrăcat rochia, pantofii de lac, mi-am schimbat cărarea, mi-am legat și mi-am dezlegat de mai multe ori funda, ca să văd cum îmi stă mai bine, am controlat ciorapii, să nu fie rupți. Mă temeam necontenit să nu se întâmple ceva neprevăzut, care să ne împiedice să ne mai ducem, o întrebam întruna pe mama dacă nu cumva a rătăcit biletele. De altfel, până la ușă (când le-am arătat controlorului), mi-am simțit buzele uscate, de teamă că le va pierde, și chiar după ce ne-am instalat, tot mi-a fost frică de vreo încurcătură care ne-ar fi putut scoate de acolo. Sala de teatru, chiar înainte de ridicarea cortinei, m-a uimit. Lumina bogată, căldura, fotoliile plușate, totul mi s-a părut încântare și farmec amețitor. Sus, galeriile și lojile creșteau ca în vis, într -un tavan cât cerul.

Cella Serghi, *Pânza de păianjen*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ studiat, aparținând lui G. Călinescu.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, moral, psihologic etc. al personajului ales;

– evidențierea unei trăsături a personajului ales, prin două episoade/secvențe comentate;

– analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 9

(50 de puncte)

Subiectul I

Citește următorul fragment:

La douăzeci și șase de ani, am avut parte de prima mea cameră. Era într-un cămin în Londra și atât de mică încât, fără să mă dau jos din pat, puteam să ajung la fereastră, la birou, la dulap, la chiuvetă și la mica oglindă de deasupra ei, care mă ducea cu gândul la cele din coliviile perușilor. Altfel, locul era curat, finisajele noi, mobila funcțională. Stăteam în pat și mă uitam în jur, la spațiul anonim în care urma să îmi petrec următoarele luni. Trebuia să găsesc un mod de a-l face al meu.

Până atunci locuisem în apartamentul părinților mei, împărțind o cameră cu sora mea mai mică. Motivele erau multiple: apartamentul, cu două dormitoare, fusese cumpărat după nașterea mea și înainte de nașterea surorii mele; nici mie, nici Laurei nu ne trecuse prin minte să punem sub semnul întrebării aranjamentele de locuire dintotdeauna. Însă o consecință a fost că, începând cu adolescența, camera „noastră" a devenit un câmp de luptă pentru afirmarea personalității. Lista mea cu cărți de citit lipită pe ușă lângă posterul ei cu Anim'est, scoicile adunate de mine intercalate cu florile uscate de ea, cutiuțele mele cu amintiri încercuite de paharele furate de ea din baruri, hainele mele și ale ei amestecate pe jos, bijuteriile noastre amestecate pe rafturi, vechile jucării adunând praf pe dulapuri. Când am ajuns în Londra mi-am dat seama că singurele spații pe care le simțisem numai ale mele, în care puteam să fiu complet eu, fuseseră cărțile din bibliotecă și jurnalul.

Astfel că la douăzeci și șase de ani m-am trezit nevoită să iau pentru prima oară în stăpânire un spațiu fizic și să-l transform într-un loc unde să mă simt bine, în largul meu și unde să pot fi eu însămi – un spațiu intim.

Crearea unui spațiu intim este o proiectare a interiorității noastre în afară. E un mod prin care spațiul nostru exterior capătă caracteristicile spațiului nostru interior, astfel încât cel din urmă să se poată manifesta în voie.

Dar lucrurile funcționează și invers: anumite trăsături ale spațiilor le pot predispune la a deveni spații intime: delimitarea, închiderea (dar fără claustrare), scara umană. Din punctul acesta de vedere, dimensiunea camerei de cămin din Londra ajuta, deși era departe de a fi suficientă.

Pentru mine, a fost nevoie de stabilirea unei relații personale cu spațiul, un mod de a-i „îmblânzi" anonimitatea și de a-l face, într-o oarecare măsură, o reflecție a mea, o altă „piele".

Primul lucru pe care l-am făcut – pentru mine și pentru camera mea din Londra – a fost să cumpăr un al doilea dulap și să-l pun după ușă. Era de la Argos (un fel de IKEA mai ieftin), dintr-o pânză neagră și un cadru de lemn și, după cele mai binevoitoare estimări, neutru estetic. Dar să-l montez singură mi-a dat un sentiment de putere, iar să modific înfățișarea standard a camerei de cămin m-a făcut să simt că eu controlam spațiul. Mai târziu, într-o altă casă, gestul întemeietor a fost să ajustez niște draperii colorate cumpărate de la un charity shop *astfel încât să se potrivească înălțimii ferestrelor mele. Altă dată, gestul întemeietor a fost să decorez un perete cu o ghirlandă de luminițe colorate prinsă cu piuneze pe conturul unei spirale. (În Londra, am schimbat cinci locuințe în trei ani, deci tehnicile de „îmblânzire" a spațiului s-au rafinat.)*

„Spații intime", de Cristina Chira, în revista „Dilema veche", iunie 2023

A. Scrie pe foaia de examen, în enunţuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *m-am trezit nevoită*. **6 puncte**
2. Menționează locul în care autoarea a realizat nevoia de a personaliza spațiul în care trăiește, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează ce înseamnă pentru autoare crearea unui spațiu intim, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică modalitățile folosite de autoare pentru a personaliza spațiul. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, ce a însemnat pentru autoare *îmblânzirea spațiului*, așa cum se desprinde din acest fragment. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă spațiul intim are sau nu un rol important pentru a ne simți confortabil cu noi înșine și cu ceilalți, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din revista *Observator cultural*, cât și la experiența personală sau culturală.

20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

Umblu prin mine
Ca printr-un oraș străin
În care nu cunosc pe nimeni.
Seara mi-e teamă pe străzi
Și-n după-amieze ploioase
Mi-e frig și urât.
Nici o dorință de-a călători,
Când și numai trecerea drumului
E aventură,
Nici o amintire din alte vieți
Întrebării
„De ce-am fost adusă aici?”...

Ana Blandiana, *Călătorie*

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unui text poetic studiat, aparținând perioadei cunoscute ca „prelungiri ale romantismului și clasicismului”.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături care permit încadrarea textului poetic studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;

– comentarea a două imagini/idei poetice relevante pentru tema textului poetic studiat;

– analiza a două elemente de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru textul poetic ales (de exemplu: titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motive poetice, figuri semantice, elemente de prozodie etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 10

Subiectul I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Un bărbat ajuns la o vârstă foarte înaintată merge, împreună cu un prieten, la un protest împotriva închiderii cinematografelor. Și află (ei, da, deși cinematografele se închid, mai sunt, totuși, și vești bune!...) că s-a mai deschis o librărie, acum fiind patru în total la Madrid, orașul unde se petrece totul, mai multe decât în alte capitale europene! („Patru librării! Mai multe ca la Paris sau la Londra, te asigur. Crede-mă, un mare lux!") Apoi, marcat de problemele de memorie cu care se confruntă, nu reușește să-și amintească drumul spre casă, rătăcește ore întregi pe străzi, luptându-se cu propriile neputințe fizice și cu degradarea progresivă a unui corp care nu-l mai ascultă, dar nu ezită să-și exprime opiniile – mereu extrem de acide! – cu privire la lumea în care i-a fost dat să trăiască. Prin urmare, va critica fără milă literatura și arta vremii lui, va ironiza fără rețineri clasa politică și întreaga ordine mondială, va lua în râs obsesia pentru noile tehnologii sau pentru dietele vegan-vegetariene; nu-i scapă nimic și nimeni sarcasmului său.

Acesta e pretextul narativ și, în fond, acestea sunt elementele „de subiect" de la care pornește Mario Vargas Llosa în cea mai recentă carte a sa, „Vânturile" („Los vientos"), publicată inițial în revista spaniolă „Letras libres", în toamna lui 2021, apoi în volum. Și, deși, aparent, am avea de-a face cu reflectarea artistică a unor evenimente recente – căci, știm bine că, după ce a început pandemia, cinematografele au fost închise (și au rămas închise luni întregi) peste tot în lume – Madridul pe care îl regăsim în textul lui Vargas Llosa e un oraș straniu, de-a dreptul distopic, înzestrat, fără îndoială, cu numeroase amănunte desprinse din realitatea capitalei spaniole, și care sunt ușor de recunoscut pentru cititor, dar având și o serie de caracteristici care îl fac să pară desprins dintr-un viitor de coșmar. Astfel, nu doar cinematografele se închid, ci și multe lucruri sau locuri consacrate se transformă sau dispar, deci, nici nu e de mirare că bietul protagonist din „Vânturile" nu se mai poate orienta pe străzile pe care, cel puțin teoretic, ar fi trebuit să le cunoască atât de bine... Pe de altă parte, nu putem pierde din vedere că, deși la nivel strict teoretic acest personaj ar fi putut să se descurce foarte ușor prin oraș, el are, totuși, o sută de ani! („Nu e ceva atât de obișnuit ca oamenii să trăiască o sută de ani, și totuși, iată-ne!" spune el.) Așadar, totul devine mai dificil pentru el. În primul rând, împăcarea (resemnarea?) cu degradarea trupului și cu toate inconvenientele ce decurg de aici. În paranteză fie spus, Mario Vargas Llosa construiește un text ironic și, nu o dată, grotesc, neezitând să recurgă chiar la detalii neașteptate, poate – iar aici e de remarcat ambivalența titlului acestei cărți: „Vânturile", cu toate conotațiile romantice pe care le implică, nu e nici pe departe o scriere romantică și cu atât mai puțin una sentimentală.

Rodica Grigore, cronică la cartea lui Mario Vargas Llosa, „Vânturile", *litero-mania.com*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *pe de altă parte*. **6 puncte**

2. Menționează unde și când a apărut inițial romanul *Vânturile* de Mario Vargas Llosa, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**

3. Precizează care este imaginea din romanul citat a orașului Madrid, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**

4. Explică subiectul de la care pornește autorul în construcția cărții sale. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, un scurt portret al personajului principal din romanul *Vânturile* de Mario Vargas Llosa, așa cum se desprinde din acest fragment. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă este sau nu importantă cronica de carte pentru publicul cititor, folosind atât informații din fragmentul scris de Rodica Grigore, cât și la experiența personală sau culturală.

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, perspectiva narativă din fragmentul de mai jos.

Apostol s-a născut tocmai în zilele când tatăl său aștepta, la Cluj, condamnarea. Până să se întoarcă Bologa din temniță, copilul a deschis ochii asupra lumii, îmbrățișat de o dragoste maternă idolatră. Lipsită de iubire, tânăra d-nă Bologa și-a găsit în copil o țintă de viață. Sufletul ei plin de credință în Dumnezeu a avut chiar momente de îndoială: oare nu-și iubește odrasla mai mult decât pe Atotputernicul? Ca să-și împace conștiința, și-a dat mare osteneală să sădească în inima micului Apostol adorarea Domnului. Astfel întâile amintiri ale copilului au fost stăpânite de un Dumnezeu bun, blând și iertător care, în schimbul rugăciunilor de toate zilele, dăruiește oamenilor bucurii pe pământ și veșnică fericire în cer. În închipuirea lui săltăreață, înfățișarea acestui Dumnezeu se confunda cu protopopul Groza, care venea deseori, întrebând totdeauna vești de la „martirul nostru", și căruia mama îi săruta mâna.

O schimbare adâncă, un fel de revoluție a stârnit în viața lui Apostol sosirea tatălui său. Peronul gării era înțesat de oameni, domni și țărani din împrejurime. Copilul se agăță disperat de fusta măicuței, așteptând parcă o minune îngrozitoare... Apoi trenul a sosit și s-a oprit scârțâind foarte urât, și dintr-un vagon s-a coborât Bologa, în haină neagră, cu capul gol și o barbă mare castanie, crescută în temniță, s-a uitat puțin la lumea de pe peron și pe urmă s-a repezit la micul Apostol, l-a ridicat și, în vreme ce oamenii strigau „trăiască", l-a sărutat zgomotos pe amândoi obrăjorii. Cuprins de o spaimă dureroasă, copilașul a început să plângă și să se zvârcolească în brațele străinului care, ascultând acum discursul protopopului, încerca să-l ostoiască și-l legăna ușor. În cele din urmă Bologa, fiindcă micuțul răcnea din ce în ce mai speriat, acoperind cuvântarea de bun venire, îl trecu enervat în seama doamnei Bologa, care se împurpurase de rușine și de emoție. În brațele ei Apostol se mulcomi, privind însă mereu înfricoșat spre domnul cu barba castanie.

Liviu Rebreanu, *Pădurea spânzuraților*

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unui text dramatic studiat*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care permit încadrarea textului dramatic studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două scene relevante pentru tema textului dramatic studiat;
- analiza a două componente de structură și de limbaj, semnificative pentru textul dramatic studiat (de exemplu: acțiune, personaj, notațiile autorului, conflict dramatic, registre stilistice, limbaj, act, scenă etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 11

Subiectul I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

16 iulie 1938. Terminasem primul an de Conservator și mă aflam în vacanță în munții Apuseni, la Brad, unde taică-meu era șef de gară, când am primit o telegramă: „Veniți neapărat București duminică dimineață. Angajament. Victor Ion Popa."

Am recitit de nenumărate ori textul, gâtuit de emoție. Voiam să cred în miracol și mă temeam de o farsă: de unde mă putea cunoaște Victor Ion Popa? Dar telegrama era autentică. Victor Ion Popa mă văzuse în rolul lui Ludovic al XI-lea din Gringoire, al lui Theodore de Banville, pe scena Teatrului Național (cel vechi, bombardat de hitleriști), în producția clasei Luciei Sturdza-Bulandra. Reținuse în tânărul care voia să devină tragedian posibilitatea unei vocații comice. M-am prezentat, înfiorat de toate nădejdile și copleșit de toate sfielile. [...] I se încredințase conducerea unui nou teatru și trupa, alcătuită cu o rară știință a ansamblului, număra mulți începători. Debutantul a avut, așadar, șansa de a fi călăuzit la cei dintâi pași de această personalitate pentru care teatrul nu avea secrete.

Ucenicul își asculta fascinat maestrul. Vedea în el o autoritate științifică și un vrăjitor, cucerit deopotrivă de rigoarea demonstrației și de expresia ei incandescentă. Victor Ion Popa ne învăța în repetiții memorabile cum să tălmăcești pe scenă ezitările inimii și tresăririle inteligenței, cum să exprimi într-o privire un peisaj și să schițezi într-un gest nedefinitul unei stări sufletești. [...]

Iată de ce simt nevoia să mi-l amintesc pe Victor Ion Popa:

„A fost și a rămas pentru mine o nimicitoare individualitate, sinteza scânteietoare a nenumărate daruri. Autor, tălmăcitor, regizor, actor (l-am văzut în rolul lui Cadîr!), scenograf, costumier, desenator, caricaturist, pictor, sculptor, omul acesta era făcut din plămada armonioasă a spiritelor universale. Numai așa, se înțelege cum, la răscrucea atâtor vocații, nu s-a pierdut pe sine, iar tensiunea atâtor daruri nu a devenit un obstacol, ci un fericit echilibru." [...]

A sesizat de timpuriu că numai o seriozitate riguroasă, intransigentă, o muncă intensă și disciplinată pot ține în frâu și unifica atâtea disponibilități. [...]

Dintre zecile de imagini pe care numele său mi le evocă, una se impune înaintea tuturor celorlalte.

Îl văd stând la masa de lucru din stejar afumat, în fața unei scrumiere ticsite de mucuri, cu o ceașcă de cafea plină lângă un termos imens. În încăperea cât chilia unui călugăr – situată în spatele scenei –, cu pereții acoperiți de afișe, de schițe, cu rafturile gemând de cărți, un om cu fruntea înaltă și brăzdată se plimbă, își adună gândurile risipite printre rotocoalele de fum, le ordonează și – fulgerător – le transcrie. Este mereu într-o febră a creației care nu cunoaște răgaz, este mereu într-o afirmare a fecundității care nu cunoaște odihnă. [...]

Spirit prin excelență activ, dinamic, refuza pauza, chiulul, somnolența, și nu accepta transferul de responsabilități. [...]

Radu Beligan, *Între acte*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *mă văzuse în rolul*. **6 puncte**
2. Menționează motivul pentru care este chemat autorul la București, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează care sunt cauzele emoțiilor stârnite de primirea telegramei, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică modul în care se raportează ucenicul la maestru, așa cum reiese din alineatul al treilea. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, personalitatea lui Victor Ion Popa, așa cum este ea prezentată din perspectiva autorului Radu Beligan. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă un om poate sau nu să își găsească echilibrul, armonizând mai multe vocații, simultan, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Între acte* de Radu Beligan, cât și la experiența personală sau culturală.

20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice:

Acesta este ceasul... sau cel puțin sosește,
Dar ea unde să fie? De ce nu se ivește?
Minuturi fericite sunt oare de pierdut?
Foarte puține omul în viața lui are!
Se auzi un sunet... Să ascult... mi se pare...
Nu e nimic; o frunză în vale a căzut.

Noaptea în aste locuri n-are deloc tăcere;
Totul se mișcă, umblă, dar toate sunt părere;
Vântul, umbra mă-nșeală, când cred a o vedea.
Luna aci s-arată, aci iar se ascunde:
Abia câteodată întunecul pătrunde,
Și norii înainte-i se pun ca o perdea. [...]

Din frunza-ntunecată a pădurii vecine,
Se întinde o umbră... cineva parcă vine...
Părere-nșelătoare, ș-acum mă amăgești?
Dar nu, văd o ființă... spre mine-naintează...

Să m-arăt... de vederea-mi ea nu se spăimântează:
Un străin pe aicea sfială ar avea.
Ea pășește, ia seama... o aud că șoptește.
Negreșit e femeie... Ce zice? Mă numește!
Pieptul, inima-mi bate: aceasta este ea.

Grigore Alexandrescu, *Așteptarea*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *ideile promovate de criticismul junimist*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– încadrarea societății Junimea în contextul istorico-literar;
– rolul lui Titu Maiorescu în promovarea obiectivelor susținute de societatea Junimea;
– prezentarea a două articole/studii critice de referință ale lui Titu Maiorescu.

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 12

Subiectul I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

De pe plajă, se aude acum o larmă veselă. De dimineață, părea că se înnorează. Apoi, cerul s-a limpezit și toți s-au repezit să profite de vremea frumoasă. Ce-ar fi să mă ridic de pe scaun, fără să mai aștept amiaza, și să-i imit? E foarte simplu. Las deoparte „răfuiala" mea cu specialiștii în antichitate, proiectată pentru această vacanță (deocamdată, îmi adun gândurile), închid ușa după mine, mă întorc în „actualitate", cobor scara, predau cheia la recepție și ies, prin mica grădină a vilei, chiar în fața treptelor de ciment ce coboară, de pe faleză, pe plajă. Acolo... nisipul, stâncile, marea, abrutizarea luminoasă a ceasurilor petrecute pe plajă ori în apă. Certitudini! Nicio îndoială! […]

Adevărul e că aici, la mare, totul se simplifică. Dispar miile de lucruri mărunte care-mi îmbâcsesc ziua în București. Dintr-o dată, redescopăr că esențiale sunt doar viața, iubirea și moartea. Restul e spectacol. Alergătură. Amăgire. Și ar avea vreun sens să protestezi? Nimeni nu ne-a făgăduit nimic la naștere. Dumnezeu nu ne datorează nimic, orice reproș ar fi ridicol.

Să fiu mai clar, dacă pot. N-aș zice că devin „altul" la mare. Dar, cu siguranță, devin „altfel". Probabil, lumina specială de aici provoacă unele modificări în metabolismul meu. Am o stare de beție superficială care-mi relaxează inhibițiile și mă curăță, parcă, de zgură. Istoria imediată, de care în București n-am cum să scap (ca de praf și de câinii vagabonzi), devine, la mare, o amintire vagă. Și nu cunosc o terapie mai radicală pentru oboseala mea nervoasă. […]

Camera are ferestre mari, acoperite cu perdele, din pânză cam grosolană, verzi, cu pătrate galbene. O astfel de perdea acoperă și ușa care dă spre balcon. Dimineața, când răsare soarele, lumina macerează țesătura. Eu mă trezesc, însă, înainte, căci aici mă culc mai devreme decât în București. Ies în balcon și mă uit, cum am făcut și în alte veri, spre marea taină a mării. […]

Mi-am fixat un program riguros. În jur de șapte și jumătate, cobor să iau micul dejun, apoi mă așez în fața mașinii de scris. (Aveam poftă de o polemică și pe urmă vroiam demult să-mi lămuresc niște obsesii.) Voi lucra, ca „emigrant" în antichitate, numai când ceilalți sunt pe plajă, ca să nu-mi deranjez vecinii […] La douăsprezece fix, mă duc pe plajă. Nu-mi iau cu mine nici prosop, nici alte lucruri, ca să-mi pot face fără griji „turele" între cele două diguri. Când am ieșit ieri din apă, plaja era aproape goală. Lumea fuge de soarele brutal și se grăbește la masă. Eu mănânc printre ultimii, în seria a doua. După-amiază, pe la cinci, mai înot o jumătate de oră, apoi casc gura la cei care joacă șah pe terasă ori citesc. După cină, ies să fac un tur pe faleză... Pare cam monotonă o asemenea zi, dar asta nu mă supără. […] În fine, să mă apuc de treabă. […]

Octavian Paler, *Aventuri solitare*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *toți s-au repezit*. **6 puncte**

2. Menționează care este domeniul specialiștilor cu care colabora autorul în acea vacanță, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**

3. Precizează care este senzația pe care o trăiește autorul atunci când sosește pe plajă, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**

4. Explică în ce constă felul „altfel" al autorului atunci când se află la mare. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o trăsătură morală a autorului, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă respectarea unui program riguros poate sau nu să contribuie la succesul personal, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Aventuri solitare* de Octavian Paler, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, particularități de construcție a unui personaj din fragmentul citat.

Sosiseră cu trenul de 10:48. Bătrâna, înaltă și osoasă, cu fusta neagră până-n călcâie și șal fumuriu, adunat peste obraji, se oprise între linii să răsufle, iar băiatul își răzuia tălpile cizmelor de marginea peronului. [...]

În curtea casei pe care o părăsiseră cu cinci ani în urmă – în 1949 – un om cu căciulă neagră, roasă pe margini, cu o flanea de lână nevopsită, cu mânecile suflecate, rotea prin aer, ținându-l strâns, un iepure de câmp. [...]

— Să-l întreb cine-i președinte, zise Eremia, dar bătrâna îl opri.

— Intrăm așa, porunci ea. E casa noastră.

Puse piciorul în prag și se opri. Treptele de la intrare, din stejar, se tociseră, potcoava fixată la mijloc, ca să cheme norocul asupra celor ce înălțaseră casa, fusese smulsă, se vedea forma ei imprimată în lemn.

Bătrâna îndoi șalele și mângâie locul cu podul palmei. [...]

— Ce-i cu voi? De ce nu bateți la ușă?

— Am venit cu bunica, răspunse Eremia.

— Vi s-a făcut dor de albia veche? zise Odangiu, sculându-se și împingând scaunul la perete cu piciorul. Zi, babă Gherghino!

Bătrâna adună șalul pe umeri și vorbi încet:

— Am venit să mor, Pavele. Tu ești primarul, du-te și lasă-mă cu Eremia, vreau să mor în odaia mea [...].

— Ce-mi pasă mie de poveștile voastre?! Aici e sfatul popular, discutăm treburile comunei.

Fănuș Neagu, *Acasă*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unei arte poetice moderniste*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care permit încadrarea textului poetic studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două imagini/idei poetice relevante pentru tema textului poetic studiat;
- analiza a două elemente de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru textul poetic ales (de exemplu: titlul, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motive poetice, figuri semantice, elemente de prozodie etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 13

Subiectul I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

O săptămână mai târziu începeam la Liceul „Matei Basarab" examenul de bacalaureat. Nu-mi era teamă de lucrările scrise și, așa cum mă așteptam, am fost admis la oral. De data aceasta mă aflam, pentru prima dată în viața mea, în fața unei comisii de vreo 7-8 profesori care, în principiu, mă puteau întreba orice din tot ce învățasem, în cursul celor opt ani de liceu. Din fericire, profesorul de română mi-a pus o serie de întrebări extrem de grele și de amănunțite (bunăoară, lexicul bizantin în limba română, analiza Codicelui Voronețean), dar lucrurile acestea le știam pentru că nu se găseau în manualele noastre, așa că i-am răspuns corect. De rest, nu-mi amintesc aproape nimic. Știu doar că suflam adânc după ce profesorul îmi spunea „mulțumesc" și se tot întorcea către vecinul lui făcându-i semn că poate începe. Mi se părea că numărul examinatorilor era fără sfârșit. După vreo jumătate de ceas mai erau încă doi-trei care își așteptau rândul. Ani de zile după aceea am avut acest coșmar: descopeream dintr-o dată că trebuie să dau din nou examenul de bacalaureat. Ori se pierduseră hârtiile, ori apăruse un nou decret care anula vechile examene și impunea tuturor, orice vârstă și orice poziție socială ar fi avut, să se prezinte din nou. Cauzele variau, dar coșmarul era întotdeauna același: mă aflam din nou în fața unei comisii de bacalaureat și mă trezeam în sudori.

M-am dus să văd rezultatele, pregătit pentru orice surpriză. Foloseam pe atunci un „exercițiu spiritual" care mă ferea pe dinăuntru și mă făcea invulnerabil: mă întindeam în pat, închideam ochii și mă imaginam într-una din lumile care mă fascinau – fie universurile romanelor astronomice ale lui Camille Flammarion, fie una din civilizațiile dispărute, Egiptul, Mesopotamia, India vedică, Grecia misterelor orfice. Rămâneam așa nemișcat, concentrat, cam o jumătate de ceas, până ce simțeam că devenisem cu totul și cu totul prezent într-una din lumile acelea abolite sau extraterestre; începeam atunci să trăiesc acolo, să mă mișc într-un peisaj care îmi apărea ca singurul cu adevărat real, să întâlnesc ființe cu adevărat extraordinare. [...] Când mă trezeam, după un asemenea „exercițiu spiritual", îmi era perfect indiferent ce se întâmplase sau era pe punctul de a se întâmpla cu mine.

Detașat, senin, invulnerabil, m-am dus la Liceul „Matei Basarab" să văd rezultatul examenului. Mă aflam printre cei care fuseseră admiși.

Mircea Eliade, *Memorii*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat. **6 puncte**

1. Indică sensul din text al secvenței *făcându-i semn.* **6 puncte**
2. Menționează ce fel de întrebări punea profesorul de română la examen, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează două lumi imaginare în care se cufunda autorul, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică modul în care se desfășura examenul de bacalaureat – proba orală – în adolescența autorului Mircea Eliade. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, rolul *„exercițiului spiritual"*, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă examenele orale dezvăluie sau nu competențele unui candidat, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Memorii* de Mircea Eliade, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, rolul notațiilor autorului în fragmentul de mai jos:

SCENA XIII

PROFESORUL – ȘEFUL – CONDUCTORUL – NECUNOSCUTA

Zgomot de tren se apropie mereu mai puternic. Șuierat ascuțit de locomotivă, roți, tampoane etc. Prin geamul ușii și prin fereastră se vede cum intră în gară, de la dreapta la stânga (în sens invers decât cele două trenuri precedente), trenul accelerat. Ochiul roșu al locomotivei dispare repede spre stânga. Vagoane cu ferestre luminate defilează în viteză descrescândă până ce trenul se oprește. Un zgomot de tampoane ciocnite și pe urmă câteva secunde de tăcere completă. Se aud apoi pași grăbiți pe peron. Cineva deschide ușa. E conductorul trenului.

CONDUCTORUL (*din prag*): Domnu Șef! Domnu Șef! (*Profesorul tresare, ridică capul*).

ȘEFUL (*de pe peron, trecând prin fața ferestrei*): Aicia sunt. Ce s-a întâmplat?

CONDUCTORUL (*A dispărut din prag. Vocile vin din semiobscuritatea peronului*): Un călător fără bilet. Nu vrea să plătească. Nu vrea să se legitimeze.

ȘEFUL: Unde e?

CONDUCTORUL: Dați-vă jos, coniță. Dați-vă jos.

ȘEFUL: Poftiți aici la lumină… (*Din întunericul peronului se desprinde brusc o arătare albă. E o femee tânără, în rochie albă de seară, cu brațele albe, foarte decoltată. O poșetă într-o mână, un voal albastru în cealaltă. Profesorul tresare. Pentru prima oară ridică cu adevărat ochii în carte. Privire încremenită*).

NECUNOSCUTA (*intrând*): Ce vreți cu mine? De ce m-ați dat jos din tren?

Mihail Sebastian, *Steaua fără nume*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-o comedie de I.L. Caragiale.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales;
- evidențierea unei trăsături ale personajului ales prin două scene comentate;
- analiza a două componente de structură și de limbaj ale comediei studiate, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict dramatic, modalități de caracterizare, notațiile autorului, registre, limbaj, act, scenă etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 14

Subiectul I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

[...] centrala electrică a orașului. Erau trei furnale, dacă îmi amintesc bine. Imense, cilindrice, din care veșnic ieșea fum. Această imagine pe care am văzut-o zi de zi, timp de un an, îmi provoca atâta tristețe, atâta melancolie, încât mai mereu îmi dădeau lacrimile. Nu puteam să-mi explic de ce. Ce mă făcea atât de sensibil? Cum de monștrii aceia industriali trezeau în sufletul meu de începător atâta emoție? Nu cred că există pe lumea asta o poezie sau o pictură care să mă fi emoționat la fel de mult. Îmi plângea sufletul când le priveam. Durerea era atât de profundă, încât îmi afecta corpul: îmi tremura carnea, simțeam intestinele cum se frământă împreună cu sufletul meu. [...]

Nimic nu se compară cu tristețea peisajului industrial. Nimic nu se compară cu emoțiile pe care ți le provoacă aceste fiare adormite care pufăie somnoros în ceață, în noapte, în soare, în ger sau căldură. Copiii din zonele industriale sunt marcați de această tristețe pe care nu o găsești nicăieri altundeva. Noi am crescut sub privirea și mângâierea lor blândă și aspră. Le-am iubit și le-am urât cu disperare.

Peisajele industriale au o forță teribilă asupra ta. Nu există ceva mai frumos creat de om. Dacă frumusețea va salva lumea, va fi această frumusețe industrială. Mai ales cea în descompunere. Frumusețea industrială care se descompune odată cu sufletul nostru.

Am regăsit această tristețe industrială la copiii din Liverpool și la cei din anumite cartiere din Detroit sau Reșița, Galați și Hunedoara. Am trăit în lumi diferite, dar toți am privit spre această „gingașă și tandră fiară industrială". Acești monștri ne-au învățat adevăratele emoții. Ei ne-au învățat să fim melancolici și duri. Copiii care au privit și au admirat astfel de peisaje înțeleg, nu există nimic mai sfâșietor decât dragostea față de peisajul industrial.

Dacă ar fi să refac ceva din nostalgia trecutului, aș reface pentru un minut acea scenă, acea clipă: privirea spre acele trei furnale a acelui suflet de copil care dorea să se maturizeze și nu putea. Cei trei giganți adormiți pufăiau leneș în ceață în diminețile din toamna lui 1989. Eu mă pregăteam să devin matur sub privirea lor. Mă uitam la ei. În acel an uriașii au fost cu mine, m-au protejat și mi-au stârnit cele mai puternice sentimente. Când îi priveam mă simțeam liniștit, în siguranță și, treptat, a început să îmi placă acea stare de transă dureros de plăcută.

În timp ce giganții se domesticeau sub privirile mele, Sonia mă bătea pe umăr ca să mă duc departe de acolo.

Mereu m-am considerat un romantic industrial.

Vasile Ernu, *Sălbaticii copii dingo*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *mai mereu*. **6 puncte**
2. Menționează tipul de peisaj care îi creează emoție autorului, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează sentimentele provocate de peisaj autorului, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică în ce constă frumusețea peisajului prezentat în fragment și care este rolul ei. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o trăsătură morală a autorului, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă spațiul în care trăim poate sau nu să contribuie la formarea noastră afectivă/sentimentală, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Sălbaticii copii dingo* de Vasile Ernu, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice:

Pe verdea margine de șanț
Creștea măceșul singuratic,
Dar vântul serii nebunatic
Pofti-ntr-o zi pe flori la danț.
Întâi pătrunse printre foi,
Și le vorbi cu voce lină,
De dorul lui le spuse-apoi,
Și suspină – cum se suspină...

Și suspină – cum se suspină...

Albeața lor de trandafiri,
Zâmbind prin roua primăverei,
La mângâierile-adierei
A tresărit cu dulci simțiri.
Păreau năluci de carnaval
Cum se mișcau catifelate,
Gătite toate-n rochi de bal,
De vântul serii sărutate,

De vântul serii sărutate.

Scăldate-n razele de sus,
Muiate în argintul lunei,
S-au dat în brațele minciunei,
Și rând pe rând în vânt s-au dus.
Iar vântul dulce le șoptea,
Luându-le pe fiecare,
Ș-un valț nebun se învârtea,
Un valț – din ce în ce mai tare,

Un valț – din ce în ce mai tare.

Alexandru Macedonski, *Valsul rozelor*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unui text poetic studiat, aparținând simbolismului*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care permit încadrarea textului poetic studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două imagini/idei poetice relevante pentru tema textului poetic studiat;
- analiza a două elemente de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul poetic ales (de exemplu: titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motive poetice, figuri semantice, elemente de prozodie etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 15

Subiectul I **(50 de puncte)**

Citește următorul fragment:

Am citit „Scrisorile persane" ale lui Montesquieu în facultate. Mi-au plăcut și mi-au picat și subiect la examenul de franceză. Am luat un nouă, ceea ce la cursul domnului Vasile Zincenco nu era chiar de ici, de colo. Oricum, un lucru e clar și acum, după ce am uitat ce i-am spus despre ele: textul acesta publicat în 1721, la Amsterdam, fără semnătură, pentru că autorul său era complet necunoscut în lumea literară, a demonstrat că unele adevăruri pot amuza și ustura în egală măsură dacă sunt puse pe seama privirii unui străin. Magistratul baron Montesquieu s-a bucurat, după apariția „Scrisorilor", de recunoaștere și ușile saloanelor vremii i s-au deschis larg, lumea mondenă fiind cucerită de verva personajelor sale. Discută despre tot și despre toate, așa cum numai niște outsideri pot uneori să facă. Sigur, e vorba despre o convenție literară aici, dar principiul rămâne valabil. [...]

Când ați văzut primul străin în viață? Eu n-o să-l uit pe Alain, un francez simpatic, pe care-l cunoscuse unchiul meu și care, o vreme, după Revoluție, a făcut parte din familie. Devenise un fel de porte bonheur* *al nostru, al tuturor. Mi-am și chemat niște prietene la un moment să-l vadă. Omul n-avea nimic special, era un inginer dintr-un oraș de provincie, care venise fără familie și, cel mai probabil, se cam plictisea. N-a fost masă sau călătorie de la care să lipsească. Uitaserăm cum apăruse, dar cât timp a lucrat în România, a fost străinul nostru personal.*

De atunci, străinătatea s-a schimbat și pentru mine, ca pentru fiecare dintre noi. Am întâlnit oameni de peste tot, am călătorit, ne-am împrietenit, le-am vorbit despre România și, mai ales, i-am ascultat pentru că m-a interesat ce văd ei. Încă mai tresar când aud pe cineva care vine din altă parte și poate să-ți spună în puține cuvinte ce nu merge deloc pe plaiurile mioritice. Ultima conversație am avut-o de curând, într-un bar, cu doi vecini de masă israelieni. Făceau afaceri imobiliare de mulți ani aici și în alte părți. Le plăcea Bucureștiul, oamenii li se păreau prietenoși, mîncarea bună, dar au zis la un moment dat: „Peste tot în lume e mai simplu, dar la voi, cu taxele, cu TVA-ul, nimeni nu știe cum e cu adevărat."

„Ochii străinului", de Ana-Maria Sandu, *dilemaveche.ro*

* *porte bonheur* – talisman, aducător de noroc

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *în egală măsură*. **6 puncte**
2. Menționează cuvântul-cheie din fragment, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează autorul *Scrisorilor persane*, secolul și localitatea în care au apărut, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică, folosind informațiile din text, în ce constă perspectiva adusă de *ochii străinului* unei societăți. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificațiile enunțului: *De atunci, străinătatea s-a schimbat și pentru mine, ca pentru fiecare dintre noi.* **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă privirea unui străin ne dezvăluie sau nu altfel lumea în care trăim, raportându-te atât la informațiile din fragmentul scris de Ana-Maria Sandu, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, perspectiva narativă din fragmentul de mai jos:

— Oare ce-o fi pățit procopsitul de frate-meu? zise Spiru Dăniloiu, uitându-se la nevastă-sa numai cu ochii, fără a întoarce capul. Că m-a întrebat popa Ilie de la biserica Sf. Nicolae... Zice că a trimis de trei ori la dânsul și casa parcă ar fi pustie...?

Era luni seara, pe la mijlocul lui decembre. Stăteau la masă, singuri, soții Dăniloiu, în sufrageria vastă, plină de mobile felurite, bufete și servante încărcate de văsării, tacâmuri, bibelouri... Policandrul de cristal cu zeci de lumini ardea, ca totdeauna, cu un singur bec, pentru economie. Printre cești și pahare, pe bufet, trona statueta de bronz a lui Napoleon, cumpărată de ocazie la București. Deși Dăniloiu era numai negustor și nici nu făcuse armata, avea profundă venerație pentru marele împărat, ca dealtfel mai toți negustorii și alți burghezi înstăriți din Pitești.*

Cu coatele pe masă, ținând în mâini un zdravăn picior de gâscă, bărbatul se oprise din molfăit, așteptând parcă o explicație. Chipeș, înalt, avea fața bloncoasă, aspră și mustăți stufoase bulgărești mânjite de grăsime. Soția lui, Vasilica, numai cu vreo opt ani mai mică, părea mai bătrână ca dânsul, cu părul ei împuținat și cărunt, cu obrajii plini de zgârcituri, mai ales în colțurile buzelor, încât gura semăna cu o pungă lipită subt nasul îngust și ascuțit. Ea isprăvise de mâncat și, pe gânduri, cu un gest mecanic, strângea fărâmăturile de pâine dimprejurul tacâmului.*

— Aoleu! făcu drept răspuns, tresărind. Tocmai adineaori vorbirăm și noi, cu Solomia, despre dânșii, că n-au mai dat nici un semn de viață!

— Da, adevărat – dădu din cap Spira. Sâmbătă dimineața m-am întâlnit cu Ilarie la prăvălie și de-atunci... Iar azi e luni!

Liviu Rebreanu, *Amândoi*

policandru – candelabru cu mai multe brațe
bloncos – osos

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-un roman psihologic studiat.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales;
- evidențierea unei trăsături a personajului ales prin două episoade/secvențe comentate;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj ale romanului, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 16

Subiectul I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Londra, iarna anului 1947. Întregul oraș e acoperit cu zăpadă și pare de-a dreptul paralizat de ger, iar locuitorii se simt, chiar și la doi ani de la încheierea războiului, ca și cum încă ar lupta pe frontul de acasă, fiind siliți să suporte în continuare lipsuri, frigul din case și raționalizarea hranei. Albertine e soția lui Albert Whitelaw, fost ofițer combatant, acum având diverse misiuni secrete la Berlin, Paris sau alte orașe europene și trebuind să plece frecvent de acasă și să lipsească zile în șir, lăsându-și tânăra și frumoasa soție singură, într-o lume cu care ea încă nu e obișnuită și pe care o simte străină. Căci Albertine e pariziancă, cei doi s-au cunoscut în timpul războiului, în Alexandria, și au rămas împreună, stabilindu-se după căsătorie în capitala Angliei.

Cititorul află toate aceste detalii încă din primele pagini ale romanului „Monsieur Karenin", publicat de Vesna Goldsworthy în anul 2018. O carte care, cel puțin la un anumit nivel, reprezintă o continuare simbolică a celebrului roman al lui Tolstoi, „Anna Karenina". Însă nu propriu-zis o continuare a acțiunii, ci mai degrabă o proiecție a acesteia în viitor, atenția scriitoarei îndreptându-se asupra fiului protagonistei lui Tolstoi, un anume „Monsieur Karenin", ajuns la Londra, la capătul unei lungi călătorii menite a-i pune la adăpost familia în fața tulburărilor care au loc în Rusia după Primul Război Mondial. Așadar, nu atât (sau nu doar!) o continuare ficțională a uneia dintre marile cărți ale literaturii universale, cât mai mult una metaforică, dacă avem în vedere că textul Vesnei Goldsworthy e și o tulburătoare și foarte sugestivă frescă a situației celor siliți ca, după un război mondial sau altul, să se exileze, să-și părăsească țara natală, lăsând în urmă uneori familia, iar alteori un trecut mult prea dureros.

Interesant este, însă, și că această situație a dezrădăcinării o oglindește perfect pe cea a autoarei înseși. Căci, născută la Belgrad, în 1961, și stabilită din 1986 în Anglia, la Londra [...], Vesna Goldsworthy nu a încetat să mediteze și să scrie despre exil, despre înstrăinare și despre complexele relații dintre oamenii proveniți din spații culturale diferite. [...]

Poate fi o ființă umană înțeleasă complet făcând abstracție de naționalitatea sa? Poate cineva să se exprime până la capăt în altă limbă decât cea maternă? Și ce se întâmplă atunci când oamenii își văd viețile spulberate de războaie ori de revoluții și trebuie să plece și să o ia de la capăt în altă parte? Romanul Vesnei Goldsworthy formulează subtextual toate aceste întrebări (alături de altele!), însă autoarea nu încearcă niciodată să ofere răspunsuri unice și definitive, convinsă fiind că interogația e ceea ce contează cu adevărat. De aceea, cartea cucerește prin credința nestrămutată – pe care romanciera o împărtășește cu toate personajele sale – în puterea istorisirii, în forța cuvântului (mai ales a celui scris) de a re-întemeia lumea și de a da curaj oamenilor să ia totul de la capăt. Câteodată, chiar viața.

„A cunoaște, a iubi, a citi", cronică de carte de Rodica Grigore, *litero-mania.com*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *fiind siliți*. **6 puncte**
2. Menționează titlul cărții și numele autoarei despre care se discută în cronica literară dată. **6 puncte**
3. Precizează romanul de la care pornește cartea prezentată, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică relația care se poate stabili între una dintre temele cărții și experiența de viață a autoarei. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificațiile și valoarea cărții prezentate, așa cum reies din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă experiența de viață se transferă sau nu în cărțile autorilor, raportându-te atât la informațiile din fragmentul scris de Rodica Grigore, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, rolul notațiilor autorului în fragmentul de mai jos:

(O odaie modestă de mahala. În fund, la dreapta, o ușă; la stânga o fereastră. De-o parte și de alta a scenii câte un pat de culcare. În mijlocul odăii o masă împrejurul căreia sunt așezate scaune de paie. Pe masă, o lampă cu gaz; pe globul lămpii un abat-jour cusut pe canava. În planul I, la stânga, o sobă cu ușa deschisă și cu câțiva tăciuni pâlpâind. — Leonida e în halat, în papuci și cu scufia de noapte; Efimița în camizol, fustă de flanelă roșie și legată la cap cu tulpan alb. Amândoi șed de vorbă la masă.)

SCENA I

LEONIDA: Așa, cum îți spusei, mă scol într-o dimineață, și, știi obiceiul meu, pui mâna și pe „Aurora Democratică", să văz cum mai merge țara. O deschiz... și ce citesc? Uite, țiu minte ca acuma: „11/23 Făurar... a căzut tirania! Vivat Republica!"

EFIMIȚA: Auzi colo!

LEONIDA: Răposata dumneei — nevastă-mea a d-întâi — nu se sculase încă. Sar jos din pat și-i strig: „Scoală, cocoană, și te bucură, că ești și dumneata mumă din popor; scoală, c-a venit libertatea la putere!"

EFIMIȚA (*afirmativ*): Ei!

LEONIDA: Când aude de libertate, sare și dumneei răposata din pat... că era republicană! Zic: gătește-te degrab', Mițule, și... hai și noi pe la revulúție. Ne îmbrăcăm, d-le, frumos, și o luăm repede pe jos pân' la teatru... (*cu gravitate*) Ei, când am văzut... știi că eu nu intru la idee cu una cu două...

EFIMIȚA: Ți-ai găsit!... dumneata nu ești d-äia. Ehei! Ca dumneata, bobocule, mai rar cineva.

I.L. Caragiale, *Conul Leonida față cu reacțiunea*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unui text poetic studiat, aparținând lui Nichita Stănescu.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care permit încadrarea textului poetic studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două imagini/idei poetice relevante pentru tema textului poetic studiat;
- analiza a două elemente de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul poetic ales (de exemplu: titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motive poetice, figuri semantice, elemente de prozodie etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 17

Subiectul I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Domnule Agopian, din ce se naște scrisul? Cum a venit, în cazul dvs.?

Cred că scrisul se naște tot din scris, literatura se naște din literatură, din ce simți când citești o carte care-ți place așa de mult, încât îți dorești să o fi scris chiar tu. Cred că moștenesc ceva și de la mama, din felul ei de a minți cu ușurință, de a fantaza din orice. E ceva acolo, e nevoia de a crea o lume, cu totul alta decât cea în care exiști. Dar până să ajung la scris, am fost mult mai fascinat de chimie.

Ei, atunci se explică multe detalii din cărțile dvs.

În clasa a cincea, când încă nu făceam chimie, am citit manualul de a șasea ca pe-un roman. Am luat apoi manualul de a șaptea și de a opta. Și când m-am săturat de ele, am trecut la „Chimistul casei" și am început să fac experimente. Mergeam la o drogherie pe strada Doamnei, unde un drogherist bătrân vindea tot felul de substanțe. Voiam numai din cele cu care se fac explozibile. În clasa a șaptea, am aflat că se ținea un cerc de chimie la Palatul Pionierilor și am intrat direct într-o grupă de avansați. Iar când am intrat la liceu, știam chimie de nivelul anului întâi de facultate. Apoi am terminat liceul și m-am dus la bunici, la Craiova, să învăț pentru facultatea de chimie. N-am învățat nimic. Am scris poezie și am citit Dostoievski toată vara. Dar am intrat fără probleme. Mai târziu, pe motiv de absențe și din niște încurcături, m-au exmatriculat. Începusem deja să scriu serios.

Interviu cu Ștefan Agopian, de Dia Radu, în revista „Formula As", nr. 1262, 2017

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *fără probleme*. **6 puncte**

2. Menționează numele unui scriitor pe care autorul îl citea la terminarea liceului, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**

3. Precizează disciplina școlară preferată de intervievat, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**

4. Explică, așa cum reiese din text, care este sursa scrisului, a înclinației către fantezie a scriitorului intervievat. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o trăsătură morală a scriitorului Ștefan Agopian, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă alegerea profesiei este sau nu influențată de pasiunea fiecăruia, raportându-te atât la informațiile din interviul cu Ștefan Agopian, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice:

Eram așa tânără când ziceam:
„Tinere prieten
nu mă îndepărta
nu-mi aduce flori oficiale
când voi fi babă să nu te gândești la mine
ca la dumneavoastră și ca la matale."
Acum tinerii prieteni
Dacă-mi dau flori sunt din cele ce-mi plac mie
mărunte, flori de câmp, vreun trandafir pitic
de grădină, vesele cârciumărese, tufănele sau buchețel din
flori de mazăre și fasole.
Dar mai mult îmi trimit ei muzici, link-uri, mesaje
îmi aduc mici jucării, pinguini, căluți de mare
și, fără șnur, un fel de mărțișoare.

Simona Popescu, *Flori oficiale, muzici, mesaje, jucării*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unui text poetic studiat, aparținând tradiționalismului.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care permit încadrarea textului poetic studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două imagini/idei poetice relevante pentru tema textului poetic studiat;
- analiza a două elemente de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru textul poetic ales (de exemplu: titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motive poetice, figuri semantice, elemente de prozodie etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 18

Subiectul I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Tatăl meu a fost coleg de liceu, de clasă și de bancă cu marele Coșbuc. Au fost prieteni buni, ca doi frați. […]

În asemenea condițiuni e natural ca primele versuri care mi-au mângâiat și mie sufletul să fi fost de-ale lui Coșbuc. Mi le amintesc și acuma, parcă le-aș auzi mereu întâia oară... Eram de vreo cinci ani. Era iarnă, cu zăpadă multă, cum sunt iernile totdeauna prin părțile noastre, în munții Rodnei. Îmbondorit în hăinuțe groase, târând după mine o săniuță, hoinăream toată ziulica pe uliță, împreună cu o droaie de copii, cățărându-ne pe toate dâmburile și pe toate râpele, ca să descoperim lunecușul cel mai bun. Abia când se înnopta de-a binelea ne înduram să ne cărăbănim pe-acasă, rupți de osteneală, îmbujorați de ger, prăpădiți de foame... Într-o seară, după ce m-am întors de pe uliță și după ce m-am ospătat și m-am dezbrăcat să mă culc, mama s-a așezat lângă mine cu caietul ei cel mare, în care își însemna cântecele cele frumoase, și a început să-mi citească o poezie. Mie însă îmi era somn.

— Ascultă, puiule, mi-a zis mama, observând că mi se cam închideau ochii, ascultă, că e vorba tot de niște copii nebunatici ca și voi!

Tata citea gazeta la masă, sub lampa atârnată în tavan. Parcă și azi îmi răsună în urechi glasul mamei, cum murmura cântat „Iarna pe uliță". […]

Am ascultat și mi-a sărit somnul. Mi se părea că într-adevăr era vorba de noi. […]

Și tata lăsase la o parte gazeta și asculta povestea copiilor, deși el o cunoștea, că doar el i-o dăduse mamii... Apoi, când a văzut cât m-au interesat versurile, mi-a zis cu mare mândrie:

— D-apoi știi tu, măi flăcăule, cine a făcut poezia asta?... Ia întreabă pe măicuța și să ții minte numele cât îi trăi, că-i om mare și-i prieten cu mine de când eram și noi ca tine!

Și mama, fără să mai aștepte întrebarea, a rostit:

— George Coșbuc!

Numele nu-mi era străin. Îl auzisem doar de atâtea ori din gura tatii. Acum, însă, se lega de o poezie care îmi încântase închipuirea și a prins rădăcină vie în sufletul meu.

Liviu Rebreanu, *George Coșbuc în amintirile contemporanilor*, antologie de Al. Husar

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *e natural.* **6 puncte**

2. Menționează zona geografică din care provine autorul, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**

3. Precizează legătura dintre tatăl autorului și George Coșbuc, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**

4. Explică motivul pentru care mama îi citește autorului *Iarna pe uliță.* **6 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, imaginea iernii, cum s-a păstrat în memoria autorului, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă este importantă sau nu promovarea unor modele în familie, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *George Coșbuc în amintirile contemporanilor* de Liviu Rebreanu, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, rolul notațiilor autorului în fragmentul de mai jos.

PARTEA I

Casa de la Snagov a sculptorului Crudu. Un hol mare. În fund, un perete aproape întreg, din sticlă mată, desparte atelierul de hol. În fața holului, spre rampă, despărțită de hol prin uși glisante, o fâșie îngustă de grădină. Construcția e făcută din paliere, atelierul ocupând planul cel mai înalt, iar grădina, cel mai de jos. E noapte cu lună, așa încât grădina e luminată difuz, holul e în semiîntuneric, iar atelierul, în întuneric. După o clipă de imobilitate, o lumină își face apariția în atelier și rătăcește pe peretele de sticlă. Apoi, în atelier se face lumină puternică și atunci, profilată pe peretele de sticlă, se desprinde conturul unei umbre care se agită ciudat. Datorită luminii, umbra aceasta crește, gigantică, sau se micșorează, pitică. Totul nu trebuie să dureze decât atât cât e necesar pentru a se obține efectul de straniu. Apoi, lumina din atelier se stinge și prin ușă pătrunde în hol Manole Crudu. E un bărbat frumos încă, puternic și masiv, cu păr des și foarte încărunțit; în noaptea asta pare atins de o nefirească sfiiciune, căci pipăie obiectele și-și caută drumul de parcă ar fi orb. Ajuns în pragul care desparte holul de grădină, se oprește.

MANOLE: Nu, nu s-a schimbat nimic. Recunosc toate lucrurile și lucrurile mă recunosc. Toate stau pe locul lor, zdravene, neclintite. (*Vrea să facă un pas și deodată își trage piciorul, ca și cum ar fi călcat în gol.*) Iar am văzut prăpastia.

Horia Lovinescu, *Moartea unui artist*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ studiat, aparținând lui Ion Creangă.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- prezentarea statutului social, moral, psihologic etc. al personajului ales;
- evidențierea unei trăsături a personajului ales, prin două episoade/secvențe comentate;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 19

Subiectul I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

De obicei, către sfârșitul săptămânii, după-amiaza, mergeam de mână cu părinții mei la doctorul Vasile Voiculescu, unde gazda avea obiceiul să le citească invitaților săi (Vladimir Streinu și soția, Sandu Lăzărescu, doctorul Nini Radian) fie câte un poem cald din ciclul „Închipuitelor sonete ale lui Shakespeare" în traducere imaginară, fie o povestire fantastică scrisă de curând. De pe strada noastră, urcam panta străzii Salvator, traversam strada Uranus, mergeam agale pe strada Sirenelor, coboram Dealul Spirii către cartierul Cotroceni, afundându-ne pe trotuarele umbrite de coroanele copacilor bătrâni, până ajungeam pe strada Dr. Staicovici. Suiam scările unei case cu demisol și parter care, văzută de afară, avea un aspect modest. Doctorul, scund, cu înfățișare de monah, cu părul lung și barbă albă, ne întâmpina la ușă, strângându-ne mâinile cu degetele lui reci și nervoase.

Pe toate laturile camerei lui se înălțau până sus rafturi cu volume ale căror coperți păreau să alcătuiască motivele ornamentale ale unei țesături vechi în culori ca de covor, variind de la roșu stins la măsliniu și galben veșted. Lângă patul îngust, rezemată de un vraf de cărți, pe noptieră, licărea o icoană. Ne așezam pe fotelurile cenușii din jurul biroului și eram poftiți mai întâi să ronțăim miezuri de nuci cu stafide, așezate dinainte pe farfurioare, în dreptul fiecăruia. În încăpere era frig în toate anotimpurile, dar senzația accentuată de răcoare dispărea treptat, pe măsură ce doctorul Voiculescu ne citea. Atunci, sub vraja vocii lui muzical-scormonitoare, nuanțele ofilite ale mobilei, umbrele și melancolia emanată de ambianță se estompau și odaia se umplea de ardoarea unei imaginații care ne răpea ființele până la pierderea respirației. Lectura povestirilor „Schimnicul", „Capul de zimbru" și „Pescarul Amin", în răstimpul unor seri de neuitat, mi-a revărsat în poalele minții o bogăție pe care nu o puteam compara, la vârsta de 9 ani, decât cu cea din peștera lui Aladin.

Monica Pillat, „Bucureștiul dintr-un album al anilor '50-'60", în vol. *Bucureștiul meu*, coord. Gabriela Tabacu

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *de neuitat*. 6 puncte
2. Menționează denumirea străzii unde locuiește Vasile Voiculescu, utilizând informațiile din textul dat. 6 puncte
3. Precizează modul în care își tratează Vasile Voiculescu invitații, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. 6 puncte
4. Explică motivul pentru care senzația de răcoare din încăpere dispare. 6 puncte
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o trăsătură morală a lui Vasile Voiculescu, așa cum reiese din textul dat. 6 puncte

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă lectura poate sau nu să contribuie la îmbogățirea orizontului cultural, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Bucureștiul meu*, cât și la experiența personală sau culturală. 20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

Acorduri, arpegii, armonii...
Orice-au voit din mine au făcut;
Să stau cu anii mei pustii,
Să plâng în orele târzii, –
În tristele ore, necunoscut –
Acorduri, arpegii, armonii...

George Bacovia, *Versuri*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unui text narativ studiat, aparținând lui Ion Creangă.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două episoade/secvențe relevante pentru tema textului narativ studiat;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru textul narativ studiat (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 20

(50 de puncte)

Subiectul I

Citește următorul fragment:

Șirul „pasiunilor" se prelungește cu acea a fotografiei, care l-a stăpânit parcă și mai intens decât celelalte. Își cumpărase un aparat „Leika" special, prin librăria Alcalay. L-a adus în țară cu fel și fel de cataloage, lentile, filme, trepied și, odată adunate toate, le-a studiat cu râvna și cu minuțiozitatea lui obișnuită, începând de la construcția fiecărei piese și mergând până la principiile fotografiei și compoziția chimică a sărurilor de pe peliculă. A trecut apoi la operațiile practice. Albumele noastre păstrează sute de fotografii făcute de tata, ale familiei, desigur, dar și ale priveliștilor străbătute, ale tipurilor întâlnite. Casa de la Valea Mare, împreună cu via, au fost pozate din toate perspectivele și unghiurile; au urmat țărani din sat, copii, toate animalele, apusuri și răsărituri de soare, norii, florile din preajmă, fragii din pădure, Râul Doamnei, păsări în zbor – o întreagă natură, receptată și fixată în panorame sau în părți componente. Autorul lui „Ion" este, afirmă critica, un scriitor de „observație". Fotografia devenise parcă un fel original de a-și marca sau de a-și fixa observația despre oameni, fapte, fenomene naturale, de a descompune peisajul studiindu-l pe porțiuni mici și apoi refăcându-l din analize. Fotografia cu sistemă, așadar studia, observa cu sistemă, chemând în ajutor și tehnica avansată a veacului – aparatul fotografic –, așa cum apelase la lunetă pentru a privi cerul și la automobil pentru a cutreiera țara. Minuția cercetării universului mic din jur se compensa bine cu incursiunile spre lumea astrală, unde-i plăcea de pildă „roșul de sânge" al lui Antares. „E roșie!", mă încredința convins, și ochii mei începeau și ei să descopere prin lunetă purpuriul, datorită desăvârșitei convingeri a tatei, acolo unde inițial nu descoperisem decât un galben, poate ceva mai auriu.*

Și-a alcătuit o bibliotecă bogată, a adunat lucruri rare și frumoase de peste tot unde-l duseseră pașii – vase japoneze și mărgele de faianță italiană, evantaie din pene fine și vase vechi românești din lut ars, sau icoane țărănești pictate pe sticlă. Interiorul în care trăim azi, cei trei din familia care, începând din toamna lui 1931, a fost de patru, este copleșit de amintirea „pasiunilor" tatei, de la tablouri, până la fotografii și cărți.

Puia Florica Rebreanu, *Amintiri despre Liviu Rebreanu*

**sistemă* – metodă de lucru, mod de organizare a unui proces

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *l-a stăpânit*. **6 puncte**
2. Menționează momentul în care familia Rebreanu își modifică numărul membrilor, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează o stare trăită de Rebreanu cu prilejul incursiunilor astrale, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care Liviu Rebreanu achiziționează un aparat de fotografiat. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o caracteristică a albumelor realizate de Liviu Rebreanu, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă este importantă sau nu descoperirea unei pasiuni, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Amintiri despre Liviu Rebreanu* de Puia Florica Rebreanu, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea

(10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, rolul notațiilor autorului în fragmentul de mai jos.

ACTUL I

Teatrul reprezintă o poiană muntoasă și sălbatică de unde se vede Valea Argeșului. La mijloc, spre fund, tulpina scorburoasă a unui vechi stejar trăsnit. La dreapta o stâncă mare, concavă. Bușteni, buturugi etc. E o seară luminoasă. Lumina lunii bate în mijlocul poienii.

SCENA I

Pala, Moș Neagu

(Scena rămâne câtva timp goală: apoi apare, din stânga, moș Neagu căutând cu luare-aminte. El face semn în culisă de se arată și Pala. Ei înaintează în scenă și se asigură că sunt singuri.)

MOȘ NEAGU

Am ajuns, jupâne Pala.

PALA

Drace! Locu-i fioros
Ca de vrăji

MOȘ NEAGU

Sau vrajbe. Iată și stejarul scorburos

Alexandru Davila, *Vlaicu-Vodă*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea

(30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unui text narativ studiat, aparținând lui Ioan Slavici*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;

– comentarea a două episoade/secvențe relevante pentru tema textului narativ studiat;

– analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru textul narativ studiat (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 21

Subiectul I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

[august 1944, Predeal]
Nelli drag,

Din nou mă aflu aruncat parcă la capătul lumii, departe de tine. Nu au trecut nici 24 de ore de când eram încă îmbrățișați și totuși ne despart acum sute de kilometri.

Telefon nu există pentru a te mai putea plictisi de nu știu câte ori pe zi. Poșta – Dumnezeu știe! – cu ce rapiditate va mai fi mergând. Iar porumbeii mesageri circulă numai cu gândul ...

Am regăsit Predealul trist, posomorât, mahmur.

Lume puțină și înfofolită în haine prevestitoare de iarnă. Casele sunt oblonite și au expresia unor bolnavi în carantină. Norii au astupat cele patru zări, ștergând cu guma munții din preajmă.

Ceasurile acestei după-mese – prima după-masă din Predeal lipsită de prezența ta – s-au scurs încet, tulbure, ciudat. Am dormit două ceasuri: somn greu, cenușiu, un fel de scufundare ca într-un fund de mare.

Apoi am citit din Bacovia. (Știi, volumul luat împreună de la librărie, după ieșirea noastră de la Intermezzo*).*

O poezie și o proză al căror timbru de senzații te contagiază ca microbul unei boli. Și de dor, dar poate și dintr-o nevoie aproape organică de a respira mai adânc, am luat deodată stiloul să-ți scriu.

Nelli, este atât de greu de exprimat tot ceea ce simți. La plecare, mă rugai să-ți transcriu toate gândurile mele. (Ce privire gravă și bună aveau ochii tăi, în expresia lor pură și parcă totdeauna ușor tristă!). Îmi dau seama însă de imposibilitate. În decursul celor trei ani de când ne cunoaștem și ne iubim, dacă am suferit de ceva a fost numai de faptul că nu am putut niciodată să-ți comunic prin cuvânt fluxul oceanic simțit pentru tine. Iartă-mă, în consecință, și de astă dată.

Te sărut teribil,
Dinu

Dinu & Nelli Pillat, *Biruința unei iubiri. Pagini de corespondență*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *s-au scurs.* **6 puncte**
2. Menționează localitatea unde se află autorul, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează modul în care autorul își petrece după-amiaza, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care autorul începe să scrie scrisoarea. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, concepția autorului despre opera lui George Bacovia, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă sentimentele pot fi sau nu exprimate prin cuvinte, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Biruința unei iubiri. Pagini de corespondență* de Dinu & Nelli Pillat, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, perspectiva narativă din fragmentul de mai jos.

Doctorul Taifun rămase încă o dată față în față cu el însuși. Începu să se plimbe cu pași precauți și înăbușiți între soba din colț și ușa pe care o închisese Floreal. Mai venise de câteva ori în casa lui Vasilescu-Plopu, totdeauna ca medic gratuit și pentru cazuri străine de cardiologie. Un sentiment penibil și complex stăpânea cugetul savantului când se apropia fie în gând, fie în faptă de această casă de care îl legau patima și rușinea. Pătrunsese și aici, în camera unde se plimba, chemat o dată de Floreal, bolnavă închipuită. Dar acum o privea pe îndelete întâia oară, cu toate detaliile ei. […]

Doctorul Taifun privește înăuntru, pe plaiurile sale intime, și amestecă, în examenul său, o imensă satisfacție cu oarecare dojană, pe care, însă, n-ar primi-o din gura niciunui om de pe pământ. Semenii lui l-au făcut să fie sfios, sihastru și întunecos, dar în dosul acestui gard, împletit de alții, el a știut să se consolideze într-un egoism masiv. A trăit prea mult pentru el. A adunat bani, celebritate și o amabilă fățărnicie universală, izolată de oameni și de umanitate.

Gala Galaction, *Doctorul Taifun*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ studiat, aparținând lui Mihail Sadoveanu.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, moral, psihologic etc. al personajului ales;
- evidențierea unei trăsături a personajului ales, prin două episoade/secvențe comentate;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 22

Subiectul I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Mama a murit tânără; avea numai treizeci și patru de ani când s-a prăpădit.

Când a murit, aveam paisprezece ani, elev al gimnaziului din Fălticeni. A fost o lovitură așa de brutală, încât am simțit-o îndelung după aceea. Era între mine și mama o legătură strânsă de iubire. Ea iubea în mine pe primogenitul ei și avea și bucuria asemănării mele cu ea. Nu știu în ce măsură justificam această bucurie, căci și tatăl meu îmi găsea asemănări cu el. Eu o iubeam pentru că era veselă, expansivă și bună prietenă cu mine și pentru că-mi povestea frumos și tainic lucruri „de la noi de la Moldova"...*

În „Cele mai vechi amintiri" am istorisit unele scene dintre mine și maică-mea. Eram pentru ea și un prilej de petrecere în singurătatea vieții pe care o ducea. Am păstrat de la ea unele expresii nostime, care și-au dobândit valoarea mult mai târziu, când amintirea mi le-a adus cu fluxurile ei ciudate de întoarcere. Păreau uitate și pierdute, și totuși, la un moment dat, nu știu cum și de ce, mi-au revenit.

Mama spunea, de pildă, despre un om de jos care ținea să fie în rând cu cei mari: „domnul cu boii de funie".

[...] Într-un rând, înțelegând de la dumneaei, vag, că bluza de vară ce-mi dăduse în repezeală ca să mă întorc la jocurile mele nu fusese „călcată", mi-am exprimat nemulțumirea:

Dacă nu-i călcată, nu-mi trebuie.

Bine, a zâmbit mama, să ți-o calc.

A întins-o jos pe covor, a călcat-o ușurel cu piciorul, a ridicat-o și mi-a dat-o. M-a ajutat să mă îmbrac și m-am dus împăcat.

Gravitatea mea a fost la fel cu a mamei. Plăcerea ei de atunci pentru această glumă, la care nimeni n-a fost martor, eu am simțit-o abia după două decenii.

Din asta și din altele, deduc că la vârsta aceea mică nu eram un fenomen de pătrundere și precocitate. Mulțumesc Domnului-Dumnezeu că am avut copilărie.

Mihail Sadoveanu, *Mărturisiri literare*

**primogenit* – copil născut primul

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *m-am dus împăcat*. 6 puncte

2. Menționează vârsta la care autorul rămâne orfan de mamă, utilizând informațiile din textul dat. 6 puncte

3. Precizează o stare trăită de autor în contextul pierderii mamei, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. 6 puncte

4. Explică motivul pentru care mama se bucură. 6 puncte

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, imaginea mamei păstrată în memoria autorului, așa cum reiese din textul dat. 6 puncte

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă vârsta influențează sau nu înțelegerea situațiilor, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Mărturisiri literare* de Mihail Sadoveanu, cât și la experiența personală sau culturală. 20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

O, de-ai ști cum șoapta ta divină
Deschide-al visurilor labirint,
Că ce văd eu în privirea-ți senină
N-a văzut nimeni, nimeni pe pământ.
E-atâta scris ș-atât nu-i scris în sine,
Încât ar trebui un trai de sfânt
Ca să-nțeleagă șoapta ta surprinsă,
Privirea ta cea dulce și aprinsă. […]

Căci ce-i de zis, văzându-te pe tine,
Ce e de zis la frumusețea ta!
Să-și smulgă părul când gândește-n sine
Că nu-i pe lume față ca a ta,
Priviri c-a tale-albastre și senine,
Sân ca al tău de alb – o caldă nea –
Umeri c-ai tăi de vergină zăpadă,
De aur bucle-așa frumos să șadă.

Mihai Eminescu, *O, de-ai ști cum șoapta ta divină*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ studiat, aparținând lui G. Călinescu.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, moral, psihologic etc. al personajului ales;
- evidențierea unei trăsături a personajului ales, prin două episoade/secvențe comentate;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 23

Subiectul I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

... În ianuarie 1935, când la Teatrul Național din Cluj se reprezenta „Avram Iancu", Ion Olteanu era încă student la Litere și colectase, pentru seara premierei, bani pentru a cumpăra flori și a le oferi, împreună cu o colegă, lui Blaga, care venise din străinătate special cu ocazia evenimentului. Printre spectatori erau de față Sextil Pușcariu, Emil Petrovici, Ion Lupaș, Petre Grimm, Iuliu Hațieganu, Ion Breazu, Victor Papilian și alții – într-un cuvânt, fruntea intelectualității clujene din acel timp. Artiștii – Ion Tîlvan (Avram Iancu), Nae Voicu (tatăl lui Avram Iancu), Silly Munteanu (Erzsi) – pentru a aminti doar câteva nume – au interpretat strălucit rolurile; în timpul schimbării tablourilor, în urma necontenitelor aplauze, Blaga apăru la rampă. Avea obrajii adânciți de emoție, ochii – cărbuni aprinși. Spectatorii îl ovaționară în noi ropote de aplauze, iar la retragerea după cortină avu în față buchetul de flori înmânat de Ion Olteanu. Prilej nimerit pentru a se cunoaște și a schimba câteva amabile, dar calde cuvinte. Intuind, după primele momente, pasiunea particulară pentru teatru a tânărului student, Blaga îi fixă o întâlnire pentru a doua zi la hotelul „Astoria", unde Ion Olteanu avu prilejul să-și expună originalele sale opinii în materie de teatru. Îi mărturisi că, după părerea sa, prologul din „Avram Iancu" nu trebuia jucat în mod naturist, ca în seara precedentă, și că toate piesele sale trebuie smulse din făgașul obișnuit și împinse spre esența ultimă spre care tind, spre mit. Plăcut surprins, Blaga ascultă cu atenție această concepție regizorală, apoi, în semn de atenție, îl rugă pe tânărul student să meargă cu el, cu mașina, să lase cărți de vizită personalităților care îl onoraseră cu prezența lor la premieră. Când a aflat că, după terminarea facultății, Ion Olteanu intenționează să plece în Germania pentru studii de regie, el l-a întrebat, vădind și mai mult interes, cum ar putea fi jucate cu succes unele din piesele sale care au subiect istoric – „Meșterul Manole", „Cruciada copiilor", „Avram Iancu". „În nici un caz, nu istoric", i s-a răspuns, și replica l-a încântat tot timpul, în drumul făcut cu mașina.

Abia după vreo trei ani Blaga l-a reîntâlnit pe Ion Olteanu, după ce acesta se întorsese din străinătate. Relațiile lor devin mai strânse în 1941.

Bazil Gruia, *Blaga inedit. Amintiri și documente*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *erau de față*. **6 puncte**

2. Menționează anul premierei piesei *Avram Iancu*, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**

3. Precizează o trăsătură fizică a lui Blaga, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**

4. Explică motivul pentru care Ion Olteanu părăsește țara. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o trăsătură morală a lui Ion Olteanu, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă este importantă sau nu originalitatea pentru atingerea succesului într-un domeniu, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Blaga inedit. Amintiri și documente* de Bazil Gruia, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. **6 puncte**

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

Fără tine
Pe coaja pământului.
Singur cu gândul
În fața mărilor.

Fără tine
de-a lungul drumurilor,
fără vise
de-a fundul nopților.

Fără tine
în fața timpului,
nici amintirile
în miezul beznelor.

Ion Vinea, *Fără tine*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ studiat, aparținând lui Ioan Slavici.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, moral, psihologic etc. al personajului ales;
- evidențierea unei trăsături a personajului ales, prin două episoade/secvențe comentate;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 24

Subiectul I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Din cele întâi zile s-a stabilit mare prietenie între Creangă și Eminescu, sau mai drept Eminescu a fost cuprins deodată de o mare dragoste pentru Creangă.

Eminescu avea, cum am spus, o cultură cu totul de carte. Cu toate acestea, dacă limbajul și ideile erau străine, rămăsese însă la dânsul un fond aproape inconștient de aspirații și de năzuinți naționale. Creangă a trebuit, prin urmare, ca să-l captiveze imediat, căci el reprezenta pentru Eminescu tipul românului simplu, natural, nefalsificat de ideile și de cultura modernă.

Eminescu, ca să poată găsi un tip de român vechi, își plimbase eroul, Sărmanul Dionis, prin veacul lui Alexandru cel Bun, și ca să poată avea înaintea lui case vechi cu cerdacuri largi și cu obiceiuri bătrâne, trebuia să le inventeze. Creangă, cu tipul său de țăran îmbrăcat în haine nemțești și cu toate expresiile arhaice care-i presărau vorbirea, repet, îi realiza visul lui Eminescu.*

Legătura se stabili astfel, încât pe urmă mai nimenea nu mai văzu pe Eminescu fără Creangă și pe Creangă fără Eminescu; amândoi veneau la Junimea, amândoi ieșeau de la Junimea.

Noi ceștilalți ne duceam după Junimea, câteodată, pe la cafenelele cele mai cu vază ale Iașului. Eminescu ne-a urmat uneori, însă nu cu mare plăcere. Îndată ce cunoscu pe Creangă, el se izolă cu totul de noi, dându-se în societatea aceluia numai. […]

Ce vorbeau între ei? Nu știu; Eminescu și Creangă rar primeau câte un al treilea în intimitatea lor, dar îmi închipui ce trebuiau să vorbească. Creangă istorisind povești din bătrâni și de la țară, Eminescu făcând teorii metafizice și croind visuri cum ar trebui să fie poporul român. Se înțelegeau, cum se zice, ca gâsca cu rața; îi uneau aceleași aspirații.

Câteodată întrebam pe Eminescu:

Ce vorbești tu tot timpul cu Creangă?

El zâmbea, și cu acea privire vagă și rătăcită, care-i era caracteristică, răspundea în mod evaziv:

Vorbim și noi ce ne trece prin minte!

George Panu, *Amintiri de la Junimea din Iași*

**cerdac* – mic pridvor

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *ne-a urmat*. **6 puncte**

2. Menționează un personaj din opera lui Eminescu, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**

3. Precizează o trăsătură fizică a lui Eminescu, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**

4. Explică motivul pentru care Eminescu se apropie de Creangă. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o trăsătură morală a lui Creangă, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă este importantă sau nu concepția despre lume în cadrul unei prietenii, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Amintiri de la Junimea din Iași* de George Panu, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. **6 puncte**

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

Din caier încâlcit de nouri*
toarce vântul
fire lungi de ploaie.
Flușturatici fulgi de nea*
s-ar așeza-n noroi,
dar cum li-e silă –
se ridică iar
și zboară să-și găsească
cuib de ramuri.
Vânt și-i frig –
iar mugurii
prea lacomi de lumină
își zgulesc acum*
urechile în guler.

Lucian Blaga, *Martie*

**caier* – mănunchi de lână, de in, de cânepă, care se pune pe furcă pentru a fi tors manual
**flușturatic* – nestatornic, nebunatic, ușuratic
**a zguli* – (reg.) a se zgribuli, a se strânge

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ studiat, aparținând lui Liviu Rebreanu*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– prezentarea statutului social, moral, psihologic etc. al personajului ales;
– evidențierea unei trăsături a personajului ales, prin două episoade/secvențe comentate;
– analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 25

Subiectul I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

În această vreme îl cunoaște, prin mijlocirea lui Aurel Savela, fratele cumnatei poetului și secretar de redacție la „Cronica Moldovei", viitoarea lui soție. Obscura revistă tipărise recent, în iulie 1916, o poezie a lui Bacovia („Acum", devenită „Vae Soli" în „Scântei galbene") și versuri ale Agathei Grigorescu, care făcea acolo poșta redacției. Pasionată de „Plumb", colaboratoarea lui Savela cere acestuia să o prezinte autorului favorit. Întâlnirea nu a avut loc în redacție, așa cum fusese prevăzut, ci în mod întâmplător, pe Calea Victoriei, în dreptul Poștei. Poetul, care mergea alături de Savela, s-a recomandat aproape ceremonios, scoțându-și pălăria de fetru cu borurile întoarse și sărutându-i mâna. Avea, notează Agatha Grigorescu, o căutătură senină și dreaptă, pe care, fixată o clipă asupra interlocutorului, o retrăgea de îndată ce constata că era, el, privit în ochi. La propunerea lui Savela, au urcat cu toții dealul Mitropoliei. De aici, lăsându-l pe Savela în drum, au coborât până în Parcul Carol (azi Parcul Libertății). La dorința, formulată timid, a poetului, s-au așezat pe o bancă. Bacovia a tăcut până când, lăsându-se amurgul, a început să recite cu o intonație melodioasă „Amurg antic". Atmosfera, satisfacția de a fi alături de o femeie îndrăgostită de versurile sale, i-au dat îndrăzneala de a-i prinde mâna. La despărțire, nu s-a angajat însă să o revadă, iar întâlnirile următoare se consumă la intervale neverosimil de lungi și în același fel capricios. Războiul, izbucnit de câteva săptămâni, nu explică desfășurarea originală a relațiilor dintre Bacovia și Agatha Grigorescu. Poetul, totdeauna emoționat în prezența ei, nu dă totuși semne de exaltație și, deși ține să o revadă, nu ia inițiativele obișnuite în preumblările amoroase. Împrejurările sau altcineva, în cazul dat, prietenul comun Savela, acționează în locul său.

A doua întâlnire s-a petrecut în condiții și mai puțin prielnice unei idile. Adus de amic în biroul unde lucra Agatha Grigorescu, Bacovia asistă absent la schimburile de vești negre (retragerea trupelor noastre, abandonarea Bucureștilor, căderea lângă Predeal a poetului Mihai Săulescu, alt colaborator al revistei „Cronica Moldovei"). Apoi, în cursul plimbării care a urmat și al popasului într-o grădină publică, nu se clintește dintr-o muțenie amabilă. După ce, la insistențele lui Savela, recită o poezie, cel care propune întoarcerea în oraș este el.

Mihail Petroveanu, *George Bacovia*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *prin mijlocirea*. **6 puncte**
2. Menționează numele unei personalități căzute în război, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează o trăsătură fizică a lui Bacovia, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care Bacovia îi strânge mâna Agathei. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o atitudine a poetului în prezența Agathei Grigorescu, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă este importantă sau nu întâlnirea cu un autor îndrăgit, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *George Bacovia* de Mihail Petroveanu, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. **6 puncte**

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, perspectiva narativă din fragmentul de mai jos.

Domnul Ionică Pară, vulpe bătrână, pricepuse, dar se făcea că plouă și-i dăduse adresa. După două zile, în pauza de la prânz, adică de la 1 la 4, când ținea magazinul închis, domnișoara Aurica luase două tramvaie și începuse să dea târcoale casei comicului Lică Rădulescu. Zile întregi îl pândise, și în cele din urmă, îi văzuse și nevasta, și copiii. În sufletul ei încolțise o speranță surdă. Se apucă să-i scrie bilete la cabină, semnate „O admiratoare", dar el nu-i răspunse niciodată.

Domnișoara Aurica nu se lăsase, și-și făcuse complice o femeie de serviciu care mătura cinematograful, rugând-o să-i vândă ei obiectele pe care artistul le-ar fi uitat întâmplător în cabina în care se dezbrăcă, cum ar fi, de pildă, o cutie de chibrituri, o tabacheră, un buton de manșete...

Eugen Barbu, *Domnișoara Aurica*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ studiat, aparținând lui G. Călinescu.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, moral, psihologic etc. al personajului ales;
- evidențierea unei trăsături a personajului ales, prin două episoade/secvențe comentate;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 26

Subiectul I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

... În vara anului 1935, în luna iunie, cred, am plecat împreună cu E. Lovinescu, într-o mașină de piață, la Rășinari. Murise Eugen Goga, fratele poetului, și țineam cu tot dinadinsul să luăm parte la înmormântarea prietenului nostru.

La Sibiu, unde am poposit pentru un ceas, două, ne-am întâlnit cu Octavian Goga.

Era disperat și de data ceea nu mai poza în fața istoriei.

Era un om simplu, un biet om, doborât, zdrobit de imensa suferință pricinuită de moartea lui Eugen, pe care îl iubea din toate fibrele inimii sale.

— În familia noastră am avut prea multe morți premature, ne-a spus în timp ce ne adunasem în holul hotelului La împăratul romanilor – unde trăsesem, urmând să facem cu mașina drumul până la Rășinari. Un frate mi-a murit când d-abea împlinise un an. O soră de-a mea, Victoria, s-a îmbolnăvit de ftizie și, în pofida tuturor îngrijirilor medicale, a închis ochii în floarea vârstei. Acum – Eugen. Pe când rândul meu?

Lovinescu a încercat să-i spună că toate regretele și toate disperările sunt inutile, mintea noastră nefiind în stare să găsească – așa cum se străduia Goga – un sens acestor morți.

Eu, pe de altă parte, căutam să-l mângâi în alt chip:

— Fiecare dintre noi – i-am spus, – trebuie să lase în urma lui, un copil, un arbore, o unealtă și atunci nu mai există morți premature. Firește, suntem adânc îndurerați de moartea lui Eugen. Dar dacă de pe urma lui rămâne o pagină frumoasă – înseamnă că n-a trecut inutil prin viață. Și-apoi: vârsta nu e o problemă calendaristică. Sunt oameni care într-o clipă trăiesc cât alții într-un an – și atâția care într-un an trăiesc doar cât într-o clipă. [...]

Octavian Goga ne asculta și clătina din cap fără convingere.

— Ții minte, Lovinescule, i-a spus, când la Paris, amândoi ne pregăteam să revenim în țară – cât de absurdă, cât de imposibilă ni se părea moartea?

— Eram tineri, dragă Goga, i-a răspuns criticul, cred că tu aveai vreo 30-31 de ani.

— Aveam 33 de ani. Era în 1914, începuse războiul și noi auzeam în fiecare zi că au căzut atâția morți pe câmpurile de luptă. Citeam și nu realizam moartea.

I. Peltz, *Amintiri despre Octavian Goga*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *în floarea vârstei.* **6 puncte**
2. Menționează anul nașterii lui Octavian Goga, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează o stare trăită de autor la întâlnirea cu Octavian Goga, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică motivul disperării lui Octavian Goga. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o atitudine a criticului Lovinescu față de Octavian Goga, așa cum se desprinde din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă prietenii contribuie sau nu la depășirea momentelor dificile din viață, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Amintiri despre Octavian Goga* de I. Peltz, cât și la experiența personală sau culturală.

20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea

(10 puncte)

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

Singure vin lucrurile din trecut,
Duhul lucrurilor fără ființă, fără umbră,
Vin din buruienile vremii,
Din catifeaua putregaiului,
Din iasca lui, din pluta scorburoasă,
Însoțite de zboruri de libelule.
Tristețile de demult,
Dintr-alte vieți ale vieții.
Unele mă știu, altele m-au uitat,
Mi-e frig...

Tudor Arghezi, *Singure vin*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea

(30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unui text narativ studiat*, aparținând lui Mihail Sadoveanu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două episoade/secvențe relevante pentru tema textului narativ studiat;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru textul narativ studiat (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 27

Subiectul I **(50 de puncte)**

Citește următorul fragment:

Am auzit cândva o povestioară – poate adevărată, poate scornită, poate și una și alta – care m-a amuzat enorm. Un emigrant a venit în Germania cu gând să strângă niște bani cu care să se întoarcă apoi acasă. Omul a muncit cu sârg și, de teamă să nu fie prădat, și-a depus la bancă orice bănuț economisit. La un moment dat și-a luat inima în dinți și s-a dus la bancă să întrebe cât adunase. Funcționarul de la ghișeu s-a uitat în computer și i-a spus. Era o sumă frumușică. Emigrantul i-a cerut să-i aducă banii. Funcționarul n-a prea înțeles ce voia și nici nu-i prea venea la îndemână să-i dea liber să-și retragă întreaga sumă, dar, în cele din urmă, a trebuit să-i facă pe plac. Emigrantul a luat fișicurile și a numărat pe îndelete toate bancnotele, bucată cu bucată, iar când a terminat i-a spus funcționarului: „Mulțumesc. Puteți să-i puneți la loc."

Mi-am adus aminte de chestia asta citind, în „Sapiens" de Yuval Noah Harari – o carte absolut cuceritoare –, despre istoria banilor. „Încrederea e materia primă din care sunt făcute toate tipurile de bani"– scrie Harari. Și, puțin mai încolo: „Banii sunt cel mai universal și mai eficient sistem de încredere mutuală care a fost inventat vreodată".

Asta mi-a amintit, în altă ordine de idei, de studiul coordonat de Daniel David de la Universitatea „Babeș-Bolyai" din Cluj, ale cărui rezultate au fost publicate sub titlul „Psihologia poporului român" (Polirom, 2015). Reieșea din acest studiu, nu în ultimul rând, că cea mai proeminentă trăsătură psihologică a românilor în momentul de față e neîncrederea. Cum să faci capitalism în condițiile astea? […]

Aș fi curios să știu dacă neîncrederea constatată de colegii de la Cluj e de dată recentă sau, ca să zic așa, un dat istoric al românilor. Din păcate, mă îndoiesc că va putea fi vreodată satisfăcută curiozitatea mea în această chestiune. […]

În ce mă privește, nutresc o convingere fermă și am o mare nedumerire. Sunt convins că încrederea e crucială pentru buna funcționare a oricărei societăți, în orice condiții. Mă tot întreb însă cum se poate forma încrederea în interiorul unei colectivități. Mai exact: există o „pedagogie a încrederii"?

Cred că există, dar are nevoie de o cu totul altă didactică decât cele arondate materiilor de studiu din sistemul de învățământ. Nu vei obține, de pildă, nici un dram de încredere vorbind la nesfârșit despre ea. Ba din contră. Încrederea se învață practicând-o, nu discutând-o sau analizând-o. E un fel de „learning by doing". E sentimentul imperceptibil pe care îl ai atunci când te sui în ascensor și apeși pe buton și te aștepți ca el să te ducă la etajul dorit, nu să se blocheze între etaje. Sau când vezi pe tabela de afișaj că tramvaiul va sosi în 7 minute și, după 6 minute, deja îl zărești apropiindu-se. […] Dacă am încredere că liftul în care m-am urcat nu se va prăbuși în gol, lucrul ăsta nu se datorează admirației mele pentru mașinăria cu pricina – câți dintre noi se pricep la ascensoare? –, ci convingerii că cineva, iar faptul că nu știu cine anume nu are absolut nicio relevanță, și-a dat cuvântul că ea, mașinăria, va face ceea ce trebuie să facă.

„Pedagogia încrederii (I)", de Liviu Papadima, în „Dilema veche", nr. 743, 17-23 mai 2018

**learning by doing* – (în engleză, în original) a învăța prin practică

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *a muncit cu sârg*. **6 puncte**
2. Menționează ce gesturi a făcut emigrantul când funcționarul băncii i-a adus suma pe care o economisise în cont, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează una dintre sursele nedumeririi autorului articolului privind tema abordată, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care Liviu Papadima consideră că încrederea se poate învăța practicând-o, nu vorbind despre ea. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificația secvenței: *Banii sunt cel mai universal și mai eficient sistem de încredere mutuală care a fost inventat vreodată.* **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă încrederea este o valoare umană care poate fi învățată sau nu prin educație, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din articolul „Pedagogia încrederii (I)” scris de Liviu Papadima, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

Mâinile tale sunt albe și cinstite
și ochii tăi sunt de la Dumnezeu,
cum și-i închipuiră călugării, albaștri.
Semeni cu floarea-soarelui când e ostenită.

Dacă vrei vom merge lung pe chei
de-a lungul apelor supuse sorții lor,
vei ști atunci că tu ești cea chemată
și ai să-mi fii ca steaua preacurată
când toate rănile mă dor.

Ion Vinea, *Întâlnire*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *ideologia promovată de revista „Dacia literară”*, așa cum se reflectă aceasta într-o operă literară studiată.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- descrierea contextului istoric în care a apărut revista *Dacia literară*;
- prezentarea a două trăsături ale ideologiei literare promovate în studiul *Introducție*;
- stabilirea unei relații între ideile identificate în programul revistei și o operă literară studiată (text narativ sau text poetic).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 28

Subiectul I **(50 de puncte)**

Citește următorul fragment:

Stimate domnule Andrei Pleșu, educația, procesul formării ne dau cel puțin o parte dintre răspunsurile importante la întrebările despre viață, devenire, împlinire și destin. [...] Să începem discuția noastră cu începutul... Când ați descoperit cărțile? Când și cum au prins contur în ceea ce vă privește pasiunea pentru lectură, atracția față de scris?

E de la sine înțeles că procesul formării implică, pentru oricine, un anumit program, anumite reguli, metode, îndrumări potrivite cu profilul „învățăcelului". Dar în joc intră și componente mai puțin sistematizabile: context familial și social, întâlniri modelatoare, traseu biografic, determinări istorice locale și planetare (locul și momentul inserției în lume, spiritul timpului) etc. În ce mă privește, aș spune că am avut, începând din copilărie, un parcurs existențial atipic, dar care, cuplat cu „firea" mea, cu alcătuirea mea lăuntrică, a funcționat „provocator" în sens bun. [...]

Tatăl meu (medic) venea dintr-un mediu de oameni cultivați, în vreme ce mama se născuse într-o ambianță de oameni simpli, de la marginea Capitalei. Am „început", deci, printr-un balans între str. Brezoianu (lângă Cișmigiu) și zona Dristor din cartierul Dudești... [...] Urmând traseul profesional al tatălui meu (repartizat, după facultate, în provincie), am început școala primară la Sinaia, am continuat la Pârscov (satul de pe Valea Buzăului, unde, cum am aflat mai târziu, se născuse Vasile Voiculescu), după care a trebuit să mă despart de părinții mei, când o nouă „repartiție" l-a plasat pe tata în alt sat – Bozioru – unde nu exista încă școală). Am fost, deci, trimis la București, găzduit generos de rude, și, din clasa a treia primară, am devenit elev la Liceul Spiru Haret. [...] Un bun „demaraj" pentru lectură... Să nu uităm că nu existau televiziune, computer, smartphone și că singura destindere atrăgătoare și la îndemână era cartea, la care adăugam, adesea, vizite la cinematograful Timpuri Noi de pe Bulevardul 6 martie – azi Elisabeta – unde, cu un singur bilet (de un leu și 25 de bani), puteai rămâne în sală cât voiai, urmărind un bogat program de filme documentare și artistice pentru tineret. [...]

Cât despre scris, am fost, încă de timpuriu, spontan și extrovert. Eram, încă din clasa a treia și a patra, în competiție cu un foarte talentat coleg de clasă, Ștefan Brăgărea: scriam versuri, „compuneri frumoase", comentarii țanțoșe... Am continuat să scriu, de-atunci încolo, fără întrerupere. [...] Și cred și astăzi – dl. Noica mi-a confirmat, mai târziu, opinia – că experiența scrisului trebuie să înceapă devreme.

Ați urmat un liceu de prestigiu, Spiru Haret, cu absolvenți iluștri: Noica, Steinhardt, Eliade, Moisil și alte nume grele... Cum au fost studiile liceale? Dar profesorii?

Am avut noroc, într-adevăr, să nimeresc în acest liceu. Tradiția lui, revista liceului (Vlăstarul) înființată în 1923, numele glorioase trecute prin sălile lui de clasă (adaug, pe lângă cei menționați, și pe Alexandru Ciorănescu, Alexandru Elian, Alexandru Paleologu, Dinu Pillat). [...] Și nu numai la „Spiru Haret". Așa era și la „Sf. Sava", „Dimitrie Cantemir", „Gheorghe Lazăr", „I.L. Caragiale" etc. Profesorul meu de matematică de la Haret, dl. Manolescu, pusese pe piață cele mai eficiente culegeri de probleme din țară, iar manualul de anatomie al lui Ion Voiculescu (care îi fusese profesor de liceu și tatălui meu!) a fost, decenii întregi, calea consacrată spre admiterea la Facultatea de Medicină. Ca să dau doar două exemple...

Încă o observație: savoarea studiilor liceale (fără concesii la modă) a făcut ca „hareriștii" generațiilor mai vechi să rămână în contact decenii întregi, indiferent de răspândirea lor pe planetă. Se întâlnesc anual, comunică prietenește, cu o cordialitate proaspătă, se interesează unii de alții. E un benefic efect colateral al unei educații integrale, născătoare de comuniune durabilă.

Interviu cu scriitorul Andrei Pleșu: „Nu există progres educațional fără modele și fără o ambianță publică sănătoasă", de Sorin Ivan, *tribunainvatamantului.ro*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *au prins contur*. **6 puncte**

2. Menționează trei localități în care și-a urmat studiile Andrei Pleșu, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**

3. Precizează doi factori care au favorizat lectura pentru Andrei Pleșu, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**

4. Explică motivul pentru care hareriștii se întâlnesc anual, ținând cont de conținutul textului. **6 puncte**

5. Prezintă o trăsătură a lui Andrei Pleșu, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă mediul plăcut de educație din timpul studiilor poate sau nu crea legături durabile pentru tot restul vieții, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din interviul cu scriitorul Andrei Pleșu, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, perspectiva narativă din textul dat.

Povestea intrării mele la facultate este atât de lungă și în atâtea episoade încât acum, când privesc în urmă, singurul lucru uimitor este că am intrat totuși în cele din urmă.

Poate c-ar trebui să încep cu începutul, atunci când, toamna, după terminarea liceului (am fost prima serie cu 11 clase și căreia i s-a introdus după ani de zile, ca o formă de seriozitate, bacalaureatul) am plecat la Cluj ca să mă înscriu la Facultatea de Filologie. Nu mai țin minte ce fel de acte erau necesare, cred că nu mai mult decât certificatul de naștere și diploma de bacalaureat, dar îmi amintesc înspăimântătorul chestionar cu zeci de întrebări la care trebuia să răspunzi și care era alăturat dosarului de înscriere. Tata, mama, bunicii, unchii, mătușile, ce politică au făcut înainte și după 23 August, ce avere au avut înainte și după. Completarea unui asemenea chestionar putea să dureze ore întregi și pentru că adolescenții nu știau răspunsurile exacte, și pentru că atunci când le știau nu se hotărau dacă să le mărturisească. [...] M-am așezat într-o parte a sălii mai pustie, dar, în mod ciudat, la puțin timp, o fată aflată pe un alt rând de bănci și-a strâns lucrurile și s-a mutat alături de mine. [...]

Ana Blandiana, *Fals tratat de manipulare*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-un basm cult studiat*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales;

– evidențierea unei trăsături a personajului ales prin două scene comentate;

– analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 29

Subiectul I **(50 de puncte)**

Citește următorul fragment:

„În buricul pământului" este primul dvs. volum de povestiri – scris pe parcursul a șaisprezece ani (printre romane). Cum s-au scris ele? Privind în urmă, credeți că există o evoluție a scriiturii/stilului dvs. în aceste povestiri?

Desigur, presupun că există această evoluție, având în vedere că povestirile acoperă cam toată cariera mea literară și este în natura lucrurilor să te dezvolți. Pe de altă parte, este greu de spus acest lucru, pentru că sunt povestiri foarte eterogene: de la prima – cea care dă titlul volumului –, care nu este o povestire în sensul strict al cuvântului, ci mai mult o descriere a emigrării familiei mele, trecând prin aceea cu titlul „Mirosul lumii" – în care se vorbește despre o întâlnire de două-trei zile a două personaje singuratice într-un orășel belgian – și până la povestirile lungi, aproape cu caracter de nuvelă și cu un substrat fantastic, suprarealist, cu multe personaje și o structură dramatică mai elaborată.

„În buricul pământului" a fost scrisă imediat după apariția romanului meu de debut „Vremea minunilor" și eram încă sub influența lucrurilor descrise acolo, a copilăriei în comunism, a despărțirii de prieteni, de țară, de tot ceea ce-mi era cunoscut. Chiar și vocea povestitorului este la fel de copilăros-naivă.

Ceea ce se vede însă clar în povestiri este ceea ce a rămas la fel, neschimbat, pe parcursul anilor, și a creat identitatea operei mele: interesul pentru personaje în tranzit, în căutarea unei lumi, pe care să o poată numi a lor. Sau care au naufragiat în propria viață, așa cum li s-a întâmplat tuturor protagoniștilor din aceste povestiri: emigranți și autohtoni.

Când și cum anume vă dați seama că aveți material de povestire, și nu de roman? De ce e romanul mai important pentru dvs.?

Îmi este mult mai ușor, să spun, când îmi dau seama că un subiect are în el un mugure, pe care îl pot duce spre o înflorire literară care să devină un roman. În general, simt o vibrație în mine, un impuls, care constă nu numai în povestea în sine, dar și în potențialul ei de a deveni ceva puternic, dramatic și în același timp poetic. De această a treia dimensiune am nevoie, un subiect nu ajunge. Uneori am și imagini, scene în fața ochiului minții, care mă acompaniază – și motivează – pe durata documentării.

Interviu cu scriitorul Cătălin Dorian Florescu, de Adina Dinițoiu, *litero-mania.com*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al cuvântului *eterogene*. **6 puncte**
2. Menționează o temă a prozei scriitorului Cătălin Dorian Florescu, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează în ce constă *identitatea operei* scriitorului Cătălin Dorian Florescu, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care romanul e mai important pentru autor decât alte scrieri. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, modul în care autorul își alege subiectele, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă experiența de viață se regăsește sau nu transpusă în opera scriitorilor, raportându-te atât la informațiile din fragmentul citat, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, apartenența la genul epic a fragmentului de mai jos.

Mi-am pierdut o dimineață întreagă ca să culeg scoici; mă bucuram la orice descoperire mai însemnată și mereu alegeam alt amic din București căruia să i le duc. La urmă, am pus scoicile pe marginea ferestrei și a dispărut farmecul care îl avuseseră în nisip. De câte ori închideam sau deschideam fereastra, pierdeam câteva, și mă întreb până la urmă ce va mai rămâne din ele. În orice caz, e ridicol să le duc cuiva. Timp de câteva ore am crezut că ar fi normal să fac așa.

Corăbiile cu mărfuri ne vizitează foarte rar, iar cele cu excursioniști niciodată. Vameșul n-are mai nimic de lucru. În portul acesta orice muncă stagnează, iar hambarele pline sunt de folos numai pentru șobolani.

O dată a sosit o corabie mai mare, care câteva zile a rămas în fața Cavarnei (corăbiile nu se pot apropia prea mult de țărm) ca să încarce grâne, să le ducă la Constanța. Hacik ne-a spus că cunoaște bine pe comandant și ne-a sugerat c-am putea face drumul până la Constanța, să rămânem acolo o zi, și cu aceeași corabie să ne întoarcem. Hacik era încântat că ne poate face un serviciu, iar pe comandant conta aproape sigur. Și într-adevăr, curând, ne-a adus acceptarea comandantului. Trebuia, să plece pe la zece seara, deci plecare de noapte misterioasă, și cu atât mai atrăgătoare, iar în ziua ultimă n-am vorbit decât de călătorie, am scos hainele bune ascunse într-un geamantan, am cumpărat provizii, am făcut planuri pentru Constanța, care, văzută din singurătatea Cavarnei-Port, face impresia unui oraș foarte important.

Anton Holban, *Ioana*

Notă
Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *relația dintre două personaje dintr-un roman al experienței studiat.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- prezentarea statutului social, moral, psihologic etc. al celor două personaje;
- evidențierea evoluției relației dintre cele două personaje, prin două episoade/secvențe comentate;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru evoluția relației dintre personaje (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.)

Notă
Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 30

Subiectul I **(50 de puncte)**

Citește următorul fragment:

Este știut de toți că George Enescu a mânuit de timpuriu și mânuiește arcușul în chipul cel mai dumnezeiesc. Urmând unui imbold firesc al său, George Enescu încă de la vârsta de patru ani a început să cânte la vioară și cânta în așa fel, că familia toată și vecinii toți se minunau auzindu-l. Faptul acesta a pus în încurcătură pe tatăl micuțului artist și în același timp l-a bucurat mult, încât s-a hotărât să meargă împreună cu feciorul viorist la muzicantul Caudella, profesorul de la Iași. Și zice-se că George Enescu a cântat acolo numai pe dinafară și cu melodii pornite numai de la inimă. Dar profesorul Caudella, ca toți profesorii, va fi spus copilului muzicant și încurajări și desigur și câteva aspre observații privind viitorul marelui George Enescu de astăzi. Profesorul Caudella i-a zis pur și simplu să învețe notele muzicale. Copilului George Enescu, ce cânta atunci numai cu sufletul său și cu melodii ținute în minte de aiurea, ca să se îndrepte după niște note muzicale negre, urâte și seci, i-a părut neplăcut de tot. Nimenea nu știe cum o fi fost atunci sufletul micuțului muzicant de strâns și întunecat. Poate ura de notele negre să și-o fi arătat tatălui său pe drumul de întoarcere acasă, în satul Livenit, hăt, departe, tocmai în fundul Moldovei, în județul Dorohoi. Doar tatăl s-a pătruns de vorbele profesorului Caudella. La scârba copilului pentru notele muzicale și clarvăzător pentru viitorul copilului său, tatăl a răspuns scurt:

— Să-mi înveți notele, că dacă nu, o să paști porcii!

Și George Enescu a învățat notele. Să nu mai credem că și-a bătut capul mult, mult timp cu ele. Ci fiind ajutat de un inginer din Dorohoi, viorist și el în ceasurile libere, George Enescu, după patru lecții, nu numai că și-a însușit notele muzicale, dar a învățat tot ce se putea învăța despre ele. Și genialul copil pătrunzând tâlcul acestor note și așezarea lor – începe de la vârsta de cinci ani chiar, să-și ticluiască el singur alte așezări de note și compune astfel lucrări pentru pian și pentru vioară. Adică începe să muncească de acuma neîmpins de nimenea, decât de el singur.

Și munca lui din acest timp se vede făcută cu ordine și dragoste. Deducem această însușire după niște fapte mărunte de tot, ce ar părea că sunt fără prea multă însemnătate. Pe caietele sale de scris se întâmplă să cadă vreo pată, două de cerneală. Ca aceste nimicuri să nu pară urâte la vedere, micuțul George Enescu le făcea tot felul de floricele împrejurul lor, numai și numai ca să le ascundă. După acest răstimp de doi ani, copilul înzestrat cu darul de a învia cutia cu coarde, este adus iarăși în fața maestrului Caudella de la Iași. Aici trebuie să se fi petrecut o revedere plăcută și s-a mai petrecut și dialogul următor:

— Micuțule drag, să-mi cânți ceva!

La care invitație, George Enescu a răspuns foarte țanțoș:

— Ba, mata să cânți întâi, să vedem ce știi!

Din tot acest schimb de vorbe, maestrului nu i-a căzut nimic greu. Și-a dat după puțin timp seama ascultând pe micul violonist genial că trebuie ca George Enescu să treacă peste el, maestrul Caudella și peste orașul Iași, pentru a nu se opri la învățătură decât în străinătate. Frumos gest al maestrului Caudella, care își dă seama că are în fața lui un copil genial! Și George Enescu, în vârstă de numai șapte ani, a plecat la Viena. Dă dovadă de muncă și atenție deosebită pentru lucrurile noi. Pașii lui sunt făcuți numai înainte...

Traian Mateescu, „Copii celebri", în volumul *Vocile memoriei*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *urmând unui imbold firesc al său.* **6 puncte**
2. Menționează care este numele satului natal al lui George Enescu, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează ce rol are maestrul Caudella în destinul lui George Enescu, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care copilul Enescu ezita să învețe notele muzicale, la început, ținând cont de conținutul textului. **6 puncte**
5. Prezintă o trăsătură a lui George Enescu, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă în relația maestru-discipol se produce sau nu o evoluție de ambele părți, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din textul *Copii celebri* de Traian Mateescu, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, rolul notațiilor autorului în fragmentul de mai jos.

Personaje:
DOMNUL BRUNO
BĂRBATUL TĂCUT
chelnerul, consumatorii din planul secund, băiatul care vinde flori, grupul de mascați care se întoarce de la carnaval
Decor: o terasă, mese, scaune; în amurg

La ridicarea cortinei, în prim plan, DOMNUL BRUNO și BĂRBATUL TĂCUT stau față în față, la o masă. DOMNUL BRUNO tocmai își bea berea. BĂRBATUL TĂCUT privește în gol și nu se va atinge de paharul său cu bere. Lângă piciorul mesei se află o geantă elegantă, ministerială. Pe un alt scaun – pelerina și pălăria DOMNULUI BRUNO.

BRUNO: (După ce soarbe din pahar și se șterge delicat la gură, cu un șervețel.) Pe mine mă cheamă Bruno... (Pauză. Împăturește șervețelul.) Mă cunosc toți aici... (Pauză. Își scoate pachetul de țigări și bricheta, le așează pe șervețel.) Fumați?
BĂRBATUL TĂCUT: (Nu scoate nici un cuvânt pe întreaga desfășurare a piesei. Din când în când gesturile lui vor fi semnalate. În general, acest personaj privește în gol sau îl privește fix în ochi pe DOMUL BRUNO.) ...
BRUNO: Știți... Eu sunt un visător... Îmi plac, de pildă, aceste după-amieze de toamnă. Nu-i așa că au în ele ceva misterios și, ca să zic așa, discret? (Pauză. Apoi, pentru sine.) Da, da... Au ceva misterios... (Își aprinde o țigară.) Știți, eu consider că nimic nu e mai frumos decât să stai la o bere, pe terasă. Unii preferă plimbarea. Da, accept plimbarea, dar nu pot s-o compar cu șederea pe terasă. (Pauză. Trage puternic și voluptuos fumul.) Sunt unii care nu suportă berea. [...]

Matei Vișniec, *Sufleorul fricii*

Notă
Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unui text narativ studiat, aparținând lui G. Călinescu.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
– comentarea a două episoade/secvențe relevante pentru tema textului narativ studiat;
– analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru textul narativ studiat (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă
Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 31

Subiectul I **(50 de puncte)**

Citește următorul fragment:

Înainte de a începe scrierea acestor rânduri m-am tot gândit la profesorii „buni” pe care i-am avut de-a lungul timpului, în liceu sau facultate. Care erau trăsăturile care-i făceau cu adevărat deosebiți? Aveau oare ceva în comun? De ce ei au supraviețuit memoriei, cu nume, prenume, chip, metodă de lucru, în timp ce ceilalți s-au pierdut în nisipul clepsidrei? Iată, profesorul meu de istorie din liceu, pe care îl am atât de viu în minte: mărunțel, fumător înrăit, autoritate naturală, un fel de Napoleon Bonaparte de Brăila. Încerca să ne învețe istoria adevărată și nu aceea, groaznic de denaturată și calpă, din manualele școlare. Istoria lui Sergiu Nicolaescu nu era prezentă niciodată în expunerile sale magistrale. Ironie rece, calculată, dar extrem de empatic cu noi și nevoile noastre de a desluși lumea din jurul nostru. Profesorul de matematică: un om monument. Fiu de țăran, calm, chibzuit, morocănos cu metodă. Nu făcea diferența între „olimpicii” clasei (da, fac parte din generația lui Nicușor Dan și Sergiu Moroianu, ne erau dați mereu ca exemplu imposibil de urmat de către cunoscuți) și „normali”. Elevi care pur și simplu trebuia să treacă prin furcile caudine ale unui dificil examen de admitere la facultate. Avea o vorbă bună și o încurajare pentru fiecare. Îl iubeam fără condiții, era o adevărată insulă de stabilitate și încredere pentru noi, tinere vlăstare. Sună ca naiba de demodat și trist, dar asta eram, „tinere vlăstare”... În fine, profesorul de limba română. Bibliofil, ușor calofil, volubil, incoruptibil cu valorile culturii naționale. Adevărat descoperitor și antrenor de talente. Bucuria cu care ne arăta o ediție rară, intruvabilă, (aproape) uitată. Mă întreb și în ziua de astăzi cum făcea pentru a găsi astfel de cărți, într-o perioadă în care nu se găsea aproape nimic. Lista este lungă, va trebui să-i pun căpăt aici, din păcate.

Așa cum scriam la început, aveau ei oare ceva în comun? În primul rând, pot afirma răspicat că stăpâneau perfect materia pe care o predau. Nu aveau ezitări, căutări inutile, reveniri, materiale ajutătoare. Nu exista pauărpoint pe atunci, nici Wikipedia salvatoare, nici iutub. Stăpânirea materiei aducea cu sine siguranță, autoritate, respect. Formulau clar, aveau cerințe clare. Didactica, știința achiziției cunoștințelor, era simplă, clară, eficace. Nu experimentau tot timpul cu și pe elevi, așa cum se întâmplă mai tot timpul astăzi, din păcate. Relația cu elevul era una personalizată. Nu „construiau” diferențe între noi, de natură intelectuală sau socială. Cel mai important ingredient al relației era încrederea, o încredere bazată pe cunoaștere progresivă, complicitatea datorată izbânzilor, dar și dificultăților depășite prin munca-împreună. Să nu uit: toți acești profesori ne dădeau mult sau foarte mult de lucru, dar fără a ne încărca inutil programul. Și, poate cel mai important aspect, lucram pentru că ne făcea plăcere, cu toată responsabilitatea de care un adolescent poate da dovadă, adică... nu foarte multă, dar eficace, atunci când era activată. În fine, toți acești profesori aveau un simț înnăscut al disciplinei. Reușeau să-și stăpânească foarte bine clasa, să dea senzația că suntem o adevărată echipă (pardon, pe atunci se spunea un „colectiv unit”). Dacă mă gândesc bine, dădeau impresia că sunt mici suverani care domneau peste mici insule de tinerețe timp de 50 de minute, fermecători prin prestanță, cunoștințe, inteligență. Atenție, am spus „mici suverani” și nu „mici dictatori”!

„Trei profesori, un destin”, de Mirel Bănică, în „Dilema veche”, nr. 815, 3-9 octombrie 2019

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *viu în minte*. 6 puncte

2. Menționează două trăsături ale profesorilor *buni*, utilizând informațiile din textul dat. 6 puncte

3. Precizează intenția autorului articolului, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. 6 puncte

4. Explică motivul folosirii termenilor din limba engleză în contextul dat. 6 puncte

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, în ce constă relația personalizată cu elevul, așa cum reiese din textul dat. 6 puncte

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă personalitatea profesorului este sau nu importantă în formarea elevului, raportându-te atât la informațiile din fragmentul citat aparținând lui Mirel Bănică, cât și la experiența personală sau culturală. 20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea

(10 puncte)

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

De vorbiți mă fac că n-aud,
Nu zic ba și nu vă laud;
Dănțuiți precum vă vine,
Nici vă șuier, nici v-aplaud;
Dară nime nu m-a face
Să mă iau dup-a lui flaut;
E menirea-mi: adevărul
Numa-n inima-mi să-l caut.

Mihai Eminescu, *De vorbiți mă fac că n-aud*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea

(30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-un roman aparținând lui Marin Preda*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales;
- evidențierea unei trăsături a personajului ales prin două episoade/secvențe comentate;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 32

Subiectul I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Domniilor-lor
Domnilor redactori ai ziarelor din București
Iubite confrate,

De două luni de zile am înalta onoare de a fi numit director general al teatrelor în locul onor. d-lui C.I. Stăncescu, demisionat în urma unei inspecțiuni finanțiare, care a găsit casa teatrului într-o stare foarte neregulată.

Numirea mea a făcut obiectul multor comentarii, unele simpatice, altele ostile, în deosebite cercuri. Nu ar fi nimic de zis în această privință; fiecare e liber să judece un lucru așa cum îl taie capul și cum îl îndeamnă inima. Dar se întrebau unii: care sunt titlurile acestui om tânăr și de naștere obscură pentru a ocupa un loc pe care îl ocupaseră niște bărbați așa de venerabili și de nume ilustru, ca domnii Ion Ghica, Gr.C. Cantacuzino și C.I. Stăncescu? La această întrebare, care încă din când în când se mai face prin unele locuri, răspund:

Întâi*: Având de mult — pe când a fi junimist nu era așa de neprimejdios lucru ca acuma — fericirea să fiu admis în societatea literară „Junimea", m-am făcut cunoscut în acest cerc ca un scriitor conștiincios și ca un foarte călduros amator de teatru și de muzică. Dacă mi-e permis a fi indiscret, în acest cerc, de aminteri cam dificil la gusturi, m-am bucurat totdeauna, și ca amator și ca cunoscător, de o oarecare deosebită stimă. În sânul acestei colonii literare, pierdută într-o vreme de nebulozitate politică din atenția publicului, am avut câteodată și cu producerile mele, și în schimbul de idei mici succese, a căror scumpă amintire nu se va șterge niciodată din inima mea; căci acele succese, datorite, firește, mai mult bunei voințe a fruntașilor cercului decât talentului meu — care nu mă îndur a zice că nu era pentru ceva și el în aceasta — m-au încurajat a lupta multă vreme cu asprimea soartei și cu prigonirea oamenilor.*

Al doilea*: Eram un om care mai mult sau mai puțin treceam în fața publicului de autor dramatic — știți, iubite confrate, că eu, actualul director al teatrului, sunt autorul pieselor „O noapte furtunoasă", „Leonida față cu Reacțiunea", „O scrisoare pierdută" și „D-ale Carnavalului" — și încă un autor dramatic unic în țară... Nu vă speriați, iubite confrate, unic nu prin talent, ci prin altceva: eram și sunt unicul autor dramatic fluierat... Și ce fluierare!... Le auz încă... De atunci ocolesc stradele cu linii de tramways, de atunci am rămas cu un fel de antipatie de anarhist contra sergenților de oraș; semnalele lor mă aruncă într-o melancolie foarte neplăcută.*

Suficiente sau nu aceste titluri ale mele, față cu titlurile literare și special teatrale ale onor. mei predecesori — am fost numit. […]

La orișice s-ar mai spune sau șopti de aici în colo, voi răspunde tocmai la primăvară, după închiderea stagiunii, căci acuma sunt prea ocupat cu afacerile teatrului, nu am vreme de pierdut cu polemice și cancanuri.

Dați-mi voie să vă mulțumesc, iubite confrate, de ospitalitatea grațioasă cu care mi-ați acordat acest loc în coloanele dv. și să vă strâng mâna cu toată stima.

I.L. Caragiale
Director general al Teatrului Național.
București, 1888, august 22

I.L. Caragiale, *Scrisoare*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *a făcut obiectul*. **6 puncte**

2. Menționează care sunt precursorii lui Caragiale la conducerea Teatrului Național, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**

3. Precizează care sunt cele două neajunsuri pe care le invocă cei care comentează abilitățile noului director al teatrelor, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**

4. Explică motivul pentru care I.L. Caragiale este apreciat în cadrul societății *Junimea*. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, în ce constă unicitatea lui I.L. Caragiale, conform argumentului al doilea invocat de acesta. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă epistolele unui scriitor pot sau nu contribui la înțelegerea mai profundă a operei acestuia, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din textul *Scrisoare* de I.L. Caragiale, cât și la experiența personală sau culturală.

20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

Pornit-au inimi singuratici
De tineri și fecioare,
Să dea de urma fericirii,
În lumea asta mare.

Și fiecare se pierduse
Pe-un drum deosebit,
Deși spre fericire nu e
Decât un drum menit.

Și singuraticile inimi
În lunga rătăcire.
Pierit-au multe... și niciuna
N-a dat de fericire.

Din stolu-ntreg doar două inimi
În goana lor nebună,
Au întâlnit-o, — dar acelea
Merseseră-mpreună.

Traian Demetrescu, *Împreună*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unui text poetic studiat, aparținând lui Mihai Eminescu.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- evidențierea a două trăsături care permit încadrarea textului poetic studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două imagini/idei poetice relevante pentru tema textului poetic studiat;
- analiza a două elemente de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru textul poetic ales (de exemplu: titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motive poetice, figuri semantice, elemente de prozodie etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 33

Subiectul I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Prima farmacie de poezie din lume s-a deschis recent în comitatul din vestul Angliei, inițiativa aparținându-i poetei britanice Deborah Alma, care și-a asumat și rolul de „farmacistă".

„Cred că, dacă există o aptitudine anume în ceea ce fac, aceea este de a alege poezia potrivită unei persoane, după ce avem o discuție și aflu mai multe despre ea. Când prescriu o poezie unui pacient, acea poezie devine a lui, îi aparține în totalitate, o poate lipi pe frigider, de exemplu, iar ea se poate dovedi cu adevărat salutară", a mărturisit Alma.

Majoritatea celor care au vizitat prima farmacie de poezie din lume au căutat să-și aline mai cu seamă bolile sufletești, dar și stresul vieții mai mult cotidiene. Alma mărturisește că-și aranjează cărțile în mica ei farmacie în funcție de stare, fiind de părere că poezia ajută la ameliorarea unor afecțiuni minore, de la oboseală și stres până la „inimi frânte", potrivit news.sky.com.

Femeia ține de asemenea ateliere de poezie și consultații poetice, invitându-și pacienții în cabinetul de consultații alăturat, iar procesul este unul similar unei consultații reale. După o serie de întrebări legate de „afecțiunile" cu care se confruntă pacienții, Alma le prescrie acestora versuri „terapeutice".

Poeta a lucrat ani de zile cu oameni diagnosticați cu demență, după cum mărturisește, și a putut observa cum „poezia poate schimba starea de spirit a unei persoane și cum oamenilor le place să fie ascultați cu atenție", fiind ceea ce a inspirat-o să deschidă inedita „farmacie".

„Este medicament – dar puțini îl caută, ceea ce se vede în librării. Am văzut și eu inițiativa britanică – este frumoasă – dar nu cred că ar merge la noi. Nu mai mult decât merge în librărie.", este de părere poetul sibian Radu Vancu.

Volumele scrise de Radu Vancu și de Teodora Coman se află printre preferințele sibienilor, iubitori de poezie. „În ultima perioadă, în librărie, s-au vândut bine cărțile lui Radu Vancu și ale Teodorei Coman („Psalmi" și „Soft Guerilla", ambele apărute la finalul anului la Casa de Editură Max Blecher). Dar s-a vândut bine și Integrala poemelor de Ana Blandiana, apărută la editura Humanitas, potrivit lui Bogdan Federeac, unul dintre librarii sibieni.

„E mai mult decât lăudabilă ideea farmaciei din Shropshire. Doar că e vorba de o chestiune de marketing pentru că fiecare librărie, este, de fapt, o farmacie. Pentru că nu toți oamenii care calcă pragul unei librării vin după o carte anume, ci sunt oameni care cer sfaturi, recomandări și îndrumări. Mulți clienți care vorbeau de depresii ușoare ne-au mulțumit când le-am recomandat „Demonul amiezii" de Andrew Solomon, ca să dau doar un exemplu de librarul care poate fi și farmacist. Acei clienți spuneau că și-au învins din demoni în urma lecturii cărții lui Solomon. Și este destul de dificil pentru un om care intră în librărie să se destăinuie celui din față și să ceară un ajutor prin lectură. Poate de aceea nu ar strica dacă s-ar deschide și în Sibiu o astfel de farmacie. Dar repet, încă există o reticiență a „pacientului" pentru astfel de propuneri. Și unde ar fi cel mai indicat să apară o astfel de farmacie în România dacă nu în Sibiu?", consideră librarul sibian Bogdan Federeac.

„S-a deschis prima farmacie de poezie din lume", *starsibian.ro*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *ar merge la noi.* **6 puncte**
2. Menționează care sunt cele două ipostaze în care apare Deborah Alma, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează care sunt autorii contemporani români preferați de sibieni, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care Deborah Alma a deschis inedita farmacie. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, impactul direct al cărților în viața cititorilor, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 cuvinte, în care să argumentezi dacă lectura poate avea sau nu scop terapeutic, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din articolul „S-a deschis prima farmacie de poezie din lume", cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături ale personajului-copil.

Se spune că odată, într-un sat, un copil, într-o noapte, a visat Raiul. „Mamă! Mamă! Unde e Raiul?", a întrebat copilul nerăbdător, a doua zi de dimineață, de cum se trezi. Dar mama, biata mamă, n-avea timp. Avea atâta treabă în gospodărie! Și-atunci, s-a dus la tata, să-l întrebe. „Nu știu..., caută-l singur", îi spuse acesta obosit și se apucă mai departe de muncă. „Unde? Unde e Raiul?", întrebă copilul, aproape plângând, pe oamenii din sat. Dar oamenii nu aveau timp de el, erau grăbiți. „Ce lume urâtă...", își spuse pentru sine puștiul.

„Ca să-l găsești, trebuie să părăsești satul acesta..., se-auzi glasul unui bătrân, ce-l privea de mult. Și acolo, în pustie, după ce ai să mergi cale de o zi, ai să găsești un om singur, ce stă într-o colibă. El o să-ți spună unde este Raiul."

Zis și făcut. Și a doua zi de dimineață, când părinții lui nu se sculaseră încă, își luă o trăistuță cu câteva merinde și plecă furișându-se printre casele adormite, către pustie. În curând, soarele răsărise, iar în urma pașilor lui satul fusese acoperit de nisip. Merse ce merse și, într-adevăr, către seară, ca prin minune, din pustia întinsă țâșni o colibă. Mare îi fu mirarea bătrânelului ce locuia acolo de mulți ani. „Ce te aduce pe-aici, copilule?", îl iscodi acesta pe micul călător. „Vreau să găsesc Raiul, răspunse copilul, și cineva mi-a spus că tu știi cum să ajung". Bătrânul tăcu, îl privi adânc, apoi îi spuse: „Acum, hai să mănânci ceva și să te culci, că oi fi obosit. Mâine în zori o să plecăm împreună către Rai". [...]

„Am văzut Raiul! striga fericit copilul, prin mănăstire. Am văzut Raiul!" repeta el, pentru fiecare monah în parte. „Nu se poate! strigau aceștia. Cum arată?" „E plin de iertare!", murmura copilul.

Dan Puric, *Basmul din Carpați*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte în care să prezinți *direcția modernistă promovată de E. Lovinescu în cultura română*, ilustrându-ți punctul de vedere prin referire la un text narativ/poetic/dramatic studiat.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea contextului istoric în care și-a desfășurat activitatea E. Lovinescu;
- prezentarea ideilor promovate de criticul literar în studiile sale;
- stabilirea unei relații între ideologia promovată de E. Lovinescu și opera literară aleasă.

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 34

Subiectul I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Nu mă înscriu printre detractorii calculatorului și ai Internetului. Dimpotrivă: calculatorul și facilitățile lui mi-au schimbat viața în bine și asta la o vârstă când nu e ușor să asumi deprinderi noi. Scriu numai pe calculator și apelez, de câte ori am nevoie, la rețeaua electronică, pentru informație, verificare, detaliu. E la îndemână, e rapid și e, cu oarecari excepții, o sursă de încredere. Am însă norocul de a nu mă fi format în vecinătatea și prin intermediul calculatorului. Cu alte cuvinte, am puține șanse să devin dependent, iar conceptul căutării intelectuale se asociază, pentru mine, ca și pentru majoritatea congenerilor mei, cu alte proceduri decât cele pe care le implică manevrarea unei tastaturi.

Internetul e pe măsura acelora care cred că a fi cultivat înseamnă, pur și simplu, a ști. Cunoașterea ca depozit, inteligența ca exercițiu al memoriei, interogația redusă la strictă dexteritate mecanică și la curiozitate primară, toate acestea transformă faptul de cultură în produs de supermarket și efortul de cunoaștere într-o subspecie a shopping-ului. Dar a fi cultivat nu înseamnă a ști, înseamnă a ști să cauți. Nu a ști să utilizezi o „mașină de căutare", ci a transforma căutarea într-un parcurs laborios, imprevizibil, plin de fertile derapaje colaterale. Cultura nu te îmbogățește prin ceea ce îți livrează în mod expres, ci prin aventura drumului, prin barocul tatonărilor. Cultura e facultatea de a decide ce e de făcut când nu știi ceva: cum să pui întrebarea, la ce ușă să bați, în care orizont să te miști. Cultura te îmbogățește și prin ceea ce afli fără să fi căutat în mod direct. Pe scurt, cultura ține mai mult de inspirație și febrilitate spirituală, decât de zel cumulativ. […] Internetul e un mod de a găsi, în care căutarea se reduce la butonadă. Ceea ce e grav e că, găsind atât de ușor, începi să-ți închipui că deții cu adevărat ceea ce ai găsit. Impostura e, de aceea, paguba subiacentă a culturii de Internet. Bunul dobândit fără efort, parada de informație plutind pe un perfect vid cognitiv, știința neasimilată, neprelucrată organic, creează impresia penibilă a falsului, a jongleriei stângace. Nicăieri nu e trișeria intelectuală mai acasă ca în spațiul culturii de Internet. Campionii ei păcălesc lumea, dar se păcălesc pe ei înșiși. Încep să creadă că știu, că emană miresme subtile, când, de fapt, miros a Google de la o poștă.

Cultura de Internet amenință să devină cultura viitorului. […] Vreți să auziți ceva despre Olympia (pronunție ezitantă) a lui Edouard (pronunțat cu un „d" final sonor) Manet? Ascultați la mine! Urmează platitudinile curente, culese din Wikipedia și din alte cotloane digitale, de unde trebuie să rezulte că vorbitorul și-a tocit coatele și și-a mâncat tinerețile studiind asiduu istoria artei. Nu-i nimic – îmi spun. Insul a făcut, totuși, de bine, de rău, un efort. Și decât să nu știi nimic, mai bine să înveți câte ceva, fie și de pe Internet. Atâta doar: când ești în faza de învățare, nu se cade să adopți, țanțoș, postura învățătorului. Mai ai încă de butonat...

Andrei Pleșu, *Cultura de Internet*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *mi-au schimbat viața în bine.* **6 puncte**
2. Menționează trei avantaje ale calculatorului, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează două roluri ale culturii în viziunea lui Andrei Pleșu, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul citat. **6 puncte**
4. Explică argumentul pentru care Andrei Pleșu consideră că *Impostura e […] paguba subiacentă a culturii de Internet.* **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, atitudinea adoptată de autor în ceea ce privește cultura de Internet, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă o cunoaștere bazată exclusiv pe sursele electronice poate duce la o cultură de calitate, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din articolul scris de Andrei Pleșu, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături specifice genului dramatic.

Proiecție pe ecranul din fundal. Imagini din Parcul Luxembourg. În prim plan, un orb care răsucește manivela unei flașnete și o Doamnă care aruncă firimituri de pâine la porumbei. *[…]*

CIORAN își face apariția, se apropie de ea și o privește timp de câteva lungi momente.

CIORAN – *Total stupizi.*

DISTINSA DOAMNĂ CARE FACE FIRIMITURI – *Pardon?*

CIORAN – *Porumbeii ăștia… sunt total stupizi. Ca toate celelalte păsări de oraș, de altfel.*

DISTINSA DOAMNĂ CARE FACE FIRIMITURI – *De ce spuneți asta?*

CIORAN – *Pentru că și-au pierdut total libertatea.*

DISTINSA DOAMNĂ CARE FACE FIRIMITURI – *Și ce dacă și-au pierdut libertatea?*

CIORAN – *Nici nu mai știu să se hrănească singure. […] Noroc că veniți dumneavoastră aici în fiecare zi ca să le dați de mâncare. Se spune că e o bună terapie pentru spiritele neliniștite.*

DISTINSA DOAMNĂ CARE FACE FIRIMITURI (*îi întinde o bucată de baghetă*) – *Poftim… Vreți să încercați? Vreți să le aruncați câteva firimituri? […]*

CIORAN – *Câteodată mă întreb dacă veniți cu adevărat pentru porumbei.*

DISTINSA DOAMNĂ CARE FACE FIRIMITURI – *Nu, nu vin pentru porumbei. […] De fapt vin pentru dumneavoastră. ….*

CIORAN – *Poate știți unde locuiesc?*

DISTINSA DOAMNĂ CARE FACE FIRIMITURI – *Da.*

CIORAN – *Vă pun această întrebare pentru că astăzi mi s-a întîmplat un lucru incredibil. Azi dimineață m-am dus la Editura Gallimard și, când am ieșit ca să mă duc acasă, nu mi-am mai amintit drumul de întoarcere.*

DISTINSA DOAMNĂ CARE FACE FIRIMITURI – *Știu.*

CIORAN – *Cum așa? De unde știți?*

DISTINSA DOAMNĂ CARE FACE FIRIMITURI – *Știu pentru că eu sunt memoria dumneavoastră, domnule Cioran.*

Matei Vișniec, *Mansardă la Paris cu vedere spre moarte*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unei comedii studiate.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care permit încadrarea comediei studiate într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două scene relevante pentru tema comediei studiate;
- analiza a două componente de structură și de limbaj, semnificative pentru comedia studiată (de exemplu: acțiune, personaj, notațiile autorului, conflict dramatic, registre stilistice, limbaj, act, scenă etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 35

Subiectul I **(50 de puncte)**

Citește următorul fragment:

La optsprezece ani, proaspăt absolvent al liceului „Gh. Lazăr" din București, Vasile Voiculescu se află – totuși! – într-o mare încurcătură. Și nu pentru că nu s-ar fi gândit mai înainte ce meserie să-și aleagă și s-ar fi lăsat în voia sorții, ci mai degrabă fiindcă cei de acasă țin cu orice preț să urmeze Medicina, iar el, incorigibilul visător nutrește gândul de a merge la „Litere și Filosofie", acolo unde îl îndeamnă inima și unde simte că are chemare, locul unde poate studia sistematic și pe îndelete viețile și operele filosofilor, dar mai ales pe cele ale scriitorilor.

Nu știm și azi nici nu ne mai interesează cât pragmatism se ascundea în dorința părinților, dar în orice caz, dată fiind starea lor materială nu credem să fi visat cariera de medic pentru fiul lor din motive de parvenire, ci mai degrabă dintr-un orgoliu care i-a însoțit totdeauna pe oamenii de la țară când și-au trimis odraslele în școlile de la oraș.

Încăpățânat, viitorul scriitor calcă însă, peste voința părinților și-n toamna lui 1902 îl întâlnim acolo unde îi dictaseră inima și sufletul: la Facultatea de Litere și Filosofie.

S-ar fi zis, la prima vedere, că era mulțumit, că nu-i mai trebuia nimic altceva. Mergea regulat la cursuri și seminarii, își petrecea aproape toate după-amiezele în bibliotecă. Citea, se informa, făcea conspecte, în fine întârzia la discuții cu profesorii. În relativ tânăra Universitate bucureșteană, întemeiată prin hrisov domnesc de Al. I. Cuza și ridicată între 1857-1869 după planurile arhitectului Al. Orăscu, pârscoveanul care avea de-acum o experiență de viață școlară destul de bogată, se simțea în largul lui. S-ar fi zis că nici nu aștepta mai mult.

Însă mulțumirea și liniștea nu fură de lungă durată. În casa surorii sale Maria, surprindea tot mai des priviri nemulțumite, iar uneori – când sora, când unchiul – îi reproșau mai pe ocolite, mai direct că nu e nicio scofală cu studenția lui la Litere și Filosofie, că mult mai bună și mai de folos ar fi fost medicina. Către sfârșitul anului, micile reproșuri se accentuară, deveniră curând acuzații directe, iar atmosfera se încărcă tot mai mult. Gazdele – poate influențate și de vizita din urmă a rudelor din Pârscov – ajunseră să fie din ce în ce mai insistente în ideea lor fixă cu medicina. Aproape că nu mai erau de suportat. Sfârșiră prin a aduce conflictul la apogeu și prin a-l pune pe Dile într-o situație limită. Avea de ales: ori renunța la Litere și se înscria imediat la Facultatea de Medicină, ori se descurca singur, fiindcă familia Ivănescu nu mai era dispusă să-l țină în gazdă.

Florentin Popescu, *Viața lui V. Voiculescu*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *pe îndelete*. **6 puncte**

2. Menționează locul de proveniență al lui Vasile Voiculescu, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**

3. Precizează modul în care își petrece V. Voiculescu studenția la Facultatea de Litere și Filosofie a Universității din București, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**

4. Explică motivul pentru care familia îi aduce acuze lui V. Voiculescu. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o trăsătură morală a lui V. Voiculescu, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă familia ne influențează sau nu în alegerea unei profesii, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Viața lui V. Voiculescu* de Florentin Popescu, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, perspectiva narativă din fragmentul de mai jos.

Teleguț trăise huiduit de toată lumea. La lucru era primit tare cu greu, ș-aproape ar fi putut număra pe degete zilele în care a muncit de dimineață până seara la vreun român. De cele mai multe ori i se dădea drumul după un ceas, două de muncă. Drept, că nu era în el vlagă decât așa, ca-ntr-o găină amețită. Și-apoi avea el alte slăbiciuni. Întreg obrazul stâng îi fusese opărit cu apă fierbinte, de mic copil, și pielița era roșie, vie; numai în gerul iernii se învinețea. Obrazul drept era umflat, plin de barbă încâlcită. […]

În bordeiul lui, subt o râpă, își aduna cojile ce le agonisea de prin sat, și când îl răzbea foamea, deschidea o gură largă, ca de pește, și începea să roadă în măsele bucățelele căpătate de pomană. Mânca încet, fără poftă, cu pleoapele pe jumătate închise. Numai când se înfrupta din câștigul lui părea că simte și el că mănâncă.

Ion Agârbiceanu, *Teleguț*

Notă
Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unui text poetic studiat*, aparținând perioadei interbelice.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- evidențierea a două trăsături care permit încadrarea textului poetic studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două imagini/idei poetice relevante pentru tema textului poetic studiat;
- analiza a două elemente de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul poetic ales (de exemplu: titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motive poetice, figuri semantice, elemente de prozodie etc.).

Notă
Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 36

Subiectul I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Când, adolescent, au început să mă încerce crizele de melancolie și tristețe, îmi spuneam că astea fac parte din zestrea mea moldovenească. Uneori, mă răzvrăteam împotriva acestei aplecări către visătorie și contemplație, a tendinței de a mă întoarce în trecut și a mă lăsa doborât de amintiri – mă răzvrăteam împotriva sângelui meu moldovenesc și chemam în ajutor zăcămintele de energie ale familiei mamei, spiritul de aventură, puterea de muncă și dârzenia, vitalitatea aproape vulgară a crescătorilor de cai de la Dunăre. Într-una din aceste revolte contra melancoliei, am scris și publicat în „Cuvântul", din 1927, când eram deja student, un foileton, „Împotriva Moldovei", care a stârnit o lungă polemică. Evident, simplificam prea mult lucrurile. Dar continui totuși să cred că aceste două eredități s-au înfruntat necontenit în adâncurile ființei mele, ajutându-mă astfel să cresc, învățându-mă să nu mă identific complet cu niciuna dintre ele; în cele din urmă, silindu-mă să-mi capăt un altfel de echilibru, pe care să-l dobândesc plecând de la alte date și utilizând alte mijloace.

Nu știu cum s-au cunoscut părinții mei. Când s-au căsătorit, tata era flăcău tomnatec; avea vreo cincisprezece ani mai mult ca mama. În fotografia nupțială, de prin 1904, tata nu arăta cei 35 de ani pe care îi avea, cu toate că era deja pleșuv. Brun, uscat, cu mustața neagră, în furculiță, cu sprâncenele groase și ochi oțeliți, pătrunzători, tata părea că nu îmbătrânește. Avea o mare rezistență fizică. La 70 de ani, umbla pe jos de la un capăt la celălalt al Bucureștiului și nu putea rămâne o clipă locului; își găsea necontenit de lucru, în casă, în pivniță, în curte. Era de felul lui frugal, dar la petreceri mânca și bea cât cinci. După ce-a ieșit la pensie și s-a hotărât să se ocupe serios de educația noastră, ajunsese obositor; i se părea că trebuie să ne învețe necontenit cum să ne purtăm și mai ales, cum îi plăcea lui să spună, să ne „facă morală". În ultimii ani de liceu, aproape la fiecare masă ne ținea o lungă predică, de altfel necontenit întreruptă de interjecțiile și glosele exasperate ale mamei. [...]

La instalarea noastră definitivă la București, mama era încă foarte tânără, nu împlinise încă 30 de ani. Pe atunci, era frumoasă și încă elegantă, dar puțini ani mai în urmă, în timpul ocupației germane și imediat după război, când am sărăcit, mama a renunțat treptat la eleganță și cochetărie. La 35 de ani, a hotărât că nu mai e tânără, că are copii mari și că trebuie să trăiască numai pentru ei. N-a mai vrut să-și cumpere nimic pentru ea și ducea singură toată casa, renunțând, vreo zece ani, chiar la o biată slujnică de la țară, ca să-și poată ține copiii la liceu și universitate. În schimb, îmi dădea întotdeauna oricâți bani îi ceream ca să-mi cumpăr cărți. Am ghicit mai târziu că prin mine își îndestula, într-un anumit fel, setea de lectură pe care o avusese în prima tinerețe. I-a plăcut întotdeauna să citească, dar, după ce s-a retras tata cu regimentul în Moldova și ea a rămas singură cu noi, răgazul pentru lectură se împuțina din zi în zi. Păstrase totuși câteva cărți de căpătâi, și nu se culca niciodată fără să deschidă „Psaltirea", „Anna Karenina" sau „Poeziile" lui Eminescu.

Mircea Eliade, *Memorii*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *a mă lăsa doborât*. **6 puncte**
2. Menționează reacția stârnită de foiletonul *Împotriva Moldovei*, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează principiul pe care tatăl îl aplica în educația copiilor după ieșirea la pensie, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. 6 puncte
4. Explică motivul pentru care mama lui Eliade a renunțat cu timpul la eleganță și cochetărie. 6 puncte
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o trăsătură morală a mamei lui Eliade, așa cum reiese din textul dat. 6 puncte

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă factorul ereditar poate influența sau nu destinul unui om, raportându-te atât la informațiile din fragmentul citat aparținând lui Mircea Eliade, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

Deși pe cer e-aceeași lună –
Dar unde e cea de-altădată
Minciuna vieței ce mă-mbată –
E azi o altfel de minciună.

Ca și atunci, duios răsună
Cavale-n noaptea înstelată,*
Și-n cer zâmbește-aceeași lună –
Dar unde e cea de-altădată?

A ei lumină argintată
Cu roze albe mă-ncunună,
Și cântă tot pe vechea strună,
Dar pentru mine e schimbată,
Deși pe cer e-aceeași lună.

Alexandru Macedonski, *Rondelul lunei*

**caval* – fluier mare ciobănesc, făcut din lemn de paltin sau de alun

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct)

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *relația dintre două personaje dintr-un text dramatic studiat, aparținând lui I.L. Caragiale.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, moral, psihologic etc. al celor două personaje;
- evidențierea evoluției relației dintre cele două personaje, prin două scene comentate;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și de limbaj, semnificative pentru evoluția relației dintre personaje (de exemplu: acțiune, conflict dramatic, modalități de caracterizare, notațiile autorului, registre stilistice, limbaj, act, scenă etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 37

(50 de puncte)

Subiectul I

Citește următorul fragment:

Bună seara, stimată doamnă academician Zoe Dumitrescu-Bușulenga! Din nou împreună, din nou răsfoind albumul amintirilor dvs. Ce veți propune melomanilor pentru această seară?

Pentru această seară m-am gândit să evocăm figura unui dirijor român de mare anvergură, George Georgescu. Mă gândesc că, dacă privim retrospectiv lumea muzicală românească interbelică, figura cea mai proeminentă a acestui lung moment este, fără îndoială, George Georgescu. De ce? Fiindcă are cariera cea mai lungă, cea mai activă și, într-un anumit fel, cea mai populară, în sensul că era cel mai cunoscut și cel mai prețuit dintre dirijorii vremii.

George Georgescu și-a început cariera, nu știu dacă se cunoaște, ca violoncelist și, în urma unui accident la mână, a îmbrățișat cariera de dirijor. A studiat în Germania cu Arthur Nikisch, e un mare profesor al acelei vremi. Și s-a întors în țară stăpân și pe baghetă, și profesor. Și aș vrea să spun despre această Orchestră a Filarmonicii noastre, pe care el a adus-o la un nivel foarte înalt, cu disciplina lui de fier, cu rigoarea lui. Se spunea despre noi atunci, prin anii '35-'36, '40, că Filarmonica noastră este a doua din Europa, după cea din Berlin. Vă puteți da seama că nu este puțin lucru. Ei bine, pe această scenă a filarmonicii românești, de la Ateneul Român, s-au perindat cei mai mari artiști ai timpului: Thibaud, Milstein, Cortot, Gieseking, Piatigorski, nenumărați pianiști, violoniști, violonceliști, toți oameni de mâna întâi, artiști străluciți. Bineînțeles Gogu, așa i se spunea, Gogu Georgescu, avea talentul legării de amiciții, talentul relațiilor, era ajutat și de soția lui, de doamna Tutu.[...]

Ați fost la concertele maestrului George Georgescu. Cum era publicul: electrizat de personalitatea lui?

Vreau să-ți spun acum, Irina, ceva despre persoana lui. În primul rând intrarea lui în scenă era un spectacol. Care îi încânta pe spectatori, pe auditori. Știți cum arăta, era frumos, era înalt, avea o siluetă impecabilă, purta fracul cu o dezinvoltură extraordinară, se suia pe podium și începea. Și în ciuda înălțimii lui era foarte mobil și foarte flexibil. Și avea brațele lungi, cu niște mâini foarte expresive, lungi, frumoase, degetele și extrem de mobile în eleganța lor, iar el, maestrul, avea o manieră dirijorală cam la antipodul lui Perlea, aș zice. Care spuneam, atunci când am vorbit despre el, că era mai rece, mai sobru, mai interiorizat. Ei bine, Gogu Georgescu avea o grandilocvență cuceritoare, o grandilocvență a dirijatului foarte nobilă însă. Se mișca. Mobilitatea părții superioare a corpului, mâinile acelea de care vorbeam, totul se desfășura cu o eleganță și în același timp cu un sentiment de participare. Asta era extraordinar la Gogu și cu asta fascina publicul: această capacitate de participare, și sensibilă, și afectivă. Pentru el muzica nu era pur și simplu o desfășurare de sunete, ci era, aș zice, o aderare, o adeziune interioară a lui la discursul muzical. Ce avea în special, interesant, față de ceilalți? Avea un simț al coloritului timbral, extraordinar, și acest simț al coloritului îl accentua prin apăsarea pe contrastele timbrale și pe intensitatea sunetelor. Și aceste contraste dădeau o înfățișare afectivă, sentimentală, dar și intelectuală, fără îndoială, și uneori chiar spirituală, interpretării. Un concert al lui era, într-adevăr, o bucurie, și a sensibilității, și a afectului, și a intelectului. Izbutea această ridicare de tonus sensibil, afectiv și intelectual, prin ascultarea unei bucăți muzicale. [...]

Irina Hasnaș, „George Georgescu, dirijor de mare anvergură”, interviu cu Zoe Dumitrescu-Bușulenga

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *de mare anvergură*. **6 puncte**
2. Menționează două elemente cu ajutorul cărora Gogu Georgescu a contribuit la creșterea faimei Orchestrei Filarmonicii, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează în ce perioadă și-a desfășurat George Georgescu activitatea artistică, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care intrarea în scenă a dirijorului era un spectacol, ținând cont de conținutul textului. **6 puncte**
5. Prezintă o particularitate a concertelor lui Gogu Georgescu, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă este necesar ca persoanele care lucrează în domeniul artistic să aibă și abilități la nivel relațional, raportându-te atât la informațiile

din fragmentul extras din textul *George Georgescu, Dirijor de mare anvergură, interviu cu Zoe Dumitrescu- Bușulenga*, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

Fântâna cu platani de lângă țărmul mării
La care ne-am oprit cu umbra în amurg
În cântecul domol, ce nu-l pot da uitării,
De valuri ce se sparg, de ape care curg.

Fântâna unde vin cu vasele de-aramă
Cadânele să-și ia un dar curat, din plin,
Vrăjită e – ți-o spun – și dorul meu – ia seamă –
În juru-i zboară greu: un porumbel străin.

Pe Marmara se duc cu aripe de lebezi
Corăbii în amurg… Și piere zi și an;
Dar aplecat ușor pe apele ei repezi
Obrazul tău îl văd în umbră de platan.

Sunt zile sau sunt ani de când pe țărmul mării,
În limpezimi adânci fântâna l-a închis?
Platanii tot foșnesc, și nu-l pot da uitării
Murmurul de pârău rostogolit prin vis….

Ion Pillat, *Fântâna cu platani*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unui roman studiat, scris după 1980*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea romanului într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;

– comentarea a două episoade/secvențe relevante pentru tema romanului;

– analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru romanul studiat (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 38

Subiectul I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Sâmbătă 12/25 Noiembrie 1916
Scris în tren.

Se pare că s-a ajuns aici... Suntem nevoiți să fugim!

Trebuie să povestesc pe îndelete, lucrurile sunt de o simplitate atât de dramatică încât merită să fie evocate pe rând.

Ziua de ieri a fost de o durere sfâșietoare, poate cea mai dureroasă zi dintre toate. Planul hotărât a fost executat fără cusur. Fiindcă Regele nu avusese timp să vină să-și ia la revedere de la mine, am mers eu la Cartierul General, pe la ora 9. În plus, am vrut să fac demersurile necesare astfel încât Carol să se alăture frontului. Am discutat de nenumărate ori și i-am mărturisit tot ce aveam pe suflet, erau lucruri grele și apăsătoare, însă măcar am plecat liniștiți, ca și cum situația nu ar fi fost așa de tragică cum părea. Am plecat fără să știu când, unde și cum va fi următoarea dată când ne vom revedea, asta stă în mâinile divinității. Am plecat imediat spre oraș.

În oraș am avut parte de imagini tulburătoare la spitalul meu. Răniții trebuiau mutați, și după ce se răspândise știrea nefastă, aceștia au luat-o înainte. Peste tot domnea panica: se zărea panica pe toate chipurile, ochii injectați și zâmbete sfioase și temătoare.

Chiar și eu eram teribil de îngrijorată. Până acum când mi se luau răniții din spital aveam ocazia să îmi iau rămas bun. [...] Scene sfâșietoare se petreceau în camera ofițerilor. Stăteam pe un scăunel între paturile a doi soldați răniți și plângeam ținându-ne de mână ca și cum eram cei mai buni prieteni. Disperarea îl cuprinsese și pe Bulgăraș, prietenul Ileanei, care voia să plecăm îndată, Cârjă era galben la față. Nimeni nu mai avea răbdare, le era teamă că vor cădea prizionieri dacă vor rămâne aici, însă se temeau teribil de chinurile transportului. Nu mai aveau nicio limită, fiecare își exprima din rărunchi suferințele și fiecare jinduia din pricina situației cum știa mai bine. Iar eu eram în mijlocul lor și nu știam cum să le alin durerile, nici măcar prin cuvinte, simțeam durerea mai acut decât oricare dintre ei. Mi-am ascuns chipul în mâini și m-au podidit lacrimile. La vederea acestei răbufniri s-a reinstalat calmul, parcă era de datoria lor să mă aline pe mine în disperarea pe care o simțeam, eu care eram Regina lor.

Într-un final, am fost nevoită să plec, cu toate că eram conștientă că nu îi voi mai vedea niciodată. Mă prindeau de mâini recunoscători și mărturisindu-mi că nu vor uita niciodată ajutorul pe care l-au primit de la mine. Am plecat repede din cameră după ce l-am strâns în brațe și l-am sărutat pe Bulgăraș, copilul spitalului care trecuse prin cele mai mari chinuri.

Cu fiecare pas eram mai chinuită. Următoarea suferință mi-a fost cauzată de plecarea de la Cotroceni. Locul care fusese pentru 23 de ani căminul meu, pe care îl aranjasem și îl înfrumusețasem după placul meu, casa de care eram atât de mândri și pe care o iubeam. Trebuia să îmi iau la revedere în liniște, pentru că nimeni nu trebuia să știe că ne aflam acolo, poate chiar pentru ultima dată.

Regina Maria a României, *Povestea vieții mele* – fragmente

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *tot ce aveam pe suflet.* **6 puncte**

2. Menționează data la care sunt povestite evenimentele prezentate în text, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**

3. Precizează în ce constau imaginile tulburătoare de la spital, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. 6 puncte

4. Explică motivul pentru care este foarte dificilă plecarea reginei de la Cotroceni. 6 puncte

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, efectele războiului, așa cum sunt surprinse în secvența: *Nimeni nu mai avea răbdare, le era teamă că vor cădea prizionieri dacă vor rămâne aici, însă se temeau teribil de chinurile transportului. Nu mai aveau nicio limită, fiecare își exprima din rărunchi suferințele și fiecare jinduia din pricina situației cum știa mai bine. Iar eu eram în mijlocul lor și nu știam cum să le alin durerile, nici măcar prin cuvinte, simțeam durerea mai acut decât oricare dintre ei.* 6 puncte

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă unele jurnale/memorii pot constitui sau nu documente cu caracter istoric, raportându-te atât la informațiile din fragmentul citat aparținând Reginei Maria, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind caracterul său de artă poetică, prin două particularități.

De mult mă lupt cătând în vers măsura,
Ce plină e ca toamna mierea-n faguri,
Ca s-o aștern frumos în lungi șiraguri,
Ce fără piedici trec sunând cezura.

Ce aspru mișcă pânza de la steaguri,
Trezind în suflet patima și ura –
Dar iar cu dulce glas îți umple gura
Atunci când Amor timid trece praguri!

De l-am aflat la noi a spune n-o pot;
De poți s-auzi în el al undei șopot,
De e al lui cu drept acest preambul –

Aceste toate singur nu le judec...
Dar versul cel mai plin, mai blând și pudic,
Puternic iar – de-o vrea – e pururi iambul.

Mihai Eminescu, *Iambul*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct)

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unui roman studiat, aparținând lui Camil Petrescu.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea romanului într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;

– comentarea a două episoade/secvențe relevante pentru tema romanului;

– analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru romanul studiat (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 39

Subiectul I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Spuneați într-un interviu din 2008 că teatrul poate provoca revoltă, mai ales într-o dictatură. Cum judecați oamenii care mai calcă astăzi în sălile de teatru? Mai pot fi incitați la fel de jocul actorilor sau e doar o defulare de câteva ore din cotidian?

Eu cred că oamenii în ziua de astăzi caută teatrul ca un loc de refugiu întrucât sunt intoxicați de televizor, de alte ecrane (mici și mari) care ne invadează viața, precum și de delirul general al mediilor de informare care privilegiază în general un spectacol de proastă calitate. Și chiar dacă teatrul nu mai este un loc de rezistență politică (așa cum a fost cazul în România și în alte țări ale lumii comuniste), el este un loc care rezistă împotriva noilor forme de spălare pe creier.

Privind cărțile care se vând astăzi, consumul de carte din Romania și trendul (nu neapărat localizat pe România) de consumerism, mai este literatura „bună la toate" cum spuneați într-un interviu că era în perioada comunismului?

Nu, romanul și literatura în general nu-și mai asumă astăzi, cum era cazul în anii când am început să scriu eu, misiunile științelor sociale (ale sociologiei, ale psihologiei, ale istoriei, ale filosofiei). A fost o vreme când anumite revendicări istorice nu se puteau face decât printre linii, în romane… Acum istoricii pot spune tot ce doresc, repune în cauză cum doresc anumite pagini ale istoriei naționale și universale. Dar literatura rămâne instrumentul cel mai fin de detectare a umanității în om, a pulsiunilor sale ascunse, a contradicțiilor sale și a multiplelor sale fațete. Nici o altă disciplină nu poate fora mai adânc în ființa omului decât literatura.

Credeți că dacă v-ați fi născut astăzi, fără greutățile pe care le impunea comunismul și a limitărilor impuse atunci de cenzură în exprimarea artistică, v-ați mai fi îndreptat către dramaturgie?

Da, și aș fi ajuns poate și mai departe pentru că aș fi debutat, poate, la timp, adică la 20 de ani și nu la 30… Și mai ales astăzi n-aș fi avut poate nevoie să scriu în altă limbă ca să-mi fac un loc, în sfârșit cultura română poate trimite în străinatate autori care se afirmă normal, întâi în România, înainte de a fi citiți și pe alte meridiane. Acest joc al scenariului posibil dacă ne-am fi născut în altă epocă are însă limitele sale. Eu sunt eu, Matei Vișniec, numai pentru că am cunoscut comunismul și apoi libertatea, numai pentru că am scris în două limbi, numai pentru că am navigat între două culturi, numai pentru că frustrările din vremea comunismului m-au obligat să abordez teme care sunt ale mele, încărcate de poezie, luciditate, reflecție, denunțare, îndoială, speranță și puțină tristețe… […]

Interviu cu Matei Vișniec, de Cătălin Hopulele, *suplimentuldecultura.ro*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *spălare pe creier*. **6 puncte**
2. Menționează două roluri ale literaturii în perioada unei dictaturi, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează un motiv pentru care oamenii încă mai merg la teatru în contextul lumii actuale, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică de ce consideră Matei Vișniec că literatura din prezent nu mai este *bună la toate*. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificația secvenței: *Dar literatura rămâne instrumentul cel mai fin de detectare a umanității în om, a pulsiunilor sale ascunse, a contradicțiilor sale și a multiplelor sale fațete. Nici o altă disciplină nu poate fora mai adânc în ființa omului decât literatura.* **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă destinul unui scriitor poate fi influențat sau nu de contextul istorico-politic în care trăiește, raportându-te atât la informațiile din interviul cu Matei Vișniec, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. **6 puncte**

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează fragmentul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind două particularități ale textului dramatic.

Scena 11

Cei dinainte, Dacia, Chiriachița

Dacia (intrând): *Bine c-a dat Dumnezeu! Ei, așa da! Unde să scriu că te-ai hotărât să-ți iei pălărie?!...* (îl contemplă) *Și să știi că nu-ți vine chiar așa de rău... Vezi?*
Așa-mi place să fii! Ghigăl și simțit...
Spirache: (încântat) *Îmi pare bine că-ți place și că ești mulțumită!*
Dacia: *Cât ai dat pe ea?*
Spirache: (Dezolat, privește când la Gena, când la Miza): *O sută de lei... dragă, adevărată pomană...*
Dacia: *Ei, asta e! Unde vezi tu că e pomană?... Nu e pomană deloc... E chiar foarte scumpă...* (...)
Dacia: *Sigur. Că noi avem fabrică de bani... Treaba ta! Să vezi ce-o să-ți zică mama când o să audă c-ai dat atâția bani pe pălărie...* (intră tocmai și Chiriachița) *Mamă!... Și-a luat Spirache pălărie...*
Chiriachița: *Ei taci!* (Îl privește.)
Dacia: *Nu-i vine rău și nu e urâtă, să știi...*
Chiriachița (trece la el): *E verde, sau mi se pare mie?... Ia aprinde lumina, maică...*
(Gena aprinde)
Spirache: (ca să-i facă plăcere): *Verde... verde...*
Chiriachița: *E, cum îți vine, om bătrân, c-o casă de copii, să umbli cu pălărie verde în cap?...*

Tudor Mușatescu, *Titanic Vals*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-o dramă studiată, aparținând, la alegere, unuia dintre autorii: Lucian Blaga, Camil Petrescu, Marin Sorescu.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales;
- evidențierea unei trăsături a personajului ales prin două scene comentate;
- analiza a două componente de structură și de limbaj ale dramei studiate, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict dramatic, modalități de caracterizare, notațiile autorului, registre stilistice, limbaj, act, scenă etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 40

Subiectul I **(50 de puncte)**

Citește următorul fragment:

Locuiam în Oradea într-o casă cu parter înalt, în care din cele nouă-zece camere, înșirate de-a lungul unei curți cu tei bătrâni, noi ocupam trei la un capăt al clădirii. Celelalte erau închise și părăsite într-un fel misterios, care nu putea să nu mă atragă. Cred că aveam vreo 13-14 ani când am aflat că încăperile ferecate conțineau cărți interzise din biblioteca fostei episcopii. Am reușit să clintesc o balama înfiptă în lemnul vechi al ușii și am intrat cu sentimentul, împărțit între mândrie și spaimă, al aventurii. Ceea ce am descoperit atunci – ca și urmările descoperirii – avea să-mi marcheze devenirea. N-o să uit niciodată uluirea primului moment, când, reușind să întredeschid ușa, m-am trezit nu într-o încăpere, ci în fața unui munte. Un munte de cărți care se înălța până aproape de tavan, vărsate unele peste altele, neașezate măcar în stive. Am devenit intelectual încercând să epuizez acel munte. Îmi amintesc că prima carte pe care am ridicat-o de jos a fost volumul despre domniile fanariote, cred că al șaptelea, din „Istoria românilor" de A.D. Xenopol. Am început s-o citesc chiar acolo, stând în picioare, ca pe un roman captivant, și mi-am petrecut anii următori căutând în fascinantul haos al încăperilor secrete celelalte unsprezece volume pe care le-am citit în ordinea întâmplătoare a găsirii. Așa am descoperit și am învățat istoria românilor, într-un încântător suspans, ca pe o mare aventură.

Vorbesc mereu despre citit pentru că scrisul s-a legat întotdeauna de el, pentru că nu a fost – atunci, la începuturile lui, mai ales – decât un frate mai mic al lecturii. Și chiar dacă a depășit-o în importanță cu timpul, cititul nu a încetat până azi să fie pentru mine cel mai important concurent al scrisului: un concurent care are, în plus, imensa calitate de a fi fericit. […]

Am început să scriu din dorința de a face, la rândul meu, ceea ce admirasem mai mult – pagina scrisă – și am scris un timp, cu încântare, în felul tuturor scriitorilor pe care i-am iubit. Așa cum, în natură, ontogeneza repeta întotdeauna filogeneza (un embrion uman, de exemplu, trecând prin toate speciile înainte de naștere), am trecut prin toate epocile istoriei literare, înainte de a ajunge la mine însămi. [...]

Cum aș putea să-mi imaginez că această fericire ar putea să înceteze să existe vreodată, că generațiilor viitoare de adolescenți ar putea să le fie interzisă? Cum aș putea să cred că de acum înainte tinerii vor refuza să mai urce în cel mai rapid dintre vehiculele care l-au îndepărtat pe om de animalitate? Suportul material al textului poate să se schimbe, dar ce legătură poate să aibă asta cu dorința de a citi? Așa cum au trecut de la tăblițele de lut la papyrus, și de la papyrus la tăblițele de ceară, și de la tăblițele de ceară la pergament și de la pergament la hârtie, cititorii vor trece, nu mă îndoiesc, de la hârtie la e-book, fără să piardă bucuria lecturii. În ceea ce mă privește, nu mi-am dorit niciodată – ca scriitor – decât să reprezint pentru cititorii mei ceea ce au reprezentat scriitorii pe care i-am citit eu însămi pentru mine.

Ana Blandiana, *Fratele mai mic al lecturii*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *avea să-mi marcheze devenirea*. 6 puncte
2. Menționează două elemente arhitecturale ale locuinței din Oradea, utilizând informațiile din textul dat. 6 puncte
3. Precizează care este viziunea autoarei despre scris, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. 6 puncte
4. Explică motivul de uimire al fetiței la deshiderea ușii ferecate. 6 puncte
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificația interogațiilor retorice din ultimul alineat al textului. 6 puncte

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă lectura poate contribui sau nu la evoluția interioară a unui om, indiferent de meseria aleasă, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din *Fratele mai mic al lecturii* de Ana Blandiana, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte.
6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidenţiind două particularităţi ale artei poetice.

Aici e casa mea. Dincolo soarele și grădina cu stupi.
Voi treceți pe drum, vă uitați printre gratii de poartă
și așteptați să vorbesc. – De unde să-ncep?
Credeți-mă, credeți-mă,
despre orișice poți să vorbești cât vrei:
despre soartă și despre șarpele binelui,
despre arhanghelii cari ară cu plugul
grădinile omului,
despre cerul spre care creștem,
despre ură și cădere, tristețe și răstigniri
și înainte de toate despre marea trecere.
Dar cuvintele sunt lacrimile celor ce ar fi voit
așa de mult să plângă și n-au putut.
Amare foarte sunt toate cuvintele,
de-aceea – lăsați-mă să umblu mut printre voi,
să vă ies în cale cu ochii închiși.

Lucian Blaga, *Către cititori*

Notă

Pentru **conţinut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănţuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuaţia – 1 punct)

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi *particularităţi ale unui basm cult studiat, aparţinând lui Ion Creangă*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidenţierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea basmului studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două episoade/secvenţe relevante pentru tema basmului studiat;
- analiza a două elemente de structură, de compoziţie și/sau de limbaj, semnificative pentru basmul studiat (de exemplu: acţiune, conflict, modalităţi de caracterizare, relaţii temporale și spaţiale, incipit, final, tehnici narative, instanţe ale comunicării narative, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conţinutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerinţă/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existenţa părţilor componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănţuirii ideilor – 1 punct; abilităţi de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuaţia – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 41

Subiectul I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Ministrul V.A. Urechia îl și numise, deci, la această dată, pe Caragiale, revizor girant. Se subînțelege că la 14 octombrie era la post, la Piatra Neamț, așteptând ca pe o formalitate legală ultimă Decretul Regal. Probabil, plecase odată cu începerea școlilor, în septembrie! [...]*

Părăsește Bucureștiul, lăsându-și mama și sora în casa cu chirie din strada Armenească, nr. 23, descinzând la Piatra Neamț, oraș de care se va lega sufletește pentru toată viața ca de întregul județ Neamț. Dăscălimea locală îl primește ca pe ... Caragiale. Era autor disputat și controversat. Ministrul nu numise pe oricine. Nici învățător, nici profesor, ci un scriitor, ziarist, autor. [...]

Reședința îi era la Piatra Neamț, dar postul îi este peste două districte școlare, cât peste două județe. Inspecțiile se fac la fața locului, cutreierând satele și cătunele, înnoptând prin sate, pe la preoți și învățători, cunoscând o lume nouă, străină până atunci. Era șansa destinului său de scriitor să descopere la această vârstă satul și țăranul român, despre care îi vorbise Eminescu pentru cel din Moldova, și Slavici pentru cel din Transilvania. [...]

Funcția e de teren în primul rând și chiar și deplasarea în târguri, nu numai în sate, este o încumetare. Dar ce revelații ale realității sociale și umane! Revizorul a fost ales tocmai în persoana unui pasionat cunoscător al lumii de orice categorie. Este o coborâre într-o existență și o reîntregire spirituală proprie. Pe cât este revizor de școli, tot pe atâta este cunoscător de destine umane. Dintr-o inspecție școlară, reține, ca și Eminescu, întâlnirea și șocul provocat de victimizarea socială. Învățătorul nu primise leafa de aproape un an de zile. Era văduv și cu doi copii mici bolnavi, ajutat cu hrană de un arendaș. Revizorul inspectează, stă de vorbă, ascultă păsurile învățătorilor, chestionează pe copii, mănâncă la notabilitățile comunale, cunoaște cu euforia pe care a avut-o toată viața lume peste lume, evenimente după evenimente, face rapoarte ministrului pentru a-și justifica atribuțiile.*

Nu-l putu ține inima să nu dea o raită și pe la Iași; avea acolo pe prietenii junimiști. O petrecere cu Missir, Iacob Negruzzi ... atâția știuți și neștiuți de posteritate!

Marin Bucur, *Opera vieții. O biografie a lui I.L. Caragiale*

**revizor* – persoană care controlează, verifică pe cineva sau ceva, inspector
**notabilitate* – (mai ales la plural) personalitate de seamă, cu o situație politică sau socială importantă, cu prestigiu

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *să [...] dea o raită.* 6 puncte
2. Menționează o personalitate întâlnită de Caragiale la Iași, utilizând informațiile din textul dat. 6 puncte
3. Precizează modul în care Caragiale este primit de dascălii din Neamț, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. 6 puncte
4. Explică motivul pentru care Caragiale pleacă din București. 6 puncte
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, legătura care se stabilește între I.L. Caragiale și județul Neamț, așa cum reiese din textul dat. 6 puncte

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă locurile vizitate influențează sau nu concepția despre lume și viață, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Opera vieții. O biografie a lui I.L. Caragiale* de Marin Bucur, cât și la experiența personală sau culturală. 20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

Ah, mierea buzei tale am gustat-o,
A buzei tale coapte, amorul meu;
Zăpada sânului eu am furat-o,
De ea mi-am răcorit suflarea eu;
Ah, unde ești, demonico, curato,
Ah, unde ești să mor la sânul tău!

Ce sunt eu azi! – o frunză, o nimică.
Și-mi pare că am fost un împărat;
Simțirea care sufletu-mi despică
E ca și cum o lume mi-a furat;
Ah, mierea buzei tale, păsărică,
Am nebunit de când o am gustat!

Mihai Eminescu, *Ah, mierea buzei tale*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unui text narativ studiat, aparținând lui Ioan Slavici.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două episoade/secvențe relevante pentru tema textului narativ studiat;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru textul narativ studiat (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 42

Subiectul I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

N-a fost, cât a trăit, încântat de sine însuși, n-a dat niciodată năvală să iasă-n fața lumii cu mare renume, nu și-a făcut și n-a pus pe alții să-i facă reclamă, ci mai mult i-a plăcut să-și petreacă viața fie în mijlocul copiilor adunați la școală, fie stând de vorbă cu vreunul dintre puținii lui prieteni, pentru care el, omul de o veselie neistovită, era o grădină de frumusețe. A crescut cu toate acestea din ce în ce mai mult în gândul tuturora, e știut și prețuit de mai mulți azi decât sunt acum douăzeci de ani, în ziua neașteptatei sale morți, și nimeni deopotrivă cu dânsul n-a dovedit că ceea ce în materie de creațiune literară e adevărat nu numai rămâne, ci totodată și pătrunde.

Învățător mult iubit și admirat, el a rămas toată viața lui tânăr, om de fire blajină și totdeauna voios, care cu anevoia-și pierde răbdarea. […] În mersul, în ținuta și în gesturile lui, în felul lui de a rosti vorbele, în cuviința cu care se retrăgea într-un colț, în băgarea de seamă cu care-și dădea părerea când i se cerea și mai ales în zâmbetul lui adeseori pânditor ieșea mereu la iveală omul intrat în lume cu gândul de a-și petrece viața ca popă.

Popească li se părea multora și apucătura lui Creangă de a vorbi-n pilde și de a-și da părerea cu oarecare înconjur și răzimându-se pe autoritatea altora. În toate împrejurările, și la câștig și la pagubă, și la veselie, și la-ntristare, el scăpa cu o poveste, cu o anecdotă ori cu un proverb. […]

Deși mare maestru în ceea ce privește întrebuințarea limbii românești, el nu s-a socotit și n-a ținut ca alții să-l socotească în rândul scriitorilor români. Puține a scris și cele scrise sunt lucruri pe care le spusese mai înainte-n grai viu pentru mulțumirea sufletească a prietenilor săi. Nu le-ar fi fixat niciodată pe hârtie dacă prietenii săi nu l-ar fi încredințat că e păcat să se piardă forma ce li-o da el.

De-aceea au scrierile lui atât farmec: ne-ncântă nu atât ceea ce ni se spune-n ele, ci forma în adevăr românească a lui, atât ca concepțiune, cât și ca limbă.

Ioan Slavici, *Amintiri*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *să-i facă reclamă*. **6 puncte**
2. Menționează profesia pe care Creangă și-ar fi dorit-o pentru toată viața, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează modul de a vorbi al lui Creangă, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care prietenii îl îndeamnă pe Creangă să scrie. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o trăsătură a lui Ion Creangă, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă modestia este sau nu o piedică în calea afirmării profesionale, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Amintiri* de Ioan Slavici, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, perspectiva narativă din fragmentul de mai jos.

Intrai în casă prin ușa din dos. Mă furișai prin odăi, evitând să mă privesc în oglinzi. Căutam ceva eficace și rapid care să răstoarne dintr-odată în întuneric tot ce vedeam și simțeam, așa cum se deșartă o căruță cu pietre când îi scoți scândura de la fund.

Începui să răscolesc prin sertare, în căutarea unei otrăvi violente. În timp ce scotoceam, niciun gând nu-mi venea în cap; trebuia să termin și cât mai repede. Era ca și cum aș fi avut de isprăvit o treabă ca oricare alta.

Găsii tot felul de obiecte ce nu-mi puteau servi la nimic: nasturi, sfori, ațe colorate, cărțulii, mirosind puternic a naftalină. Atâtea și atâtea lucruri ce nu puteau provoca moartea unui om. Iată ce conținea lumea în momentele cele mai tragice: nasturi, ațe și sfori...

M. Blecher, *Întâmplări în irealitatea imediată*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unui text narativ studiat, aparținând lui Ion Creangă.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;

– comentarea a două episoade/secvențe relevante pentru tema textului narativ studiat;

– analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru textul narativ studiat (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 43

Subiectul I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Florian Colceag e înalt, solid, are sprâncenele stufoase și albite de timp, adică imaginea-șablon a profesorului de mate care ar face o clasă întreagă să amuțească atunci când intră la ore. Când începe să vorbească însă, vocea sa e atât de caldă încât te întrebi dacă știe să ridice tonul, așa cum obișnuiesc unii dascăli. Florian Colceag are 64 de ani și antrenează genii. A adunat zeci de medalii obținute de olimpicii pe care i-a ghidat mai bine de 15 ani la competițiile naționale și internaționale de matematică. A fondat o organizație pentru copii supradotați, cu care se ostenește să găsească soluții la probleme globale. [...]

„Weekend Adevărul": Sunteți adesea cunoscut ca „antrenorul de genii", pentru că vă ocupați de dezvoltarea copiilor supradotați. Vi s-a spus vreodată că sunteți și dumneavoastră un geniu?

***Florian Colceag:** Nu, niciodată. În schimb, aveam multe porecle când eram la școală. Colegii mei nu mă puteau încadra în vreun grup, așa că încercau să-mi pună niște zurgălăi. [...]*

Eram un copil curios și doream să aflu cât mai multe. Cel mai mult mă interesa partea de știință. La 14 ani eram pasionat de fizică atomică, la 16 ani – de fizică cuantică, iar la 18, mă interesa filosofia mai degrabă ca profunzime a gândirii. În general, am fost un copil liniștit până în adolescență, când am început să fiu mai iscoditor și să-mi întreb profesorii mai multe decât ne predau la ore, să le atrag atenția atunci când greșeau. [...]

Așa arată copilăria dumneavoastră – în mijlocul unui morman de cărți?

În copilărie, am trăit foarte mult în natură. M-am născut în Novaci (n.r. – județul Gorj), apoi am crescut la țară, în comuna Pârscov (n.r. – județul Buzău) și doar o parte din ea la București. Era foarte interesant. Mă duceam cu capra la păscut, cu sapa la prășit, am ucenicit la fierăria satului. Făceam muncă fizică, dar atunci când mă duceam cu caprele, eram mereu cu cartea în mână. Am citit enorm, absolut tot ce era în jurul meu.

Vă stimulau și părinții în vreun fel inteligența?

Am fost mai degrabă un autodidact. Tata a murit când eu aveam șase luni. Primăvara mergeam la țară, la bunica, iar iarna, stăteam în București cu mama. Mama mea era judecător de minori și dreptul familiei, mereu foarte ocupată și stătea la muncă până târziu seara. Căuta să le dea cea mai mică pedeapsă cu putință, era un om extraordinar. Se ducea mereu la pușcărie să vadă cum se descurcă acei copii, iar după ce-și ispășeau pedepsele, încerca să-i ajute și să le găsească un loc de muncă. [...]

Cu așa multe domenii diferite care vă pasionau, ce doreați totuși să deveniți?

Inițial voiam să devin fizician, după care am constatat că trebuie să știu foarte multă matematică pentru asta, așa că am urmat Facultatea de Matematică. Acum sunt specializat în modele matematice și am făcut asta din studenție, în foarte multe domenii – biochime, biologie celulară, genetică, medicină, economie, sociologie... Dar când eram copil, voiam să devin gunoier. Numai asta n-am reușit! [...]

Cum recunoașteți copiii supradotați? Care sunt primele semne?

Sunt copii care la 2, la 3 ani, citesc, socotesc. Unii încep să manifeste supradotare la 5 ani, alții la 12 ani. Dar există un anumit moment care-i saltă peste baremul obișnuit. Momentele acestea sunt legate nu de coincidențe, ci de faptul că acei copii își găsesc calea. Ei știu cine sunt, de unde vin și ce treabă au pe acest Pământ. E o mare diferență între un copil obișnuit și cei cu o inteligență deosebită, deoarece copilul obișnuit e interesat de bunul lui trai, pe când ceilalți se implică în ceva mult mai adânc, în rezolvarea unor probleme. [...]

Sunteți credincios, domnule Colceag?

Oh, aș putea spune mai mult de-atât: eu îl înțeleg pe Dumnezeu. La mine nu e o problemă de credință, eu înțeleg legile. Sunt convins că Dumnezeu există, cu toate argumentele științifice.

Interviu cu matematicianul Florian Colceag, de Anca Vancu, *adevarul.ro*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *eram (...) cu cartea în mână*. **6 puncte**
2. Menționează domeniul în care este specializat Florian Colceag, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează două activități practicate de autor în timpul copilăriei sale, justificând răspunsul cu o secvență din text. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care colegii autorului îi puneau acestuia multe porecle în școală. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o trăsătură a copiilor supradotați, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. **Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă îmbinarea muncii fizice cu cea intelectuală este sau nu benefică pentru formarea unor abilități utile în viață, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din interviul cu Florian Colceag, cât și la experiența personală sau culturală.**

20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, rolul notațiilor autorului în fragmentul de mai jos.

SCENA VII - ALTA, apoi FANIA

ALTA *(a rămas singură palidă, cu o privire halucinată. Cheamă intens, bătând gongul).*

FANIA *(o servitoare în vârstă):* Nicola a plecat cu signor Pietro.

ALTA *(mereu tulburată);* Fania, pe dumneata te-am chemat. Ai văzut pe acel cavaler care a fost aici? L-ai putea recunoaște?

FANIA: Da, îl și cunosc.

ALTA *(cu patimă):* Îl cunoști într-adevăr?

FANIA: Am slujit acum șase ani la baroana Gettinger.Venea deseori pe acolo.

ALTA (*luptă puternic*): Ascultă Fania, caută să (șovăie crâncen ispitită) Nu, poți să pleci... Fania...

FANIA (*aplecată spre ușă*): Da, Signora...

ALTA (*s-a hotărât, ca halucinată*): Fania, aleargă și caută să ieși prin Mercerie, înaintea acelui cavaler. Vezi să nu te recunoască, pune-ți o mască. Spune-i să aștepte mâine dimineață la Florian. O mască în galben îi va pune mâna pe umăr. Să urmărească fără să întrebe nimic (*Fania face semn că a înțeles și iese, Alta rămâne răscolită și agitată, cu fața parca devastată de îndoieli și presimțiri*).

Camil Petrescu, *Act venețian*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *relația dintre două personaje dintr-o nuvelă studiată*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- prezentarea statutului social, moral, psihologic etc. al celor două personaje;
- evidențierea evoluției relației dintre cele două personaje, prin două episoade/secvențe comentate;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru evoluția relației dintre personaje (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 44

Subiectul I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Începuturile idilei au fost firești. Elevi la liceul „Andrei Șaguna" din Brașov, cei doi tineri se întâlnesc pentru prima oară la o petrecere cu dans, moment în care poetul recunoaște, fără să își dea seama, o particulă din intensitatea pe care „fetișcana cu ochii vii și vigilenți" o va ancora, mai târziu, în viața lui. În autobiografia „Hronicul și cântecul vârstelor", scriitorul nota: „Cum era să ghicesc atunci că ochii mei întâlneau întâia oară ființa care șapte ani mai târziu avea să devină tovarășa mea de viață? E de mirare cu cât de puține antene ne-a înzestrat natura în raport cu viitorul!".

Ulterior, Blaga află, de la un coleg de clasă, faptul că domnișoara este Cornelia Brediceanu, fiica lui Coriolan Brediceanu, om politic cunoscut în Banat. Astfel, poziția socială ridicată a tatălui o face pe Cornelia să fie o fată în tovărășia căreia greu se putea ajunge, tinerii considerând-o inaccesibilă.

Totodată, familia fetei punea mare accent pe educația și dezvoltarea acesteia, astfel încât, după ce a obținut bacalaureatul la liceul „Andrei Șaguna" și a reușit să își șlefuiască franceza la École Vinet, Cornelia a început să studieze medicina în Viena, acolo unde Blaga învăța filosofia și biologia. Cei doi s-au reîntâlnit după ani de zile în biblioteca universității, poetul fiind copleșit de transformarea tinerei care nu mai era o fetișcană, așa cum o lăsase acum mulți ani, la petrecerea liceului, ci devenise o adevărată femeie, plină de farmec și mister. Probabil acesta a fost momentul în care scriitorul a realizat că este îndrăgostit de „Ghiocelul negru", așa cum o numea pe tânără. În Hronic, Blaga nota: „Silueta calmă, privirea ușor melancolică, liniile inteligente erau aceleași, dar mai mature acum. Domnișoara Cornelia nu mai era fetișcana subțirică, ce refuza cu dispreț băiețos împlinirile. Făptura, de contururi înmuiate în nuanțe de catifea, făcuse concesii feminității. O priveam pierdut. Și, în ciuda tonului neutru al tuturor antecedentelor, inima îmi bătea, inexplicabil." Astfel, povestea celor doi începe să prindă contur, iar Cornelia ajunge și ea să se îndrăgostească de poet.

Povestea celor doi însă, nu a fost lipsită de greutăți. Familia Corneliei nu era de acord cu iubirea tinerilor, Blaga nefiind bine văzut de către părinții fetei. Totodată, la finalul anului 1916, Lucian este nevoit să plece din Viena pentru a nu fi încorporat în Primul Război Mondial. În această perioadă, el și Cornelia corespondează constant, cu un număr uriaș de scrisori. Iubirea celor doi pare să fie hrănită de absență și de împotrivirile părinților, o iubire adevărată care ocrotește sufletele celor doi tineri și mistuie obstacolele care ar putea ucide pasiunea.

După multe și insistente stăruințe, tânara reușește să își convingă părinții și se căsătorește, în anul 1920 cu Lucian Blaga, întemeind o familie și având doi copii: pe Dorli și pe Ionuț Blaga.

Dragostea celor doi a continuat să fie la fel de puternică, reprezentând stâlpul de rezistență din viața poetului ce a continuat să îi închine Corneliei o mulțime de versuri.

Astfel, principalele elemente din viața lui Blaga, constant prezente, au fost iubirea și misterul. Este de remarcat faptul că, în ciuda greutăților și piedicilor întâmpinate pe parcursul anilor, dragostea dintre Cornelia și Lucian a reușit să dăinuie. Cine știe dacă întâmplarea sau neistovita mână a destinului a făcut ca cei doi să își împletească viețile în cel mai natural și pasional mod cu putință?

Raluca-Maria Matei, „Dragostea dintre Lucian Blaga și Cornelia Brediceanu: mâna destinului sau produsul hazardului", *life.ro*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *fără să își dea seama*. **6 puncte**

2. Menționează locul unde s-au întâlnit cei doi tineri în perioada studiilor universitare, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**

3. Precizează care este forma de comunicare între cei doi îndrăgostiți în perioada separării lor, la finalul anului 1916, justificând răspunsul cu o secvență din text. **6 puncte**

4. Explică motivul pentru care Cornelia Brediceanu era considerată inaccesibilă de tineri. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o trăsătură a Corneliei Brediceanu așa cum apare ea din perspectiva lui Lucian Blaga. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă sentimentul de dragoste poate deveni sau nu o sursă de inspirație pentru un artist, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din articolul *Dragostea dintre Lucian Blaga și Cornelia Brediceanu: mâna destinului sau produsul hazardului*, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

Înțelepciunea unui mag mi-a povestit odată
de-un val prin care nu putem străbate cu privirea,
păienjeniș ce-ascunde pretutindeni firea,
de nu vedem nimic din ce-i aievea.
Și-acum, când tu-mi îneci obrajii, ochii
în părul tău,
eu, amețit de valurile-i negre și bogate
visez
ca valul ce preface-n mister
tot largul lumii e urzit
din părul tău –
și strig,
și strig,
și-ntâia oară simt
întreaga vrajă ce-a cuprins-o magul în povestea lui.

Lucian Blaga, *Din părul tău*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *relația dintre incipit și final într-un text narativ studiat*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– ilustrarea trăsăturilor incipitului, prin referire la textul narativ ales;

– comentarea particularităților construcției finalului în textul narativ ales;

– analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru textul narativ studiat (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 45

Subiectul I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Doti scumpă,

Azi, 13 iunie – tocmai o lună de când ne-am logodit. Stau uimit de fericire; privesc în urmă, numai cu câteva săptămâni, și parcă aș trăi cel mai minunat vis. Am primit în luna aceasta un dar dumnezeiesc; un dar cum niciodată n-am crezut că viața îmi va dărui. Te-am primit pe tine – soția mea unică, neasemuită, sfântă.

Cum aș putea mulțumi Cerului pentru acest dar? [...] Nu s-au ivit încă semnele prin care să pot dovedi – măcar jumătate – din toată recunoștința cu care mă îndrept spre minunea săvârșită cu mine. Trăiesc acum la o altitudine neatinsă, între esențele ultime, acolo unde numai inițiații pătrund. [...]

Ai venit în viața mea ca cel mai suprem destin al meu. [...] Și lipsit de cuvintele care să poată să-ți comunice întreaga mea prefacere interioară, acum, la o lună de seara când, acolo în blânda și învăluitoarea taină sibiană, ai primit dorul meu și l-ai logodit cu tine, stau copleșit de minunea petrecută cu mine.

Îți mulțumesc! Îți mulțumesc! [...]

Te iubesc – dar ce puțin spun aceste cuvinte din ceea ce simt; ce vag exprimă ele întreaga mea angajare spirituală. [...]

Mă gândesc cât de singur, cât de sărac eram acum abia o lună. Țelurile mele zăceau îngropate sub negura incertitudinilor. [...] Astăzi însă stau în lumină. [...] Visul este realitate... [...]

Nu-i de mirare că sunt cuprins de febre. Un neastâmpăr uriaș mă stăpânește: e nerăbdarea de a fi lângă tine. Zilele ce mă despart de înapoierea mea la Cluj mi se par veacuri – somnul nu se îndură să mi le scurteze; caut mereu ceva ce să le desființeze; trec de ici-colo, doar, doar grăbesc clipa nesfârșit dorită, clipa miraculoasă când brațele mele te vor simți, din nou, aievea în ele; când buzele mele își vor alina, din nou, setea pe buzele tale; când fruntea mi se va lăsa iarăși, înfiorată, pe sânul tău.

Abia vineri 15, pornim în turneu. Eu merg până luni 18 la Făgăraș, astfel încât marți voi fi din nou în Sibiu, gata de a zbura la tine. Te voi vesti de sosirea mea. Acum sunt în așteptarea schemei pentru ca să întocmesc cererea, ce o voi trimite Bucureștiului pe cale oficial-ierarhică. De altfel, aici, venirea ta e considerată de pe acum un fapt.

Eu nu pot îndura depărtarea aceasta a noastră. Te vreau permanent alături de mine, vie, aievea, minunată. Pe orice altă femeie am realizat-o în imaginația mea mai deplină decât era în realitate. Tu întreci orice putință de vis; orice metaforă. De aceea trebuie să fii mereu lângă mine. [...]

Soție bună și sfântă, Doti, dragostea mea,
Radu

Radu Stanca, *Scrisori către Doti*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *nu-i de mirare*. **6 puncte**

2. Menționează în ce zi a săptămânii este scrisă această scrisoare, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**

3. Precizează în ce oraș se află Doti în momentul în care primește această scrisoare, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**

4. Explică motivul stării de fericire pe care o trăiește autorul în momentul scrierii textului. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, portretul lui Doti, așa cum se desprinde din acest fragment. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă scrisorile pot să surprindă sau nu profunzimea unor sentimente, folosind atât informații din fragmentul extras din *Scrisori către Doti* de Radu Stanca, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, perspectiva narativă din fragmentul de mai jos:

Aventura conștiinței mele a început într-o zi de iarnă când o anumită întâmplare m-a făcut să înțeleg deodată că exist. Era multă lume în casă, ființe mari, așezate în cerc pe scaune mici și care se uitau la mine cu priviri de recunoaștere, dar parcă îmi spuneau cu ostilitate, te vedem, ești de-al nostru, dar ce faci? Atunci am auzit o voce: „Lăsați-l în pace! Na, mă, și pe-asta!" Și cel ce rostise aceste cuvinte a luat de undeva de pe sobă o pâine mare și rotundă și mi-a întins-o. Atunci mi-am dat seama că țineam strâns ceva în brațe, tot o pâine, și că asta era cauza privirilor rele îndreptate asupra mea. Pusesem mâna pe pâinea de pe masă care era a tuturor și nu mai vroiam să dau la nimeni din ea. Iar acel om, de care ascultau toți, în loc să mi-o ia cu forța, cum furioși se pare că vroiau ceilalți, făcându-mă să scot răcnete, îmi mai dăduse una: „Ia-o, mă, și pe-asta!" Parcă m-am trezit dintr-un somn. M-am uitat la toți liniștit și am pus cuminte pâinea din brațe pe masă. Nimeni nu mai m-a luat după aceea în seamă, au început să rupă din ea și să mănânce.

Din această întâmplare ar reieși că instinctele de acaparare m-au dus departe de viață, ceea ce nu s-a dovedit. Totuși aventurile vieții noastre sunt ale conștiinței, deși viața ei adevărată nu e niciodată liberă de instincte și nu o dată e neputincioasă în fața lor, în rău, dar și în bine.

Marin Preda, *Viața ca o pradă*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unui roman psihologic studiat.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea romanului studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două episoade/secvențe relevante pentru tema romanului studiat;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru romanul studiat (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 46

Subiectul I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Eram opt candidați într-o serie la oral și, pe măsură ce răspundea la o materie, trăgeam biletul cu subiecte pentru următoarea, ca să avem timp de gândire. Prezida profesorul Ion Breazu de la Universitatea din Cluj, un bărbat în jur de patruzeci și cinci de ani, distins și tăcut. Ceilalți membri ai comisiei, inclusiv jovialul și bonomul meu profesor de franceză de la Făgăraș, poreclit în glumă „Balaurul", îl priveau cu deferență. La extremitatea stângă a mesei din fața noastră, lângă fereastră, stătea profesorul de științe naturale. Un tip scund, cu ochelari de miop, având o faimă de om care nu știa să râdă. Un avertisment de care, din păcate, n-am ținut seama.

Primul subiect, pe biletul de la română, suna frumos: „Influența filosofiei germane în opera lui Eminescu". Am vorbit mult, dând extrase largi din Schopenhauer mai ales. Când am vrut să trec la al doilea subiect, profesorul Breazu mi-a zis că nu mai era nevoie. Și m-a întrebat ce facultate intenționam să urmez. „Balaurul" mi-a făcut cu ochiul. Deveneam una din speranțele liceului din Făgăraș în competiția pentru primele locuri. Au urmat, dacă nu mă înșel, istoria și geografia. După ce am tras biletul pentru franceză și m-am întors în bancă, în timp ce continua examinarea celorlalți candidați din serie la geografie, „Balaurul" m-a întrebat din priviri dacă știam sau nu subiectul. Am clătinat din cap evaziv. El s-a ridicat, masiv, de la masă, să-și dezmorțească picioarele și plimbându-se, a ajuns lângă mine. „Ce ai?" m-a întrebat încet. Lamartine comme romancier*, *am zis. Ca să-mi întindă o mână de ajutor, mi-a șoptit din mers : „Raphaël et Graziella". La care i-am replicat că titlurile romanelor le știam și eu. „Balaurul" s-a dus înapoi la masă și, așezându-se pe scaun, m-a întrebat totuși, cum cerea regula, ce subiect era scris pe biletul tras de mine. M-am uitat fix în ochii lui și am zis, cu inima cât un purice, dar cu întreg aplombul de care am fost capabil în acel moment:* Lamartine comme poète lyrique*. *„Balaurul" a tresărit, a stat câteva clipe în cumpănă, după care, aruncându-mi o privire neagră, semnificativă, al cărei înțeles era limpede: „Și ce te făceai dacă-ți ceream să arăți biletul, măgarule?", mi-a poruncit să-mi încep expunerea despre poezia lirică a romanticului francez.*

Îmbătat oarecum de succes, mi-am dat în petic la științele naturale. Aveam, parțial, o scuză. În acest domeniu cunoștințele mele, acumulate timp de trei ani numai în recreații, rămăseseră extrem de precare și nu eram foarte conștient de enormitățile pe care le debitam. […] Probabil, la un moment dat am spus ceva prea gogonat, încât profesorul și-a închipuit că nu auzise bine [...] a izbit cu palma în masă și a vrut să-mi dea o notă care, indiferent de media generală, însemna o catastrofă: pierderea bacalaureatului pentru cunoștințe sub orice nivel la una din materii […] Au fost necesare diligențele pline de tact ale profesorului Breazu pentru ca pedeapsa să nu se abată necruțătoare. Argumentul, însoțit de câteva păreri nu tocmai măgulitoare cu privire la fumurile vârstei, era că oricum n-aveam să devin naturalist. Cel mult, a adăugat profesorul Breazu în dorința de a mă ajuta, puteam aspira să devin scriitor. […] Asta m-a salvat.*

Octavian Paler, *Viața ca o coridă*

**Lamartine comme romancier* – Lamartine ca romancier
**Lamartine comme poète lyrique* – Lamartine ca poet liric
**diligență* – osteneală, promptitudine, silință, stăruință, zel

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *n-am ținut seama*. **6 puncte**
2. Menționează două materii la care susține examen autorul, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează ce atitudine a avut profesorul Breazu în timpul examinării autorului, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care Octavian Paler ar fi putut pierde examenul de bacalaureat. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte o trăsătură morală a profesorului de franceză, așa cum se desprinde din acest fragment. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă promovarea examenului de bacalaureat poate contribui sau nu la maturizarea emoțională a unui absolvent, folosind atât informații din fragmentul extras din *Viața ca o coridă* de Octavian Paler, cât și la experiența personală sau culturală.
20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

Iubire, sete de viață,
Tu ești puterea creatoare
Sub care inimile noastre
Renasc ca florile în soare
Și, îmbătate de-al tău farmec,
Ce peste lume se așterne,
În tremurarea lor de-o clipă
Visează fericiri eterne.

E greu să-mi deslușesc ce cuget,
Dar tu-mi evoci o lume-ntreagă,
De care nu știu ce putere,
Ce doruri mistice mă leagă.
Mă simt mai bun, mai cald, mai vesel.
Viața toată mi se-arată
Frumoasă, și într-o lumină
Cum n-am văzut-o niciodată!

Alexandru Vlahuță, *Iubire*

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ studiat, aparținând lui Mihail Sadoveanu.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două episoade/secvențe relevante pentru tema textului narativ studiat;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 47

Subiectul I **(50 de puncte)**

Citește următorul fragment:

Ce au amânat sau ce ar amâna să facă în viață scriitorii este genul de întrebare ce pare să pună literatura între paranteze. Dar, oare, așa să fie!? Zece scriitori din generații diferite și-au luat inima în dinți și ne-au trimis mărturisirile lor despre lucrurile amânate sau neîmplinite din propria viață.

***Gabriela ADAMEȘTEANU** Să scriu la prima tinerețe. Să divorțez. Să scriu romanele, nuvelele începute înainte de '89. Să citesc/răspund articolelor jignitoare/nedrepte din presă. Să deschid plicul în care o colegă a notat ce s-a spus despre mine la o ședință crucială, la care am absentat. Să citesc romane care mă interesează, dar pentru care n-am mai găsit timp. Să citesc cronicile negative despre cărțile mele. Să locuiesc săptămâni, luni de zile în afara Bucureștiului – în provincie, la țară. Să mă întâlnesc mai des cu rude și prieteni apropiați care, între timp, au murit.*

***Dumitru CRUDU** Am amânat să le dau la moacă* tipilor care mi-au pierdut manuscrisele de proză și poezie cu care m-am întors din Tbilisi. Fiind „un jidov rătăcitor", mi-am lăsat geamantanele cu manuscrisele mele georgiene la doi prieteni, de la care nu le-am mai putut recupera niciodată. Pentru că, pur și simplu, aceștia au dispărut în ceața tranziției - vorba unui alt amic -, precum au dispărut și toate certitudinile mele că le voi mai găsi vreodată. Știu că nu o să mai dau niciodată de urmă povestirilor și nuvelelor mele scrise în Tbilisi. Am mai amânat să-i dau la moacă și tipului care, peste ani, la fel, a dispărut în negura depărtărilor cu prima versiune a romanului meu* Un american la Chișinău*. Am mai amânat să iau legătura cu Silvia, soția unui foarte bun prieten de-al meu, decedat în Spania, unde a mers să-și facă un viitor mai bun. Am mai amânat să mă apuc de un roman pe care, de câțiva ani, visez să-l scriu. Am mai amânat să vorbesc despre perioada mea de la Europa Liberă. Și tot amân să merg la Flutura.*

***Andrei DÓSA** Am tot amânat să-i zic unei fete că o plac. Odată, am urmărit-o de la facultate până în stația de autobuz. Am urcat în autobuz, am coborât, am făcut un ocol în jurul lui, am trecut pe trotuarul de pe cealaltă parte a drumului, am revenit lângă autobuz. Atunci ușile s-au închis și a plecat. Ne-am mai întâlnit pe la seminarii, dar, în timp, orarele noastre nu s-au mai intersectat. N-am mai simțit însă niciodată cu aceeași intensitate apropierea ei, ca în acea zi ploioasă în care am urmărit-o, cu gândul să-i spun că mă atrage. Ne-am mai salutat o vreme, apoi nu ne-am mai văzut. Alte amânări n-au fost deloc spectaculoase. Am trăit cei patru ani de liceu fără să-mi bat capul prea mult cu viitorul meu. Apoi alți patru ani m-am lăsat dus de val spre o licență și o specializare pe care nu mi le doream neapărat, dar nici nu știam ce alte opțiuni aș putea avea. Am rămas de acolo cu frigul și plictiseala din sălile de curs, cu câteva petreceri cu colegii, colegele și prietenii lor dubioși din poliție sau prefectură, și câteva noțiuni de economie și marketing. Cu alte cuvinte, am amânat, mai mult sau mai puțin conștient, s-o apuc cu adevărat pe calea literaturii. Am fost comod și nesigur. Mi-am dat seama, după niciun an de facultate, că nu vreau să fac asta, dar n-am plecat. Îmi plăcea literatura, începusem să scriu, dar mi-am zis că nu e suficient. Dacă voi ajunge vreodată să scriu bine, voi pleca. Dar nu m-am zbătut prea tare să evoluez. Citeam fără metodă tot ce-aveam în casă, vara luam cartea cu mine și mă duceam pe deal, mă trânteam în iarbă și citeam. Nu mă gândeam la tehnica narativă, nu mă gândeam la stil. Citeam și ascultam țârâitul greierilor. Câteodată mai scriam. Dar nu îmi exersam vederea, nu îmi căutam modele ori maeștri. Visam cu ochii deschiși în fața unei uși întredeschise, câteodată mai trăgeam cu ochiul și-mi spuneam că e suficient. Din fericire, lucrurile s-au accelerat, au decurs cumva de la sine. Mă consider un om norocos. Mă întreb ce s-ar fi întâmplat dacă aș fi fost mai radical, un om care-și ia, la 19-20 de ani, viața în mâini. […]*

„Ce-ați amâna(t) să faceți în viață?", de Marius Chivu, *dilemaveche.ro*

**a da la moacă – a lovi*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *și-au luat inima în dinți*. **6 puncte**
2. Menționează două activități de natură profesională amânate de Gabriela Adameșteanu, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează numele țării la care face referire romanul lui Dumitru Crudu, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică motivul furiei simțite de Dumitru Crudu față de prietenii la care lăsase manuscrisele sale. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o trăsătură a lui Andrei DÓSA, așa cum se desprinde din acest fragment. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă amânarea unor acţiuni poate avea sau nu consecinţe în viaţa unui om, folosind atât informaţii din fragmentul extras din articolul *Ce-aţi amâna(t) să faceţi în viaţă?* scris de Marius Chivu, cât şi la experienţa personală sau culturală.

20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii faţă de problematica pusă în discuţie, enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei şi formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie), aşezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidenţiind relaţia dintre ideea poetică şi mijloacele artistice.

Visând la ochii dulci ai dragii mele,
Am aruncat, spre casa ei trecând,
Într-un mănunchi, albastre viorele
Şi dorul meu turburător de gând.

Un stol de rândunici gălăgioase
L-au prins din zbor şi-acum, în adevăr,
Îţi bat în geamuri, vesele, să-ţi lase
Amoru-n gând şi florile în păr!

Cincinat Pavelescu, *Cântec de primăvară*

Notă

Pentru **conţinut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănţuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuaţia – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte şi să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi particularităţi ale unui text poetic studiat, aparţinând simbolismului.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidenţierea a două trăsături care permit încadrarea textului poetic studiat într- o perioadă, într- un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două imagini/idei poetice relevante pentru tema textului poetic studiat;
- analiza a două elemente de compoziţie şi de limbaj, semnificative pentru textul poetic ales (de exemplu: titlu, incipit, relaţii de opoziţie şi de simetrie, motive poetice, figuri semantice, elemente de prozodie etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conţinutul** eseului vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerinţă/reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existenţa părţilor componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănţuirii ideilor – 1 punct; abilităţi de analiză şi argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuaţia – 2 puncte; aşezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte şi să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 48

Subiectul I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Memoria minunată, darul de imitație și facultatea de a reproduce exact gesturi văzute și simțăminte exprimate de alții constituiau mamei un adevărat talent dramatic, care s-a manifestat și a fost admirat cu prilejul reprezentațiilor de societate date de ea în scop de binefacere, la Iași, în a opta și a noua decadă a veacului trecut.

Fiică a lui Grigore Ghyka, mama nu putea decât să fie pătrunsă de principii naționaliste și liberale. Dacă în privința acelor naționaliste înțelegerea ei cu tata era desăvârșită, divergența între ei era mare în ce privea pe acelea liberale; mama era pentru abolirea tuturor privilegiilor de castă, pe când tata nici nu voia să audă de astfel de lucru. […]*

Și doară liberalismul mamei era departe de a fi exagerat. […] Era pentru stricta garantare a libertății și a demnității omului fără distincțiune de clasă, și mai ales, avea o sfântă oroare de bătaie, pe care o denunța ca o barbarie și o mișelie față de o ființă mai slabă. Nu înceta să tune și să fulgere în contra acestui obicei barbar atât de răspândit la noi, obicei distrugător al simțului de demnitate omenească, fără de care omul este redus la starea de brută. În această privință discuțiile ei cu tata erau dese: el pretinzând că bătaia este indispensabilă când ai de a face cu oameni primitivi, lipsiți de orice cultură, care nefiind decât niște copii mari trebuie să aibă o salutară frică de vargă*. Iar mama răspundea că bătaia este distrugătoare amorului propriu și a mândriei omenești, că fără de aceste două însușiri, omul este o brută și că, dintr-o colectivitate de brute, n-ai cum să faci un popor conștient de drepturile și de îndatoririle lui.*

Bătaia, după ea, nu putea decât sau să degradeze pe acel ce o suferă la starea de brută, sau să stârnească în el simțiri de ură neîmpăcată și adânc dor de răzbunare.

[…] Mama era o naționalistă înfocată, nu numai în ceea ce privea neamul nostru, dar și în cât se atingea de toate neamurile din lume: greci, italieni, poloni, germani, irlandezi, sârbi, bulgari etc. Dorea din inimă emanciparea și întemeierea de state naționale pentru toate. Îmi aduc aminte că, pe la 1859-1860, când mă învăța, cu ajutorul unui atlas, care sunt țările Europei și capitalele lor, mă făcea să zic:

– Italia, capitală Roma.

Radu Rosetti, *Din copilărie. Amintiri*

**castă* – grup social închis, delimitat de altele prin origine comună, privilegii etc.
**barbarie* – cruzime, sălbăticie
**vargă* – nuia lungă, subțire și flexibilă

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *să tune și să fulgere*. **6 puncte**

2. Menționează momentul *lecțiilor* de geografie susținute de mama autorului, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**

3. Precizează modul în care s-a afirmat mama autorului la Iași, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**

4. Explică motivul pentru care părinții autorului au dispute. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o atitudine a autorului față de mama sa, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă omul se poate sau nu educa prin violență, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Din copilărie. Amintiri* de Radu Rosetti, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. **6 puncte**

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, rolul notațiilor autorului în fragmentul de mai jos.

PROLOG
(Scaunul și boierii)

Palatul domnesc din Suceava. O sală mare. Ieșiri dreapta, fund și stânga. Mobilier arhaic, câteva jilțuri. Pe pereți sunt zugrăviți diferiți voievozi, între care se află și Ștefan cel Mare și Sfânt. La deschiderea cortinei, portarul Sucevei, Ieremia Golia, stând într-un jilț, parc-ar trage cu urechea la cele ce se pun la cale alături, în spătărie, de către Domn și Sfatul domnesc. În acest timp, stolnicul Bilăe intră, vede pe Golia, parcă l-ar întreba ceva, dar necutezând, se plimbă prin fund cu pași mari.

SCENA 1

Portarul Ieremia Golia, Marele Stolnic Bilăe, apoi Cosma Murgu

GOLIA

(*sculându-se din jilț, nemulțumit de venirea lui Bilăe*): Cum văd, nu prea ai treabă, jupâne stolnic?

BILĂE

(*oprindu-se din preumblat*): Ba. Dar...

GOLIA

Ce-i?

Mihail Sorbul, *Letopiseți*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct)

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unui text narativ studiat, aparținând lui Mihail Sadoveanu.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două episoade/secvențe relevante pentru tema textului narativ studiat;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru textul narativ studiat (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 49

Subiectul I **(50 de puncte)**

Citește următorul fragment:

În primăvara aceea, Liceul „Spiru Haret" a organizat o călătorie de trei săptămâni în Italia, la care puteau participa și foștii elevi. Costa 20 000 de lei, sumă considerabilă în 1927, dar mama n-a șovăit să mi-o dea. Nu mai fusese în Italia din 1909 și era fericită că măcar unul dintre copiii ei o va descoperi. Pentru mine, era mai mult decât ceea ce putea însemna Italia pentru orice tânăr de 20 de ani. Era și prilejul de a întâlni și câțiva din scriitorii cu care eram în corespondență: Papini, Buonaiuti, Macchioro, A. Panzini și alții. În afară de orașele cu nume fabuloase, erau și aventurile pe care mi le închipuiam, limba italiană pe care mă pregăteam să o vorbesc pentru întâia oară, librăriile și anticăriile în care știam că voi găsi cărți inaccesibile la București.

Într-adevăr, această primă călătorie în Italia mi-a rămas în amintire ca cea mai luxoasă și cea mai perfectă călătorie din tinerețe. […] Erau numai cinci-șase studenți, douăzeci de elevi în ultimele clase de liceu și vreo patru-cinci profesori.

Singura plictiseală era faptul că trebuia să trimit săptămânal două foiletoane la „Cuvântul". Nu bănuisem până atunci cât e de greu să scrii „impresii de călătorie" și să le scrii nopțile târziu, istovit după atâtea muzee și plimbări, sau diminețile, în mare grabă, la o masă de cafenea, înainte de a sosi ghidul care trebuia să ne ia în primire pentru ziua întreagă. Din Veneția, am trimis două foiletoane destul de oarecare. Ravenna m-a impresionat atât de profund, încât nici n-am îndrăznit să-mi scriu impresiile. Din fericire, la Florența, unde ne-am oprit pentru trei-patru zile, l-am vizitat pe Papini. Locuia în Via G.B. Vico, numărul 3. Și m-a primit așa cum îl știam din fotografii: cu cămașa fără guler și fără cravată și cu țigara în colțul buzelor. Era mai urât decât mi-l închipuiam, dar m-a impresionat grosimea lentilelor.*

Am stat de vorbă într-o odaie minusculă, ascunsă între vaste încăperi cu pereții acoperiți de biblioteci. M-a întrebat dacă vreau să vorbim franțuzește sau italienește și am ales italiana. Voiam să-l ascult în limba aceea aspră și colorată care mă fermecase de atâția ani. […] M-a îndemnat să-i vorbesc despre planurile și studiile mele.*

Mircea Eliade, *Memorii. 1907-1960*

**foileton* – articol de literatură, de știință, de artă
**minuscul* – de dimensiuni foarte reduse

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *n-a șovăit*. **6 puncte**
2. Menționează momentul călătoriei în Italia, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează o trăsătură fizică a lui Papini, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care autorul se simte plictisit. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o atitudine a autorului față de Papini, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă mediul cultural contribuie sau nu la formarea tinerilor, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Memorii. 1907-1960* de Mircea Eliade, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. **6 puncte**

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, rolul notațiilor autorului în fragmentul de mai jos. **(10 puncte)**

SCENA 1

SPIRACHE, DACIA, CHIRIACHIȚA, GENA, TRAIAN și DECEBAL

(După ridicarea cortinei „familia" își continuă un timp – colectiv – ocupațiile individuale. Ziarul lui Spirache își întoarce pagina, mâna Daciei răsucește vertiginos bobinul sub ochii lui Decebal atenți să vadă „cât mai e depănat din scul"). Chiriachița înșiră ultimele cărți cu gesturi de preoteasă antică. Traian schițează vag colaci de fum, ceștile de cafea zornăie pe bufet, pila de unghii râcâie cu zgomotul ei specific... Câteva clipe pauză...)

CHIRIACHIȚA (*îi cade o carte pe jos*): Sarmisegetuza... Ia apleacă-te, maică, și dă-mi valetele de jos.

MIZA: Mamă-mare, te-am rugat de o sută de mii de ori până acuma să nu-mi mai zici Sarmisegetuza... Zi-mi Miza, cum îmi zice toată lumea. (*Se apleacă în silă, Gena îi ia înainte și ridică cartea*)

GENA: Poftim... (*Îi dă cartea*).

Tudor Mușatescu, *Titanic Vals*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct)

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unui text narativ studiat, aparținând lui G. Călinescu.* **(30 de puncte)**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două episoade/secvențe relevante pentru tema textului narativ studiat;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru textul narativ studiat (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 50

Subiectul I
(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Marți, 11 [august 1936]

Începusem aseară să scriu câteva rânduri aici, în caiet, când mi-a bătut în ușă Ionel Teodoreanu. L-am poftit înăuntru și am stat vreo două ore de vorbă. Când a plecat, n-am mai știut exact ce voiam să spun în fraza începută – și am abandonat-o așa cum era, mai ales că trebuia să mergem la masă. În rezumat, voiam să spun că scena asta, la care m-am oprit, mă îngrijorează. De când sunt la Ghilcoș, prima piedică serioasă. Și nu mă îndur să trec peste ea, la actul al treilea. Aș vrea să pot termina actul II – și să-l pun deoparte, ca pe o treabă sfârșită. Ieri am stat vreo 6 ore în fața hârtiei – și nu m-am ales decât cu vreo două pagini (nici două pagini întregi), care pot fi reținute. Voi încerca azi. La drept vorbind, dacă ar fi soare, mi-aș acorda câteva ore libere, aș urca pe Ghilcoș sau pe Țohard – și asta m-ar limpezi poate. Dar e mereu urât, același cer de noiembrie, un vânt rece, nici măcar destul de tare ca să gonească norii. Teodoreanu este același convorbitor fascinant pe care l-am cunoscut la Galați. Îl ascult cu cea mai vie plăcere – deși nu-mi vorbește decât despre el, despre literatură, despre romanul pe care îl scrie. Mi-a cetit câteva pasaje – și unele mi s-au părut excelente. Îndeosebi un scurt episod cu doi eroi – Hans Müller și Mircea Ștefănescu.

— Sunt la o etapă antilirică, mi-a spus. E un roman pe care îl scriu împotriva mea: cred că o să-ți placă.

E de altfel un camarad încântător. Băieții lui, care locuiesc la dreapta mea și îmi sunt oarecum tovarăși de balcon, au primit ordin să fie liniștiți. Doamna Teodoreanu face o cafea neagră extraordinară, din care primesc și eu o rație de două cești pe zi. Romanul lui se cheamă Arca lui Noe. Se petrece la Borsec, într-o pensiune – pensiunea lui Frău Blecher – care se mai cheamă și flota Blecher. Pentru că venise vorba de Cezar Petrescu, care utilizează – aproape fără să-și dea seama – în cărțile lui, sugestii din diverse convorbiri sau confesii literare, m-am grăbit să-i spun, ca măsură de prudență:

— Să știi că și în ceea ce scriu eu acum este o pensiune, într-o localitate de munte Pensiunea Weber – condusă de Fräulein Weber, pensiune pe care, la un moment dat, un personaj o compară cu un vapor...

Am râs amândoi de coincidență – dar nu e rău că am precizat.

De altfel – mi-a spus el – nu cred să ne întâlnim. Mergem probabil pe drumuri diferite.

Cu atât mai diferite cu cât ceea ce scriu eu este... o piesă de teatru.

Mihail Sebastian, *Jurnal 1935-1944*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *fără să-și dea seama*. **6 puncte**
2. Menționează numele scriitorului pe care autorul îl întâlnește și localitatea unde se află, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează o trăsătură a lui Ionel Teodoreanu, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică, așa cum reiese din text, felul în care autorul lucrează la noua lui piesă de teatru. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o trăsătură morală a scriitorului Mihail Sebastian, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă amiciția este sau nu esențială în relațiile profesionale, valorificând informațiile din fragmentul extras din volumul *Jurnal 1935-1944* de Mihail Sebastian, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. **6 puncte**

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea

(10 puncte)

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice:

Tu crezi c-a fost iubire-adevărată...
Eu cred c-a fost o scurtă nebunie...
Dar ce anume-a fost,
Ce-am vrut să fie
Noi nu vom ști-o poate niciodată...

A fost un vis trăit pe-un țărm de mare.
Un cântec trist, adus din alte țări
De niște pasări albe – călătoare
Pe-albastrul răzvrătit al altor mări
Un cântec trist, adus de marinarii
Sosiți din Boston,
Norfolk
Și New York,
Un cântec trist, ce-l cântă-ades pescarii
Când pleacă-n larg și nu se mai întorc.
Și-a fost refrenul unor triolete
Cu care-alt'dată un poet din Nord,
Pe marginile albului fiord,
Cerșea iubirea blondelor cochete...

A fost un vis,
Un vers,
O melodie,
Ce n-am cântat-o, poate, niciodată...
..
Tu crezi c-a fost iubire-adevărată?...
Eu cred c-a fost o scurtă nebunie!

Ion Minulescu, *Celei care pleacă*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea

(30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-un roman studiat, aparținând lui Liviu Rebreanu.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– prezentarea statutului social, moral, psihologic etc. al personajului ales;
– evidențierea unei trăsături a personajului ales, prin două episoade/secvențe comentate;
– analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 51

Subiectul I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

În fiecare lună decembrie, mai ales de când meseria de jurnalist s-a grefat pe vocația mea de scriitor, încerc să captez sensul trecerii anului respectiv, să-i evaluez pe cât se poate profilul spiritual sau amprenta lăsată pentru umanitate. Sunt ani care ne lasă un gust amar, sunt ani pe care îi considerăm faști… Unora li se lipesc tot felul de etichete. De câte ori nu am auzit expresia a fost un an crucial, *sau* a fost un an negru, *sau* a fost un an de tranziție… *Există și ani* miraculoși, oribili, nebuni, pierduți…

Fiecare an care se încheie este, înainte de toate, o poveste intimă trăită cu fiecare om în parte. Anii sunt însă și niște enigme comune pe care nu le explorăm poate suficient, fără îndoială din lipsă de timp.

Secolul trecut a fost secționat de niște ani catastrofali *care suscită încă reacții de oroare doar la evocarea lor: 1914, 1939… Istoria Europei este marcată de numeroase astfel de date* oribile, *sinonime cu încercări de sinucidere colectivă sau cu începutul unor perioade de demență, de barbarie, de regres al umanității…*

Cei mai dureroși *mi se par anii cu două fețe, ani de tip Ianus. De exemplu, 1945, an reper, doldora de contradicții, un conglomerat de lumină și întuneric. De câte ori nu folosim expresia „din 1945 încoace", și aceasta pentru că în 1945 s-a încheiat al Doilea Război Mondial. Văzut dinspre Vest, anul 1945 este cel al victoriei asupra nazismului și al libertății. Văzut dinspre Est, anul 1945 este cel marcând o nouă formă de opresiune datorită ocupației sovietice. […]*

Rari sunt, aș spune, anii cu adevărat luminoși, transparenți, care să fie celebrați ca niște „vești bune". Toată lumea a ținut să sărbătorească, de exemplu, anul 2000 ca pe unul marcând intrarea într-un nou mileniu. Dar cele trei zerouri sunt o falsă aură. Anul 2000 a fost unul superficial și artificial, un an fanfaron, dintre aceia care se fofilează în istorie doar bazându-se pe o anumită magie a cifrelor. Dacă am face o anchetă pe străzi cu întrebarea „Vă amintiți ce s-a întâmplat în anul 2000?", nimeni n-ar ști ce să răspundă sau ar spune doar: „Am avut un revelion de pomină". Sau, și mai plauzibil, ar spune: „Nu-mi amintesc nimic notabil în ce privește anul 2000, dar știu ce s-a întâmplat în 2001: a fost atentatul de la World Trade Center".

„Ce ne-a lăsat în suflet anul care se încheie?", de Matei Vișniec, în „Dilema veche" nr. 826-827, 19 decembrie 2019-2 ianuarie 2020

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *fără îndoială*. **6 puncte**
2. Menționează două structuri care definesc diverși ani, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează care este intenția autorului, care a dus la scrierea acestui articol, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică ce înțelege Matei Vișniec prin ani *cu două fețe*. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificațiile enunțului: *Fiecare an care se încheie este, înainte de toate, o poveste intimă trăită cu fiecare om în parte.* **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă există sau nu, în percepția fiecărui om, ani luminoși și ani nefaști, raportându-te atât la informațiile din fragmentul citat aparținând lui Matei Vișniec, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

Dintre sute de catarge
Care lasă malurile,
Câte oare le vor sparge
Vânturile, valurile?

Dintre pasări călătoare
Ce străbat pământurile,
Câte-o să le-nece oare
Valurile, vânturile?

De-i goni fie norocul,
Fie idealurile,
Te urmează în tot locul
Vânturile, valurile.

Ne-nțeles rămâne gândul
Ce-ți străbate cânturile,
Zboară vecinic, îngânându-l,
Valurile, vânturile.

Mihai Eminescu, *Dintre sute de catarge*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct)

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ studiat, aparținând lui Ioan Slavici.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– prezentarea statutului social, moral, psihologic etc. al personajului ales;
– evidențierea unei trăsături a personajului ales, prin două episoade/secvențe comentate;
– analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 52

Subiectul I **(50 de puncte)**

Citește următorul fragment:

Trebuia să fac scrisoarea. Lucru nou pentru mine. O mulțime de probleme. Cum s-o fac? Ce să spun? Și apoi, iar o îndoială: dacă toate semnele de la ea, pe care le luasem drept dovezi că răspunde la sentimentele mele, dacă toate acele semne erau numai cochetărie? Atunci nu voi fi ridicol cu scrisoarea mea? Dar dacă se supără că i-am scris, dacă o ofensează faptul că-i scriu? Dacă iese un scandal? Dacă faptul că-i scriu, prin altul, o supără? Și chiar dacă n-o supără aceste lucruri, nu cumva faptul că, la semnele ei de simpatie, procedez prea repede, scriindu-i scrisoarea? Nu e mai bine să mai amân? Amânarea a fost totdeauna calea pe care am fost dispus să o aleg — aceasta probabil din cauza lipsei de voință, combinată cu lipsa de încredere în mine și cu acel mod de a gândi al meu, care se rezumă în: „da' dacă?"

Ideea, falsă, că amorul ofensează pe o femeie, dacă ea nu te iubește tare, m-a împiedicat întotdeauna de la hotărâri. Dar am hotărât, în sfârșit, să-i scriu. Nu țin minte bine ce i-am scris. Îi spuneam că eu sunt acel care trec etc., în sfârșit îi spuneam tot ce trebuie ca să știe de la cine e scrisoarea, căci iscălitura nu era de ajuns, căci mă gândeam că n-are de unde să știe cum mă cheamă — ea neavând cunoștințe în Roman, eu nemaifiind de doi ani romașcan ș-apoi, pe-atunci, fiind un băiat, trebuia să fiu, desigur, un necunoscut pentru toți.

Apoi, cred că i-am scris aprins și poetic cât o iubesc și, pe urmă, o rugăminte sfioasă să-mi răspundă. [...]

Am scris în franțuzește, adunând toate cunoștințele mele de această limbă, câte le aveam pe-atunci. Am scris-o greu, am tot schimbat-o, am tot citit-o s-o aud — și-mi era grozav de frică să nu fi făcut greșeli, pe care ea să le constate și să mă compromit iremediabil. În sfârșit, scrisoarea asta, prin diplomația ce-o cerea, prin sentimentele ce trebuia să cuprindă, prin stilul ce necesita, prin limba în care trebuia s-o scriu, prin felul cum trebuia s-o trimit, prin importanța pasului ce făceam, prin toate, a fost una din marile afaceri ale vieții mele, care m-a chinuit prin multele ezitări, analize psihologice, treceri de la frică la speranță etc.

Într-o seară, fostul meu coleg a luat scrisoarea din mâna mea și a dus-o. Era pe la 9. Eu l-am așteptat jos, pe stradă, dedesubtul balcoanelor și al geamurilor ei, într-un neastâmpăr mare, ca bolnav, exasperat, speriat de ceea ce am făcut, simțind că am făcut bine, fie ce-o fi, dar în același timp, tot în același timp, căindu-mă de ceea ce am făcut, având impresia că, în acel moment, cu acea scrisoare trimisă, timpul e tăiat în două: timpul de până atunci, care a fost totul altfel, și timpul care începea de-atunci, altfel de timp. *În scurt: istoria omenirii se împărțea în două epoci distincte: cea dinainte și cea de după acel moment.*

Garabet Ibrăileanu, *Amintiri din copilărie și adolescență*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *le luasem drept dovezi.* **6 puncte**
2. Menționează doi factori care stau la baza atitudinii de amânare a autorului în anumite situații de viață, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează de ce anume consideră autorul că semnătura sa nu era de ajuns pentru a fi identificat de către destinatara scrisorii sale, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din text. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care tânărul simte că *istoria omenirii se împărțea în două epoci distincte: cea dinainte și cea de după acel moment.* **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o trăsătură morală a lui Garabet Ibrăileanu, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă exprimarea sentimentelor profunde de dragoste poate fi la fel de autentică prin comunicare orală ca și prin scris, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din textul scris de Garabet Ibrăileanu, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea

(10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind rolul stilistic al verbelor la modul gerunziu.

Numai tăcând și gândindu-te singur la toate,
ajungi să-nțelegi că din tot ce-ai fi vrut prea puține rămân lângă tine,
numai văzând cum se-aprind și se sting noaptea
toate cărările tale greșite — numai lăsând
să te-nvăluie pulberea lor vei ajunge să știi
că regretul e șarpele galben pe care-ntr-un vis
îl auzeai ca pe-un râu adormind la picioarele tale,
adormind și trezindu-se iar. Fără cuvânt, fără strigăt:
drumul pe care-ai umblat, ori că-l strigi, ori că-l fluieri,
nu se va-ntoarce la tine; ghemul lui negru și brun
cineva l-a zvârlit în ocean. Decât orice părere de rău
e mai bună tăcerea. Numai tăcând și gândindu-te singur
ajungi să-nțelegi că trecutul e-o casă pustie,
pentru toate păcatele tale
izbăvirea e numai în timp, e numai în roșu,
e numai în oameni, în faptele lor. Liniște-n urmă!
Totul e numai acolo-nainte, totul e-n față. Aleargă uitând,
ceea ce nu vei uita va veni după tine o dată cu turma
de cerbi străvezii, care sunt poate visele tale.
Totul e doar înainte, totul sunt anii
care ard și te-ntâmpină-n cale.

A. E. Baconsky, *Meditație în ritm de maree*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct)

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea

(30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ studiat, aparținând lui Ion Creangă.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, moral, psihologic etc. al personajului ales;
– evidențierea unei trăsături a personajului ales, prin două episoade/secvențe comentate;
– analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 53

Subiectul I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

25 august 1900

De mai multă vreme, trecând pe strada Știrbei-Vodă, văzusem că internatul Liceului Sf. Sava e în lucrări de reparație. Întâia oară când am văzut această casă boierească (în care am trăit 5 ani din zilele mele) decoafată de acoperișul ei – m-au cuprins părerile de rău. […] Și tot căutam ceasul liber în care aș fi putut să fac o vizită iubitului moșneag operat. Ceasul acesta mi l-a dat ziua de 25 august.

Am coborât scara de piatră, cea coborâtă de atâtea ori în revenirile de la școală, și am intrat în gangul rândului de pe pământ. M-am dus de-a dreptul în clasa de meditație, pe care am călcat-o întâia oară: 10 ani de atunci, deci pe vremea aceea, clasa I. Și-am rămas smerit, pios, ca în fața a tot ce e mai venerabil – unui mormânt iubit. Iată, aici am stat în primul trimestru… Eu – copilul acela cu obrajii rotunzi, cu ochi sfioși, cu înfățișare blândă și naivă. Eram un prosticel, pentru toată lumea; însă numai eu știam adâncimea zării mele sufletești și multele ei cărări de gânduri. Dincoace, am stat în al doilea și al treilea trimestru. Și în clasa a II-a tot în această cameră am stat, numai în clasa a II-a ne-am mutat în „meditația" știută de clasa a III-a. Iată ferestrele pe care le deschideam în grădină, când soarele revenea, în după-amiezile de primăvară albastră. Iată zidurile la picioarele cărora am trăit atâtea zile, iată grădina – câtor reverii! Iată castanii cei ce-mi scuturau, în paginile lui Mussset ori ale lui Eminescu, candelabrele lor trandafirii și albe. Iată lacul – nu mai e, căci l-au secat! Și movila, și duzii și brazii ce se încovoiau de nea, în iarnă…

Scumpe amintiri, cum mă năpădiți, cum mă înduioșați! Dar ce păcat: peste tot e praf, lemnărie și moloz. Mă urc în dormitoare – în cel mai mare, mai întâi. Aici era patul meu; aici am dormit eu în primele nopți de internat. […] Dar la catul de sus n-am mai cunoscut nimic. Totul s-a schimbat; numai scara de fier pe care mă urc mi-e cunoștință veche. Unde sunt dormitoarele cele cu plafon poliedric! Unde sunt poeticele mansarde îmbrăcate în tapet! Unde-i podul meu cel drag! Au fost dar nu mai sunt!*

Descind, dau un ocol prin „infirmerie", prin „cancelarie", prin dormitorul meu din clasa a IV-a, și trecând pe lângă grila scării celei mari și prin sala în care învățam la Matematici, în zilele de preparația examenelor, ies pe scara de onoare. De pe scară, în curte; din curte, în stradă, tăind cu această – poate – ultimă linie a pașilor mei nenumăratele linii și circuituri, pe care le-am făcut, în curtea internatului, în 5 ani – de școală, de jocuri, de râsete, de goane, de certuri, de discuțiuni, de plimbări și de mărturisiri între prieteni.

**cat* – etaj, nivel

Gala Galaction, *Jurnal*, vol. I

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *păreri de rău*. **6 puncte**

2. Menționează durata studiilor efectuate de autor la liceul Sf. Sava, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**

3. Precizează o trăsătură fizică a lui Gala Galaction, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**

4. Explică motivul pentru care autorul își revizitează școala. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o atitudine a autorului față de propria școală, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă legătura afectivă cu locurile în care am trăit se păstrează sau nu pe parcursul vieții, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Jurnal* de Gala Galaction, cât și la experiența personală sau culturală. 20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, perspectiva narativă din fragmentul de mai jos.

De ce n-am arătat fotografia dacă tatei îi făcea plăcere, dacă-i mai putea face plăcere ceva? De ce n-am arătat fotografia? E o întrebare de care nu mai pot scăpa și e ca o arsură de fier roșu pe rană de câte ori îmi vine în minte. N-am putut în clipele acelea, care erau cele din urmă, să trăiesc numai pentru el, să-l iubesc atât, încât să nu mai existe nimic în afară de dragostea mea pentru el, de suferința lui, de suferința mea față de copilul care devenise omul cu părul cărunt? Știu azi că aș fi arătat fotografia fratelui meu dacă tata ar fi vrut să se fălească față de bătrânul profesor, care părăsise patul lui cu câteva minute înainte. Dar acum în fața mea se afla un bărbat a cărui apariție mă tulbura, ale cărui mâini minunate mă atrăgeau, mă depărtau de la singura preocupare care mi-era îngăduită. Femeie și frivolă, am avut cruzimea să-l privesc pe sfântul acela, care ardea ca o lumânare aproape consumată, din care nu se mai vedea decât o flăcăruie, cu preocuparea de a nu fi ridicol, fiindcă era tatăl meu și, prin el, aș fi devenit ridicolă eu.

Cella Serghi, *Pânza de păianjen*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct)

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ studiat, aparținând lui Mihail Sadoveanu.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, moral, psihologic etc. al personajului ales;
- evidențierea unei trăsături a personajului ales, prin două episoade/secvențe comentate;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 54

Subiectul I **(50 de puncte)**

Citește următorul fragment:

Când am întâlnit-o pe Regina Elisabeta a României prima dată sau, mai degrabă, când m-am apropiat de ea, eram încă un copil. O zăream adesea pe străzile Capitalei noastre și, deși nu aveam decât cinci sau șase ani, mă încerca de fiecare dată o emoție vie, un amestec de durere și bucurie, care mă făcea să-mi simt sufletul tresărind. Surâsul luminos și ochii albaștri, blânzi și înțelegători, părul bogat, cu onduleuri largi – și poate și imensa pană albă a servitorului în livrea, așezat în spatele trăsurii – erau pentru mine o imagine a măreției, care mi-a lăsat în suflet o urmă aurită. Copiii au adesea idoli secreți, pe care-i iubesc cu o pasiune mai mare decât cea pentru jucăriile și păpușile lor, iar când acestea din urmă sunt date uitării, frumusețea idolilor renaște în amintirea lor. La sfârșitul celui de-al optulea an de viață, am scăpat ca prin minune de o boală foarte gravă, care mă lăsase inertă câteva ore; doctorii își pierduseră speranța de a mă mai salva. Regina își exprimă atunci dorința de a o cunoaște pe fetița care, timp de șase săptămâni, îi neliniștise atâta pe părinții ei și de a cărei soartă se interesase toată societatea Bucureștiului. În vremea aceea, ea forma o singură mare familie. Am urcat, strângând-o pe mama de mână, scara mare a Palatului. Febra și delirul făcuseră să mi se șteargă complet din minte imaginea grațioasă care îmi fermecase plimbările pe când eram de-o șchioapă. De câte ori revăd în minte acea fericită clipă în care, abia răsuflând, cu o bucurie nestăvilită ce trebuie că apărea pe chipu-mi palid, îmi regăsesc și recunosc idolul, subiectul primelor mele visări! Vibrează în sufletul meu trăiri uitate, îmi revine atât de ușor în amintire parfumul imenselor odăi împodobite cu plante cățărându-se pe spaliere aurii sau susurul cristalin al apei ce țâșnea din mica fântână și unduia apoi într-un bazin ornamental de piatră sau cădea printre frunze. Culorile tari ale draperiilor și plantelor păreau să se adune în persoana zveltă și mlădioasă care stătea în mijlocul acestui cadru. Regina purta o rochie de catifea verde intens, împodobită la mâneci, la gât și pe poale cu o bordură de pene cenușii care tremura la cea mai mică mișcare. Chipul ei radios s-a aplecat asupra mea, ea a deschis brațele, iar eu m-am năpustit la pieptul ei, ca o pasăre în cuib. Întrevederea, cu toate amănuntele ei, trăiește încă în mine... Carmen Sylva a vrut să oprească apa din fântână pentru ca eu să aud mai bine cântecul păsărilor.

Elena Văcărescu, *Regi și regine pe care i-am cunoscut*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *să mi se șteargă din minte.* **6 puncte**
2. Menționează vârsta la care autoarea o întâlnește pe Regina Elisabeta, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează o trăsătură fizică a Reginei, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care Regina Elisabeta dorește să o cunoască pe fetiță. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o atitudine a autoarei față Regină, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă eleganța influențează sau nu imaginea unei persoane, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Regi și regine pe care i-am cunoscut* de Elena Văcărescu, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, perspectiva narativă din fragmentul de mai jos.

Adrian se apropie ca un vinovat, cu înfrigurare. El văzu că acoperişul cârciumii era pe jumătate refăcut cu stuf nou. Din marea perdea care adăpostea pe vremuri vitele cărăuşilor, nu mai rămăsese nici urmă. În locul ei, o căpiţă de paie umede, turtită; însăşi cârciuma se scufundase de vreo palmă în pământ. Uşa şi cele două ferestre se aplecaseră într-o rână. […]

Nevăzând nici urmă de băiat, se îndreptă spre uşă. În clipa asta, caraghiosul de păzitor apăru de din-dosul căpiţei, ameninţând cu o bâtă mare şi bodogănind, ca un fel de chelălăială de câine bătut, un şir de vorbe neînţelese. Adrian, liniştit, se opri în faţa acestei arătări puţin obişnuite. […]

Adrian văzu şomoiogul care astupa gaura din perete, îl scoase şi lipi urechea.*

Panait Istrati, *Moartea lui Moş Anghel*

*şomoiog – cantitate mică de paie, de fân, de câlţi etc. răsucite pentru a forma un mănunchi

Notă
Pentru **conţinut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănţuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuaţia – 1 punct)

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte şi să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi *particularităţi de construcţie a unui personaj dintr-un text narativ studiat, aparţinând lui G. Călinescu.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, moral, psihologic etc. al personajului ales;
- evidenţierea unei trăsături a personajului ales, prin două episoade/secvenţe comentate;
- analiza a două elemente de structură, de compoziţie şi/sau de limbaj, semnificative pentru construcţia personajului ales (de exemplu: acţiune, conflict, modalităţi de caracterizare, relaţii temporale şi spaţiale, incipit, final, tehnici narative, instanţe ale comunicării narative etc.).

Notă
Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conţinutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerinţă/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existenţa părţilor componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănţuirii ideilor – 1 punct; abilităţi de analiză şi de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuaţia – 2 puncte; aşezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte şi să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 55

Subiectul I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Nu-mi amintesc cu exactitate prima întâlnire cu părintele Nicolae Steinhardt, dar ea s-a întâmplat cândva în anul 1985. Unul dintre elementele care m-au apropiat concret de el a fost acela că în perioada respectivă, ca seminarist, îl ajutam pe profesorul de limba și literatura română la biblioteca Seminarului Teologic din Cluj-Napoca și acest lucru i-a stârnit interes părintelui, fiindcă avea nevoie de sprijin la biblioteca mănăstirii. Așa se face că, începând din vara lui 1986, am ajuns să-l ajut, după puțințele mele de atunci, să reorganizeze câteva fonduri de carte ale bibliotecii Mănăstirii Rohia.

Întâlnirea mea cu el s-a făcut treptat, nu extraordinar; mult mai târziu am conștientizat sentimentul că-l cunosc dintotdeauna. Totuși, „descoperirea" lui s-a produs pe parcursul întâlnirilor la activitățile din bibliotecă, iar lectura câtorva dintre cărțile lui am făcut-o abia după ce l-am cunoscut ca om. Cred că a fost mai bine că l-am cunoscut mai întâi ca om, față către față, în comportament, chiar din lucrurile mici și abia apoi am realizat personalitatea lângă care mă aflam. Contextul întâlnirii a fost așadar firesc, neanunțat din timp, iar descoperirea personalității sale s-a desfășurat permanent, fără să am, acum, decât pretenția că l-am cunoscut, totuși, destul de puțin.

„Sistemul de lucru" al părintelui Nicolae în biblioteca mănăstirii era unul extrem de îngrijit. Avea o atenție față de carte și față de bibliotecă cum n-am întâlnit la nimeni, nici înainte și nici după aceea. Fiind perfecționist în viață, se comporta la fel și în bibliotecă. Acest fel de a fi izvora din ființa lui. Totul era extrem de bine rânduit. Muncise foarte mult la bibliotecă, o fișase aproape integral, o aranjase tematic și, practic, se identifica cu ea. În ultimii ani, era din ce în ce mai bolnav, lucra doar câteva ore pe zi, la bibliotecă și numai vara. Foarte rar lucra iarna, eventual ducându-și câteva cărți în chilie. Era extrem de conștiincios în a-și încheia munca. […]

Atenția față de carte se manifesta în moduri foarte diverse. A avut grijă să completeze întreaga colecție a revistei Magazin istoric, *solicitând redacției completarea numerelor lipsă din biblioteca Rohiei. La fel a făcut cu numerele lipsă din revistele teologice, pe acestea îngrijindu-se să le și compacteze. Sau: era foarte nemulțumit de faptul că nu avea rafturi potrivite pentru revistele de cultură care aveau format înalt, astfel încât acestea, compactate, să poată sta pe verticală, după regulile biblioteconomiei. […]*

L-am întrebat cum se citește o carte. Și mi-a spus: „Cu creionul în mână". „Bine", i-am zis, „înseamnă că se subliniază și se notează pe carte?". A răspuns prompt: „Nu! Ci ideea pe care ai găsit-o sau citatul care-ți place le copiezi cu creionul pe o coală separată, care îți va rămâne și, eventual, devine fișă".

Ștefan Iloaie, „Părintele Nicolae: omul credinței trăite", în *N. Steinhardt în evocări*, ed. îngrijită de Florian Roatiș

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *i-a stârnit interes.* **6 puncte**

2. Menționează momentul în care începe colaborarea autorului cu părintele Nicolae, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**

3. Precizează modul de lucru al părintelui Nicolae, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**

4. Explică motivul pentru care părintele Nicolae se adresează redacției revistei *Magazin istoric.* **6 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o atitudine a autorului față de părintele Nicolae Steinhardt, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă este importantă sau nu atenția în cadrul desfășurării unei activități, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *N. Steinhardt în evocări*, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

Ca brazdele de fân cosit în floare
Vin spumele troian după troian,
Zbârlite cadențat de uragan
Pe vinetele valuri vuitoare.

Și se izbesc, ajunse la liman,
De granița de piatră zdrobitoare,
Pulverizând dramatica splendoare
În mugetele zbuciumului van.

Nichifor Crainic, *Marea*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct)

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-un roman psihologic studiat.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, moral, psihologic etc. al personajului ales;

– evidențierea unei trăsături a personajului ales, prin două episoade/secvențe comentate;

– analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 56

Subiectul I **(50 de puncte)**

Citește următorul fragment:

De fapt, pe mine nu m-au format cărțile, ci lectura. Există o lume a lecturii, în absența căreia cărțile nu înseamnă nimic. Mai întâi a fost, pentru mine, plăcerea cititului, apoi obiceiul cititului, în fine, monomania cititului. Dar toate acestea sunt trepte inferioare ale actului de a citi. Abia când cititul a devenit pentru mine adicție, am început să pătrund filosofia sa, care este lectura. În lumea lecturii nu mai citești cărți, ci trăiești sub enorma lor boltă, construită din cărți, dar depășindu-le, așa cum o catedrală e mai mult decât pietrele din care e făcută. Depășind cititul către lectură, se poate spune că faci pasul de la zidar la arhitect. […]

Citind genuin, cum o fac copiii, adolescenții și majoritatea adulților, ești asemenea unui turist care, fără niciun ghid, intră într-o biserică barocă. Admiră – sau i se pare că admiră – ici un detaliu de sculptură în porfir, colo o broderie în lemn aurit. […]

Mai întâi e cititul. […] Copilul citește ca să-și modeleze narațiunile proprii, ca niște statui viu colorate sub osul boltit al țestei.

Mai târziu citim ca să ne-mbogățim cunoștințele despre lume, ca să ne odihnim după lungile ore de serviciu, ca să ne satisfacem viciul aventurii […], ca să nu ne plictisim în metrou. […]

Dar vine clipa când, după tone de cărți înfulecate cu o poftă pantagruelică, ai revelația că nu mai citești la-ntâmplare. E clipa când cititul ți se interiorizează, devine una cu mintea și cu trupul tău și când, treptat, cărțile se reînalță, se reașază și capătă-ntre ele vaste goluri, până ce grămada devine edificiu. Căci, dacă cititul e arta plinului, a materialelor brute de construcție, lectura trăiește din goluri: volume, bolți, spații vide arcuite deasupra podelei, între pereții susținuți de contraforți uriași. O vioară plină nu poate scoate sunete și într-o catedrală plină n-ai putea pătrunde. La fel, toate cărțile lumii, reordonate și ierarhizate de sistemul lecturii, formează-ntre ele o uriașă cutie de rezonanță. […]

Treptat începi să-ți dai seama că nu mai citești la întâmplare. Deodată, ceva în carnea delicată a unei cărți te-a frapat. Prima dată înțelegi că nu în carte, ci în tine s-a întâmplat ceva straniu. Ca să retrăiești ce-ai trăit atunci, acel déjà-vu care este semnul adevăratei înțelegeri, recitești cartea, apoi citești tot ce găsești de autorul ei. Treptat, ajungi la scriitori înrudiți spiritual cu primul. Nu mai citești cărți, ci grupuri de cărți, apoi grupuri de grupuri de cărți, ca și când, citind, ai ridica în interiorul minții tale edificiul lecturii înseși. Între cărți diferite înveți să arunci punți și arcuri și, când construcția e gata, deja ea este chiar craniul tău, pe fața interioară a căruia, cu litere minuscule ca ale celor ce scriu Biblia pe un timbru, este transcrisă toată literatura. Abia când nu mai citești cărți, ci citești însăși lectura, îți dai seama că lectura ești tu însuți și că n-ai aflat nimic dintr-o carte care să nu fi fost în tine de la bun început.

Prin urmare, pentru mine Dostoievski, Gongora, Rabelais, Swift, Joyce, Kafka și toți ceilalți scriitori care-au fost și vor mai fi sunt nenumărate personaje ale frescei alegorice întinse pe toți pereții interiori ai edificiului lecturii, și pe care n-o poți contempla decât fiind înăuntru, în centrul ei, și citind așa cum trăiești.

Mircea Cărtărescu, *Edificiul lecturii*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *treptat începi să-ți dai seama.* **6 puncte**
2. Menționează patru scriitori la care face referire Mircea Cărtărescu, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează care sunt stadiile actului de a citi în viziunea autorului, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care autorul consideră că cititorul nu află nimic dintr-o carte care să nu fi fost în el însuși *de la bun început.* **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificația fragmentului: *În lumea lecturii nu mai citești cărți, ci trăiești sub enorma lor boltă, construită din cărți, dar depășindu-le, așa cum o catedrală e mai mult decât pietrele din care e făcută. Depășind cititul către lectură, se poate spune că faci pasul de la zidar la arhitect.* **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă lectura își pune sau nu amprenta asupra destinului unui om, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din textul *Edificiul lecturii* scris de Mircea Cărtărescu, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind rolul stilistic al verbelor la modul condițional-optativ.

N-ai dezmierda, de n-ai ști să blestemi;
surâd numai acei care suspină
Azi n-ai zâmbi, de n-ar fi fost să gemi
de n-ai fi plâns, n-ai duce-n ochi lumină.

Și dacă singur rana nu-ți legai
cu mâna ta n-ai unge răni străine
N-ai jindui după un colț de rai
de n-ai purta un strop de iad în tine.

Căci nu te-nalți în slăvi până nu cazi
cu fruntea grea în pulberea amară.
Și dacă-nvii cu cântecul de azi
e c-ai murit cu lacrima de-aseară.

Radu Gyr, *Antiteze*

Notă
Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct)
În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ studiat, aparținând lui Ion Creangă.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- prezentarea statutului social, moral, psihologic etc. al personajului ales;
- evidențierea unei trăsături a personajului ales, prin două episoade/secvențe comentate;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative etc.).

Notă
Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 57

Subiectul I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Gripa spaniolă făcea încă ravagii, astfel că eram mereu în vizite printre soldații englezi, francezi și români, doborâți de această cumplită maladie. Doctorii mă avertizau mereu de pericolul contagiunii și mă sfătuiau să nu-i las pe pacienți să-mi sărute mâna. Dar bântuind aproape doi ani printre toate formele de boli contagioase, fără a-mi lua nici cele mai elementare precauțiuni eram ca surdă la insistențele lor, convinsă fiind că eram imună. De data asta însă, n-am mai avut același noroc și, la scurt timp după întoarcere m-am îmbolnăvit, plătind astfel tributul bolii exact atunci când toți erau dornici să mă glorifice pentru ceea ce, în termeni atât de elogioși, numiseră bravura și rezistența mea eroice. Pentru câteva zile se temuseră chiar că-și vor pierde Regina, de care aveau încă, atâta nevoie.

Cred că eram cu mult mai epuizată decât îmi dădeam seama; imensul efort de până atunci era la final dar eu parcă nu mă mai puteam adecva la pace și liniște. [...] Oricum, pentru aproape trei săptămâni, într-adevăr am fost foarte bolnavă.

Nu mai fusesem niciodată bolnavă, în afară de o flebită după nașterea celui de-al șaselea copil, și mărturisesc că am amintiri teribil de neplăcute de pe urma acelor douăzeci de zile de suferință.

Tocmai planificasem cu mult entuziasm un banchet uriaș, în cinstea soldaților englezi, francezi și români, care urma să aibă loc în Sala de bal a vechiului palat. [...] Totul era pregătit; mă îngrijisem personal de fiecare detaliu, dar exact cu o seară înainte, ticăloasa de gripă m-a pus la pat. Mă gândeam că mă voi trezi a doua zi, bazându-mă pe energia mea obișnuită dar a fost numai o iluzie; nu puteam să-mi ridic capul de pe pernă, abia vedeam [...] A doua zi, când au venit să-mi povestească ce mare succes a avut banchetul, m-am întors cu fața la perete și i-am rugat să tacă: și numai auzul cuvântului „mâncare" era mai mult decât puteam suporta. Credeam că nu voi mai putea pune niciodată vreo îmbucătură în gură. Căci ăsta e felul în care își tratează celebra gripă spaniolă, victimele!

În timpul bolii am avut halucinații stranii – parcă aș fi fost dedublată în permanență și simțeam celălalt eu al meu stând întins lângă mine, luând tot felul de forme. [...] Era ceva oribil.

Diana Mandache, *Regina Maria a României. Capitole târzii din viața mea. Memorii redescoperite*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *făcea încă ravagii*. **6 puncte**
2. Menționează afecțiunea de care suferă Regina după nașterea celui de-al șaselea copil, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează o manifestare a gripei spaniole, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică principala cauză pentru care Regina nu participă la banchet. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o trăsătură morală a Reginei, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă este importantă sau nu puterea exemplului personal în situații critice, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Regina Maria a României. Capitole târzii din viața mea. Memorii redescoperite* de Diana Mandache, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

Același loc iubit umbrești
Și-un colț de cer întreg cuprinzi,
Nuc falnic, strajă din povești,
Deasupra casei părintești
Aceleași crengi întinzi...

De veacuri fruntea nu ți-o temi,
Ții piept când vin furtuni năval
O, de-ai putea să mai rechemi
La poala ta și-acele vremi
De trai patriarhal!*

Acel șirag de mândre veri
De cari mi-aduc aminte-abia
Asemeni unor dragi păreri
Ce-au legănat în mângâieri
Copilăria mea...

Șt. O. Iosif, *Nucul*

**patriarhal* – tradițional, rustic, bătrânesc

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct)

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ studiat, aparținând lui Marin Preda.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, moral, psihologic etc. al personajului ales;
– evidențierea unei trăsături a personajului ales, prin două episoade/secvențe comentate;
– analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 58

Subiectul I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Sunteți, în Franța, scriitoare de limbă arabă (publicați în traducere la Actes Sud). Ați plecat din Liban în 1989, chiar cu un an înainte de sfârșitul războiului civil. V-ați gândit vreodată să vă întoarceți? Iar dacă nu, de ce scrieți în continuare în arabă?

Da, așa s-a întâmplat, dar în perioada aceea fusesem cuprinsă de o angoasă teribilă în privința copiilor mei. Mă tot întrebam de ce rămân în Liban, fiindcă aveam o soră care era studentă la Paris și care mă îndemna tot timpul să vin și eu acolo. Căpătasem, în Liban, fobia aceasta legată de faptul că voi pierde pe cineva – moartea sosea, în timpul războiului, imprevizibil și gratuit –, și mi-am dat seama că nu mai aveam de multă vreme nimic de făcut în țara aceasta; resimțeam chiar un fel de ură față de ea și voiam să plec, probabil că aș fi plecat și dacă aș fi știut că războiul urma să se termine în curând.

Când s-a terminat războiul, v-ați gândit să vă întoarceți?

De fapt, nu, fiindcă războiul nu s-a încheiat cu adevărat nici până astăzi. Pentru a încheia un război, trebuie stabilită o pace, o pace socială – visul pe care l-am cunoscut în Liban și eu în epoca tinereții mele –, dar această pace nu s-a realizat, e ca o rană care nu se închide. Nu s-a făcut nimic cu adevărat, în Liban, pentru a se ajunge la o veritabilă pace socială. Fiecare dintre beligeranți a rămas pe aceeași poziție în care se afla în timpul războiului. Acum războiul e politic, geografic, social – nu mai există conflicte armate, dar războiul mentalităților continuă. El capătă mai multă putere și mai mare amploare odată cu ascensiunea liderilor religioși. [...]

Care e, așadar, domeniul dvs. de luptă în scris?

E condiția umană, în raport cu violențele istoriei, ale comunităților, cu singurătatea, cu inocența, cu dorința de a rezista; scriu despre cum poți iubi viața în condiții care sunt atât de dificile; scriu, de asemenea, despre străini, despre marginali. Acesta e domeniul meu de luptă.

„Interviu cu scriitoarea de origine libaneză Hoda Barakat”, de Adina Dinițoiu, *litero-mania.com*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *mi-am dat seama*. **6 puncte**
2. Menționează teama resimțită de scriitoare în Liban, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează temele abordate de scriitoarea libaneză, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică din ce cauză scriitoarea intervievată a părăsit țara natală. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, posibilul final al războiului, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă politica/ istoria ne influențează viața, raportându-te atât la informațiile din fragmentul dat, cât și la experiența personală sau culturală. 20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, perspectiva narativă din fragmentul de mai jos:

Simina, fată harnică, se sculase des-de-dimineață, căci avea urzeală-n război, și la război hărnicia se măsoară cu cotul.

Neacșu, tatăl ei, ieșise în pădure să caute lemn de juguri, și ea ședea singură la războiul pus în o poiată din fața casei.

La moarte s-ar fi gândit Simina, dar la lorgovan nu. Nu-i vorba, era un timp când se gândea și dânsa mult și pe când se gândea, se pomenea că plânge. Însă fetele nu pot porni ca flăcăii pe urma gândului lor, ci stau și se gândesc și așteaptă și plâng, iară gândul te părăsește când vede că nu te iai după el, și atunci se curmă și plânsul. Era frumoasă Simina și se știa frumoasă. Încă pe când era copilă simțea că toți se uită după dânsa, iar de când se făcuse fată mare, îi spuneau alții în fieștecare zi că e frumoasă, și se vedea și ea însăși în ochii flăcăilor. Iar fetele frumoase pot să aleagă din plin. Cu toate acestea, Simina nu și-a ales ca pe lorgovan.

S-a nimerit așa. Pe când alți flăcăi se ațineau mereu după dânsa, feciorul lui Busuioc stetea departe și numai din când în când îi zicea câte-o vorbă, pe care numai dânsa putea s-o înțeleagă, și nici aceasta nu era vorbă de dragoste, ci vorbă scurtă, a omului ce vrea să-și ascundă durerea. Astfel a stat timp de trei luni aproape de dânsul, iar când era să plece dânsa, el trei zile de-a rândul n-a mai dat pe acasă, pentru ca nu cumva să deie față cu dânsa.

Ioan Slavici, *Pădureanca*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ studiat, aparținând lui Liviu Rebreanu.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, moral, psihologic etc. al personajului ales;
– evidențierea unei trăsături a personajului ales, prin două episoade/secvențe comentate;
– analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 59

Subiectul I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Între aceste realități, și cea mai dătătoare de fericire, a fost, de bună seamă, venirea pe lume a acelei mult așteptate odrasle. În decuseara zilei ce a precedat întâmplarea, semnele sosirii sporiseră și Hasdeu alerga după ajutorul de trebuință, revenea cu mângâieri calde și duioase lângă patul soției, care suferea eroic; ieșea din nou, reintra, într-o fierbere și nerăbdare de om sensibil cum era. Și iată că a doua zi, după ce aurora suflase de la geamuri umbrele și poleise odăița cu razele de aur vechi ale soarelui tomnatic, poposi între scutece, proaspăt despăturite, o fetiță rotofeie, cu păr negru ondulat, cu ochii căprui, aproape negri, cu sprâncene scrise firișor, salutându-și oaspeții pe limba ei și a tuturor brotacilor, ca un semn parcă anume al naturii [...] Sănătatea deplină a mamei și cele patru kilograme și jumătate, ce cântărea musafirul trandafiriu, dădu tatălui zile de rară euforie. Semne de voinicie în trupul rotunjor, în mâinile nervos agitate, în lăcomia suptului, aduseră nădejdi temeinice în casă și bucurii prietenilor, cărora Hasdeu le dase vestea. În redacția ziarului Traian, *la sediul societății „Românismul" al cărui președinte va fi, pe sălile* Academiei, *în casele prietenilor, până la* Ion C. Brătianu, *vestea odraslei lui Hasdeu porni ocol. Felicitări, urări, angajamente de botez și acceptarea prietenului politic Brătianu de a-i fi naș, sporesc bucuria lui paternă. Și botezul veni curând, când* doamna Iulia Hasdeu, *complet restabilită, prezentă celor de față pe* domnișoara Iulia Hasdeu, *ai cărei ochi mari roteau priviri catifelate către obrazele ce aplecau zâmbet asupră-i.*

După ritualul curățeniei trupești, când neofita, oprindu-se din protestările guturale, fu predată în mâinile marelui ministru îndrumător de țară, și când, după datinile locului, se aduse tava de argint cu acele „amulete" pline de semnificație, precum: un ban de aur, o cruciuliță, un condei, o floare, o bomboană și alte obiecte, consacrate ca binevestitoare, și o prezentă creștinatei, privirile tuturor celor de față așteptară deciziunea acelor indecise mânuțe ce lunecau pe deasupra, cu răsturnări și ciocniri, care învederau energie. Hasdeu se grăbi să aducă și o carte între aceste semne promițătoare. Ochii copilei se fixară asupra tuturor, tava îi fu convenabil servită, rând pe rând, și când tatăl aștepta căderea sorțului pe carte, mânuța prinse voinic condeiul de aur, unul dintre darurile nașului, agățând în degetul mic și ramul subțire al florii. De aici, comentarii bogate, preziceri de rigoare și asigurări de fericire pentru mulțumirea părintelui.*

C. Manolache, *Scânteietoarea viață a Iuliei Hasdeu*

**neofit* – persoană care a îmbrățișat de curând o nouă religie

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *le dase vestea.* **6 puncte**

2. Menționează anotimpul nașterii Iuliei Hasdeu, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**

3. Precizează alegerea micuței Iulia, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**

4. Explică motivul pentru care Hasdeu se simte fericit. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o trăsătură morală a lui Hasdeu, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă împărtășirea emoțiilor cu prietenii este sau nu benefică, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Scânteietoarea viață a Iuliei Hasdeu* de C. Manolache, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

Lunca mie drăgălașă, de-a mea inimă cântată,
Ieri frumoasă și-nverzită, astăzi zace inundată,

Căci Siretul, mire barbar, de iubirea lui aprins,
În a sale brațe crunte a răpit-o și cuprins.

Dragă luncă! Iarba-ți verde și a florilor comoară
Dispărut-au sub potopul ce din treacăt le omoară.

Apele mereu se suie; toate paserile-n zbor
Țipă jalnic, îngrozite pentru cuiburile lor.

Vasile Alecsandri, *Ciclonul*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct)

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ studiat, aparținând lui G. Călinescu.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, moral, psihologic etc. al personajului ales;
- evidențierea unei trăsături a personajului ales, prin două episoade/secvențe comentate;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 60

Subiectul I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Aveam șapte ani când tatăl meu, după mari străduințe, intra în stăpânirea completă a moșiei străbune de la Văcărești, pe care, până atunci, o împărțise cu frații și surorile sale. [...]

Prima zi la Văcărești eu o respir, ca și cum m-ar înconjura încă cu parfumurile și magia ei. Mama, așezată pe o bancă alături de guvernanta englezoaică, admira prispa de piatră spre care urcau șase trepte de marmoră. [...]

Plăcerea hoinărelilor mele nu a rămas singura în splendoarea peisajului al cărui farmec pur mă cotropea înainte de a fi cunoscut pricinile visării. Năzuiam să cunosc țărăncuțele pe care le priveam de departe în costumele lor de culori aprinse-roșii, albastre, aurii-roșcate, galben-șofran. Treceau pe potecuța dinspre capătul parcului, unde mi se permitea să mă duc. Le vedeam săltând peste puntea ca o pasarelă, purtând pe creștet un vas de lemn sau de aramă; ori sub braț coșuri cu legume, pășind prin iarbă cu picioarele goale și având prinse la cingătoare flori de câmp; de acolo, de sus, mă alintau cu un surâs, iar eu le primeam gestul de adorație. Când treceau țăranii, privirile îmi erau atrase de dulamele lor lungi și albe. [...] Dorința mea cea aprinsă era de a le vorbi acestor oameni, de a le cunoaște îndeletnicirile, pentru mine o taină.*

Cu acei țărani de care guvernanta noastră englezoaică, miss Allan voia să ne țină departe cu orice chip, cărora nu le îngăduise să-i vobească decât în picioare în fața ferestrei de unde ea inspecta prin ochelari împrejurimile, aveam să jucăm la horă duminica. Lucrul era hotărât. Horele țărănești sunt atât de frumoase și de greu de învățat. „Trebuie ca micuțele să le învețe" a decretat mama. Eu și Zoe căutam la ea cu adorație și tremuram de bucurie. „Micuțele" eram noi. Și chiar a doua zi era duminică. Deja un zumzet ca de albine venea de departe până la noi, tărăgănat și inegal. Scârțâiau viorile, căci sâmbăta seara țăranii se adunau sub teii de lângă han. Miss Allan prevenea, reamintind de bețivi și de drumeți sosiți de pe meleaguri îndepărtate. Mama rămânea însă pe poziția ei: „Micuțele vor ieși mâine la horă."[...]

Exact la ora patru după-amiază, miss Allan ne conducea la horă, căci nu-și permitea să discute voința „Doamnei" pe care ea o iubea și o respecta, dar, după ea „Doamna" mergea totuși prea departe. [...] Apariția noastră stârni senzație; jocul se opri și, drept urmare, hora se sfărâmă ca un pahar; peste mulțime și viori se așternu deodată liniștea. [...]

Miss Allan șopti ceva starostelui și hora se reluă, legănată, lentă la început, apoi din ce în ce mai vioaie și, deodată, un flăcău mă luă de mână, iar din partea cealaltă mă prinse o fată ce purta pe creștet o coroniță de anemone; mă învârteam, săream, gâfâiam, chiuiam de bucurie; viorile erau la un pas de mine, urmărindu-mă; lăutarii tuciurii care le mânuiau săreau la fel ca mine; mă fura plăcutul ritm alert și băteam din picioare în aerul înfierbântat. [...] Cât era de bine și de plăcut simțindu-ne o parte a acelui tot înlănțuitor și puternic; ghetele izbeau pământul stârnind praful; căciulile de miel se așezau pe frunțile transpirate; mânecile cămeșilor de in sau de cânepă se ridicau, lăsând brațele goale. [...]*

De la o duminică la alta lecțiile se însușeau tot mai bine; începeam să cunoaștem numele, sensul, originea dansurilor și mișcările lor felurite. Sunt dansuri care se joacă-n doi, altele le încearcă numai bărbații în fața celorlalți. Statura lor înaltă, exclamațiile puternice, goana jocului îți fac frică. Acești dansatori sunt călușari și strigătele lor se explică: ei reproduc în felul lor dansurile străvechi cu care păstorii acopereau țipetele pruncului Jupiter să nu le audă tatăl său, flămândul Saturn, și să-l devoreze...

Elena Văcărescu, *Memorii*

**cingătoare* – fâșie de pânză, de mătase, de piele etc. care servește cuiva la înfășurat mijlocul
**staroste* – conducător, șef, fruntaș

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *intra în stăpânirea completă*. **6 puncte**
2. Menționează care este naționalitatea guvernantei fetițelor, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează un motiv pe care îl invocă guvernanta pentru a împiedica participarea fetițelor la horă, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică în ce constă diversitatea dansurilor populare, ținând cont de patru aspecte semnificative. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o trăsătură morală a mamei autoarei, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă dansurile populare pot fi sau nu o formă de exprimare a emoțiilor și sentimentelor într-un cadru socio-cultural, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Memorii*, cât și la experiența personală sau culturală.
20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, rolul notațiilor autorului în fragmentul de mai jos.

ACTUL ÎNTÂI

DECORUL: O piață într-un orășel de provincie. În fundal, o casă cu etaj, la parterul căreia se află o băcănie; se intră printr-o ușă cu geam, după ce se urcă două, trei trepte. [...] Pe dreapta, puțin pieziș, fațada unei cafenele; deasupra cafenelei, un etaj cu o fereastră. În fața terasei de la cafenea se află mai multe scaune ce avansează chiar către centrul scenei. [...] E vară, duminică, aproape de amiază. Jean și Bérenger se vor așeza la o masă. La ridicarea cortinei, scena va fi traversată în tăcere de o femeie care ține sub un braț un coș de piață gol, iar sub celălalt – o pisică. [...]

BĂCĂNEASA: Ia uite-o și pe-asta! (Către bărbatu-său, care e în prăvălie:) Ia uită-te la ea ce face pe grozava. Nu mai vrea să cumpere de la noi. (Băcăneasa dispare, scena e goală câteva secunde.)

Din dreapta apare Jean: în același timp, din stânga apare Bérenger. Jean e îmbrăcat foarte îngrijit: costum maro, cravată roșie, guler detașabil scrobit, pălărie maro. Are obrajii cam roșii; poartă pantofi galbeni, bine lustruiți. Bérenger e neras, cu capul descoperit, părul nepieptănat, hainele șifonate: e însăși imaginea neglijenței, are aerul foarte obosit, somnolent; din timp în timp cască de oboseală.

JEAN (venind din dreapta): Iată-te. În sfârșit, Bérenger.

BÉRENGER (venind din stânga): Bună. Jean.

JEAN: Ca de obicei, în întârziere! (Se uită la ceas:) Trebuia să ne întâlnim la 11:30. Acum e-aproape douăsprezece.

BÉRENGER: Iartă-mă. Mă aștepți de mult?

JEAN: Nu, abia acum am sosit, după cum vezi.

Se îndreaptă amândoi către o masă de pe terasa cafenelei.

Eugen Ionescu, *Rinocerii*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unei drame postbelice studiate.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea dramei studiate într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două scene relevante pentru tema dramei studiate;
- analiza a două componente de structură și de limbaj, semnificative pentru drama studiată (de exemplu: acțiune, personaj, notațiile autorului, conflict dramatic, registre stilistice, limbaj, act, scenă etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 61

Subiectul I **(50 de puncte)**

Citește următorul fragment:

Din Antarctica până în Papua Noua Guinee, de la Polul Sud până în Africa și Nepal, din India și Tibet până în Europa, din America de Nord până în America de Sud și din Alaska până în Mongolia și Siberia cu Polul Nord, nimic nu a scăpat Mariei Marinescu*. La 67 de ani, ea este hotărâtă ca explorările să nu se termine aici. Călătoriile sale sunt călătorii ale cunoașterii. Studiază civilizațiile vechi, populațiile care trăiesc în zone îndepărtate, cu tradiții ancestrale.

Ce v-a îndemnat să faceți aceste călătorii?

Precedentul acestor călătorii l-au reprezentat drumețiile din țara mea. Eu sunt pasionată de istoria, cultura, filosofia de viață a popoarelor și atunci caut să călătoresc cât mai mult și să cunosc cât mai mulți oameni. Înainte de '89 am făcut excursii cu elevii mei din Maramureș până în Dobrogea, din munții Călimani până pe Rarău-Giumalău, locul unde se păstrează relicve ale istoriei vechi a poporului român. În plus, de mică am fost pasionată de expedițiile celebre scrise de Jules Verne, pe care le-am citit în întregime și pe care chiar și acum le mai citesc.

Cum alegeți o destinație de călătorie?

Nu pot spune cu exactitate ce anume mă cheamă într-o direcție sau alta. Este ceva care apare în sufletul meu, eu spun că este o chemare care mă determină să plec cu gândul în direcția aceea. În clipa când acest gând s-a fixat, încep să construiesc: citesc foarte mult, mă documentez despre zona respectivă și despre tot ceea ce s-a întreprins deja în alte expediții acolo. […]

Care este locul cel mai drag dintre cele vizitate?

Pentru mine, Mongolia este cel mai plăcut loc din lume. Este o țară imensă, cu zone de sute de kilometri nelocuite. Întâlnești păstori care trăiesc în iurte. Sunt doar trei-patru orașe mai importante. În rest, mergi călare. […] Este fantastic. Aici am simțit senzația de libertate și faptul că nu depinzi de absolut nimic și de nimeni. Poți să stai acolo o lună, te hrănești cu ce îți oferă natura, nu-ți trebuie altceva.

Ce alte sentimente vă încearcă de-a lungul călătoriilor?

Dacă în Mongolia am simțit ce înseamnă libertatea cu adevărat, în Papua Noua Guinee și pe Insula Paștelui am conștientizat sentimentul fericirii depline. Am fost în 2003 în Australia și Oceania și doream foarte mult să ajung în Papua Noua Guinee, despre care lumea îmi spunea că este o țară periculoasă. Inițial am fost dusă pe o insulă așezată pe un recif de corali – o zonă absolut superbă. Apoi, fiindcă doream să călătoresc în zona montană, am primit doi ghizi – doi tineri papuași. Inițial îmi era nițel frică de ei […], dar până la final ne-am împrietenit și am descoperit că sunt oameni foarte pașnici. M-au invitat să le vizitez satul de colibe și a fost o experiență extraordinară. Acolo am văzut pentru prima dată o pasăre unicat – kasoay – care are, se pare, reminiscențe din perioada glaciațiunii. […] Ei bine, în mijlocul acestor oameni care seară de seară se adună în jurul focului pentru a mânca, dansa și cânta m-am simțit fericită. […]

Cum ați defini exploratorul?

A fi explorator înseamnă a-ți alege o viață pentru a cunoaște. Explorarea reprezintă o călătorie a cunoașterii, în special a cunoașterii oamenilor, a vedea cum trăiesc ei și a recunoaște că până la urmă ceilalți sunt tot oameni ca și noi. Nu există nicio diferență între boșimanii din deșertul Kalahari și un papuaș din Papua Noua Guinee. Există doar moduri diferite de a opta pentru o cale sau alta în viață.

„În jurul lumii", interviu cu Uca Marinescu, de Alice-Claudia Gherman

**Maria Uca Marinescu* – (n. 15 mai 1940) este o exploratoare română, ce deține funcția de președinte al Comisiei de Sport și Mediu din cadrul Comitetului Olimpic Român

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *nimic nu a scăpat*. **6 puncte**

2. Menționează o sursă de inspirație pentru călătoriile de explorare, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**

3. Precizează modul în care intervievata alege destinația unei călătorii, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. 6 puncte

4. Explică ce anume a generat sentimentele de teamă și de fericire din timpul călătoriei în Noua Guinee și în Insula Paștelui. 6 puncte

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, opinia autoarei despre ce înseamnă a fi explorator, așa cum reiese din text. 6 puncte

B. **Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă marii exploratori din toate timpurile au contribuit sau nu la schimbarea percepției asupra lumii, raportându-te atât la informațiile din interviul cu Maria Uca Marinescu, cât și la experiența personală sau culturală.** **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, două moduri de expunere folosite în textul de mai jos. **(10 puncte)**

Iorgovan se opri, și parcă-i venea să se întoarcă.

Aici era Simina.

Ce să-i zică? ce să-i facă? ce voia el cu dânsa?

Putea el, om în toată firea, să-i spună c-a venit atâta drum de dragul ei?! Ori putea să-i spună că numai din întâmplare a nimerit pe aici?!

Dar de unde știa el ce poate și ce nu poate?! [...]

S-a nimerit așa. Pe când alți flăcăi se ațineau mereu după dânsa, feciorul lui Busuioc stetea departe și numai din când în când îi zicea câte-o vorbă, pe care numai dânsa putea s-o înțeleagă, și nici aceasta nu era vorbă de dragoste, ci vorbă scurtă, a omului ce vrea să-și ascundă durerea.

Văzându-l acum intrat pe portiță, ea își curmă lucrul, aruncă ochii la el, puse încet suveica pe pânza întinsă, apoi se ridică și-și făcu cruce.

Un fior, unul singur, îi trecu tot trupul și o aruncă cu un an în urmă: îi venea să închidă ochii și să se repeadă la el. [...]

— Așa-i că te miri? zise el oprindu-se în fața ei, însă fără de a privi drept la dânsa.

— Nu știu – îi răspunse ea, începând să tremure – știu însă că-mi pare bine.

— Am venit să te iau la seceriș!

— Mai știu și eu?! zise ea. Taica n-avea de gând să meargă...

Ioan Slavici, *Pădureanca*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct)

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea

(30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj într-o comedie de I.L. Caragiale.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales;

– evidențierea unei trăsături a personajului ales prin două scene comentate;

– analiza a două componente de structură și de limbaj, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, personaj, notațiile autorului, conflict dramatic, registre stilistice, limbaj, act, scenă etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 62

Subiectul I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Radu Szekely, în vârstă de 43 de ani, este co-fondator al Școlii Finlandeze din Sibiu și expert în educație la Comisia Europeană. A fost elev al Colegiului Național „Octavian Goga" din Sibiu și apoi a absolvit Universitatea „Lucian Blaga". A fost profesor de engleză și limba română în oraș până în anul 2000. În 2003 a absolvit și cursurile Universității din Turku, Finlanda, și de atunci a continuat ascendența în cariera sa europeană în domeniul educației.

Sunteți co-fondator al școlii Finlandeze din Sibiu. Cum a apărut ideea și cum a decurs implementarea acestui sistem în Sibiu?

Radu Szekely: A fost un efort de echipă. De fapt nu a fost extrem de dificil, nu mai dificil decât orice alt început, decât orice altă afacere pe care o pornești în mediul privat. Am avut o idee și am pus-o în practică. A însemnat multă birocrație la început pentru obținerea autorizațiilor și ulterior a autorizării de funcționare, iar găsirea unui sediu potrivit nu a fost neapărat ușoară. Poate cel mai dificil aspect a fost, și rămâne în continuare, recrutarea cadrelor didactice: am pus accent foarte mare în recrutare pe vocație, pe capacitatea de a lucra cu copiii și nu cu manualul sau programa, pe abilitățile de adaptare la nevoile diverse ale celor școliți. În rest, cred că am avut norocul să construim pe un val de popularitate al modelului finlandez, care a fost foarte bine primit de publicul larg, dar și de autoritățile responsabile cu învățământul la nivel de județ. […]

Cât de diferită este școala finlandeză față de cea românească?

R.S.: Dacă ne gândim la obiective absolute, nu există diferențe: ambele au ca scop modelarea unor adulți autonomi care să contribuie la dezvoltarea societății. Este foarte diferită însă din multe puncte de vedere când vine vorba despre modul de lucru și modalitățile de organizare a învățării. Școala finlandeză se bazează pe o filosofie eminamente constructivistă, pe învățare experimentală, pe când școala românească funcționează, în mod tradițional, după metodologia behavioristă. Adică, în România, plecăm de la ideea că în anumite condiții date, toți elevii pot învăța la fel și vor dobândi o înțelegere identică, vor ajunge la un comportament care poate fi măsurat cu aceleași instrumente; deci învățare după calapod. Prin contrast, în Finlanda învățarea înseamnă o căutare a sensului unei experiențe, cunoașterea este construită de către elev, care dezvoltă propria lui înțelegere prin experiență, urmând ca apoi să aplice acea înțelegere în contexte similare sau să încerce aplicarea în contexte diferite. Deci, din punct de vedere al modului de dezvoltare a curriculumului și de proiectare a predării sunt diferențe fundamentale: în România ne concentrăm în continuare pe conținutul unic care urmează să fie învățat și pe influența mediului asupra procesului de învățare, pe când în Finlanda interesul este pe încercările elevului de a-și crea propria învățare pe baza unor experiențe în medii diferite. Și pe asta cred că trebuie pus accentul când se compară cele două sisteme. Se vorbește mult despre diferențe superficiale, cum ar fi durata orelor de curs sau dotarea claselor. […]

Cum a fost pentru dumneavoastră să vă formați în mijlocul școlii românești? Ați fost elev de 10?

R.S.: Sunt un produs al sistemului românesc de învățământ și nu am negat niciodată acest lucru, nici nu mi-a fost vreodată rușine. Am avut o învățătoare fenomenală, care cu 42 de copii în clasă a reușit să ne facă pe fiecare să învățăm ceva: să citim, să scriem, să socotim și încă ceva ce ne plăcea fiecăruia. Am ieșit din ciclul primar cu dorința de a învăța și asta cred că a fost cel mai important lucru. Pe urmă am învățat cam ce am vrut și am ajuns să navighez prin materiile care nu îmi plăceau. Nu am fost elev de 10 decât la disciplinele care îmi plăceau, pentru care aveam o pasiune. […]

Interviu cu sibianul propus să fie ministru al Educației: „Ne mai trebuie 30 de ani...", de Denisa Laicauf, *turnulsfatului.ro*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *un efort de echipă*. **6 puncte**

2. Menționează care sunt profesiile practicate de Radu Szekely până în anul 2000, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**

3. Precizează care au fost cele două aspecte favorabile implementării sistemului educațional finlandez în Sibiu, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**

4. Explică ce determină o diferență semnificativă între sistemul românesc și cel finlandez. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o trăsătură a autorului în perioada școlarității, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă sistemul de învățământ poate avea sau nu influențe fundamentale asupra constituirii personalității unui individ, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din interviul cu Radu Szekely, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, perspectiva narativă în fragmentul de mai jos.

Mă iubea de cincisprezece ani. Știam că sunt pasiunea lui rămasă din adolescență, cum rămâne puțin ilogică și copilăroasă mintea bolnavilor după meningită. Acum cincisprezece ani eram, mi se spune și astăzi, cea mai frumoasă fată din orășelul nostru.[…]

E de prisos să-ți mai spun că D. era mai toată ziua la noi. Știam de la o soră a lui – erau două – cât mă iubește, și poate că iubirea lor pentru mine venea din faptul că era alimentată de pasiunea importantă a fratelui pentru mine. Ceea ce am știut mai târziu – după ce m-am măritat am aflat de la un coleg al lui – e că D. era invidiat de tot liceul, că avea un fel de nevăzută și emoțională aureolă, pentru că toți colegii lui îl vedeau pe stradă, la tenis, la conferințele Cercului militaro-civil, în apropierea și tovărășia mea și a lor. Ele erau însă urâte. E adevărat că plătea destul de scump această distincție. Îl puneam să-mi scrie lecțiile, să-mi rețină bilete la teatru, să ducă scrisorile direct la gară și să ia răspunderea tuturor lucrurilor prin casă, căci mama era cu mine foarte severă.

Camil Petrescu, *Patul lui Procust*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unui text narativ studiat, aparținând perioadei postbelice, scris între anii 1960 și 1980.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două episoade/secvențe relevante pentru tema textului narativ studiat;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru textul narativ studiat (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 63

Subiectul I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Cotroceni, martie 1910

Simt dorința de a-mi așterne pe hârtie amintirile, ca să mi le pot rechema în minte în anii ce vor urma; sunt atâtea lucruri pe care mă tem să nu le uit, dar nu știu câtuși de puțin în ce ordine am să le povestesc. Acesta nu se vrea a fi un jurnal și va fi prost scris. Niciodată n-am fost în stare să scriu cum trebuie – se pare, vai, că multe capete regale suferă de slăbiciunea aceasta –, cu toate că am fost educată cu grijă și am avut toate șansele pe care le-au avut și alte fete. Acum am aproape 35 de ani și trăiesc deja de 17 ani în țara aceasta – uneori mi se pare că au fost foarte lungi, dar alteori parcă ieri am sosit aici, în țara aceasta necunoscută. Acum a devenit casa mea și o iubesc, dar primii ani au fost plini de greutăți, pe care am să le povestesc, una câte una. Cred că, privind înapoi, avem tendința de a vedea lucrurile în timp ce le suferim, suntem înclinați, poate, să le exagerăm, sau poate să rămânem orbi cu desăvârșire la cealaltă parte a situației.

M-am căsătorit la doar 17 ani. Am avut o copilărie minunat de fericită, din care voi mai povesti din când în când, cu inima plină de recunoștință. Am fost cea mai mare dintre cele patru surori, dar Alfred, singurul nostru frate, era cu un an mai mare decât mine. M-am născut în Anglia, la Eastwell Park, unde mi-am petrecut primii ani din viață, dar am și călătorit mult cu familia, căci tata era în Marină, iar mama – mare ducesă, singura fiică a țarului Alexandru II, care a fost, după cum se știe, ucis în împrejurări atât de cumplite tocmai când era pe cale, probabil, să dea țării o constituție. Așadar, din fragedă copilărie am călătorit din Anglia în Rusia și înapoi de mai multe ori, dar nu am decât amintiri foarte încețoșate despre bunicii mei din Rusia. [...]

Firește, pentru restul lumii cea mai interesantă de departe este bunica mea, Regina Victoria. Îmi amintesc că, pentru a deosebi bunicile una de alta, pe când eram foarte mici, le numeam Bunica-regină și Bunica-țarină. Totuși, ce aer de interes respectuos domnea întotdeauna în jurul Bunicii-regină! Și câtă demnitate în femeia aceea micuță.

Maria, Regina României, *Jurnal de război 1916-1917, precedat de însemnări în 1910-1916*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *a-mi așterne pe hârtie*. **6 puncte**

2. Menționează două sentimente ale reginei față de țara în care trăiește, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**

3. Precizează atitudinea reginei față de anii copilăriei, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**

4. Explică motivul pentru care Regina Maria a călătorit mult în copilărie. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, opinia reginei referitoare la bunica sa, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă lectura jurnalului unor personalități aparținând caselor regale din Europa este sau nu importantă, raportându-te atât la informațiile din fragmentul citat, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

Când însuși glasul gândurilor tace
Mă-ngână cântul unei dulci evlavii...
Atunci te chem: chemarea asculta-vei?
Din neguri reci plutind te vei desface?

Puterea nopții blând însenina-vei
Cu ochii mari și purtători de pace?
Răsai din umbra vremilor încoace
Ca să te văd venind – ca-n vis, așa vii.

Cobori încet... aproape, mai aproape,
Te pleacă iar, zâmbind, peste-a mea față,
A ta iubire c-un suspin arat-o.

Cu geana ta m-atinge pe pleoape,
Să simt fiorii strângerii în brață,
Pe veci pierduto, vecinic adorato!

Mihai Eminescu, *Când însuși glasul*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct)

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-o dramă postbelică studiată.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales;
- evidențierea unei trăsături a personajului ales prin două scene comentate;
- analiza a două componente de structură și de limbaj ale dramei studiate, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict dramatic, modalități de caracterizare, notațiile autorului, registre stilistice, limbaj, act, scenă etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 64

Subiectul I (50 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

De curând şi, în sfârşit, Asociaţia Parcul Naţional Văcăreşti (APNV) a fost declarată câştigătoare pentru administrarea parcului cu acelaşi nume. **Dan Bărbulescu**, *membru fondator şi director executiv al APNV, declară că: „Vom deveni şi administratori. Încă nu am semnat contractul, aşteptăm să fim chemaţi de Ministerul Mediului. Va fi un contract pe zece ani în care vom avea obligaţii importante. Se încheie o etapă pentru noi şi ne pregătim pentru administrarea propriu-zisă a parcului, pentru punerea în practică a proiectului la care lucrăm de mult. Acela de a construi aici o şcoală dedicată naturii şi un centru care să îmbine obiectivele de cercetare cu cele de protecţie, de educaţie, de vizitare sau de recreere sănătoasă. Din martie, când semnăm contractul, începem treaba efectiv. Vom iniţia în parc acţiuni de vizitare. În săptămâna „Şcoala altfel" vrem să facem un traseu tematic, o cărare cu câteva panouri de informare, două hide-uri de birdwatching, lecţii de biologie şi ecologie, activitate de conştientizare cu copii. Deja am început evaluarea şi monitorizarea habitatului.*

În doi-trei ani, vom crea o infrastructură de vizitare, unde cei interesaţi pot intra şi observa, învăţa. Vor fi şi zone de protecţie integrală, în care accesul va fi interzis, zone de vizitare, în care vor fi permise doar observarea şi fotografierea, şi zone de dezvoltare durabilă, în care vor putea fi practicate ciclismul şi alergarea. Ne gândim să amplasăm un traseu de cicloturism, fără să construim nimic, se va intra în parc cu bicicleta. O să direcţionăm cicliştii care intră în parc pe poteci în care riscul de a călca tritonii pe care-i observă colegul nostru herpetolog Vlad Cioflec este zero. Pe coama digului, de exemplu, putem amplasa chiar de anul ăsta un traseu de cicloturism în care cicliştii antrenaţi şi nu numai pot da un tur de parc şi pot face fotografii de la înălţime.

Parcul nu se va schimba din punct de vedere natural, ca peisaj, ci doar în ce priveşte conceptul. Va fi mult mai vizibil pe partea de educaţie, de conştientizare, de informare, pentru Bucureşti, pentru comunitate. Începem să construim profilul parcului, acela de şcoală dedicată ecologiei, biologiei, şi de laborator, de cercetare pentru natură."

„Epopeea Parcului Naţional Văcăreşti", de Iaromira Popovici, în „Dilema veche", 10 martie 2017

A. Scrie pe foaia de examen, în enunţuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenţei *punerea în practică*. **6 puncte**
2. Menţionează două construcţii care vor fi ridicate în parcul Văcăreşti, utilizând informaţiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează ce presupune infrastructura de vizitare a parcului, justificându-ţi răspunsul cu o secvenţă semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică opinia intervievatului referitoare la impactul parcului natural asupra educaţiei. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, noul profil al parcului, aşa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă un parc natural este sau nu important într-o aglomerare urbană, raportându-te atât la informaţiile din fragmentul citat, cât şi la experienţa personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii faţă de problematica pusă în discuţie, enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei şi formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie), aşezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. **6 puncte**

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

De câte ori, iubito, de noi mi-aduc aminte,
Oceanul cel de gheață mi-apare înainte:
Pe bolta alburie o stea nu se arată,
Departe doară luna cea galbenă – o pată;
Iar peste mii de sloiuri de valuri repezite
O pasăre plutește cu aripi ostenite,
Pe când a ei pereche nainte tot s-a dus
C-un pâlc întreg de păsări, pierzându-se-n apus.
Aruncă pe-a ei urmă priviri suferitoare,
Nici rău nu-i pare-acuma, nici bine nu... ea moare,
Visându-se-ntr-o clipă cu anii înapoi.
. . . .
Suntem tot mai departe deolaltă amândoi,
Din ce în ce mai singur mă-ntunec și înghet,
Când tu te pierzi în zarea eternei dimineți.

Mihai Eminescu, *De câte ori, iubito...*

Notă
Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct)
În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-un roman psihologic sau al experienței studiat.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales;
– evidențierea unei trăsături a personajului ales prin două episoade/secvențe comentate;
– analiza a două elemente de structură, de compoziție și de limbaj ale romanului, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă
Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 65

Subiectul I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Competiția Internațională a celei de-a 16-a ediții a Festivalului Internațional de Film Transilvania, dedicată exclusiv regizorilor aflați la primul sau la al doilea film, pare să oglindească îndeaproape conflictele sociale ale lumii actuale. Dintre cele 12 filme care au concurat pentru Trofeul Transilvania, 8 dintre acestea au fost debuturi. Directorul artistic al Festivalului, Mihai Chirilov, s-a arătat interesat să găsească „acele voci singulare și curajoase care nu joacă precaut și preferă să riște totul pe o carte. În selecția din acest an, șocul vine de unde te aștepți mai puțin, emoția arde la foc mic, dar efectele ei sunt devastatoare, dilemele morale și pariurile formale te scot din zona de confort, iar relațiile de familie sunt puse la grea încercare înainte ca situația să se stabilizeze". Cu siguranță, provocările de tot felul nu au lipsit din filmele care au concurat în acest an, dar acestea s-au concentrat în special asupra demontării tabuurilor morale și sociale din societățile patriarhale sau au prezentat conflicte și crize care se desfășoară în spații unde violența și intoleranța sunt omniprezente. Filmele curajoase din punct de vedere formal, în care domină spiritul de inovare a limbajului cinematografic, au fost mai puțin reprezentate în selecția competiției internaționale. În mod excepțional, m-a impresionat filmul Nemurire*, debutul în lungmetraj al regizorului iranian Mehdi Fard Ghaderi. Deși nu a fost selectat în competiția internațională, fiind inclus în secțiunea „Fără limită", includerea sa în programul TIFF a confirmat o realitate cu care cinematografia mondială recentă ne-a obișnuit deja: regizorii iranieni reușesc din ce în ce mai des să vină cu filme curajoase din punct de vedere formal, cu viziuni regizorale pe măsură. Nemurire este apropiat de* Fish and cat*, al lui Shakram Mokri, selectat și acesta la TIFF în 2014. Cele două filme au în comun faptul că ele sunt realizate dintr-un singur plan-secvență cu o durată de peste două ore, reușind să realizeze o construcție narativă extrem de bine articulată și de complexă în absența totală a montajului. [...] Reușita filmului este însă construcția narativă ingenioasă. Acesta prezintă șase povești care se întâmplă într-un tren ce traversează Iranul într-o noapte ploioasă. Inovația constă în faptul că poveștile se petrec în planuri temporale diferite, structurate de perspectiva unui personaj-narator și legate fluid într-un singur plan-secvență. Tranzițiile între planurile temporale, trecerile de la o poveste la alta sunt realizate prin mișcarea continuă în interiorul trenului, în parcursul realizat de protagoniști de la un compartiment la altul și de la un vagon la altul, făcându-se astfel salturile necesare între diferitele scene și situații narative. Așadar, un tren care „călătorește" în timp.*

„Competiția TIFF 2017", de Cezar Gheorghe, în *Observator cultural*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *s-a arătat interesat*. **6 puncte**
2. Menționează două aspecte asupra cărora s-au concentrat filmele concurente, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează categoria de filme mai puțin reprezentate în competiție, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care autorul articolului a fost impresionat de filmul *Nemurire*. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, în ce constă noutatea filmelor iraniene, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă filmele/arta contemporană trebuie sau nu să reflecte conflictele sociale ale lumii de azi, raportându-te atât la informațiile din fragmentul citat, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

Iubire, bibelou de porțelan,
Obiect cu existența efemeră,
Te regăsesc pe-aceeași etajeră
Pe care te-am lăsat acum un an...

Îți mulțumesc!...
Dar cum?... Ce s-a-ntâmplat?...
Ce suflet caritabil te-a păstrat
În lipsa mea,
În lipsa ei,
În lipsa noastră?...
Ce demon alb,
Ce pasăre albastră
Ți-a stat de veghe-atâta timp
Și te-a-ngrijit
De nu te-ai spart
Și nu te-ai prăfuit?...

Iubire, bibelou de porțelan,
Obiect de preț cu smalțul nepătat,
Rămâi pe loc acolo unde ești...
Să nu te miști...
Și dacă ne iubești –
O!... dacă ne iubești cu-adevărat –
Așteaptă-ne la fel încă un an...
Un an măcar...
Atât...
Un singur an...

Iubire, bibelou de porțelan!...

Ion Minulescu, *Romanță fără ecou*

Notă
Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-un roman postbelic studiat*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales;
– evidențierea unei trăsături a personajului ales prin două episoade/secvențe comentate;
– analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj ale romanului, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă
Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 66

Subiectul I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Climatul „Liceului Internat” stimula o intensă viață spirituală, ce nu avea nimic din ceea de obicei înseamnă școala cu constrângerile și rigorile ei. Profesorii erau, aproape toți, niște oameni superiori, știau atât de bine să cuprindă într-o sinteză cunoștințele oarecum mai aride ale obiectului pe care-l predau, cu o viziune superioară a vieții și a omului, încât lecțiile lor depășeau cu mult obișnuitele predări terne, devenind adevărate cozerii asupra unor fenomene din univers, un fel de știință înfrumusețată cu literatură. Totul devenea astfel mai uman, mai aproape de sufletul nostru pe care-l întregea cu generozitate.*

Învățătura, chiar la cele mai rebarbative materii, nu avea nimic silnic*, devenea o funcție umană, agreabilă și cu multă frumusețe.*

Profesorii și elevii formau un fel de familie. Cu un asemenea stimulent la punctul de pornire, elanul nostru era nestăvilit. Lecțiile propriu-zise erau asimilate de noi chiar în orele când se predau, și setea de a cunoaște căuta mereu alte izvoare. Literatura devenise astfel, prin asemenea disponibilitate, o preocupare de fiecare zi, pentru cei mai mulți dintre noi. O bibliotecă a liceului, destul de bogată în cărți românești și străine ne sta la dispoziție, fie că citeam seara în sala ei mare și agreabilă, fie că împrumutam cărțile și le citeam la cea mai mică recreație. Aceasta era pe-atunci „sportul” nostru preferat. [...]

Muzica era și ea o preocupare foarte apreciată în orele de recreație. Nu mi-am închipuit niciodată că muzica este o înclinațiune atât de frecventă a omului. În orele libere, toate sălile de meditație și toate coridoarele răsunau de fel de fel de cântece din toate instrumentele imaginabile: vioară, flaut, piculină, ocarină... Game nesfârșite urcau și coborau scări sonore, amestecându-se între ele ca într-un cataclism, unde răsunând mai tare, altele mai încet, ca într-un fel de sfadă nesfârșită. Liceul avea și o mică sală pentru pian, unde elevul Aprihămianu făcea neobosit game picurate cu delicatețe, care concurau și ele, miniatural, la vacarmul general. Era și o sală a fanfarei liceului, pe-a cărei ușă deschisă năvăleau, cotropitoare, răbufnelile contrabasurilor și țipetele stridente ale fligornului lui Giurgiuveanu. [...]*

Demostene Botez, *Memorii*

**cozerie* – convorbire familiară, intimă, ușoară și plăcută
**rebarbativ* – cu aspect respingător
**silnic* – care se face în silă, de nevoie; care este impus, forțat, silit
**fligorn* – instrument muzical de suflat, cu clape, făcut din alamă și folosit mai ales în fanfare

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *să cuprindă într-o sinteză*. **6 puncte**
2. Menționează două elemente negative cu care este, de obicei, asociată imaginea școlii, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează care este *„sportul” preferat* al elevilor, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică modalitatea pe care o folosesc profesorii pentru a-și face materia interesantă, ținând cont de conținutul textului. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, preocuparea elevilor pentru muzică, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă o colaborare autentică bazată pe respect și afecțiune între dascăl și elev poate contribui sau nu la evoluția amândurora, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Memorii*, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, rolul notațiilor autorului în textul dat.

Personaje:
GODOT
SAMUEL BECKETT

Stradă în pantă, vag animată, în amurg. GODOT, un bărbat slăbănog, dar decent îmbrăcat, stă pe trotuar, cu picioarele în stradă. Fumează trist, fără gânduri. În apropiere – un tomberon răsturnat.

De undeva, dintr-un punct invizibil, se aude o ușă deschizându-se, are loc o luptă surdă și un al doilea bărbat slăbănog – dar decent îmbrăcat – este îmbrâncit pe trotuar. După cum se va vedea mai târziu, acest al doilea bărbat slăbănog este însuși SAMUEL BECKETT. Personajul aproape că se rostogolește peste GODOT.

SAMUEL BECKETT: Iartă-mă.
GODOT: Nu face nimic.
SAMUEL BECKETT (scuturându-se de praf): N-am vrut să te lovesc.
GODOT: E, asta-i acu'.
SAMUEL BECKETT (aranjându-și pălăria): Derbedei. Peste tot numai derbedei.
GODOT: E normal. (Privindu-l mai atent.) Vezi că ți s-a descusut mâneca.
SAMUEL BECKETT (ridicându-și brațul stâng și căutându-se la subsuoară): Am simțit.
GODOT: Te-au lovit?
SAMUEL BECKETT: Nu. Mai mult m-au murdărit.
GODOT (întinzându-i chiștocul): Ia un fum. Vrei un fum?
SAMUEL BECKETT: Mersi.
SGODOT: Stai jos. De ce nu stai jos? (SAMUEL BECKETT se așează pe trotuar, cu picioarele în stradă.) Am impresia că te-au dat afară. Este că te-au dat afară?
SAMUEL BECKETT (ușor iritat): Ai văzut dumneata că m-au dat afară?
GODOT (trist): Adevărul e că și pe mine m-au dat afară.
SAMUEL BECKETT: De unde?
GODOT: Din teatru.

Matei Vișniec, *Ultimul Godot*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, despre *condiția femeii într-o comedie studiată*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- sublinierea trăsăturilor comediei care fac posibilă încadrarea într-o tipologie, într- un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;
- prezentarea a două elemente ale comediei studiate, semnificative pentru ilustrarea condiției femeii (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, construcția subiectului, particularități ale compoziției, modalități de caracterizare, limbaj etc.);
- evidențierea condiției femeii, reflectată în comedia aleasă, prin referire la două scene/secvențe/situații semnificative pentru evoluția conflictului/conflictelor.

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 67

Subiectul I **(50 de puncte)**

Citește următorul fragment:

L-am cunoscut în primăvara anului 1914, într-o zi de început de iunie. Era duminecă, la Sibiu. După terminarea slujbei religioase am trecut, ca în toate celelalte dumineci, pe la birou, să văd dacă s-a întâmplat ceva deosebit. Abia am intrat înlăuntru și a bătut cineva la ușă. A intrat un băiețandru slab, palid, care făcea impresia unui bolnav.

— Caut pe domnul profesor Ghibu – mi s-a adresat tânărul. [...]

— Va să zică vrei să studiezi filosofia?

— Da!

— Și-ai vrea să mergi la Jena?

— Da!

Răspundea monosilabic, respectuos, dar cu un ton care exprima hotărâre.

— Dragul meu, după câte văd, ai terminat abia liceul. E frumoasă dorința dumitale, dar cred că este bine să-ți spun că nu socotesc că Jena ar fi locul potrivit pentru un tânăr începător în ale filosofiei. Catedra de filosofie de acolo e ocupată, după cum văd că știi deja, de unul dintre marii filosofi ai timpului nostru, un mare filosof, dar care plutește oarecum în stratosferă cu ideile lui. E reprezentantul neo-idealismului, cunoscut în toată lumea ca gânditor de primă mărime; a fost distins cu premiul Nobel, a fost invitat la Universitatea din Pecking să țină cursuri în care să-și prezinte filosofia. Vara asta sau vara viitoare va și pleca la Pecking în acest scop. Cred că deocamdată el nu ți-ar fi de niciun folos dumitale, căci, pentru a ajunge a-l înțelege pe el ar trebui să faci în prealabil o inițiere în problemele de filosofie, de câțiva ani. Eu îți recomand să mergi mai întâi la Viena, unde te vei putea foarte bine iniția în filosofie, și abia după aceea să mergi la Jena.

Mă asculta cu atenție, liniștit. După ce i-am spus părerea, mi-a răspuns, cu siguranță în glas:

— Să știți că eu nu mă simt nepregătit pentru a-l studia pe Eucken. Eu l-am citit pe Eucken. [...]

— L-ai citit pe Eucken? Ce ai citit din el?

Mi-a înșirat vreo patru titluri de lucrări, pe care le cunoșteam și pe care le aveam chiar în biblioteca mea. [...]

Am intrat într-o convorbire, nu de prea mare adâncime, dar destul de interesantă. Urmăream să văd dacă tânărul rămăsese într-adevăr cu ceva, și cu ce anume, din filosofia lui Eucken. Pe măsură ce-mi vorbea și îmi răspundea la întrebări, eram tot mai surprins de orientarea, aș putea spune desăvârșită, a tânărului Blaga asupra acestei filosofii.

— Dar cum ai ajuns dumneata la Eucken?

— Am citit multă filosofie, domnule profesor; am citit și pe Kant, și pe Hegel și pe Fichte și pe Schopenhauer și pe Herbart. [...]

— Dragul meu, îmi pare bine de această întâlnire și, după cele ce am auzit, trebuie să-ți spun că trebuie să corectez ceea ce ți-am spus la început, Dumneata poți merge la Jena,cu pregătirea dumitale. [...]

Onisifor Ghibu, „Lucian Blaga", în *Oameni între oameni*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *nu ți-ar fi de niciun folos.* **6 puncte**

2. Menționează numele celor patru filosofi pe care i-a citit tânărul înainte de a ajunge la Eucken, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**

3. Precizează ce sfat îi dă profesorul lui Lucian Blaga înainte de a discuta despre cărțile filosofului din Jena, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**

4. Explică motivul pentru care Onisifor Ghibu se arată neîncrezător, la început, față de tânărul pe care-l întâlnește. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o trăsătură morală a profesorului Eucken, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă relația dintre un dascăl și elevii săi poate influența sau nu destinul acestora din urmă, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Oameni între oameni*, cât și la experiența personală sau culturală.

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere: **20 de puncte**

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături specifice liricii romantice.

N-ai să pătrunzi vreodată înluntrul astei inemi.
Voi pune ușii mele zăvoare grele, lacăt,
Să nu pătrunză-n casă-mi zâmbirea ta din treacăt. [...]
Dar m-ai învins... Pătruns-ai a inimei cămări
Ș-acum lucești ca steaua fatală peste mări
Pe gândurile mele... și treci așa frumoasă
Ca marmura de albă, cu gene lăcrămoase,
Și cum plutești n-atinge piciorul de pământ...
Atârni precum atârnă nădejdile... de vânt.
Mă mișc ca oceanul cu suferinți adânci,
Ce brațele-i de valuri le-atârnă trist de stânci.
Se naltă și recade și murmură întruna
Când lunecă pe negre păduri de paltin luna:
Pătruns el e de jalea luminei celei reci... [...]
Astfel domnești pe visu-mi și pe singurătate-mi
Și miști în al meu suflet un ocean de patemi.
Iar brațele-mi s-aruncă ca valurile mării
— Ah, în deșert nici nu pot ca să te dau uitării...

Mihai Eminescu, *Gelozie*

Notă
Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *tema iubirii într-un text poetic studiat.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care permit încadrarea textului poetic studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două imagini/idei poetice relevante pentru tema textului poetic studiat;
- analiza a două elemente de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul poetic ales (de exemplu: titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motive poetice, figuri semantice, elemente de prozodie etc.).

Notă
Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 68

Subiectul I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Etapa stalinismului integral (1948-1953)

În prima etapă se declanșează lupta împotriva „culturii în putrefacție" cum era numită moștenirea civilizației europene occidentale. Din cauza impactului mediatic asupra maselor și pentru că ea putea să facă vizibile excesele, prima a fost vizată presa. La 12 februarie 1945 era publicată în „Monitorul Oficial" l Legea 1021, Decret-lege pentru epurarea presei, care lovea direct în publicațiile partidelor democratice.

Apoi apar liste interdicționale de cărți și publicații scoase din circulație prin Decretul din mai 1945. [...] Dispar, astfel, din librării, din biblioteci publice și chiar din case, cărți semnate de Vasile Alecsandri, Grigore Alexandrescu, Ion Agârbiceanu, Dimitrie Anghel, Nicolae Bălcescu, Lucian Blaga, Al. Brătescu-Voinești, Dimitrie Bolintineanu, Dimitrie Cantemir, Mihai Eminescu [...] și de mulți, mulți alții. [...] Din ianuarie 1948, numele lui Tudor Arghezi însuși este scos din literatură, iar volumul „Una sută poeme" – retras și confiscat. „Vânătoarea de cărți" este urmată de „vânătoarea de oameni", întrucât mulți dintre intelectuali, alături de opozanți din toate categoriile sociale, vor fi întemnițați, așa cum mulți încearcă să părăsească țara.

Cuvântul de ordine este un ghid intitulat „Pentru realismul socialist în cultură și artă", tipărit în 1951, conceput și tipărit la Kremlin.

În spiritul acestui program, sunt etichetate drept „snoabe", „mistice", „descompuse", „dezumanizate", „degenerate", „morbide", „iraționale", „retrograde", „putrede" și mai ales „decadente" creații ale marii literaturi românești interbelice, toate creațiile simboliste, ermetice, suprarealiste, naturaliste, expresioniste, dadaiste etc.

Această etapă este considerată definitorie pentru conturarea mentalității comuniste și a scopurilor atribuite literaturii și scriitorului, deoarece ea conține principalele locuri comune ale proletcultismului.

Ideea transformării literaturii în instrument propagandistic și manipulator de conștiințe îi aparține lui Lenin și descendenților săi, având ca scop fundamentarea unei dictaturi depline, imbatabile, ce va controla fiecare segment al existenței, pornind de la cel intim, familial și până la cel socio-cultural.

Această epocă literară a fost circumscrisă unei terminologii extrem de variate (literatură proletară, literatură militantă, realism socialist, umanism socialist, revoluție culturală proletară etc.) care desemnează, în fond, aceleași aspecte definitorii: uniformizare, conformism, promovare a nonvalorilor, cenzură, mimetism doctrinar, cultul conducătorului, tipologiile alb-negru, conflicte rezolvate în sensul dorit de partid, învingător fiind, întotdeauna, reprezentantul clasei muncitoare, descris în culori luminoase, învins și supus oprobriului exponentul clasei exploatatoare etc. Scopul era fabricarea „omului nou", lipsit de memorie culturală, despărțit în mod brutal de trecut, căruia să i se construiască o altă identitate, bazată pe ideologia de partid.

Eugen Negrici, *Literatura română sub comunism*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *să facă vizibile*. **6 puncte**

2. Menționează patru curente literare blamate de regimul comunist, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**

3. Precizează o modalitate prin care au fost pedepsiți opozanții regimului comunist, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**

4. Explică felul în care au fost discreditate creațiile literaturii românești interbelice. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, scopul literaturii proletare, așa cum reiese din finalul textului. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă un regim totalitar poate sau nu influența segmentele existenței, de la cel familial, la cel socio-cultural, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Literatura română sub comunism* de Eugen Negrici, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

Aramă grea ca vinul – părul,
sprâncenele ușor piezișe,
o cută vertical pe frunte,
vădind trecutul de restriște.

Umeri mărunți, suflet de vară
în bluza verde-albăstrie,
ce sub solarele incendii
a devenit stins-cenușie.

Ținut e totul sub surdină,
inelul doar clipește când
frământi atâtea-n încăperea
unei simțiri și-a unui gând.

Îți zboară-n mână porumbelul,
ți se supune duh și-argilă.
Culorile îți stau în slujbă,
carmin și scrum de clorofilă. […]

Culori am pentru ce se vede
și pentru ce mai e veșmânt.
Culorile le iau din apă,
din dulci otrăvuri și din vânt.

Doar pentru cele ce-s adaos
venind din sfânta ta planetă
culori eu n-am în graiul lumii
și nici uleiuri pe paletă.

Lucian Blaga, *Portret*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unui text narativ studiat, aparținând realismului.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două episoade/secvențe relevante pentru tema textului narativ studiat;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru textul narativ studiat (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 69

Subiectul I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Nu m-a pus niciun antrenor personal să fug 49 de kilometri prin păduri și văi [...], eu am ales distanța asta. Puteam chiar să fac un kilometru în plus, să fie o cifră rotundă, dar cui îi pasă de așa ceva? Nu țin evidențe prea limpezi, nu îmi fac publice alergările, e, cumva, o chestie intimă. [...]

Într-o zi, tolănit în pat, citesc povestea fascinantă a unui american care locuia undeva la munte. Se înscrisese la un maraton din oraș. [...] A alergat vreo 200 de kilometri, în total. Stau pe spate, cu ochii în tavan, și îmi imaginez cum ar fi să fac și eu așa ceva cândva. [...] Trec zile. Fac alergări mai scurte, mai lungi, dar nu-mi dă pace gândul că, la un moment dat, aș putea ieși pur și simplu pe poartă ca să alerg o distanță mare, doar cu scopul de a parcurge un maraton oficial. [...]

Gândul acesta, al marii alergări de dragul unui maraton, îmi tot ciocănește discret la ușa minții, așteptând să-i deschid odată. Fac calcule de kilometri, îmi imaginez trasee, o echipă de suport, mă văd intrând triumfal pe stadion, venind direct de acasă. Diferența e că americanul ăla fuge de 20 de ani, iar eu, doar de 5. [...]

Cel mai mult mă atrage curiozitatea cu privire la mine însumi. Nu am parcurs niciodată mai mult de 120 de kilometri odată. Cum o fi corpul meu după 150? [...] Peste ce fel de Tibi o să dau? [...] Și într-o bună zi, după săptămâni de frământare tăcută, mărunțită pas cu pas pe potecile mele cunoscute, mi se aprinde beculețul și totul începe să capete contur. [...]

Dacă vrei să creezi o presiune pozitivă asupra ta, cred că e bine să începi să bați toba, să spui în jur de intențiile tale, la fel ca aceia care vor să se lase de fumat și au nevoie de susținerea prietenilor. Ca martori, ei te pot ajuta să nu cazi, asta dacă țin la tine cu adevărat. [...]

Luni întregi mă antrenez nebunește făcând ture de 30-50 de kilometri, nu de puține ori pe marginea șoselei, uneori chiar și noaptea, la frontală, ca să văd cum e. [...]

Capacul îl pune, într-o dimineață, o știre la radio care mă trezește mai brusc ca o găleată de apă rece turnată-n cap. Îmi aud rostit numele și promisiunea cum că voi alerga 215 kilometri pentru cauza unor tineri dependenți de dializă. [...] Povestea asta nu merge cu jumătăți de măsură. Aici trebuie mers până la capăt, cu orice preț, măcar de dragul acelor copii, care nu merită o dezamăgire. Iar prețul, așa cum bănuiesc, nu are să fie mic. Dar, potrivit vorbei noastre de Tășu: „Ușor poate oricine."

În fine, vine ziua cea mare. Deși am dormit groaznic din pricina îngrijorărilor și afară e o vreme mizerabilă, ies de pe poarta campusului Tășulescu, o îmbrățișez pe mama [...] și o tai către Pârâul Poștei, fără să mă uit înapoi. Drumul care contează e mereu înainte, îmi zic.

Povestea celor 215 kilometri există pe undeva prin hățișurile netului, povestită pe larg, cu poze cu tot, interviuri și filmulețe [...] Nu știu cum s-o fi văzut din afară dar, din punctul meu de vedere, a fost criminal de greu. Mai greu decât estimasem. [...] Pe tot acest parcurs, m-au atins în mod personal o sumedenie de lucruri, un amalgam de senzații și de emoții atât de puternice, încât mă tem că nu pot fi puse în cuvinte.

M-au însoțit toate amintirile grămadă, toți demonii, am avut impresia că trag după mine tot trecutul, ca pe o sanie grea, alunecând scrâșnit pe asfalt. Pe de altă parte, la final, m-am și eliberat de toate poverile astea invizibile. Le-am lăsat acolo, pe Cluj Arena, odată cu toate cele 7,8 kilograme în minus ale propriului corp. [...] Am simțit că m-am născut din nou. [...]

Faptul că suntem liberi să facem așa ceva reprezintă un privilegiu nemaipomenit. Loc de întors nu-i. Drumul cel adevărat stă mereu înainte. Să-l alergăm așadar, cu bucurie și curaj. Cât? Toți pașii, unul câte unul. Până unde? Până la capăt, normal.

Tibi Ușeriu, *27 de pași*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *pur și simplu*. **6 puncte**

2. Menționează care este numele localității natale a lui Tibi Ușeriu, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**

3. Precizează ce emoții trăiește maratonistul când află de povestea americanului care participase la o cursă de 200 de kilometri, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**

4. Explică motivul pentru care Tibi Ușeriu se simte responsabilizat să participe la maratonul de 215 kilometri, ținând cont de conținutul textului. **6 puncte**

5. Prezintă o trăsătură a lui Tibi Ușeriu, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă perseverența poate fi sau nu o condiție pentru a obține succesul atât în plan personal, cât și profesional, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *27 de pași* de Tibi Ușeriu, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. **6 puncte**

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

Mă-nvârt, ca floarea-soarelui, pe câmp,
După făptura ta strălucitoare,
Iar când apui în zarea călătoare
Obrazul mi-l aplec către pământ.

Stau noaptea-ntreagă aplecat așa
Și numai când răsari tu dimineața,
Descătușând din neguri fruntea grea
Eu îmi ridic setos spre tine fața.

Sorb razele pe care le trimiți
Pe câmpul plin de-o harnică speranță,
Și simt, treptat, cum nervii mei trudiți
Se umplu de-o frenetică substanță.

Aceasta îmi străbate trupu-ntreg,
Și-mi urcă prin arterele rebele,
Până când, împlinit, rodesc și leg
Cu toate florile ființei mele.

Radu Stanca, *Floarea-soarelui*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unei nuvele studiate*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea nuvelei studiate într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două episoade/secvențe relevante pentru tema nuvelei studiate;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru nuvela studiată (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 70

Subiectul I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Am tradus până acum 112 cărți, deci pot spune că am creat 112 intimități. Nu pot traduce un scriitor până nu mi-l însușesc. O fac printr-o lectură foarte atentă și prin încercarea mea de a gândi cu gândurile lui, de a simți cu sensibilitatea lui. Citesc în special noaptea – sunt noctambulă. E obligatoriu să-l înțelegi pe cel pe care îl traduci. Să-i pătrunzi nu numai textul, ci și subtextul. Scriitorul poate să îți placă sau nu. […]

Traduc mereu pe un fundal muzical. Îmi creează o stare de bine, de tihnă. E o undă de frumos și am impresia că ceva din muzica pe care o ascult pătrunde în cuvintele pe care le scriu. Ascult și muzică hip-hop, Parazitii. Nu vreau să mă ancorez în trecut, să mă anchilozez.

Traduc de 56 de ani și scriu doar de mână.

O spun cu rușine în fața generației tinere. S-a creat un fel de intimitate între mine și hârtie, un fel de relație senzuală între cuvintele pe care le scriu sau cele pe care le tai. Am un computer, dar care stă și se uită la mine și, uneori, am impresia că râde în hohote când mă vede cum scriu de mână.

Noaptea mi se întâmplă să mă gândesc la cuvinte sau să îmi vină o idee și să mă ridic din pat să o notez ca să n-o uit. Dar nu pot să spun că sunt o obsedată.

După ce îmi apare o traducere, mi-e frică să o recitesc ca să nu am o reacție de tipul: „Vai de mine ce stupidă am fost, cum am putut să scriu asta!" Dintr-un instinct de apărare nu le recitesc.

A traduce, pentru mine, este o pasiune. Sunt și rebusistă, îmi place să dezleg și cuvinte încrucișate, și asta îmi ascute mintea, cred.

O traducere e o enigmă pe care o dezlegi.

Când reușești să transpui ce a vrut scriitorul, dar cu cuvintele tale, care să-i meargă la inimă cititorului, ai o satisfacție colosală. De pildă, când am tradus „Spre far" de Virginia Woolf, am plecat într-o vacanță la Mangalia și în fiecare zi făceam drumul până la far, pur și simplu ca să ascult muzica valurilor, să pot să o redau în ce scriam.

Într-o traducere, totul este autorul. Dar pe autor îl filtrez, îl transpun prin puterea mea de înțelegere și de exprimare. Eu sunt vioara a doua. De multe ori mă socotesc un fel de alter ego al scriitorului, cu care încerc totuși să fiu în relații bune, chiar dacă e mort, dacă e fantomă.

Am fost prietenă timp de 25 de ani cu scriitoarea britanică Iris Murdoch. Iar „Marea, marea" mi se pare una dintre cele mai reușite traduceri ale mele pentru că am făcut-o din dragoste pentru Iris Murdoch și pentru cărțile ei. Dar niciodată nu am vorbit cu ea despre traducere. Murdoch emana în momentul când am cunoscut-o, într-o cârciumioară englezească, o simplitate fantastică și căldură umană. Odată, într-un pub, a început să-i pună întrebări unui tânăr străin care stătea lângă masa noastră. A început cu întrebări domoale și, până la urmă, l-a făcut să-și povestească întreaga viață. M-a făcut să mă gândesc că, de fapt, așa se scriu cărțile, cu frânturi din viața adevărată.

Interviu-colaj realizat de Ana-Maria Onisei cu Antoaneta Ralian, publicat în *Adevărul literar și artistic*, iunie 2010

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *să-i meargă la inimă*. **6 puncte**

2. Menționează două acțiuni întreprinse de autoare pentru a realiza o traducere cât mai fidelă, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**

3. Precizează ce înseamnă traducerea pentru Antoaneta Ralian, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**

4. Explică motivul pentru care îi este teamă Antoanetei Ralian să recitească o traducere. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o trăsătură morală a traducătoarei Antoaneta Ralian, așa cum reise din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă munca de traducere a unei cărți duce la crearea unei relații speciale între autor și traducător, raportându-te atât la informațiile din fragmentul citat, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. **6 puncte**

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, rolul notațiilor autorului în textul care urmează.

Actul II
La curtea domnească
Scena I
(Sala tronului, Țepeș pe tron, îmbrăcat de gală. În cap căciuliță încinsă cu pietre scumpe și surgiuc*.)
PICTORUL (după ce și-a amestecat niște culori pe șevalet): *Încă puțin... Oleacă mai la dreapta... Uitați-vă aici.* (Arată cu degetul undeva în spate. Pictând) *Aveți o fire foarte neliniștită, alteță. Un cap greu de prins...*
ȚEPEȘ (mustăcind): *Așa se plâng mai mulți...*
PICTORUL: *Să nu clipiți, expresia ochilor Măriei-tale are ceva de groază... Pot să vorbesc deschis? Mi-e cam frică să vă cat în ochi... Prea mari...*
ȚEPEȘ: *Se măresc la acru și la vorba dulce...*
PICTORUL: *Nuanța asta măslinie a pielii n-am putut s-o redau decât cu o culoare de pământ de prin părțile astea... Poate de aici vine și porecla stirpei* Măriei voastre? „Il diavolo".*
ȚEPEȘ (gonește cu mâna o gâză): *Am voie să prind licurici? Eu dacă stau un moment fără... să-nhaț o lighioană, înseamnă c-am lâncezit*... Să nu mă pui rânced* pe pânză...*
PICTORUL (râde): *Vă place vorba cu două tăișuri. Tot așa și prea luminatul Mahomed, cel mai mare cuceritor al lumii... În paranteză fie spus, pe mine nu m-a cucerit. I-am executat un portret care se află acum agățat în cabinetul său la Constantinopole... Poate o să aveți prilej să-l vedeți...*
ȚEPEȘ: *Îmi pare rău că n-am să pot face un drum până acolo...*
PICTORUL (taină): *Mă tem c-o să vină el să-l vadă pe-al Măriei-tale.*
ȚEPEȘ: *Merită osteneala?*
PICTORUL (râzând): *E tare curios... și mare amator de capete... în ulei.*

Marin Sorescu, *A treia țeapă*

**surgiuc* – panaș din pene (de struț) împodobit cu pene scumpe, purtat la turban sau la ișlic de sultani, de înalți demnitari turci sau de unii domni români
**stirpe* – neam, familie, origine
**lâncezi* – a fi cuprins de moleșeală
**rânced* – (aici) stricat, alterat, fără putere

Notă
Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unui text poetic studiat, aparținând perioadei cunoscute ca „prelungiri ale romantismului și clasicismului"*.
În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– evidențierea a două trăsături care permit încadrarea textului poetic studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
– comentarea a două imagini/idei poetice relevante pentru tema textului poetic studiat;
– analiza a două elemente de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru textul poetic ales (de exemplu: titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motive poetice, figuri semantice, elemente de prozodie etc.).

Notă
Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 71

Subiectul I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

În fața unei mase școlare în care se întâlneau vlăstarele tuturor profesorilor din oraș, cu un număr de solizi fii de țerani din împrejurimi, vrâstele* fiind și acuma destul de amestecate, până la frumosul, voinicul adolescent Iacovache, pe care boala de piept era totuși să-l smulgă din mijlocul nostru, profesorii și-au făcut apariția. Una cu totul nepregătită, noi neștiind nimic despre dânșii, ei neștiind nimic despre noi, fără să aibă măcar o fișă de proveniență și de studii: profesorul, abstract, pe catedra lui, elevii, abstracți, pe băncile scrijelate de alte generații, trecute cu un folos relativ prin aceleași vechi metode; îndeplinirea funcției plătite de o parte, sila impusă de cealaltă, cu urmări care, firește, nu sunt grele de gâcit. Îi văd încă așa cum erau atunci.*

De la cei mai bătrâni la cei mai tineri, cuconul Costachi Severin, care abia ieri și-a încheiat ca foarte bătrân pensionar rostul pe pământ: un gospodar gras și gros, puțin bărbos, cu bunii ochi albaștri, aplecați spre somn când elevul știa prea bine lecția învățată pe de rost; profesor de latină până atunci, el luase acum istoria, și obrăzniciile capitulau înaintea acestei bunăvoinți somnoroase, incapabilă de a porunci și de a pedepsi, dar contra căreia, în dușmănia cumplită și jocul de-a pânda și de-a lovitura dintre stăpânitori și stăpâniți, nimenea nu se gândea la un atac, notele fiind pe lângă aceasta așa de părintește distribuite. Latina trecuse acum asupra profesorului Tokarski. Interesantă figură de revoluționar, de refugiat polon, care avea în urmă un întreg trecut insondabil, cu petreceri în Egipt, cu experiența multor ocupații, spirit enciclopedic, în stare a examina cu tot atâta competență la latina sa, la franceză, unde a funcționat în clasa a IV-a după dispariția profesorului francez, dar și la fizică și chimie, și o legendă de profesie medicală fiind legată de taina lui. Suflet adânc și foarte simțitor, de o bunătate fără margeni, de o dreptate care nu admitea favorizarea, de altfel puțin obișnuită, și prigonirea*, mai deasă, el se ofilea tăcut, închizându-și misterul în mijlocul unei societăți în care, poloni, ca Merjvinskii, ca Trembicki, nu lipseau, dar care n-avea față de dânsul o înțelegere, lăsându-l să-și câștige pâinea cu lecții date până tîrziu noaptea, prin noroaie […] soția lui, o nepoată a lui V. A. Urechiă, rotundă ca o brânză de Olanda și roșie ca acoperișul ei, purtând pe capul, de o frumusețã de mult stinsă, o vizibilă perucă, întrebuința pe acest om de o mare valoare ca pe animalul care trebuie să tragă, până va rămânea jos, la carul îndestulărilor casnice.*

Nicolae Iorga, *O viață de om. Așa cum a fost*

**vlăstar* – descendent, urmaș
**vrâstele* – (aici) vârstele
**insondabil* – de nepătruns
**prigonirea* – persecuție, asuprire

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *să-l smulgă din mijlocul nostru*. **6 puncte**
2. Menționează două nume de profesori de latină, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează modul în care profesorul Severin își nota elevii, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică atitudinea soției profesorului Tokarski. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o trăsătură morală a profesorului, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă personalitatea unui dascăl poate sau nu influența viitorul unui discipol/elev, raportându-te atât la informațiile din fragmentul citat, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. **6 puncte**

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

Iubito-mbogățește-ți cântărețul,
mută-mi cu mâna ta în suflet lacul,
și ce mai vezi, văpaia și înghețul,
dumbrava, cerbii, trestia și veacul.
Cum stăm în fața toamnei, muți,
sporește-mi inima cu-o ardere, cu-n gând.
Solar e tâlcul ce tu știi oricând
atâtor lucruri să-mprumuți.

O, lumea, dacă nu-i o amăgire,
ne este un senin veșmânt.
Că ești cuvânt, că ești pământ,
nu te dezbraci de ea nicicând.
O, lumea e albastră haină,
în care ne cuprindem, strânși în taină,
ca vara sângelui să nu se piardă,
ca vraja basmului mereu să ardă.

Lucian Blaga, *Vară de noiembrie*

Notă
Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ aparținând, la alegere, lui Mihail Sadoveanu sau Marin Preda.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales;
- evidențierea unei trăsături a personajului ales prin două episoade/secvențe comentate;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative etc.).

Notă
Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

TESTUL 72

Subiectul I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Care sunt primele interdicții de care vă amintiți?

M-am născut într-o familie mic-burgheză, înstărită și am avut guvernantă, pe Frau Hermine. Din fericire, am avut-o doar vreo doi ani de zile. O și văd în fața ochilor – o fată bătrână, uscată, îmbrăcată întotdeauna în culori sobre, cenușii și care purta pe cap o bonetă albă, cu aripi, ca de călugăriță. De la această Frau Hermine, de la care am învățat puțină germană, mi-a rămas înșurubat bine în minte acest „Das ist nicht erlaubt" (Asta nu e voie). Asta îmi zicea tot timpul, la fiecare șotie sau poznă copilărească pe care o făceam. Pentru mine, „Das ist nicht erlaubt" al acestei Frau Hermine fost prima interdicție de care îmi aduc aminte.

Din fericire, perioada acestei guvernante n-a durat decât vreo doi ani și apoi am intrat sub aripile mamei, care era o femeie inteligentă și emancipată pentru vremea aia. Fuma, juca cărți, avea o viziune mult mai deschisă. Așa a început, pentru mine, educația mic-burgheză de acasă, făcută într-un spirit de bun-simț – niciodată să nu spui un lucru urât cuiva, să nu-l faci să se simtă prost – și oarecum în spiritul celor zece porunci, care sunt restricționiste: să nu furi, să nu minți etc. Nu era vorba neapărat de interdicții, ci de norme de educație, dar, într-un fel, restricționiste și astea.

Din fericire pentru mine însă, n-am avut restricțiile pe care le aveau fetele din provincie, pe vremea aia, în relațiile cu băieții. Când am trăit o primă foarte mare dragoste, prietenul ăsta al meu venea la mine acasă în fiecare zi și citeam împreună Proust. La un moment dat, știu că a intervenit o ceartă între noi, iar mama, fără să-mi spună nimic, a fost cea care s-a dus la el, l-a împăcat și l-a rugat să vină la noi pentru că eu sufeream.

Ce puteți spune despre a doua etapă de interdicții pe care le-ați trăit?

Au venit la rând restricțiile din liceu. Am fost la un liceu de provincie, cel din Roman, cu profesori foarte buni, dar cu o directoare care era o interdicție ambulantă. Locuia în incinta liceului, iar soțul ei se îndrăgostise de o elevă de clasa a VIII-a și fugise cu ea. Drept care, această profesoară de română ura, pur și simplu, toate fetele tinere. Așa că, în tot timpul liceului, pe lângă faptul că nu aveam voie să mergem să vedem niciun film și nici o piesă de teatru, căci ar fi fost decadent și indecent, toată vara eram obligate să mergem îmbrăcate în uniformă: o rochie gri, un șorț negru pe deasupra, ciorapi negri, pantofi negri, o pălărie neagră, trasă de la sprâncene până la ceafă. Doamne ferește să te fi prins fără pălărie pe stradă.

Așadar, ciclul al doilea de interdicții a fost al doamnei Mihail. Ce a venit la rând?

A venit războiul, cu mari interdicții și restricții. Fiind evreică, am fost dată afară din școală, eu, care eram premianta clasei. Tatăl meu era directorul băncii comerciale din Roman și și-a pierdut postul. Bunicul meu avea o mică fabricuță de îmbuteliat răcoritoare, care i s-a luat.

„Interdicțiile m-au făcut să sufăr", interviu realizat de Ana Maria Sandu cu Antoaneta Ralian, publicat în „Dilema veche"

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *sub aripile mamei.* **6 puncte**

2. Menționează două etape din viața autoarei cu anumite interdicții, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**

3. Precizează ce atitudine are Antoaneta Ralian față de Frau Hermine, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**

4. Explică motivul pentru care directoarea liceului le ura pe fetele tinere. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, spiritul în care a fost educată Antoaneta Ralian, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă interdicțiile își pun amprenta sau nu asupra vieții unei persoane, raportându-te atât la informațiile din fragmentul citat, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

Trandafir în roua dimineții
Ce diamant ascunzi între petale,
Dă-mi stropi de foc și de-nceput a vieții
Dă-mi un pământ și-acoperă-l cu dale.

Dă-mi o petea, de dulce amăgire
Și-o clipă de-nceput de dimineață,
Un spine blând și-o rază de iubire
Și-o mică stea din lumea ta măreață.

Căci am să vin mereu ca să te ud
Și-am să mă-nvârt în juru-ți cu-ntristare
C-ai să te duci, frumos și crud,
Și vreau să-mi iau adio la plecare.

Dă-mi o speranță cât încă mai existi
C-ai să te-ntorci din nou la primăvară,
Și-o să visez mereu cu ochii triști

La diminețile când lumina-i de primă oară.
Oh, e prea târziu să-ți cer iertare
Că ți-am pretins ce nu-mi poți oferi,
Rămâi oricum lumina dimineților murdare!
Că-n visul meu tu nu poți ofili!

Nichita Stănescu, *Trandafir al dimineții mele*

Notă
Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *relația dintre două personaje dintr-un roman al experienței studiat.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajelor alese;
- evidențierea evoluției relației dintre cele două personaje, prin două episoade/secvențe comentate;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru evoluția relației dintre personaje (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.)

Notă
Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

RĂSPUNSURI

TESTUL 1

Subiectul I **(50 de puncte)**

A.

1. Secvența are sensul de *ocazional, câteodată.* **6 puncte**

2. Două trăsături fizice ale lui M. Sadoveanu sunt: *înfățișarea blândă și ochii albaștri.* **6 puncte**

3. Întâlnirea dintre autor și Topîrceanu a ținut două ceasuri, după cum indică secvența: *După două ore, ceasul a sunat... retragerea.* **6 puncte**

4. Autorul nu poate da mâna cu Topîrceanu, deoarece poetul este prins într-o discuție din care nu poate fi întrerupt. **6 puncte**

5. Pentru autor, Topîrceanu este un poet îndrăgit, o personalitate a lumii literare de care se simte cu adevărat atras. Horia Hulubei are o atitudine de admirație pentru poet, fiind încântat de însuflețirea și de simțul umorului de care acesta dă dovadă. Prețuirea se motivează prin impresionanta *forță spirituală* a lui Topîrceanu, considerată dezarmantă pentru un tânăr. **6 puncte**

B. **20 de puncte**

Gândirea elevilor este influențată semnificativ de toate conținuturile din cărțile școlare, indiferent de forma sau de dimensiunea acestora. În opinia mea, manualul este un ghid pe calea cunoașterii, de aceea imaginile regăsite în paginile sale devin surse de inspirație, ancore pentru o gândire în formare.

În primul rând, fotografiile din cărțile școlare sunt atent studiate de elevi pentru rolul lor de confirmare a conținutului scris. Practic, imaginea fixează anumite mesaje în memoria elevului, sprijină formarea unor reprezentări, contribuie la dezvoltarea imaginației. Dacă toate aceste procese psihice sunt stimulate și funcționează corect, atunci manualul este potrivit pentru vârsta și pregătirea elevului. De pildă, Horia Hulubei are în minte o reprezentare a poetului Topîrceanu din vremea școlarității, determinată de o poză din manual, care indică o anumită înfățișare și vestimentație. Prin timp, această imagine se păstrează și creează anumite așteptări legate de unicitatea manifestărilor, de aici marea surpriză a tânărului Hulubei de a descoperi că Topîrceanu nu îmbracă în mod regulat și obligatoriu cămașa cu tunică.

În al doilea rând, fotografiile autorilor din manuale sunt alese pentru a crea impresia unor figuri rare, deosebite sau pentru a indica relația dintre fizionomia autorului și particularitățile operei sale. De aceea, autorii din literatura română sau universală rămân în memoria elevilor așa cum le-a permis manualul să o facă. De exemplu, Mihai Eminescu apare în manualele de limba și literatura română într-o poză din tinerețe, de la vârsta de 20 de ani, cu privirea visătoare. Altfel spus, firea romantică a poetului național îi este sugerată vizual elevului prin intermediul fotografiei. Astfel, imaginea din carte este o invitație subtilă de a descoperi relația dintre viața și opera scriitorului.

În concluzie, fotografiile din cărțile școlare influențează gândirea elevului în mai multe direcții, constituind surse valoroase de învățare și reprezentând chiar factori de identificare a unor personalități culturale.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Genul dramatic se caracterizează printr-o serie de convenții, precum: didascaliile, împărțirea în acte, scene și tablouri, prezența dialogului ca mod principal de expunere. Notațiile autorului se numesc și didascalii; acestea au un dublu rol: ajută la înțelegerea piesei și la transformarea textului în spectacol de teatru, atunci când viziunea autorului o întâlnește pe cea a regizorului. Bogăția detaliilor – numărul cailor, amplasarea în scenă, sonoritățile – susține activitatea de ordin scenografic.

În fragmentul dat, notațiile autorului indică reperele desfășurării acțiunii dramatice, atât în sens spațial: *ulița Păcurarii, plină de omăt*, cât și temporal: *Începe a însera.* Se proiectează un decor care indică o atmosferă rece, nocturnă.

De asemenea, notațiile autorului cuprinse între paranteze fac referire la acțiuni, la mișcarea scenică: *alergând după trăsură.*

În concluzie, notațiile autorului sunt deosebit de importante atât pentru cititori, cât și pentru regizori și actori, orientându-le demersurile.

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de Ion Creangă (Harap-Alb)

Perioada marilor clasici, căreia îi aparține Ion Creangă, alături de Eminescu, Caragiale și Slavici, este una foarte importantă în evoluția literaturii române, prin modelele literare propuse. În proza acestor scriitori se remarcă varietate

atât la nivel tematic (banul, dezumanizarea individului, satirizarea unor moravuri etc.), cât și la nivelul orientării estetice (romantismul, clasicismul, realismul, naturalismul) și al particularităților stilistice. Una dintre direcțiile narative cultivate este fabulosul, ce apare în forme diferite la Slavici (*Zâna Zorilor*, *Doi feți cu stea în frunte*), Eminescu (*Făt-Frumos din lacrimă*), Creangă (*Povestea lui Harap-Alb*).

Povestea lui Harap-Alb este un basm cult, scris de Ion Creangă și publicat în *Convorbiri literare*, în 1877. Basmul se prezintă ca o suită de întâmplări fabuloase, la care iau parte personaje înzestrate cu puteri supranaturale. Protagonistul, neavând aici decât trăsături omenești, este ajutat de obiecte sau făpturi cu însușiri miraculoase, el primind în final răsplata pentru faptele lui bune.

Tema textului este specifică basmului: lupta dintre bine și rău, deznodământul surprinzând triumful binelui. De asemenea, apare tema maturizării eroului, textul dobândind, astfel, aspectul unui **bildungsroman.**

Narațiunea la persoana a III-a este realizată de un narator omniscient, dar nu și obiectiv, deoarece intervine adesea prin comentarii și reflecții (*Ce să vă spun mai mult?*). El adoptă, pe alocuri, o atitudine ludică: *un păcat de povestariu fără bani în buzunariu.*

Personajele basmului sunt purtătoare ale unor valori simbolice: binele (eroul, craiul) și răul (Spânul, Împăratul Roș), în diferitele lor ipostaze. Fiind un text cult, autorul ambiguizează caracterul unor personaje, acestea transformându-se pe parcursul textului sau dobândind alte valențe. De exemplu, fata Împăratului Roș trece de partea binelui după ce se îndrăgostește de Harap-Alb, iar Spânul, personaj negativ, are și un rol pozitiv, în măsura în care contribuie la evoluția interioară a protagonistului. În călătoria sa, eroul este sprijinit de ajutoare și donatori care îi oferă obiecte miraculoase (aripile crăieselor, apa vie, apa moartă) și se confruntă cu personajul antagonist, Spânul. **Mijloacele de caracterizare** utilizate în construcția personajelor sunt cele specifice textelor epice: **caracterizarea directă** (realizată de narator sau de celelalte personaje) și **cea indirectă** (ce reiese din nume, gesturi, fapte, atitudini, relația cu celelalte personaje).

Protagonistul textului este **Harap-Alb**, un erou atipic de basm, deoarece nu are puteri supranaturale și nici însușiri excepționale, dar dobândește, prin trecerea probelor, o serie de calități (mila, generozitatea, prietenia). Conștiința de sine a eroului se cristalizează în probe cu funcție inițiatică în planul omenescului: experiența practică – câștigarea hranei, experiența cognitivă – pielea cerbului, experiența afectivă – câștigarea prieteniei și a dragostei. Ion Creangă construiește un personaj având atât calități, cât și defecte. **Din punct de vedere psihologic**, acesta trece prin stări conflictuale, dar alege calea cea mai bună pentru stadiul în care se află (acceptă tovărășia Spânului când se rătăcește). **Moral**, este un reprezentant al binelui, în ciuda defectelor sale (nu face distincția între aparență și esență atunci când își alege calul, respingându-l pe cel slab).

Apare în **mai multe ipostaze** de-a lungul basmului. La început este neinițiat, naiv și nu știe să distingă aparența de esență. Se deosebește de frații săi prin generozitate, calitate răsplătită de Sfânta Duminică. Deși are calitățile unui lider, acestea nu sunt evidențiate de la început, ci și le descoperă pe parcursul drumului, prin intermediul probelor la care este supus.

Naratorul îl caracterizează în mod direct, evidențiind naivitatea sa prin formulări precum *boboc în felul său la trebi de aieste*.

Onomastica este valoroasă pentru caracterizarea indirectă a eroului. Numele său conține un oximoron, Harap-Alb desemnând un rob de origine nobilă, dar și condiția de învățăcel supus transformării. Cele trei ipostaze ale sale corespund, în plan compozițional, celor trei etape ale drumului inițiatic: la început – fiul craiului (mezinul naiv), pe parcursul textului – Harap-Alb (învățăcelul), iar la sfârșit – împăratul (inițiatul).

Probele la care este supus la curtea Împăratului Verde (aducerea salăților din Grădina Ursului, a pieii acoperite cu nestemate a cerbului și a fetei Împăratului Roș pentru căsătoria Spânului) scot la iveală, **în mod indirect**, trăsături precum: inteligența, stăpânirea de sine, ascultarea și priceperea, dar mai ales bunătatea sa, fără de care nimeni nu l-ar ajuta, după cum reiese din caracterizarea directă pe care i-o face Sfânta Duminică: *nu eu, ci puterea milosteniei și inima ta cea bună te ajută, Harap-Alb*.

Două episoade semnificative pentru construcția eroului, pentru surprinderea naivității lui, sunt **supunerea prin vicleșug** și **sfada din casa de aramă înroșită.**

Viclean, Spânul îi întinde eroului o capcană, cerându-i să intre în **fântână**. Mezinul, *boboc în felul său la trebi de aieste*, cade repede în capcană și se produce astfel un transfer de identitate: Spânul preia hainele și identitatea fiului de crai, și invers. Este momentul în care fiul de crai este numit Harap-Alb, o sintagmă oximoronică, pentru că termenul „harap" se referă la o persoană cu pielea neagră. Această substituție de identitate a fost interpretată ca fiind cheia de boltă a semnificației mitico-alchimice a basmului, pe care o propune Vasile Lovinescu în *Creangă și Creanga de Aur*. Harap-Alb este, pe tot parcursul basmului, supus unor probe de inițiere și de separare a albului de negru, pentru a putea accede la un nivel spiritual superior.

O altă secvență semnificativă pentru construcția basmului, dar și pentru viziunea lui Creangă asupra lumii este cearta dintre adjuvanți în camera încinsă de sluga Împăratul Roș, pe care Gerilă o răcește dintr-o suflare cu *buzișoarele sale dăbălăzate*. Împăratul Roș este, în felul său, un geniu malefic, dornic să-i lichideze pe musafirii săi. Cu această ocazie, transpare importanța lui Gerilă, de care mezinul craiului se îndoise. Totodată, secvența demonstrează valoarea prieteniei în situații critice. Discuția dintre protagoniștii fabuloși este asemănătoare cu o conversație între flăcăii din Humulești. Creangă conferă astfel caracter comic fabulosului, dovedind că singura posibilitate de a scăpa de rău este râsul. Aceste făpturi sunt umanizate și individualizate prin comportamentul lor, prin felul de a vorbi, prin psihologia lor, care nu diferă substanțial de cea a personajelor umane din text. Lumea fabuloasă a lui Creangă coboară, astfel, într-un plan de existență care poate fi determinat geografic și istoric – este lumea satului moldovenesc din vremea autorului. Rezultă, așadar, autohtonizarea și tratarea realistă a fabulosului la Creangă. Secvența demonstrează că se poate vorbi, la Creangă, de o perspectivă optimistă și umoristică. Autorul privește lumea cu jovialitate, manifestând înțelegere față de defectele umane.

Finalul basmului constituie o altă secvență semnificativă în evoluția eroului. Harap-Alb primește recompensa: împărăția și pe fata Împăratului Roș de soție. Nunta și schimbarea statutului social confirmă maturizarea eroului. Deznodământul constă în restabilirea echilibrului și răsplata protagonistului.

În concluzie, trecerea personajului prin încercări dificile, dar și experiența condiției umilitoare de sclav care ajunge în slujba unui stăpân sever conturează sensul educativ al basmului. Scriitorul promovează, prin intermediul lui Harap-Alb, valori umane fundamentale, precum bunătatea, inteligența, prietenia, altruismul.

TESTUL 2

Subiectul I (50 de puncte)

A.

1. Sensul secvenței este *nu-și avea astâmpăr, era neliniștit.* **6 puncte**

2. Profesia de bază a lui V. Voiculescu, meseria pe care a practicat-o din tinerețe este cea de medic. **6 puncte**

3. O trăsătură fizică a lui V. Voiculescu o reprezintă delicatețea chipului, gingășia privirii, după cum indică secvența *doi ochi nemaipomenit de blânzi mă însoțesc și acum.* **6 puncte**

4. V. Voiculescu îi lasă bilet lui V. Carianopol, deoarece este impresionat de versurile acestuia. **6 puncte**

2. O trăsătură morală a lui V. Voiculescu este firea implicată, care iese la iveală atât în relația lui cu V. Carianopol, cât și cu ceilalți scriitori din epocă. Implicarea transpare în episodul citirii versurilor la radio, când Voiculescu îl urmărește atent și îl consiliază pe autorul aflat la prima experiență de acest gen. **6 puncte**

B. **20 de puncte**

Poezia este deopotrivă expresia trudei și a talentului poetului. În opinia mea, efortul depus în prelungirea darului literar înnăscut conduce la rezultate remarcabile, reprezentând diferența de valoare dintre artiști.

În primul rând, realizarea poeziei în sens tradițional presupune, pe lângă fondul ideatic, anumite strădanii formale, de versificație: potrivirea rimelor, păstrarea măsurii versului. Poezia vine dintr-o anume căutare tematică și lexicală, dintr-o vibrație sentimentală, dintr-o sensibilitate înaltă, dintr-o viziune despre lume determinată de iubire, de natură, de timp sau de artă. De exemplu, în textul dat se arată cum Voiculescu își lucrează poemele cu migală, fiind continuu preocupat de găsirea celei mai bune forme de expresie și purtând neîntrerupt în gând anumite silabe.

În al doilea rând, poezia nu este, cum s-ar crede la prima vedere, rezultatul unei inspirații de moment, al unei manifestări spontane sau iraționale, ci este înțelegerea și traducerea unei emoții copleșitoare, unice. Pe cale de consecință, i se cere poetului fixarea trăirii în cuvinte, transformarea inexprimabilului în exprimabil. De exemplu, Arghezi lucrează *frământate mii de săptămâni* pentru a le lăsa urmașilor săi *un nume adunat pe-o carte*, adică o operă care să fie expresia superioară a unei *slove făurite*.

În concluzie, poezia ca produs artistic include truda în mod necesar și apare ca o căutare febrilă de forme, de teme, de motive, de modele.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

În fragmentul dat se evidențiază perspectiva narativă subiectivă prin intermediul formelor verbale și pronominale de persoana I: *fixasem, mă, mi.* Pasajul evidențiază o problematică psihologică, punctând frământările interioare ale personajului-narator, legate de propria căutare a unei punți de comunicare cu Lupan. Se observă neliniștile, ezitările sale, deruta în care se află și care se traduce prin plimbarea *fără niciun țel* pe străzile orașului. Evenimentele se proiectează la nivelul conștiinței, apărând astfel reacții adesea surprinzătoare, precum recunoașterea propriei obsesii.

În concluzie, personajul narator nu relatează decât despre sine și în lumina propriilor trăiri, fie ele puternice sau slabe, benefice sau nocive.

Particularități ale unui text narativ de Liviu Rebreanu (*Ion*)

Publicat în 1920, romanul *Ion* este primul roman din cariera scriitorului Liviu Rebreanu și rezultatul unei lungi gestații; materia epică fusese schițată anterior în nuvelele *Zestrea* și *Rușinea*, care devin un adevărat exercițiu pregătitor.

Geneza operei o constituie o serie de momente cu caracter biografic: o discuție cu un țăran care se numea chiar Ion Pop al Glanetașului și care vorbea cu patimă despre pământ; scena sărutării pământului de către un țăran îmbrăcat în haine de sărbătoare și povestea Rodovicăi, o tânără bogată, rămasă însărcinată cu un țăran sărac, spre adânca nemulțumire a părintelui său.

Ion este un **roman social de viziune realistă**, care ilustrează obiectiv viața satului ardelenesc de dinainte de Primul Război Mondial, în toată complexitatea structurii sale sociale: cu țărani înstăriți și săraci (*sărăntocii și bogotanii*), cu intelectuali: învățătorul, preotul, notarul, oamenii politici, reprezentanți ai autorităților austro-ungare, care își derulează destinul pe fundalul evenimentelor esențiale ale existenței, într-un spațiu marcat de obiceiuri și de tradiții milenare.

Tematica romanului o constituie viața satului transilvănean de la începutul secolului al XX-lea, în care demnitatea și locul omului în colectivitate se măsoară în funcție de avere; cele două teme centrale sunt: setea de pământ și iubirea, regăsite în titlurile celor două părți ale romanului și evidențiind lupta ce se dă în sufletul eroului.

Structura cărții este simetrică și circulară. Cele două părți ale romanului, intitulate sugestiv *Glasul pământului* și *Glasul iubirii*, fac referire la cele două instincte de care este dominat personajul principal – dragostea pentru pământ și dragostea pentru Florica. Titlurile primului și ultimului capitol (*Începutul* și *Sfârșitul*) dau impresia de operă circulară, închisă. Imaginile inițiale și finale din roman au în centru drumul spre Pripas, ce la început vine în sat, iar, în final, se pierde odată cu plecarea învățătorului Herdelea. Simetria se realizează prin cele două planuri principale ale acțiunii: al lumii țăranilor și al intelectualilor din spațiul rural, ca și prin reluarea unor teme, precum iubirea din interes, moartea etc.

Primul plan narativ urmărește destinul lui Ion, fiul lui Alexandru Glanetașu, care a risipit zestrea soției, Zenobia, lăsându-i moștenire tânărului foarte puțin pământ. Fecior harnic și mândru, Ion o seduce și o lasă însărcinată pe Ana, fiica lui Vasile Baciu, unul dintre *bogotanii* satului, numai pentru a obține zestrea fetei. Tatăl acceptă într-un târziu căsătoria celor doi și Ion intră, după îndelungi strădanii, în posesia pământului mult râvnit. Curând, Ana își dă seama de cursa în care a fost prinsă și, după ce dă naștere unui băiețel, se spânzură. Neîngrijit, copilul moare și el. Rămas singur după moartea fiului său, Petrișor, Ion va încerca să o recucerească pe Florica. Aceasta se căsătorise însă cu George, fostul pretendent la mâna Anei. Ion va fi ucis de acesta, când, într-o noapte, încearcă să pătrundă în casa lui, știind-o pe Florica singură. Pământul lui Ion intră în posesia noii biserici, în curtea căreia va fi înmormântat.

Al doilea plan urmărește viața intelectualității satului, adică destinul familiei Herdelea, alcătuită din învățătorul Herdelea, doamna Herdelea și cei trei copii ai lor: fetele – Laura și Ghighi, care-și caută împlinirea în căsătorie și maternitate, renunțând la dragoste – și tânărul Titu, urmărit de ghinion în dragoste și care se regăsește în țelurile naționale ale românilor din Ardeal.

Conflictul este puternic și ramificat, apărând între personaje aflate, uneori, în planuri diferite: între Ion al Glanetașului și Vasile Baciu, între Ion și George Bulbuc, între Ion și preotul Belciug, între Ion și Simion Lungu, între familia Herdelea și preotul Belciug. În termeni largi, între reprezentanții comunității românești și autoritățile maghiare.

Relația protagonistului cu pământul ca obiect al muncii este puternic evidențiată în **două scene simbolice**. Totodată, acestea contribuie la semnificațiile de ansamblu ale cărții.

Cea dintâi apare în prima parte, *Glasul pământului*, în capitolul *Zvârcolirea*, și îl prezintă pe Ion contemplând, în zorii zilei, fostele pământuri ale familiei. Pământul apare ca un stăpân, ca o divinitate mitologică: *glasul pământului pătrundea năvalnic în sufletul flăcăului, ca o chemare, copleșindu-l*. În schimb, Ion este în ipostaza ființei umile: *se simțea mic și slab, cât un vierme pe care-l calci în picioare*. Tocmai de aceea, îmbătat de imaginea loturilor întinse, exclamă frenetic: *Cât pământ, Doamne!...*.

A doua scenă apare în capitolul *Sărutarea* din partea a doua, *Glasul iubirii*. Ion, posesorul pământurilor mult râvnite, este acum un uriaș: *Se vedea acum mare și puternic ca un uriaș din basme care a biruit [...] o ceată de balauri îngrozitori*, venit la câmp în straie de sărbătoare, să le mângâie *ca pe niște ibovnice credincioase*. Pământul este o sevă a vieții, o patimă și, în mod paradoxal, o sursă a morții. Spre el, flăcăul își îndreaptă toată atenția și afecțiunea; gesturile personajului relevă, în mod indirect, pasiunea puternică pentru acest element stihial: *[...] încet, cucernic, fără să-și dea seama, se lăsă în genunchi, își coborî fruntea și-și lipi buzele cu voluptate de pământul ud*. De altfel, pentru Ion, existența și succesul se definesc numai în funcție de avere, de loturile de pământ deținute. Felul în care este tratată tema dragostei țăranului român pentru pământ și viziunea realist-naturalistă asupra vieții fac din acest roman o capodoperă, în care tragismul existenței este insurmontabil.

Se observă cum **naratorul imparțial** își lasă personajele să se manifeste în momente de maximă încordare. Relatarea faptelor se face în ordine logică și în mod obiectiv, la persoana a III-a.

În concluzie, prin complexitatea și veridicitatea lumii prezentate, integrând personaje din straturi sociale diferite, romanul *Ion* rămâne o monografie a Ardealului aflat sub dominație austro-ungară și sub tirania legilor scrise sau nescrise.

TESTUL 3

Subiectul I **(50 de puncte)**

A.

1. Sensul secvenței este *desigur, negreșit*. **6 puncte**
2. Două trăsături fizice ale profesorului Iacomi sunt *nasul ușor acvilin* și *ochii verzui și severi*. **6 puncte**
3. Profesorul Iacomi este profesorul de latină al autorului, după cum indică secvența: *El era pentru noi o mașină care ne toca, fără greș, declinări și conjugări latinești*. **6 puncte**
4. Profesorul Iacomi este considerat aproape insensibil de elevii săi, deoarece nu se arată preocupat de dimensiunea psihologică a învățării, insistând doar pe latura ei științifică. **6 puncte**
5. Autorul are față de profesorul său de limba latină din liceu o atitudine critică, identificând toate punctele slabe ale acestuia: metoda învechită de predare, slaba relaționare cu elevii, ciudățeniile determinate de vârsta destul de înaintată. Totodată, autorul stabilește că aceste defecte pot fi ușor atenuate prin știința de carte a dascălului, recunoscută de toți elevii săi. **6 puncte**

B. **20 de puncte**

Școala este locul marilor întâlniri dintre profesori și elevi, la capătul cărora se formează caractere și se dezvoltă abilități de viață. În opinia mea, profesorii pot avea relații bune, strânse cu elevii lor, doar dacă aleg acele metode didactice de interes pentru ei, care să le faciliteze cu adevărat învățarea prin trezirea curiozității, prin valorificarea propriei experiențe de viață, prin transformarea greșelii dintr-o dureroasă scădere într-un pas necesar pentru creșterea intelectuală.

În primul rând, profesorul este factorul cu autoritate în sens moral și profesional. Treptat, el își motivează elevii să învețe, să devină mereu mai buni într-un anume domeniu de competență. Deosebit de prețioasă este relația profesor-elev din perspectiva atingerii performanței școlare. Pedagogii afirmă cu tărie că singura predare eficientă este cea bazată pe atașament. De pildă, profesorul de matematică, Ion Banciu, îl introduce cu tact în lumea teoremelor pe cel care avea să devină mai târziu un mare poet (Ion Barbu) și matematician (Dan Barbilian). Ion Banciu a fost nu un dascăl oarecare, ci Profesorul și omul providențial pentru Ion Barbu, stimulându-i gândirea și menținându-i atenția concentrată prin metodele didactice inspirat alese, prin căldura personalității sale.

În al doilea rând, în școala veche, profesorul era acaparat de transmiterea cunoștințelor de specialitate către elevii săi. Acesta părea să fie obiectivul didactic major. Din păcate, aspectele psiho-emoționale erau ignorate în favoarea celor noționale. Din această perspectivă, singura metodă didactică posibilă se dovedește a fi prelegerea în măsură să asigure transferul rapid al unei cantități impresionante de informație de la profesor la elevi. De exemplu, în textul-suport, profesorul Iacomi apelează semnificativ la memoria tinerilor, lăsând deoparte imaginația sau afectivitatea acestora. Pentru opțiunea sa didactică este mai târziu criticat de fostul său elev și acuzat de insensibilitate. În mintea autorului rămâne întipărită doar ideea reproducerii, *a întoarcerii aidoma* în cadrul orelor de latină a numeroase declinări și conjugări *servite* de profesor. După cum lesne se observă, legătura autorului cu profesorul Iacomi este rece, protocolară.

În concluzie, selecția metodelor didactice realizată de profesor este esențială atât din perspectiva reușitei școlare, cât și din cea a relației profesor-elev, devenind un factor-cheie declanșator de amintiri – plăcute sau chinuitoare – din anii de școală.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

În fragmentul dat se evidențiază perspectiva narativă obiectivă prin intermediul formelor verbale și pronominale de persoana a III-a: *apăru*, *se apropia*, *-i*. Naratorul este omniscient, omniprezent și omnipotent, relatând evenimentele fără implicare afectivă. Se observă că întâmplările sunt prezentate în ordine cronologică, respectându-se succesiunea logică a faptelor: Jim o zărește pe Vera de la distanță, fata se apropie, se întâlnesc și schimbă impresii.

În concluzie, perspectiva narativă obiectivă se află în strânsă legătură cu abordarea imparțială și cu stilul neutru. Acest tip de perspectivă narativă este în concordanță cu viziunea realistă despre lume și viață a autorului.

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Particularităţi de construcţie a unui personaj dintr-un roman de Liviu Rebreanu (*Ion*)

Publicat în 1920, romanul *Ion* este primul roman din cariera scriitorului Liviu Rebreanu și rezultatul unei lungi gestații; materia epică fusese schițată anterior în nuvelele *Zestrea* și *Rușinea*, care devin un adevărat exercițiu pregătitor.

Geneza operei o constituie o serie de momente cu caracter biografic: o discuție cu un țăran care se numea chiar Ion Pop al Glanetașului și care vorbea cu patimă despre pământ; scena sărutării pământului de către un țăran îmbrăcat în haine de sărbătoare și povestea Rodovicăi, o tânără bogată, rămasă însărcinată cu un țăran sărac, spre adânca nemulțumire a părintelui său.

Romanul are o **structură echilibrată**, reflex al ordinii realist-clasice, substanța epică fiind organizată în două părți: *Glasul pământului* și *Glasul iubirii*, ce vor urmări, prin alternanță, două planuri narative: cel al țărănimii, reprezentat de Ion și cel al intelectualității rurale, înfățișat de familia Herdelea. Cele două titluri sunt metaforice, întrucât cele două glasuri vor deveni cei doi poli între care va oscila, în mod dramatic, protagonistul. Romanul cuprinde treisprezece capitole, număr simbolic și nefast, aluzie la finalul tragic.

Tema centrală a operei este cea **socială**, romanul prezentând dorința ancestrală a țăranului de posesiune a pământului, în contextul satului transilvănean al începutului de secol al XX-lea. Aceasta se împletește cu alte teme precum: **iubirea, familia, destinul și condiția intelectualului.**

Simetria incipit-final se realizează prin descrierea drumului care intră și iese din satul Pripas, loc al desfășurării acțiunii romanului. Descrierea inițială introduce cititorul în viața satului ardelean de la începutul secolului al XX-lea, cu aspecte etnografice (hora) și sociale (stratificarea vizibilă încă din prima scenă). Descrierea finală încheie simetric romanul, ilustrând concepția autorului despre roman înțeles ca un corp sferoid, și face mai accesibilă semnificația simbolică a drumului.

Conflictul central din roman este determinat de **lupta pentru pământ din satul tradițional**, unde averea condiționează dreptul indivizilor de a fi respectați în comunitate. Drama lui Ion este, în esență, drama țăranului sărac, nedreptățit prin faptul că nu este respectat pentru ceea ce este, ci pentru ceea ce are. **Conflictul exterior**, social, dintre Ion al Glanetașului și Vasile Baciu este dublat de **conflictul interior**, între cele două patimi care l-ar putea împlini – averea și dragostea.

În centrul textului stă figura complexă a lui Ion, un personaj construit în mod veridic, conform esteticii realismului. Din punct de vedere social, este exponentul țărănimii prin dorința de a avea pământ, fapt evidențiat de criticul G. Călinescu: *Toți flăcăii din sat sunt varietăți de Ion*. În același timp, însă, eroul este o individualitate prin modul în care îl obține, prin dezumanizarea de care dă dovadă. Neobișnuită nu este metoda la care apelează tânărul, respectiv căsătoria unui *sărăntoc* cu o fată cu zestre, ci comportamentul său dezonorant: o face de rușine pe Ana înainte de nuntă și apoi o vrea pe Florica, deja căsătorită cu George.

Din punct de vedere moral, personajul suferă transformări majore. Dacă inițial este perceput ca un lider de către ceilalți tineri, remarcându-se prin hărnicie, inteligență, ambiție, dragoste de carte, treptat, se dezumanizează în goana sa după pământ. Prin urmare, sfârșitul său tragic conferă textului o încărcătură moralizatoare.

Sub raport **psihologic**, eroul este o natură dilematică, fapt evidențiat prin conflictul interior puternic, determinat de permanentele sale oscilări între cele două dorințe: reușita materială și împlinirea afectivă. În același timp, ilustrează tipologia realistă a parvenitului lipsit de scrupule, care nu renunță, sub nicio formă, la planurile sale.

Modalitățile de construcție a personajului principal sunt specifice unui text realist. **Portretul fizic** îl înscrie în categoria tinerilor țărani, obișnuiți cu efortul fizic prelungit. În ceea ce privește portretul moral, acesta este complex, fiind realizat prin mijloace mai ales indirecte: gesturi, atitudine, limbaj, gânduri etc.

Atât din **caracterizarea directă**, cât și din **caracterizarea indirectă** reiese că **trăsătura sa dominantă** este dragostea pentru pământ, care-l acaparează. **Două episoade narative** sunt relevante în acest sens.

Cel dintâi apare în prima parte, *Glasul pământului*, în capitolul *Zvârcolirea*, și îl prezintă pe Ion contemplând, în zorii zilei, fostele pământuri ale familiei. Pământul apare ca un stăpân, ca o divinitate mitologică: *glasul pământului pătrundea năvalnic în sufletul flăcăului, ca o chemare, copleșindu-l*. În schimb, Ion este în ipostaza ființei umile: *se simțea mic și slab, cât un vierme pe care-l calci în picioare*. Tocmai de aceea, îmbătat de imaginea loturilor întinse, exclamă frenetic: *Cât pământ, Doamne!...*.

A doua scenă apare în capitolul *Sărutarea* din partea a doua, *Glasul iubirii*. Ion, posesorul pământurilor mult râvnite, este acum un uriaș: *Se vedea acum mare și puternic ca un uriaș din basme care a biruit [...] o ceată de balauri îngrozitori*, venit la câmp în straie de sărbătoare, să le mângâie *ca pe niște ibovnice credincioase*. Pământul este o sevă a vieții, o patimă și, în mod paradoxal, o sursă a morții. Spre el, flăcăul își îndreaptă toată atenția și afecțiunea; gesturile personajului relevă, în mod indirect, pasiunea puternică pentru acest element stihial: *[...] încet, cucernic, fără să-și dea seama, se lăsă în genunchi, își cobori fruntea și-și lipi buzele cu voluptate de pământul ud.* De altfel, pentru Ion, existența și succesul se definesc numai în funcție de avere, de loturile de pământ deținute. Felul în care este tratată tema dragostei țăranului român pentru pământ și viziunea realist-naturalistă asupra vieții fac din acest roman o capodoperă, în care tragismul existenței este insurmontabil.

Scriitorul folosește în construcția sa și tehnici moderne: **introspecția** și **monologul interior** (*Aș fi o nătăfleață să dau cu piciorul norocului pentru niște vorbe...*). Prin relativizarea perspectivelor asupra personajului, acesta e văzut

de celelalte personaje în moduri diferite. De exemplu, Vasile Baciu îl consideră *un sărântoc* și-l disprețuiește; învățătorul îl apreciază pentru istețimea și hărnicia sa; Ana îl iubește sincer; comunitatea sătească îl laudă la început, apoi îl sancționează.

Sfârșitul dramatic al personajului reprezintă o altă scenă semnificativă în evoluția sa. Avertizat de Savista, oloaga satului, George îl surprinde pe Ion în ogradă și îl omoară cu sapa, sancționându-l pentru încălcarea regulilor comunității sătești. Astfel, personajul este ucis de cele două voci interioare, pământul și iubirea. George este arestat, Florica rămâne singură, iar averea lui Ion revine bisericii.

În concluzie, relația fundamentală pe care Ion o stabilește cu pământul-stihie se reflectă și în construcția acestuia, el fiind dispus să facă mari compromisuri morale pentru a-și atinge scopul. Controversat și memorabil, Ion un personaj a cărui complexitate derivă din numeroasele calități și defecte, reușite și eșecuri, aprecieri și acuze.

TESTUL 4

SUBIECTUL I **(50 de puncte)**

A.

1. Sensul secvenței este *deodată, subit*. **6 puncte**
2. Porecla dată de Caragiale autoarei este *Aghiuță*. **6 puncte**
3. Orașul Brașov este preferat de Caragiale, după cum indică secvența: *Brașovul era un loc de predilecție pentru el*. **6 puncte**
4. Caragiale plânge, deoarece fetița, mica lui prietenă, este bolnavă de scarlatină. **6 puncte**
5. Caragiale este meloman, îi place muzica și o înțelege. Pe fondul acestei pasiuni și al firii sale artistice se apropie de autoare. Caragiale are o cultură muzicală și o gândire critică, manifestând simpatii și antipatii pentru compozitori. De bună seamă, se regăsește în universul muzicii lui Scarlatti, în care micuța pianistă îl poartă cu un talent deosebit. **6 puncte**

B. **20 de puncte**

Literatura este definită în mod convențional ca o artă a cuvântului, cu o istorie impresionantă și cu o tradiție pe măsură. În opinia mea, literatura poate fi inspirată din realitatea contemporană autorului, dar se poate lesne desprinde de aceasta.

În primul rând, experiențele trăite de scriitori devin scântei din care se aprinde universul ficțional. Astfel, ființa creatoare se simte stimulată să transforme un episod personal, efemer, mărunt într-un moment memorabil, antologic, de referință pentru o epocă sau o generație. De exemplu, Camil Petrescu participă pe front în Primul Război Mondial și momentele dramatice vor fi autentic redate în romanul său din 1930, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*. Pentru a rămâne fidel trăirilor sale din vremea conflagrației, prozatorul își va folosi notațiile din jurnalul de campanie.

În al doilea rând, literatura apare, de multe ori, ca o dovadă a spiritului de observație al autorului, care rămâne atent și preocupat de manifestările vremii sale, ale societății din care face parte. De fapt, scriitorul înfățișează în operele sale anumite aspecte din realitate cu intenția de a le corecta. De pildă, comediile lui Caragiale demască moravurile degradante ale semenilor – orgoliul, corupția, șantajul din viața personală și din viața politică. Prin râs, dramaturgul critică și educă în mod eficient.

În concluzie, literatura poate fi inspirată din realitate, urmărind să reprezinte în mod veridic și verosimil tendințele acesteia, dar tinzând să devină o replică interesantă a ei.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

În fragmentul dat se formulează ideea poetică a stării de tristețe și de apăsare sufletească a eului bacovian. Prin intermediul epitetului *satanica oră* se relevă senzația chinuitoare și acaparantă de damnare a ființei, vidul ca parte a infernului interior. Se reține și repetiția din versul al treilea: *Și plâng, și cu plânsul în noapte* al cărei rol este de a lăsa impresia bocetului de sfârșit de lume, a dezolării absolute și incurabile trăite de vocea lirică, a imposibilității salvării ființei din calea beznei acaparante.

Așadar, versurile propuse înfățișează eul liric într-un mediu ostil, în care regăsirea de sine este imposibilă.

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Particularități ale unui text narativ de G. Călinescu (*Enigma Otiliei*)

Perioada interbelică este una de diversitate la toate nivelurile, fapt vizibil prin coexistența unor direcții epice diferite. Astfel, Rebreanu ilustrează în opera sa un realism dur, obiectiv, în timp ce Sadoveanu optează pentru un

realism cu substrat mitic, iar G. Călinescu se lasă atras de influența balzaciană. Acesta din urmă respinge proustianismul și optează pentru modelul realist balzacian, epic și obiectiv, de factură clasicistă. Balzacianismul romanului este evidențiat mai ales la nivel tematic: istoria unei moșteniri, căreia i se asociază lupta pentru înavuțire și relația de paternitate. Totuși, scriitorul român se detașează de Balzac prin atitudinea comic-parodică și prin cultivarea grotescului în portretul personajelor.

Publicat în 1938, romanul *Enigma Otiliei* apare la sfârșitul perioadei interbelice, fiind ilustrativ pentru modul în care romancierul își trădează formația de critic literar, căci comentariul vieții înfățișate în roman trece înaintea vieții create. Tipologic, este un **roman realist** prin tema socială a burgheziei citadine, prin tehnica detaliului, prin tipologia personajelor și prin perspectiva narativă obiectivă. Are și **elemente moderne**, ce țin de construcția personajului principal, precum reflectarea poliedrică și comportamentismul. *Enigma Otiliei* este un **roman citadin**, o veritabilă frescă a burgheziei bucureștene de la începutul secolului XX, ce surprinde efectele banului ca formă de pervertire morală a individului.

Titlul este un element paratextual, care oferă cititorului un orizont de așteptare. Inițial, acesta a fost *Părinții Otiliei*, reflectând ideea balzaciană a paternității, pentru că fiecare dintre personaje determină soarta orfanei Otilia, ca niște părinți. Titlul final focalizează pe tehnica modernă a oglinzilor paralele, prin care este realizat personajul feminin, titular.

Opera este alcătuită din **douăzeci de capitole**, organizate pe mai multe planuri: unul al iubirii dintre Felix și Otilia și celălalt plan, al competiției pentru moștenirea averii lui Costache, desfășurat în jurul clanului Tulea.

Incipitul probează caracterul balzacian al romanului prin indicarea cadrului temporal – *într-o seară de la începutul lui iulie 1909* – și spațial – strada Antim și arhitectura casei lui moș Costache –, ca și prin prezentarea detaliată a principalelor personaje.

Finalul este închis prin rezolvarea conflictului. Simetria incipitului cu finalul se realizează prin descrierea străzii și a casei lui moș Costache, din perspectiva lui Felix, în momente diferite ale existenței sale, în adolescență și după zece ani.

Aparținând prozei realiste, *Enigma Otiliei* se caracterizează prin prezența unui **narator** omniscient și omniprezent, care relatează faptele la persoana a III-a, nonfocalizat. El le stabilește personajelor destinul și le acționează discreționar, ca pe niște păpuși.

Conflictele romanului sunt numeroase, puternice și se manifestă în toate planurile narative. Conflictul epic principal se declanșează între familia lui Costache Giurgiuveanu, posesorul averii, și cea a surorii sale, Aglae Tulea. Din familia ei fac parte: cei trei copii, Olimpia, Aurica și Titi, și soțul, Simion. În această familie pătrunde Stănică Rațiu, în calitate de soț al Olimpiei. Conflictele succesorale sunt iscate în jurul averii lui moș Costache. Acestora li se adaugă un conflict erotic ivit din competiția nedeclarată dintre tânărul Felix și maturul Pascalopol pentru dragostea Otiliei.

Două secvențe relevante pentru problematica și pentru alcătuirea cărții sunt **descrierea camerei Otiliei** și **întâlnirea lui Pascalopol cu Felix, în tren.**

Camera ei, cu rochii aruncate peste tot, cu romane franțuzești deschise sau azvârlite la întâmplare, depune mărturie pentru stilul de viață lăsat în voia hazardului și pentru personalitatea ei provocatoare, liberă și dezinhibată. Obiectele risipite prin odaie – oglinzi mobile, pălării, pantofi, sticluțe de parfum –, toate traduc preocuparea ei pentru imagine și cochetăria feminină. Ajungând întâmplător acolo, Felix are revelația complexității interioare a Otiliei. Numeroasele volume de poezie și partituri atestă preocupările ei intelectuale, afirmă temperamentul ei artistic.

Cea de-a doua secvență semnificativă este cea din finalul romanului, în care Pascalopol îl întâlnește întâmplător pe Felix și, cu acest prilej, i-o arată pe Otilia într-o fotografie, care sugerează evoluția fetei: *Femeia era frumoasă, cu linii fine, dar nu era Otilia, nu era fata nebunatică. Un aer de platitudine feminină stingea totul [...] Ce deosebire! Unde era Otilia de altădată? Nu numai Otilia era o enigmă, ci și destinul însuși.* Felix devine nostalgic și este derutat de schimbările radicale aduse de un deceniu de viață.

Farmecul cărții provine din modernitatea personajelor generată de trăsăturile care le conferă **ambiguitate** și **individualitate**. Astfel, **moș Costache** nu este un avar dezumanizat, deoarece manifestă afecțiune pentru cei doi orfani, cărora le ia mereu apărarea când Aglae vorbește rău despre ei. **Pascalopol** o iubește pe Otilia în același timp viril și patern, fiind gata să fie în preajma ei ori ca tată, adoptând-o, ori ca soț, căsătorindu-se cu ea. **Felix** este un adolescent orfan, dornic de afecțiune și capabil de a iubi dezinteresat, dar hotărât să-și facă o carieră în medicină. Stănică este arivistul prin excelență, escroc, hoț, dar și sentimental. **Otilia** este un personaj cu totul contradictoriu, amestec de ingenuitate și senzualitate. Mereu imprevizibilă, Otilia este frivolă, nebunatică și exuberantă, meditativă și inteligentă, risipitoare și cochetă, dar și capabilă de gesturi de pietate filială și devotament pentru moș Costache etc. În portretizarea acesteia, autorul folosește procedee moderne precum tehnica **pluriperspectivismului/ oglinzile paralele** și **comportamentismul**: Otilia este văzută și caracterizată din punctul de vedere al mai multor personaje. Pentru Aglae este o *zănatică, dezmățată, stricată, care sucește capul băieților de familie*, pentru Felix – o fată

superioară, pe care n-o poate înțelege, rămânând până la capăt o enigmă, pentru Pascalopol – femeia în devenire care îl încântă și îl emoționează, pentru Stănică Rațiu – *o fată deșteaptă, cu spirit practic*.

În concluzie, romanul *Enigma Otiliei* rămâne o realizare epică notabilă a perioadei interbelice, apropiindu-se de modelul balzacian prin îmbinarea la nivelul tematic a iubirii și a luptei pentru moștenire, dar depășind balzacianismul prin complexitatea modernă a personajelor centrale.

TESTUL 5

Subiectul I **(50 de puncte)**

A.

1. Sensul secvenței este *își respectă angajamentul, își onoră promisiunea*. **6 puncte**
2. Tema conferinței susținute de Barbu Delavrancea este literatura populară, folclorul. **6 puncte**
3. Între autor și Delavrancea este o diferență de douăzeci și doi de ani, după cum indică secvența: *Ne despărțeau douăzeci și doi de ani.* **6 puncte**
4. Delavrancea vine la Fălticeni din motive profesionale, deoarece a fost ales avocat într-un proces. **6 puncte**
5. O trăsătură morală a lui Delavrancea este patriotismul, care se evidențiază prin atașamentul sincer față de poporul român și de valorile sale culturale. Delavrancea ține conferințe despre frumusețea literaturii populare cu rolul de a promova reperele spiritualității autohtone. El înțelege valoarea creațiilor folclorice, de aceea le tratează cu atenție și cu grijă ca pe niște bijuterii. **6 puncte**

B. **20 de puncte**

Vârsta este un element de ordin biografic care ne definește ca ființe limitate în timp. În opinia mea, vârsta nu poate reprezenta o piedică în calea prieteniei, care este o alegere motivată și condiționată de factori psiho-emoționali, nu biologici.

În primul rând, prietenia apare pe fondul unor experiențe comune, al unor pasiuni împărtășite. Se spune că adevărata prietenie înfruntă timpul. Dezvoltarea unei pasiuni se asociază cu exersarea unor abilități și cu derularea unor activități împreună cu prietenii. De pildă, din fragmentul dat se desprinde felul în care autorul și Delavrancea au în comun pasiunea pentru folclor; de fapt, Sadoveanu devine fascinat de literatura populară grație conferințelor lui Delavrancea, alcătuite cu atenție și pricepere. În plus, prietenia lor se strânge în anii dramatici ai războiului, când experiențele comune determină trăiri comune. Cei douăzeci și doi de ani dintre ei dispar ca prin farmec în fața unor asemenea pasiuni și crize trăite împreună.

În al doilea rând, vârsta poate fi un factor de susținere pentru o prietenie pe cât de frumoasă, pe atât de longevivă, care îmbracă forma unei relații maestru-discipol. În această categorie se încadrează prieteniile intelectuale, cu rol de formare spirituală. Un bun exemplu în acest sens îl reprezintă relația dintre Mihai Eminescu și profesorul său de română, Aron Pumnul. Se poate spune că, în acest caz, diferența de vârstă este binefăcătoare pentru salvarea tânărului de la ispitele omenești. Pierzându-și unicul fiu, revoluționarul se atașează de Mihai, trecând peste diferența de vârstă de mai bine de trei decenii dintre ei și îl ia „copil de suflet", oferindu-i cărți din biblioteca pe care o înființează pentru elevii români. Legătura lor se sudează în vremea cât Eminescu stă în gazdă la profesorul Pumnul.

În concluzie, este necesară, într-o prietenie, descoperirea asemănărilor și estomparea diferențelor de orice fel în numele desăvârșirii spirituale ca țintă supremă a oricărei existențe.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Din textul dat se desprinde ideea poetică a evaziunii determinate de eșecuri, de aspirațiile neîmplinite. Epitetele ornante creează imagini artistice inedite și arată contextul deplasării: *albastra mare*, *un vânt subțire* și *nori creți*. Confuză și profund rănită, ființa poetică dorește să-și uite identitatea, să se piardă în anonimat, în uitare și chiar în moartea înțeleasă ca unică salvare. De asemenea, regăsim interjecția *Ah!* cu rol afectiv, de amplificare a stării de neputință, de zbatere interioară neîncetată.

Muzicalitatea textului este susținută de repetiția versurilor *Întindeți pânzele, băieți... / Un vânt subțire se ridică*.

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de Mihail Sadoveanu (*Baltagul* – Vitoria)

Perioada interbelică este una de mare diversitate la toate nivelurile, fapt vizibil prin coexistența unor direcții și modele romanești diferite. Astfel, realismul este reprezentat în opera lui Liviu Rebreanu sub aspectul unui realism dur, obiectiv, în timp ce G. Călinescu optează pentru influența balzaciană, iar Sadoveanu, pentru realismul cu substrat mitic. Formula estetică sadoveniană este expresia unei **viziuni mitice asupra lumii**, în care personajele și locurile

sunt învăluite într-o aură legendară, mai ales că nu concretul psihologic, ci omul elementar reprezintă obiectul analizei sale, după cum îndreptățit apreciază Tudor Vianu. Opera sadoveniană surprinde bogăția sufletească și atitudinea etică exemplară a oamenilor din popor, adesea considerați niște apariții elementare.

Publicat în 1930 și asociat cu maturitatea artistică a autorului, romanul *Baltagul* este un roman polimorf, deopotrivă **realist** și **simbolic**. Prezintă trăsăturile unei opere realiste și tradiționale, având un discurs epic linear, axat pe tema călătoriei explorative, care are drept scop căutarea, cunoașterea, inițierea și actul justițiar. În viziunea criticului N. Manolescu, se încadrează în categoria *romanului doric* prin prezentarea monografică a satului moldovenesc din zona de munte, deci prin zugrăvirea unei lumi arhaice, în care biserica și practicile magice coexistă. De asemenea, apartenența romanului la realism se susține prin perspectiva narativă omniscientă și prin verosimilul evenimentelor relatate. Aspectele sale mitice se concentrează în mare parte asupra similitudinilor cu balada populară *Miorița*, dar pot fi puse în legătură și cu mituri universale: protagonista a fost comparată cu Isis care pleacă în căutarea lui Osiris.

Tema textului o constituie călătoria pentru descoperirea adevărului, călătorie ce se transformă într-un veritabil drum inițiatic. Aceasta se armonizează cu alte teme specifice lumii sadoveniene: viața pastorală, comuniunea omului cu natura, mitul, iubirea, familia, moartea.

Titlul este simbolic, pentru că baltagul are o dublă semnificație: este atât unealta cu care Nechifor Lipan este omorât, cât și instrumentul cu care se înfăptuiește actul justițiar. Baltagul este un topor cu două tăișuri, iar ambivalența sa reprezintă o delicată sugestie a vieții și a morții care se îngemănează.

Narațiunea se face la persoana a III-a, iar **naratorul** omniprezent și omniscient reconstituie în mod obiectiv, prin tehnica detaliului și a observației, lumea satului de munte. Secvențele narative sunt legate prin înlănțuire și alternanță. Narațiunea este dominantă, iar pasajele descriptive fixează diferite aspecte ale cadrului spațial sau elemente de portret fizic (portretul Vitoriei și al lui Gheorghiță). Secvențele dialogate creează impresia de verosimilitate și accentuează dramatismul trăirilor muntencei (întrebările adresate pe drum celor pe care îi întâlnea). De asemenea, trăirile protagoniștilor sunt bine evidențiate de monologul interior, care reprezintă o modalitate de caracterizare a personajelor.

Timpul acțiunii este precizat prin repere temporale de natură religioasă (aproape de Sfântul Andrei), iar **spațiul** ales este satul Măgura Tarcăului, zona Dornelor și a Bistriței, dar și zona de câmpie, Cristești, în Balta Jijiei.

Romanul este structurat în **șaisprezece capitole** cu acțiune desfășurată cronologic, urmărind episoade ale subiectului, dar nu și linear, Vitoria evocând cu nostalgie, pe parcurs, anumite momente trăite alături de soțul ei.

Protagonista, o țărancă din Măgura Tarcăului, ilustrează **condiția femeii de la munte**, iubitoare de dreptate, ce respectă cu sfințenie datinile străvechi. Ea este un personaj de factură realistă, reprezentativ pentru lumea din care face parte.

Portretul fizic este realizat direct de către narator, Vitoria aflându-se în etapa deplinei maturități, dar având trăsături încă frumoase: *Ochii ei căprii, în care parcă se răsfrângea lumina castanie a părului*. Fizionomia ei oferă indicii despre starea sa de spirit: îngrijorare din cauza absenței inexplicabile a soțului ei, ce se reflectă și în gesticulație: *[…] fusul se învârtea harnic, dar singur*. Dragostea nețărmurită față de soț îi declanșează neliniștea și îngândurarea, căci Nechifor era *dragostea ei de douăzeci și mai bine de ani*.

Statutul social al personajului este cel de mamă și de soție, pe care și-l asumă cu responsabilitate și devotament: pe fiică o educă în spiritul tradiției, iar pe Gheorghiță îl responsabilizează, contribuind la maturizarea sa prin călătoria inițiatică.

Portretul său moral reiese atât direct, cât și indirect, din fapte, gesturi, limbaj, atitudine. Este un tip complex de feminitate, deoarece în ea coexistă spiritul practic (vinde produse pentru a face rost de bani în vederea călătoriei, face ordine în gospodărie, lăsându-l pe argatul Mitrea să aibă grijă de casă, iar pe Minodora o duce la mănăstire), cel religios (face daruri bisericii, postește, se spovedește și se împărtășește), dar și o predispoziție pentru superstiții (o vizitează pe vrăjitoarea satului, baba Maranda, crezând că poate astfel neliniștea și stările contradictorii îi vor fi spulberate, crede în visele premonitorii).

Este surprinsă într-un moment de criză interioară, iar toate acțiunile ei se vor îndrepta spre rezolvarea acesteia: pedepsirea ucigașilor soțului ei. Astfel, pentru a alunga incertitudinile care o măcinau de ceva timp, decide să plece la drum împreună cu fiul ei, Gheorghiță, dând dovadă de responsabilitate și curaj. Trăirile personajului, reliefate chiar și în portretul fizic, dezvăluie un suflet sensibil, măcinat de frământări: *acei ochi aprigi și încă tineri căutau zări necunoscute*.

Călătoria pe care o întreprinde scoate în evidență și alte laturi ale personalității sale: este inteligentă, o bună organizatoare și o fină cunoscătoare a psihologiei umane. Dornică să împlinească actul justițiar, toate demersurile ei servesc acestei idei: reface traseul parcurs de Nechifor, le adresează întrebări elocvente persoanelor pe care le întâlnește, stârnind admirația acestora. Fiul o caracterizează direct, evidențiind acest amestesc de inteligență și intuiție: *Mama asta trebuie să fie fărmăcătoare; cunoaște gândul omului […]*.

Este o **bună păstrătoare a tradițiilor**, trăsătură ce reiese atât în scena nunții, unde închină un pahar de vin în cinstea mirilor, cât și în cea a botezului, unde oferă bani copilului. Ea le transmite și copiilor săi respectul față de tradiție și, de aceea, este refractară la elementele moderne: *În tren ești olog, mut și chior.*

Inteligentă, ea își dă seama că Nechifor a fost ucis între Sabasa și Suha și găsește rămășițele acestuia cu ajutorul câinelui credincios, Lupu, într-o râpă de munte. Suferința și deznădejdea se dezlănțuie într-un ultim strigăt de iubire: *Gheorghiță!*, semn al eliberării interioare. Aflată într-un moment critic, ea nu cedează, ci dă dovadă de stăpânire de sine; îl lasă pe fiul ei în râpă să păzească osemintele, iar ea pleacă după autorități.

Pentru construcția personajului **două momente sunt ilustrative: priveghiul și praznicul.** Cele două episoade narative probează spiritul organizatoric impecabil al Vitoriei.

În râpa din dreptul Crucii Talienilor, Vitoria descoperă rămășițele lumești ale soțului. Aflată la intersecția cadrului real cu cel simbolic, la întretăierea lumilor, râpa în care se duce Gheorghiță în noaptea priveghiului, are un aspect infernal. Ca un pedagog dur, mama îl lasă să-și privegheze singur părintele ucis pentru a-i trezi conștiința, altfel spus pentru a-l scoate definitiv din sfera iluziilor copilăriei și a-l face să înțeleagă complexitatea condiției umane. Pustiu și înfricoșător, patronat de spiritul morții, locul îi determină tânărului adevărate revelații tragice: *[...] de când trăia pe lume nu-i fusese dată o asemenea cumplită vedere.* În noaptea petrecută în vale, experiența de viață a flăcăului se completează și se nuanțează printr-o trăire intensă.

Scena praznicului este magistral construită și respectă toate momentele: identificarea locului crimei, descoperirea cadavrului, stabilirea mobilului, investigarea suspecților, găsirea unor probe, identificarea asasinilor Calistrat Bogza și Ilie Cuțui și pedepsirea lor. Vitoria reușește să creeze gradat o atmosferă tensionată, adresând întrebări incomode și neașteptate ucigașilor, dar, indiferent de situație, nu uită să-și păstreze calmul și stăpânirea de sine. Îi demască pe vinovați, împlinindu-și astfel datoria prin înfăptuirea dreptății, iar viața ei poate reintra în normal: *Ne-om întoarce la Măgura ca să luăm de coadă toate câte le-am lăsat.* De aceea, printr-o analogie cu literatura universală, G. Călinescu o consideră pe Vitoria Lipan *un Hamlet feminin, care bănuiește cu metodă, cercetează cu disimulație, pune la cale reprezentațiuni trădătoare și când dovada s-a făcut dă drumul răzbunării.*

În concluzie, Sadoveanu a construit în acest roman un personaj memorabil, care aparține lumii arhaice și care dovedește prin calitățile sale – respect față de legile strămoșești, inteligență, curaj, consecvență, tenacitate, o bună cunoaștere a firii umane – frumusețea morală a omului simplu, din satul românesc tradițional.

TESTUL 6

Subiectul I

A. **(50 de puncte)**

1. Secvența are sensul de *renunțăm*. **6 puncte**

2. Zona geografică vizitată este cea a Munților Himalaya, în Nepal. **6 puncte**

3. Două specii de plante folosite în alimentația localnicilor sunt urzica și loboda: *Rishi îmi arată o urzică (sishnu) și îmi spune că ei fac ciorbă din ea, eu îi arăt o lobodă, iar el mi-o ia înainte și îmi spune că se numește bethe și că din ea fac ciorbă (deci mămăligă, ciorbă de urzici, ciorbă de lobodă...).* **6 puncte**

4. Marius Chivu evită să descrie frumusețea diminețelor din Himalaya din teama de a deveni sentimental și școlăresc. **6 puncte**

5. Rajeev, călăuza celor doi prieteni în călătoria lor în Nepal, este un tânăr cu o condiție fizică de invidiat, capabil să urce pe potecile de munte rucsacurile grele ale exploratorilor. Are, totodată, empatie și suflet curat, se bucură sincer și spală vasele pentru a nu-i împovăra prea mult pe copiii care servesc la masă în satele din Himalaya unde fac popas. **6 puncte**

B. **20 de puncte**

Călătoria este una dintre modalitățile esențiale de a cunoaște lumea și de a ne descoperi și redescoperi pe noi înșine. Din punctul meu de vedere, călătoria în spații greu accesibile antrenează cu adevărat capacitatea individului de a se autodepăși, punându-l față în față cu propriile limite și dezvăluindu-i lumi, civilizații, peisaje de neuitat.

În primul rând, călătoriile prin care explorăm zone greu accesibile, geografii îndepărtate, sunt experiențe totale prin care aducem în existența noastră lumi fascinante, complet diferite de cea în care trăim în mod obișnuit, în cea mai mare parte a timpului. Astfel, o călătorie la ocean sau una în Munții Himalaya, așa cum face Marius Chivu alături de prietenul lui Cătălin, potrivit relatării din textul dat, devine o adevărată călătorie inițiatică într-o lume pe care o descoperă pas cu pas. Peisajul fascinant, locuitorii cu modul lor de viață, aparițiile stranii, precum fetița care se joacă cu un șarpe lung de doi metri, speciile de plante și toate celelalte aspecte devin repere de neuitat într-o călătorie care presupune efort, acomodare, rezistență fizică etc.

În al doilea rând, zonele geografice greu accesibile, cucerite cu tenacitate și cu depășirea limitelor fizice și psihice, creează satisfacții sufletești majore. Nevoia noastră de autodepășire și de a ne demonstra nouă înșine în primul rând că putem trece de anumite limite își găsește împlinirea în aceste călătorii. În istoria umanității, ele au fost esențiale în descoperirea continentelor și în explorarea Polului Nord, a Polului Sud, apoi a cosmosului, odată cu primul zbor în spațiu și cu aselenizarea.

În concluzie, călătoria în zone greu accesibile reprezintă, de fapt, dorința de aventură și de cunoaștere a omului, nevoia lui de a-și depăși limitele.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Genul dramatic se caracterizează printr-o serie de convenții, precum: didascaliile, împărțirea în acte, scene și tablouri, prezența dialogului ca mod principal de expunere. Notațiile autorului se numesc și didascalii; acestea au un dublu rol: ajută la înțelegerea piesei și la transformarea textului în spectacol de teatru, atunci când viziunea autorului o întâlnește pe cea a regizorului.

În fragmentul dat, notațiile autorului indică reperele desfășurării acțiunii dramatice, atât în sens spațial – un hol, șezlonguri, o terasă –, cât și temporal: *Joi, 5 august. Presiunea atmosferică: 763 mm. Senin. Temperatura: 22 grade. Timp frumos*. Se proiectează un decor care indică o atmosferă de vacanță, așa cum sugerează și titlul, cu detalii de starea vremii.

De asemenea, notațiile autorului cuprinse între paranteze fac referire la mișcarea scenică și contribuie așadar la construcția personajului. Domnul Bogoiu, personajul masculin central, care străbate această scenă, are și un portret fizic direct, din care aflăm vârsta, vestimentația, statutul social, atitudinea: *E îmbrăcat într-un halat de casă, cam scurt, care lasă să i se vadă, ceva mai jos de genunchi, picioarele păroase. Flăcău de vreo cincizeci de ani. Puțin obez, puțin chel*.

În concluzie, notațiile autorului sunt deosebit de importante atât pentru cititori, cât și pentru regizori și actori, orientându-le demersurile.

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text dramatic postbelic
(*Iona* de Marin Sorescu)

În drama modernă, **tragicul se îmbină cu comicul,** sublimul și grotescul. Estomparea granițelor la nivelul genurilor literare, al speciilor, al artelor în ansamblu apare odată cu experimentele literare interbelice și ia o amploare deosebită după Al Doilea Război Mondial. Teatrul își descoperă noi forme și teritorii: teatrul epic, poetic, absurd, parabolic, mitic etc. O direcție importantă a dramaturgiei europene a secolului al XX-lea se constituie prin dialogul cu miturile Antichității, ale creștinismului sau cu unele mai târzii, medievale și renascentiste. Rescrierea mitului presupune reinterpretarea lui dintr-o perspectivă nouă și abordarea unei problematici noi, cea a omului modern, care, pierzând contactul cu sacrul, se confruntă cu o altă realitate, ce ține de ordinea profană: pierderea identității, lipsa de comunicare, înstrăinarea de lume, problema libertății, a singurătății universale etc.

În această categorie a **teatrului modern** se înscrie și dramaturgia lui Marin Sorescu, participant, prin opera sa, la acțiunea de reînnoire a teatrului românesc, alături de Lucian Blaga, Eugen Ionescu sau Matei Vișniec. *Iona* face parte din trilogia dramatică *Setea muntelui de sare* (1974), alături de *Paracliserul* și *Matca*. Titlul trilogiei este o metaforă despre setea de adevăr, de cunoaștere și de comunicare; acestea sunt, de fapt, căile de care omul are nevoie pentru a ieși din absurdul vieții, din automatismul istovitor al existenței. În fiecare piesă din trilogie există un substrat mitic.

O caracteristică a teatrului modern este aspectul parabolic și simbolic al personajului și al piesei în general. *Iona* trimite la **mitul biblic din *Vechiul Testament*.** Prelucrarea mitului biblic face ca piesa să fie de la început o parabolă a condiției umane. Astfel, tema nu este cea a pescarului înghițit de uriașa balenă, în sensul literal al textului, ci aceea a **omului confruntat cu absurdul circumstanțelor ce-i definesc existența,** raportul tragic, tensionat cu lumea. Este, până la urmă, povestea dramatic-duioasă a căutării propriei identități și a sensului vieții.

Iona, pescar profesionist, dorește să prindă pește pentru a-și demonstra îndemânarea. Pentru că peștele nu se lasă prins, el își aduce de-acasă un acvariu cu pești, creându-și iluzia abilității sale. Prins în gura unui chit, meditează la posibilitatea de a se elibera. Se comportă, în aceste împrejurări extraordinare, ca și cum s-ar afla într-o situație normală: face reflecții asupra progresului, a sorții, a sensului vieții, destinului generațiilor, asupra vieții și a morții etc. Spintecând burta peștelui în încercarea de a se elibera, el constată cu stupoare că agresorul său fusese înghițit de un alt pește, mai mare, că se află, deci, în continuare închis. Încearcă din nou să evadeze, străpunge și burta celui de-al doilea pește și înțelege că acesta fusese la rândul său înghițit. Eliberarea devine astfel o iluzie. Conștient că nu va ajunge niciodată la

limanul captivității sale, Iona se sinucide, spintecându-și abdomenul și exclamând: *Problema este dacă mai reușești să ieși din ceva, odată ce te-ai născut. Doamne, câți pești unul într-altul! Toate lucrurile sunt pești [...]*

Din punct de vedere **compozițional**, subintitulată **„tragedie în patru tablouri"**, Iona este un solilocviu, un lung monolog, combinând ironia și autoironia, sarcasmul, tonalități lirice și pasaje eseistice despre lume și viață. Momentele de mare sfâșiere lăuntrică, de teamă și disperare ale personajului sunt trecute prin filtrul ironic care le reduce încărcătura de mister și incertitudine. Iona vorbește mult, logosul fiind expresia supraviețuirii, mijlocul prin care umanitatea rezistă în fața absurdului existenței.

Alegorismul piesei se dovedește prin nerespectarea principiului verosimilității și, mai cu seamă, prin neprecizarea relațiilor spațiale și temporale: se poate vorbi despre aspațialitate și atemporalitate. Drama dobândește caracter de generalitate, Iona reprezentând, în mod simbolic, omul modern care, pierzând contactul cu sacrul, se confruntă cu fatalitatea.

Conflictul dramatic privește, astfel, **problematica omului modern**: sensul existenței, comunicarea cu lumea, singurătatea și înstrăinarea de lume, libertatea și captivitatea, cunoașterea de sine și cunoașterea în general.

În tabloul I, Iona este un pescar ghinionist care a plecat din nou pe mare. Motivul mării trimite la una dintre cele mai vechi și fascinante experiențe umane, simbol al orizontului nelimitat și al aventurii, al necunoscutului. Pentru că peștele nu se lasă prins, Iona își aduce de acasă un acvariu cu pești, creându-și iluzia abilității sale.

În tabloul II, Iona se află deja în burta primului pește uriaș (motivul pescarului pescuit). Aventura cunoașterii și a singurătății este declanșată. Reflecțiile filosofice pe marginea morții, a timpului, a destinului uman etc. sunt făcute într-o tonalitate ironic-sentimentală, iar **metaforele** și **limbajul liric-figurat** creează impresia de mici poeme intercalate în monologul personajului: *Începe să fie târziu în mine. Uite s-a făcut întuneric în mâna dreaptă și în salcâmul din fața casei. Trebuie să sting cu o pleoapă toate lucrurile care au mai rămas aprinse, papucii de lângă pat, cuierul, tablourile.*

Scena finală, cu ultimul gest al lui Iona poate fi interpretat ca o sinucidere. Din această perspectivă, Marin Sorescu dezvoltă ideea pe care o găsim și la existențialiștii francezi: omul are dreptul moral de a recurge la un gest disperat atunci când nu se mai arată nicio soluție demnă de salvare. Dar a alege această interpretare înseamnă a reduce textul la una dintre interpretările posibile. Așa cum spune Nicolae Manolescu, sinuciderea lui Iona trebuie privită ca un gest simbolic, pentru că, în sens propriu, ea ar însemna asumarea eșecului. În schimb, Iona este în momentul acestei alegeri copleșit de o iluminare a ființei care a găsit drumul – acela de a-și înfrunta destinul prin continua căutare ce și-a schimbat acum sensul. Iona simbolizează, astfel, omul ce aspiră la libertate, la cunoaștere, este prototipul omului modern în căutarea adevărului și a absolutului, captiv într-un spațiu închis la infinit, în eterna condiție de prizonier, în cercul strâmt al limitelor sale.

TESTUL 7

Subiectul I

(50 de puncte)

A.

1. Secvența are sensul de *ne-ai uimit*.

6 puncte

2. Lucian Blaga a dat bacalaureatul în 1914.

6 puncte

3. Autorul a fost inițiat în geometriile noneuclidiene de lecturile sale suplimentare din cultura franceză: *În geometriile noneuclidiene mă inițiasem cu „Știință și ipoteză" a lui H. Poincaré.*

6 puncte

4. Lucian Blaga îi impresionează pe profesorii din comisia de bacalaureat prin cunoștințele pe care le are despre teoria relativității a lui Einstein, care abia apăruse, și despre felul în care vorbește despre geometriile noneuclidiene. Acestea erau, de altfel, în afara programei.

6 puncte

5. În 1914, Lucian Blaga abia dăduse bacalaureatul și străbătea Transilvania cu trenul alături de colegi, discutând despre faptul că terminaseră școala și examenele, fiind astfel într-un moment important al vieții lor. De asemenea, află vestea asasinării lui Franz Ferdinand, moștenitorul tronului habsburgic, și înțeleg că în curând va fi război, ceea ce le va nărui planurile de viitor.

6 puncte

B.

20 de puncte

Cunoașterea și pasiunea sunt motoare ale evoluției individuale. Din punctul meu de vedere, pasiunea cunoașterii este, fără îndoială, o garanție a succesului școlar, fiindcă motivează individul și îi aduce satisfacții sufletești și sociale.

În primul rând, pasiunea cunoașterii ne face să citim și să învățăm mult mai multe lucruri decât ceea ce este obligatoriu, lărgind considerabil plaja de informații și sporind competențele în diverse domenii. Ajungem la surse la care ceilalți nu au acces sau nu au interes să se îndrepte către ele, înțelegem mai bine teme, capitole din diferite discipline. De exemplu, Lucian Blaga, un împătimit de filosofie și de teorii noi încă din liceu, citea foarte mult și a ajuns să stăpânească implicațiile geometriilor noneuclidiene citind autori francezi. I-a uimit pe profesori și pe colegi la bacalaureat și s-a bucurat de succes prezentând teoria relativității a lui Einstein.

În al doilea rând, pasiunea cunoașterii ne menține motivația pe termen lung. Este vorba, evident, de motivația interioară, cea profundă și greu de întreținut. Înseamnă satisfacția de a afla lucruri noi, bucuria descoperirii, plăcerea de a citi, de a înțelege sau de a găsi soluții și provocări noi. Chiar dacă în primă instanță succesul nu se arată, faptul că noi continuăm din pasiune să ne perfecționăm, deci nu renunțăm ușor, va aduce finalmente succesul. De exemplu, un cercetător care a eșuat de câteva ori în găsirea unor soluții în domeniul lui, dar are puterea de a continua, va face cumva să găsească soluția, vaccinul, să facă acea descoperire în slujba căreia își pune pasiunea.

În concluzie, pasiunea pentru cunoaștere nu doar că duce la succes, dar aduce bucuria interioară și motivația pe termen lung.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Poezia *Romanța zilelor de ieri* de Ion Minulescu transmite ideea trecerii inexorabile a timpului și sentimentul nostalgiei. Discursul liric de o muzicalitate aparte, care alternează afirmația și negația în versuri cu măsură inegală, este un monolog liric (auto)adresat, așa cum reiese din folisirea verbelor la persoana a II-a: *taci, să nu-mi deștepți, treci, să nu mă chemi*. Conjunctivul și imperativul dau dinamism și dramatism imaginarului poetic. Vocea lirică pare o ființă întristată, în plină criză existențială, încercând să-și asume dureroasa trecere a timpului: *Să nu-mi deștepți tristețea amintirilor culcate / În sicriurile-albastre ale zilelor de ieri*. Cromatica și metaforismul susțin plasticitatea imaginilor și intensifică sentimentul nostalgiei, precum și presentimentul morții. Memoria, pentru Ion Minulescu, trebuie să rămână în casetele închise ale trecutului, altfel provoacă drame sufletești chinuitoare.

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Particularități ale unui roman al experienței
(*Maitreyi* de Mircea Eliade)

Romanul experienței a fost cultivat în perioada dintre cele două războaie mondiale de câțiva romancieri preocupați de marile probleme existențiale ale ființei umane: problema identității (cine sunt eu?), problema autenticității (ce trebuie să fac pentru a fi cu adevărat eu însumi?) și cea a libertății, legată de aspirația spre o libertate absolută. În acest tip de roman, experiența iubirii nu mai implică afectivitatea, ci voința; iubirea devine o formă a afirmării de sine, o formă de vanitate. Se întrebuințează tehnici narative specifice: discursul fragmentar (narațiunea segmentată în secvențe între care nu există o continuitate evidentă), jurnalul, memorialul, inserările, flashbackurile, iar evenimentele sunt, aproape întotdeauna, filtrate prin conștiința unui personaj-narator. Pe urmele scriitorului francez André Gide, Mircea Eliade realizează la noi romane ale experienței, printre care *Maitreyi*, apărut în 1933.

Acțiunea romanului pornește de la un episod autobiografic: între 1928 și 1931, Eliade se găsește în India, unde studiază cu profesorul Surendranath Dasgupta învățăturile indiene tradiționale și trăiește cu fiica acestuia, Maitreyi, o poveste de dragoste (care va fi prezentată și din punctul de vedere al eroinei, în romanul acesteia, *Dragostea nu moare*, semnat Maitreyi Devi). Acest episod este transfigurat însă în paginile romanului eliadesc, iar datele personale ale eroului principal, Allan, diferă total de cele ale lui Eliade. Allan e un tânăr englez obișnuit, de formație pozitivistă, pasionat de matematică. El se familiarizează treptat cu gândirea și mentalitatea indiană în casa inginerului Sen, fără a ajunge să le înțeleagă vreodată în profunzime. De altfel, Allan nu se remarcă prin calități deosebite, e mai degrabă dominat de evenimente, dar are o tendință spre autoanaliză. În paginile de jurnal sau în amintirile sale despre Maitreyi, Allan e sincer cu sine însuși, își trece în revistă cu luciditate slăbiciunile, nu încearcă să se idealizeze. Ca și în alte romane ale sale, Eliade e preocupat aici, așadar, de problema **autenticității**, pe care încearcă să o atingă recurgând la procedee narative ce țin de romanul experienței.

Tematica se înscrie, deci, în tendințele romanului experienței, înfățișând iubirea ca experiență puternică, devastatoare a personalității, asociată cu autoanaliza, interogația despre sine și cu experiența cunoașterii unei alte lumi, a unei alte civilizații. Iubirea pe care Allan o nutrește pentru tânăra bengaleză ascunde pasiune, vanitate, curiozitate, dorință de cunoaștere și fascinație, dar păstrează luciditatea și perspectiva rațională specifice europeanului.

Compozițional, cartea este scrisă la persoana I, sub forma unui memorial în care sunt inserate și pagini din jurnalul lui Allan (care sunt în realitate – așa cum autorul însuși mărturisește – însemnările din jurnal ale lui Eliade din timpul episodului cu Maitreyi). **Jurnalul** creează un puternic efect de **autenticitate**, iar comentariile ulterioare ale personajului-narator sporesc semnificațiile unei proze a experienței. La Eliade, **alternarea paginii de jurnal cu cea de memorial** configurează două timpuri ale narațiunii: prezentul imediat (jurnalul) și trecutul (amintirile despre Maitreyi), realizându-se, astfel, un interesant joc al perspectivelor temporale. El pune în evidență transformarea lăuntrică a lui Allan, care în timpul episodului cu Maitreyi trece printr-un proces de „indianizare", care îl face mai receptiv la aspectele mistice ale erosului, urmat însă de o recădere în profan sugerată de comentariile sale pe

marginea propriului jurnal. Evenimentele sunt filtrate prin conştiinţa personajului principal, care le priveşte şi le interpretează potrivit propriei mentalităţi.

Pentru Allan, Maitreyi rămâne o apariţie misterioasă, pe care nu o poate înţelege integral, pentru că aparţine unei lumi total diferite. Anumite episoade din existenţa acesteia (cum ar fi scrisoarea pe care o primeşte la un moment dat de la un necunoscut) rămân neexplicate, iar perspectiva naratorului omniscient este înlocuită aici de perspective ale naratorului-personaj care percepe doar parţial şi, uneori, deformat evenimentele. Încă de la prima întâlnire, observă mai degrabă **diferenţa** dintre corpul fetei şi frumuseţea occidentală, păstrând în memorie doar o **experienţă de cunoaştere**: *Mi se părea urâtă - cu ochii ei prea mari şi prea negri, cu buzele cărnoase şi răsfrânte, cu sânii puternici, de fecioară bengaleză crescută prea plin, ca un fruct trecut în copt. Când i-am fost prezentat şi şi-a adus palmele la frunte, să mă salute, i-am văzut deodată braţul întreg gol şi m-a lovit culoarea pielii: mată, brună, de un brun nemaiîntâlnit până atunci, s-ar fi spus de lut şi de ceară.*

Povestea de dragoste dintre Allan şi Maitreyi sfârşeşte nefericit din cauza **diferenţelor de mentalitate** dintre cei doi. Allan e un reprezentant al lumii moderne occidentale, în timp ce Maitreyi întruchipează India tradiţională, cu valorile ei specifice. Modul lor de a privi şi interpreta realitatea e determinat de mentalitatea lumii din care fac parte. Conform mentalităţii tradiţionale, fata concepe iubirea ca pe o experienţă mistică, prin care se intră în comuniune cu sacrul, în timp ce pentru Allan dragostea ia forma jocului senzual sau al pasiunii, el fiind incapabil să perceapă un sens mai profund al experienţei erotice. Eroii lui Eliade privesc, de asemenea, în mod diferit timpul: pentru Allan acesta este linear, ireversibil, în timp ce Maitreyi are conştiinţa timpului ciclic, plasat sub semnul veşnicei reîntoarceri, de unde convingerea ei că l-ar putea reîntâlni pe Allan într-o altă viaţă. Chiar şi limbajul personajelor e radical diferit: cel al lui Allan este discursiv, dominat de schemele logice ale raţiunii, în timp ce limbajul lui Maitreyi e simbolic. Ea îşi exprimă sentimentele recurgând la simbolismul floral şi la cel al culorilor. Toate aceste deosebiri dintre cei doi parteneri conduc iubirea lor spre eşec. Lor li se adaugă prejudecăţile de castă ale inginerului Sen, dar şi lipsa de iniţiativă a lui Allan, care, în momentul când e alungat de tatăl lui Maitreyi, este incapabil până şi să-i dea o explicaţie acestuia.

Romanul experienţei mizează pe efectul **autenticităţii**, al transmiterii unor fapte şi trăiri de excepţie, care-l fac pe individ să-şi pună la îndoială propriile fundamente sufleteşti. În final, Allan afirmă că îşi doreşte să revadă ochii lui Maitreyi, nu atât din nostalgia iubirii, cât din nevoia de certitudine, de verificare. Iubirea pentru tânăra bengaleză fusese devastatoare.

TESTUL 8

Subiectul I **(50 de puncte)**

A.

1. Secvenţa are sensul *să mă străduiesc.* **6 puncte**

2. Conform propriilor afirmaţii din interviul dat, Mihaela Ionescu s-a mutat la Bucureşti în clasa a X-a, la Liceul de Muzică nr. 1. **6 puncte**

3. Tânăra muziciană a înţeles că trebuie să se perfecţioneze, să evolueze şi mai mult şi că are nevoie de un alt nivel al studiilor muzicale, de aceea s-a mutat la Bucureşti. Acest lucru reiese din secvenţa următoare: *Am avut profesori buni, însă, la un moment dat, am simţit că nu avansez conform nivelului necesar. (...) Când au început să vină muzicieni de la Bucureşti, am înţeles că va trebui să fac un pas foarte curajos şi să părăsesc oraşul.* **6 puncte**

4. Mihaela Ionescu a decis să plece în străinătate pentru a-şi desăvârşi cariera de violonistă. În urma unor concursuri şi concerte importante a înţeles că a rămâne doar profesoară de muzică la Craiova o va face să îşi rateze vocaţia artistică. **6 puncte**

5. O trăsătură a violonistei Mihaela Ionescu este ambiţia, dublată de tenacitate şi de dorinţa de perfecţionare. A evoluat continuu, a luat-o mereu de la capăt, la un nivel superior, ajungând să cânte în marile filarmonici ale lumii. **6 puncte**

B. **20 de puncte**

Din punctul meu de vedere, dorinţa de perfecţionare este esenţială în evoluţia fiecăruia, atât în carieră, profesional, cât şi în alte aspecte ale vieţii, cum ar fi cele sociale şi de dezvoltare personală, pentru că ne duce către niveluri superioare, către împlinire.

În primul rând, dorinţa de perfecţionare ne face să ne depăşim limitele şi să evoluăm continuu, în domeniul pe care ni l-am ales, atingând puncte maxime şi satisfacţii profesionale. În orice profesie este nevoie de această susţinere continuă a efortului de îmbunătăţire, dar în cele în care concurenţa este foarte strânsă, cum este cel artistic, cu atât mai mult. Aşa cum reiese in interviul publicat în revista *Observator cultural*, muziciana Mihaela Ionescu a simţit, încă din şcoală, dorinţa de a se dezvolta şi de a fi din ce în ce mai bună, de aceea a concurat alături de cei

mai talentați violoniști, a plecat la București pentru a evolua și apoi a rămas în strănătate, asumându-și un destin muzical european.

În al doilea rând, trebuie să urmărim de-a lungul întregii noastre existențe evoluția personală. Încă din copilărie și din adolescență ne confruntăm cu dorința noastră de autodepășire și de a ne demonstra nouă înșine în primul rând că putem trece de anumite limite, timidități, spaime, inhibiții. Dorința de perfecționare ne face încrezători în noi înșine și ne deschide către ceilalți, dezvăluind faptul că adevărata competiție este de fapt a fiecăruia cu el însuși.

În concluzie, dorința de perfecționare duce la succes și la încrederea în sine, fiind pozitivă atât pentru noi, cât și pentru societate.

Subiectul al II-lea

(10 puncte)

Perspectiva narativă este punctul de vedere al instanței care susține lumea ficțională, vocea care construiește textul narativ. În fragmentul extras din *Pânza de păianjen* de Cella Serghi, punctul de vedere este al unui personaj-narator, deci perspectiva narativă este subiectivă. Verbele narării sunt la persoana I – *am avut, m-am gătit, nu-mi amintesc, mi-am simțit* –, relatarea evenimentelor făcându-se așadar implicat, afectiv. Fragmentul este de fapt o evocare nostalgică și emoționantă a primei experiențe artistice, prima vizită la teatru pe care personajul feminin narator o dezvăluie cititorilor, cu toată importanța pe care a avut-o în educația artistică și în evoluția ei sufletească. De asemenea, subiectivitatea narativă și autoanaliza prezente conferă autenticitatea specifică romanelor moderne, psihologice, care insistă să redea interioritatea personajelor, cu gândurile și amintirile lor.

Subiectul al III-lea

(30 de puncte)

Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de G. Călinescu
(*Enigma Otiliei* – Otilia)

Perioada interbelică este una de diversitate la toate nivelurile, fapt vizibil prin coexistența unor direcții epice diferite. Astfel, Rebreanu ilustrează în opera sa un realism dur, obiectiv, în timp ce Sadoveanu optează pentru un realism cu substrat mitic, iar G. Călinescu se lasă atras de influența balzaciană. Acesta din urmă respinge proustianismul și optează pentru modelul realist balzacian, epic și obiectiv, de factură clasicistă. Balzacianismul romanului este evidențiat mai ales la nivel tematic: istoria unei moșteniri, căreia i se asociază lupta pentru înavuțire și relația de paternitate. Totuși, scriitorul român se detașează de Balzac prin atitudinea comic-parodică și prin cultivarea grotescului în portretul personajelor.

Publicat în 1938, romanul *Enigma Otiliei* apare la sfârșitul perioadei interbelice, fiind ilustrativ pentru modul în care romancierul își trădează formația de critic literar, căci comentariul vieții înfățișate în roman trece înaintea vieții create. Tipologic, este un **roman realist** prin tema socială a burgheziei citadine, prin tehnica detaliului, prin tipologia personajelor și prin perspectiva narativă obiectivă. Are și **elemente moderne**, ce țin de construcția personajului principal, precum reflectarea poliedrică și comportamentismul. *Enigma Otiliei* este un **roman citadin**, o veritabilă frescă a burgheziei bucureștene de la începutul secolului XX, ce surprinde efectele banului ca formă de pervertire morală a individului.

Titlul este un element paratextual, care oferă cititorului un orizont de așteptare. Inițial, acesta a fost *Părinții Otiliei*, reflectând ideea balzaciană a paternității, pentru că fiecare dintre personaje determină soarta orfanei Otilia, ca niște părinți. Titlul final focalizează pe tehnica modernă a oglinzilor paralele, prin care este realizat personajul feminin, titular.

Opera este alcătuită din **douăzeci de capitole**, organizate pe mai multe planuri: unul al iubirii dintre Felix și Otilia și celălalt plan, al competiției pentru moștenirea averii lui Costache, desfășurat în jurul clanului Tulea.

Incipitul probează caracterul balzacian al romanului prin indicarea cadrului temporal – *într-o seară de la începutul lui iulie 1909* – și spațial – strada Antim și arhitectura casei lui moș Costache –, ca și prin prezentarea detaliată a principalelor personaje.

Finalul este închis prin rezolvarea conflictului. Simetria incipitului cu finalul se realizează prin descrierea străzii și a casei lui moș Costache, din perspectiva lui Felix, în momente diferite ale existenței sale, în adolescență și după zece ani.

Aparținând prozei realiste, *Enigma Otiliei* se caracterizează prin prezența unui **narator** omniscient și omniprezent, care relatează faptele la persoana a III-a, nonfocalizat. El le stabilește personajelor destinul și le acționează discreționar, ca pe niște păpuși.

Conflictele romanului sunt numeroase, puternice și se manifestă în toate planurile narative. Conflictul epic principal se declanșează între familia lui Costache Giurgiuveanu, posesorul averii, și cea a surorii sale, Aglae Tulea. Din familia ei fac parte: cei trei copii, Olimpia, Aurica și Titi, și soțul, Simion. În această familie pătrunde Stănică Rațiu, în calitate de soț al Olimpiei. Conflictele succesorale sunt iscate în jurul averii lui moș Costache. Acestora li

se adaugă un conflict erotic ivit din competiția nedeclarată dintre tânărul Felix și maturul Pascalopol pentru dragostea Otiliei.

Otilia aparține burgheziei citadine, fiind fiica vitregă a lui Costache Giurgiuveanu și beneficiind de educație aleasă de la pension și Conservator. Este **personajul central**, eponim. Este iubită de toții bărbații din roman: de Pascalopol, într-un mod deopotrivă viril și patern, de Felix într-o manieră naiv-adolescentină, de moș Costache într-un sens patern și de Stănică Rațiu într-un fel tainic.

Este prezentată mai ales în mod **indirect** prin ceea ce face, prin ceea ce spune, prin alegeri, prin felul ei de a fi. Conștientă de propria frumusețe și tinerețe, știe în același timp că aceste trăsături sunt doar o armă efemeră și că va trebui să le valorifice *cât mai are timp* – câțiva ani, așa cum îi mărturisește la un moment dat lui Felix. Regăsim, în carte, și caracterizarea directă a eroinei: *Fata părea să aibă optsprezece-nouăsprezece ani. Fața măslinie, cu nasul mic și ochii foarte albaștri.*

Două secvențe relevante pentru construcția personajului Otilia Mărculescu, pentru firea ei enigmatică, sunt **descrierea camerei fetei și întâlnirea lui Felix cu Pascalopol, în tren**.

Camera ei, cu rochii aruncate peste tot, cu romane franțuzești deschise sau azvârlite la întâmplare, depune mărturie pentru stilul de viață lăsat în voia hazardului și pentru personalitatea ei provocatoare, liberă și dezinhibată. Obiectele risipite prin odaie – oglinzi mobile, pălării, pantofi, sticluțe de parfum –, toate traduc preocuparea ei pentru imagine și cochetăria feminină. Ajungând întâmplător acolo, Felix are revelația complexității interioare a Otiliei. Numeroasele volume de poezie și partituri atestă preocupările ei intelectuale, afirmă temperamentul ei artistic.

Cea de-a doua secvență semnificativă este cea din finalul romanului, în care Pascalopol îl întâlnește întâmplător pe Felix și, cu acest prilej, i-o arată pe Otilia într-o fotografie, care sugerează evoluția fetei: *Femeia era frumoasă, cu linii fine, dar nu era Otilia, nu era fata nebunatică. Un aer de platitudine feminină stingea totul [...] Ce deosebire! Unde era Otilia de altădată? Nu numai Otilia era o enigmă, ci și destinul însuși.* Felix devine nostalgic și este derutat de schimbările radicale aduse de un deceniu de viață.

Farmecul cărții provine din modernitatea personajelor generată de trăsăturile care le conferă **ambiguitate** și **individualitate**. Astfel, **moș Costache** nu este un avar dezumanizat, deoarece manifestă afecțiune pentru cei doi orfani, cărora le ia mereu apărarea când Aglae vorbește rău despre ei. **Pascalopol** o iubește pe Otilia în același timp viril și patern, fiind gata să fie în preajma ei ori ca tată, adoptând-o, ori ca soț, căsătorindu-se cu ea. **Felix** este un adolescent orfan, dornic de afecțiune și capabil de a iubi dezinteresat, dar hotărât să-și facă o carieră în medicină. Stănică este arivistul prin excelență, escroc, hoț, dar și sentimental. **Otilia** este un personaj cu totul contradictoriu, amestec de ingenuitate și senzualitate. Mereu imprevizibilă, Otilia este frivolă, nebunatică și exuberantă, meditativă și inteligentă, risipitoare și cochetă, dar și capabilă de gesturi de pietate filială și devotament pentru moș Costache etc. În portretizarea acesteia, autorul folosește procedee moderne precum tehnica **pluriperspectivismului/ oglinzile paralele și comportamentismul**: Otilia este văzută și caracterizată din punctul de vedere al mai multor personaje. Pentru Aglae este *o zănatică, dezmățată, stricată, care sucește capul băieților de familie*, pentru Felix – o fată superioară, pe care n-o poate înțelege, rămânând până la capăt o enigmă, pentru Pascalopol – femeia în devenire care îl încântă și îl emoționează, pentru Stănică Rațiu – *o fată deșteaptă, cu spirit practic.*

Personalitatea enigmatică a Otiliei, în ciuda elementelor atipice pe care le conține, este creionată pe fondul unei epoci în care statutul social al femeii o reducea, implicit, la niște manifestări predeterminate. Spre exemplu, femeia măritată era întotdeauna privită cu respect, de unde și încăpățânarea Olimpiei de a rămâne cu Stănică. Familia Tulea o urăște, într-adevăr, pe Otilia, în primul rând din cauza meschinăriilor financiare, dar o bună parte din atitudinea Aglaei și a Auricăi e cauzată de faptul că Otilia încalcă, în ochii lor, limitele strâmte care le fuseseră impuse femeilor de epoca în care trăiau. Plecarea ei alături de Pascalopol este justificată de nevoia de confort material și psihologic, într-o lume în care condiția femeii în societate depindea de statutul tatălui sau al soțului.

În concluzie, Otilia Mărculescu este unul dintre cele mai fascinante personaje feminine din literatura română, evidențiind profunzimea sufletului omenesc, care nu poate fi niciodată cunoscut și explicat în totalitate. În același timp, Otilia exprimă un vis al iubirii adolescentine pe care opțiunile pragmatice îl sting.

TESTUL 9

Subiectul I **(50 de puncte)**

A.

1. Secvența are sensul *am fost obligată.* **6 puncte**

2. Cristina Chira, autoarea textului dat, a realizat importanța amenajării spațiului intim în perioada în care a locuit la Londra, într-o cameră foarte mică dintr-un cămin studențesc. **6 puncte**

3. Pentru tânără, crearea unui spațiu intim înseamnă de fapt personalizarea lui, *îmblânzirea*, adăugarea unor lucruri care să îi dea un caracter unic: *Crearea unui spațiu intim este o proiectare a interiorității noastre în afară. E un mod prin care spațiul nostru exterior capătă caracteristicile spațiului nostru interior, astfel încât cel din urmă să se poată manifesta în voie.*

6 puncte

4. Cristina Chira face mici schimbări prin care ia în stăpânire spațiul, îi dă un aspect personal: cumpără un dulap, ajustează niște draperii colorate, decorează cu o ghirlandă de luminițe etc. **6 puncte**

5. Pentru autoare, *îmblânzirea* spațiului înseamnă să îi imprime un caracter personal, să își aducă într-un fel contribuția la crearea lui, chiar și prin mici detalii și schimbări de decor. Astfel, ea îl „însuflețește", creează o atmosferă în acord cu propria interioriate.

6 puncte

B. **20 de puncte**

Spațiul în care trăim devine o constantă interioară, o dimensiune a imaginarului nostru, ne transmite un mod de a fi în lume, un sentiment de securitate sau, din contra, de insecuritate. Din punctul meu de vedere, spațiul intim are un rol important pentru a ne simți confortabili cu noi înșine și cu ceilalți, fiindcă ne modelăm existența în cadrul lui.

În primul rând, spațiul intim ne oferă cadrul în care ființa noastră se odihnește, visează, își îndeplinește rutina zilnică și sarcinile importante, cum ar fi temele, învățatul, cititul. Prin urmare, o cameră în care să avem confort, liniște, obiecte personale pe care le îndrăgim, un decor care ne reprezintă și ne inspiră – toate acestea ne motivează și ne dau o stare pozitivă. Un birou de lucru, un perete colorat așa cum ne dorim, jucăriile preferate care ne amintesc de copilărie, un dulap pe care îl împărțim sau nu cu altcineva, un colț cât de mic pe care îl simțim „al nostru" ne dau un sentiment de securitate și de confort care păstrează starea noastră de bine. Chiar dacă împărțim cu cineva spațiul privat, e important ca relația să fie una echilibrată pentru a ne simți ocrotiți.

În al doilea rând, de câte ori avem sentimentul dezrădăcinării, de câte ori suntem nevoiți să ieșim din spațiul nostru obișnuit și să ne asumăm existența în alte locuri, simțin nevoia să „îmblânzim" noile locuințe. Așa se întâmplă cu autoarea articolului din *Dilema veche*, Cristina Chira, care, ajunsă în Anglia, într-o cameră mică de studenți, a avut inițial sentimentul că trebuie să o ia cu adevărat în posesie, să o facă a ei pentru a putea trăi cu bucurie și liniște sufletească în ea. Așadar, a schimbat decorul, a cumpărat obiecte de mobilier care să îi dea confort. Cât timp locuise cu sora ei își disputau spațiul și lăsau în el amprentele.

În concluzie, tindem să creăm spațiul după propia noastră interioritate, căutând confortul și siguranța, dându-i de fiecare dată un aspect de „acasă".

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Poezia *Călătorie* de Ana Blandiana impresionează prin forța lirismului și prin plasticitatea imaginilor artistice, înfățișând ca temă principală dramatismul condiției umane. Discursul poetic este un monolg liric, așa cum reiese din folosirea verbelor și a formelor pronominale la persoana a I: *mi, umblu, nu cunosc, am fost*. Semantic, verbele exprimă stări și acțiuni simbolice pentru destinul uman și pentru problematizarea lui. Vocea lirică pare o ființă întristată, în plină criză existențială, încercând să descopere sensul vieții: *Nici o amintire din alte vieți / Întrebării / „De ce-am fost adusă aici?"*. Comparația din prima parte, *Umblu prin mine / Ca printr-un oraș străin / În care nu cunosc pe nimeni*. sugerează pustiul sufletesc și nevoia de introspecție e eului poetic, precum și dorința de autocunoaștere. Versul liber dezvăluie dorința de înnoire a limbajului artistic și susține construcția ideatică a poemului.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Particularități ale unui text poetic aparținând perioadei „prelungiri ale romantismului și clasicismului" (*Rugăciune* de Octavian Goga)

Mai puțin apreciat astăzi, aflat la **confluența dintre secolul al XIX-lea și al XX-lea**, Octavian Goga este un poet care a reușit să transmită în lirica lui nu în primul rând propriile sentimente, regrete, probleme, nostalgii, idealuri, ci niște idealuri și sentimente comune, ale unui întreg neam, dând glas dorinței de libertate a românilor ardeleni. Excepționalul lirism al lui Octavian Goga nu provine din expresia directă a propriei subiectivități, ci din durerea comună a unei nații, care aspiră la Marea Unire. Prin tematică rurală, atitudine profetică, lirism subiectiv, versul cu rimă, ritm și măsură, Octavian Goga este un poet tradiționalist care integrează însă în creația sa și elemente neoclasice și neoromantice.

Poezia *Rugăciune* deschide volumul *Poezii* apărut în 1905, fiind o prefață a cărții și o veritabilă **artă poetică**. În cadrul unei ample invocații retorice, discursul poetic reflectă concepția scriitorului despre izvoarele artei și originalitatea demersului artistic, despre caracterul militant al poeziei și misiunea socială a poetului.

Tema este menirea poetului de a fi vocea neamului său și de a transforma poezia în instrument de apărare a celor neajutorați, a celor mulți și obidiți.

Titlul are o evidentă tentă religioasă, în concordanță cu cadența liturgică a versurilor. Atitudinea eului liric este ritualică, amintind de un soldat care, înainte de a porni la luptă, solicită sprijinul divin. *Rugăciune* de Octavian Goga este o poezie de tip mesianic, în care poetul își asumă rolul de luptător în numele credinței, al binelui și al iubirii de aproape.

Prima strofă dezvăluie ideea poetică centrală și îl prezintă pe Poet ca pe un posedat al ideii de dreptate, care îl covârșește și îl leagă indisolubil de neamul său: *Rătăcitor, cu ochii tulburi, istovit, cad neputincios*. Asemenea lui Iisus în Grădina Ghetsemani, Poetul se simte copleșit de misiunea uriașă pe care trebuie să și-o asume și își conștientizează neputința de a izbândi doar prin propriile puteri: *Părinte, – rânduie-mi cărarea!* Știe că înseamnă ceva numai în măsura în care își va depăși limitele individuale și va deveni exponentul unei lumi care trebuie salvate prin Cuvânt. Deși predestinat acestui rol de îndrumător de conștiințe, Poetul se îndoiește de sine și, la fel ca Iisus în deșert, simte *ispitele cum sapă*. Actul scrierii este precedat de o dramă a inspirației (*vor să-mi tulbure izvorul*) cu care se confruntă orice mare creator. Ispita este chemarea unei lumi individualiste, egoiste, în care existența este lipsită de dileme și de care Poetul trebuie să se detașeze, pentru că orice act creator presupune un sacrificiu. Renunțând la sine, Poetul se întoarce *spre cei rămași în urmă*, a căror salvare este țelul său suprem. Pentru a duce la capăt această misiune, Poetul solicită să fie învestit cu puterile primordiale ale Universului: *Tăria urii și-a iubirii, cântecul, lumina, zvonul firii-ndrăgostite*. Hyperion, din *Luceafărul* eminescian îi solicita Demiurgului statutul de muritor, hotărât să renunțe la esența divină pentru *o oră de iubire*. Poetul din *Rugăciune* cere, dimpotrivă, să fie eliberat de ceea ce este omenesc în el, pentru a se putea consacra pe deplin vocației sale misionare: *Nu rostul meu de-a pururi pradă / Ursitei mașteре și rele, / Ci jalea unei lumi, părinte, / Să plângă-n lacrimile mele.*

În **penultima strofă**, versurile capătă **accente romantice**, figurând sub chipul viforului dezlănțuit durerea și revolta celor obidiți, pe care poetul dorește să le sublimeze în versurile sale: *Dă-mi tot amarul, toată truda / Atâtor doruri fără leacuri, / Dă-mi viforul în care urlă / Și gem robiile de veacuri.*

Ultima strofă evoluează într-un crescendo care culminează, în final, cu **imaginea furtunii, simbol al revoltei cosmice**, integrând conceptul de jale în circuitul universal: durerea deposedării de însemnele etnice capătă proporțiile unui cataclism. Însuși sufletul poetului este acest univers în care stihiile suferinței se dezlănțuie răbufnind ca un glas *de aramă*. La fel ca în poezia lui Eminescu, acest epitet sugerează sonoritatea gravă a unui glas ce strigă obida și durerea comună. Tonalitatea profetică și densitatea ideatică a ultimului vers sunt realizate ca expresie a trăirilor poporului, *Cântarea pătimirii noastre* devenind sintagma care ajunge să definească însăși esența creației lui Goga.

Limbajul este, în mare parte, de proveniență religioasă. Repetarea obsesivă a pronumelui personal de persoana întâi (*eu, -mi, pe mine*) în relație directă cu cel de persoana a doua (*tu, tine*), frecvența substantivului în vocativ (*părinte, Doamne, Stăpâne*) și adresarea directă prin verbe la imperativ (*rânduie, dezleagă, sădește, dă, alungă*) susțin tonul confesiv și conturează starea de rugă fierbinte și stăruitoare, izvorâtă dint-un suflet răvășit de durere.

La **nivel lexical**, refuzul neologismelor și utilizarea cuvintelor din limba populară accentuează ideea de **arhaic și simplitate**. Ritmul poeziei este liturgic, maiestuos, poetul mărturisind că stilul său poetic a avut ca sursă de inspirație lectura cărților bisericești, folclorul și graiul din regiunea natală.

Substanța afectivă a creației lui Goga este alimentată de evenimente istorice reale: asuprirea la care erau supuși românii transilvăneni, considerați tolerați în propria țară. Creația lirică a lui Goga exprimă jalea și bocetul unei largi comunități umane și spirituale, ceea ce i-a adus supranumele de *poeta vates*.

TESTUL 10

Subiectul I

A. **(50 de puncte)**

1. Secvența are sensul *de asemenea*. **6 puncte**
2. Inițial, romanul *Vânturile* de Mario Vargas Llosa a apărut în revista spaniolă *Letras libres*, în toamna lui 2021. **6 puncte**
3. Madridul în romanul lui Llosa are o imagine ambiguă, care pornește de la realitate și se amestecă din ce în ce mai mult cu fantezia sumbră a autorului: *Madridul pe care îl regăsim în textul lui Vargas Llosa e un oraș straniu, de-a dreptul distopic, înzestrat, fără îndoială, cu numeroase amănunte desprinse din realitatea capitalei spaniole, și care sunt ușor de recunoscut pentru cititor, dar având și o serie de caracteristici care îl fac să pară desprins dintr-un viitor de coșmar.* **6 puncte**
4. Subiectul romanului are în centru un personaj masculin, un bărbat care își pierde memoria după ce participă la un protest împotriva închiderii cinematografelor în Madrid. Treptat, romanul evoluează către o distopie. **6 puncte**

5. Personajul masculin central din romanul *Vânturile* este un bărbat nostalgic și în același timp cu un accentuat spirit critic și ironic. Îmbătrânind și pierzându-și din memorie, acesta redescoperă lumea în care trăiește și îi dezvăluie toate punctele slabe, de la corupția politicienilor până la nivelul slab al artei și la obișnuințele noi ale vieții.

6 puncte

20 de puncte

B. Cronica de carte oferă informații despre autor, subiect, personaje, context cultural, valoare artistică, fiind un ghid autorizat pentru cititor. Consider că are un rol important în îndrumarea publicului către operele nou apărute sau pentru readucerea în atenție a unora mai vechi, aducând argumente pertinente despre conținut, stil, autor.

În primul rând, cronica de carte face o alegere și oferă o perspectivă autorizată, din punctul de vedere al unui critic, al unui cititor profesionist asupra unei opere. Astfel, publicul află cine este autorul, care este contextul cultural în care a creat, ce gen și ce subiect are cartea respectivă, care sunt cele mai importante puncte ale sale, ce anume îi dă valoare estetică și ce o individualizează. De exemplu, cronica scrisă de Rodica Grigore la noul roman al lui Mario Vargas Llosa ne prezintă atât împrejurările în care marele romancier și-a publicat cartea, cât și conținutul ei, cu punctele forte: personajul masculin care își pierde memoria și imaginea orașului Madrid aflat între realitate și ficțiunea distopică.

În al doilea rând, cronica de carte cuprinde, aproape întotdeauna, o judecată de valoare care impune un scriitor, mai ales dacă cel care scrie cronica este un critic literar cu o anumită recunoaștere și autoritate. De exemplu, în perioada postbelică, unul dintre cei mai importanți critici literari a fost Nicolae Manolescu, care a impus, chiar și în condițiile cenzurii comuniste, noi scriitori valoroși, prin cronicile susținute în trecut în revista *România literară*, printre ei aflându-se Mircea Cărtărescu, acum scriitor cu un destin cultural global, tradus în foarte multe limbi.

În concluzie, cronica de carte este importantă atât pentru orientarea publicului, cât și pentru impunerea unor scriitori de valoare.

(10 puncte)

Subiectul al II-lea

Perspectiva narativă este punctul de vedere al instanței care susține lumea ficțională, vocea care construiește textul narativ. În fragmentul extras din *Pădurea spânzuraților* de Liviu Rebreanu, punctul de vedere este al unui narator omniscient și neutru, deci perspectiva narativă este obiectivă. Verbele narării sunt la persoana a III-a – *s-a născut*, *să se întoarcă*, *a stârnit*, *a avut*, relatarea evenimentelor făcându-se așadar de către un narator neimplicat. Fragmentul este de fapt o relatare impersonală a unor fapte din viața personajului Apostol Bologa, începând cu venirea lui pe lume și continuând cu momentul în care, copil, își întâlnește tatăl întors din temniță. Sunt surprinse atât gesturile personajelor, trăirile lor, cât și detalii cromatice și aspecte legate de tensiunea psihologică a momentului. Este ușor de observat că obiectivitatea narativă și omnisciența prezente conferă veridicitate lumii ficționale construite.

(30 de puncte)

Subiectul al III-lea

Particularități ale unui text dramatic (*Iona* de Marin Sorescu)

Secolul XX aduce importante înnoiri structurale în sfera dramaticului, generate de mutațiile estetice care marchează toate genurile literare în această perioadă (noua viziune asupra timpului și spațiului narativ, introspecția, memoria involuntară etc.). Se produc o dezvoltare și o diversificare fără precedent a dramaturgiei.

Tematica teatrului modern, ce ia o amploare deosebită după Al Doilea Război Mondial, va aduce în prim-plan problematica pierderii identității, lipsa de comunicare, înstrăinarea de lume, problema libertății și a singurătății universale. Diferențierea acestuia față de teatrul clasic are în vedere inovații privitoare atât la nivelul formei, cât și al conținutului. Astfel, formula realistă, mimetică, circulară, închisă a teatrului clasic este înlocuită cu una fundamentată, în mare parte, pe încălcarea regulilor bine-cunoscute. Ca urmare, teatrul modern implică diminuarea rolului acțiunii, indeterminarea spațială și temporală, neverosimilitatea, disoluția personajului prin crearea mecanismului de marionetă, simbolistica multiplă și complexă, spațializarea limbajului, estomparea granițelor la nivelul genurilor literare, al speciilor, al artelor în ansamblu etc.

În această categorie a teatrului modern se înscrie și dramaturgia lui Marin Sorescu, participant prin opera sa la acțiunea de reînnoire a teatrului românesc, alături de Lucian Blaga, Gellu Naum, E. Lovinescu, Matei Vișniec.

Subintitulată **„tragedie în patru tablouri"**, publicată în 1968 în revista *Luceafărul*, *Iona* face parte din trilogia dramatică *Setea muntelui de sare* (1974), alături de *Paracliserul* și *Matca*. **Titlul trilogiei** este o metaforă despre setea de adevăr, de cunoaștere și de comunicare – acestea sunt, de fapt, căile de care omul are nevoie pentru a ieși din absurdul vieții, din automatismul istovitor al existenței. Există în fiecare piesă din trilogie un substrat mitic:

Iona trimite la mitul biblic din *Vechiul Testament*, *Paracliserul*, la mitul românesc al Meșterului Manole, iar *Matca* reconstruiește în termeni moderni mitul biblic al *Potopului*.

Prelucrarea cărții din Biblie, a legendei profetului Iona, face ca piesa să aibă, încă de la început, caracter de parabolă. **Tema** nu este cea a pescarului înghițit de uriașa balenă, adică sensul literal al textului, ci vizează problematica omului modern, care, pierzând contactul cu sacrul, se confruntă cu probleme cum ar fi: sensul existenței, comunicarea cu semenii, singurătatea și înstrăinarea de lume, problema libertății și a captivității, a cunoașterii de sine și a cunoașterii în general.

Din punct de vedere estetic, Marin Sorescu se apropie de teatrul lui Beckett sau de cel al lui Eugen Ionescu. Textul se înscrie, astfel, în prelungirea **expresionismului** prin: centrarea pe problematica eului, opoziția dintre om și lume, sciziunea interioară, aducerea în prim-plan a unui personaj din categoria protestatarilor, ironie, tragic. De asemenea, preia elemente ce țin de teatrul **absurdului** (impersonalizarea, abolirea unor elemente ale intrigii, existența unei călătorii în labirint, lipsa de sens a faptelor etc.).

Titlul piesei trimite la mitul biblic al lui Iona, prorocul revoltat, care se întoarce la calea sa după trei zile de pocăință și recluziune în burta unui chit. Însă pescarul Iona nu are un destin asemănător, el fiind transformat de autor într-un prototip al omului modern.

Relațiile temporale și spațiale sunt simbolice. Astfel, momentul de început al unei zile are drept corespondent semiobscuritatea din burta chitului din tablourile II și III și soarele strălucitor de la malul mării din final. Spațiul captivității capătă numeroase interpretări: reprezentare a vieții umane guvernate de limite, trupul în care sufletul este captiv, limita impusă de un regim totalitar cetățenilor săi.

Din punct de vedere **structural**, drama este alcătuită din **patru tablouri**. Fiecare dintre acestea surprinde individul într-o ipostază diferită. Fiecare tablou devine semnificativ pentru destinul dramatic al omului în luptă cu propriile limite și pentru aburdul societății. Astfel, în **tabloul I** personajul se află în fața unei imense guri de pește, având alături un acvariu cu câțiva peștișori, sugestie a condiției pescarului ghinionist. Marea este un simbol al libertății și al spațiului infinit. Tabloul I sfârșește prin închiderea gurii imense a peștelui și intrarea lui Iona în întuneric. Ultimele sale cuvinte sunt un strigăt disperat de ajutor, care rămâne însă fără răspuns, ca dovadă a imposibilității comunicării și a singurătății omului.

Tablourile al II-lea și al III-lea îl surprind în gura peștelui uriaș. După Mircea Eliade, *burta reprezintă Infernul. [...] A fi înghițit înseamnă deci a muri, a pătrunde în Infern. Dar pe de altă parte, intrarea în burta monstrului înseamnă și integrarea într-o stare preformală embrionară.* Personajul se comportă, în aceste împrejurări extraordinare, ca și cum s-ar afla într-o situație normală: face reflecții despre progres, soartă, sensul vieții, destinul generațiilor, viață, moarte, oameni, lucruri, urzește planuri pentru viitor etc. Momentele de mare sfâșiere lăuntrică, de teamă și disperare ale personajului sunt trecute prin filtrul ironic care le reduce încărcătura de mister și incertitudine.

O altă scenă semnificativă pentru drama modernă și pentru tragismul condiției umane înfățișat în operă se regăsește în **tabloul al IV-lea**, care ni-l prezintă pe Iona îmbătrânit (imaginea bărbii albe) într-un spațiu deschis, unde ajunge după o ultimă spărtură făcută în burta peștelui. Încercând să își găsească semenii, se urcă pe o movilă și vede orizontul, care era, de fapt, o altă burtă de pește, după care urma alt orizont dintr-o altă burtă și așa mai departe. În acel moment își conștientizează limitele din care nu mai poate ieși. Își spintecă burta, gest prin care își afirmă libertatea de acțiune, trăind convingerea exprimată prin cuvintele: *Răzbim noi cumva la lumină!*. Conform lui Nicolae Manolescu, *gestul final al eroului nu e o sinucidere (fiindcă el nu se dă bătut: întoarcerea cuțitului împotrivă-și trebuie interpretat simbolic!), ci o salvare. Singura salvare – care înseamnă că lupta continuă și după ce condiția tragică a fost asumată.*

Piesa are un singur personaj, Iona, inspirat de personajul din mitul biblic, care a fost înghițit de un chit din cauza nepropovăduirii cuvântului lui Dumnezeu. Asemenea lui, personajul sorescian, nereușind să găsească ieșirea din burta balenei, reia în permanență itinerarul în căutarea propriului eu.

Statutul social de pescar are un rol simbolic în piesă, acesta reprezentând speranța perpetuă. Actul de a pescui poate semnifica, în același timp, nevoia de cunoaștere și autocunoaștere și este punctul esențial care conturează statutul psihologic și moral al personajului.

Drumul parcurs de acesta reflectă traseul devenirii. Dacă la început este conformist și ignoră realitatea, fiind preocupat de aparențe, de ceea ce cred ceilalți despre el, treptat, Iona trece de la atitudinea de pasivitate în fața destinului, la acțiunea conștientă și la asumarea propriei libertăți interioare.

Piesa este o „operă deschisă", în sensul teoriei lui Umberto Eco, deoarece permite o multitudine de interpretări. Astfel, într-o viziune pesimistă, omul este văzut ca prizonierul condiției sale limitate, viața, o succesiune de lumi închise pe care omul mânat de o voință aprigă de libertate încearcă cu disperare să le străbată. De asemenea, *Iona* este povestea dramatic-duioasă a căutării propriei identități și a sensului vieții.

TESTUL 11

Subiectul I

(50 de puncte)

A.

1. Secvența are sensul *mă văzuse jucând în rolul/mă văzuse interpretând un rol.* **6 puncte**
2. Motivul pentru care este chemat autorul la București este acela de a susține o probă pentru rolul oferit de Victor Ion Popa. **6 puncte**
3. Primirea telegramei stârnește emoții puternice autorului, întrucât acesta se temea că ar fi putut fi o farsă. Victor Ion Popa era o personalitate marcantă în lumea teatrului, iar el era actor debutant în acel moment, idee ilustrată de secvența *vedea în el o autoritate științifică și un vrăjitor, cucerit deopotrivă de rigoarea demonstrației și de expresia ei incandescentă.* **6 puncte**
4. Ucenicul se raportează la maestru într-un mod admirativ, văzându-l ca pe o autoritate științifică și un vrăjitor, fiind cucerit deopotrivă de modul riguros în care realiza o demonstrație, cât și de și de *expresia incandescentă*, plină de expresivitate. **6 puncte**
5. Victor Ion Popa este o personalitate complexă, care este atras de mai multe vocații, sinteza scânteietoare a nenumărate daruri. Spiritul său enciclopedic se manifestă prin realizări diverse în calitate de scenograf, costumier, desenator, caricaturist, pictor, sculptor. Autorul este impresionat de felul în care reușește maestrul să creeze, fiind mereu într-o febră a creației, care nu cunoaște odihnă, dar și de felul foarte responsabil în care tratează sarcinile pe care le are. **6 puncte**

B. **20 de puncte**

De-a lungul istoriei umanității s-au manifestat numeroase spirite enciclopedice, acestea având deschidere către mai multe direcții de cunoaștere. În opinia mea, un om poate să își găsească echilibrul, armonizând mai multe vocații. Însă, pentru atingerea unor rezultate remarcabile, e necesar să fie respectate anumite etape.

În primul rând, caracterul multivalent al unui om este vizibil atât prin talent, cât și prin dorința de explorare în domenii diverse. Deschiderile sale pot aduce mari satisfacții, mai ales dacă realizările sale contribuie la evoluția umanității. Însă, pentru a atinge și a manifesta potențialul maxim, este nevoie de un program susținut și de disciplină, deoarece timpul este o resursă limitată, iar oamenii trebuie să fie atenți la felul în care își gestionează activitățile. De exemplu, în textul citat, Victor Ion Popa este prezentat ca fiind *sinteza scânteietoare a nenumărate daruri*, preocupările sale fiind variate: autor, tălmăcitor, regizor, actor, scenograf, costumier, desenator, caricaturist, pictor, sculp-tor. Spirit universal, preocupat frecvent de domenii apropiate sferei teatrului, acesta se află într-o febră a creației, care nu cunoaște odihnă.

În al doilea rând, activitățile artistice și creațiile remarcabile pot avea o mare putere de influență pentru contemporani și pentru generațiile următoare. Victor Ion Popa este un exemplu atât din punct de vedere profesional, cât și uman, întrucât impresionează prin perseverență, hotărâre, hărnicie, dăruire. Radu Beligan sintetizează trăsăturile mentorului său în secvența *Spirit prin excelență activ, dinamic, refuza pauza, chiulul, somnolența, și nu accepta transferul de responsabilități*. În felul acesta, Victor Ion Popa reușește să-și găsească echilibrul și să ofere lectorilor și consumatorilor de teatru opere și spectacole de cel mai înalt nivel artistic. O dovadă în acest sens este modul în care tânărul Radu Beligan reacționează la primirea scrisorii semnate de maestru.

În concluzie, găsirea echilibrului unui spirit enciclopedic poate fi uneori o provocare, însă, cu siguranță, măsura darurilor primite este în armonie cu talentul fiecăruia de a-și gestiona cât mai bine resursele pentru a atinge cele mai bune rezultate.

Subiectul al II-lea

(10 puncte)

Opera literară *Așteptarea* scrisă de Grigore Alexandrescu este o creație lirică de o mare sensibilitate artistică pe tema iubirii. Ideile poetice sunt exprimate într-un discurs liric organizat pe două planuri: unul exterior, al naturii (*o frunză în vale a căzut*) și unul interior, sufletesc (*minuturi fericite*). Textul are forma unui monolog liric, cu un caracter confesiv, eul liric în ipostaza îndrăgostitului exprimându-și emoțiile și trăirile generate de așteptarea ființei iubite, cu ajutorul formelor verbale și pronominale de persoana I și a II-a (*mă-nșală, mă amăgește, inima-mi*).

Ideile poetice sunt redate la nivel stilistic prin procedee artistice sugestive: figuri de stil, imagini artistice, topica afectivă. Astfel, interogațiile retorice *Dar ea unde să fie? De ce nu se ivește?* au rolul de a evidenția starea de incertitudine a îndrăgostitului, care tânjește după prezența femeii așteptate. Antiteza din versul *Luna aci s-arată, aci iar se ascunde* are rolul de a intensifica trăirile îndrăgostitului. Comparația *norii înainte-i se pun ca o perdea* creează mister printr-o imagine vizuală, ce evidențiază comuniunea om-natură. Punctele de suspensie surprind o tensiune crescândă, ce se liniștește în finalul poeziei, în versurile *Negreșit e femeie… Ce zice? Mă numește! / Pieptul, inima-mi bate: aceasta este ea.*

În concluzie, între conținutul de idei și mijloacele artistice se stabilește o strânsă legătură, având ca efect trezirea unor emoții puternice cititorului și rafinarea simțului artistic al acestuia.

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Ideile promovate de criticismul junimist

Societatea *Junimea* polarizează cele mai ample manifestări culturale românești din cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea, programul său continuând inițiativele *Daciei literare*. Se constituie ca reflex al nevoii de modernizare a limbii și literaturii române, dar mai ales ca necesitate a emancipării publicului cititor, aflat într-un veritabil impas al valorilor.

Inițiativa fondării unei astfel de mișcări culturale revine unor tineri intelectuali care iau contact cu marile valori europene pe durata studiilor în Franța și Germania: P. P. Carp, Vasile Pogor, Theodor Rosetti, Iacob Negruzzi și Titu Maiorescu. Ei înființează *Junimea* în anul 1863, la Iași, sub îndrumarea lui Titu Maiorescu. De la 1 martie 1867, gruparea va beneficia de propria revistă, *Convorbiri literare*, coordonată de Titu Maiorescu și redactată de Iacob Negruzzi. În paginile sale se vor regăsi articole de promovare a ideilor junimiste și opere ale scriitorilor implicați în acest proiect. Printre colaboratorii săi se numără scriitori (Vasile Alecsandri, Duiliu Zamfirescu, Alexandru Vlahuță), istorici (A.D. Xenopol), filosofi (Vasile Conta) și filologi (Alexandru Philippide, Alexandru Lambrior). De asemenea, revista va asigura debutul unor scriitori importanți ai literaturii române precum Eminescu, Creangă, Slavici. Influența grupării *Junimea* și a revistei *Convorbiri literare* va fi sporită odată cu deschiderea unei tipografii, a unei edituri și a unor librării proprii, care vor facilita contactul direct cu publicul cititor.

Obiectivele propuse de junimiști sunt numeroase. Astfel, aceștia au fost preocupați de **cultivarea gustului estetic** al cititorilor prin intermediul *prelecțiunilor populare*, conferințe lunare organizate pe teme din domenii cât mai variate: literatură, istorie, filosofie, psihologie, logică etc. De asemenea, au impus publicarea unor opere originale care să contracareze imitația operelor străine, lipsite de valoare estetică și proliferarea unor autori fără talent. Prin acțiunile sale, Titu Maiorescu contribuie la dezvoltarea spiritului critic, atât în planul teoretizării, cât și al evaluării operelor literare, promovând o critică obiectivă și estetică. Valorile naționale sunt puse în prim-plan prin atenția acordată tradiției și repudierea *formelor fără fond*. La nivelul limbii, junimiștii au combătut orice formă de exces lingvistic – latinizarea limbii sau neologizarea exagerată.

Primul din marii critici români, unul din ctitorii României moderne (Al. Piru), **Titu Maiorescu** este un **îndrumător al culturii și literaturii române** care semnalează sciziunea produsă între cultura tradițională și cea modernă și ale cărui acțiuni vor încerca să umple golul cultural survenit.

Din punctul de vedere al evoluției istorice, prima etapă a creației lui Titu Maiorescu este o **critică generală negativă** prin care sunt sancționate nonvalorile și erorile de direcție culturală, cu scopul de a pregăti terenul pentru apariția unei literaturi autentice. Pentru că inițiativele se îndreaptă către toate compartimentele culturii, acest tip de critică este denumit **critică culturală**. După 1885, negația devine accidentală, odată cu afirmarea unei noi generații de scriitori, cunoscută sub numele de *Epoca marilor clasici*. Din acest moment, Titu Maiorescu practică o **critică afirmativă, literară**, interesată de stil, tehnică literară, idei, imagini artistice etc.: *În proporția creșterii acestei mișcări, scade trebuința unei critice generale.*

Articolul *În contra direcției de astăzi în cultura română* (1868) susține **teza *formei fără fond*** și are în vedere introducerea în cultura română, în mod artificial, a unor instrumente ale culturii occidentale moderne, fără ca în România să existe o necesitate reală și un fundament social concret: *Înainte de a avea o umbră măcar de activitate științifică originală, am făcut Societatea academică română, cu secțiunea filologică, cu secțiunea istorico-arheologică și cu secțiunea științelor naturale și am falsificat ideea academiei. Vițiul radical care alimentează aceste excese este neadevărul [...] în toate formele de manifestare a spiritului public.* Atrași de *lustrul* societății occidentale, tinerii împrumută fără discernământ orice formă exterioară, încurajând mediocritatea sub lozinca *orice decât nimic*. Maiorescu denunță vidul cultural instaurat de formele fără fond, a căror proliferare duce la nimicirea artei. Ferm convins că un popor nu poate supraviețui fără cultură, cu speranța că ea se va constitui în mod natural într-o etapă ulterioară a dezvoltării sale, respinge cu vehemență o cultură falsă, distrugătoare a valorilor naționale: *este mai bine să nu facem o școală deloc, decât să facem o școală rea.*

Studiul *O cercetare critică asupra poeziei române de la 1867* teoretizează **raportul formă-conținut**, acesta constituind sistemul estetic maiorescian, axat pe stabilirea unui set de principii care să-i ghideze pe poeți și pe critici. Considerat **actul de naștere a criticii românești**, articolul nu intenționează să furnizeze reguli de concepere a poeziei, ci sugestii în maniera de a o înțelege și interpreta. Este structurat în două capitole, *Condițiunea materială a poeziei*, care analizează forma discursului liric și *Condițiunea ideală a poeziei*, care analizează conținutul ideatic. Cercetarea debutează cu distincția între valorile științifice, care au ca scop **adevărul și valorile estetice**, care au

ca finalitate frumosul. Adevărul cuprinde idei, produse ale rațiunii, în timp ce frumosul *conține idei manifestate în materie sensibilă*, ideile ce fac obiectul poeziei fiind sentimente, nu cugetări sau precepte morale. De aceea, poezia trebuie să abordeze idei, stări, sentimente general-umane și nu evenimente politice sau concepte științifice, perisabile prin natura lor. Dacă pictura are ca material artistic culorile, muzica sunetele, sculptura lemnul sau piatra, materialul poetic e reprezentat de imaginile artistice care stabilesc corespondențe între cuvânt și suflet, inducând stări de emoție, bucurie, tristețe etc. Poetul trebuie să fie original în exprimare și interpretare, pentru a evita folosirea unor figuri de stil uzate. Reușita poetică este asigurată de crearea unei așteptări, a unei tensiuni, rezultat al gradării acțiunii spre culminarea finală.

Junimismul a avut un impact major asupra literaturii și culturii noastre, acesta găsind în Titu Maiorescu un susținător ardent. Pentru că acțiunile sale vizează reformarea și formarea societății românești înseși, Ion Negoițescu plasează opera acestuia în sfera criticii sociale, puternic impregnate de pedagogie, operând cu modele și contramodele.

TESTUL 12

Subiectul I **(50 de puncte)**

A.

1. Sensul secvenței *toți s-au repezit* este *toți s-au îndreptat/au dat năvală*. **6 puncte**
2. Domeniul specialiștilor cu care colabora autorul în acea vacanță este antichitatea. **6 puncte**
3. Senzația autorului atunci când sosește pe plajă este de certitudine, acesta trăind din plin bucuria pe care i-o oferă spațiul marin: *Acolo... nisipul, stâncile, marea, abrutizarea luminoasă a ceasurilor petrecute pe plajă ori în apă. Certitudini! Nicio îndoială!*. **6 puncte**
4. Felul „altfel" al autorului atunci când se află la mare este de supremă detașare și relaxare: *Am o stare de beție superficială care-mi relaxează inhibițiile și mă curăță, parcă, de zgură.* **6 puncte**
5. O trăsătură morală a autorului, așa cum reiese din textul dat, este rigurozitatea, ce rezultă, în mod indirect, din felul în care își organizează ziua, chiar și în concediu. Astfel, pentru el este important să ia micul dejun la o oră bine stabilită (*În jur de șapte și jumătate, cobor să iau micul dejun)* pentru a continua cu alte activități (*apoi mă așez în fața mașinii de scris*; *la douăsprezece fix, mă duc pe plajă.*). Reușește, astfel, să creeze armonie între util și plăcut. **6 puncte**

B. **20 de puncte**

Succesul personal este rezultatul unui cumul de factori care au contribuit, treptat, la reușita unui om, prin îndeplinirea unor acțiuni potrivite, în mod constant și perseverent. În opinia mea, pentru a atinge succesul personal, este necesară respectarea unui program riguros, deoarece disciplina oferă posibilitatea de a obține rezultate foarte bune, într-un mod cuantificat, prin valorificarea maximă a resurselor de orice fel.

În primul rând, respectarea unui program riguros este importantă, întrucât, în epoca în care trăim, omul are responsabilități care trebuie îndeplinite într-un timp dat. Gestionarea inteligentă a resurselor personale aduce o stare de armonie și echilibru interior. De pildă, Octavian Paler, deși este în concediu, își face un program riguros, care îl ajută să-și îndeplinească sarcinile (*mă așez în fața mașinii de scris*), dar să se și bucure de natură (*După cină, ies să fac un tur pe faleză...*).

În al doilea rând, un program bine stabilit poate crea o anumită rutină, care oferă certitudine, însă și monotonie. Previzibilitatea unor acțiuni este benefică, întrucât oamenii își gestionează mai bine acțiunile și emoțiile asociate acestora. Unele persoane nu se simt în siguranță atunci când apar schimbări în programul personal sau profesional, însă, uneori, acestea pot fi benefice pentru cei implicați. O dovadă în acest sens este modul în care tânărul Radu Beligan reacționează la primirea scrisorii semnate de maestru.

În concluzie, respectarea unui program riguros aduce satisfacții pe toate planurile și poate contribui la obținerea succesului personal într-un interval optim, ceea ce generează o stare de armonie și împlinire.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Personajul este o instanță ficțională specifică textelor epice și dramatice, prin intermediul căruia autorul își exprimă viziunea artistică.

Personajul feminin din textul citat este individual, bine construit și se caracterizează prin mijloace specifice unui text epic: direct, de către narator și alte personaje și indirect, prin gesturi, fapte și limbaj.

Gherghina este surprinsă într-un moment semnificativ al vieții sale, și anume la reîntoarcerea în satul natal, înainte de a-și simți apropierea morții.

Portretul fizic este bine conturat, naratorul caracterizând în mod direct personajul cu ajutorul epitetelor de caracterizare *înaltă și osoasă*. Vestimentația este specifică mediului din care provine: *cu fusta neagră până-n călcâie și șal fumuriu*.

Portretul moral este complex, fiind realizat mai ales prin mijloace indirecte. Astfel, Gherghina își exprimă devotamentul față de locul natal, și anume casa în care locuiseră până în urmă cu cinci ani și pe care o părăsiseră forțați de împrejurări. Prin intermediul replicilor, aceasta dă dovadă de hotărâre, în acord cu acțiunile sale lipsite de ezitare: *Intrăm așa, porunci ea. E casa noastră.*

În concluzie, personajul Gherghina ilustrează tipul femeii puternice și hotărâte, care nu se lasă influențată de opiniile potrivnice ale celorlalți, exprimându-și ferm opinia și acționând în acord cu aceasta.

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Particularități ale unei arte poetice moderniste
(*Joc secund* de Ion Barbu)

Poezia modernistă a lui Ion Barbu nu este ușor de înțeles, ea nu se oferă dintr-o dată, presupune un efort intelectual, o participare creatoare din partea cititorului. Criticul literar Tudor Vianu îl consideră pe Ion Barbu un **poet ermetic**: maxima concizie a stilului, caracterul eliptic al expresiei, asociațiile științifice, matematice dau o notă specifică poeziei sale.

Volumul *Joc secund*, publicat în 1930, se deschide cu poezia *Din ceas, dedus...*, al cărei titlu este înlocuit de editori, în 1964, cu titlul volumului. Poezia are caracter de artă poetică și aparține modernismului. Cuvântul *Joc* din titlu sugerează *o combinație a fanteziei, liberă de orice tendință practică*, iar asocierea adjectivului *secund* plasează jocul în zona superioară a esențelor ideale. Așadar, **arta este un joc secund**, o reflectare ideală a realității, purificată, esențializată și sublimată. Dacă lumea este jocul Creatorului, al divinității, Poezia este un joc secund, al poetului.

Tema ilustrează **concepția despre creație, ideea autocunoașterii și ideea lumii purificate prin reflectarea în oglindă.** Motivele literare care ilustrează tema sunt: oglinda, care oferă o imagine ideală asupra lumii înconjurătoare, motivul orfic (întrega natură se reorganizează după cântecul lui Orfeu), zborul (aspirația spre înalt a omului superior), marea (matrice a vieții).

Compozițional, poezia este alcătuită din două catrene. **Primul vers** al strofei întâi conține epitetul metaforic situat în inversiune *calmă creastă*, figură de stil ce desemnează lumea creației artistice, plasată în atemporalitate (*din ceas, dedus*). Eul liric restrânge spațiul poetic la *o lume purificată până la a nu mai oglindi decât figura spiritului nostru*. **Poezia este un proces exclusiv intelectual, *un joc secund mai pur*, ca manifestare strictă a minții, în care se reflectă realitatea.** Lumea se subțiază pentru a se dematerializa, este redusă la bidimensionalitate, la esențe. Poezia trebuie să exprime, la fel ca geometria, raporturile ascunse, abstracte, ale universului.

Ideea poetică modernistă a transfigurării realului în text continuă în strofa a doua. Accederea la *Nadir latent*, (nadir = punct imaginar pe bolta cerească, diametral opus zenitului și aflat la intersecția dintre verticala locului de unde privește observatorul cu bolta cerească) sugerează concepția matematică a lui Barbu despre creația lirică. Dacă lumea reală trăiește sub zenit, în obiectivitate, poezia trăiește sub semnul nadirului, în reflectare, abstract până la urmă.

Ambiguitatea și înnoirea limbajului artistic, tendința către **abstractizare** se observă în **asintaxie** și în faptul că ambele strofe se reduc fiecare la câte o singură frază. Prima strofă este eliptică de predicat, pe când a doua include coordonări și subordonări de propoziții.

La nivel lexical, se observă prezența termenilor abstracți, neologici, familiari matematicianului și firești în limbajul științific: *dedus, nadir, latent, însumarea*. De asemenea, se întrepătrund câmpuri lexicale ale unor lumi diverse, acoperind diversele fațete ale realului: terestră (*creste, cirezi, agreste*), celestă (*azur, nadir, zbor, ridică, răsfirate*), acvatică (*înecare, apă, mare, meduze*).

Imaginile poetice specifice acvaticului reprezintă procesul creației, al trecerii dincolo de realitate, într-o lume a fanteziei poetice, dematerializată, a oglinzilor. Poezia este simbolizată și prin metafora *harfe resfirate*, pierdute *în zbor invers*, spre mare. Poetul ascunde în cuvinte cântecul lui, creația, asemenea mării care își ascunde cântecul sub *clopotele verzi ale meduzelor*.

La nivel stilistic, este de remarcat **preferința modernistă pentru metafore**, ce justifică într-o oarecare măsură încifrarea textului: *ceas dedus, mântuit azur, nadir latent, harfe resfirate*.

Poezia *Joc secund* de Ion Barbu este un experiment de limbaj, o artă poetică aparținând modernismului și ermetismului românesc, fiind greu accesibilă publicului larg. Dorința autorului este însă aceea de a construi, ca în matematică, formule capabile să exprime adevărurile profunde ale universului.

TESTUL 13

Subiectul I **(50 de puncte)**

A.

1. Secvența *făcându-i semn* are sensul de *semnalându-i, indicându-i*. **6 puncte**
2. Profesorul de română punea întrebări cu un grad mare de dificultate, pentru care era nevoie de lecturi suplimentare, cum ar fi *lexicul bizantin în limba română și analiza Codicelui Voronețean*. **6 puncte**
3. Elevul Mircea Eliade se cufunda în lumile imaginare din lecturile lui, cum ar fi vechile civilizații dispărute din Egipt și Mesopotamia sau Grecia antică: *închideam ochii și mă imaginam într-una din lumile care mă fascinau – fie universurile romanelor astronomice ale lui Camille Flammarion, fie una din civilizațiile dispărute, Egiptul, Mesopotamia, India vedică, Grecia misterelor orfice.* **6 puncte**
4. Examenul de bacalaureat era destul de dificil, comisia de examinare era alcătuită din 7-8 profesori. Aceștia puteau pune orice întrebare, iar tensiunea era destul de mare, elevul fiind supus unor chestionări complexe. **6 puncte**
5. „Exercițiul spiritual" pe care îl practica Mircea Eliade era unul de cufundare în lumile imaginare pentru a trece peste momentele de stres și pentru a dobândi senzația de invulnerabilitate. Astfel, plonja fie în lumea romanelor astronomice, fie în cea a miturilor și a civilizațiilor din Antichitate. **6 puncte**

B. **20 de puncte**

Examenele sunt modalități de verificare a cunoștințelor și a competențelor candidaților, ierarhizând și permițând trecerea acestora la un alt nivel existențial. Consider că examenele orale sunt esențiale pentru formarea oricărui adolescent pentru că necesită atât stăpânirea de sine, cât și exprimarea corectă și reacția intelectuală rapidă.

În primul rând, orice examen oral înseamnă controlul emoțiilor, atitudinea încrezătoare și puterea de concentrare manifestate în fața unei comisii care poate intimida. Și pentru că nu suntem obișnuiți încă din școală să ne exprimăm direct, de foarte multe ori se întâmplă să fim introvertiți, timizi, ceea ce ne îngreunează performanța la examen. De exemplu, în *Memoriile* sale, Mircea Eliade povestește că practica un *„exercițiu spiritual"* de cufundare în lumi imaginare tocmai pentru a dobândi senzația de a fi invulnerabil, de a face față astfel situațiilor presante pe care le presupune, emoțional, un examen oral.

În al doilea rând, în cazul dialogului direct cu profesorii se formează o conexiune umană, o cunoaștere aparte care are ca rezultat o examinare personalizată. Uneori pot fi puse întrebări ajutătoare sau se ajunge la un dialog interesant cu examinatorul, care poate ajuta enorm la creșterea notei finale. De pildă, în textul dat, profesorul de română îi adresează candidatului întrebări dificile, ținând cont de capacitatea candidatului de a răspunde corect la fiecare dintre ele, mulțumită lecturilor suplimentare. Personal, emoțiile mă împiedică să răspund întotdeauna foarte bine la examenele orale, dar trebuie să recunosc că dialogul cu profesorii ajută enorm la dezvoltarea mecanismelor necesare unei reacții intelectuale rapide.

În concluzie, examenele orale dezvăluie și construiesc, tocmai prin statutul lor, competențe intelectuale, de comunicare și psiho-sociale importante. Ele sunt esențiale în formarea oricărui adolescent.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Genul dramatic se caracterizează printr-o serie de convenții precum: didascaliile, împărțirea în acte, scene și tablouri, prezența dialogului ca mod principal de expunere. Notațiile autorului se numesc și didascalii; acestea au un dublu rol: ajută la înțelegerea piesei și la transformarea textului în spectacol de teatru, atunci când viziunea autorului o întâlnește pe cea a regizorului.

În fragmentul dat, notațiile autorului indică reperele desfășurării acțiunii dramatice, atât în sens spațial (*Un zgomot de tampoane ciocnite și pe urmă câteva secunde de tăcere completă. Se aud apoi pași grăbiți pe peron. Cineva deschide ușa. E conductorul trenului.*), cât și temporal (*Din întunericul peronului se desprinde brusc o arătare albă.*). Se proiectează un decor care indică o atmosferă de mister și suspans, când trenul oprește într-o gară, noaptea.

De asemenea, notațiile autorului cuprinse între paranteze fac referire la mișcarea scenică, dar contribuie și la caracterizarea personajului, o tânără femeie care este coborâtă din tren: *E o femee tânără, în rochie albă de seară, cu brațele albe, foarte decoltată. O poșetă într-o mână, un voal albastru în cealaltă. Profesorul tresare. Pentru prima oară ridică cu adevărat ochii în carte. Privire încremenită.*

În concluzie, notațiile autorului sunt deosebit de importante atât pentru cititori, cât și pentru regizori și actori, orientându-le demersurile.

Particularități de construcție a unui personaj dintr-o comedie de I.L. Caragiale (*O scrisoare pierdută* – Zoe Trahanache)

Epoca marilor clasici este perioada caracterizată printr-o efervescență creatoare fără precedent, fiind ilustrată de scriitorii Mihai Eminescu, I.L. Caragiale, Ioan Slavici, Ion Creangă, ce se impun prin caracterul exponențial și de valoare perenă al operelor cărora le-au dat viață.

În acest context cultural, dramaturgul I.L. Caragiale este un martor cu nerv satiric al vremii sale în cele patru comedii: *O noapte furtunoasă* (1879), *Conu Leonida față cu reacțiunea* (1880), *O scrisoare pierdută* (1884), *D'ale carnavalului* (1885). Spirit pătrunzător și ironic, autorul a surprins în comediile sale numeroase moravuri ale societății românești de la sfârșitul secolului al XIX-lea.

Reprezentată pe scenă în 1884, comedia de moravuri *O scrisoare pierdută* satirizează aspecte ale societății contemporane autorului, fiind inspirată din farsa electorală din anul 1883 (lupta pentru putere, demagogia, șantajul politic în contextul alegerilor pentru Cameră), dar și din viața de familie (adulterul prin relația dintre Tipătescu și Zoe Trahanache).

Satirizarea dorinței de parvenire în timpul unei campanii electorale pentru alegerea deputaților constituie **tema** textului.

Titlul este un element anticipator, care desemnează instrumentul șantajului politic, o scrisoare pierdută, aparent neînsemnată, dar care ajunge să producă mari răsturnări de situație.

Ca în orice creație dramatică, sunt impuse limite ce privesc amploarea **timpului** și a **spațiului**. Acțiunea comediei este plasată în *capitala unui județ de munte, în zilele noastre*, adică la sfârșitul secolului al XIX-lea, în perioada unei campanii electorale.

Intriga piesei pornește de la o întâmplare banală: pierderea unei scrisori personale, compromițătoare pentru reprezentanții locali ai partidului aflat la putere, și găsirea ei de către adversarul politic. **Conflictul principal** se declanșează, astfel, în momentul în care Cațavencu amenință că va publica scrisoarea și evoluează pe parcursul piesei. Acesta atinge intensitatea maximă când e anunțat candidatul Dandanache și se stinge în momentul recuperării scrisorii de către Zoe. El antrenează și un conflict secundar: temându-se de trădare, Farfuridi și Brânzovenescu trimit o anonimă la centru.

Geniul clasic și realist al lui Caragiale este vizibil la toate nivelurile operelor sale, dar el se manifestă, cu precădere, în construcția personajelor. Acestea se încadrează, după opinia lui Pompiliu Constantinescu, în mai multe tipuri: tipul junelui-prim – Tipătescu, tipul slugarnicului și al lingușitorului – Pristanda, tipul încornoratului simpatic – Zaharia Trahanache, tipul demagogului – Cațavencu, tipul adulterinei – Zoe Trahanache, tipul cetățeanului naiv – Cetățeanul turmentat, tipul prostului fudul – Agamemnon Dandanache.

Zoe Trahanache, unul dintre personajele principale ale operei, este prezentă în toate momentele-cheie ale acțiunii. Prin **statutul** ei **social**, Zoe aparține burgheziei politice de la sfârșitul secolului al XIX-lea, fiind singurul personaj feminin al piesei, soția *venerabilului* domn Zaharia Trahanache, bărbat influent politic ce conduce *numeroase comitete și comiții* în orășelul de provincie. **Prin statutul moral**, este tipul cochetei și al adulterinei, fiind amanta prefectului Tipătescu, și reprezintă tipul femeii ambițioase, cu o personalitate puternică, ce exercită o mare influență asupra celor din jur. Are o mare influență asupra soțului și amantului, impulsionându-i pe aceștia să avanseze pe plan social. Se manifestă autoritar și față de cei din jur, care sunt conștienți de forța pe care o deține și încearcă să-i facă pe plac. Pristanda recunoaște că se află în slujba ei: *al dumneavoastră, coane Fănică, și al coanii Joițichii,* iar Farfuridi afirmă că partidul înseamnă, în primul rând, *madam Trahanache și apoi ceilalți.*

O trăsătură principală a personajului este așadar **ambiția**, ce se manifestă progresiv din momentul în care își dă seama că reputația sa este în pericol. **O scenă ilustrativă** în acest sens este cea în care ia inițiativa și îl trimite pe Pristanda să încerce să afle ce anume l-ar putea convinge pe Cațavencu să nu publice documentul compromițător. Când află că acesta își dorește mandatul de deputat, își concentrează întreaga forță în a-l convinge pe Tipătescu să accepte candidatura acestuia. O scenă semnificativă pentru ambiția și pentru inteligența ei este cea în care îl convinge pe Tipătescu să negocieze returnarea scrisorii cu Nae Cațavencu, pe care ea îl eliberează după ce prefectul, prin abuz de putere, îl arestase. Cunoscând îndârjirea prefectului, recurge la diverse strategii, folosind, în funcție de situație, un întreg arsenal de arme feminine: se lamentează, plânge, leșină, proferează amenințări. Astfel, dacă în fază incipientă, adoptă o atitudine imploratoare: *Fănică, dacă mă iubești, dacă ai ținut tu la mine măcar un moment în viața ta, scapă-mă, scapă-mă de rușine*, în final, când observă că nu are sorți de izbândă, amenință cu sinuciderea: *Trebuie să-mi cedezi, ori nu și atuncea mor și dacă mă lași să mor, după ce-oi muri poate să se întâmple orice.*

Deși în unele momente pare sensibilă și neajutorată, ea este de fapt **o luptătoare aprigă și hotărâtă**, așa cum reiese din replica următoare: *Am să lupt cu tine [...], om ingrat și fără inimă.* Astfel dă dovadă de **energie** și

perseverență și reușește în cele din urmă să obțină promisiunea candidaturii lui Cațavencu din partea soțului ei, întrucât ea, fiind femeie, nu avea nici măcar drept de vot în epocă: *Eu te aleg, eu și cu bărbatul meu, amenințând că cine luptă cu Cațavencu luptă cu mine.*

O altă scenă **semnificativă** pentru caracterul ei puternic și pentru abilitatea de care dă dovadă se găsește în finalul piesei. După ce recuperează scrisoarea și devine stăpână pe situație, vrea să-i dovedească avocatului că este o **femeie iertătoare și tolerantă**, cerându-i să conducă festivitatea alegerilor. Îi amintește în același timp pe un ton ironic faptul că *asta nu-i cea din urmă Cameră*. Astfel, nu doar că nu se răzbună pe Cațavencu, dovedind că este o *damă bună*, ci, în plus, destramă orice opoziție politică în județ, preluând cu totul puterea.

Caracterizarea directă rezultă din replicile altor personaje și din **autocaracterizare. Inteligența și hotărârea** de care dă dovadă în îndeplinirea scopului său sunt remarcate de cei din jur. În acest sens, Farfuridi afirmă că *damele sunt mai ambițioase*, replică surprinzând tocmai această dominantă de caracter. Soțul ei o consideră *simțitoare*, iar Cațavencu îi apreciază, în finalul operei, bunătatea de care dă dovadă. Zoe însăși se autocaracterizează ca fiind o persoană iertătoare: *Nu ți-a ajutat Dumnezeu, pentru că ești rău; și pentru că eu voi să-mi ajute totdeauna, am să fiu tot bună ca și până acuma.*

Zoe Trahanache este un personaj construit admirabil, prin intermediul căruia scriitorul satirizează tare mereu actuale: adulterul, ipocrizia, caracterul duplicitar și dorința de parvenire într-o societate lipsită de repere de ordin politic și moral. În egală măsură, Zoe Trahanache este o femeie puternică și inteligentă, care trăiește în corsetul social al unei epoci de tranziție către modernitate.

TESTUL 14

Subiectul I **(50 de puncte)**

A.

1. Sensul secvenței *mai mereu* este *frecvent*. **6 puncte**
2. Autorul a crescut într-un peisaj urban, industrial, prin urmare acesta îi creează emoție. **6 puncte**
3. Scriitorul Vasile Ernu trăiește sentimente puternice și contradictorii în fața frumuseții peisajului industrial, cel mai pregnant fiind cel de tristețe: *Copiii din zonele industriale sunt marcați de această tristețe pe care nu o găsești nicăieri altundeva. Noi am crescut sub privirea și mângâierea lor blândă și aspră. Le-am iubit și le-am urât cu disperare.* **6 puncte**
4. Frumusețea peisajului industrial vine din forța lui și din faptul că este creat de om. Transmite, așa cum susține autorul, o anumită melancolie, par niște *fiare adormite*, niște monștri care *pufăie* și veghează maturizarea. **6 puncte**
5. O trăsătură morală a autorului este capacitatea de a admira, de a contempla lumea, găsindu-i, în același timp, frumusețea și tristețea. Sentimental și analitic, Vasile Ernu prezintă peisajul urban în care trăit din perspectiva maturului care privește cu nostalgie spre copilărie. **6 puncte**

B. **20 de puncte**

Trăim în timp, dar la fel de bine trăim în anumite spații care ne modelează perspectiva asupra vieții și asupra societății. Consider că spațiul în care ne ducem existența o perioadă îndelungată este esențial în formarea minții, a valorilor și a modului în care vedem lumea.

În primul rând, privirea noastră înregistrează zilnic imagini ale locurilor prin care trecem și observă frumusețea lor, trăsăturile definitorii dezvoltând un sentiment de apartenență. Indiferent că trăim la munte sau la câmpie, la sat sau la oraș, că în fața noastră se desfășoară un câmp de maci sau un cartier de locuințe sărace, peisajul acesta ajunge să devină o parte din conștiința noastră. De exemplu, la fel ca Vasile Ernu, *gingașa fiară industrială* din apropierea unor *cartiere din Detroit sau Reșița, Galați și Hunedoara* își pune amprenta asupra copiilor făcându-i să devină *melancolici și duri* la maturitate.

În al doilea rând, peisajul industrial și trist al copilăriei devine un reper important și definitoriu pentru tinerii care ajung la maturitate. De pildă, Vasile Ernu simte că *cei trei giganți* industriali îl *protejau și îi stârneau cele mai puternice sentimente* în copilărie. Astfel, la maturitate, autorul ajunge la concluzia că a ajuns un *romantic industrial* pentru că *peisajele industriale au avut o forță teribilă asupra lui*.

În concluzie, spațiul în care trăim contribuie la formarea noastră emoțională, atât prin imaginile strânse în memoria noastră afectivă, cât și prin obișnuințele de viață, prin rutina zilnică desfășurată în acel spațiu.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

În fragmentul dat se formulează ideea poetică a frumuseții naturii, a dinamicii ei care se transmite în starea de bucurie a eului. Imaginea poetică centrală este *valțul rozelor*, care sugerează personificarea și starea de jubilare a

naturii – și a eului prin procedeul corespondenței. Se remarcă succesiunea de epitete personificatoare din structuri precum *măceșul singuratic, vântul serii nebunatic*, care sugerează sentimentul de dor, subtil infiltrat în peisajul mișcător și vesel al naturii. Sentimentul este accentuat de repetiția *și suspină cum se suspină*, verbele la prezent și perfect simplu intensificând atmosfera de frumusețe și dinamism a naturii. Motivul literar al valsului se regăsește și în muzicalitatea versurilor și în impresia de accelerare gradată: *Un valț – din ce în ce mai tare.*

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Particularități ale unui text poetic simbolist (*Plumb* de George Bacovia)

Simbolismul este un curent literar afirmat la sfârșitul sec. XIX, mai întâi în Franța și în Belgia, apoi răspândit în întreaga Europă. Cele mai importante trăsături ale simbolismului sunt: folosirea *simbolului*, renunțarea la explicit în favoarea *sugestiei*, exprimarea de stări fluide, vagi, muzicale; exprimarea unor stări sufletești și atitudini specifice: *angoasa, spleenul, nevroza, depresia, disperarea* etc.; *corespondența* dintre cuvinte și elementele din natură ca modalitate de realizare a poeziei, dintre aspecte diferite ale realului sau dintre acestea și stările eului; *sinestezia* (perceperea unor senzații cu ajutorul altor simțuri) aduce în planul poetic *cromatica, olfactivul, auditivul, tactilul*. În literatura română, cel mai important poet simbolist din primele decenii ale secolului XX este George Bacovia.

Tematica și formula estetică a liricii bacoviene se înscriu în tematica largă a poeziei simboliste. Așadar, vom găsi în primul rând preferința pentru **simboluri** (aproape toate substantivele din opera lui Bacovia au dobândit statutul unor simboluri: *toamna, amorul, vântul, clavecinul, ploaia, vântul, orașul, odaia, strada, parcul, copacii desfrunziți, corbii* sunt, de fapt, elementele obsedante ale unei lumi care nu este decât aceeași stare interioară, confuză, depresivă, aproape alienantă, presimțind întotdeauna moartea eului liric). Apoi prezența **sinesteziilor**: *Primăvară... / O pictură parfumată cu vibrări de violet* – corespondența vizual-olfactiv-dinamic. **Muzicalitatea** versurilor – se realizează, de regulă, prin tehnica simbolistă a refrenului, dar și prin motive precum: muzica viorilor, a trompetei și a clavecinului, orchestra, tălăngile, fanfara etc.

La nivel **tematic**, poezia bacoviană înregistrează *spleenul* și nevrozele, angoasa, depresia, bolile, descompunerea universului, decadența, disoluția materiei, sentimentul morții, culorile cenușii, terne, culoarea *plumbului*, negrul și violetul etc., de o materialitate densă, copleșitoare.

Poezia *Plumb* deschide volumul de debut cu același titlu, din 1916, și ilustrează **estetica simbolistă** asupra **lumii și viziunea tragică asupra existenței**, specifică operei bacoviene.

Poate fi considerată o **artă poetică**, având deci ca temă principală condiția poetului într-o lume ostilă, sufocantă. Alte teme care pot fi identificate: moartea, iubirea, solitudinea, tragismul existenței. Din câmpul semantic al morții, care domină în poezie, fac parte următoarele cuvinte: *sicriele, funerar, cavou, dormea, mort*.

Simbolul central al poeziei este *Plumbul*, prezent încă din titlu și reluat obsesiv în poezie pentru a sugera apăsarea, angoasa, greutatea sufocantă, cenușiul vieții, universul monoton, închiderea definitivă a spațiului existențial. Poetul alătură simbolului *plumb*, în corpul poeziei, alte cuvinte, formând sintagme extrem de sugestive: *flori de plumb* (semnificând dualitatea viață-moarte, dispariția vegetalului, a frumosului în general), *amor de plumb* (sfârșitul iubirii, imposibilitatea sentimentului), *aripi de plumb* (imposibilitatea împlinirii idealului). Se răsfrânge apoi asupra sentimentului și asupra sufletului (*amorul meu de plumb*), realizând **corespondența** dintre încremenirea lumii și disoluția eului, moartea sufletească. Astfel, plumbul, termen care în limbajul curent denumește un metal greu, toxic, gri-cenușiu, devine, în lirica lui Bacovia, un **laitmotiv** poetic ce trimite, prin chiar sonoritatea sa (vocala închisă *u*, aflată între consoane dure, implozive), la sentimentul golului existențial și închiderea spațiului. De altfel, întreaga poezie decelează, la nivel fonetic, preferința autorului pentru repetiția vocalei închise *u* și a consoanelor nesonante, oclusive *p* și *b*, care intensifică impresia de claustrare.

Ca tonalitate este o **confesiune tristă**, un **monolog** marcat de puternice accente dramatice ale sentimentului morții. Spleenul, dezolarea, sinesteziile (*flori de plumb*), repetițiile obsedante (*flori de plumb, dormeau, stam singur*), și corespondențele care se stabilesc între cele două niveluri – al „eului", al „stării" și cel al lumii, al „cavoului" sunt specifice esteticii simboliste.

Compoziția poeziei cuprinde două strofe aflate în relație de simetrie, fiecare vers din prima strofă având corelativul în cea de-a doua strofă. Cele două catrene corespund celor **două planuri** ale realității: **realitatea exterioară**, alcătuită din cimitir, cavou, simboluri ale unei univers rece, ostil, care îl împinge pe poet la izolare și disperare și **realitatea interioară, sufletească**, deprimantă pentru care nici iubirea invocată cu disperare nu este o șansă de salvare.

Verbele la imperfect (*dormeau, dormea, stam*) sugerează persistența atmosferei deprimante. Repetiția conjuncției *și* amplifică atmosfera macabră: *Și flori de plumb și funerar vestmânt – / [...] și era vânt... / Și scârțâiau coroanele [...] și-am început să-l strig [...] și era frig... / Și-i atârnau aripile de plumb*. Epitetele *adânc, întors, funerar, singur* contribuie la realizarea unei neliniști metafizice.

Imaginile **auditive** sunt reprezentate prin două verbe a căror sonoritate stridentă, enervantă sugerează disperare, tristețe: *să strig, scârțâiau* și contribuie la **muzicalitatea dizarmonică**, dată și de discursul liric fragmentar, întrerupt de punctele de suspensie. Viața interioară se reduce la o succesiune de senzații elementare (vizuale, auditive și termice), iar mișcările eului nu fac decât să reproducă mișcările mediului. Se poate constata astfel că în fiecare dintre cele două strofe ale poeziei există câte o imagine auditivă foarte puternică: scârțâitul coroanelor (în prima strofă) căreia îi corespunde (strofa a doua) strigătul dezarticulat al eului.

Poezia *Plumb* ilustrează prin urmare câteva dintre aspectele esențiale ale liricii simboliste, iar autorul creează o viziune tragică asupra lumii și vieții, de prizonier al propriilor senzații și percepții, trăind un *sfârșit continuu* al existenței. Bacovia devine unul dintre cei mai importanți promotori ai tendințelor novatoare din poezia românească.

TESTUL 15

Subiectul I **(50 de puncte)**

A.

1. Sensul din text al secvenței *în egală măsură* este *deopotrivă*. **6 puncte**
2. Cuvântul-cheie din fragment este *străinul*. **6 puncte**
3. *Scrisorile persane* îi aparțin lui Montesquieu, au fost publicate la Amsterdam în secolul XVIII: *Am citit Scrisorile persane ale lui Montesquieu în facultate. [...] textul acesta publicat în 1721, la Amsterdam.* **6 puncte**
4. Privirea străinului se referă la o perspectivă din afara lucrurilor, prin care pot fi observate detalii, obișnuințe, trăsături ale oamenilor și ale societății pe care cei dinăuntru nu le observă întotdeauna. Distanța și diferența culturală duc la o altă viziune, care poate fi admirativă sau critică. **6 puncte**
5. Semnificațiile enunțului *De atunci, străinătatea s-a schimbat și pentru mine, ca pentru fiecare dintre noi* trimit, pe de o parte, la tema întâlnirii cu Celălalt/Diferitul (tema identitate-alteritate) și, pe de altă parte, la tema transformărilor și a construcției de sine. Autoarea se așază alături de cititori, așa cum reiese din asocierea *noi – mine*, pentru a spori impactul ideilor transmise și pentru o mai bună comunicare cu publicul. **6 puncte**

B. **20 de puncte**

Privirea străinului pune în evidență aspecte și nuanțe noi ale lumii în care trăim, ne dezvăluie trăsături pe care noi, din obișnuință, nu le mai observăm. Străinul ne privește dintr-o altă perspectivă și vine cu o altă experiență socială, culturală și istorică. Astfel, prezența străinului în viața noastră devine o verificare a societății și a noastră ca indivizi, care poate conduce la o mai bună cunoaștere a lumii.

În primul rând, privirea străinului înseamnă o perspectivă nouă asupra societății în care trăim, asupra obiceiurilor, asupra noastră și a lumii din care facem parte. De exemplu, în textul citat, Ana-Maria Sandu spune că primul străin întâlnit fusese un francez și că, deși un inginer banal, acesta devenise *un fel de porte bonheur al nostru, al tuturor*. Străinul din textul citat are rolul de a pune la îndoială lucrurile devenite obișnuință și de a reconfigura realitatea imediată.

În al doilea rând, privirea străinului este mereu asociată cu spiritul critic. De la iluministul Montesquieu și până la străinii de azi care traversează diverse teritorii, aceștia identifică rapid care sunt problemele și calitățile societăților vizitate. De pildă, noi înșine, atunci când suntem în vizită în alte țări, înțelegem viața diferit față de locuitorii lor, fiind uimiți de anumite obiceiuri sau practici.

Așadar, este legitim să afirmăm că străinii oferă o perspectivă nouă, o viziune diferită și coerentă, asupra lumii noastre, semnalându-ne imperfecțiunile și, deopotrivă, frumusețile acesteia.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Perspectiva narativă este punctul de vedere din care se construiește o lume ficțională specifică genului epic. Fragmentul extras din *Amândoi* de Liviu Rebreanu relatează neutru, impersonal, o acțiune desfășurată în jurul unui cuplu, soții Dăniloiu. Naratorul este omniscient, omniprezent, perspectiva fiind obiectivă, ceea ce se susține prin verbe ale narării la persoana a III-a: *părea, semăna, se oprise* etc. Scena cuprinde narațiune, descriere de tip portret și dialogul dintre cei doi soți. Impresia de verosimil este susținută și de reperele spațio-temporale determinate: *luni seara, spre mijlocul lui decembrie, în sufrageria vastă.*

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Particularități de construcție a unui personaj dintr-un roman psihologic
(*Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război* de Camil Petrescu – Ștefan Gheorghidiu)

Apropierea lui Camil Petrescu de **gruparea modernistă** a *Sburătorului*, condusă de criticul literar E. Lovinescu se bazează pe afinități intelectuale care țin de încrederea în destinul **citadin** al romanului românesc și în

sincronizarea formulei estetice cu proza europeană a vremii. Se renunță la tematica tradițională, legată de figura țăranului și de lupta sa pentru pământ și se optează pentru narațiunea subiectivă, care, lăsând în fundal socialul, aduce în prim-plan interioritatea, stările lăuntrice, gândurile și îndoielile, tot materialul imaginației și al minții. Povestea, ca și modul de a o spune, trece de la problematica realității exterioare la cea a interiorității. Acest demers al romancierului este în concordanță cu mutațiile petrecute la sfârșitul secolului al XIX-lea și la începutul secolului al XX-lea în filosofia europeană și, de fapt, cu noul mod al omului de a-și reprezenta lumea, de a se situa în univers și de a se poziționa față de sine. În eseul **Noua structură și opera lui Marcel Proust**, Camil Petrescu își exprimă aderența la paradigma modernă și la romanul proustian. Astfel, potrivit filosofiei lui Henri Bergson și fenomenologiei lui Husserl, intuiția este facultatea ființei umane prin care putem cunoaște cu adevărat, pentru că intuiția înseamnă în primul rând *o privire în noi înșine*, o întoarcere a privirii *asupra propriului conținut sufletesc*.

Tematica romanului exprimă condiția intelectualului la începutul secolului al XX-lea, dar și iubirea și războiul ca experiențe fundamentale ale individului, care îl determină să își reconsidere viziunea asupra lumii și asupra semenului său (Celălalt/Diferitul/Asemănătorul). Pentru Ștefan Gheorghidiu, eroul cărții, iubirea și războiul sunt dramatice verificări interioare, experiențe ale cunoașterii, ale metamorfozei lăuntrice și ale regăsirii de sine.

Romanul cuprinde **două părți** (*Cartea întâi* – povestea de iubire dintre Ștefan Gheorghidiu și Ela și *Cartea a doua* – experiența războiului), structurate în șase, respectiv șapte capitole. Cele două părți ale romanului, organizate în funcție de cele două mari teme, sunt unificate de perspectiva unică a personajului-narator, Ștefan Gheorghidiu. Scris la persoana întâi, romanul este, deci, o narațiune actorială, o lungă confesiune a eroului principal. Fiind prezent ca personaj în istoria povestită, la fel ca **personajul-narator** din *În căutarea timpului pierdut* de Marcel Proust sau ca Sandu din *Jocurile Daniei* de Anton Holban, Ștefan Gheorghidiu este narator homodiegetic (< fr. *homodiégétique*, compus din gr. *homo*, „egal, asemănător" și fr. *diégese*, „istorie" – v. Gérard Genette, 1972).

Intelectualul este o categorie socială care îndeplinește, simultan, două condiții: deține o educație superioară și exprimă o viziune critică, reflexivă sau contemplativă asupra lumii și a vieții. Ștefan Gheorghidiu este absolvent al Facultății de Filosofie, aparține burgheziei intelectuale din Bucureștiul începutului de secol XX și participă, ca ofițer al armatei române, la Primul Război Mondial. Este, așadar, o conștiință critică, lucidă și dramatică, un tânăr care trăiește experiența iubirii și experiența morții raportându-le la propria conștiință și interioritate. Așadar, experiența sa fundamentală este, până la urmă, una de **cunoaștere**.

Primul capitol al romanului (*La Piatra Craiului, în munte*) se deschide cu câteva considerații ironice ale tânărului sublocotenent Ștefan Gheorghidiu (personajul-narator) la adresa fortificațiilor de pe Valea Prahovei din *primăvara anului 1916*, fortificații care puteau fi foarte ușor doborâte: *Zece porci țigănești, cu boturi puternice, ar fi râmat, într-o jumătate de zi, toate întăriturile de pe Valea Prahovei, cu rețele de sârmă și cu „gropi de lup" cu tot. (Gropile astea de lup erau cât cele pe care le fac, jucându-se, copiii în nisip, iar în fund aveau bătut câte un mic țăruș, ascuțit apoi ca o țeapă în sus.) După socotelile Marelui Stat-Major român din 1916 – adică din timpul bătăliei de la Verdun – dușmanul care venea la atac avea să calce, din nebăgare de seamă, în aceste gropi și să se împungă în țepi, fie în talpă, fie în spate.*

Urmează, în același prim capitol, o discuție la cantina ofițerilor despre dragoste și adulter, în care opinia „conformistă" (*Domnule, nevasta trebuie să fie nevastă și casa, casă.*) a căpitanului Dimiu și cea de apărător al dragostei (*Dragostea-i frumoasă tocmai pentru că nu poate cunoaște nicio silnicie*) a căpitanului Corabu sfârșesc prin a-i trezi lui Gheorghidiu vechi îndoieli și suferințe din dragoste.

Introspecția dezvăluie un intelectual complicat sufletește, care pune permanent sub semnul întrebării datele pe care le are despre lume și despre persoana iubită, raportându-se la parametri ce țin de absolut. El este caracterizat de o mare capacitate de analiză și sinteză, **un tip lucid și oarecum inadaptat, cu orgoliul rănit**. Concepția sa despre iubire, expusă în primul capitol, este specifică **intelectualului vanitos și îndrăgostit de absolut**: *O iubire mare e mai curând un proces de autosugestie… Trebuie timp și trebuie complicitate pentru formarea ei. […] Iubești întâi din milă, din îndatorire, din duioșie, iubești pentru că știi că asta o face fericită, îți repeți că știi că nu e loial s-o jignești, să înșeli atâta încredere. Pe urmă te obișnuiești cu surâsul și vocea ei, așa cum te obișnuiești cu un peisaj. Și treptat îți trebuie prezența ei zilnică. […] Orice iubire e ca un monoideism, voluntar la început, patologic pe urmă. […] Trebuie să se știe că și iubirea are riscurile ei. Că cei care se iubesc au drept de viață și de moarte unul asupra celuilalt.*

O scenă semnificativă pentru construcția personajului este discuția dintre ofițeri, care îi readuce în memorie întreaga istorie de iubire, începută în timpul facultății, căsătoria și suspiciunea permanentă legată de (in)fidelitatea Elei, care vor face obiectul primei părți, după care se revine în atmosfera războiului. Astfel, capitolul al doilea, intitulat *Diagonalele unui testament*, debutează cu fraza: *Eram însurat de doi ani și jumătate cu o colegă de la Universitate și bănuiam că mă înșală.* Această primă parte a romanului se clădește pe sedimentările memoriei afective a eroului.

Gelozia și suferința din dragoste străbat în întregime prima parte a confesiunii lui Gheorghidiu. Rememorând relația cu Ela, Ștefan își analizează reacțiile sufletești până la cele mai mici nuanțe, își interpretează orice gest,

orice gând, de la început până spre finalul poveștii de iubire (*Și totuși îmi trece prin minte, ca un nour de întrebare… Dar dacă nu e adevărat că mă înșală? Dacă din nou am acceptat o serie greșită de asociații?*). **Îndoiala** față de tot ceea ce îl înconjoară, față de femeia iubită, față de sine devine o trăsătură principală a intelectualului.

Peste drama sentimentală se grefează drama intelectuală a lucidității (*câtă luciditate, atâta dramă*), a nevoii de verificare interioară, a discrepanței dintre lumea reală și concepția personajului despre lume/despre iubire/despre femeia iubită: *Prăbușirea mea lăuntrică era cu atât mai grea, cu cât mi se rupsese totodată și axa sufletească: încrederea în puterea mea de deosebire și alegere, în vigoarea și eficacitatea inteligenței mele.*

Participarea intensă la lumea ideilor se cuplează cu o diminuare a interesului pentru problemele materiale, după cum remarcă Ela în **scena disputei pentru moștenire, caracterizându-l direct** pe Gheorghidiu în cadrul dialogului: *ești prea bun, la Universitate, discuți cu patimă și te certi cu toată lumea [...], iar aici [...] te lași atât de moale*. Intelectual modern, Gheorghidiu prezintă războiul în toată absurditatea lui. Ceea ce conferă autenticitate discursului său este faptul că nu ezită să înfățișeze spaima de moarte, frigul, erorile, slaba pregătire a frontului, dar și solidaritatea umană.

Ștefan Gheorghidiu este un cerebral capabil de o mare finețe a analizei, nesigur însă pe el, mânat de o necontenită nevoie de a se verifica. Rămâne un intelectual profund prin trăirea autentică a experienței cunoașterii și dramatismul interogațiilor sale lăuntrice.

TESTUL 16

Subiectul I

A. **(50 de puncte)**

1. Sensul secvenței *fiind siliți* este *fiind obligați*. **6 puncte**
2. Titlului romanului discutat este „Monsieur Karenin", publicat de Vesna Goldsworthy în anul 2018. **6 puncte**
3. Cartea prezentată pornește de la celebrul roman rus „Anna Karenina", așa cum reiese din secvența: *reprezintă o continuare simbolică a celebrului roman al lui Tolstoi, „Anna Karenina"*. **6 puncte**
4. Autoarea vorbește despre exil, despre înstrăinare, despre sentimentul de neapartenență la o anumită mentalitate, ea însăși trecând prin mai multe lumi, fiind născută la Belgrad, în 1961, și stabilită din 1986 în Anglia, la Londra. **6 puncte**
5. În ciuda temei complicate, grave, cartea are un mesaj optimist, încrezător în puterea omului de a-și spune din nou și din nou povestea. De asemenea, așa cum se arată în cronică, încearcă să răspundă la niște întrebări fundamentale: *Poate fi o ființă umană înțeleasă complet făcând abstracție de naționalitatea sa? Poate cineva să se exprime până la capăt în altă limbă decât cea maternă? Și ce se întâmplă atunci când oamenii își văd viețile spulberate de războaie ori de revoluții și trebuie să plece și să o ia de la capăt în altă parte?* **6 puncte**

B. **20 de puncte**

Cărțile se nasc deopotrivă din imaginația și din experiența de viață a autorilor, cât și din puterea acestora de a observa lumea și de a o transpune în operă. Consider că, indiferent dacă acest lucru este observabil sau nu de la prima lectură, scriitorii transpun experiența lor personală în cărțile lor, prin intermediul temelor abordate, prin valorile cu care sunt înzestrate personajele, prin viziunea despre lume, dar și prin sentimentele și stările transmise.

Mai întâi, este firesc ca un autor să găsească inspirația necesară într-o idee care îl obsedează sau într-o experiență care i-a marcat propria viață. Scriind, orice autor se înțelege mai bine, se descoperă pe sine, se reconstruiește interior prin personaje, arătând în același timp lumii o poveste semnificativă, exemplară. De exemplu, așa cum reiese din cronica de carte scrisă de Rodica Grigore, autoarea romanului prezentat, Vesna Goldsworthy, scrie despre exil fiindcă ea însăși trăise această dramă: *textul Vesnei Goldsworthy e și o tulburătoare și foarte sugestivă frescă a situației celor siliți ca, după un război mondial sau altul, să se exileze, să-și părăsească țara natală, lăsând în urmă uneori familia, iar alteori un trecut mult prea dureros.*

În al doilea rând, scriitorii își pot transmite și în mod direct gândurile, sentimentele, stările, fie prin romane autobiografice, fie, cel mai adesea, prin poezie. Știm că lirismul înseamnă expresia subiectivității, a interiorității, a celor mai profunde gânduri, idei, imagini. De pildă, iubirea dramatică dintre Eminescu și Veronica Micle a născut o poezie genială, în care nostalgia, dragostea și nefericirea dau acel timbru emoționant, unic.

În concluzie, experiența de viață a autorilor se transferă în operele lor prin diferite feluri impresionând cititorul și făcându-l părtaș la cele mai intime experiențe ale scriitorului.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Genul dramatic se caracterizează printr-o serie de convenții, precum: didascaliile, împărțirea în acte, scene și tablouri, prezența dialogului ca mod principal de expunere. Notațiile autorului se numesc și didascalii. Acestea au un dublu rol: ajută la înțelegerea piesei și la transformarea textului în spectacol de teatru, atunci când viziunea autorului o întâlnește pe cea a regizorului.

În fragmentul dat, notațiile autorului indică reperele desfășurării acțiunii dramatice, în sens spațial și cu sugestii temporale: *O odaie modestă de mahala. În fund, la dreapta, o ușă; la stânga o fereastră. De-o parte și de alta a scenii câte un pat de culcare.* Se proiectează un decor simplu, de cameră modestă, cu scaune de paie și lampa de gaz, unde un cuplu se pregătește de culcare. De asemenea, didascaliile contribuie la construcția personajelor, atât prin indicarea acțiunilor lor și a modului în care sunt îmbrăcați – *Leonida e în halat, în papuci și cu scufia de noapte; Efimița în camizol, fustă de flanelă roșie și legată la cap cu tulpan alb* –, cât și prin detalii legate de intonație – *cu gravitate*.

Astfel, notațiile autorului au un rol esențial în înțelegerea piesei și în punerea în scenă a textului.

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Particularități ale unui text poetic de Nichita Stănescu
(*Leoaică tânără, iubirea*)

Poezia **neomodernistă** a lui Nichita Stănescu a însemnat o reîntoarcere la lirism, simultană cu o revoluționare a posibilităților de expresie ale limbajului, cu o redefinire a poeziei și o căutare a unei noi sensibilități. Din lirica modernistă interbelică, în neomodernismul lui Nichita Stănescu, se regăsesc redimensionate transfigurarea realului în cuvinte, magia lexicală specifică lui Arghezi, ermetismul barbian, vocația *vizionară* a lui Lucian Blaga. Toate însă pe un alt teritoriu liric, implantate într-o nouă sensibilitate poetică. Primele două volume, *Sensul iubirii* și *O viziune a sentimentelor*, au ca temă dominantă iubirea. Iubirea și concepția asupra poeziei, mai bine zis asupra limbajului, sunt două suprateme ale poeziei lui Nichita Stănescu. De multe ori, acestea se confundă, iubita și poezia devin un singur subiect, cel al adorației și al momentului privilegiat.

Publicată în volumul *O viziune a sentimentelor* (1964), poezia *Leoaică tânără, iubirea* se înscrie, așa cum se poate ușor observa, în tematica iubirii. Poezia exprimă o stare de grație a eului liric, aflat la întâlnirea miraculoasă cu sentimentul. Ilustrează **neomodernismul postbelic** atât prin **asocierea temelor iubirea și cunoașterea**, cât și prin **înnoirea limbajului**, prin dinamica spectaculoasă a imaginilor artistice și prin preferința pentru metafore.

Imaginea poetică centrală, iubirea-leoaică, se regăsește în titlu, fiind o metaforă apozitivă de o rară sugestivitate, care exprimă dinamica spectaculoasă a imaginilor în poezia lui Nichita Stănescu. În jurul acestei **metafore** se organizează, de altfel, întregul nucleu semantic al poeziei. Preferința poetului pentru sfera semantică a felinelor face ca iubirea, acest sentiment-gând care tutelează ființa umană, să se întrupeze în făpturile regale ale savanei: *turma mea de lei străvezii*, cum afirma în alt poem. Concretizarea, până la materialitate și carnație a ideii, a sentimentului este unul dintre mijloacele de expresie predilecte ale poetului. Leoaica-iubire sugerează regalitatea, forța, fascinația, violența.

Ideea poetică esențială este aceea că momentul iubirii – și al poeziei – este un moment inițial, o clipă a începutului, de manifestare a stării jubilatorii. De altfel, această poezie, ca și titlurile primelor volume menționate deja, sugerează aspirația poemelor de a accede la *sens* și *viziune*, de a reîntemeia o lirică de cunoaștere. **Iubirea și cunoșterea sunt indisolubil legate de transformarea eului și de renașterea lumii.** Cele **trei secvențe poetice** evidențiază prin imagini și metafore această viziune lirică.

Prima secvență (prima strofă) surprinde momentul îndrăgostirii, al întâlnirii miraculoase și violente cu iubirea: *Leoaica tânără, iubirea / mi-a sărit în față*. Ludicul și imaginația efervescentă se desfășoară în versurile următoare, pornind de la o mișcare ascensională, surprinzătoare și ușor agresivă, specifică iubirii adolescentine din lirica primelor două cărți.

În secvența a doua sunt prezente consecințele îndrăgostirii – sentimentul schimbă lumea, stările, eul liric suportă o transformare fără echivalent, legile existenței se schimbă radical, natura, lumea toată tinde către o neașteptată perfecțiune și rotunjime: *Și deodată-n jurul meu, natura / se făcu un cerc, de-a dura*. **Comparația** insolită *când mai larg, când mai aproape, / ca o strângere de ape* așază pe același plan, contaminându-le reciproc, abstractul *cerc* și concretul, materia, fluidul, destabilizând astfel vechile reguli ale universului și ale logicii. Poezia dezvoltă propriile legi de exprimare, propria existență, complet diferită de cea a logicii firești, a „prozei", ducând până la ultima limită experiența limbajului pe care o realizează poezia modernistă.

În partea a treia, se încearcă o refacere a identității pierdute. Eul liric are o identitate dezmărginită, care și-a pierdut vechile dimensiuni, devenind *un deșert în strălucire, / peste care trece-alene / o leoaică arămie / cu mișcările viclene*. Întreaga ființă a devenit, de fapt, un sentiment, de o dureroasă și fericită consistență.

Compozițional, poezia este structurată în trei strofe inegale, ilustrând revoluționarea limbajului prin versul liber și prin ingambament.

Spectaculoasă prin imaginarul ludic și prin întoarcerea la lirism, poezia este nu atât de dragoste, cât despre dragoste. Poate fi și o artă poetică implicită, fiindcă la Nichita Stănescu, sentimentul transfigurează lumea și naște universul poetic.

TESTUL 17

Subiectul I (50 de puncte)

A.

1. Sensul secvenței *fără probleme* este *ușor*. **6 puncte**
2. Autorul citit la finalul liceului de către Ștefan Agopian este Dostoievski: *am citit Dostoievski toată vara.* **6 puncte**
3. Disciplina favorită a fost chimia: *în clasa a cincea, când încă nu făceam chimie, am citit manualul de a șasea ca pe-un roman.* **6 puncte**
4. Ștefan Agopian afirmă că ușurința de a fantaza a moștenit-o de la mamă. **6 puncte**
5. Ironia presupune detașare față de ceilalți și, în cazul autoironiei, detașarea față de sine. Ironia lui Agopian este evidentă în perspectiva asupra evoluției sale ca scriitor, fiindcă afirmă că imaginația o moștenise de la mamă și că era foarte bun la chimie în liceu, ci nu la limba și la literatura română, așa cum ne-am fi așteptat. **6 puncte**

B. **20 de puncte**

Pasiunile sunt esențiale pentru echilibrul nostru emoțional și pentru bucuria de a lucra, de a face diverse lucruri alături de ceilalți oameni sau în singurătate. Consider că alegerea profesiei este influențată de cele mai multe ori de pasiunea fiecăruia, prin timpul pe care îl acordă și plăcerea pe care o găsește în exercitarea muncii.

În primul rând, fără pasiune nicio profesie nu poate fi îndeplinită cu bucurie, cu plăcere, cu satisfacție. În absența plăcerii, munca devine corvoadă, plictis, obligație, necesitate de a obține surse de venit și de a avea un rol social. Sunt meserii care solicită mult implicarea maximă, printre care și scrisul sau profesiile care au de-a face direct cu oamenii, cum ar fi cea de educator. De pildă, Ștefan Agopian descoperă în timp ce se pregătea pentru examenul de admitere la o facultate care nu îl atrăgea deloc pasiunea pentru romanele rusești și se apucă să scrie poezii. Așa cum spune și scriitorul Ștefan Agopian în interviu, a fost un cititor pasionat, astfel încât în vara dinaintea examenului de admiterea la o facultate, pentru care nu simțea nicio atracție, nu a făcut decât să scrie poezii și să citească romane rusești, întorcându-se deci la pasiunea lui, literatura.

În al doilea rând, timpul pe care omul contemporan îl acordă muncii este destul de mare, ore și zile, în afara concediilor, de-a lungul întregului an. Prin urmare, o profesie făcută fără pasiune, doar din obligație, conduce treptat la apariția unor sentimente de tristețe, de frustrare, de regret. Astfel că, individul nu numai că nu excelează în profesia lui, dar mai devine și nefericit. De exemplu, în literatura de specialitate a fost semnalat în repetate rânduri faptul că satisfacția profesională este direct influențată de pasiunea cu care este exercitată meseria respectivă.

În concluzie, pasiunea rămâne una dintre condițiile unei profesii care să aducă performanță și bucurie sufletească.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

În poezia scrisă de Simona Popescu se formulează ideea poetică a trecerii timpului, a prieteniei și a raportului dintre tinerețe și bătrânețe. Imaginile poetice florale aflate în enumerație susțin delicatețea sentimentelor și ideea perisabilității, sugerând frumusețea naturii și a relațiilor interumane: *mărunte, flori de câmp, vreun trandafir pitic/ de grădină, vesele cârciumărese, tufănele sau buchețel din / flori de mazăre și fasole.*

Monologul liric adresat prietenului este evident în mărcile lexico-gramaticale de persoana a II-a: *Tinere prieten / nu mă îndepărta / nu-mi aduce flori oficiale.*

Simplă, emoționantă, poezia impresionează prin plasticitatea imaginilor și prin autenticitatea trăirilor.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Particularități ale unui text poetic tradiționalist
(*Aci sosi pe vremuri* de Ion Pillat)

Ion Pillat este autorul unei opere de o rară sensibilitate lirică, de **viziune tradiționalistă, dar cu accente moderne**. Caracteristicile liricii sale sunt: tonul elegiac al discursului liric, în acord cu tema centrală a operei sale – trecerea ireversibilă a timpului; intelectualizarea imaginii poetice, preferința pentru universul rural; nostalgia patriarhalității, a vieții nealterate de civilizația industrială, fixată într-o aură de eternitate; preferința pentru specia pastelului (peisajul devine însă un pretext de meditație asupra efemerității existenței umane și a statorniciei naturii); cultul strămoșilor (asumarea experiențelor antecesorilor); lirism de tip clasic, armonios prin muzicalitate și senin ca viziune.

Poezia *Aci sosi pe vremuri* face parte din volumul *Pe Argeș în sus* (1923), volum ce marchează **a doua etapă de creație** a autorului, **etapa tradiționalistă**, și cuprinde poeme pe tema elegiacă a trecerii timpului. Este **un pastel psihologic**, spiritual, pretext doar pentru meditația asupra destinului uman.

Temele poeziei constau în contemplarea trecerii iremediabile a timpului, fragilitatea ființei umane sub acțiunea lui devoratoare.

Titlul este alcătuit dintr-o propoziție care fixează repere temporale și spațiale nedefinite, prin intermediul adverbului de loc *aci* și al locuțiunii adverbiale de timp *pe vremuri*, ce includ în conținutul lor semantic o informație deictică (de proximitate în raport cu vorbitorul în cazul adverbului de loc și de distanță în raport cu momentul vorbirii, în cazul locuțiunii adverbului de timp). În felul acesta se realizează o apropiere până la identificare a timpului prezent cu timpul trecut, dând perspectiva unui timp continuu, care măsoară distanța dintre două trăiri similare.

Poezia este **structurată în 19 distihuri** (strofe alcătuite din două versuri) **și un vers singular în final**, structură ce imprimă muzicalitate lecturii și permite construirea unor ample paralelisme și efecte contrapunctice. **Simetria** poemului este aproape perfectă și opune poveștii de ieri a bunicii povestea de azi a nepotului. Cele două timpuri se reunesc prin toposul neschimbat al poeziei, *casa amintirii cu-obloane și pridvor* – expresie a reluării ciclului devenirii. Numai cadrul este același, protagoniștii sunt alții.

Ideea poetică centrală este insuportabila nostalgie a iubirii și a trecerii timpului. Chiar de la început, poezia este sub semnul toposului spiritual al strămoșilor și al unei vremi oprite parcă pentru totdeauna în loc, alunecând treptat în penumbră: *La casa amintirii cu-obloane și pridvor, / Păianjeni zăbreliră și poartă și zăvor.* Deși zăbrelită de păianjeni – simboluri ale degradării și ale spațiilor neumblate – *casa amintirii* se conservă prin închiderea ei în spațiul virtual al amintirii, prin suspendarea ei în durată, fiind sustrasă astfel clipei trecătoare.

Spațiul poetic al trecutului se deschide cu o **secvență lirică** cu aspect narativ, reconstituind din câteva tușe ritualul erotic săvârșit de cuplul, cândva tânăr, al bunicilor. Idila celor doi stă sub semnul romantismului. Portretul bunicii Calyopi se creionează prin câteva trăsături sugestive, pline de grație: fata *subțire* în *largă crinolină, cu* ochi de *peruzea*. Venirea ei în *berlină* (trăsură fabricată la Berlin) este pândită de tânărul *nerăbdător* care era pe atunci bunicul. Scenele de dragoste dintre cei doi se petrec în decorul romantic, *sub lună*, privind *câmpia ca un lac* și recitând poezii romantice. Eternitatea revelată de clipa unică a iubirii, desprinsă de coordonatele temporale, este însă o iluzie (*Dar ei în clipa asta simțeau că-o să rămână…*). Lumea este supusă timpului, acest fapt fiindu-le amintit îndrăgostiților prin dangătul clopotului din *turnul vechi din sat* – simbol al destinului și al trecerii inexorabile a timpului, al succesiunii momentelor vieții. Secvența a doua a textului cuprinde povestea de iubire a nepotului care parcurge același ritual al gesturilor esențiale ca în povestea bunicilor, în același decor, dar într-un alt timp și cu alți protagoniști.

Pe **opoziția** *ieri – acuma/pe-atunci – azi* se construiește simetria complementară a poeziei, marcând **repetabilitatea existenței umane, continuitatea generațiilor** (*Ca ieri sosi bunica… și vii acuma tu / Pe urmele berlinei trăsura ta stătu…*). Se trece de la un registru liric obiectiv la unul subiectiv prin implicarea eului liric (*Și m-ai găsit, zâmbindu-mi, că prea naiv eram / Când ți-am șoptit poeme de bunul Francis Jammes.*). Iubita, creionată în aceleași linii diafane, subțire ca bunica, zâmbitoare și cu ochi de ametist, își întâlnește partenerul în același decor, dar ceea ce s-a schimbat este sensibilitatea poetică, poemele rostite șoptit sunt ale autorilor simboliști.

Ultima secvență a textului este un epilog al ambelor povești de dragoste, constituindu-se și ca laitmotiv al poeziei (*Și cum ședeam… departe, un clopot a sunat […] / De nuntă sau de moarte, în turnul vechi din sat…*). Sunetul clopotului din turnul vechi revine ca un avertisment al trecerii timpului, punctând momentele de referință ale existenței umane (nunta și moartea). Chiar dacă în forme noi, viața își urmează ciclul său. Continuitatea este asigurată în plan universal prin rotirea neîncetată a generațiilor; timpul bunicilor s-a scurs în timpul nepoților.

Legătura între prezent și trecut este marcată și în plan stilistic de alunecarea treptată a timpurilor verbale dinspre trecut spre prezent, de la perfectul simplu – folosit ca distanțare fermă de momentul vorbirii (*zăbreliră, îmbătrânir*ă), la imperfect – ca timp al evocării și al duratei (*erau, simțeau*), până la prezentul cu valoare atemporală care eternizează clipa în amintire (*… și vii acuma tu, Subțire calci nisipul…* etc.).

Poezia lui Ion Pillat păstrează o viziune senin-melancolică asupra vieții. Chiar dacă este străbătută de tristețea trecerii ireversibile a timpului, impresionează prin cadrul natural și prin încrederea în destinul repetabil al iubirii. În concluzie, *Aci sosi pe vremuri* este un pastel psihologic în care viziunea tradiționalistă asupra lumii și vieții se îmbină cu sensibilitatea modernă.

TESTUL 18

Subiectul I **(50 de puncte)**

A.

1. Secvența are sensul de *este firesc.* **6 puncte**

2. Autorul provine din zona geografică a munților Rodnei: *prin părțile noastre, în munții Rodnei.* **6 puncte**

3. Tatăl autorului și George Coșbuc au fost colegi de școală și prieteni apropiați: *Tatăl meu a fost coleg de liceu, de clasă și de bancă cu marele Coșbuc. Au fost prieteni buni, ca doi frați.* **6 puncte**

4. Mama îi citește autorului *Iarna pe uliță*, deoarece este o poezie scrisă de George Coșbuc, accesibilă copilului și în strânsă legătură cu experiența lui de viață. **6 puncte**

5. Pentru Liviu Rebreanu, iarna este un anotimp feeric, de care îl leagă multe și frumoase amintiri: săniușul, hoinăreala pe uliță. Aceste momente petrecute în natură sunt cu atât mai valoroase cu cât sunt petrecute alături de prieteni. Jocurile interminabile și veselia vârstei îi fac pe copii să nu resimtă gerul iernii. **6 puncte**

B. **20 de puncte**

Rolul familiei este strâns legat de educație, de aceea „cei șapte ani de-acasă" rămân de referință pentru fiecare dintre noi. În opinia mea, familia este promotoarea unor modele și valori, pe baza cărora se poate atinge obiectivul formării esențiale a omului.

În primul rând, educația este un proces de anvergură, care se realizează prin însușirea unor conținuturi, formarea unor competențe și relaționarea cu anumite modele. Dacă toate acestea încep de timpuriu, rezultatele sunt temeinice și spectaculoase. În familie, acolo unde începe educația, se produc primele întâlniri cu modelele și se învață lecția despre puterea exemplului. De pildă, Liviu Rebreanu ia contact cu literatura lui George Coşbuc în jurul vârstei de cinci ani și rămâne fascinat de aceasta pentru tot restul vieții.

În al doilea rând, familia însăși este purtătoare de modele. Părinții sunt primele repere în formarea noastră. De aceea, felul lor de a acționa și de a vorbi ne inspiră, uneori fără să ne dăm seama. De pildă, Cella Delavrancea, fiica lui Barbu Ștefănescu-Delavrancea, își culege modelul de succes din familie, căci tatăl i-a arătat armonizarea gândului cu vorba și cu fapta. Altfel spus, geniala pianistă este expresia modelelor și a valorilor solide preluate din familie.

În concluzie, este importantă promovarea unor modele în familie, deoarece acolo începe zidirea ființei noastre spirituale.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Genul dramatic se caracterizează printr-o serie de convenții, precum: didascaliile, împărțirea în acte, scene și tablouri, prezența dialogului ca mod principal de expunere. Notațiile autorului se numesc și didascalii; acestea au un dublu rol: ajută la înțelegerea piesei și la transformarea textului în spectacol de teatru, atunci când viziunea autorului o întâlnește pe cea a regizorului.

În fragmentul dat, notațiile autorului indică reperele desfășurării acțiunii dramatice, atât în sens spațial: *Casa de la Snagov a sculptorului Crudu. Un hol mare*, cât și temporal: *E noapte cu lună, așa încât grădina e luminată difuz.* Se proiectează un decor care indică o atmosferă misterioasă, nocturnă.

De asemenea, notațiile autorului cuprinse între paranteze fac referire la mișcarea scenică: *Vrea să facă un pas și deodată își trage piciorul*, dar contribuie și la caracterizarea personajului Manole Crudu.

În concluzie, notațiile autorului sunt deosebit de importante atât pentru cititori, cât și pentru regizori și actori, orientându-le demersurile.

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de Ion Creangă (Harap-Alb)

Perioada marilor clasici, căreia îi aparține Ion Creangă, alături de Eminescu, Caragiale și Slavici, este una foarte importantă în evoluția literaturii române, prin modelele literare propuse. În proza acestor scriitori se remarcă o varietate atât la nivel tematic (banul, dezumanizarea individului, satirizarea unor moravuri etc.), cât și la nivelul orientării estetice (romantismul, clasicismul, realismul, naturalismul) și al particularităților stilistice. Una dintre direcțiile narative cultivate este fabulosul, ce apare în forme diferite la Slavici (*Zâna Zorilor, Doi feți cu stea în frunte*), Eminescu (*Făt-Frumos din lacrimă*), Creangă (*Povestea lui Harap-Alb*).

Povestea lui Harap-Alb este un basm cult, scris de Ion Creangă și publicat în *Convorbiri literare*, în 1877. Basmul se prezintă ca o suită de întâmplări fabuloase, la care iau parte personaje înzestrate cu puteri supranaturale. Protagonistul, neavând aici decât trăsături omenești, este ajutat de obiecte sau făpturi cu însușiri miraculoase, el primind în final răsplata pentru faptele lui bune.

Tema textului este specifică basmului: lupta dintre bine și rău, deznodământul surprinzând triumful binelui. De asemenea, apare tema maturizării eroului, textul dobândind, astfel, aspectul unui bildungsroman.

Narațiunea la persoana a III-a este realizată de un narator omniscient, dar nu și obiectiv, deoarece intervine adesea prin comentarii și reflecții (*Ce să vă spun mai mult?*). El adoptă, pe alocuri, o atitudine ludică: *un păcat de povestariu fără bani în buzunariu.*

Personajele basmului sunt purtătoare ale unor valori simbolice: binele (eroul, craiul) și răul (Spânul, Împăratul Roș), în diferitele lor ipostaze. Fiind un text cult, autorul ambiguizează caracterul unor personaje, acestea transformându-se pe parcursul textului sau dobândind alte valențe. De exemplu, fata Împăratului Roș trece de partea binelui după ce se îndrăgostește de Harap-Alb, iar Spânul, personaj negativ, are și un rol pozitiv, în măsura în care contribuie la evoluția interioară a protagonistului. În călătoria sa, eroul este sprijinit de ajutoare și donatori care îi

oferă obiecte miraculoase (aripile crăieselor, apa vie, apa moartă) și se confruntă cu personajul antagonist, Spânul. **Mijloacele de caracterizare** utilizate în construcția personajelor sunt cele specifice textelor epice: caracterizarea directă (realizată de narator sau de celelalte personaje) și cea indirectă (ce reiese din nume, gesturi, fapte, atitudini, relația cu celelalte personaje).

Protagonistul textului este Harap-Alb, un erou de basm atipic, deoarece nu are puteri supranaturale și nici însușiri excepționale, dar dobândește, prin trecerea probelor, o serie de calități (mila, generozitatea, prietenia). Conștiința de sine a eroului se cristalizează în probe cu funcție inițiatică în planul omenescului: experiența practică – câștigarea hranei, experiența cognitivă – pielea cerbului, experiența afectivă – câștigarea prieteniei și a dragostei. Ion Creangă construiește un personaj având atât calități, cât și defecte. **Din punct de vedere psihologic**, acesta trece prin stări conflictuale, dar alege calea cea mai bună pentru stadiul în care se află (acceptă tovărășia Spânului când se rătăcește). Moral, este un reprezentant al binelui, în ciuda defectelor sale (nu face distincția între aparență și esență atunci când își alege calul, respingându-l pe cel slab).

Apare în mai multe ipostaze de-a lungul basmului. La început este neinițiat, naiv și nu știe să distingă aparența de esență. Se deosebește de frații săi prin generozitate, calitate răsplătită de Sfânta Duminică. Deși are calitățile unui lider, acestea nu sunt evidențiate de la început, ci și le descoperă pe parcursul drumului, prin intermediul probelor la care este supus.

Naratorul îl caracterizează **în mod direct**, evidențiind naivitatea sa prin formulări precum *boboc în felul său la trebi de aieste*.

Onomastica este valoroasă pentru caracterizarea indirectă a eroului. Numele său conține un oximoron, Harap-Alb desemnând un rob de origine nobilă, dar și condiția de învățăcel supus transformării. Cele trei ipostaze ale sale corespund, în plan compozițional, celor trei etape ale drumului inițiatic: la început – fiul craiului (mezinul naiv), pe parcursul textului – Harap-Alb (învățăcelul), iar la sfârșit – împăratul (inițiatul).

Probele la care este supus la curtea Împăratului Verde (aducerea sălăților din Grădina Ursului, a pieii acoperite cu nestemate a cerbului și a fetei Împăratului Roș pentru căsătoria Spânului) scot la iveală, în mod indirect, trăsături precum: inteligența, stăpânirea de sine, ascultarea și priceperea, dar mai ales bunătatea sa, fără de care nimeni nu l-ar ajuta, după cum reiese din caracterizarea directă pe care i-o face Sfânta Duminică: *nu eu, ci puterea milosteniei și inima ta cea bună te ajută, Harap-Alb*.

Două episoade semnificative pentru construcția eroului, pentru surprinderea naivității lui, sunt supunerea prin vicleșug și sfada din casa de aramă înroșită.

Viclean, Spânul îi întinde eroului o capcană, cerându-i să intre în fântână. Mezinul, *boboc în felul său la trebi de aieste*, cade repede în capcană și se produce astfel un transfer de identitate: Spânul preia hainele și identitatea fiului de crai, și invers. Este momentul în care fiul de crai este numit Harap-Alb, o sintagmă oximoronică, pentru că termenul „harap" se referă la o persoană cu pielea neagră. Această substituție de identitate a fost interpretată ca fiind cheia de boltă a semnificației mitico-alchimice a basmului, pe care o propune Vasile Lovinescu în *Creangă și Creanga de Aur*. Harap-Alb este, pe tot parcursul basmului, supus unor probe de inițiere și de separare a albului de negru, pentru a putea accede la un nivel spiritual superior.

O altă secvență semnificativă pentru construcția basmului, dar și pentru viziunea lui Creangă asupra lumii este cearta dintre adjuvanți în camera încinsă de sluga Împăratul Roș, pe care Gerilă o răcește dintr-o suflare cu *buzișoarele sale dăbălăzate*. Împăratul Roș este, în felul său, un geniu malefic, dornic să-i lichideze pe musafirii săi. Cu această ocazie, transpare importanța lui Gerilă, de care mezinul craiului se îndoise. Totodată, secvența demonstrează valoarea prieteniei în situații critice. Discuția dintre protagoniștii fabuloși este asemănătoare cu o conversație între flăcăii din Humulești. Creangă conferă astfel caracter comic fabulosului, dovedind că singura posibilitate de a scăpa de rău este râsul. Aceste făpturi sunt umanizate și individualizate prin comportamentul lor, prin felul de a vorbi, prin psihologia lor, care nu diferă substanțial de cea a personajelor umane din text. Lumea fabuloasă a lui Creangă coboară, astfel, într-un plan de existență care poate fi determinat geografic și istoric – este lumea satului moldovenesc din vremea autorului. Rezultă, așadar, autohtonizarea și tratarea realistă a fabulosului la Creangă. Secvența demonstrează că se poate vorbi, la Creangă, de o perspectivă optimistă și umoristică. Autorul privește lumea cu jovialitate, manifestând înțelegere față de defectele umane.

Finalul basmului constituie o altă secvență semnificativă în evoluția eroului. Harap-Alb primește recompensa: împărăția și pe fata Împăratului Roș de soție. Nunta și schimbarea statutului social confirmă maturizarea eroului. Deznodământul constă în restabilirea echilibrului și răsplata protagonistului.

În concluzie, trecerea personajului prin încercări dificile, dar și experiența condiției umilitoare de sclav care ajunge în slujba unui stăpân sever conturează sensul educativ al basmului. Scriitorul promovează, prin intermediul lui Harap-Alb, valori umane fundamentale, precum bunătatea, inteligența, prietenia, altruismul.

TESTUL 19

Subiectul I

(50 de puncte)

A.

1. Sensul secvenței este *memorabil, de neșters din memorie.* **6 puncte**
2. Denumirea străzii unde locuiește Vasile Voiculescu este Dr. Staicovici: *până ajungeam pe strada Dr. Staicovici.* **6 puncte**
3. Scriitorul Vasile Voiculescu dovedește ospitalitate în primirea musafirilor: *eram poftiți mai întâi să ronțăim miezuri de nuci cu stafide, așezate dinainte pe farfurioare, în dreptul fiecăruia.* **6 puncte**
4. Senzația de răcoare din încăpere dispare datorită lecturii în care Vasile Voiculescu se angaja total în fața musafirilor săi, pe care îi purta cu vocea sa muzicală pe tărâmuri ireale. **6 puncte**
5. Vasile Voiculescu se distinge prin firea prietenoasă, amabilă: *ne întâmpina la ușă, strângându-ne mâinile cu degetele lui reci și nervoase.* Își cucerește invitații îndeosebi cu textele sale, care completează tratația. Le oferă prietenilor săi clipe de vis, prin intonația răscolitoare și mesajul bogat în semnificație. **6 puncte**

B. **20 de puncte**

Lectura este o activitate pe cât de plăcută, pe atât de necesară, care presupune întâlnirea fascinantă cu eroi neînfricați și cu situații memorabile. În opinia mea, lectura ajută la îmbogățirea orizontului cultural, în măsura în care furnizează modele și antimodele, mituri și repere.

În primul rând, ritualul lecturii se creează începând din copilărie, vârstă a curiozității nestăpânite și a nevoii de aventură. Atunci, ființa preia cu ușurință anumite tipare de gândire, anumite expresii, de care se va servi mai târziu. Cu cât bagajul de cunoștințe este mai mare, cu atât omul va răspunde mai bine provocărilor vieții. De exemplu, în textul-suport se prezintă modul fascinant în care autoarea pătrunde, la vârsta de 9 ani, în universul ficțiunii. Lectura cu voce tare, făcută chiar de autorul textelor *Pescarul Amin*, *Schimnicul*, îi umple nu doar sufletul, ci *se revarsă și în poalele minții*.

În al doilea rând, lectura ține de plăcerea nobilă și durabilă de a cunoaște, care îl însoțește pe om pe tot parcursul vieții. În afara acesteia, ființa s-ar limita, în mod periculos, la propria lume. Lectura și lumea cărții oferă cu generozitate întrebări și răspunsuri, devenind astfel, pe nesimțite, o terapie pentru ignoranță. De pildă, Lucian Blaga citește filosofie cu pasiune, într-un ritm autoimpus, depășind vizibil nivelul cunoștințelor colegilor săi de facultate și concurând cu acela al profesorilor.

În concluzie, deși lectura solicită timp și energie, oferă satisfacții neprețuite, printre care se numără, incontestabil, lărgirea orizontului cultural și șlefuirea personalității.

Subiectul al II-lea

(10 puncte)

În fragmentul dat se formulează ideea poetică a stării de tristețe și de apăsare sufletească a eului bacovian. Prin intermediul epitetului *anii mei pustii* se relevă senzația chinuitoare și acaparantă de vid ca parte a infernului interior. Se reține și enumerația din primele două versuri: *Acorduri, arpegii, armonii...*, al cărei rol este de a lăsa impresia sfârșitului de lume și pe aceea a eului-marionetă controlat de forțe invincibile.

Așadar, versurile propuse înfățișează eul liric într-un mediu ostil, în care regăsirea de sine este imposibilă.

Subiectul al III-lea

(30 de puncte)

Particularități ale unui text narativ de Ion Creangă (*Povestea lui Harap-Alb*)

Perioada marilor clasici, căreia îi aparține Ion Creangă, alături de Eminescu, Caragiale și Slavici, este una foarte importantă în evoluția literaturii române, prin modelele literare propuse. În operele acestor scriitori se remarcă varietate atât la nivel tematic (banul, dezumanizarea individului, satirizarea unor moravuri etc.), cât și la nivelul orientării estetice (romantismul, clasicismul, realismul, naturalismul) și al particularităților stilistice.

Una dintre direcțiile narative îndrăgite este fabulosul, ce apare în forme diferite la Slavici (*Zâna Zorilor*, *Doi feți cu stea în frunte*), Eminescu (*Făt-Frumos din lacrimă*), Creangă (*Povestea lui Harap-Alb*). Basmul cult românesc capătă strălucire în opera lui Creangă și își afirmă originalitatea la nivelul stilului, al narațiunii, al construcției personajului și al viziunii care umanizează fantasticul.

Povestea lui Harap-Alb este un **basm cult**, scris de Ion Creangă și publicat în *Convorbiri literare*, în 1877. Basmul se prezintă ca o suită de întâmplări fabuloase, la care iau parte personaje înzestrate cu puteri supranaturale. Protagonistul, neavând aici decât trăsături omenești, este ajutat de obiecte sau făpturi cu însușiri miraculoase, el primind în final răsplata pentru faptele lui bune.

În *Povestea lui Harap-Alb* este respectată **tema convențională a luptei dintre bine și rău**, completată de cea a devenirii eroului, tânărul fiind văzut în procesul formării și al maturizării sale; de aceea, basmul poate fi citit și ca un **bildungsroman**, relatând evoluția fiului de crai de când pleacă de acasă și până când ajunge împărat.

Narațiunea la persoana a III-a este realizată de un **narator omniscient**, dar nu și obiectiv, deoarece intervine adesea prin comentarii și reflecții (*Ce să vă spun mai mult?*). El adoptă, pe alocuri, o atitudine ludică: *un păcat de povestariu fără bani în buzunariu.*

Schema epică din *Povestea lui Harap-Alb* respectă tiparul narativ specific basmelor populare, cu observația că, la Creangă, se complică și se prelungește acțiunea, ajungându-se la o formulă mult mai elaborată. Astfel, se pot regăsi patru etape, care definesc stereotipia speciei. **Situația inițială** surprinde viața tihnită a familiei craiului: *Amu cică era odată într-o țară un craiu, care avea trei feciori.* Urmează evenimentul sau **împrejurarea prin care se pierde starea inițială de echilibru**: o lipsă sau o prejudiciere care constituie, de fapt, **intriga** acțiunii. Mai exact, Verde-Împărat nu are moștenitori de sex masculin; se formulează motivul literar al împăratului fără moștenitori. Narațiunea avansează prin **acțiunea de remediere a lipsei**, care presupune, de cele mai multe ori, plecarea într-o **călătorie**. Apare motivul **drumului inițiatic**, care vizează trecerea mai multor **probe.** În timpul călătoriei spre Verde-Împărat, fiul craiului se întâlnește cu „personajul negativ", Spânul. De remarcat că această întâlnire fusese prefigurată de sfatul tatălui: *Ferește-te de omul spân, iar mai cu seamă de cel roș!*. Ajuns la Verde-Împărat, în ipostaza de slugă a Spânului, după coborârea în fântână, **Harap-Alb este supus unor probe tot mai dificile**, căci Spânul intenționează, de fapt, să îl trimită la moarte: Harap-Alb trebuie să facă rost de salate din Grădina Ursului, să adune nestematele care împodobesc pielea unui cerb fabulos, să o aducă pe fata Împăratului Roș, o farmazoană nemaivăzută. Aici s-ar fi putut termina schema populară a basmului, găsindu-se soluționarea crizei dintre Spân și Harap-Alb. Călătoria ar fi fost cumva încheiată. Magistral, Creangă prelungește basmul cu încă o călătorie inițiatică, unde eroul va întâlni secundanții/ ajutoarele/ adjuvanții: personajele inconfundabile și de neuitat Gerilă, Flămânzilă, Setilă, Ochilă, Păsări-Lăți-Lungilă. La Împăratul Roș apare **o altă serie de probe**, pe care eroul le trece cu ajutorul prietenilor săi, adjuvanții (Sfânta Duminică, Gerilă, Setilă, Păsări-Lăți-Lungilă, Ochilă, Flămânzilă), cu ajutorul donatorilor (regina furnicilor, regina albinelor) și cu ajutorul calului năzdrăvan: proba camerei încinse, a mâncării și a băuturii în exces, a alegerii grâului de neghină, a identificării adevăratei fete a Împăratului Roș, a întrecerii dintre cal și turturică.

Două episoade semnificative pentru construcția basmului sunt: supunerea prin vicleșug și sfada din casa de aramă înroșită.

Viclean, Spânul îi întinde eroului o capcană, cerându-i să intre în **fântână**. Mezinul, *boboc în felul său la trebi de aieste*, cade repede în capcană și se produce astfel un **transfer de identitate**: Spânul preia hainele și identitatea fiului de crai, și invers. Este momentul în care fiul de crai este numit Harap-Alb, o sintagmă oximoronică, pentru că termenul „harap" se referă la o persoană cu pielea neagră. Această substituție de identitate a fost interpretată ca fiind cheia de boltă a semnificației mitico-alchimice a basmului, pe care o propune Vasile Lovinescu în *Creangă și Creanga de Aur*. Harap-Alb este, pe tot parcursul basmului, supus unor probe de inițiere și de separare a albului de negru, pentru a putea accede la un nivel spiritual superior.

O altă secvență semnificativă pentru construcția basmului, dar și pentru viziunea lui Creangă asupra lumii este **cearta dintre adjuvanți** în camera încinsă de la Împăratul Roș, pe care Gerilă o răcise prea tare. Cu această ocazie, transpare importanța lui Gerilă, de care mezinul craiului se îndoise. Discuția dintre protagoniștii fabuloși este asemănătoare cu o discuție între flăcăii din Humulești. Creangă conferă astfel caracter comic fabulosului, dovedind că singura posibilitate de a scăpa de rău este râsul. Aceste făpturi sunt umanizate și individualizate prin comportamentul lor, prin felul de a vorbi, prin psihologia lor, care nu diferă substanțial de cea a personajelor umane din text.

Lumea fabuloasă a lui Creangă coboară, astfel, într-un plan de existență care poate fi determinat geografic și istoric – este lumea satului moldovenesc din vremea autorului. Rezultă, așadar, **autohtonizarea și tratarea realistă a fabulosului** la Creangă. Secvența demonstrează că se poate vorbi, la Creangă, de o perspectivă optimistă și umoristică. Autorul privește lumea cu jovialitate, manifestând înțelegere față de defectele umane.

Așadar, lupta este purtată pentru **refacerea echilibrului**, pentru remedierea lipsei inițiale: Spânul este demascat, Harap-Alb este readus la viață cu cele trei smicele fabuloase, stropite cu apă vie. Se actualizează celebrul motiv folcloric al apei vii și al apei moarte. Harap-Alb este înscăunat împărat, se căsătorește și trăiește fericit până la adânci bătrâneți. Finalul basmului este simbolic: răul, nedreptatea, minciuna, violența sunt definitiv înlăturate.

Stilul inconfundabil al lui Creangă se bazează pe **oralitate** și **umor**, pe folosirea unui limbaj specific, bogat în regionalisme, expresii și locuțiuni populare, pe erudiția paremiologică: *La plăcinte, înainte, / La război, înapoi!*, *De-ar ști omul ce-ar păți, / Dinainte s-ar păzi.*

În concluzie, basmul cult *Povestea lui Harap-Alb* de Ion Creangă pornește de la tiparul narativ al basmului popular, dar nu se rezumă la acesta, ci se derulează conform concepției artistice a autorului, valorificând oralitatea stilului și umanizarea fantasticului.

TESTUL 20

Subiectul I **(50 de puncte)**

A.

1. Sensul secvenței este *l-a acaparat, l-a dominat.* **6 puncte**
2. Numărul membrilor familiei Rebreanu se mărește în toamna anului 1931: *Interiorul în care trăim azi, cei trei din familia care, începând din toamna lui 1931, a fost de patru.* **6 puncte**
3. Liviu Rebreanu este cuprins de o stare de bucurie, de încântare la vederea lumii astrale prin lunetă: *unde-i plăcea de pildă roșul de sânge al lui Antares. E roșie!, mă încredința convins.* **6 puncte**
4. Rebreanu achiziționează aparatul de fotografiat performant, deoarece este pasionat de fotografie și vrea să exploreze această plăcere. **6 puncte**
5. Albumele de fotografii realizate de Rebreanu se caracterizează prin bogăție și diversitate, reunind interioare, peisaje și portrete. Acestea sunt surprinse din mai multe unghiuri, astfel încât imaginea rezultată să fie completă. Aspectele imortalizate pe o peliculă fotografică demonstrează spiritul de observație al fotografului și atenția pe care o acordă universului înconjurător. **6 puncte**

B. **20 de puncte**

Pasiunile reprezintă acele activități desfășurate doar din plăcere, fără nicio constrângere sau limitare. În opinia mea, o pasiune se naște pe neașteptate și este importantă, contribuind major la dezvoltarea personală și la o mai bună înțelegere a lumii.

În primul rând, pasiunea ajută la diversificarea activităților derulate, căci ea este, de cele mai multe ori, diferită de domeniul profesional principal. Descoperirea unei pasiuni se asociază cu exersarea unor abilități și cu identificarea unui talent artistic nebănuit. De pildă, din fragmentul dat se desprinde felul în care Rebreanu are revelația artei fotografice, pe care o practică însetat și din care rezultă albume voluminoase și surprinzătoare pentru membrii familiei și pentru ceilalți contemporani.

În al doilea rând, pasiunea poate să înlăture oboseala și să aducă excelență într-un proiect. Pentru susținerea unui hobby, găsim în interiorul nostru resurse inepuizabile de exprimare. De aceea, se poate spune că pasiunea reprezintă o descătușare de energii în măsura în care este o încărcare a rezervorului lăuntric. De exemplu, Victor Hugo, celebrul autor francez, a pictat, din pură pasiune, un număr impresionant de tablouri, fiind atras de arta culorii.

În concluzie, este importantă descoperirea cât mai timpurie a unei pasiuni, grație căreia să putem trăi frumos viața, în armonie cu sinele și cu lumea.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Genul dramatic se caracterizează printr-o serie de convenții, precum: didascaliile, împărțirea în acte, scene și tablouri, prezența dialogului ca mod principal de expunere. Notațiile autorului se numesc și didascalii; acestea au un dublu rol: ajută la înțelegerea piesei și la transformarea textului în spectacol de teatru, atunci când viziunea autorului o întâlnește pe cea a regizorului.

În fragmentul dat, notațiile autorului indică reperele desfășurării acțiunii dramatice, atât în sens spațial: *o poiană muntoasă și sălbatică de unde se vede Valea Argeșului*, cât și temporal: *o seară luminoasă. Lumina lunii bate în mijlocul poienii.* Se proiectează un decor care indică o atmosferă romantică, nocturnă.

De asemenea, notațiile autorului cuprinse între paranteze fac referire la mișcarea scenică: *apoi apare, din stânga, moș Neagu.*

În concluzie, notațiile autorului sunt deosebit de importante atât pentru cititori, cât și pentru regizori și actori, orientându-le demersurile.

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Particularități ale unui text narativ de Ioan Slavici (*Moara cu noroc*)

Perioada marilor clasici, căreia îi aparține Ioan Slavici, alături de Eminescu, Caragiale și Creangă, este una foarte importantă în evoluția literaturii române, prin modelele literare propuse. În proza acestor scriitori se remarcă varietatea atât la nivel tematic – banul, ascensiunea socială, dezumanizarea individului, satirizarea unor moravuri – cât și la nivelul particularităților stilistice și al orientării estetice, prin împletirea romantismului cu clasicismul și a realismului cu naturalismul. Slavici abordează **direcția realismului social**, fiind atras nu doar de voluptatea concretului, ci și de judecățile morale, în virtutea cărora imprimă scrierilor sale o **valență moralizatoare.**

Publicată în 1881, *Moara cu noroc* este cea mai elaborată dintre nuvelele sale, iar problematica acesteia poate fi urmărită pe mai multe niveluri: social, etic și psihologic. Caracterul **psihologic** al nuvelei este susținut de amploarea

conflictului interior, urmărit cu minuțiozitate și, totodată, de **modalitățile de investigație specifice prozei psihologice**: monologul interior și introspecția.

Scriitorul optează pentru estetica **realistă**, de altfel întreaga sa creație remarcându-se prin aderarea la principiul verosimilității, prin încadrarea în tipologie ca mijloc de construcție a personajelor, prin folosirea detaliului semnificativ și prin obiectivitate.

Componenta **tematică majoră** o constituie prezentarea efectelor nefaste ale dorinței de înavuțire. Protagonistul, Ghiță, un cizmar sărac devenit cârciumar, oscilează dramatic între valorile tradiționale, guvernate de principiul etic (familia, iubirea, munca) și patima banului. Sub aspect **social**, textul prezintă încercarea lui Ghiță de a-și schimba statutul prin inițierea unei afaceri proprii: acesta ia în arendă cârciuma de la Moara cu noroc cu speranța că va asigura un trai mai bun familiei sale.

Titlul nuvelei este un element paratextual, ce ascunde o ironie amară, întrucât toposul ales, cârciuma Moara cu noroc se asociază cu ghinionul. Astfel, norocul este unul înșelător și de scurtă durată, deoarece traiul bun dobândit la început prin muncă onestă ajunge să ceară un alt preț, ducând la zbucium și frământări.

Conflictul operei este unul complex, fiind specific unei opere realiste de factură psihologică. **Conflictul social** este cel care se manifestă între personajul principal și gura lumii, întrucât normele morale sunt fixate de colectivitate, iar individul trebuie să le accepte necondiționat. **Conflictul moral** are în vedere comportamentul protagonistului, care s-a îndepărtat de normele morale tradiționale și devine violent. **Din perspectivă psihologică**, opera prezintă conflictul interior trăit de Ghiță, care este sfâșiat de două dorințe puternice și contradictorii: pe de o parte, dorința dictată de rațiune de a rămâne om cinstit și împăcat cu sine și, pe de altă parte, dorința dictată de pasiune de a se îmbogăți alături de Lică.

Simetria incipit-final, determinată de vorbele bătrânei și de imaginea drumului parcurs în sens invers, este strategia narativă care reflectă viziunea realist-clasică a lui Slavici asupra existenței: destinul îl pedepsește pe cel care încalcă norma. Textul se deschide printr-un dialog între protagonist și bătrână, care acceptă schimbarea propusă de ginerele său. Bătrâna este adepta păstrării tradiției, iar preceptul său moral joacă rolul unui dramatic avertisment: *Omul să fie mulțumit cu sărăcia sa, căci, dacă e vorba, nu bogăția, ci liniștea colibei tale te face fericit.* Prin contrast, Ghiță, aparținând unei alte generații, dorește schimbarea cu fervoarea tipică tinereții.

Structurată pe șaptesprezece capitole, **acțiunea** nuvelei se desfășoară în decursul unui an, între două repere temporale cu valoare religioasă: de la Sfântul Gheorghe la Paște, prin care scriitorul anticipează caracterul educativ al textului. Spațiul ales – Fundureni, Ineu, Oradea, Arad – are nota verosimilului, însă cea mai mare parte a acțiunii se desfășoară la răscruce. Toate elementele care apar în descrierea locurilor au rol anticipativ, fiecare dintre acestea fiind purtător de semnificație: *nu zăreai decât iarbă și mărăcini*. Topografia constituie un mod de a prezenta drumul sinuos al conștiinței protagonistului, care la început este animat de intenții bune față de familia sa, însă pe parcurs se dezumanizează și ajunge să cadă pradă propriilor slăbiciuni, care-l conduc spre un sfârșit tragic.

Ca în orice nuvelă, accentul nu cade pe actul povestirii, ci pe **complexitatea personajelor**. Naratorul obiectiv își lasă personajele să își dezvăluie trăsăturile în momente de încordare, consemnându-le atent gesturile, limbajul și prezentând relațiile dintre ele, astfel alcătuind caracterizarea indirectă. De asemenea, realizează portrete sugestive prin caracterizare directă, relevând detaliile fizice aflate în strânsă legătură cu trăsăturile morale sau cu statutul social.

Două secvențe semnificative pentru construcția textului sunt mărturia mincinoasă a lui Ghiță de la proces și uciderea Anei.

O scenă semnificativă în economia nuvelei, când criza morală atinge cote maxime, este cea a procesului prezentat în detaliu de Slavici, cu mărturiile fiecăruia dintre inculpați: Lică neagă tot ceea ce declaraseră ceilalți, iar Ghiță își dă seama că mărturiile tuturor duc spre condamnarea lui Buză-Ruptă și a lui Săilă Boarul. În acest context, depoziția lui Ghiță devine decisivă pentru stabilirea verdictului în procesul de la Ineu. Deși este convins de nevinovăția lor, el nu le ia apărarea. Mai mult, cârciumarul susține în fața autorităților că Lică și-a petrecut noaptea la han. Declarația lui mincinoasă contribuie semnificativ la eliberarea Sămădăului și la condamnarea subalternilor acestuia.

O altă ipostază, atingând suprema imoralitate, apare când Ghiță este dispus să-și sacrifice soția pentru a-l da pe Lică pe mâna lui Pintea, la sărbătorile Paștelui. Dezgustată de lașitatea soțului, pe care îl consideră *o muiere îmbrăcată în haine bărbătești*, Ana i se dăruiește Sămădăului. În acest timp, soțul ei plecase să-l anunțe pe Pintea că Lică este la Moara cu noroc, cu banii însemnați. Întorcându-se la cârciumă, Ghiță este cuprins de remușcări pentru că o aruncase pe Ana în brațele Sămădăului și-i mărturisește că plecase să-l caute pe Pintea, pentru a-l prinde pe Lică cu galbenii arendașului. În culmea deznădejdii, o ucide, chinuit de vinovăție. La rândul lui, este ucis de Răuț, din ordinul lui Lică. Nuvela ilustrează în acest punct teza conform căreia încălcarea normelor atrage pedeapsa destinului.

Din punct de vedere narativ și retoric, Slavici folosește strategii realiste: narațiune omniscientă, la persoana a III-a, stil indirect liber, tehnica simetriei, având ca efect crearea impresiei de veridicitate.

În concluzie, *Moara cu noroc* este o operă realistă prin reflectarea vieții sociale și familiale din satul transilvănean tradițional, prin conturarea unor personaje tipice, prin secvențele descriptive, prin coordonatele spațio-temporale și prin imaginea de tip frescă. Primează, în viziunea lui Slavici, transmiterea unei teze morale și, în acest caz, ea este aceea a cumpătării.

TESTUL 21

Subiectul I **(50 de puncte)**

A.

1. Sensul secvenței este *au trecut*. **6 puncte**
2. Autorul se află la Predeal: *Am regăsit Predealul trist [...].* **6 puncte**
3. Autorul își petrece după-amiaza dormind și citind: *Am dormit două ceasuri: somn greu, cenușiu, un fel de scufundare ca într-un fund de mare. Apoi am citit din Bacovia.* **6 puncte**
4. Autorul începe să-i scrie iubitei sale pentru a-și potoli dorul și pentru a-și trăi viața cu intensitate. **6 puncte**
5. În concepția autorului, opera lui George Bacovia, reunind poezie și proză, este inconfundabilă prin senzorialitatea bogată. Stările prin care trece artistul sunt atât de puternice încât se transferă, cu ușurință, publicului. Literatura lui Bacovia se dovedește a fi una a senzațiilor și a stărilor abisale. **6 puncte**

B. **20 de puncte**

Ființa umană se caracterizează printr-o impresionantă bogăție și varietate afectivă: bucurie, tristețe, milă, revoltă, dragoste, ură, invidie etc. În opinia mea, în multe situații de viață, sentimentele se amestecă și determină un amalgam imposibil de exprimat în cuvinte.

În primul rând, sentimentele sunt, după cum susțin specialiștii, manifestări ilogice și imprevizibile, care demonstrează complexitatea sufletului omenesc. Intensitatea trăirilor face imposibilă exprimarea lor în termeni clari. Adesea, furtuna de emoții conduce la incapacitatea de a raționa corect, deci și la neputința găsirii cuvintelor. De exemplu, Dinu Pillat recunoaște că se simte trădat de cuvinte, care sunt prea sărace pentru a putea reda sentimentul de divinație față de iubită. Neputându-i formula explicit femeii iubite profunzimea simțirilor sale, se vede nevoit să-și ceară scuze.

În al doilea rând, iubirea trăită sub forma unei pasiuni devoratoare consumă ființa. Manifestarea intempestivă a sentimentului, dublată de imposibilitatea declarării lui sincere și imediate, poate conduce la adevărate drame. Când cuvântul rămâne în urma simțământului, apar blocaje de comunicare și bariere relaționale. De pildă, Eminescu, eternul îndrăgostit, este chinuit de neputința de a-și formula, în scris, trăirile față de Veronica Micle, preferând să-și amâne scrisorile.

În concluzie, sentimentele sincere și puternice nu pot fi exprimate prin cuvinte, semn clar că afecțiunea absoarbe total ființa și că sistemul abstract al limbii nu ține pasul cu șuvoiul năvalnic al inimii.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

În fragmentul dat se evidențiază perspectiva narativă obiectivă prin intermediul formelor verbale și pronominale de persoana a III-a: *rămase, el, lui, a trăit*. Naratorul este omniscient, omniprezent și omnipotent, relatând evenimentele fără implicare afectivă. Se observă că întâmplările sunt prezentate în ordine cronologică, respectându-se succesiunea logică a faptelor: *Doctorul Taifun rămase încă o dată față în față cu el însuși. Începu să se plimbe cu pași precauți și înăbușiți [...]* Mai mult, naratorul cunoaște trăirile personajelor și le prezintă detașat: *Un sentiment penibil și complex stăpânea cugetul savantului [...].*

În concluzie, perspectiva narativă obiectivă se află în strânsă legătură cu abordarea imparțială și cu stilul neutru.

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de Mihail Sadoveanu
(*Baltagul* – Vitoria)

Perioada interbelică este una de mare diversitate la toate nivelurile, fapt vizibil prin coexistența unor direcții și modele romanești diferite. Astfel, realismul este reprezentat în opera lui Liviu Rebreanu sub aspectul unui realism dur, obiectiv, în timp ce G. Călinescu optează pentru influența balzaciană, iar Sadoveanu, pentru realismul cu substrat mitic. Formula estetică sadoveniană este expresia unei **viziuni mitice asupra lumii**, în care personajele și locurile sunt învăluite într-o aură legendară, mai ales că nu concretul psihologic, ci omul elementar reprezintă obiectul analizei

sale, după cum îndreptățit apreciază Tudor Vianu. Opera sadoveniană surprinde bogăția sufletească și atitudinea etică exemplară a oamenilor din popor, adesea considerați niște apariții elementare.

Publicat în 1930 și asociat cu maturitatea artistică a autorului, romanul *Baltagul* este un roman polimorf, deopotrivă **realist** și **simbolic**. Prezintă trăsăturile unei opere realiste și tradiționale, având un discurs epic linear, axat pe tema călătoriei explorative, care are drept scop căutarea, cunoașterea, inițierea și actul justițiar. În viziunea criticului N. Manolescu, se încadrează în categoria *romanului doric* prin prezentarea monografică a satului moldovenesc din zona de munte, deci prin zugrăvirea unei lumi arhaice, în care biserica și practicile magice coexistă. De asemenea, apartenența romanului la realism se susține prin perspectiva narativă omniscientă și prin verosimilul evenimentelor relatate. Aspectele sale mitice se concentrează în mare parte asupra similitudinilor cu balada populară *Miorița*, dar pot fi puse în legătură și cu mituri universale: protagonista a fost comparată cu Isis care pleacă în căutarea lui Osiris.

Tema textului o constituie călătoria pentru descoperirea adevărului, călătorie ce se transformă într-un veritabil drum inițiatic. Aceasta se armonizează cu alte teme specifice lumii sadoveniene: viața pastorală, comuniunea omului cu natura, mitul, iubirea, familia, moartea.

Titlul este simbolic, pentru că baltagul are o dublă semnificație: este atât unealta cu care Nechifor Lipan este omorât, cât și instrumentul cu care se înfăptuiește actul justițiar. Baltagul este un topor cu două tăișuri, iar ambivalența sa reprezintă o delicată sugestie a vieții și a morții care se îngemănează.

Narațiunea se face la persoana a III-a, iar naratorul omniprezent și omniscient reconstituie în mod obiectiv, prin tehnica detaliului și a observației, lumea satului de munte. Secvențele narative sunt legate prin înlănțuire și alternanță. Narațiunea este dominantă, iar pasajele descriptive fixează diferite aspecte ale cadrului spațial sau elemente de portret fizic (portretul Vitoriei și al lui Gheorghiță). Secvențele dialogate creează impresia de verosimilitate și accentuează dramatismul trăirilor muntencei (întrebările adresate pe drum celor pe care îi întâlnea). De asemenea, trăirile protagoniștilor sunt bine evidențiate de monologul interior, care reprezintă o modalitate de caracterizare a personajelor.

Timpul acțiunii este precizat prin repere temporale de natură religioasă (aproape de Sfântul Andrei), iar spațiul ales este satul Măgura Tarcăului, zona Dornelor și a Bistriței, dar și zona de câmpie, Cristești, în Balta Jijiei.

Romanul este **structurat în șaisprezece capitole** cu acțiune desfășurată cronologic, urmărind episoade ale subiectului, dar nu și liniar, Vitoria evocând cu nostalgie, pe parcurs, anumite momente trăite alături de soțul ei.

Protagonista, o țărancă din Măgura Tarcăului, ilustrează **condiția femeii de la munte**, iubitoare de dreptate, ce respectă cu sfințenie datinile străvechi. Ea este un personaj de factură realistă, reprezentativ pentru lumea din care face parte.

Portretul fizic este realizat direct de către narator, Vitoria aflându-se în etapa deplinei maturități, dar având trăsături încă frumoase: *Ochii ei căprii, în care parcă se răsfrângea lumina castanie a părului*. Fizionomia ei oferă indicii despre starea sa de spirit: îngrijorare din cauza absenței inexplicabile a soțului ei, ce se reflectă și în gesticulație: *[...] fusul se învârtea harnic, dar singur*. Dragostea nețărmurită față de soț îi declanșează neliniștea și îngândurarea, căci Nechifor era *dragostea ei de douăzeci și mai bine de ani*.

Statutul social al personajului este cel de mamă și de soție, pe care și-l asumă cu responsabilitate și devotament: pe fiică o educă în spiritul tradiției, iar pe Gheorghiță îl responsabilizează, contribuind la maturizarea sa prin călătoria inițiatică.

Portretul său moral reiese atât direct, cât și indirect, din fapte, gesturi, limbaj, atitudine. Este un tip complex de feminitate, deoarece în ea coexistă spiritul practic (vinde produse pentru a face rost de bani în vederea călătoriei, face ordine în gospodărie, lăsându-l pe argatul Mitrea să aibă grijă de casă, iar pe Minodora o duce la mănăstire), cel religios (face daruri bisericii, postește, se spovedește și se împărtășește), dar și o predispoziție pentru superstiții (o vizitează pe vrăjitoarea satului, baba Maranda, crezând că poate astfel neliniștea și stările contradictorii îi vor fi spulberate, crede în visele premonitorii).

Este surprinsă într-un moment de criză interioară, iar toate acțiunile ei se vor îndrepta spre rezolvarea acesteia: pedepsirea ucigașilor soțului ei. Astfel, pentru a alunga incertitudinile care o măcinau de ceva timp, decide să plece la drum împreună cu fiul ei, Gheorghiță, dând dovadă de responsabilitate și curaj. Trăirile personajului, reliefate chiar și în portretul fizic, dezvăluie un suflet sensibil, măcinat de frământări: *acei ochi aprigi și încă tineri căutau zări necunoscute*.

Călătoria pe care o întreprinde scoate în evidență și alte laturi ale personalității sale: este inteligentă, o bună organizatoare și o fină cunoscătoare a psihologiei umane. Dornică să împlinească actul justițiar, toate demersurile ei servesc acestei idei: reface traseul parcurs de Nechifor, le adresează întrebări elocvente persoanelor pe care le întâlnește, stârnind admirația acestora. Fiul o caracterizează direct, evidențiind acest amestesc de inteligență și intuiție: *Mama asta trebuie să fie fărmăcătoare; cunoaște gândul omului [...]*.

Este o **bună păstrătoare a tradițiilor**, trăsătură ce reiese atât în **scena nunții**, unde închină un pahar de vin în cinstea mirilor, cât și în **cea a botezului**, unde oferă bani copilului. Ea le transmite și copiilor săi respectul față de tradiție și, de aceea, este refractară la elementele moderne: *În tren ești olog, mut și chior*.

... și găsește rămășițele acestuia cu ajutorul câinelui ... de munte. Suferința și deznădejdea se dezlănțuie într-un ultim strigăt de iubire: *Gheorghiță!*, semn al eliberării interioare. Aflată într-un moment critic, ea nu cedează, ci dă dovadă de stăpânire de sine; îl lasă pe fiul ei în râpă să păzească osemintele, iar ea pleacă după autorități.

Pentru construcția personajului **două momente sunt ilustrative: priveghiul și praznicul**. Cele două episoade narative probează spiritul organizatoric impecabil al Vitoriei.

În râpa din dreptul Crucii Talienilor, Vitoria descoperă rămășițele lumești ale soțului. Aflată la intersecția cadrului real cu cel simbolic, la întretăierea lumilor, râpa în care se duce Gheorghiță în noaptea priveghiului are un aspect infernal. Ca un pedagog dur, mama îl lasă să-și privegheze singur părintele ucis pentru a-i trezi conștiința, altfel spus pentru a-l scoate definitiv din sfera iluziilor copilăriei și a-l face să înțeleagă complexitatea condiției umane. Pustiu și înfricoșător, patronat de spiritul morții, locul îi determină tânărului adevărate revelații tragice: *[...] de când trăia pe lume nu-i fusese dată o asemenea cumplită vedere*. În noaptea petrecută în vale, experiența de viață a flăcăului se completează și se nuanțează printr-o trăire intensă.

Scena praznicului este magistral construită și respectă toate momentele: identificarea locului crimei, descoperirea cadavrului, stabilirea mobilului, investigarea suspecților, găsirea unor probe, identificarea asasinilor Calistrat Bogza și Ilie Cuțui și pedepsirea lor. Vitoria reușește să creeze gradat o atmosferă tensionată, adresând întrebări incomode și neașteptate ucigașilor, dar, indiferent de situație, nu uită să-și păstreze calmul și stăpânirea de sine. Îi demască pe vinovați, împlinindu-și astfel datoria prin înfăptuirea dreptății, iar viața ei poate reintra în normal: *Ne-om întoarce la Măgura ca să luăm de coadă toate câte le-am lăsat*. De aceea, printr-o analogie cu literatura universală, G. Călinescu o consideră pe Vitoria Lipan *un Hamlet feminin, care bănuiește cu metodă, cercetează cu disimulație, pune la cale reprezentațiuni trădătoare și când dovada s-a făcut dă drumul răzbunării.*

În concluzie, Sadoveanu a construit în acest roman un personaj memorabil, care aparține lumii arhaice și care dovedește prin calitățile sale – respect față de legile strămoșești, inteligență, curaj, consecvență, tenacitate, o bună cunoaștere a firii umane – frumusețea morală a omului simplu, din satul românesc tradițional.

TESTUL 22

Subiectul I **(50 de puncte)**

A.

1. Sensul secvenței este *am plecat mulțumit*. **6 puncte**

2. Autorul rămâne orfan de mamă la vârsta de paisprezece ani: *Când a murit, aveam paisprezece ani, elev al gimnaziului din Fălticeni*. **6 puncte**

3. În contextul morții mamei, autorul, aflat la vârsta pubertății, se simte devastat sufletește: *A fost o lovitură așa de brutală, încât am simțit-o îndelung după aceea*. **6 puncte**

4. Mama autorului se bucură, deoarece feciorul îi seamănă. Totodată, bucuria femeii vine din faptul că primul născut îi conturează perspectiva maternității. **6 puncte**

5. În memoria autorului se fixează imaginea sacră a mamei. Figură ei senină și atitudinea ei caldă nu pot fi niciodată date uitării. Talentul de a povesti și darul ei de a-l purta pe copil, prin cuvânt, în regiunea natală, o transformă într-o zână bună a copilăriei. **6 puncte**

B. **20 de puncte**

Vârstele sunt etape strâns legate de stadiile dezvoltării intelectuale și emoționale. În opinia mea, fiecărei vârste i se asociază noi achiziții, care determină o mai bună înțelegere a lumii.

În primul rând, trecerea de la o vârstă la alta, de la copilărie la maturitate, presupune asimilarea unor noțiuni și trăirea unor experiențe, care se reflectă la nivelul conștiinței și care, mai departe, se transpun în comportamente. De pildă, autorul înțelege, cu adevărat, abia la maturitate, semnificația unor întâmplări din copilărie. Naiv, copilul nu cunoaște toate sensurile cuvintelor și, de aceea, le interpretează incorect sau parțial. Călăuzindu-se după percepțiile sale, are atitudini nepotrivite, nejustificate, precum cele de revoltă; copilului Mihail Sadoveanu, verbul „a călca" îi întinde capcane. De fapt, tocmai aceste „neînțelegeri" dau farmecul primei vârste.

În al doilea rând, vârsta, prin particularitățile ei psihologice, influențează înțelegerea fenomenelor lumii fizice. Specialiștii afirmă că, în copilăria timpurie, gândirea este animistă și egocentrică. Altfel spus, pentru copil, toate obiectele sunt însuflețite și raportate la sine. De exemplu, copilul Lucian Blaga încerca să despice în două cerul, în cadrul jocului organizat împreună cu amicul său, Adam. Copiii se îndreptau în direcții opuse și sperau ca bolta cerească să se desfacă în fâșii și, astfel, să afle ce este dincolo de zenit.

În concluzie, fiecare vârstă își are frumusețea ei și contribuie la înțelegerea diferită a situațiilor, datorită trăsăturilor și cuceririlor pe care le aduce cu sine.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

În fragmentul dat se formulează ideea poetică a frumuseții iubitei. Femeia reprezintă un superlativ al înzestrării fizice, după cum indică metafora *de aur bucle*. Distingându-se prin unicitate, imaginea iubitei se alcătuiește atât sub raport vizual *priviri albastre și senine*, cât și auditiv *șoapta ta divină*. Prezența ei aduce bucurie în sufletul îndrăgostit și orientare în mintea acaparată de idealuri a romanticului, așa cum relevă metafora: *al visurilor labirint*.

Așadar, sentimentul copleșitor de iubire înalță ființa iubită pe un piedestal, imprimându-i atribute supraomenești, divine.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de G. Călinescu (*Enigma Otiliei* – Otilia)

Perioada interbelică este una de diversitate la toate nivelurile, fapt vizibil prin coexistența unor direcții epice diferite. Astfel, Rebreanu ilustrează în opera sa un realism dur, obiectiv, în timp ce Sadoveanu optează pentru un realism cu substrat mitic, iar G. Călinescu se lasă atras de influența balzaciană. Acesta din urmă respinge proustianismul și optează pentru **modelul realist balzacian**, epic și obiectiv, de factură clasicistă. Balzacianismul romanului este evidențiat mai ales la nivel tematic: istoria unei moșteniri, căreia i se asociază lupta pentru înavuțire și relația de paternitate. Totuși, scriitorul român se detașează de Balzac prin atitudinea comic-parodică și prin cultivarea grotescului în portretul personajelor.

Publicat în 1938, romanul *Enigma Otiliei* apare la sfârșitul perioadei interbelice, fiind ilustrativ pentru modul în care romancierul își trădează formația de critic literar, căci comentariul vieții înfățișate în roman trece înaintea vieții create. Tipologic, este un **roman realist** prin tema socială a burgheziei citadine, prin tehnica detaliului, prin tipologia personajelor și prin perspectiva narativă obiectivă. Are și **elemente moderne**, ce țin de construcția personajului principal, precum reflectarea poliedrică și comportamentismul. *Enigma Otiliei* este **un roman citadin**, o veritabilă frescă a burgheziei bucureștene de la începutul secolului XX, ce surprinde efectele banului ca formă de pervertire morală a individului.

Titlul este un element paratextual, care oferă cititorului un orizont de așteptare. Inițial, acesta a fost *Părinții Otiliei*, reflectând ideea balzaciană a paternității, pentru că fiecare dintre personaje determină soarta orfanei Otilia, ca niște părinți. Titlul final focalizează pe tehnica modernă a oglinzilor paralele, prin care este realizat personajul feminin, titular.

Opera este **alcătuită din douăzeci de capitole**, organizate pe **mai multe planuri**: unul al iubirii dintre Felix și Otilia și celălalt plan, al competiției pentru moștenirea averii lui Costache, desfășurat în jurul clanului Tulea.

Incipitul probează caracterul balzacian al romanului prin indicarea cadrului temporal – *într-o seară de la începutul lui iulie 1909* – și spațial – strada Antim și arhitectura casei lui moș Costache –, ca și prin prezentarea detaliată a principalelor personaje.

Finalul este închis prin rezolvarea conflictului. Simetria incipitului cu finalul se realizează prin descrierea străzii și a casei lui moș Costache, din perspectiva lui Felix, în momente diferite ale existenței sale – în adolescență și după zece ani.

Aparținând prozei realiste, *Enigma Otiliei* se caracterizează prin prezența unui **narator omniscient și omniprezent**, care relatează faptele la persoana a III-a, nonfocalizat. El le stabilește personajelor destinul și le acționează discreționar, ca pe niște păpuși.

Conflictele romanului sunt numeroase, puternice și se manifestă în toate planurile narative. Conflictul epic principal se declanșează între familia lui Costache Giurgiuveanu, posesorul averii, și cea a surorii sale, Aglae Tulea. Din familia ei fac parte: cei trei copii, Olimpia, Aurica și Titi, și soțul, Simion. În această familie pătrunde Stănică Rațiu, în calitate de soț al Olimpiei. Conflictele succesorale sunt iscate în jurul averii lui moș Costache. Acestora li se adaugă un conflict erotic ivit din competiția nedeclarată dintre tânărul Felix și maturul Pascalopol pentru dragostea Otiliei.

Otilia aparține burgheziei citadine, fiind fiica vitregă a lui Costache Giurgiuveanu și beneficiind de educație aleasă de la pension și Conservator. Este personajul central, eponim. Este iubită de toții bărbații din roman: de Pascalopol, într-un mod deopotrivă viril și patern, de Felix într-o manieră naiv-adolescentină, de moș Costache într-un sens patern și de Stănică Rațiu într-un fel tainic.

Este prezentată mai ales în **mod indirect** prin ceea ce face, prin ceea ce spune, prin alegeri, prin felul ei de a fi. Conștientă de propria frumusețe și tinerețe, știe în același timp că aceste trăsături sunt doar o armă efemeră și că va trebui să le valorifice *cât mai are timp* – câțiva ani, așa cum îi mărturisește la un moment dat lui Felix. Regăsim,

în carte, și caracterizarea directă a eroinei: *Fata părea să aibă optsprezece-nouăsprezece ani. Fața măslinie, cu nasul mic și ochii foarte albaștri [...]*

Două **secvențe relevante** pentru construcția personajului Otilia Mărculescu, pentru firea ei enigmatică, sunt **descrierea camerei fetei** și **întâlnirea lui Felix cu Pascalopol, în tren.**

Camera ei, cu rochii aruncate peste tot, cu romane franțuzești deschise sau azvârlite la întâmplare, depune mărturie pentru stilul de viață lăsat în voia hazardului și pentru personalitatea ei provocatoare, liberă și dezinhibată. Obiectele risipite prin odaie – oglinzi mobile, pălării, pantofi, sticluțe de parfum –, toate traduc preocuparea ei pentru imagine și cochetăria feminină. Ajungând întâmplător acolo, Felix are revelația complexității interioare a Otiliei. Numeroasele volume de poezie și partituri atestă preocupările ei intelectuale, afirmă temperamentul ei artistic.

Cea de-a **doua secvență semnificativă** este cea din finalul romanului, în care Pascalopol îl întâlnește întâmplător pe Felix și, cu acest prilej, i-o arată pe Otilia într-o fotografie, care sugerează evoluția fetei: *Femeia era frumoasă, cu linii fine, dar nu era Otilia, nu era fata nebunatică. Un aer de platitudine feminină stingea totul [...] Ce deosebire! Unde era Otilia de altădată? Nu numai Otilia era o enigmă, ci și destinul însuși.* Felix devine nostalgic și este derutat de schimbările radicale aduse de un deceniu de viață.

Farmecul cărții provine din modernitatea personajelor generată de trăsăturile care le conferă **ambiguitate** și **individualitate**. Astfel, **moș Costache** nu este un avar dezumanizat, deoarece manifestă afecțiune pentru cei doi orfani, cărora le ia mereu apărarea când Aglae vorbește rău despre ei. **Pascalopol** o iubește pe Otilia în același timp viril și patern, fiind gata să fie în preajma ei ori ca tată, adoptând-o, ori ca soț, căsătorindu-se cu ea. **Felix** este un adolescent orfan, dornic de afecțiune și capabil de a iubi dezinteresat, dar hotărât să-și facă o carieră în medicină. Stănică este arivistul prin excelență, escroc, hoț, dar și sentimental. **Otilia** este un personaj cu totul contradictoriu, amestec de ingenuitate și senzualitate. Mereu imprevizibilă, Otilia este frivolă, nebunatică și exuberantă, meditativă și inteligentă, risipitoare și cochetă, dar și capabilă de gesturi de pietate filială și devotament pentru moș Costache. În portretizarea acesteia, autorul folosește procedee moderne precum tehnica **pluriperspectivismului/ oglinzile paralele** și **comportamentismul**: Otilia este văzută și caracterizată din punctul de vedere al mai multor personaje. Pentru Aglae este *o zănatică, dezmățată, stricată, care sucește capul băieților de familie*, pentru Felix – o fată superioară, pe care n-o poate înțelege, rămânând până la capăt o enigmă, pentru Pascalopol – femeia în devenire care îl încântă și îl emoționează, pentru Stănică Rațiu – *o fată deșteaptă, cu spirit practic.*

Personalitatea enigmatică a Otiliei, în ciuda elementelor atipice pe care le conține, este creionată pe fondul unei epoci în care statutul social al femeii o reducea, implicit, la niște manifestări predeterminate. Spre exemplu, femeia măritată era întotdeauna privită cu respect, de unde și încăpățânarea Olimpiei de a rămâne cu Stănică. Familia Tulea o urăște, într-adevăr, pe Otilia, în primul rând din cauza meschinăriilor financiare, dar o bună parte din atitudinea Aglaei și a Auricăi e cauzată de faptul că Otilia încalcă, în ochii lor, limitele strâmte care le fuseseră impuse femeilor de epoca în care trăiau. Plecarea ei alături de Pascalopol este justificată de nevoia de confort material și psihologic, într-o lume în care condiția femeii în societate depindea de statutul tatălui sau al soțului.

În concluzie, Otilia Mărculescu este unul dintre cele mai fascinante personaje feminine din literatura română, evidențiind profunzimea sufletului omenesc, care nu poate fi niciodată cunoscut și explicat în totalitate. În același timp, Otilia exprimă un vis al iubirii adolescentine pe care opțiunile pragmatice îl sting.

TESTUL 23

Subiectul I **(50 de puncte)**

A.

1. Sensul secvenței este *erau prezenți*. **6 puncte**
2. Anul premierei piesei este 1935. **6 puncte**
3. Blaga se distinge fizic prin ochii pătrunzători: *Avea obrajii adânciți de emoție, ochii – cărbuni aprinși.* **6 puncte**
4. Ion Olteanu părăsește țara pentru a-și continua și completa studiile de regie în Germania. **6 puncte**
5. Ion Olteanu este un regizor talentat, pentru care actul artistic este o continuă provocare. Se distinge prin concepțiile sale inovatoare, surprinzătoare pentru dramaturgul Lucian Blaga. Cum talentul îi este dublat de o uriașă dorință de perfecționare profesională, el intenționează să imprime artei sale dramatice un suflu proaspăt. **6 puncte**

B. **20 de puncte**

Originalitatea se definește ca o ieșire din tipare, ca o asumare a deschiderii către nou. În opinia mea, originalitatea este cu atât mai valoroasă cu cât oferă șansa la individualizare și atrage, în perspectivă, succesul.

În primul rând, căutarea și afirmarea originalității reprezintă un act de curaj. După cum se știe, schimbarea unor credințe moștenite prin tradiție nu se face cu ușurință, ci presupune un consum de timp și de energie. Cine îndrăznește să se aventureze pe alte trasee de gândire decât cele unanim acceptate ajunge un spirit temerar și un

individ privit cu mult interes de semeni. De pildă, Ion Olteanu îl surprinde plăcut pe dramaturgul Lucian Blaga prin abordarea sa nonconformistă în reprezentarea scenică a pieselor istorice. Această afirmare profesională este doar prima parte a succesului.

În al doilea rând, originalitatea reprezintă și o dovadă de implicare în numele progresului, al evoluției. Orizontul de viață trebuie deschis chiar și în contexte neprielnice, în situații critice. De astă dată, originalitatea apare deopotrivă ca obligație și ca onoare. De exemplu, în situațiile de criză ale omenirii, cum a fost și cea provocată de pandemia de COVID-9, omul a dat dovadă de multă inventivitate și creativitate găsind soluțiile ideale pentru a înlocui vechile obiceiuri și activități cu unele adaptate noului context. De exemplu, în timpul pandemiei de COVID-9, originalitatea, rudă bună cu improvizația, a făcut ca lecțiile să treacă din forma fizică în forma online, să apară videoconferințele în locul întâlnirilor din sala de clasă. Astfel, cursurile s-au încheiat cu succes.

În concluzie, originalitatea abordării este una dintre cheile succesului profesional, deoarece permite rezolvarea spectaculoasă a problemelor și progresul.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

În textul poetic dat se formulează ideea însingurării. Ființa poetică apare în ipostaza unui călător prin viață, aflându-se în fața spațiului necuprins al mării și al timpului nemilos. Metafora *în miezul beznelor* are o uriașă forță de sugestie și reliefează declinul ființei. Timpul pare că se spațializează, iar spațiul tinde să se confunde cu o stare de spirit.

Așadar, discursul liric este puternic subiectiv, conturând o imagine a lumii lipsite de grandoare.

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de Ioan Slavici
(*Moara cu noroc* – Ghiță)

Perioada marilor clasici, căreia îi aparține Ioan Slavici, alături de Eminescu, Caragiale și Creangă, este una foarte importantă în evoluția literaturii române, prin modelele literare propuse. În proza acestor scriitori se remarcă o varietate atât la nivel tematic (banul, dezumanizarea individului, satirizarea unor moravuri etc.), cât și la nivelul orientării estetice (romantismul, clasicismul, realismul, naturalismul) și al particularităților stilistice. Slavici abordează **direcția realismului social**, fiind atras atât de voluptatea concretului, cât și de judecățile morale, în virtutea cărora imprimă scrierilor sale o **valență moralizatoare**.

Moara cu noroc (1881) este cea mai elaborată dintre nuvelele sale, iar problematica acesteia poate fi urmărită pe mai multe niveluri: social, etic și psihologic. Caracterul **psihologic** al nuvelei este susținut de amploarea **conflictului interior**, urmărit cu minuțiozitate și, totodată, de **modalitățile de investigație specifice prozei psihologice**: monologul interior și introspecția.

Componenta **tematică majoră**, tipic realistă, constă în prezentarea efectelor nefaste ale dorinței de înavuțire. **Protagonistul, Ghiță**, un cizmar sărac devenit cârciumar, oscilează dramatic între valorile tradiționale, guvernate de principiul etic (familia, iubirea, munca), și patima banului. Sub aspect **social**, textul prezintă încercarea lui Ghiță de a-și schimba statutul prin inițierea unei afaceri proprii: acesta ia în arendă cârciuma de la Moara cu noroc cu speranța că va asigura un trai mai bun familiei sale.

Titlul nuvelei este, mai degrabă, ironic. Toposul ales, cârciuma Moara cu noroc, face referire la un loc al ghinionului, la un spațiu care aduce nenorocirea, pentru că acolo se întâmplă lucruri necurate, nelegiuiri, chiar crime.

Simetria incipit-final, determinată de vorbele bătrânei și de imaginea drumului parcurs în sens invers, este strategia narativă care reflectă viziunea realist-clasică a lui Slavici asupra existenței: destinul îl pedepsește pe cel care încalcă norma.

Acțiunea nuvelei, structurată în șaptesprezece capitole, se desfășoară în decursul unui an, între două repere temporale cu valoare simbolico-religioasă: de la Sfântul Gheorghe la Paște, prin care scriitorul anticipează caracterul educativ al textului. În sens realist, Slavici indică valorile spațio-temporale. Între aceste momente se desfășoară drumul sinuos al conștiinței protagonistului, care, deși la început este animat de intenții bune față de familia sa, se dezumanizează pe parcurs și ajunge să cadă pradă propriilor slăbiciuni, care îl vor conduce spre sfârșitul tragic.

Textul se deschide printr-un dialog între protagonist și bătrână, care acceptă schimbarea propusă de ginerele său. Bătrâna este adepta păstrării tradiției, iar preceptul său moral joacă rolul unui dramatic avertisment: *Omul să fie mulțumit cu sărăcia sa, căci, dacă e vorba, nu bogăția, ci liniștea colibei tale te face fericit*. Prin contrast, Ghiță, aparținând unei alte generații, dorește schimbarea cu fervoarea tipică tinereții.

Ca în orice nuvelă, accentul nu cade pe actul povestirii, ci pe **complexitatea personajelor**. Naratorul obiectiv își lasă personajele să își dezvăluie trăsăturile în momente de încordare, consemnându-le atent gesturile, limbajul și prezentând

relațiile dintre ele, astfel alcătuind caracterizarea indirectă. De asemenea, realizează portrete sugestive prin caracterizare directă, relevând detaliile fizice aflate în strânsă legătură cu trăsăturile morale sau cu statutul social.

Ghiță este cel mai elaborat personaj din scrierile nuvelistice ale lui Slavici. Destinul său ilustrează toate cele trei paliere tematice ale nuvelei: **social, psihologic și moral**. El este construit conform esteticii realiste, de altfel întreaga creație a prozatorului transilvănean remarcându-se prin preocuparea pentru principiul verosimilității, prin apelul la tipologie ca mijloc de construcție a personajelor și prin folosirea detaliului semnificativ.

Pe parcursul textului, protagonistul este surprins în trei ipostaze. Prima este cea de ***pater familias***, care manifestă afecțiune pentru soție și copii. Situația se schimbă atunci când apare Lică Sămădăul, manifestându-și un orgoliu de stăpân. Ghiță înțelege că nu poate rămâne la han dacă nu se face și om al lui Lică și, de aceea, acceptă compromisul, pentru a-i fi pe moment bine. A doua ipostază a personajului este cea **dilematică**, deoarece cârciumarul simte cum își fac loc în sufletul său frământările și zbaterea între două dorințe contradictorii: aceea de a rămâne om cinstit și cea de a se îmbogăți ușor alături de Lică. Sfâșiat de trăiri contradictorii, acesta se înstrăinează treptat de Ana, se închide în sine, devine mohorât. Își iese din fire, are gesturi brutale față de soție, pe care până atunci o ocrotise, e dur și cu copiii. La un moment dat, chiar ajunge să regrete că are familie și copii, pentru că nu poate risca îndeajuns ca să se îmbogățească alături de Lică.

Două secvențe semnificative pentru construcția personajului, pentru firea slabă și pentru degradarea sa morală severă, sunt **mărturia de la proces** și **uciderea Anei**.

O scenă semnificativă în economia nuvelei, când criza morală atinge cote maxime, este cea a procesului prezentat în detaliu de Slavici, cu mărturiile fiecăruia dintre inculpați: Lică neagă tot ceea ce declaraseră ceilalți, iar Ghiță își dă seama că mărturiile tuturor duc spre condamnarea lui Buză-Ruptă și a lui Săilă Boarul. În acest context, depoziția lui Ghiță devine decisivă pentru stabilirea verdictului în procesul de la Ineu. Deși este convins de nevinovăția lor, el nu le ia apărarea. Mai mult, cârciumarul susține în fața autorităților că Lică și-a petrecut noaptea la han. Declarația lui mincinoasă contribuie semnificativ la eliberarea Sămădăului și la condamnarea subalternilor acestuia.

O altă ipostază, atingând suprema imoralitate, apare când Ghiță este dispus să-și sacrifice soția pentru a-l da pe Lică pe mâna lui Pintea, la sărbătorile Paștelui. Dezgustată de lașitatea soțului, pe care îl consideră *o muiere îmbrăcată în haine bărbătești,* Ana i se dăruiește Sămădăului. În acest timp, soțul ei plecase să-l anunțe pe Pintea că Lică este la Moara cu noroc, cu banii însemnați. Întorcându-se la cârciumă, Ghiță este cuprins de remușcări pentru că o aruncase pe Ana în brațele Sămădăului și-i mărturisește că plecase să-l caute pe Pintea, pentru a-l prinde pe Lică cu galbenii arendașului. În culmea deznădejdii, o ucide, chinuit de vinovăție. La rândul lui, este ucis de Răuț, din ordinul lui Lică. Nuvela ilustrează în acest punct teza conform căreia încălcarea normelor atrage pedeapsa destinului.

În concluzie, nuvela *Moara cu noroc* de Ioan Slavici este o scriere realistă al cărei protagonist are o condiție dramatică, determinată de slăbiciuni și de iluzii, de alegeri incorecte și de înfruntarea destinului. Slavici se folosește de acest personaj masculin pentru a transmite și proba teza morală a cumpătării.

TESTUL 24

(50 de puncte)

Subiectul I

A.

1. Sensul secvenței este *ne-a însoțit, ne-a acompaniat*. **6 puncte**
2. Un personaj din opera lui Mihai Eminescu este sărmanul Dionis. **6 puncte**
3. Eminescu se remarcă fizic datorită privirii sale romantice, aparent pierdute: *cu acea privire vagă și rătăcită, care-i era caracteristică*. **6 puncte**
4. Eminescu se apropie sufletește de Creangă, deoarece amândoi aveau idealuri și preocupări comune, dar și același mod de viață simplu. **6 puncte**
5. Creangă se caracterizează prin modestie, prin felul simplu de a vorbi și de a gândi. Prin modestia sa autentică îi câștigă lui Eminescu prietenia. Ion Creangă nu-și uită niciodată originile țărănești, dimpotrivă, le evocă, mândrindu-se cu ele. Pentru Creangă a fi modest înseamnă a fi cinstit față de sine și față de ceilalți. **6 puncte**

B. **20 puncte**

Concepția despre lume reprezintă un set de principii, de valori și de credințe, care ne orientează existența. În opinia mea, pe baza similitudinilor sau a suprapunerilor acestora se stabilesc totdeauna prieteniile.

În primul rând, conexiunea interumană se realizează mai puternic și mai rapid atunci când viața este privită și trăită la fel, atunci când indivizii se găsesc de aceeași parte a baricadei. Practic, prietenia devine o zonă de siguranță, unde omul se retrage pentru a se simți înțeles și alinat, unde disputele dispar și unde se instalează bucuria. De

pildă, Creangă și Eminescu se împrietenesc ușor, având în comun traiul simplu, pasiunea pentru literatură și pentru spiritul românesc. Toate acestea definesc concepția lor despre lume și funcționează ca niște fire nevăzute care îi leagă strâns.

În al doilea rând, concepția comună despre lume statornicește prietenia. Când viața este privită prin lentilele diferite, apar conflictele și tensiunile, nicidecum armonia. Un exemplu concludent este chiar proverbul românesc: „Cine se aseamănă se adună", care face referire la importanța asemănărilor dintre prieteni. Prietenia ca formă superioară de conexiune între oameni provine din apropierea lor de gândire și de simțire.

În concluzie, nu putem rămâne într-o relație de prietenie dacă viziunile, valorile și aspirațiile nu coincid. Pe drumul vieții se poate merge împreună numai dacă destinația este comună.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

În fragmentul dat se formulează ideea poetică a schimbării anotimpurilor, a ciclurilor naturii. Fenomenele meteorologice sunt definite metaforic: *Din caier încâlcit de nouri / toarce vântul / fire lungi de ploaie*. Delicata primăvară nu are de la început suficientă forță pentru a se impune în fața iernii. Lucian Blaga desenează, cu ajutorul epitetului *flușturatici fulgi* și al personificării *li-e silă*, un tablou de natură la început de primăvară.

Așadar, prin intermediul figurilor de stil anterior enunțate, care conduc la imagini artistice predominant vizuale, Lucian Blaga se dovedește un spirit atent la mersul timpului, la schimbare. Cititorul este invitat să asiste la lupta dintre primăvară și iarnă.

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de Liviu Rebreanu (*Ion*)

Publicat în 1920, romanul *Ion* este primul roman din cariera scriitorului Liviu Rebreanu și rezultatul unei lungi gestații; materia epică fusese schițată anterior în nuvelele *Zestrea* și *Rușinea*, care devin un adevărat exercițiu pregătitor.

Geneza operei o constituie o serie de momente cu caracter biografic: o discuție cu un țăran care se numea chiar Ion Pop al Glanetașului și care vorbea cu patimă despre pământ; scena sărutării pământului de către un țăran îmbrăcat în haine de sărbătoare și povestea Rodovicăi, o tânără bogată, rămasă însărcinată cu un țăran sărac, spre adânca nemulțumire a părintelui său.

Romanul are o **structură echilibrată**, reflex al ordinii realist-clasice, substanța epică fiind organizată în două părți: *Glasul pământului* și *Glasul iubirii,* ce vor urmări, prin alternanță, două planuri narative: cel al țărănimii, reprezentat de Ion și cel al intelectualității rurale, înfățișat de familia Herdelea. Cele două titluri sunt metaforice, întrucât cele două glasuri vor deveni cei doi poli între care va oscila, în mod dramatic, protagonistul. Romanul cuprinde treisprezece capitole, număr simbolic și nefast, aluzie la finalul tragic.

Tema centrală a operei este cea **socială**, romanul prezentând dorința ancestrală a țăranului de posesiune a pământului, în contextul satului transilvănean al începutului de secol al XX-lea. Aceasta se împletește cu alte teme precum: **iubirea, familia, destinul și condiția intelectualului.**

Simetria incipit-final se realizează prin descrierea drumului care intră și iese din satul Pripas, loc al desfășurării acțiunii din roman. Descrierea inițială introduce cititorul în viața satului ardelean de la începutul secolului al XX-lea, cu aspecte etnografice (hora) și sociale (stratificarea vizibilă încă din prima scenă). Descrierea finală încheie simetric romanul, ilustrând concepția autorului despre roman înțeles ca un corp sferoid, și face mai accesibilă semnificația simbolică a drumului.

Conflictul central din roman este determinat de **lupta pentru pământ din satul tradițional**, unde averea condiționează dreptul indivizilor de a fi respectați în comunitate. Drama lui Ion este, în esență, drama țăranului sărac, nedreptățit prin faptul că nu este respectat pentru ceea ce este, ci pentru ceea ce are. **Conflictul exterior**, social, dintre Ion al Glanetașului și Vasile Baciu este dublat de **conflictul interior**, între cele două patimi care l-ar putea împlini – averea și dragostea.

În centrul textului stă figura complexă a lui **Ion**, un personaj construit în mod veridic, conform esteticii realismului. Din punct de vedere social, este exponentul țărănimii prin dorința de a avea pământ, fapt evidențiat de criticul G. Călinescu: *Toți flăcăii din sat sunt varietăți de Ion*. În același timp, însă, eroul este o individualitate prin modul în care îl obține, prin dezumanizarea de care dă dovadă. Neobișnuită nu este metoda la care apelează tânărul, respectiv căsătoria unui *sărăntoc* cu o fată cu zestre, ci comportamentul său dezonorant: o face de rușine pe Ana înainte de nuntă și apoi o vrea pe Florica, deja căsătorită cu George.

Din punct de vedere moral, personajul suferă transformări majore. Dacă inițial este perceput ca un lider de către ceilalți tineri, remarcându-se prin hărnicie, inteligență, ambiție, dragoste de carte, treptat, se dezumanizează în goana sa după pământ. Prin urmare, sfârșitul său tragic conferă textului o încărcătură moralizatoare.

Sub raport psihologic, eroul este o natură dilematică, fapt evidențiat prin conflictul interior puternic, determinat de permanentele sale oscilări între cele două dorințe: reușita materială și împlinirea afectivă. În același timp, ilustrează tipologia realistă a parvenitului lipsit de scrupule, care nu renunță, sub nicio formă, la planurile sale.

Modalitățile de construcție a personajului principal sunt specifice unui text realist. **Portretul fizic** îl înscrie în categoria tinerilor țărani, obișnuiți cu efortul fizic prelungit. În ceea ce privește **portretul moral**, acesta este complex, fiind realizat prin mijloace mai ales indirecte: gesturi, atitudine, limbaj, gânduri etc.

Atât din **caracterizarea directă**, cât și din **caracterizarea indirectă** reiese că **trăsătura sa dominantă** este dragostea pentru pământ, care-l acaparează. **Două episoade narative** sunt relevante în acest sens.

Cel dintâi apare în prima parte, *Glasul pământului*, în capitolul *Zvârcolirea*, și îl prezintă pe Ion contemplând, în zorii zilei, fostele pământuri ale familiei. Pământul apare ca un stăpân, ca o divinitate mitologică: *glasul pământului pătrundea năvalnic în sufletul flăcăului, ca o chemare, copleșindu-l*. În schimb, Ion este în ipostaza ființei umile: *se simțea mic și slab, cât un vierme pe care-l calci în picioare*. Tocmai de aceea, îmbătat de imaginea loturilor întinse, exclamă frenetic: *Cât pământ, Doamne!...*

A doua scenă apare în capitolul *Sărutarea* din partea a doua, *Glasul iubirii*. Ion, posesorul pământurilor mult râvnite, este acum un uriaș: *Se vedea acum mare și puternic ca un uriaș din basme care a biruit [...] o ceată de balauri îngrozitori*, venit la câmp în straie de sărbătoare, să le mângâie *ca pe niște ibovnice credincioase*. Pământul este o sevă a vieții, o patimă și, în mod paradoxal, o sursă a morții. Spre el, flăcăul își îndreaptă toată atenția și afecțiunea; gesturile personajului relevă, în mod indirect, pasiunea puternică pentru acest element stihial: *[...] încet, cucernic, fără să-și dea seama, se lăsă în genunchi, își cobori fruntea și-și lipi buzele cu voluptate de pământul ud.* De altfel, pentru Ion, existența și succesul se definesc numai în funcție de avere, de loturile de pământ deținute.

Felul în care este tratată tema dragostei țăranului român pentru pământ și viziunea realist-naturalistă asupra vieții fac din acest roman o capodoperă, în care tragismul existenței este insurmontabil.

Scriitorul folosește în construcția sa și tehnici moderne: introspecția și monologul interior (*Aș fi o nătăfleață să dau cu piciorul norocului pentru niște vorbe...*). Prin relativizarea perspectivelor asupra personajului, acesta e văzut de celelalte personaje în moduri diferite. De exemplu, Vasile Baciu îl consideră *un sărăntoc* și-l disprețuiește; învățătorul îl apreciază pentru istețimea și hărnicia sa; Ana îl iubește sincer; comunitatea sătească îl laudă la început, apoi îl sancționează. **Sfârșitul dramatic** al personajului reprezintă o altă scenă semnificativă în evoluția sa. Avertizat de Savista, oloaga satului, George îl surprinde pe Ion în ogradă și îl omoară cu sapa, sancționându-l pentru încălcarea regulilor comunității sătești. Astfel, personajul este ucis de cele două voci interioare, pământul și iubirea. George este arestat, Florica rămâne singură, iar averea lui Ion revine bisericii.

În concluzie, relația fundamentală pe care Ion o stabilește cu pământul-stihie se reflectă și în construcția acestuia, el fiind dispus să facă mari compromisuri morale pentru a-și atinge scopul. Controversat și memorabil, Ion este un personaj a cărui complexitate derivă din numeroasele calități și defecte, reușite și eșecuri, aprecieri și acuze.

TESTUL 25

Subiectul I **(50 de puncte)**

A.

1. Sensul secvenței este *prin intermediul, prin intervenția*. **6 puncte**
2. În Primul Război Mondial cade eroic, în luptă, poetul Mihai Săulescu, un colaborator al revistei *Cronica Moldovei*. **6 puncte**
3. Bacovia are o privire atentă: *o căutătură senină și dreaptă, pe care, fixată o clipă asupra interlocutorului, o retrăgea de îndată*. **6 puncte**
4. George Bacovia îi strânge mâna Agathei Grigorescu, deoarece este mulțumit că se află în compania unei admiratoare a operei sale. **6 puncte**
5. În prezența Agathei Grigorescu, poetul este mereu reținut, rezervat, neexprimându-și nici dorința revederii, nici mulțumirea sufletească. Timiditatea îl caracterizează pe Bacovia, de aceea nu poate lua inițiativa de a-i da prea curând o nouă întâlnire. Așadar, George Bacovia este introvertit. **6 puncte**

B. **20 de puncte**

Autorul care ne cucerește tematic și stilistic, prin arhitectura textelor și construcția personajelor, devine autorul preferat. În opinia mea, este importantă și necesară întâlnirea cu el, atunci când ea este posibilă, în condiții de timp și de spațiu pentru că ne poate influența viitorul.

În primul rând, întâlnirea fizică face posibilă descoperirea omului din spatele textului. Deloc lipsită de importanță, latura biografică facilitează o mai bună înțelegere a operei, dezvăluind obsesiile și miturile personale ale autorului. Când figura omului prelungește „figura spiritului creator”, cititorul pasionat și competent se poate lămuri asupra

relației viață-operă. De pildă, Agatha Grigorescu își dorește să-l cunoască personal pe autorul poemului *Plumb*, de care este fascinată. Când se ivește ocazia, favorizată de Aurel Savela, tânăra poetă poate observa similitudinea dintre personalitatea scriitorului și cea a operei sale. De asemenea, are șansa de a auzi versurile recitate chiar de cel care le-a dat viață pe hârtie.

În al doilea rând, întâlnirea cu autorul preferat poate constitui un model comportamental. Astfel, funcționează puterea exemplului. Ca ființă socială, omul se dezvoltă la vederea frumuseții semenilor, mai ales atunci când aceștia îl atrag prin produsele intelectuale ale muncii lor. De exemplu, tânăra Cella Serghi îl cunoaște personal pe Liviu Rebreanu, pe care îl stimează în urma lecturii romanului *Ion*. De la autorul ardelean, ea învață lecția lucrului bine făcut.

În concluzie, întâlnirea cu autorul îndrăgit este importantă, deoarece ajută la o mai corectă înțelegere a literaturii și furnizează repere în viața profesională.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

În fragmentul dat se evidențiază perspectiva narativă obiectivă prin intermediul formelor verbale și pronominale de persoana a III-a: *ținea, -i, ei, luase*. Naratorul este omniscient, omniprezent și omnipotent, relatând evenimentele fără implicare afectivă. Se observă că întâmplările sunt prezentate în ordine cronologică, respectându-se succesiunea logică a faptelor: *După două zile, în pauza de la prânz, adică de la 1 la 4, când ținea magazinul închis, domnișoara Aurica luase două tramvaie și începuse să dea târcoale casei comicului Lică Rădulescu.*

În concluzie, perspectiva narativă obiectivă se află în strânsă legătură cu abordarea imparțială și cu stilul neutru.

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de G. Călinescu
(*Enigma Otiliei* – Otilia)

Perioada interbelică este una de diversitate la toate nivelurile, fapt vizibil prin coexistența unor direcții epice diferite. Astfel, Rebreanu ilustrează în opera sa un realism dur, obiectiv, în timp ce Sadoveanu optează pentru un realism cu substrat mitic, iar G. Călinescu se lasă atras de influența balzaciană. Acesta din urmă respinge proustianismul și optează pentru modelul realist balzacian, epic și obiectiv, de factură clasicistă. Balzacianismul romanului este evidențiat mai ales la nivel tematic: istoria unei moșteniri, căreia i se asociază lupta pentru înavuțire și relația de paternitate. Totuși, scriitorul român se detașează de Balzac prin atitudinea comic-parodică și prin cultivarea grotescului în portretul personajelor.

Publicat în 1938, romanul *Enigma Otiliei* apare la sfârșitul perioadei interbelice, fiind ilustrativ pentru modul în care romancierul își trădează formația de critic literar, căci comentariul vieții înfățișate în roman trece înaintea vieții create. Tipologic, este un **roman realist** prin tema socială a burgheziei citadine, prin tehnica detaliului, prin tipologia personajelor și prin perspectiva narativă obiectivă. Are și **elemente moderne**, ce țin de construcția personajului principal, precum reflectarea poliedrică și comportamentismul. *Enigma Otiliei* este un **roman citadin**, o veritabilă frescă a burgheziei bucureștene de la începutul secolului XX, ce surprinde efectele banului ca formă de pervertire morală a individului.

Titlul este un element paratextual, care oferă cititorului un orizont de așteptare. Inițial, acesta a fost *Părinții Otiliei*, reflectând ideea balzaciană a paternității, pentru că fiecare dintre personaje determină soarta orfanei Otilia, ca niște părinți. Titlul final focalizează pe tehnica modernă a oglinzilor paralele, prin care este realizat personajul feminin, titular.

Opera este alcătuită din **douăzeci de capitole**, organizate pe mai multe planuri: unul al iubirii dintre Felix și Otilia și celălalt plan, al competiției pentru moștenirea averii lui Costache, desfășurat în jurul clanului Tulea.

Incipitul probează caracterul balzacian al romanului prin indicarea cadrului temporal – *într-o seară de la începutul lui iulie 1909* – și spațial – strada Antim și arhitectura casei lui moș Costache –, ca și prin prezentarea detaliată a principalelor personaje.

Finalul este închis prin rezolvarea conflictului. Simetria incipitului cu finalul se realizează prin descrierea străzii și a casei lui moș Costache, din perspectiva lui Felix, în momente diferite ale existenței sale, în adolescență și după zece ani.

Aparținând prozei realiste, *Enigma Otiliei* se caracterizează prin prezența unui **narator** omniscient și omniprezent, care relatează faptele la persoana a III-a, nonfocalizat. El le stabilește personajelor destinul și le acționează discreționar, ca pe niște păpuși.

Conflictele romanului sunt numeroase, puternice și se manifestă în toate planurile narative. Conflictul epic principal se declanșează între familia lui Costache Giurgiuveanu, posesorul averii, și cea a surorii sale, Aglae Tulea. Din familia ei fac parte: cei trei copii, Olimpia, Aurica și Titi, și soțul, Simion. În această familie pătrunde Stănică Rațiu, în calitate de

soț al Olimpiei. Conflictele succesorale sunt iscate în jurul averii lui moș Costache. Acestora li se adaugă un conflict erotic ivit din competiția nedeclarată dintre tânărul Felix și maturul Pascalopol pentru dragostea Otiliei.

Otilia aparține burgheziei citadine, fiind fiica vitregă a lui Costache Giurgiuveanu și beneficiind de educație aleasă de la pension și Conservator. Este **personajul central**, eponim. Este iubită de toții bărbații din roman: de Pascalopol într-un mod deopotrivă viril și patern, de Felix într-o manieră naiv-adolescentină, de moș Costache într-un sens patern și de Stănică Rațiu într-un fel tainic.

Este prezentată mai ales în mod **indirect** prin ceea ce face, prin ceea ce spune, prin alegeri, prin felul ei de a fi. Conștientă de propria frumusețe și tinerețe, știe în același timp că aceste trăsături sunt doar o armă efemeră și că va trebui să le valorifice *cât mai are timp* – câțiva ani, așa cum îi mărturisește la un moment dat lui Felix. Regăsim, în carte, și caracterizarea directă a eroinei: *Fata părea să aibă optsprezece-nouăsprezece ani. Fața măslinie, cu nasul mic și ochii foarte albaștri.*

Două secvențe relevante pentru construcția personajului Otilia Mărculescu, pentru firea ei enigmatică, sunt **descrierea camerei fetei și întâlnirea lui Felix cu Pascalopol, în tren.**

Camera ei, cu rochii aruncate peste tot, cu romane franțuzești deschise sau azvârlite la întâmplare, depune mărturie pentru stilul de viață lăsat în voia hazardului și pentru personalitatea ei provocatoare, liberă și dezinhibată. Obiectele risipite prin odaie – oglinzi mobile, pălării, pantofi, sticluțe de parfum –, toate traduc preocuparea ei pentru imagine și cochetăria feminină. Ajungând întâmplător acolo, Felix are revelația complexității interioare a Otiliei. Numeroasele volume de poezie și partituri atestă preocupările ei intelectuale, afirmă temperamentul ei artistic.

Cea de-a doua secvență semnificativă este cea din finalul romanului, în care Pascalopol îl întâlnește întâmplător pe Felix și, cu acest prilej, i-o arată pe Otilia într-o fotografie, care sugerează evoluția fetei: *Femeia era frumoasă, cu linii fine, dar nu era Otilia, nu era fata nebunatică. Un aer de platitudine feminină stingea totul [...] Ce deosebire! Unde era Otilia de altădată? Nu numai Otilia era o enigmă, ci și destinul însuși.* Felix devine nostalgic și este derutat de schimbările radicale aduse de un deceniu de viață.

Farmecul cărții provine din modernitatea personajelor generată de trăsăturile care le conferă **ambiguitate** și **individualitate**. Astfel, **moș Costache** nu este un avar dezumanizat, deoarece manifestă afecțiune pentru cei doi orfani, cărora le ia mereu apărarea când Aglae vorbește rău despre ei. **Pascalopol** o iubește pe Otilia în același timp viril și patern, fiind gata să fie în preajma ei ori ca tată, adoptând-o, ori ca soț, căsătorindu-se cu ea. **Felix** este un adolescent orfan, dornic de afecțiune și capabil de a iubi dezinteresat, dar hotărât să-și facă o carieră în medicină. Stănică este arivistul prin excelență, escroc, hoț, dar și sentimental. **Otilia** este un personaj cu totul contradictoriu, amestec de ingenuitate și senzualitate. Mereu imprevizibilă, Otilia este frivolă, nebunatică și exuberantă, meditativă și inteligentă, risipitoare și cochetă, dar și capabilă de gesturi de pietate filială și devotament pentru moș Costache etc. În portretizarea acesteia, autorul folosește procedee moderne precum tehnica **pluriperspectivismului/ oglinzile paralele și comportamentismul**: Otilia este văzută și caracterizată din punctul de vedere al mai multor personaje. Pentru Aglae este *o zănatică, dezmățată, stricată, care sucește capul băieților de familie*, pentru Felix – o fată superioară, pe care n-o poate înțelege, rămânând până la capăt o enigmă, pentru Pascalopol – femeia în devenire care îl încântă și îl emoționează, pentru Stănică Rațiu – *o fată deșteaptă, cu spirit practic.*

Personalitatea enigmatică a Otiliei, în ciuda elementelor atipice pe care le conține, este creionată pe fondul unei epoci în care statutul social al femeii o reducea, implicit, la niște manifestări predeterminate. Spre exemplu, femeia măritată era întotdeauna privită cu respect, de unde și încăpățânarea Olimpiei de a rămâne cu Stănică. Familia Tulea o urăște, într-adevăr, pe Otilia, în primul rând din cauza meschinăriilor financiare, dar o bună parte din atitudinea Aglaei și a Auricăi e cauzată de faptul că Otilia încalcă, în ochii lor, limitele strâmte care le fuseseră impuse femeilor de epoca în care trăiau. Plecarea ei alături de Pascalopol este justificată de nevoia de confort material și psihologic, într-o lume în care condiția femeii în societate depindea de statutul tatălui sau al soțului.

În concluzie, Otilia Mărculescu este unul dintre cele mai fascinante personaje feminine din literatura română, evidențiind profunzimea sufletului omenesc, care nu poate fi niciodată cunoscut și explicat în totalitate. În același timp, Otilia exprimă un vis al iubirii adolescentine pe care opțiunile pragmatice îl sting.

TESTUL 26

(50 de puncte)

Subiectul I

A. **6 puncte**

1. Sensul secvenței *în floarea vârstei* este tânăr(ă).
6 puncte
2. Anul nașterii lui Octavian Goga este 1881: *Aveam 33 de ani. Era în 1914 [...].*
3. Autorul este mâhnit și plin de compasiune la întâlnirea cu O. Goga: *suntem adânc îndurerați de moartea lui Eugen.*
6 puncte

4. Octavian Goga trăiește momente de disperare din cauza dispariției premature a fratelui său, Eugen, care prelungeşte seria morților din familie. **6 puncte**
5. Criticul E. Lovinescu are o atitudine caldă, de solidaritate și de profundă empatie față de Octavian Goga, aflat într-un moment de maximă suferință. Criticul alege să se îndrepte spre Rășinari, la auzul acestei vești negre. Dorește să-i prezinte condoleanțele sale lui Goga, fără întârziere și fără rezervă. **6 puncte**

B. **20 de puncte**

Adevărata prietenie se naște în timp și presupune înțelegere, admirație, respect, o comuniune de idei și de sentimente. În opinia mea, prietenia se verifică în momentele dificile, atunci când este necesar un sprijin material sau moral pentru depășirea crizei; prietenul sigur se vede tocmai în condițiile nesigure.

În primul rând, omul trăiește în orizontul suferinței, fie ea trupească, sub forma unei boli, fie ea sufletească, sub forma unei neîmpliniri. Toate aceste momente dificile se cer depășite printr-o mobilizare interioară. Când găsirea soluției nu se mai poate face pe cont propriu, apar prietenii, ființe solidare cauzei noastre. Explicațiile, viziunile sau chiar abordările lor pot lumina situațiile întunecate din viață. De pildă, în fragmentul extras din volumul *Amintiri despre Octavian Goga*, autorul prezintă cu emoție modul în care a încercat să-și sprijine moral prietenul aflat într-un moment de disperare. Pentru moartea prematură a fratelui său, Goga caută, dar nu găsește explicații logice. În clipele de derută, prietenii lui Octavian Goga, autorul și E. Lovinescu, îi sunt aproape nu doar fizic, ci și emoțional, manifestând compasiune și susținere.

În al doilea rând, a avea prieteni sinceri și devotați este un privilegiu. Conștientizarea frumuseții și a importanței unei prietenii este absolut necesară. Prin confesiunile încredințate, prin experiențele trăite împreună, prietenii contribuie la dezvoltarea personală. De aceea, ecoul unei prietenii adevărate nu se poate stinge de-a lungul vremii. De exemplu, Ion Creangă empatizează cu Eminescu atunci când este trădat de iubita sa, Veronica Micle.

În concluzie, cu ajutorul prietenilor sunt depășite mai ușor greutățile vieții. Prietenia, acest pod dintre oameni, se consolidează pe măsură ce trec anii și obstacolele.

Subiectul al II-lea

(10 puncte)

Din versurile date reiese ideea efemerității condiției umane, formulată cu ajutorul numeroaselor figuri de stil și imagini artistice. Astfel, metafora nominală *Duhul lucrurilor fără ființă, fără umbră* ilustrează puterea timpul de a distruge fără milă toate ființele și toate lucrurile, transformându-le în simple amintiri. Imaginea vizuală *catifeaua putregaiului* are o puternică forță de evocare: transformarea spațiului înconjurător sub influența majoră a timpului ireversibil.

Așadar, poemul arghezian propune o meditație pe tema timpului și a instabilității omului în lume.

Subiectul al III-lea

(30 de puncte)

Particularități ale unui text narativ de Mihail Sadoveanu (*Baltagul*)

Perioada interbelică este una de diversitate la toate nivelurile, fapt vizibil prin coexistența unor direcții și modele romanești diferite. Astfel, realismul este reprezentat în opera lui Liviu Rebreanu sub aspectul unui realism dur, obiectiv, în timp ce G. Călinescu optează pentru influența balzaciană, iar Sadoveanu, pentru realismul cu substrat mitic. Formula estetică sadoveniană este expresia unei **viziuni mitice asupra lumii**, în care personajele și locurile sunt învăluite într-o aură legendară, mai ales că *nu concretul psihologic, ci omul elementar reprezintă obiectul analizei sale*, după cum îndreptățit apreciază Tudor Vianu. Opera sadoveniană surprinde bogăția sufletească și atitudinea etică exemplară a oamenilor din popor, adesea considerați niște apariții elementare.

Publicat în 1930 și asociat cu maturitatea artistică a autorului, romanul *Baltagul* este un roman polimorf, deopotrivă **realist** și **simbolic**. Prezintă trăsăturile unei opere realiste și tradiționale, având un discurs epic linear, axat pe tema călătoriei explorative, care are drept scop căutarea, cunoașterea, inițierea și actul justițiar. În viziunea criticului N. Manolescu, se încadrează în categoria *romanului doric* prin prezentarea monografică a satului moldovenesc din zona de munte, deci prin zugrăvirea unei lumi arhaice, în care biserica și practicile magice coexistă. De asemenea, apartenența romanului la realism se susține prin perspectiva narativă omniscientă și prin verosimilul evenimentelor relatate. Aspectele sale mitice se concentrează în mare parte asupra similitudinilor cu balada populară *Miorița*, dar pot fi puse în legătură și cu mituri universale: protagonista a fost comparată cu Isis care pleacă în căutarea lui Osiris.

Tema textului o constituie călătoria pentru descoperirea adevărului, călătorie ce se transformă într-un veritabil drum inițiatic. Aceasta se armonizează cu alte teme specifice lumii sadoveniene: viața pastorală, comuniunea omului cu natura, mitul, iubirea, familia, moartea.

Titlul este simbolic, pentru că baltagul are o dublă semnificație: este atât unealta cu care Nechifor Lipan este omorât, cât și instrumentul cu care se înfăptuiește actul justițiar. Baltagul este un topor cu două tăișuri, iar ambivalența sa reprezintă o delicată sugestie a vieții și a morții care se îngemănează.

Narațiunea se face la persoana a III-a, iar **naratorul** omniprezent și omniscient reconstituie în mod obiectiv, prin tehnica detaliului și a observației, lumea satului de munte. Narațiunea este dominantă, iar pasajele descriptive fixează diferite aspecte ale cadrului spațial sau elemente de portret fizic (portretul Vitoriei și al lui Gheorghiță). Secvențele narative sunt legate prin înlănțuire și alternanță. Secvențele dialogate creează impresia de verosimilitate și accentuează dramatismul trăirilor muntencei (întrebările adresate pe drum celor pe care îi întâlnea). De asemenea, trăirile protagoniștilor sunt bine evidențiate de monologul interior, care reprezintă o modalitate de caracterizare a personajelor.

Timpul acțiunii este precizat prin repere temporale de natură religioasă (aproape de Sfântul Andrei), iar **spațiul** ales este satul Măgura Tarcăului, zona Dornelor și a Bistriței, dar și zona de câmpie, Cristești, în Balta Jijiei.

Romanul este structurat în **șaisprezece capitole** cu acțiune desfășurată cronologic, urmărind episoade ale subiectului, dar nu și linear, Vitoria evocând cu nostalgie, pe parcurs, anumite momente trăite alături de soțul ei.

Expozițiunea fixează locul în care începe să se desfășoare acțiunea, satul Măgura Tarcăului. Personajul principal, Vitoria, își amintește o poveste cu caracter anecdotic și legendar despre împărțirea norocului, spusă de soțul ei, la diferite petreceri: *Povestea asta o spunea uneori Nechifor Lipan la cumătrii și nunți, la care în vremea iernii era nelipsit.* **Intriga** este generată de momentul în care Vitoria decide să plece în căutarea soțului, de la care nu mai primește niciun semn de două luni. **Desfășurarea acțiunii** prezintă drumul parcurs de Vitoria împreună cu fiul ei, Gheorghiță. Cei doi, mamă și fiu, se-ndreaptă spre Dorna, trecând prin Bicaz și Călugăreni, iar la Farcașa se întâlnesc cu subprefectul, care-și amintește de Lipan: *Purta căciulă brumărie. Avea cojoc în clinuri….* Își continuă călătoria spre Vatra Dornei, apoi spre Neagra. Ulterior, Vitoria și Gheorghiță află că ultima localitate în care cei trei (Nechifor Lipan și tovarășii săi de drum, Ilie Cuțui și Calistrat Bogza) au fost văzuți împreună a fost Sabasa, iar în Suha n-au ajuns decât doi. Femeia își dă seama că Nechifor a fost ucis între aceste două localități: *Aici, între Sabasa și Suha, trebuia să găsească ea cheia adevărului.* Cu ajutorul câinelui, Lupu, ce l-a slujit cu credință pe Nechifor, Vitoria descoperă într-o prăpastie rămășițele soțului, moment ce constituie **punctul culminant** al acțiunii. **Deznodământul** prezintă demascarea și pedepsirea ucigașilor. Foarte inteligentă, Vitoria reconstituie crima până în cele mai fine detalii, surprinzându-i atât de tare pe cei implicați, încât îi face să-și mărturisească vinovăția. Ilie Cuțui este arestat, iar Calistrat Bogza recunoaște adevărul înainte de a muri atacat de câinele Lupu. După ce împlinește datinile creștinești în memoria soțului, Vitoria se reîntoarce acasă pentru a vedea de viață, de mersul lucrurilor înainte: *Ne-om întoarce la Măgura ca să luăm de coadă toate câte le-am lăsat.*

Pentru semnificațiile simbolice ale romanului **două momente** sunt ilustrative: **priveghiul și praznicul.**

În râpa din dreptul Crucii Talienilor, Vitoria descoperă rămășițele lumești ale soțului. Aflată la intersecția cadrului real cu cel simbolic, la întretăierea lumilor, râpa în care se duce Gheorghiță în noaptea priveghiului, are un aspect infernal. Mama îl lasă să-și privegheze părintele ucis pentru a-i trezi conștiința, altfel spus pentru a-l scoate definitiv din sfera iluziilor copilăriei și a-l face să înțeleagă complexitatea condiției umane. Pustiu și înfricoșător, patronat de spiritul morții, locul îi determină tânărului adevărate revelații tragice: *[...] de când trăia pe lume nu-i fusese dată o asemenea cumplită vedere*. În noaptea petrecută în vale, experiența de viață a flăcăului se completează și se nuanțează printr-o trăire intensă.

La praznic, Vitoria demonstrează metodă, inteligență, intuiție, disimulare. Ea știe când, unde și cum să aibă o intervenție decisivă pentru a readuce în lume echilibrul, pierdut pentru o vreme. Deși este o femeie simplă, Vitoria reușește să-i surprindă pe cei din jur prin replicile și abordările sale. Prin jocul bine regizat al interogațiilor și exclamațiilor, ea reușește să-i facă pe asasinii soțului să-și recunoască abominabila faptă. Deși nu înțeleg de unde știe munteanca atâtea amănunte, se văd nevoiți să-i dea dreptate și chiar să-i recunoască meritele.

Așadar, în centrul acțiunii se află figura **Vitoriei Lipan**, personaj memorabil al romanului, **femeie voluntară**, *un exponent al speței* (G. Călinescu) în relație cu lumea din care provine, dar și o individualitate, prin calitățile sale incontestabile. Ea este puternică, hotărâtă, lucidă, curajoasă și foarte inteligentă, trăsături evidențiate atât pe parcursul drumului, cât și la parastas, când îi demască pe vinovați. Portretul acestui personaj complex este conturat prin cele două **modalități de caracterizare** folosite de autor: **directă** și **indirectă**. Însuși numele sugerează caracterul dârz și biruitor al femeii.

Aparținând lumii arhaice, patriarhale, Vitoria întrunește virtuțile morale ale omului simplu de la țară: respect față de legile strămoșești, curaj, consecvență, tenacitate. Ea le transmite copiilor săi respectul față de tradiție și, de aceea, este refractară la elementele moderne: *În tren ești olog, mut și chior.* Ca mamă, îi interzice Minodorei să se îndepărteze de tradiție, deci nu îi permite să-și schimbe vestimentația populară. Totodată, contribuie pe parcursul călătoriei la maturizarea lui Gheorghiță, care va prelua prerogativele tatălui după dispariția acestuia.

Prin viziunea realist-mitică despre lume și prin tematica romanului *Baltagul*, Mihail Sadoveanu pledează hotărât pentru apărarea virtuților, tradițiilor și obiceiurilor poporului român, aducând în prim-plan condiția femeii de la munte, fire credincioasă și justițiară, respectând cu sfințenie datinile străvechi.

TESTUL 27

Subiectul I (50 de puncte)

A.

1. Sensul secvenței *a muncit cu sârg* este *a muncit cu zel.* **6 puncte**
2. La vederea banilor, emigrantul a luat fișicurile și a numărat, încet, toate bancnotele, bucată cu bucată, iar când a terminat, i-a înapoiat funcționarului, spunându-i: *Mulțumesc. Puteți să-i puneți la loc.* **6 puncte**
3. Liviu Papadima dezbate tema încrederii, întrebându-se cum se poate forma aceasta în interiorul unei colectivități. Autorul lansează și o întrebare în acest sens: există o *pedagogie a încrederii?*. **6 puncte**
4. Liviu Papadima consideră că încrederea se poate învăța practicând-o, întrucât un comportament sau o atitudine nu se poate deprinde doar prin verbalizare, ci este necesară folosirea acestuia/acesteia în viața de zi cu zi. E un fel de *„learning by doing"*. **6 puncte**
5. Secvența *Banii sunt cel mai universal și mai eficient sistem de încredere mutuală care a fost inventat vreodată.* exprimă ideea conform căreia banii reprezintă un instrument de măsurare considerat corect prin raportare la obiectul/serviciul pe care îl plătesc. Încrederea exprimă aici corectitudinea valorizării, în cadrul unui schimb la nivel economic și social. **6 puncte**

B. **20 de puncte**

Încrederea este o valoare umană esențială pentru buna organizare a comunităților și pentru bunul mers al societății deopotrivă. Cultivarea ei poate începe încă din copilărie, în familie, unitatea de bază a societății, și poate continua în lanțul firesc al formelor de organizare care sudează o societate: școală, mediu profesional, diferite grupuri de apartenență, comunitate.

În primul rând, încrederea în ceilalți este o valoare care se subordonează încrederii în sine. Aceasta se dobândește pe parcursul copilăriei și adolescenței, prin încurajările și suportul acordate de adulți, nefiind înnăscută. De exemplu, încrederea în sine este câștigată în urma unor procese de cunoaștere ghidate din exterior, așadar este obținută prin educație. Odată pusă în funcțiune în cadrul comunităților, ea se transformă în elice care asigură o existență constructivă a societății.

În al doilea rând, încrederea presupune o relație de reciprocitate între cei care o exersează și implică responsabilitate și asumarea rezultatelor de ambele părți. Un grad scăzut de încredere este o urmare a experiențelor nefericite pe care le adună un om de-a lungul vieții. Acest aspect este surprins și în textul lui Liviu Papadima, atunci când prezintă exemplul emigrantului care a vrut să vadă cu ochii lui și chiar să pipăie agoniseala depusă la bancă. Este evident că nu o pornire lăuntrică sau un instinct înnăscut l-a făcut personaj într-o scenă ușor penibilă, ci experiențele anterioare care l-au adus în punctul de a-și părăsi țara și de a-și câștiga existența într-un loc străin.

În concluzie, încrederea este o valoare umană care se obține prin educație și care constituie cea mai potrivită cheie pentru a descuia societăți încuiate de experiențe istorice nefaste sau mentalități obosite.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Opera literară *Întâlnire* de Ion Vinea este o creație lirică de o mare forță artistică, care impresionează prin lirism și care susține tema iubirii ca întâlnire ce atinge un nivel cosmic. Astfel, textul dobândește caracter confesiv, prin intermediul pronumelor la persoana I și a II-a (*tu, mă*) și al verbelor la aceleași persoane (*semeni, vom merge*), eul expunându-și direct sentimentul înălțător generat de întâlnirea cu iubita sa. Discursul poetic evoluează gradat, fiind organizat pe două planuri: unul exterior, natural (*pe chei*), și unul interior, sufletesc (*mă dor*). La nivel stilistic, mesajul poetic este susținut de mijloace artistice sugestive. Se remarcă, astfel, epitetul dublu *albe și cinstite*, ce evidențiază frumusețea pură a iubitei, iar comparația *ai să-mi fii ca steaua preacurată / când toate rănile mă dor* sugerează unicitatea iubitei, singura care poate vindeca rănile îndrăgostitului etc.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Ideologia promovată de revista *Dacia literară*, reflectată în poezia *Sburătorul* de Ion Heliade-Rădulescu

Pașoptismul este o ideologie culturală care s-a manifestat între 1830 și 1860, având ca punct culminant Revoluția de la 1848. Epoca pașoptistă marchează începutul literaturii române moderne și se caracterizează prin coexistența mai multor curente literare, cum ar fi: preromantismul, romantismul, clasicismul, realismul incipient etc.

Revista care impune pentru prima oară un program substanțial pentru crearea literaturii naționale este ***Dacia literară***, apărută la Iași în anul 1840, sub îndrumarea lui Mihail Kogălniceanu. Aceasta se adresa românilor din toate cele trei țări

române, într-un moment politic dificil, în care unirea nu era încă posibilă. Deschiderea către toţi românii reprezintă primul pas către clădirea unei literaturi şi a unei limbi unitare.

Publicat în primul număr al revistei, **articolul-program** numit *Introducţie* şi redactat de Mihail Kogălniceanu reprezintă manifestul literar al romantismului românesc. Articolul formulează **patru obiective. Primul** vizează întemeierea spiritului critic în literatura română pe principiul estetic: *Critica noastră va fi nepărtinitoare; vom critica cartea (sic!), iar nu persoana.* **Al doilea** susţine idealul de realizare a unităţii limbii şi literaturii române: *ţelul nostru este realizarea dorinţii ca românii să aibă o limbă şi o literatură comună pentru toţi.* Combaterea imitaţiilor şi a traducerilor mediocre reprezintă **un alt principiu** important: *Dorul imitaţiei s-a făcut la noi o manie primejdioasă, pentru că omoară în noi duhul naţional. [...] Traducţiile însă nu fac o literatură.* De asemenea, **este promovată o literatură originală**, prin indicarea unor surse de inspiraţie – istoria, natura, folclorul, în conformitate cu principiul promovării specificului naţional şi cu estetica romantică: *Istoria noastră are destule fapte eroice, frumoasele noastre ţări sunt destul de mari, obiceiurile noastre sunt destul de pitoreşti şi de poetice [...]*

O personalitate marcantă a epocii este **Ion Heliade-Rădulescu** (1802-1872), caracterizat prin spirit enciclopedic şi deschidere spre universalitate. Una dintre operele sale reprezentative este *Sburătorul*, considerată de G. Călinescu capodopera liricii sale, o **baladă** de factură **romantică** ce valorifică, în spiritul programului *Daciei literare*, mitul erotic al Zburătorului, *un demon frumos, un Eros adolescent, care dă fetelor pubere turburările şi tânjirile întâiei iubiri.* (G. Călinescu).

Poezia se încadrează în **tematica iubirii** prin prefigurarea fiorilor dragostei în sufletul adolescentin. Este construită, de asemenea, pe **motivul mitic** românesc al Zburătorului, de inspiraţie folclorică. Poezia este structurată în trei părţi, delimitare impusă de distribuţia modurilor de expunere: prima parte reprezintă monologul Floricăi, a doua parte este o **descriere**, ce se constituie într-un **pastel** al înserării, iar ultima parte redă dialogul celor două surate care comentează vizitele Zburătorului la Florica. Acest tip de discurs liric marchează apartenenţa poeziei la categoria **lirismului obiectiv.**

Prima secvenţă poetică se constituie într-o confesiune lirică tulburătoare adresată fiinţei celei mai apropiate sufleteşte de tânăra fată, mama. Absenţa unui răspuns din partea acesteia poate fi interpretată ca o compasiune mută, ca o înţelegere dincolo de cuvinte. De altfel, mama ştie că nu există remediu împotriva dragostei şi că fata are nevoie mai mult decât de sfaturi, de cineva care să o asculte şi să o lase să se descarce de povara unui sentiment copleşitor. Iubirea este înţeleasă prin mentalitatea tradiţională românească: manifestările adolescentine sunt similare simptomelor unei boli misterioase, fără o cauză concretă – durere imposibil de localizat, bătăi ale pieptului, stări febrile ce alternează cu spasme de frig, agitaţie interioară, tremur, plâns aparent lipsit de motivaţie etc. Inexplicabilă la nivelul spiritului, unde este resimţită ca o devastare interioară, dragostea este radiografiată până la cel mai mic detaliu ca manifestare senzorială: *pieptul mi se bate, inima-mi zvâcneşte, tremur de nesaţiu, ochii-mi văpăiază* etc. Primele strofe au o structură oximoronică, procedeu foarte utilizat în lirica romantică. Această figură de stil traduce contradicţiile din sufletul adolescentin, confruntat cu un sentiment nou, imposibil de transpus în termeni raţionali: *Un foc s-aprinde-n mine, răcori mă iau la spate.*

La nivel sintactic, această primă secvenţă se caracterizează printr-o înşiruire de exclamaţii retorice, care consemnează surprinderea în faţa sentimentului de iubire, urmată de o succesiune de interogaţii prin care se solicită un răspuns concret pentru o stare de spirit greu de definit. Palierul morfologic este dominat de verbe la modul imperativ (*vezi, pune*), repetiţia substantivului *mamă* în cazul vocativ şi interjecţii (*ah, uite, ia*). Prima secvenţă a monologului liric este dominată de verbe la indicativ prezent (*se bate, ard, tremur* etc.), care inventariază semnele clare ale unei maladii misterioase, în timp ce a doua secvenţă lasă locul verbelor la condiţional-optativ (*o şti, o fi*) care arată incertitudinea în stabilirea unei posibile cauze a dezechilibrului fetei. Apar şi verbe la conjunctiv (*să se roage*) şi imperativ (*du-te, mergi, aleargă*) prin care se solicită luarea unor măsuri urgente care să pună capăt chinului crescând. Pentru prima dată este menţionat Zburătorul ca posibilă cauză a suferinţelor îndurate, fără a exista însă o certitudine în acest sens. Din moment ce cunoaşterea raţională nu poate furniza un antidot pentru stările de agitaţie ale Floricăi, aceasta apelează la practicile magice, convinsă că numai vrăjile şi descântecele pot remedia această situaţie inexplicabilă: *Mătuşele cu bobii fac multe şi desfac; / Şi vrăjitorul ăla şi apele încheagă; / Aleargă la ei, mamă, că doar mi-or da de leac.* Finalul acestei prime părţi capătă un caracter narativ ce anunţă finalul monologului liric; eul liric devine din simbolul adolescentei îndrăgostite un personaj: Florica.

A doua secvenţă poetică se constituie într-un pastel al înserării. Autorul utilizează această secvenţă ca moment intermediar între existenţa diurnă şi cea nocturnă, între timpul real şi cel mitic. Decorul este populat de elemente ale satului tradiţional: cumpăna puţului, jgheabul, bătătura, cirezile de vite venind de la păscut etc. Întreaga atmosferă emană vitalitate, optimism, sugerând bucuria unei zile încheiate cu succes. Ultimele patru strofe construiesc atmosfera nocturnă, specific romantică, ce va înlesni apariţia Zburătorului, anticipată de căderea unei stele. Este introdus motivul visului, de asemenea din recuzita romantică, tărâm fabulos în cadrul căruia Florica îl va întâlni pe Zburător, la fel cum fata de împărat îl va întâlni pe Luceafăr în poemul eminescian. Versul *Încântec sau descântec pe lume s-a lăsat* sugerează

ieșirea din real și pătrunderea în fabulos prin intermediul practicilor magice. De altfel, Zburătorul vine la fetele care îl doresc fără a-l cunoaște, care simt nevoia să iubească, adesea fără o țintă precisă. Acest fenomen al vârstei adolescentine surprinde nașterea și conștientizarea propriei feminități, generând nevoia de a iubi și de a fi iubită.

A treia secvență poetică reia credințele și superstițiile despre stelele căzătoare care pot prevesti moartea unui om sau apariția Zburătorului. Această ultimă parte dezvoltă mitul Zburătorului și conturează portretul acestei ființe fabuloase, așa cum este reprezentată în imaginarul folcloric românesc. Zburătorul este receptat ca o ființă malefică, fiind denumit prin termeni negativi: *împielițatu, spurcatu, balaur de lumină, bată-l crucea* etc. În descrierea sa predomină termeni din câmpul semantic al focului: balaur de lumină, coada-nflăcărată, Bălai, cu părul de-aur, pietri nestimate lucea pe el ca foc, Zburătorul fiind deopotrivă apariție infernală (*Închină-te, surato!*) și un model al iubirii ideale (*june cu dragoste curată*).

Poezia se încheie printr-o reflecție morală ce îndeamnă la echilibru: dragostea ca patimă, ca dezmărginire a ființei e considerată nefirească, pentru că nu poate fi controlată în niciun fel, rațional sau magic. (*Și ce-i mai faci pe urmă? Că nici descântătură, / Nici rugi nu te mai scapă. Ferească Dumnezeu!*)

Rolul *Daciei literare* a fost fundamental în momentul apariției sale, deoarece a oferit o cale simbolică de unificare a limbii și a literaturii noastre. Impactul său a fost resimțit atât la nivel politic, cât și cultural, prin intermediul unui program riguros, ce va deveni model, mai târziu, pentru junimiști.

TESTUL 28

Subiectul I

(50 de puncte)

A.

1. Sensul din text al secvenței *au prins contur* este *au apărut/s-au materializat*. **6 puncte**

2. Trei localități în care și-a urmat studiile Andrei Pleșu sunt: Sinaia, Pârscov și București. **6 puncte**

3. Doi factori care au favorizat lectura pentru Andrei Pleșu sunt mediul cultural în care s-a născut scriitorul și lipsa gadgeturilor: *din clasa a treia primară, am devenit elev la Liceul Spiru Haret. […] Un bun „demaraj" pentru lectură… Să nu uităm că nu existau televiziune, computer, smartphone și că singura destindere atrăgătoare și la îndemână era cartea.* **6 puncte**

4. Motivul pentru care haretiștii se întâlnesc anual este acela că se bucură să păstreze o relație cordială creată grație mediului liceal plăcut în care au învățat. **6 puncte**

5. O trăsătură a lui Andrei Pleșu este deschiderea către cunoaștere, curiozitatea intelectuală, ce se manifestă prin bucuria lecturii și explorarea oricăror surse de cultură. Mediul în care crește are un rol formator, iar oamenii pe care-i întâlnește îi oferă multiple oportunități în acest sens *savoarea studiilor liceale (fără concesii la modă) a făcut ca „haretiștii" generațiilor mai vechi să rămână în contact decenii întregi, indiferent de răspândirea lor pe planetă.* **6 puncte**

B. **20 de puncte**

Educația constituie un complex de factori, ce contribuie la evoluția personală și profesională a unui individ. În opinia mea, un mediu de educație plăcut este favorabil și poate crea legături îmbogățitoare pentru tot restul vieții pentru fiecare dintre cei implicați.

În primul rând, un mediu deschis creează emulație, bazată pe admirație și creștere intelectuală, dar și emoțională și spirituală. Astfel, întregul proces este unul bazat pe dezvoltare personală, care are un impact de lungă durată. Tinerii creează legături frumoase și fac schimb de experiență, de-a lungul vieții, prelungind actul educației, în diverse ipostaze și contexte culturale. De exemplu, mediul haretian descris de Andrei Pleșu este unul favorabil unor astfel de întâlniri frumoase: *E un benefic efect colateral al unei educații integrale, născătoare de comuniune durabilă.*

În al doilea rând, mediul educațional plăcut favorizează procesul de învățare nonformal, ce aduce numeroase satisfacții și contribuie la formarea personalității. Activitățile din afara școlii au, în acest sens, un rol foarte important, întrucât dezvoltă și favorizează descoperirea unor noi abilități și aptitudini. De exemplu, școlile de vară desfășurate în contexte frumoase sunt, de asemenea, o sursă de bucurie a întâlnirilor fructuoase dintre elevi și a legării de prietenii îmbogățitoare.

În concluzie, crearea unui mediu plăcut de educație este benefic atât pentru formatorii din acest proces, cât și pentru formabili, iar efectele pe termen lung își spun cuvântul și pentru generațiile următoare.

Subiectul al II-lea

10 puncte

Perspectiva narativă este punctul de vedere din care se construiește o lume ficțională specifică textului narativ. Fragmentul extras din *Fals tratat de manipulare* de Ana Blandiana relatează subiectiv, implicat, expunând gândurile, frământările sufletești ale unui narator implicat ca personaj feminin. Aceasta relatează la persoana I, *privesc*, *am plecat* etc. Efectul perspectivei narative subiective este de autenticitate, monologul interior transmițând tensiunea tinerei care se pregătește de o nouă etapă din viața ei, înscrierea la facultate (*nu mai țin minte ce fel de acte erau necesare*), marcată afectiv de contextul istorico-politic în care se afla.

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Particularități de construcție a unui personaj dintr-un basm cult studiat
(*Povestea lui Harap-Alb* de Ion Creangă – Harap-Alb)

Perioada marilor clasici, căreia îi aparține Ion Creangă, alături de Eminescu, Caragiale și Slavici, este una foarte importantă în evoluția literaturii române, prin modelele literare propuse. În proza acestor scriitori se remarcă varietatea atât la nivel tematic (banul, dezumanizarea individului, satirizarea unor moravuri etc.), cât și la nivelul orientării estetice (romantismul, clasicismul, realismul, naturalismul) și al particularităților stilistice.

Una dintre direcțiile narative îndrăgite este fabulosul, ce apare în forme diferite la Slavici (Zâna Zorilor, Doi feți cu stea în frunte), Eminescu (Făt-Frumos din lacrimă), Creangă (Povestea lui Harap-Alb).

Povestea lui Harap-Alb, publicată prima oară în revista *Convorbiri literare*, în 1877, este o operă epică în proză, de dimensiuni medii, în care realul se împletește cu fabulosul, este înfățișată confruntarea dintre bine și rău, categorii reprezentate de personaje simbolice și care se încheie întotdeauna cu victoria binelui. Are rol didactic și moralizator.

Tema textului este specifică basmului: lupta dintre bine și rău, deznodământul surprinzând triumful binelui. Fiind o creație cultă, scriitorul introduce și tema maturizării eroului, textul dobândind, astfel, aspectul unui bildungsroman.

Timpul și spațiul au, ca în orice basm, un caracter vag, nedeterminat, întâmplările fiind plasate într-un illo tempore (odată, într-o țară).

Narațiunea la persoana a III-a este realizată de un **narator** omniscient, dar nu și obiectiv, deoarece intervine adesea prin comentarii și reflecții (*Ce-mi pasă mie?*). El adoptă o atitudine ludică: poziția unui narator auctorial la început sau a unui narator invitat la ospăț, în final: *un păcat de povestariu fără bani în buzunariu.*

Privind textul din perspectiva tematicii abordate, cea a luptei dintre bine și rău, conflictul exterior, dintre fiul cel mic al craiului și Spân, ocupă un loc privilegiat. Acestuia i se adaugă și un conflict interior, generat de lupta între diversele ipostaze ale protagonistului: cea de neinițiat, la început, de novice, pe parcurs și de inițiat, în final.

Personajele basmului sunt purtătoare ale unor valori simbolice, binele (eroul, craiul) și răul (Spânul, Împăratul Roș), în diferitele lor ipostaze. Fiind un text cult, autorul ambiguizează caracterul unor personaje, acestea transformându-se pe parcursul textului sau dobândind alte valențe. De exemplu, fata Împăratului Roș trece de partea binelui după ce se îndrăgostește de Harap-Alb, iar personajele negative au și un rol pozitiv, ele contribuind la evoluția interioară a protagonistului. În călătoria sa, eroul este sprijinit de ajutoare (ființe cu însușiri supranaturale, ca Sfânta Duminică, animale fabuloase, cum este calul) și donatori care îi oferă obiecte miraculoase (aripile crăieselor, apa vie, apa moartă), și se confruntă cu personajul antagonist, Spânul. **Mijloacele de caracterizare** utilizate în construcția personajelor sunt cele specifice textelor epice: **caracterizarea directă** (realizată de narator sau de celelalte personaje) și **cea indirectă** (ce reiese din gesturi, fapte, atitudini, relația cu celelalte personaje).

Protagonistul textului este **Harap-Alb**, un erou atipic de basm, deoarece nu are puteri supranaturale și nici însușiri excepționale, dar dobândește, prin trecerea probelor, o serie de calități (mila, generozitatea, prietenia etc.). Tipologic, este un personaj realist, și nu fabulos, reprezentând îmbinarea a două modele: antieroul și eroul canonic. Conștiința de sine a eroului se cristalizează în probe cu funcție inițiatică în planul omenescului: experiența practică – câștigarea hranei, experiența cognitivă – pielea cerbului, experiența afectivă – câștigarea prieteniei și a dragostei. De aceea, este un personaj rotund, nu plat (cu calități, dar și defecte). **Din punct de vedere psihologic**, acesta trece prin stări conflictuale, dar alege calea cea mai bună pentru stadiul în care se află (acceptă tovărășia Spânului când se rătăcește). **Moral**, este un reprezentant al binelui, în ciuda defectelor sale (nu face distincția între aparență și esență atunci când își alege calul, respingându-l pe cel slab).

Apare în mai multe ipostaze de-a lungul basmului. La început este neinițiat, naiv și nu știe să distingă aparența de esență. Se deosebește de frații săi prin generozitate, calitate răsplătită de Sfânta Duminică. Deși are calitățile unui lider, acestea nu sunt evidențiate de la început, ci și le descoperă pe parcursul drumului, prin intermediul probelor la care este supus.

Numele său conține un oximoron, Harap-Alb desemnând un rob de origine nobilă, dar și condiția de învățăcel supus transformării. Cele trei ipostaze ale sale corespund, în plan compozițional, celor trei etape ale drumului inițiatic: la început – fiul craiului (mezinul naiv), pe parcursul textului – Harap-Alb (învățăcelul), iar la sfârșit – împăratul (inițiatul).

Naratorul îl caracterizează **în mod direct**, evidențiind naivitatea sa prin formulări precum *boboc în felul său la trebi de aieste*.

Probele la care este supus la curtea Împăratului Verde (aducerea sălățiilor din Grădina Ursului, a pieii acoperite cu nestemate a cerbului și a fetei Împăratului Roș pentru căsătoria Spânului) scot la iveală, în mod indirect, trăsături precum: inteligența, stăpânirea de sine, ascultarea și priceperea, dar mai ales bunătatea sa, fără de care nimeni nu l-ar ajuta, după cum reiese din caracterizarea directă pe care i-o face Sfânta Duminică: *nu eu, ci puterea milosteniei și inima ta cea bună te ajută, Harap-Alb*. Dacă în primele două probe cere ajutorul Sfintei Duminici, care îl sfătuiește

și-i dă obiecte magice, a treia probă presupune o altă etapă a inițierii, în care eroul intră trecând peste un pod, la fel ca la începutul călătoriei sale. Această etapă este mai complexă și necesită mai multe ajutoare: Gerilă, Flămânzilă, Setilă, Ochilă și Păsări-Lăți-Lungilă, crăiasa furnicilor și a albinelor.

Un moment semnificativ în construcția personajului îl constituie probele impuse de Împăratul Roș: camera de aramă, ospățul foarte bogat, alegerea macului de nisip, straja nocturnă la odaia fetei, ghicitul fetei. Aceasta, o farmazoană cumplită, impune o ultimă încercare: turturica ei și calul lui Harap-Alb trebuie să aducă trei smicele de măr dulce și apă vie și apă moartă de unde se bat munții în capete. Proba este câștigată de cal, iar fata îl însoțește pe Harap-Alb la curtea Împăratului Verde. Drumul este cea mai dificilă probă, pentru că eroul se îndrăgostește de fată. Dar, credincios jurământului făcut Spânului, nu-și dezvăluie adevărata identitate.

Finalul basmului constituie altă secvență semnificativă în evoluția eroului. Fiica Împăratului Roș îl demască pe Spân, care îi taie capul lui Harap-Alb, acuzându-l că i-a divulgat secretul. Astfel, îl dezleagă de jurământ, inițierea fiind încheiată. Înviat de fată, eroul reintră în posesia paloșului și primește recompensa: pe fata Împăratului Roș și împărăția. Nunta și schimbarea statutului social confirmă maturizarea eroului. Deznodământul constă în restabilirea echilibrului și răsplata protagonistului.

Personajul se caracterizează **indirect** și prin limbaj, felul său de a vorbi umanizându-l și punându-l în legătură cu un anumit spațiu, în ciuda impreciziei indicilor spațiali. Folosește termeni și expresii populare, regionalisme fonetice sau lexicale, proverbe și zicători. Jovialitatea, verva autorului se reflectă în mijloacele lingvistice de realizare a umorului.

Trecerea personajului prin încercări dificile, dar și experiența condiției umilitoare de sclav care ajunge în slujba unui stăpân sever conturează sensul educativ al basmului. Scriitorul promovează, prin intermediul acestora, valori umane fundamentale, precum înțelepciunea, bunătatea, inteligența, prietenia, altruismul, calități demonstrate de erou pe tot parcursul basmului.

TESTUL 29

Subiectul I **(50 de puncte)**

A.

1. Sensul cuvântului *eterogene* este *lipsite de unitate*. **6 puncte**

2. O temă a prozei scriitorului Cătălin Dorian Florescu, așa cum transpare din interviu, este migrația oamenilor. **6 puncte**

3. Identitatea operei lui Cătălin Dorian Florescu constă în tema emigrării: *interesul pentru personaje în tranzit, în căutarea unei lumi, pe care să o poată numi a lor. Sau care au naufragiat în propria viață, așa cum li s-a întâmplat tuturor protagoniștilor din aceste povestiri: emigranți și autohtoni.* **6 puncte**

4. Romanul este mai important pentru autor, întrucât simte potențialul acestuia de a deveni o scriere puternică. **6 puncte**

5. Autorul își alege intuitiv subiectele, în funcție de ceea ce îl impresionează, sau, cu propriile cuvinte, dintr-un impuls, *care constă nu numai în povestea în sine, dar și în potențialul ei de a deveni ceva puternic, dramatic și în același timp poetic.* **6 puncte**

B. **20 de puncte**

Cărțile de ficțiune sunt considerate o plăsmuire a imaginației scriitorului, recompunerea unei realități cu scopul de a sensibiliza cititorul. Bineînțeles, lumea ficțională este diferită de lumea reală, numai că este foarte probabil ca evenimente din viața reală a scriitorilor să influențeze poveștile lor.

În primul rând, este cunoscut faptul că marii scriitori au trecut prin experiențe revelatoare care să le deschidă noi orizonturi ale creativității. De pildă, în opera lui Arghezi s-a conturat un capitol aparte, acela al „florilor de mucigai”, ca urmare a perioadei sale de detenție. Tot el este cel care, mai târziu, va folosi numele copiilor săi, Baruțu și Mitzura, pentru personajele din *Cartea cu Jucării*. La fel, Cătălin Dorian Florescu mărturisește, în cadrul interviului, că a scris sub influența *copilăriei în comunism, a despărțirii de prieteni*.

În al doilea rând, este foarte puțin probabil ca un scriitor să se distanțeze complet de realitatea în care trăiește, când tocmai aceasta poate fi sursa de inspirație cea mai importantă. Se poate ca unii scriitori să preia momente cu impact în viața lor sau a celor apropiați și să le plaseze în cu totul alt context, ele avându-și totuși izvorul în realitate. De exemplu, Liviu Rebreanu a folosit nefericitul moment al morții fratelui său, executat prin spânzurare, ca punct de pornire pentru unul dintre cele mai importante romane ale sale: *Pădurea Spânzuraților*.

În concluzie, experiențele de viață ale scriitorilor se regăsesc transpuse în operele lor, chiar dacă îmbracă alte forme și se împletesc cu elemente strict fictive. În orice caz, o operă cu caracter ficțional rămâne la stadiul de poveste, scriitorul fiind cel care decide dacă ne dezvăluie sau nu rădăcinile intențiilor sale.

(10 puncte)

Subiectul al II-lea

Fragmentul are un caracter epic, fiindcă relatează o acțiune pusă pe seama unui personaj-narator, într-un cadru spațio-temporal precizat. Modul principal de expunere este narațiunea, astfel încât firul epic urmărește evoluția personajului într-un peisaj marin, cu toponime recognoscibile: Constanța, Cavarna. Faptele sunt surprinse în notații simple: *Mi-am pierdut o dimineață întreagă ca să culeg scoici*, *O dată a sosit o corabie mai mare*. De asemenea, este prezentă descrierea, care completează tabloul, iar naratorul este subiectiv, așa cum reiese din utilizarea la persoana I a verbelor narării.

(30 de puncte)

Subiectul al III-lea

Varianta 1

Relația dintre două personaje în *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război* de Camil Petrescu (Ștefan și Ela)

Perioada interbelică este esențială în evoluția romanului românesc, atât prin lărgirea ariei tematice, prin surprinderea particularităților unor medii sociale variate, cât și prin diversificarea formulelor narative. Astfel, romanul de inspirație rurală își găsește adepți în Rebreanu (realismul dur, obiectiv) și în Sadoveanu (realismul mitic), iar cel citadin este ilustrat magistral de G. Călinescu (realismul balzacian), Camil Petrescu și Hortensia Papadat-Bengescu (proza de analiză psihologică).

Camil Petrescu **renunță la tematica tradițională** și optează pentru narațiunea subiectivă, care, lăsând în plan secund fundalul social, aduce în prim-plan interioritatea, stările lăuntrice, gândurile și îndoielile, tot materialul imaginației și al rațiunii. Acest demers al romancierului este în concordanță cu mutațiile petrecute la începutul secolului al XX-lea în filosofia europeană și, de fapt, cu noul mod al omului de a-și reprezenta lumea, de a se situa în univers și de a se poziționa față de sine însuși. În eseul *Noua structură și opera lui Marcel Proust*, Camil Petrescu își exprimă aderența la filosofia modernă și la romanul proustian.

Din punct de vedere **tipologic**, romanul *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război* este **psihologic** prin temă, prin **conflictul interior**, prin conștiința problematizantă a eroului și prin utilizarea unor tehnici ale analizei psihologice. Din perspectiva artei narative și a modalităților de expresie, este un roman **modern de tip proustian**, care impune un nou univers epic, un nou tip de personaj, o conștiință lucidă, analitică, intelectualul, inadaptatul superior. Scris la **persoana întâi**, romanul este, deci, o **narațiune actorială**, o lungă confesiune a eroului principal. **Tematica** exprimă condiția intelectualului la începutul secolului al XX-lea, dar și iubirea și războiul ca experiențe fundamentale ale individului, care îl determină să își reconsidere viziunea asupra lumii și poziția față de semenii săi. Romanul cuprinde **două părți** (*Cartea întâi* – povestea de iubire dintre Ștefan Gheorghidiu și Ela și *Cartea a doua* – experiența războiului), structurate în șase, respectiv șapte capitole. Cele două părți ale romanului sunt unificate de aceeași perspectivă, unică, a conștiinței **naratorului subiectiv**, Ștefan Gheorghidiu, impresia fiind cea de autenticitate. **Personajele** sunt construite în funcție de particularitățile impuse de romanul psihologic: deplasarea interesului spre conflictul și portretul interior, relevate prin analiză și introspecție; utilizarea tehnicilor moderne de analiză psihologică (monologul interior, fluxul conștiinței, memoria afectivă), înlocuirea portretului fizic detaliat cu detalii fizice semnificative în trăirile personajelor.

Cuplul Ștefan-Ela apare în prima parte a romanului, mai ales în capitolele II-VI. Factorul declanșator al rememorării îl constituie, în același prim capitol, o discuție la cantina ofițerilor despre dragoste și adulter, în care opinia conformistă (*Domnule, nevasta trebuie să fie nevastă și casa, casă.*) a căpitanului Dimiu și cea de apărător al dragostei (*Dragostea-i frumoasă tocmai pentru că nu poate cunoaște nicio silnicie.*) a căpitanului Corabu sfârșesc prin a-i trezi lui Gheorghidiu vechi îndoieli și suferințe din dragoste. Discursul narativ devine din acel moment retrospectiv, naratorul rememorând toate etapele relației cu Ela: tatonarea, curtarea, formarea cuplului, căsătoria, viața fericită în condiții modeste, momentele de declin, despărțirea.

Spirit neliniștit, introvertit și polemic, de o luciditate extremă (*câtă luciditate, atâta dramă*), Gheorghidiu este un însetat de absolut, asemeni celorlalte personaje ale scriitorului. Dar el caută absolutul în dragoste și de aici pornește marea lui dramă: aplică absolutul unei ființe efemere. Drama lui se consumă în două direcții: una a iubirii înșelate, a nevoii de certitudini: *Nu, n-am fost nicio secundă gelos, deși am suferit atât din cauza iubirii.* A doua direcție este cea a alienării, a imposibilității de integrare într-o societate inferioară necircumscrisă idealului pe care și l-a asumat.

De aici și incompatibilitatea cu Ela. Ștefan este **preocupat exclusiv de probleme de conștiință** (*în afară de conștiință, totul e bestialitate*). De aceea, el încearcă să se apropie cât mai mult sufletește de Ela, dorind să comunice perfect cu soția sa. Dar Ela se definește din ce în ce mai mult în conștiința eroului ca o femeie mondenă, superficială, cochetă, materialistă și prea departe de frământările interioare ale soțului ei.

Considerând iubirea o emanație a spiritului, Ștefan nu poate să comunice cu Ela, ancorată în cotidian, senzorial și petreceri mondene. După primirea moștenirii de la unchiul Tache, Ela se schimbă radical sau cel puțin așa i se pare lui Ștefan. Descoperă o nouă Elă, altfel decât o știa el și decât ar fi vrut-o. Cu timpul, eroul începe să conștientizeze cu durere nepotrivirea flagrantă de caracter dintre el și soția sa.

O scenă semnificativă pentru relevarea diferențelor dintre cei doi este disputa în jurul moștenirii unchiului Tache. Atitudinea soției sale, care se implică cu îndârjire în discuțiile despre bani, îl surprinde în mod dureros, pentru că, așa cum mărturisește referitor la Ela: *Aș fi vrut-o mereu feminină, deasupra discuțiilor acestea vulgare, plăpândă și având nevoie să fie protejată, nu să intervină atât de energic interesată.* Dezgustat de atitudinea familiei (mama și surorile sale îl dau în judecată), Ștefan cedează o parte din avere, dar se simte tot mai izolat de lumea meschină și egoistă în mijlocul căreia trăiește, mai ales că își dă seama că nici femeia iubită nu îl înțelege. După primirea moștenirii, Ela devine un alt om. Cu timpul, eroul începe să conștientizeze cu durere incompatibilitatea dintre el și soția sa.

Excursia de la Odobești reprezintă o **altă scenă semnificativă** pentru relația celor doi. Ela pare că acordă o atenție exagerată unui domn G, concretizată în mici incidente, gesturi fără importanță, schimb de priviri, ce se amplifică în conștiința protagonistului. Personajul suferă pentru că are impresia că este înșelat, ceea ce generează o primă ruptură a cuplului, urmată de o serie de certuri și împăcări.

Finalul romanului reprezintă sfârșitul dramei personale. După oroarea războiului, tot ce era legat de iubirea pentru Ela i se pare o banalitate. Despărțirea îi survine în minte ca singura soluție posibilă, punând între el și soția sa o întreagă lume revelată de chinurile trăite pe front. Ruptura este acum definitivă: *I-am scris că îi las absolut tot ce e în casă, de la obiecte de preț la cărți... de la lucruri personale la amintiri. Adică tot trecutul.*

Portretele celor două personaje sunt realizate mai ales prin **caracterizare indirectă**, din fapte, gânduri, limbaj, gesturi, atitudini și relațiile cu celelalte personaje. La aceasta se adaugă autocaracterizarea, dar și procedee specifice romanului psihologic modern: autoanaliza lucidă, introspecția, monologul interior, memoria involuntară, fluxul conștiinței. Ștefan Gheorghidiu, alături de celelalte personaje create de Camil Petrescu (în romane și în dramaturgie), ilustrează tipologia intelectualului însetat de absolut. Inadaptat superior, lucid și hipersensibil, el încearcă să recompună lumea în funcție de aspirația sa către absolut și are orgoliul de a refuza o realitate care nu i se potrivește, are tăria de a nu accepta compromisul.

Ștefan Gheorghidiu întruchipează intelectualul care se definește prin trăirea autentică a experienței cunoașterii și prin dramatismul interogațiilor lăuntrice. În schimb, Ela este femeia frumoasă, populară, cochetă, dar cu aspirațiile unei tinere obișnuite din acea perioadă. Cei doi reprezintă, deci, două destine incompatibile, pe care iubirea le unește pentru un timp, dar pe care le desparte viziunea diferită asupra existenței.

Varianta 2
Relația dintre două personaje în *Maitreyi* de Mircea Eliade (Allan și Maitreyi)

Romanul experienței a fost cultivat în perioada dintre cele două Războaie Mondiale, de câțiva romancieri preocupați de marile probleme existențiale ale ființei umane: problema identității (cine sunt eu?), problema autenticității (ce trebuie să fac pentru a fi cu adevărat eu însumi?) și cea a libertății, legată de aspirația spre o libertate absolută. În acest tip de roman, experiența iubirii nu mai implică afectivitatea, ci voința; iubirea devine o formă a afirmării de sine, o formă de vanitate. Se întrebuințează tehnici narative specifice: discursul fragmentarist (narațiunea segmentată în secvențe între care nu există o continuitate evidentă), jurnalul, memorialul, inserările, flashbackurile, iar evenimentele sunt, aproape întotdeauna, filtrate prin conștiința unui personaj-narator. Pe urmele scriitorului francez André Gide, Mircea Eliade realizează la noi romane ale experienței, printre care *Maitreyi*, apărut în 1933.

Acțiunea romanului pornește de la un episod autobiografic: între 1928 și 1931, Eliade se găsește în India, unde studiază cu profesorul Surendranath Dasgupta învățăturile indiene tradiționale și trăiește cu fiica acestuia, Maitreyi, o poveste de dragoste (care va fi prezentată și din punctul de vedere al eroinei, în romanul acesteia, *Dragostea nu moare*, semnat Maitreyi Devi). Acest episod este transfigurat însă în paginile romanului lui Eliade, iar datele personale ale eroului principal, Allan, diferă total de cele ale lui Eliade. Allan e un tânăr englez obișnuit, de formație pozitivistă, pasionat de matematică. El se familiarizează treptat cu gândirea și mentalitatea indiană în casa inginerului Sen, fără a ajunge să le înțeleagă vreodată în profunzime. De altfel, Allan nu se remarcă prin calități deosebite, e mai degrabă dominat de evenimente, dar are o tendință spre autoanaliză. În paginile de jurnal sau în amintirile sale

despre Maitreyi, Allan e sincer cu sine însuși, își trece în revistă cu luciditate slăbiciunile, nu încearcă să se idealizeze. Ca și în alte romane ale sale, Eliade e preocupat aici, așadar, de problema **autenticității**, pe care încearcă să o abordeze recurgând la procedee narative ce țin de romanul experienței.

Tematica se înscrie, deci, în tendințele romanului experienței, înfățișând iubirea ca experiență puternică, devastatoare, asociată cu autoanaliza, interogația despre sine și cu experiența cunoașterii unei alte lumi, a unei alte civilizații. Iubirea pe care Allan o nutrește pentru tânăra bengaleză ascunde pasiune, vanitate, curiozitate, dorință de cunoaștere și fascinație, dar păstrează luciditatea și perspectiva rațională specifică europeanului.

Compozițional, cartea este scrisă la persoana I, sub forma unui memorial în care sunt inserate și pagini din jurnalul lui Allan (care sunt în realitate – așa cum autorul însuși mărturisește – însemnările jurnaliere ale lui Eliade din timpul episodului cu Maitreyi). Jurnalul creează un puternic efect de **autenticitate**, iar comentariile ulterioare ale personajului-narator sporesc semnificațiile unei proze a experienței. La Eliade, alternarea paginii de jurnal cu cea de memorial configurează două timpuri ale narațiunii: prezentul imediat (jurnalul) și trecutul (amintirile despre Maitreyi), realizându-se, astfel, un interesant joc al perspectivelor temporale. El pune în evidență transformarea lăuntrică a lui Allan. Acesta, în timpul episodului cu Maitreyi, trece printr-un proces de „indianizare", care îl face mai receptiv la aspectele mistice ale erosului, urmat însă de o recădere în profan sugerată de comentariile sale pe marginea propriului jurnal. Evenimentele sunt filtrate prin conștiința personajului principal, care le privește și le interpretează potrivit propriei mentalități.

Deși **statutul social** al protagoniștilor este comparabil, ambii fiind tineri cu educație superioară, ocupând eșalonul de sus al societăților din care face fiecare parte, din punct de vedere psihologic și al mentalității, al viziunii despre lume și viață, aceștia sunt **complet diferiți**. Inginerul european este rațional, analitic, dornic de aventură, ușor disprețuitor față de tot ce iese din sfera culturii omului alb; el caută să înțeleagă obiceiurile și ritualurile din casa lui Narendra Sen, mânat mai mult de o curiozitate culturală și de fascinație. Maitreyi, tânără precoce din casta superioară, cu talent de scriitoare, iubește cu patimă, trăiește extatic, se revoltă împotriva regulilor și riscă totul pentru tânărul european.

O scenă semnificativă pentru evoluția cuplului este prima întâlnire dintre Allan și Maitreyi, pe care tânărul și-o amintește; dezvăluie portretul direct al fetei și surprinde atitudinea complexă a tânărului, scindat între prejudecățile europeanului și fascinația pentru tânăra bengaleză: *Îmi aminteam foarte vag că, văzând-o o dată în mașină, așteptând în fața lui Oxford Book Stationary – în timp ce eu și tatăl ei, inginerul, alegeam cărți pentru vacanțele de Crăciun – am avut o ciudată tresărire urmată de un foarte surprinzător dispreț. Mi se părea urâtă – cu ochii ei prea mari și prea negri, cu buzele cărnoase și răsfrânte, cu sânii puternici, de fecioară bengaleză crescută prea plin, ca un fruct trecut în copt. Când i-am fost prezentat și și-a adus palmele la frunte, să mă salute, i-am văzut deodată brațul întreg gol și m-a lovit culoarea pielii: mată, brună, de un brun nemaiîntâlnit până atunci, s-ar fi spus de lut și de ceară. Pe atunci locuiam încă în Wellesley Street, la Ripon Mansion, și vecinul meu de cameră era Harold Carr, impiegat la Army and Navy Stores [...]. Acestui Harold încercai să-i descriu – mai mult pentru lămurirea mea decât a lui – brațul gol al Maitreyiei și straniul acela galben întunecat atât de tulburător, atât de puțin feminin, de pacă ar fi fost mai mult al unei zeițe sau al unei cadre decât al unei indiene.* Nevoia de „lămurire" interioară străbate de altfel întreg romanul, fiindcă protagonistul, lucid, analitic, dornic de cunoaștere, trăiește o dublă experiență: a unei pasiuni puternice pentru fata misterioasă și a unei culturi exotice, complet diferite de cea în care crescuse. India și Maitreyi îl intrigă și îl atrag irepresibil, iar el scrie în jurnal și caută să înțeleagă propriile trăiri și reacțiile fetei iubite.

Alte secvențe semnificative sunt logodna mistică, legământul făcut de fată în fața naturii, prin care se dăruiește bărbatului iubit; deznodământul dramatic, prin care sunt nevoiți să se despartă. El este nevoit să părăsească locuința lui Narendra Sen, iar ea se dăruiește unui vânzător de flori pentru a fi izgonită de acasă și pentru a putea să-l urmeze pe Allan. Ambele dezvăluie **forța sentimentului și dramatismul relației de iubire**, precum și puterea sacrificiului feminin. În egală măsură, aventura ulterioară a bărbatului cu o femeie aparținând culturii europene dovedește egoismul tipic personajului masculin din romanul experienței. Pentru Allan, noua și pasagera relație înseamnă o încercare de a se *vindeca de metafizica iubirii prin fizica ei*. Momentul marchează ieșirea din fascinația pentru Maitreyi și pentru India.

Relația dintre cei doi constituie o poveste misterioasă, tristă și complicată, în care se amestecă pasiunea profundă, vanitatea și fascinația culturală.

TESTUL 30

Subiectul I **(50 de puncte)**

A.

1. Secvența urmând *unui imbold firesc al său* are sensul *a-și asculta vocea interioară*, în acord cu dorințele sale autentice. **6 puncte**

2. Numele satului natal al lui George Enescu este Livenit. **6 puncte**

3. Maestrul Caudella își dă seama că a întâlnit un talent foarte mare în copilul Enescu și îi deschide perspectiva unui destin artistic fabulos, așa cum reiese din secvența *Frumos gest al maestrului Caudella, care își dă seama că are în fața lui un copil genial.* **6 puncte**

4. Motivul pentru care copilul Enescu ezita să învețe notele muzicale este acela că i se păreau *negre, urâte și seci*, în contradicție cu darul său creativ, autentic. **6 puncte**

5. George Enescu este un copil foarte talentat, care reușește să impresionze prin asumarea unei viziuni personale asupra propriului talent, încă de la o vârstă foarte fragedă. Astfel, el își ascultă vocea interioară atunci când performează artistic și acordă, la început, mai puțină importanță aspectelor tehnice. Cu toate acestea, asimilează notele muzicale și găsește o cale proprie pentru a îmbina talentul și rigurozitatea, un episod sugestiv fiind cel în care desenează floricele în jurul petelor de cerneală căzute pe hârtie. **6 puncte**

B. **20 de puncte**

În procesul evoluției sale, omul trece prin mai multe etape, una dintre acestea în perioada copilăriei fiind reprezentată de relația maestru-discipol, care are un rol configurator pentru viitorul învățăcelului. În opinia mea, în această relație se produce o evoluție de ambele părți, deoarece fiecare învață să se raporteze în mod unic la celălalt, în funcție de fațeta personalității care se află în stare de latență.

În primul rând, la baza acestui tip de relație stau iubirea și respectul pentru domeniul cunoașterii ales, care se manifestă, în mod firesc, de ambele părți. Pe de o parte, învățăcelul acceptă exeriența sporită și nivelul de cunoștințe, în timp ce maestrul respectă talentul nativ și curiozitatea foarte vie a celui a învățăcelului. De exemplu, în textul citat, copilul Enescu îl respectă pe maestrul Caudella și ține cont, grație ajutorului tatălui, de sugestiile făcute de acesta de a învăța notele, iar acest pas contribuie la trecerea la nivelul următor, deschizându-i drumul către străinătate. Maestrul, la rândul său, este pus de copilul genial în ipostaza de a-și demonstra abilitățile muzicale (*— Ba, mata să cânți întâi, să vedem ce știi!*), acesta fiind un moment de evoluție interioară, deoarece depășește doza de orgoliu ce poate apărea în astfel de situații (*Din tot acest schimb de vorbe, maestrului nu i-a căzut nimic greu*).

În al doilea rând, acest tip de relație poate apărea și în alte contexte, generând aceleași sentimente de respect și afecțiune. În astfel de situații, vârsta nu este un element definitoriu, întrucât fiecare poartă în sine un soi de înțelepciune, care se dezvăluie în mod natural. Chiar și în relația părinte-copil, putem observa această formă de evoluție, fiecare dintre cei implicați având ceva de învățat. Un exemplu îl consituie relația dintre Vitoria Lipan și fiul ei Gheorghiță, care pornesc în căutarea lui Nechifor, fiecare dezvăluindu-și anumite trăsături pe parcursul călătoriei cu rol inițiatic. Dacă mama învață să comunice și să găsească soluții într-o lume a bărbaților, pe care o descoperă, treptat, fiul se maturizează și conștientizează că este nevoit să ia locul protector al tatălui său. Fiecare se respectă și învață unul de la celălalt.

În concluzie, în relația maestru-discipol se produce o evoluție de ambele părți, generatoare de recunoștință și respect reciproc.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Fragmentul selectat din opera literară *Sufleorul fricii* de Matei Vișniec este un text dramatic, destinat reprezentării scenice, care prezintă particularități specifice. Astfel, notațiile autorului, numite și indicații scenice, au rolul de a oferi informații utile regizorului și actorilor pentru montarea adecvată a spectacolului teatral.

În textul suport, acestea oferă precizări privind numele personajelor (DOMNUL BRUNO, BĂRBATUL TĂCUT), orientează jocul actorilor, fiind indici comportamentali (*BĂRBATUL TĂCUT privește în gol și nu se va atinge de paharul său cu bere.*) și gestuali (*În general, acest personaj privește în gol sau îl privește fix în ochi pe DOMNUL BRUNO*). În plus, ele oferă informații despre decor și atmosfera acțiunii dramatice (*chelnerul, consumatorii din planul secund, băiatul care vinde flori, grupul de mascați care se întoarce de la carnaval Decor: o terasă, mese, scaune*) și despre timpul acțiunii (*în amurg*).

Particularități ale unui text narativ de G. Călinescu (*Enigma Otiliei*) (30 de puncte)

Perioada interbelică este una de diversitate la toate nivelurile, fapt vizibil prin coexistența unor direcții românești diferite. Astfel, Rebreanu ilustrează în opera lui un realism dur, obiectiv, în timp ce Sadoveanu optează pentru un realism cu substrat mitic, iar G. Călinescu pentru influența balzaciană. Acesta din urmă respinge proustianismul, formulă literară adoptată de scriitori români precum Camil Petrescu sau Hortensia Papadat-Bengescu și optează pentru romanul realist balzacian, epic și obiectiv, de factură clasicistă, considerând că *tipul firesc de roman românesc este deocamdată acela obiectiv*.

Publicat în 1938, romanul *Enigma Otiliei* apare la sfârșitul perioadei interbelice, fiind ilustrativ pentru modul în care romancierul își trădează formația de critic literar, căci comentariul vieții înfățișate în roman trece înaintea vieții create. Tipologic, este un roman **realist** prin temă (reprezentarea verosimilă a burgheziei citadine), prin tehnica detaliului (fiecare amănunt este adus sub lupă și analizat), prin tipologia personajelor și perspectiva narativă obiectivă. Are și **elemente moderne**, ce țin de construcția personajului principal, (reflectarea poliedrică, comportamentismul), dar și de ambiguizarea celorlalte personaje. Este, de asemenea, un **roman citadin**, frescă a burgheziei bucureștene de la începutul secolului XX, ce surprinde efectele banului ca formă de pervertire morală a individului. După tipologia făcută de Nicolae Manolescu în *Arca lui Noe*, este un roman doric.

Balzacianismul romanului este evidențiat mai ales la **nivel tematic**: istoria unei moșteniri, căreia i se asociază lupta pentru înavuțire și relația de paternitate. Totuși, scriitorul se detașează de Balzac prin atitudinea comic-parodică și cultivarea grotescului. Este, așa cum afirmă Nicolae Manolescu, *o redescoperire polemică a balzacianismului* prin: teatralitatea discursului narativ, caricaturizarea unor personaje, situațiile absurde.

Titlul este un element paratextual, care oferă cititorului un orizont de așteptare. Inițial, acesta a fost *Părinții Otiliei*, reflectând ideea balzaciană a paternității, pentru că fiecare dintre personaje determină într-un fel soarta orfanei Otilia, ca niște părinți. Titlul final deplasează accentul de la un aspect tradițional la tehnica modernă a oglinzilor paralele, prin care este realizat personajul titular.

Opera este alcătuită din **douăzeci de capitole**, organizate pe mai multe planuri: unul al iubirii dintre Felix și Otilia, romanul fiind și unul de dragoste; intriga acestui plan este reprezentată de gelozia lui Felix cauzată de relația Otiliei cu Pascalopol, bărbatul bogat și matur; celălalt plan, desfășurat în jurul clanului Tulea, este impulsionat de competiția pentru moștenirea averii lui Costache.

Incipitul individualizează caracterul balzacian al romanului, fixează cadrul temporal (*într-o seară de la începutul lui iulie 1909*) și spațial (strada Antim și arhitectura casei lui moș Costache), prezintă principalele personaje, sugerează conflictul și trasează principalele planuri epice.

Finalul este închis prin rezolvarea conflictului. Simetria incipitului cu finalul se realizează prin descrierea străzii și a casei lui moș Costache, din perspectiva lui Felix, în momente diferite ale existenței sale (în adolescență și aproximativ zece ani mai târziu).

Conflictele romanului sunt numeroase și se manifestă în toate planurile narative. Conflictul principal se declanșează între familia lui Costache Giurgiuveanu (posesorul averii, care are o fiică vitregă, Otilia Mărculescu) și cea a surorii acestuia, Aglae. Din familia ei fac parte: cei trei copii, Olimpia, Aurica și Titi, și soțul, Simion. În această familie pătrunde Stănică Rațiu pentru a obține zestrea, în calitate de soț al Olimpiei. Conflictele succesorale sunt iscate în jurul averii lui moș Costache (aversiunea manifestată de Aglae împotriva Otiliei, interesul lui Stănică pentru aceeași avere). Conflictul erotic se referă la rivalitatea dintre tânărul Felix și maturul Pascalopol pentru dragostea Otiliei.

Personajele romanului sunt construite prin tehnica balzaciană a deducerii trăsăturilor de caracter din descrierea mediului și a fizionomiilor. Portretul balzacian pornește de la caracterele clasice (avarul, ipohondrul, gelosul etc.), cărora realismul le conferă dimensiuni psihologice și sociale. Romanul realist tradițional devine o adevărată *comedie umană*, cu personaje tipice, așa cum sunt cele menționate (avarul – Costache Giurgiuveanu, cocheta fermecătoare – Otilia, baba absolută – Aglae, fata bătrână – Aurica, dementul senil – Simion, imbecilul placid – Titi, arivistul demagog – Stănică Rațiu etc.).

Modernitatea personajelor este generată de trăsăturile care le conferă ambiguitate. Astfel, **moș Costache** nu este un avar dezumanizat, deoarece manifestă afecțiune pentru cei doi orfani, cărora le ia mereu apărarea atunci când se vorbește rău despre ei. **Pascalopol** o iubește pe Otilia în același timp viril și patern, fiind gata să fie în preajma ei ori ca tată, adoptând-o, ori ca soț, căsătorindu-se cu ea. **Felix** este un adolescent orfan, dornic de afecțiune și capabil de a iubi dezinteresat, dar hotărât să-și facă o carieră. **Stănică** este arivistul prin excelență, escroc, hoț, dar și sentimental. **Otilia** este un personaj cu totul contradictoriu, amestec de ingenuitate și senzualitate. Mereu imprevizibilă, Otilia este frivolă, nebunatică și exuberantă, meditativă și inteligentă, risipitoare și cochetă, dar și capabilă de gesturi de pietate filială și devotament pentru moș Costache etc. În portretizarea acesteia, autorul

folosește procedee moderne precum tehnica **pluriperspectivismului/ oglinzile paralele** și **comportamentismul**: Otilia este văzută și caracterizată din punctul de vedere al mai multor personaje. Pentru Aglae este o *zănatică, dezmățată, stricată, care sucește capul băieților de familie*, pentru Felix – o fată superioară, pe care n-o poate înțelege, rămânând până la capăt o enigmă, pentru Pascalopol – femeia în devenire care îl încântă și îl emoționează, pentru Stănică Rațiu – *o fată deșteaptă, cu spirit practic*.

Conștientă de propria frumusețe și tinerețe, Otilia știe în același timp că acestea sunt efemere și că va trebui să le valorifice *cât mai are timp* – câțiva ani, așa cum îi mărturisește la un moment dat lui Felix. Camera ei, cu rochii aruncate peste tot, cu romane franțuzești deschise sau azvârlite la întâmplare, depune mărturie pentru stilul de viață mai degrabă la voia hazardului și pentru personalitatea provocatoare a fetei, liberă și dezinhibată. Este, alături de Felix, singura complet dezinteresată de averea lui Costache. Faptul că optează pentru Pascalopol, un moșier blazat, nu trădează dorința de a avea bani, ci nevoia ei de siguranță. Și, poate, sugerează un anume secret al ființei ei feminine. Îl iubește pe Felix și îl lasă să-și urmeze drumul în viață, intuind în tânărul mai degrabă timid un bărbat de carieră. La un moment dat, înainte de a pleca la Paris cu Pascalopol, îi dă o șansă, pe care tânărul nu știe sau nu vrea să o fructifice. Este momentul hotărâtor pentru relația dintre ei, iar contrapunctul în care se află psihologic și afectiv cei doi face ca întâlnirea să eșueze.

Finalul romanului, în care Otilia este prezentată prin intermediul unei fotografii (o tehnică modernă, de altfel), îi sugerează cititorului atât o evoluție a fetei, cât și una a tânărului (prin ochii lui Felix o reîntâlnim pe Otilia, într-o caracterizare directă): *Femeia era frumoasă, cu linii fine, dar nu era Otilia, nu era fata nebunatică. Un aer de platitudine feminină stingea totul [...] Ce deosebire! Unde era Otilia de altădată? Nu numai Otilia era o enigmă, ci și destinul însuși.*

Enigma Otiliei rămâne o realizare romanescă notabilă în perioada interbelică, apropiindu-se de modelul balzacian prin îmbinarea la nivel tematic a iubirii și a luptei pentru moștenire, dar depășind balzacianismul prin complexitatea modernă a personajelor centrale.

TESTUL 31

Subiectul I **(50 de puncte)**

A.

1. Sensul secvenței *viu în minte* este *actual, proaspăt*. **6 puncte**

2. Două trăsături ale profesorilor *buni*, așa cum reies din textul dat, sunt stăpânirea disciplinei predate și controlul asupra clasei. **6 puncte**

3. Intenția autorului este de a rememora profesorii care l-au impresionat și l-au marcat și totodată de a răspunde la întrebarea ce înseamnă un profesor bun: *m-am tot gândit la profesorii buni pe care i-am avut de-a lungul timpului, în liceu sau facultate. Care erau trăsăturile care-i făceau cu adevărat deosebiți?*. **6 puncte**

4. Utilizarea termenilor în limba engleză, precum *pauărpoint*, are rolul de a ironiza noile metode didactice. **6 puncte**

5. A construi o relație foarte bună între profesor și elevii săi nu se poate face decât ținând cont de fiecare în parte. Nu este suficientă predarea detașată în fața unui grup, ci este nevoie ca profesorul să aibă conștiința și atitudinea că se adresează fiecăruia, că îl înțelege, îl ajută și răspunde fiecărui copil. **6 puncte**

B. **20 de puncte**

Dată fiind regularitatea cu care un elev își întâlnește profesorii și luând în calcul că interacțiunea dintre cei doi are ca scop educarea elevului, este foarte important ca personalitatea profesorului să influențeze pozitiv personalitatea elevului.

În primul rând, profesorul este un reper pentru cei care au și o vârstă mai mică decât el și nici nu dețin atâtea cunoștințe. Prin urmare, este și o autoritate. Dacă el folosește aceste atuuri în mod abuziv, nu face decât să se îndepărteze de scopul său principal, dar, dacă el are tact, va reuși să facă din elev un partener al său.

În al doilea rând, este cunoscut faptul că un profesor excesiv de autoritar stârnește repulsie elevului față de materia pe care o predă, iar un profesor complet dezinteresat nu impune respect. De aceea, este nevoie ca el să urmeze o cale de mijloc în ceea ce privește atitudinea față de clasă, dar să fie și stăpân pe materia pe care o predă, după cum afirmă Mirel Bănică în articolul din *Dilema Veche*. Pe de altă parte, nu te poți raporta la un profesor exclusiv prin prisma cunoștințelor sale. E foarte important ca acesta să-ți inspire încredere, să fie calm, să fie jovial, să reacționeze bine în situații limită și să știe să câștige prietenia elevilor.

În concluzie, personalitatea celui de la catedră este importantă în formarea elevului, pentru că profesorul este cel care te poate ajuta să-ți descoperi caracterul, îți poate da un sfat sau un imbold când ești în impas și te poate inspira în alegerile pe care le faci pentru viitor.

Subiectul al II-lea

(10 puncte)

Poezia *De vorbiți mă fac că n-aud* de Mihai Eminescu se înscrie în lirica de meditație filosofică, având ca idee centrală detașarea geniului de lumea obișnuită și căutarea adevărului. Textul este un monolog liric adresat contemporanilor, astfel încât sunt prezente mărci lexico-gramaticale specifice, precum pronume și verbe la persoana întâi și a doua: *De vorbiți mă fac că n-aud, dănțuiți, să mă iau*. Ultimele două versuri sugerează puterile inimii, singurele capabile să afirme adevărul. Monorima și măsura de șapte silabe conferă muzicalitate, iar timpul prezent al verbelor intensifică ideile exprimate, conferindu-le valoare eternă.

Subiectul al III-lea

(30 de puncte)

Particularități de construcție a unui personaj dintr-un roman de Marin Preda
(*Moromeții* – Ilie Moromete)

În perioada postbelică, destinul romanului românesc a fost influențat de puternicele schimbări ideologice, prin faptul că prozatorii au învățat că prezentul trebuia evitat, deoarece nu ar fi putut fi afișat decât prin filtrul doctrinei comuniste, iar literatura fusese confiscată integral de aparatul de propagandă. Totuși, în primul deceniu apar câteva romane care mențin legătura cu valoarea prozei interbelice și anunță diversitatea romanului postbelic: Bietul Ioanide, de G. Călinescu, primul volum din *Moromeții*, de Marin Preda, roman dedicat *lumii satului și ignoratei complexități sufletești a țăranului* (Eugen Negrici); *Toate pânzele sus!*, de Radu Tudoran, roman de aventuri, *Cronică de familie*, de Petru Dumitriu.

Romanul *Moromeții* este alcătuit din două volume publicate la 12 ani distanță: volumul I în 1955 și volumul al II-lea în 1967. Deși înfățișează perioade istorice diferite, acestea alcătuiesc un ansamblu unitar, deoarece reconstituie imaginea satului românesc de-a lungul unui sfert de secol (deceniile IV-VI) și impun, prin protagonist, o **tipologie nouă** în proza românească. Înscriindu-se în tematica tradițională, problematica romanului este anticipată de nuvelele din volumul *Întâlnirea din pământuri* (*Dimineață de iarnă, O adunare liniștită, În ceață*) sau de schița Salcâmul, ce evidențiază preocuparea scriitorului pentru analiza destinului țăranului român.

Din punct de vedere tematic, textul prezintă drama destrămării unei familii de țărani din Câmpia Dunării, din satul Siliștea Gumești. Temele adiacente sunt: timpul, relația omului cu istoria – recurentă în opera scriitorului –, deruralizarea satului, noncomunicarea dintre Ilie Moromete și familia sa, iubirea.

Acțiunea primului volum se desfășoară cu trei ani înaintea Celui de-Al Doilea Război Mondial, în Câmpia Dunării. Din punct de vedere **structural**, acesta cuprinde trei părți, fiecare dintre ele începând cu o prezentare de ansamblu: **prima parte** are un ritm lent, cuprinde o perioadă scurtă (de sâmbătă seara până duminică noaptea) și debutează cu celebra scenă a cinei. **A doua** cuprinde, prin tehnica mozaicului/decupajului, scene din viața siliștenilor, iar **cea de-a treia** parte este dominată de scena secerișului și de conflictul dintre tată și fii. Simetria compozițională este dată de cele două referiri la tema timpului: în **incipit**, timpul este răbdător – *timpul avea cu oamenii nesfârșită răbdare; viața se scurgea aici fără conflicte mari*. Acțiunea se precipită și cititorul asistă la seceriș și la treierat, în vreme ce **finalul** marchează intrarea într-un timp al crizei: *Trei ani mai târziu izbucnea Cel de-Al Doilea Război Mondial*. Acest timp necruțător și intolerant aparține istoriei.

Conflictele care conduc familia spre disoluție sunt numeroase. **Primul** se manifestă între Ilie Moromete și fiii săi mai mari și este generat de modul diferit de a percepe lumea. **Al doilea** conflict izbucnește între Moromete și Catrina, soția lui, din cauza nerespectării unei promisiuni și va duce, în cele din urmă, la destrămarea cuplului.

Un alt conflict are loc între Moromete și sora sa, Guica, care urăște noua familie a fratelui său, deoarece ar fi dorit ca ea să aibă grijă de gospodărie și de cei trei copii rămași fără mamă, pentru a avea la rândul său un sprijin la bătrânețe. **Un conflict secundar** este acela dintre Ilie Moromete și Niculae, deoarece copilul vrea să meargă la școală, dar tatăl îl ironizează, considerând că învățătura nu-i aduce niciun beneficiu.

În centrul acțiunii primului volum se află **personajul Ilie Moromete**, care îl are ca model pe Tudor Călărașu, tatăl scriitorului, după cum mărturisește acesta: *Eroul preferat, Moromete, care a existat în realitate, a fost tatăl meu*. Din punct de vedere **social**, personajul romanului este un țăran mijlocaș, cu pământ, dar și cu o familie numeroasă și datorii la bancă. El încearcă să păstreze pământul întreg, cu prețul unui trai modest, deoarece așa își poate ține copiii aproape. În final însă, nu reușește.

Marin Preda impune prin acest personaj un **nou tip de țăran**: pe de o parte, este exponențial prin concepția tradițională față de pământ și de familie, iar pe de altă parte, este individualizat prin trăsături precum inteligența, ironia, reflexivitatea, spiritul contemplativ, surprinzând prin profunzimea sa interioară. El privește lumea cu un ochi pătrunzător, descoperind în lucruri banale o lumină care pentru ceilalți nu se aprinde: *Tatăl*, notează scriitorul, *avea ciudatul dar de a vedea lucruri care lor le scăpau, pe care ei nu le vedeau*.

Personajul este caracterizat în mod direct de narator în debutul capitolului al X-lea din primul volum: *Era cu zece ani mai mare decât Catrina și acum avea acea vârstă între tinerețe și bătrânețe când numai nenorociri sau bucurii mari mai pot schimba firea cuiva.* Ca orice personaj realist, el este portretizat în mișcare prin acumularea detaliilor, iar obiectivitatea observației este dublată de finețea analizei interioare, de prezentarea gândurilor sale.

Caracterizarea indirectă ce se desprinde din gesturile, faptele, vorbele, gândurile personajului, acțiunile la care participă îi completează portretul moral. Ilie Moromete este un om apreciat în sat, fapt dovedit de respectul sătenilor din poiana lui Iocan. Moromete este sfătos, îi place să discute, iar acest lucru o deranjează pe Catrina, care se revoltă deseori, întrucât conversațiile prelungite sunt, în perspectiva ei, o formă de neasumare a responsabilităților familiale.

Ironia, puterea de a face haz de necaz reprezintă trăsături esențiale ale lui Ilie Moromete, iar exemplele în acest sens sunt numeroase. De exemplu, lui Niculae, care întârzia să vină la masă, îi spune la un moment dat: *Te duseși în grădină să te odihnești, că până acum stătuși!* Lui Nilă i se adresează la fel de sarcastic atunci când acesta îl întreabă de ce taie salcâmul: *Ca să se mire proștii!*.

Moromete se definește și **prin raportare la celelalte personaje**. Astfel, în relație cu fiul său, Niculae, dă dovadă de lipsă de înțelegere, deoarece îl trimite cu oile împotriva voinței sale, în loc să-l lase să-și continue studiile. În volumul al doilea, simțindu-se vinovat că nu l-a lăsat pe Niculae să meargă la școală, Moromete încearcă să stabilească un dialog cu el, pe care acesta îl refuză: ruptura este, astfel, ireversibilă. Acest conflict dintre Niculae și tatăl său simbolizează, de fapt, discrepanța dintre două mentalități: pe de-o parte, Niculae reprezintă o mentalitate colectivistă, dogmatică, socialistă; pe de altă parte, Moromete, *cel din urmă țăran* (Nicolae Manolescu), este reprezentantul unei societăți libere, tradiționale.

O primă scenă semnificativă în conturarea personalității personajului în cadrul familiei este scena cinei, care anticipează unele evenimente. Membrii familiei Moromete sunt așezați în jurul unei mese joase, vegheați de tatăl lor ca de un veritabil *pater familias*: stătea pe pragul celei de-a doua odăi, parcă deasupra tuturor. Rolul său este acela de mediator între Paraschiv, Nilă și Achim, băieții cei mari, și ceilalți membri ai familiei. Pentru că nu-și iubesc mama vitregă, cei trei băieți intră permanent în conflict cu ea, iar tatăl este cel care reușește să mențină un echilibru aparent. Locul unde stau, spre partea din afară a tindei, anticipează evadarea lor de sub autoritatea paternă, gest care îl va marca profund pe tată, al cărui ideal era să-și mențină familia unită.

Scena discuției cu Jupuitu evidențiază una dintre trăsăturile esențiale ale lui Ilie Moromete, respectiv disimularea. Personajul lui Marin Preda stăpânește arta de a-și desincroniza în mod intenționat gândurile și vorbele, de a mima gesturi și opinii false pentru a sonda partenerul de discuție și pentru a se distra pe seama acestuia sau pur și simplu pentru a se ascunde pe sine. Semnificativă în acest sens este comedia jucată în fața agenților fiscali, care-i deranjaseră plăcuta lui discuție de duminică. Mai întâi îi ignoră, adresându-se unei Catrine și unui Paraschiv absenți, apoi le strigă ferm: *N-am!*. Se potolește și cere o țigară, lăsându-l pe agent să taie chitanța. După ce o primește în mână, o răsucește meticulos și o așază încetișor pe prispă, trăgând liniștit din țigară: *– Hai, nea Ilie! Hai, nea Ilie! se grăbi Jupuitu. – Păi nu ți-am zis că n-am?! zise Moromete nevinovat.* Jocul continuă, iar agenții vor să-i ia căruța și caii. În final, Moromete intervine împăciuitor: *De ce nu vrei să înțelegi că n-am? Ia ici o mie de lei și mai încolo așa, mai discutăm noi.*

Scena din poiana lui Iocan este reprezentativă pentru modul în care este văzut Moromete în sat. El este printre fruntașii comunității. Simpatia spontană cu care este întâmpinat Moromete, faptul că discuțiile nu încep în absența lui, greutatea cuvântului său dovedesc că prestigiul de care se bucură este real și recunoscut. Trăsăturile care îi conferă acest statut sunt: inteligența, ironia, umorul, fantezia, spontaneitatea, sociabilitatea, spiritul analitic.

În concluzie, așa cum afirmă Nicolae Manolescu, personajul Ilie Moromete reprezintă ultimul țăran din romanul deruralizării satului, pentru care pământul nu garantează statutul social ca pentru personajul lui Rebreanu, ci este un simbol al vieții patriarhale în care crede cu tărie. Moromete devine memorabil prin calități precum: inteligența, disimularea, aplecarea spre contemplație, ironia. Drama lui constă în autoiluzionare, deoarece asistă neputincios la schimbarea lumii și la pierderea rostului său, iar ca tată nu poate opri înstrăinarea propriilor copii și destrămarea familiei. Destinul său este simbolic, deoarece reflectă la nivel individual schimbările ideologiei politice produse în acel moment.

TESTUL 32

Subiectul I **(50 de puncte)**

A.

1. Sensul secvenței *a făcut obiectul* este *a devenit subiectul*. **6 puncte**

2. Precursorii lui Caragiale la conducerea Teatrului Național sunt Ion Ghica, Gr.C. Cantacuzino și C.I. Stăncescu.

6 puncte

3. Cele două neajunsuri pe care le invocă cei care comentează abilitățile noului director al teatrelor sunt reprezentate de vârstă și de origine: *care sunt titlurile acestui om tânăr și de naștere obscură pentru a ocupa un loc pe care îl ocupaseră niște bărbați așa de venerabili și de nume ilustru.*

6 puncte

4. Motivul pentru care I.L. Caragiale este apreciat în cadrul societății *Junimea* îl consitituie faptul că acesta se remarcă prin conștiinciozitate și prin pasiunea pentru teatru și muzică. Astfel, el se impune atât prin bună pregătire profesională, cât și prin deschidere față de alte domenii artistice.

6 puncte

5. Unicitatea lui I.L. Caragiale este prezentată pe un ton ironic chiar de scriitor, întrucât acesta este recunoscut atât ca autor al unor texte dramatice cunoscute în epocă (*O noapte furtunoasă, Leonida față cu Reacțiunea, O scrisoare pierdută* și *D-ale Carnavalului), cât și ca unicul autor dramatic fluierat*, din cauza atitudinii critice față de unele aspecte sociale surprinse.

6 puncte

B.

20 de puncte

Scrisoarea reprezintă o metodă de a comunica prin scris cu o persoană aflată la distanță. Dacă acea persoană îți este foarte apropiată, atunci îi poți scrie despre ce te frământă, despre întâmplări din viața ta, despre preocupări și alte aspecte mai mult sau mai puțin intime. De pildă, un scriitor poate scrie inclusiv despre proiectele sale sau despre cum e percepută opera sa.

În primul rând, o corespondență între doi scriitori este cea mai fertilă sursă de informații despre creațiile lor. Este foarte plauzibilă situația în care doi scriitori care corespondează să-și destăinuie intenții scriitoricești sau să justifice unele alegeri pe care le fac în procesul de creație. În literatura română avem exemple de autori care comunicau folosind stilul epistolar: scrisorile dintre Creangă și Eminescu, scrisorile dintre Ecaterina Lovinescu și fiica sa, aflată la Paris, scrisorile dintre Ion Vianu și Matei Călinescu.

În al doilea rând, scrisorile sunt o formă de a atesta gradul de conștiență pe care autorii îl au față de modul în care sunt receptați de public. În acest sens, un exemplu este chiar scrisoarea lui Caragiale care își justifică, prin importanța operelor sale, alegerea ca director a Teatrului Național. El știe că multe din comediile care se jucau la acea vreme erau adulate de spectatori: *sunt unicul autor dramatic fluierat... Și ce fluierare!... Le auz încă... De atunci ocolesc stradele cu linii de tramways.*

În concluzie, epistolele ai căror expeditori sunt scriitori pot scoate la iveală lucruri neștiute despre compozițiile lor și, deși nu este obligatoriu, ceea ce au scris poate contribui la înțelegerea mai profundă a operei acestora.

Subiectul al II-lea

(10 puncte)

Poezia *Împreună* scrisă de Traian Demetrescu impresionează prin forța lirismului, care susține tema iubirii împlinite. Textul dobândește caracter reflexiv, deoarece constituie o meditație asupra unei teme anticipate încă din titlu, element paratextual, sugestiv și rezumativ, format dintr-un adverb de mod, *împreună*, ce face trimitere la destinul relațional al ființei umane. Discursul liric evoluează gradat, fiind structurat pe două planuri: unul exterior, natural, cel al naturii (*În lumea asta mare)* și unul interior, sufletesc (*Să dea de urma fericirii*).

La nivel stilistic, ca în orice text liric, mesajul este susținut de procedee sugestive, precum repetiția epitetului *singuratici* ce face referire la condiția solitară a omului aflat în căutarea împlinirii prin cuplu. Inversiunile din strofa a treia *Și singuraticile inimi / În lunga rătăcire* redau dificultatea găsirii fericirii și regretul generat de neputința limitelor umane. Finalul poeziei este optimist, întrucât surprinde esența iubirii împlinite, și anume rezistența în fața obstacolelor și a trecerii timpului într-un singur mod, *împreună*. Conjuncția adversativă *dar* din versul *Au întâlnit-o, – dar acelea / Merseseră-mpreună* accentuează ideea poetică enunțată anterior. La nivel prozodic, se remarcă versurile cu măsură de 7-9 silabe, rima încrucișată și ritmul iambic, ce conferă textului o muzicalitate ușor elegiacă.

Subiectul al III-lea

(30 de puncte)

Particularități ale unui text poetic de Mihai Eminescu (*Luceafărul*)

Perioada marilor clasici, căreia îi aparține Mihai Eminescu, alături de Ioan Slavici, Ion Creangă și I.L. Caragiale, este una foarte importantă în evoluția literaturii române, prin modelele literare propuse generațiilor următoare. În această perioadă, lirica este reprezentată magistral de **romantismul** eminescian, care se individualizează prin: abordarea unor teme specifice (condiția omului de geniu, lumile siderale, cosmogonia, iubirea, natura, timpul, motivul astral, zborul cosmic), primatul fanteziei și al imaginației creatoare, antiteza la diverse niveluri ale textului (cosmic-terestru, muritor-nemuritor, vis-realitate), îmbogățirea limbajului prin includerea unor registre stilistice variate, coexistența unor genuri și specii diferite în cadrul aceluiași text.

Criticul literar Edgar Papu susținea că opera lui Eminescu se înscrie în universalitate, contribuind la dezvoltarea romantismului prin: trăirea departelui (legat de fascinația pe care o exercită asupra eului poetic eminescian tot ce se situează departe în spațiu și timp); erotomorfism – natura eminesciană este erotizată, seduce ca o femeie, devenind o întruchipare a principiului cosmic feminin; cosmicizarea omului – dacă la alți romantici cosmosul este antropomorfizat (capătă aspecte umane), la Eminescu omul (prin ipostaza lui cea mai înaltă: geniul) tinde să devină el însuși cosmos.

Unul dintre textele ilustrative ale romantismului eminescian, considerat capodopera lui Eminescu, dar și o sinteză a întregii sale creații, este poemul *Luceafărul*, apărut în Almanahul Societății Academice Social-Literare *România Jună* din Viena, apoi în revista *Convorbiri literare* și în volumul *Poesii* din 1883.

Sursele inspirației poetice sunt numeroase. În primul rând, se identifică cele de natură **folclorică**, schema narativă de bază fiind preluată din basmul românesc *Fata în grădina de aur* cules de Richard Kunisch, text pe care autorul îl prelucrează succesiv, în cinci variante, conferindu-i încărcătură filosofică. De asemenea, din basmul *Frumoasa fără corp*, poetul preia ideea neputinței atingerii idealului. Motivul zburătorului, acel daimon din credințele populare, care simbolizează invazia instinctului erotic, este prezent în *Luceafărul* ca o entitate supraumană care se arată numai în visul fetei și se întrupează în două ipostaze antonimice: înger și demon.

O altă sursă de inspirație este cea **filosofică**, teoria schopenhaueriană a geniului, care așază ființa superioară în opoziție cu omul comun. Luceafărul este însă nu doar în opoziție, ci și în complementaritate cu fata de împărat, Cătălina, sau cu pajul Cătălin, care, în tabloul al treilea al poemului, împrumută felul de a vorbi al lui Hyperion. Primul care conturează ideea că la baza viziunii eminesciene se află concepția lui Schopenhauer despre geniul romantic (devenită apoi loc comun) este Titu Maiorescu: *Seninătatea abstractă, iată nota lui caracteristică în melancolie ca și în veselie.* Cel care va lărgi interpretarea schopenhaueriană a poemului va fi Tudor Vianu, care vede și el aici o alegorie: *Seninătatea* – ne spune Schopenhauer – *este o atitudine pe care o inspiră geniului adânca și departe-văzătoarea lui inteligență.*

Și G. Călinescu pornește în interpretarea sa tot de la conceptele schopenhaueriene, oprindu-se asupra voinței. Geniul singur se poate descătușa de asprul determinism al lumii fenomenale. El reprezintă *depășirea, până la negarea lucrului în sine, a celor două stadii de cunoaștere, senzuală și reflexivă.*

Din punct de vedere **tematic**, centrală este **problematica romantică a omului de geniu** în relație cu iubirea, societatea, cunoașterea, timpul etc. Condiția omului de geniu este ilustrată prin motivul Luceafărului, cea mai strălucitoare stea, așa cum și geniul este omul superior, care aspiră la absolut, capabil de orice sacrificiu pentru împlinirea idealului în iubire.

În opoziție cu acesta, Cătălina reprezintă omul comun, cu aspirații înalte, care nu poate să urmeze până la capăt chemarea înaltului, dar nici să se bucure în totalitate de iubirea trupească și de fericirea pământească, fiind prinsă între fizic și metafizic. **Alte teme** ce susțin tema centrală a textului sunt: **timpul individual** și cel **cosmic, cosmogeneza** și **tema escatologică** (ilustrate de motive precum: marea, cerul, pământul, haosul etc.), iubirea în două ipostaze: imposibilă, neîmplinită, între Luceafăr și fata de împărat și împlinită între două ființe asemănătoare (Cătălin și Cătălina); natura terestră și cosmică (cu motive ca: teiul, codrul, izvorul, luna, luceafărul, seara, noaptea etc.).

Titlul, element paratextual cu rol anticipator, face referire, în plan denotativ, la steaua cea mai strălucitoare de pe cer, planeta Venus. În plan alegoric, Luceafărul devine pentru poet simbol al omului de geniu dotat cu o inteligență superioară, însetat de absolut, capabil să-și depășească limitele și să se sacrifice pentru iubire.

Poemul ilustrează **lirismul obiectiv**, personajele fiind considerate, după cum afirma Tudor Vianu, drept *voci* ale poetului, măștile lui, eul poetic proiectându-se în diverse ipostaze lirice, corespunzătoare propriilor contradicții.

Elementele romantice ale poemului sunt vizibile la toate nivelurile: structural, textul este construit pe baza antitezei prin alternarea planului terestru cu cel cosmic; teme și motive; relația geniu-om comun; amestecul genurilor și al speciilor (textul are schemă epică prin elementele narative preluate din basm, pretext pentru reflecția filosofică; are însă și elemente lirice și dramatice – succesiunea de scene în care predomină dialogul). Poemul prezintă și elemente proprii unor specii ca: idila (în tabloul al doilea prin jocul erotic al celor doi pământeni), meditația (discursul Demiurgului, în care sunt exprimate idei filosofice profunde), pastelul (cosmic și terestru), satira (critica la adresa pământenilor), elegia (neputința împlinirii geniului prin iubire, dar și a omului comun de a-și depăși limitele).

Compozițional, *Luceafărul* este structurat în **patru tablouri**, construite pe alternanța cosmic/terestru.

Primul tablou debutează cu portretul fetei de împărat, individualizată prin descendența nobilă, puritatea și frumusețea ieșită din comun, *o prea frumoasă fată*. Debutul plasează povestea de dragoste într-un timp mitic: *A fost odată ca-n povești / A fost ca niciodată*, amintind de punctul de plecare al textului, basmul popular. Fata de împărat este surprinsă într-o ipostază contemplativă, la fereastra castelului, îndrăgostindu-se de Luceafăr, care, la rându-i, o îndrăgește pe tânără. Fiecare dintre aceștia aspiră la un element compensatoriu pentru propria existență: ființa pământeană spre absolut, iar spiritul superior spre materialitate. Cadrul este nocturn, romantic, favorabil visului,

usținut de motivul serii, al castelului, al zburătorului și al oglinzii: *Și cât de viu s-aprinde el / În orișicare seară*. Cei oi îndrăgostiți se întâlnesc în vis, ca urmare a celor două chemări ale fetei: *De ce nu vii tu? Vină!* Luceafărul este urprins în două ipostaze: prima, angelică, de o frumusețe construită după modelul romantic (*păr de aur moale, mbra feței străvezii*), iar a doua, demonică (*ochii mari și minunați*). Paloarea feței și lucirea ochilor, semne ale orinței de absolut, sunt înțelese de fată ca atribute ale morții, și de aceea refuză să-l urmeze în lumea lui. Doritor ă cunoască experiența iubirii, Luceafărul este dispus la sacrificiu, fapt ce sugerează, la nivel alegoric, condiția eniului, capabil să coboare la condiția de muritor: *Da, mă voi naște din păcat / Primind o altă lege.*

Partea a doua prezintă idila dintre fata de împărat, numită aici Cătălina, și pajul Cătălin, ceea ce simbolizează egătura sentimentală între două ființe compatibile, ipostaze ale omului comun. În antiteză cu Luceafărul, Cătălin este întruchiparea teluricului, a mediocrității pământene: *viclean copil de casă, Băiat din flori și de pripas / Dar îndrăzneț cu ochii*. Deși se lasă cucerită în final, Cătălina are încă nostalgia Luceafărului, fapt ce ilustrează dualitatea ființei pământene, prinsă între fizic și metafizic.

Partea a treia ilustrează planul cosmic. Plecat în căutarea Demiurgului, Luceafărul străbate nu doar imensitățile cosmice, ci și timpul, ajungând până la momentul cosmogenezei: *Vedea, ca-n ziua cea de-ntâi / Cum izvorau lumine.* În dialogul cu Demiurgul, Luceafărul este numit Hyperion (*cel care merge pe deasupra*), fapt ce sugerează că numai acesta îi cunoaște esența. În cele din urmă, Luceafărul renunță la pasiunea lui vinovată, înțelegând că trebuie să-și asume în totalitate condiția. Este realizată aici o antiteză amplă între lumea oamenilor și cea a ființelor fără moarte, primii fiind victimele hazardului, supuși voinței oarbe de a trăi (după Schopenhauer). Omul de geniu, în schimb, este capabil de a împlini idealuri înalte, se află dincolo de ordinea firească a lumii.

Partea a patra este construită simetric în raport cu prima, prin interferența planului terestru cu cel cosmic. Cuplul Cătălin-Cătălina este surprins în planul naturii, într-un cadru romantic, sub crengile de tei înflorite, în singurătate, în pacea codrului, sub lumina blândă a lunii. În final, Luceafărul redevine el însuși, ceea ce implică renunțarea la iluzia fericirii pământești (*Ci eu în lumea mea mă simt / Nemuritor și rece*), iar cei doi muritori descoperă că dragostea trupească nu reprezintă un remediu pentru chemarea departelui. Cătălin își pierde inocența de copil al naturii, dobândind identitatea duală a omului obișnuit, în care natura și spiritul coexistă într-un raport antagonic și paradoxal. Declarația lui de dragoste este exprimată prin metaforele *noaptea mea de patimi*, *iubirea mea de-ntâi* și îl proiectează într-o altă lumină decât aceea din partea a doua a poemului. Cătălina are încă nostalgia astrului iubirii, pe care îl invocă drept stea a norocului: *Cobori în jos, Luceafăr blând / Alunecând pe-o rază / Pătrunde-n codru și în gând / Norocu-mi luminează!*.

Poemul *Luceafărul* este o alegorie pe tema geniului, dar și o meditație asupra condiției omului în general, surprins în diversele lui ipostaze, de la omul „natural", în consonanță perfectă cu lumea materială, până la geniu. Atât de deosebite în esența lor, condiția geniului și condiția omului comun se dovedesc însă la fel de tragice, și unul și celălalt fiind condamnați să rămână egali cu ei înșiși.

TESTUL 33

Subiectul I **(50 de puncte)**

A.

1. Sensul secvenței *ar merge la noi* este *ar funcționa la noi*. **6 puncte**

2. Cele două ipostaze în care apare Deborah Alma sunt cea de poetă și de farmacistă. **6 puncte**

3. Autorii contemporani români preferați de sibieni sunt Radu Vancu, Teodora Coman și Ana Blandiana: *Volumele scrise de Radu Vancu și de Teodora Coman se află printre preferințele sibienilor, iubitori de poezie*; *Dar s-a vândut bine și* Integrala poemelor *de Ana Blandiana*. **6 puncte**

4. Alma Deborah a deschis inedita farmacie, deoarece consideră că poezia poate oferi o cale de ameliorare a unor afecțiuni minore, *de la oboseală și stres până la inimi frânte*. A reușit, astfel, în urma unor discuții cu pacienții, să găsească textele poetice cu rol terapeutic, potrivite pentru aceștia în funcție de situație. **6 puncte**

5. Impactul direct al cărților în viața cititorilor este foarte mare, ele fiind văzute nu doar din perspectivă estetică, ci și terapeutică. Astfel, exemplul cărții lui Solomon, *Demonul amiezii*, care a contribuit la vindecarea depresiilor unor clienți ai librăriei, este grăitor: *Acei clienți spuneau că și-au învins din demoni în urma lecturii cărții lui Solomon.* **6 puncte**

B. **20 de puncte**

Lectura este un proces conștient care îți pune la încercare intuiția, care te supune la experimentarea unui cumul de trăiri și sentimente și care totodată te face să rememorezi experiențe din viața ta prin prisma întâmplărilor personajelor literare. Privind din acest unghi, pot afirma că lectura poate avea scop terapeutic.

În primul rând, lectura te transpune într-o lume imaginară unde ești doar tu cu gândurile tale și personajele cu gândurile și trăirile lor. Lumea proiectată de autor îți permite să faci analogii, să-ți imaginezi situații, să treci prin filtrul a ceea ce ai trăit tu experiențe ale personajelor din carte. De pildă, lectura îți oferă prilejul de a te redescoperi, de a retrăi momente din viața ta, ceea ce înseamnă că poate ține loc de terapie.

În al doilea rând, lectura este o metodă de a te dezvolta din punct de vedere intelectual și spiritual. Citind, vei cunoaște mai multe despre lumea în care trăiești, despre istorie, despre artă și despre felul în care te raportezi la toate acestea. Pentru că presupune o evoluție, lectura înlocuiește un tratament și te poate ajuta să îți abați atenția de la evenimente mai puțin fericite care ți se întâmplă. Bineînțeles, literatura nu poate vindeca boli grave ale organelor corpului, dar poate alina suferințe ale sufletului. După cum este menționat și în textul despre prima farmacie de poezie din lume, majoritatea pacienților caută să amelioreze prin poezie afecțiuni minore: oboseală, stresul vieții cotidiene sau chiar „inimi frânte".

În concluzie, literatura poate avea rol de medicament mai degrabă în suferințe de natură spirituală decât fizică, poate fi o metodă de relaxare care să aducă beneficii intelectului și sufletului încărcat de povara rutinei lumii moderne.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Fragmentul selectat din textul literar *Basmul din Carpați* este de o mare sensibilitate, deoarece prezintă inocența copilăriei, surprinsă prin intermediul unei călătorii simbolice. În urma unui vis neobișnuit, un băiețel pleacă în căutarea Raiului, după ce părinții săi și alți adulți din sat îi dau răspunsuri nemulțumitoare și îl ignoră, din cauza programului foarte încărcat: *Nu știu... caută-l singur.* O primă trăsătură morală ce reiese din incipit este perseverența, copilul căutând un răspuns în mai multe locuri, în ciuda atitudinii sceptice a celor pe care îi întâlnește. Ivirea bătrânului în calea sa este simbolică, deoarece, prin înțelepciune, acesta îl îndrumă în direcția potrivită. Receptivitatea și curajul copilului se manifestă natural, fără să pună la îndoială sfatul primit, aceste trăsături reieșind, în mod indirect, prin gesturi și comportament: *își luă o trăistuță cu câteva merinde și plecă furișându-se printre casele adormite, către pustie.*

Finalul textului dezvăluie bucuria copilului care descoperă răspunsul pe care-l căutase mult timp. Starea sa sufletească se reflectă într-un enunț exclamativ succint, dar emoționant: *Am văzut Raiul!.* Ultima replică dezvăluie, de fapt, esența creștină, conform căreia iertarea este o virtute relațională fundamentală, dezvăluită prin raportare la ceilalți semeni.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Direcția modernistă promovată de Eugen Lovinescu, prin referire la romanul *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război* de Camil Petrescu

Perioada interbelică este esențială în evoluția literaturii române, fapt evidențiat atât la nivelul poeziei, prozei și dramaturgiei, cât și al criticii literare. În acest context, Eugen Lovinescu este cel mai important *critic de direcție* de după Titu Maiorescu. El impune, prin activitatea sa la cenaclu și prin revista *Sburătorul*, dar mai ales prin lucrările sale de sinteză, o nouă orientare literară, susținând, în prima jumătate a secolului XX, modernismul românesc și sincronizarea culturii române cu cea occidentală.

Modernismul românesc a început, astfel, să se manifeste mai viguros în perioada dintre cele două Războaie Mondiale, Lovinescu folosind ca punct de plecare teoriile sociologului francez Gabriel Tarde și așa-numita lege a imitației.

În opinia criticului, așa cum este exprimată în lucrarea *Istoria civilizației române moderne* (1924-1925), în fiecare epocă din istoria culturii există un *spirit al veacului* (*saeculum*) care se manifestă mai puternic într-o anumită cultură, ce va servi drept model pentru toate celelalte. În prima jumătate a secolului XX, acest spirit al veacului se manifestă cel mai puternic în literatura și arta occidentală, cu care literatura română trebuie să se sincronizeze, ca să nu rămână un fenomen periferic, plasat sub semnul provincialismului cultural. Deoarece pune accentul pe ideea de sincronizare, teoria lui Lovinescu a fost numită *sincronism*. Pentru a preîntâmpina acuzația că sincronismul ignoră specificul național, criticul a atras atenția că acesta nu se reduce la simpla imitare a unor modele străine, ci presupune adaptarea lor la specificul rasei. Procesul se realizează, astfel, în doi pași: imitația sau etapa preluării modelelor, apoi stimularea, respectiv asimilarea acelor forme pe fondul unic al fiecărei culturi. Lovinescu nu renunță, deci, la tradițiile populare, ci le consideră realități care pot legitima cultura națională în context european, prin această atitudine el opunându-se criticii maioresciene.

Istoria literaturii române contemporane (1926-1929), criticul prezintă consecințele acestor teorii și efectele modernizării literaturii naționale. Dar el nu a fost doar un teoretician, ci și un promotor al modernismului, prin intermediul revistei Sburătorul și mai ales al cenaclului cu același nume, prin care au trecut aproape toți autorii de seamă ai epocii interbelice. În această calitate, criticul i-a impus pe Liviu Rebreanu, Hortensia Papadat-Bengescu,

Camil Petrescu, Anton Holban, Ion Barbu, arătându-și preferința pentru romanul de tip **subiectiv** și pentru **proza de analiză**, pentru intelectualizarea poeziei și a prozei, pentru citadinism.

Unul dintre scriitorii reprezentativi este **Camil Petrescu**, ce renunță la tematica tradițională și optează pentru narațiunea subiectivă. Lăsând în plan secund fundalul social, aduce în prim-plan interioritatea, stările lăuntrice, gândurile și îndoielile, tot materialul imaginației și al minții. Acest demers al romancierului este în concordanță cu mutațiile petrecute la începutul secolului XX în filosofia europeană și, de fapt, cu noul mod al omului de a-și reprezenta lumea, de a se situa în univers și de a se poziționa față de sine. În eseul *Noua structură și opera lui Marcel Proust*, Camil Petrescu își exprimă aderența la filosofia modernă și la romanul proustian. Pentru a evita omnisciența și omniprezența, scriitorul are o singură soluție: autenticitatea. *Să nu descriu decât ceea ce văd, ceea ce aud, ce înregistrează simțurile mele, ceea ce gândesc eu... Aceasta este singura realitate pe care o pot povesti... Din mine însumi eu nu pot ieși... Eu nu pot vorbi onest decât la persoana I.* Pentru el, arta are funcție gnoseologică, rezultat al transcrierii cât mai fidele a stărilor interioare ale naratorului.

Din punct de vedere **tipologic**, romanul *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război* este **psihologic** prin temă, **conflictul interior**, conștiința problematizantă a eroului și prin utilizarea unor tehnici ale analizei psihologice. Din perspectiva artei narative și a modalităților de expresie, este un roman **modern de tip proustian**, ce impune un nou univers epic, un nou tip de personaj, o conștiință lucidă, analitică – **intelectualul**, inadaptatul superior. Scris la **persoana întâi**, romanul este, deci, o **narațiune auctorială**, o lungă confesiune a eroului principal.

Tematica exprimă condiția intelectualului la începutul secolului XX, dar și iubirea și războiul ca experiențe fundamentale ale individului, care îl determină să își reconsidere viziunea asupra lumii și atitudinea față de semenul său. Romanul cuprinde **două părți** (*Cartea întâi* – povestea de iubire dintre Ștefan Gheorghidiu și Ela și *Cartea a doua* – experiența războiului), structurate în șase, respectiv, șapte capitole. Cele două părți ale romanului sunt unificate de perspectiva unică, a conștiinței **naratorului subiectiv**, Ștefan Gheorghidiu, impresia fiind cea de **autenticitate**.

Modernitatea romanului se relevă și la nivelul structurii. Astfel, textul este delimitat în două părți și 13 capitole. Primul este romanul de dragoste, construit ca o *monografie a îndoielii* (Constantin Ciopraga) în toate fazele ei: de la geneză la stabilitate, la acord al afectului cu intelectul și apoi la declin. Romanul debutează cu imaginea eroului, care se află concentrat pe Valea Prahovei, în primăvara lui 1916. Elementul proustian care-i declanșează protagonistului memoria afectivă este o **discuție de la popotă**, despre achitarea unui bărbat care și-a ucis soția infidelă, fapt ce generează discuții în contradictoriu. Chinuit de bănuielile privitoare la fidelitatea propriei soții, Gheorghidiu trece această întâmplare prin filtrul trăirilor sale interioare și emite judecăți tranșante despre iubire, văzută ca o *emanație a spiritului: Cei care se iubesc au drept de viață și de moarte unul asupra celuilalt.* Protagonistul își dezvăluie, de la început, condiția de **însetat de absolut**, care își proiectează idealurile asupra unei ființe efemere și este, astfel, dezamăgit. Începând din capitolul al doilea, naratorul face o incursiune în propriul trecut, surprinzând etapele relației sale cu Ela. Aceștia se căsătoresc din dragoste și sunt fericiți la început, dar după primirea moștenirii de la unchiul Tache, soția se schimbă radical, sau cel puțin așa i se pare lui Ștefan, care este nevoit să descopere cu durere o ființă total diferită de idealul său. Cu timpul, eroul începe să conștientizeze cu durere incompatibilitatea dintre el și soția sa. Cuplul evoluează spre o inevitabilă criză matrimonială, ce culminează cu excursia de la Odobești, când, aparent, Ela face gesturi de o cochetărie exagerată față de un alt bărbat, domnul G. Între cei doi urmează un lung șir de despărțiri și împăcări. Între timp, eroul se înrolează, iar experiența războiului îl face să-și reevalueze relația și să descopere că iubirea pentru Ela a fost o banalitate. Despărțirea devine, astfel, singura soluție posibilă, punând între el și soția sa o întreagă lume revelată de chinurile trăite pe front: *I-am scris că îi las absolut tot ce e în casă [...] tot trecutul.*

A doua parte a romanului aduce în prim-plan experiența tragică a războiului, care creează o schimbare radicală în conștiința eroului. Războiul este pentru el o cale de clarificare a propriilor incertitudini, care îl fac să descopere că drama personală a iubirii este infimă în raport cu cea a omenirii. Imaginea războiului este demitizată la Camil Petrescu, căci el nu descrie bătălii mari și atitudini eroice, ci surprinde și analizează frica, panica, haosul, lupta pentru supraviețuire, teama de moarte.

Personajele sunt și ele construite în funcție de particularitățile impuse de romanul psihologic. Astfel, se deplasează interesul spre conflictul și portretul interior, relevate prin analiză și introspecție; se remarcă utilizarea tehnicilor moderne de analiză psihologică (monologul interior, fluxul conștiinței, memoria afectivă), înlocuirea portretului fizic detaliat cu detalii fizice semnificative în trăirile personajelor.

Spirit neliniștit, introvertit și polemic, de o luciditate extremă (*câtă luciditate, atâta dramă*), Gheorghidiu este un însetat de absolut, proiectându-și idealurile asupra unei ființe efemere. De aici și drama sa: dacă el este preocupat exclusiv de probleme de conștiință (*în afară de conștiință, totul e o bestialitate*), Ela se definește din ce în ce mai mult în conștiința eroului ca o femeie mondenă, superficială, cochetă, materialistă și prea departe de frământările interioare ale soțului ei. Portretele celor două personaje sunt realizate mai ales prin **caracterizare indirectă**, prin

fapte, gânduri, limbaj, gesturi, atitudini și relațiile cu celelalte personaje. La aceasta se adaugă autocaracterizarea, dar și **procedee specifice romanului psihologic modern**: autoanaliza lucidă, introspecția, monologul interior, memoria involuntară, fluxul conștiinței.

În concluzie, romanele lui Camil Petrescu ilustrează în mod exemplar modernismul lovinescian în proza românească interbelică. Prin încurajarea autonomiei esteticului, prin susținerea prozei de analiză și a poeziei intelectualizate, Lovinescu devine cel mai important critic de direcție din această perioadă și contribuie în mod decisiv la modernizarea literaturii noastre.

TESTUL 34

Subiectul I (50 de puncte)

A.

1. Sensul secvenței *mi-au schimbat viața în bine* este *mi-au făcut viața mai bună*. **6 puncte**

2. Trei avantaje ale calculatorului, așa cum reies din textul dat, sunt rapiditatea, accesiblitatea și încrederea pe care o oferă. **6 puncte**

3. În viziunea lui Andrei Pleșu, cultura te poate îmbogăți (*nu te îmbogățește prin ceea ce îți livrează în mod expres* –, ci prin tatonări, căutări), orientându-te totodată spre un anumit drum (*când nu știi ceva: cum să pui întrebarea, la ce ușă să bați, în care orizont să te miști*). **6 puncte**

4. Autorul face această afirmație pentru că internetul nu are capacitatea de a forma deprinderi de achiziții culturale, ci livrează în mod facil o serie de informații cu scopul de a ameliora viața omului contemporan. Totuși, acest demers are și un aspect negativ – livrează bunuri dobândite fără efort. De aceea, Andrei Pleșu este critic față de această categorie umană: *parada de informație plutind pe un perfect vid cognitiv, știința neasimilată, neprelucrată organic, creează impresia penibilă a falsului, a jongleriei stângace.* **6 puncte**

5. Ultimul alineat al textului surprinde îngrijorarea autorului față de tendințele actuale ale culturii de Internet, ce *amenință să devină cultura viitorului*. Ilustrarea acestei tendințe este considerată periculoasă de autor cu atât mai mult cu cât astfel de persoane tind să-și asume merite deosebite, afișând o formă de cultură obținută nemeritat, pe care Pleșu o critică: *Urmează platitudinile curente, culese din Wikipedia și din alte cotloane digitale.* **6 puncte**

B. **20 de puncte**

Internetul este o foarte eficientă sursă de informare. În afara faptului că este la îndemână, are avantajul resurselor de imagine și totodată al sintetizării informației. Dezavantajul său este că ceea ce conține nu este întotdeauna verificat științific, de aceea, o cunoaștere bazată exclusiv pe sursele electronice nu poate duce la cultura de calitate.

În primul rând, Internetul îți oferă de-a gata niște cunoștințe fără a-ți oferi posibilitatea de a înțelege cum s-a ajuns la cunoașterea acestora. Unii ar spune că acest lucru îi scutește de un efort în plus, dar acel efort este tocmai procesul care le fixează în memorie noi cunoștințe. Altfel, ele sunt folosite strict pentru moment, iar apoi uitate. Andrei Pleșu, în prezentarea sa, afirmă următoarele: *Cultura nu te îmbogățește prin ceea ce îți livrează în mod expres, ci prin aventura drumului, prin barocul tatonărilor. Cu alte cuvinte, Internetul te învață și atât, nu te învață cum să înveți.*

În al doilea rând, Internetul este o lume care te ține conectat la ce se întâmplă pe planetă, deci mai degrabă la actualitate, iar scopul său este de a aduce laolaltă oamenii care se află la distanță, nu formarea unei culturi, nu dezvoltarea intelectuală. Prin urmare, ținând cont de această utilitate a Internetului, el trebuie folosit pentru informațiile imediate, ci nu pentru a dobândi informații importante sau pentru a obține repere culturale demne de a fi memorate.

În concluzie, o cunoaștere bazată exclusiv pe surse electronice nu poate duce la cultură de calitate, dar admit totodată că există situații când accesul la informația de pe Internet este indispensabil, iar mediul online îți poate facilita descoperirea unor modalități de a te forma ca intelectual.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Genul dramatic cuprinde operele literare cărora le sunt asociate elemente specifice artei teatrale, în vederea reprezentării scenice, fiind o formă artistică sincretică. Fragmentul selectat din opera literară *Mansardă la Paris cu vedere spre moarte* semnată de Matei Vișniec aparține acestui gen literar, deoarece prezintă particularitățile sale la nivel formal și de conținut.

În primul rând, elementele constitutive definitorii ale acestuia sunt: textul literar propriu-zis, reprezentând discursul dramatic, paratextul (indicațiile scenice) și metatextul (elementele artei dramatice: regie, decor, scenografie, costume etc.). Din punct de vedere structural, textul este alcătuit din acte și scene. Acțiunea dramatică îl are în prim-plan pe Cioran, care are o discuție neobișnuită cu un personaj feminin în parcul Luxembourg. Pe parcursul replicilor, personajul masculin este din ce în ce mai surprins, pentru ca în final să-și dea seama că interlocutoarea sa este, de

fapt, memoria sa. Conflictul dramatic este de tip interior, se desfășoară în sufletul personajului masculin, care este intrigat de ceea ce i s-a întâmplat în acea zi – *Azi dimineață m-am dus la Editura Gallimard și, când am ieșit ca să mă duc acasă, nu mi-am mai amintit drumul de întoarcere* –, dar și de faptul că doamna pe care o întâlnește știa acele lucruri – *Cum așa? De unde știți?*.

În al doilea rând, se remarcă prezența indicațiilor scenice, care oferă precizări despre personaje, decor și recuzită (*CIORAN își face apariția, se apropie de ea și o privește timp de câteva lungi momente* –, orientează jocul actorilor, fiind indici comportamentali – *o Doamnă care aruncă firimituri de pâine la porumbei* – și gestuali – *îi întinde o bucată de baghetă*). Modul de expunere specific este dialogul dramatic, element esențial în conturarea personajelor și în evoluția acțiunii. Acestea comunică prin intermediul replicilor, care sunt precedate de numele lor: CIORAN, DISTINSA DOAMNĂ CARE FACE FIRIMITURI.

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Particularități ale unei comedii (*O scrisoare pierdută* de I.L. Caragiale)

Epoca marilor clasici este perioada caracterizată printr-o efervescență creatoare fără precedent, fiind ilustrată de Mihai Eminescu, I.L. Caragiale, Ioan Slavici, Ion Creangă, scriitori ce se impun prin caracterul exponențial și de valoare perenă al operelor cărora le-au dat viață.

În acest context cultural, dramaturgul I.L. Caragiale este un martor al vremii sale cu nerv satiric în cele patru comedii: *O noapte furtunoasă* (1879), *Conu Leonida față cu reacțiunea* (1880), *O scrisoare pierdută* (1884), *D'ale carnavalului* (1885). Este considerat *un geniu clasic și realist, care a creat în literatura noastră limbajul dramaturgic, așa după cum Eminescu a creat primul nostru mare limbaj liric.* (*Dicționarul scriitorilor români*, Mircea Zaciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu). Spirit pătrunzător și ironic, autorul a surprins în comediile sale numeroase moravuri ale societății românești de la sfârșitul secolului al XIX-lea.

Reprezentată pe scenă în 1884, opera *O scrisoare pierdută* satirizează aspecte ale societății contemporane autorului, fiind inspirată din farsa electorală din anul 1883 (lupta pentru putere, în contextul alegerilor pentru Cameră), dar și din viața de familie (relația dintre Tipătescu și Zoe Trahanache). Ca specie literară, este **o comedie de moravuri**, ce **provoacă râsul** prin prezentarea și **satirizarea unor defecte umane**, având un **final fericit** și intenție **moralizatoare.** Conform definiției lui Aristotel, personajele comediei sunt inferioare din punct de vedere moral, deoarece valorile în care cred și pentru care luptă sunt lipsite de temei. În comedie este ilustrată **categoria estetică a comicului**, ce rezultă din anumite situații, din contrastul dintre aparență și esență, din limbaj etc.

Fiind o specie **dramatică** de tip clasic, textul impune regula celor trei unități: de timp, de loc și de acțiune. Are o **așezare în pagină specifică**: la începutul operei se află lista cu personaje și rolul lor în cadrul piesei, iar înaintea fiecărei replici este precizat numele celui care o rostește. Modul de expunere dominant este **dialogul**, cu rol în evoluția acțiunii, în dinamizarea textului și în caracterizarea indirectă a personajelor. Singurele intervenții ale autorului apar în **indicații scenice sau didascalii**, așezate între paranteze, prin care se fac precizări despre decor, gesturi, mimică, vestimentație și relațiile dintre personaje.

Satirizarea dorinței de parvenire în timpul unei campanii electorale pentru alegerea deputaților constituie **tema** textului.

Titlul este un element anticipator, care desemnează instrumentul șantajului politic, o scrisoare pierdută, aparent neînsemnată, dar care ajunge să producă mari răsturnări de situație.

Ca în orice creație dramatică, sunt impuse limite ce privesc amploarea **timpului** și a **spațiului**. Acțiunea comediei este plasată *în capitala unui județ de munte, în zilele noastre*, adică la sfârșitul secolului al XIX-lea, în perioada unei campanii electorale.

Intriga piesei pornește de la o întâmplare banală: pierderea unei scrisori personale, compromițătoare pentru reprezentanții locali ai partidului aflat la putere și găsirea ei de către adversarul politic. **Conflictul principal** se declanșează, astfel, în momentul în care Cațavencu amenință că va publica scrisoarea și evoluează pe parcurs. Acesta atinge intensitatea maximă când e anunțat candidatul Dandanache și se stinge în momentul recuperării scrisorii de către Zoe. El antrenează și un conflict secundar: temându-se de trădare, Farfuridi și Brânzovenescu trimit o anonimă la centru. Sosirea de la București a unei depeșe prin care este propus un nume necunoscut, Agamemnon Dandanache, constituie **punctul culminant**. Tensiunea dramatică este accentuată în timpul ședinței de numirea oficială a candidatului. Cațavencu vrea să vorbească în public despre scrisoare, dar polițistul Pristanda pune la cale un scandal menit să anihileze intenția acestuia. În încăierare, Cațavencu își pierde pălăria în care era ascunsă scrisoarea și devine inofensiv, fiind consolat de Zoe și convins să prezideze festivitatea în cinstea alegerilor. Proclamarea înfrângerii lui Cațavencu și alegerea lui Dandanache constituie **deznodământul operei.** Găsită de cetățeanul turmentat, scrisoarea este înapoiată *andrisantului* și totul se sfârșește într-o atmosferă foarte veselă.

Prima scenă a piesei ne introduce în lumea epocii și în conflictul comic: discuția dintre Ștefan Tipătescu, prefectul județului, și polițaiul Ghiță Pristanda cuprinde atât informații despre rivalitatea dintre Nae Cațavencu și prefect, cât și corupția existentă. Pristanda îl spionează pe Nae Cațavencu, ascultând la fereastră, și relatează prefectului conversațiile acestuia cu ceilalți inamici politici. În același timp se plânge că are leafa mica *renumerație după buget*, dar Tipătescu îi demonstrează că știe că polițaiul își rotunjește ilegal veniturile din fondurile statului, punând, de exemplu, mai puține steaguri în oraș decât spusese că a comandat (secvența comică a *numărării steagurilor*, cu *două la prefectură, două la primărie...*).

Ca în orice comedie, **personajele** piesei reprezintă o tipologie umană comică. Modalitatea principală de construcție a acestora o constituie **comicul**, categorie estetică ce cunoaște forme variate de manifestare: de situație, de intenție, de caracter, de nume și de limbaj.

Comicul de situație rezultă din pierderea și găsirea repetată a scrisorii, prezența triunghiului conjugal, situația inițială și finală în care se află Cațavencu, numărătoarea steagurilor de către Ghiță Pristanda, deznodământul farsei electorale etc. Comicul de intenție vizează caracterul moralizator al textului, autorul satirizând prin personajele sale moravurile societății românești contemporane.

Geniul clasic și realist al lui Caragiale este vizibil la toate nivelurile operelor sale, dar el se manifestă cu precădere în construcția personajelor. Acestea se împart, după criticul Pompiliu Constantinescu, în mai multe tipuri: Tipătescu este tipul junelui-prim, Pristanda reprezintă tipul slugarnicului și al lingușitorului, Zaharia Trahanache este tipul încornoratului simpatic, Cațavencu – tipul parvenitului și al demagogului, Zoe Trahanache – tipul adulterinei, cuplul Farfuridi-Brânzovenescu reprezintă tipul politicianului incult și prost, Cetățeanul turmentat – tipul alegătorului naiv, sincer, dar dezorientat, iar Agamemnon Dandanache este tipul prostului fudul.

Comicul de nume reprezintă o modalitate de a reflecta o trăsătură a personalității unui erou prin numele ales. Numele lui Zaharia Trahanache provine de la *zaharisealǎ*, adică ramolisment, iar *trahanaua*, o cocă moale, sugerează caracterul influențabil al acestuia. Numele lui Ghiță Pristanda vine de la jocul moldovenesc, în care dansatorii urmează comenzile conducătorului de joc, fapt ce simbolizează servilismul acestuia. Numele lui Nae Cațavencu provine de la *cațaveică*, haină cu două fețe sau *cață*, mahalagioaică, ilustrând demagogia personajului.

Dar cel mai savuros rămâne **comicul de limbaj**, ce rezultă din nerespectarea regulilor gramaticale și a logicii (*Industria română e admirabilă, e sublimă, dar lipsește cu desăvârșire; după lupte seculare care au durat aproape treizeci de ani*), deformarea unor cuvinte (*capitaliști*, pentru locuitorii capitalei, *famelie, renumerație, bampir*), ticuri verbale (*curat, ai puțintică răbdare, neicusorule, puicusorule*) etc.

O scenă semnificativă pentru tema satirizării moravurilor politice și pentru viziunea comic-realistă a lui Caragiale este cea a adunării electorale pentru numirea candidatului, cu o seară înainte de alegeri, din actul III, scena V. Cațavencu și Farfuridi speră în egală măsură la fotoliul de deputat și țin discursuri care dovedesc demagogia, incultura, prostia. Ipocrizia și demagogia sunt evidente în atitudinea lui Cațavencu prezentată în didascalii și în discursul lipsit de sens, presărat de întreruperi fals emoționale: „CAȚAVENCU (*ia poză, trece cu importanță printre mulțime și suie la tribună; își pune pălăria la o parte, gustă din paharul cu apă, scoate un vraf de hârtii și gazete și le așază pe tribună, apoi își trage batista și-și șterge cu eleganță avocățească fruntea. Este emoționat, tușește și luptă ostentativ cu emoția care pare a-l birui. Tăcere completă. Cu glasul tremurat*): Domnilor!... Onorabili concetățeni!... Fraților!... (*plânsul îl îneacă*) Iertați-mă, fraților, dacă sunt mișcat, dacă emoțiunea mă apucă așa de tare... suindu-mă la această tribună... pentru a vă spune și eu... (*plânsul îl îneacă mai tare*)... Ca orice român, ca orice fiu al țării sale... în aceste momente solemne... (*de abia se mai stăpânește*) mă gândesc... la țărișoara mea... (*plânsul l-a biruit de tot*) la România... (*plânge. Aplauze în grup*)... la fericirea ei!... (*același joc de amândouă părțile*)... la progresul ei! (*asemenea crescendo*)... la viitorul ei! (*plâns cu hohot. Aplauze zguduitoare*)". Trahanache, care prezidează adunarea, citește la final numele lui Agamenon Dandanache, care câștigase numirea tot prin șantaj cu o scrisoare de amor, însă împotriva unor politicieni din capitală. Haosul este generat de surpriză și de intervenția polițaiului Pristanda, care orchestrase o veritabilă diversiune violentă.

În concluzie, indiferent de trecerea timpului, de contextul social și politic, tarele umane surprinse de I.L. Caragiale vor fi mereu actuale. Deși stârnește râsul prin fapte și personaje, comedia are în subtext un caracter moralizator, căci, așa cum afirma Caragiale însuși: *Nimic nu arde pe ticăloși mai mult ca râsul.*

TESTUL 35

Subiectul I **(50 de puncte)**

A.

1. Sensul secvenței este *fără grabă, amănunțit.* **6 puncte**

2. Vasile Voiculescu se trage dintr-o familie de țărani din satul Pârscov. **6 puncte**

3. Vasile Voiculescu este un student model, care nu lipsește de la facultate și își petrece timpul citind și pregătindu-se pentru cursuri și seminarii: *mergea regulat la cursuri și seminarii, își petrecea aproape toate după-amiezele în bibliotecă. Citea, se informa, făcea conspecte.* **6 puncte**

4. Familia își dorea ca Vasile să urmeze cursurile Facultății de Medicină, astfel încât alegerea lui reprezintă o dezamăgire pentru părinți. **6 puncte**

5. Tânărul Vasile Voiculescu este încăpățânat și are destulă încredere în sine încât să își urmeze visul indiferent de dorința familiei. Deși părinții îl îndeamnă să studieze medicina, el, ca un *incorigibil visător*, se îndreptă spre facultatea spre care îl trage inima – Litere și Filosofie. **6 puncte**

B. **20 de puncte**

Alegerea unei meserii este una dintre cele mai importante hotărâri pe care le luăm în timpul vieții. Sunt mulți factori care contribuie la această alegere – de la cei de natură economică și socială până la preferințe sau abilități personale –, însă un rol decisiv îl are, de fiecare dată, familia.

În primul rând, familia este cea care ne îndreaptă inițial pașii spre un anumit domeniu – sau ne susține o anumită înclinație sau pasiune. Dacă un copil dovedește un talent aparte pentru un instrument muzical sau pentru un sport, de pildă, sprijinul familiei – sub aspect financiar sau ca timp investit și efort – este esențial. De pildă, doar cu susținerea familiei copilul va putea avea acces la resursa respectivă și își va putea cultiva talentul, care poate constitui, în viitor, baza pentru o carieră profesională.

În al doilea rând, influența familiei se dovedește covârșitoare în alegerea unei meserii chiar și atunci când se aplică „principiul negativ" al psihologiei inverse – uneori, familia pune atâta presiune pe un copil să aleagă o anumită meserie, încât efectul obținut este cel opus: copilul reacționează alegând cu încăpățânare să se îndrepte spre ce își dorește el, indiferent de consecințe. Este cazul lui Vasile Voiculescu, care a ales să-și urmeze pasiunea, înscriindu-se la Facultatea de Litere și Filosofie, în locul celei de Medicină, pe care familia o dorea cu ardoare. Consecințele acestei alegeri – ostilitate din partea familiei, constrângeri de ordin financiar – nu au făcut decât să îl determine să-și urmeze în continuare calea.

În concluzie, familia joacă un rol esențial în alegerea unei meserii, fie că ne susține, fie că ne combate pasiunea.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Fragmentul dat se caracterizează printr-o perspectivă narativă obiectivă, evidențiată la nivelul textului prin forme pronominale și verbale la persoana a III-a: *el, lui, îl, trăise, aduna, se învinețea*. Autorul este omniscient, omniprezent și omnipotent, relatând evenimentele fără implicare afectivă. Astfel, el nu numai că are acces la trăirile interioare ale personajului (Teleguț *simte și el că mănâncă* doar atunci când *se înfrupta din câștigul lui*), însă îi și face acestuia o caracterizare amănunțită, de tip direct (surprinzând trăsături de ordin fizic) și indirect (Teleguț prinde contur în ochii cititorului prin felul în care se comportă).

Observăm, de asemenea, că întâmplările sunt prezentate într-o succesiune logică, respectându-se ordinea cronologică (*la lucru era primit tare cu greu, ș-aproape ar fi putut număra pe degete zilele în care a muncit de dimineață până seara la vreun român. De cele mai multe ori i se dădea drumul după un ceas, două de muncă*).

În concluzie, textul este construit dintr-o perspectivă narativă obiectivă și prezintă o serie de trăsături specifice (prezentare la persoana a III-a, stil neutru, detașat, autor omniscient, înșiruirea întâmplărilor în ordine cronologică).

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Varianta 1

Particularități ale unui text poetic aparținând perioadei interbelice

***Flori de mucigai* de Tudor Arghezi**

Modernismul poetic **interbelic** se caracterizează printr-o varietate de trăsături și stiluri, printre care: se definește în opoziție cu tradiția care apără un anume ideal de frumusețe neschimbător și transcendent, modernismul însemnând *noul*, *schimbarea*, *diferența*; artistul modern caută *caracterul frumosului actual*, tocmai de aceea accentul cade pe *originalitate*; transformarea negativului, a *urâtului* în frumusețe, fascinație, *categoriile negative* și estetica urâtului; interesul pentru metaforă și cunoaștere; transfigurarea realului în poezie prin fantezia poetică etc.

T. Arghezi este unul dintre marii poeți moderniști din perioada interbelică, autor al unei opere de o rară îndrăzneală stilistică și de o mare varietate tematică: de la poezia pentru copii până la cea religioasă și la cea erotică sau despre condiția omului. Este considerat, după Eminescu, cel mai important poet al nostru.

Volumul *Flori de mucigai* din 1931 transfigurează materii ca urâtul, grotescul, trivialul, macabrul, atrocele, într-un limbaj artistic ce recuperează valențe nebănuite de expresivitate, motiv pentru care Nicolae Balotă vorbea de *noaptea valpurgică* a *Florilor de mucigai*. Deliricizarea, deplina libertate de creație pe care și-o asumă autorul, anecdoticul,

poanta finală, aspectul ușor narativ, pitorescul, clișeele argotice, grotescul, monstruosul și caricatura fac din *Florile de mucigai* poezia unei umanități de periferie, specifică **viziunii moderniste**.

Flori de mucigai este poezia care deschide volumul cu același titlu și este, ca și *Testament*, o **artă poetică** (*ars poetica*), unul dintre textele reprezentative pentru poezia modernistă. Opera ilustrează estetica modernistă prin: estetica urâtului, opoziția față de tradiție, intelectualizarea emoției, imagismul puternic, inovații formale, ambiguitate, desacralizare. Poezia respectă trăsăturile modernsimului la nivelul **inovațiilor formale**: text negrupat în strofe, structura monobloc, ingambamentul, versul liber. **Prin estetica urâtului,** poetul explorează zone considerate înainte nepoetice: urâtul, boala, suferința, macabrul, grotescul, demonicul.

Tema este condiția existențială a creatorului și creația. Creația presupune efort, trudă, suferință. **O primă idee poetică** semnificativă pentru tema si viziunea despre lume o reprezintă chiar modul de a scrie, instrumentele exprimării artistice. Acestea nu sunt cele obișnuite, ci unele stranii, precum *unghia îngerească, mâna stângă, ghiara.* Scrisul devine astfel calvarul, chinul sisific, ce consumă și epuizează ființa poetului. Încă din primul vers, arta scrierii apare ca un efort, un chin; poezia nu mai este un rod al inspirației (al Muzei), cum era pentru înaintași, ci rezultatul trudei poetului, un greu, dar frumos „meșteșug". Poetul nu mai este un inspirat, iar versurile nu mai sunt produsul inspirației, revelației, ci rodul frământărilor și tulburărilor interioare, al neliniștii artistice și al setei creatoare.

Titlul oximoronic trimite la volumul poetului francez Charles Baudelaire, *Florile răului* (1857), unul dintre întemeietorii poeziei moderne europene. Este ușor de observat sintagma mai puțin obișnuită, bazată pe efectul de surpriză, de insolitare a cititorului, care devine o metaforă pentru estetica urâtului.

Se observă **recurența termenilor din sfera semantică legată de „scris" și „stihuri"** (cuvânt vechi, din registrul religios): *Le-am scris cu unghia pe tencuială, / Pe un părete de firidă goală […] Sunt stihuri fără de an, / Stihuri de groapă, / De sete de apă / Și de foame de scrum, / Stihurile de-acum. […] Și m-am silit să scriu […].*

O imagine poetică revelatorie pentru modernismul desacralizării și al chinului artistic este *păretele de firidă goală*. Acesta simbolizează imaginea închisorii, întreg volumul fiind, de altfel, o expresie a imaginarului temniței (vezi poeziile *Ion Ion, Serenadă, Streche* ș.a.). Procesul creator se realizează *Pe întuneric, în singurătate, / Cu puterile neajutate / Nici de taurul, nici de leul, nici de vulturul / Care au lucrat împrejurul / Lui Luca, lui Marcu și lui Ioan,* adică în lipsa semnelor divine, în absența ocrotirii făpturilor sacre ce îi simbolizau pe apostoli. Din contră, par să-și facă loc blestemele: *de sete de apă, / Și de foame de scrum.* Unghia *îngerească* nu mai există sau nu mai poate fi identificată, prin urmare legătura cu transcendența s-a rupt. Desacralizarea, „transcendența goală" sunt caracteristici pe care Hugo Friedrich le atribuie poeziei moderne.

Opoziția *mâna stângă – mâna dreaptă,* metafora *unghia îngerească* vs. *unghia de la mâna stângă*, comparația *ca o ghiară* apar ca expresii ale imaginarului demonic.

Tema scrisului și a creației devine, la Arghezi, o tragică nevoie de a comunica, într-un univers închis, desacralizat, dezumanizat, postapocaliptic. Scrisul se transformă într-o „scrijelire" de sine, într-o viziune sumbră asupra lumii și a vieții.

Varianta 2

Particularități ale unui text poetic aparținând perioadei interbelice
Eu nu strivesc corola de minuni a lumii de Lucian Blaga

Modernismul este o orientare literară inițiată în literatura română de E. Lovinescu, a cărui doctrină pornește de la ideea că există un *spirit al veacului* care impune procesul de sincronizare a literaturii române cu literatura europeană (principiul sincronismului). În genul liric, principala inovație pe care modernismul o aduce la nivelul conținutului este poezia de idei. În centrul oricărei poezii moderniste este o metaforă-simbol, de înțelegerea căreia depinde descifrarea întregului text. Noul model poetic este bazat pe accente afective, iar sintaxa poetică recurge la tehnica ingambamentului și la versul liber. Specific modernismului este, de asemenea, puternicul subiectivism, iar viziunea asupra lumii are drept repere un univers existențial modern, cu simboluri cultural-filosofice și științifice. Apar influențe expresioniste, iar emoția este intelectualizată.

În acest context literar, Lucian Blaga ocupă un loc special, fiind singurul poet român care a creat un sistem filosofic (*Trilogia cunoașterii, Trilogia culturii, Trilogia valorilor*), ce se reflectă și în poezia sa, într-o formă metaforică. Astfel, universul liricii sale are la bază o metaforă-simbol care capătă semnificații diferite în fiecare dintre poeziile sale. De exemplu, volumele *Poemele luminii* (1919) și *Pașii profetului* (1921) stau sub semnul **luminii**, devenite metafora esențială a nașterii universului. Dacă în *Scrisoarea I* Eminescu considera universul creat din întunericul originar, primordial, Blaga pune în centrul cosmogenezei lumina, natura ei misterioasă (ondulatorie/crepusculară). Lumina reprezintă și actul cunoașterii umane, lucru evidențiat în poezia cu care se deschide volumul, *Eu nu strivesc corola de minuni a lumii*, text ce afirmă crezul artistic al poetului.

Ca specie literară este o **ars poetica modernă, o poezie-program** (manifest poetic), în care autorul își exprimă propriile convingeri despre arta literară și aspectele esențiale ale acesteia, despre rolul scriitorului și rostul creației sale, viziunea lui asupra lumii. Conceptele filosofice cheie pe care le vom regăsi în *Trilogia cunoașterii* (1933) sunt: **cunoașterea paradiziacă** – logică, analitică, rațională, ce reduce numeric misterele, dar este insuficientă pentru a sonda infinitul – și **cunoașterea luciferică** – cea poetică, revelatorie, ce urmărește deschiderea și potențarea misterelor. Poetul optează pentru cunoașterea luciferică, pentru trăirea în orizontul misterului a cărui descifrare se realizează prin revelație. De fapt, el instituie un cult al misterului și face apel la un factor transcendent personificat, **Marele Anonim**, prin care încearcă explicarea alcătuirii lumii și limitarea cunoașterii umane prin cenzura impusă de acesta. Poemele în sine nu destramă misterul, ci produc, la rândul lor, mister.

Tema poeziei o reprezintă atitudinea poetică în fața marilor taine ale Universului: numai prin iubire este posibilă cunoașterea lumii.

Preferința pentru **tema cunoașterii** în relație cu **tema creației** (eu creator – cunoaștere – univers), metaforismul și inovația formală a versului liber sunt argumente pentru apartenența poeziei la modernism.

Tipul de lirism este **subiectiv**, poezia fiind o confesiune prin care poetul își transmite în mod direct crezul artistic. Mărcile subiectivității sunt: forme pronominale și verbale de persoana întâi singular (*eu* – repetat insistent în poezie, *nu strivesc, nu ucid, mea, sporesc, iubesc* etc.), topica afectivă.

Titlul este amplu, format dintr-o propoziție dezvoltată, ce se deschide cu pronumele personal *eu*, influență expresionistă (exacerbarea eului) specifică primului volum. Verbul la modul indicativ, timpul prezent, formă negativă *nu strivesc* exprimă opțiunea poetului pentru cunoașterea luciferică (poetică).

Metafora revelatorie *corola de minuni a lumii* creează o imagine a perfecțiunii, prin ideea de cerc, dar face trimitere și la frumusețea unei flori, ale cărei petale sunt, de fapt, minunile lumii. Titlul este reluat în incipitul textului, fiind îmbogățit cu noi semnificații: *Eu nu strivesc corola de minuni a lumii / (...) / căci eu iubesc / și flori și ochi și buze și morminte*. Metaforele-simbol enumerate surprind elementele esențiale ale universului: *ochii* – poartă spre cunoaștere; *florile* – simboluri ale stării primordiale, edenice, expresie a frumosului, dar și a efemerului; *buzele* – sugestie a logosului poetic și a iubirii; *mormintele* – finalul biologic al vieții, dar nu neapărat al spiritului.

O primă idee poetică este cea a creației artistice în ipostaza de cunoaștere. Opoziția centrală a textului este între cele două metafore ale cunoașterii: *lumina altora* (cunoașterea paradiziacă) și *lumina mea* (cunoașterea luciferică).

Poetul optează pentru cea de-a doua formă: trăirea în *orizontul misterului* a cărui descifrare se realizează prin revelație. El este un purtător de lumină – un *sophos* care, prin puterea iubirii și prin creație, are acces la *Ființă*. În centrul gândirii filosofice și poetice a lui Blaga se află ideea de mister și metafora **luminii** ca metaforă a cunoașterii. În prima secvență lirică, eul își asumă calea și definește concepția filosofică privind „cunoașterea luciferică" prin verbele ce resping ferm agresivitatea cunoașterii raționale (*nu strivesc, nu ucid*). Următoarea secvență lirică are la bază relația de opoziție: *eu – alții*. *Lumina altora* este cunoașterea paradiziacă, de care eul liric se detașează, fapt sugerat prin verbul *sugrumă*, conjuncția adversativă *dar* și, mai ales, opoziția *lumina altora / lumina mea*. Ampla comparație are rolul de a plasticiza ideea poetică, prin care se fixează o impresie, o constatare sau senzație, (*și-ntocmai cum cu razele ei albe luna / nu micșorează, ci tremurătoare / mărește și mai tare taina nopții, / așa îmbogățesc și eu întunecata zare*). În acest sens, criticul E. Lovinescu afirma: *Poetul e unul dintre cei mai originali creatori de imagini ai literaturii noastre, imagini neprevăzute, cizelate, prin intermediul cărora exprimă cugetări plasticizante*. **Finalul poeziei** constituie o a treia secvență, cu rol concluziv, încheind discursul poetic prin reluarea ideii că iubirea motivează gestul de protejare a misterelor lumii și devine un instrument de sondare a infinitului, de cunoaștere a lumii (*căci eu iubesc / și flori și ochi și buze și morminte*).

Privind textul poetic din diverse perspective, la nivel lexico-semantic observăm: elemente lexicale din diferite câmpuri semantice (al misterului, al cosmicului, al senzorialității), termeni abstracți de sorginte filosofică, sensurile conotative ale cuvintelor etc.

La nivel morfo-sintactic se remarcă: pronumele eu repetat de șase ori, ceea ce accentuează subiectivismul, prezentul indicativ al verbelor căpătând valoarea de prezent gnomic; la nivel stilistic: expresivitatea limbajului este generată de metaforă, comparație, termeni simbolici și imagini artistice sugestive.

Din punct de vedere **prozodic**, poezia este alcătuită din 20 de versuri libere, cu metrica variabilă, al căror ritm interior redă fluxul ideilor. Forma modernă este conferită și de folosirea ingambamentului, ce constă în continuarea ideii poetice în versurile următoare cu literă mică.

Prin această artă poetică, poetul *creează un microcosmos, rezultatul unui act demiurgic, o plăsmuire revelatorie a spiritului uman și ca atare face concurență macrocosmosului, tinzând să i se substituie* (George Gană). Misterul sau taina constituie esența spre care se îndreaptă poetul, așa cum afirmă el însuși: *Datoria noastră în fața unui adevărat mister nu e să-l lămurim, ci să-l adâncim așa de mult încât să-l prefacem într-un mister și mai mare.*

Varianta 3
Particularităţi ale unui text poetic aparţinând perioadei interbelice
***Riga Crypto şi lapona Enigel* de Ion Barbu**

Modernismul este o orientare literară inițiată în literatura română de E. Lovinescu, a cărui doctrină pornește de la ideea că există un *spirit al veacului* care impune procesul de sincronizare a literaturii române cu literatura europeană (principiul sincronismului). În genul liric, principala inovație pe care modernismul o aduce la nivelul conținutului este poezia de idei. În centrul oricărei poezii moderniste este o metaforă-simbol, de înțelegerea căreia depinde descifrarea întregului text. Noul model poetic este bazat pe accente afective, iar sintaxa poetică recurge la tehnica ingambamentului și la versul liber. Specific modernismului este, de asemenea, puternicul subiectivism, care reiese din viziunea asupra lumii, ce are drept repere un univers existențial modern, cu simboluri cultural-filosofice și științifice. Apar influențe expresioniste, poezia devine ermetică, iar emoția este intelectualizată.

În acest context literar, Ion Barbu, pe numele său adevărat Dan Barbilian, este o apariție interesantă, deoarece opera sa este o îmbinare de elemente parnasiane, baladic-orientale și ermetice, organizate, după cum observa criticul literar Tudor Vianu, în **trei etape de creație. Prima**, cea **parnasiană**, cuprinde poezii considerate de autor *exerciții de digitație*, precum *Lava, Munții, Copacul, Umanizare*, ce descriu peisaje mineralizate, evocă zeități mitologice sau surprind anumite procese de conștiință, într-o perfecțiune formală a versurilor. **Etapa baladic-orientală** cuprinde poezii cu un caracter narativ sau descriptiv care evocă o lume de inspirație autohtonă sau orientală, precum: *După melci, Riga Crypto și lapona Enigel, Domnișoara Hus, Isarlâk* etc. **Ultima etapă, ermetică**, se caracterizează prin tendința de maximă esențializare și intelectualizare și este reprezentată de placheta de poezii *Joc secund* etc.

Aparținând modernismului prin caracterul ludic, ambiguitate și prin tema cunoașterii într-un scenariu inițiatic, opera literară *Riga Crypto și lapona Enigel* a fost publicată inițial în 1924, apoi integrată în volumul *Joc secund*. Autorul a subintitulat-o ***baladă***, dar textul depășește această specie prin caracterul ei alegoric. Poezia devine, astfel, prin **tematică**, un poem alegoric pe **tema iubirii imposibile**, a cunoașterii și a condiției omului superior. În acest sens, Barbu însuși și-a numit textul *un Luceafăr întors*, întrucât între cele două opere există numeroase similitudini atât la nivelul personajelor și al construcției discursului, cât și al mesajului.

Titlul este un element paratextual cu rol anticipator, care face trimitere la membrii unui cuplu de îndrăgostiți, asemenea celor din literatura universală (Romeo și Julieta, Daphnis și Chloe, Antoniu și Cleopatra). În textul barbian, numele celor două personaje desemnează două ființe antagonice: cea feminină este o ființă umană plecată în căutarea cunoașterii, iar cea masculină – o ciupercă ce tinde la ceva mai presus de condiția sa și va fi pedepsită pentru asta.

O imagine poetică simbolică este cea a nunții, care apare în două ipostaze în cele două părți ale poeziei. Nunta devine o imagine a devenirii și a căutării, a dorinței de cunoaștere și de absolut, a întâlnirii unor ființe care aparțin unor lumi diferite. Nunta nu mai este o imagine banală, ci, prin ambiguitate, dobândește semnificații legate de dramatismul existenței în general și de aspirațiile imposibile. Fiecare dintre cele două părți prezintă câte o nuntă: una împlinită, în cadrul căreia menestrelul este rugat să cânte despre cea de-a doua nuntă, dorită, dar neîmplinită, modificată în final, prin căsătoria lui Crypto cu măsălarița. **Formula compozițională** este, așadar, aceea a povestirii în ramă, schemă întâlnită în volumul de povești orientale *O mie și una de nopți* și în *Decameronul* lui Boccaccio.

Primele patru strofe constituie prologul; au rolul de a contura atmosfera de la *spartul nunții* trăite și constituie rama viitoarei povești. Apare aici motivul menestrelului, trubadurul medieval, care îndeplinește rolul inițiatorului prin cântec. Reiterarea poveștii se face în funcție de context (*Azi zi-mi-l stins, încetinel*) și are rolul de a preveni mirii asupra nunților dilematice, incompatibile, pentru ca aceștia să aprecieze și mai mult norocul de a se fi găsit unul pe celălalt. **Partea a doua**, nunta povestită, este alcătuită din mai multe tablouri poetice, ce prezintă: portretele celor doi, întâlnirea acestora, chemările rigăi și refuzurile laponei, încheierea întâlnirii și pedepsirea rigăi în finalul baladei.

Sunt prezentate apoi cele două personaje, individualizate prin nume, apartenență și mediu de viață. Astfel, **Crypto** (cel tăinuit) este stăpânul unei lumi vegetale, dar condiția lui e tragică, deoarece nu poate înflori și, în plus, este urgisit de supuși pentru sterilitatea sa perpetuă (*Din gropi ieșeau să-l ocărască / Sterp îl făceau și nărăvaș / Că nu voia să înflorească*).

Numele lui **Enigel** are sonoritate nordică și indică originea ei: este o ființă umană echilibrată, caldă, liniștită, care își conduce turmele de reni spre sud. Aspirația ei spre lumină, spre soare, se înscrie într-un proces de căutare perpetuă, spre deosebire de rigă, ce rămâne veșnic în același loc, limitat la o existență netulburată de mari evenimente. Singura asemănare dintre cei doi este statutul superior în interiorul propriei lumi.

Întâlnirea celor doi se realizează în planul oniric, ca și în poemul eminescian, acesta oferind singura cale de comunicare posibilă. În drumul său, Enigel adoarme (*Pe trei covoare de răcoare*), iar Crypto, îndrăgostit, o pețește,

îmbiind-o cu dulceață și cu fragi. Refuzul categoric al lui Enigel: *Eu mă duc să culeg / Fragii fragezi mai la vale* evidențiază opțiunile lor diferite și, implicit, incompatibilitatea dintre ei. Crypto este însă hotărât să meargă până la sacrificiul de sine, după cum reiese din a doua chemare: *Enigel, Enigel / Scade noaptea, ies lumine, / Dacă pleci să culegi, / Începi, rogu-te, cu mine.*

O idee poetică este cea a scenariului erotic și inițiatic în care apar cele două figuri poetice conturate în antiteză, în funcție de aspirația fiecăruia. Dacă regele Crypto iubește umbra și răcoarea, simboluri ale existenței vegetative, instinctuale, în timp ce lapona luptă pentru a-și îndeplini aspirația spre absolut, simbolizată de soare și lumină (*Mă-nchin la soarele-nțelept*), deși tentația iubirii există: *Rigă Crypto, rigă Crypto / Ca o lamă de blestem / Vorba-n inimă-ai înfipt-o! / Eu de umbră mult mă tem.* Așa cum observă Ov. S. Crohmălniceanu, *Soarele înțelept patronează viața conștientă, stăpânită de idealul apolinic al cunoașterii; umbra însă este tărâmul existenței inconștiente.*

În încercarea sa de a-și depăși condiția și de a intra într-o lume inaccesibilă, ciuperca firavă este pedepsită, soarele transformându-l în ciupercă otrăvitoare: *De zece ori, fără sfială / Se oglindi în pielea-i chială.* **Finalul** este trist, deoarece riga Crypto este obligat să nuntească în cele din urmă cu o ființă din propriul regn: *Cu măsălarița-mireasă, / Să-i ție de împărăteasă.*

La nivel **stilistic**, modernismul barbian este ilustrat de **abundența metaforelor,** mai ales în finalul poemului (*Că sufletul nu e fântână / Decât la om, fiară bătrână / Iar la făptură mai firavă / Pahar e gândul, cu otravă*), dar și a inversiunilor, a comparațiilor (*mai aburit ca vinul*). În portretizarea celor două măști, figuri ale baladei sunt utilizate epitetul și antiteza: soare/umbră, întuneric/lumină, uscat/umed, somn/veghe.

Opera lui Ion Barbu este un poem pe tema condiției umane conturate printr-o antiteză romantică între spirit și materie, căreia i se asociază motive precum căutarea, aspirația către lumină și imposibilitatea indivizilor de a-și depăși propria lume.

Varianta 4
Particularități ale unui text poetic aparținând perioadei interbelice
Testament de Tudor Arghezi

Unul dintre cei mai mari poeți interbelici, Tudor Arghezi este considerat de majoritatea istoricilor literari **întemeietorul poeziei moderne** la noi, un poet a cărui contribuție la dezvoltarea limbajului poetic este comparabilă doar cu cea a lui Eminescu. *Testament* este poezia așezată la începutul volumului de debut *Cuvinte potrivite* (1927), fiind considerată o artă poetică.

Așa cum indică și titlul, *Testament*, **tema** „de suprafață" este aceea a moștenirii. La o lectură de profunzime, poezia se dovedește a fi o arheologie a eului, o redefinire, o căutare și reconstruire a identității prin întoarcerea la „temelii". Este o **artă poetică**, deoarece autorul își exprimă propriile convingeri despre arta literară, despre menirea literaturii, despre rolul artistului în societate. Este o **artă poetică modernă**, pentru că în cadrul ei apare o triplă problematică, specifică liricii moderne: transfigurarea socialului în estetic, estetica urâtului și raportul dintre inspirație și muncă sau meșteșug.

Titlul poeziei are o dublă accepție: una denotativă și alta conotativă. În sens propriu (denotativ), cuvântul-titlu desemnează un act juridic în care o persoană își exprimă dorințele care urmează să-i fie îndeplinite după moarte. Sensul conotativ, cu trimiteri la Testamentele Bibliei, sugerează o moștenire spirituală.

În centrul poeziei, ca metaforă a creației și a moștenirii culturale totodată, se află se află imaginea poetică a cărții. Textul poetic este conceput ca un monolog adresat de tată unui fiu spiritual căruia îi este lăsată drept unică moștenire *cartea*. **Incipitul** poeziei este solemn, poartă o tonalitate gravă și asertivă: *Nu-ți voi lăsa drept bunuri după moarte, / Decât un nume adunat pe-o carte*. Substantivul „carte" atenționează cititorul asupra semnificației globale a textului, asupra temei subsidiare referitoare la concepția despre creație, despre poezie. Crezul poetic arghezian începe cu recuperarea unui trecut imemorial, într-un timp al revoltei: *În seara răzvrătită care vine / De la străbunii mei până la tine*. Metafora *Cartea mea-i, fiule, o treaptă* susține ideea unui drum ascensional, susținut și de imaginea „suișului" abrupt prin râpi și gropi adânci. În primele strofe, eul creator își reconstituie, printr-o succesiune de metafore, identitatea, situându-se într-un lung șir al strămoșilor. Versurile *Al robilor cu saricile, pline / De osemintele vărsate-n mine* cuprinde una dintre cele mai frumoase imagini concrete ale legăturii indestructibile cu străbunii.

Ideea modernistă a transfigurării urâtului, perifericului în frumos artistic este, în literatura română, specifică lui Arghezi. Transformarea limbajului popular, oral, al strămoșilor în limbaj artistic constituie actul de naștere al poeziei argheziene. *Categoriile negative* (Hugo Friedrich), aspectele urâte, mizere ale lumii, sunt transfigurate în expresii poetice. Materialul greoi, încărcat de vechi identități, purtând însemnele timpului, este transformat în *muguri și coroane* și *Dumnezeu de piatră*. Suferința, durerea *surdă și amară* se regăsesc în noile

cântece, iar cei umili, anonimi, neștiuți – adică lungul șir de țărani din urma creatorului – pot răscumpăra *rodul durerii de vecii întregi*. **Estetica urâtului**, cea mai importantă trăsătură a modernismului arghezian, este asumată aproape explicit în versurile: *Din bube, mucegaiuri și noroi / Iscat-am frumuseți și prețuri noi*.

Metaforismul este prezent pentru a defini creația. Astfel, pentru creatorul modern, poezia este atât rezultatul inspirației, al harului divin (metafora *slova de foc*), cât și rezultatul meșteșugului, al trudei poetice (metafora *slova făurită*): *Slova de foc și slova făurită / împărechiate-n carte se mărită / Ca fierul cald îmbrățișat în clește*. *Slova de foc* este, cu siguranță, un semn al inspirației, al harului, al sublimării, iar *slova făurită* semnifică truda, munca, transformarea.

Elemente înnoitoare ale limbajului poetic se pot recunoaște la **nivelul lexico-semantic** prin acumularea de cuvinte considerate până atunci nepoetice, care dobândesc valențe estetice (de exemplu: *bube, mucegaiuri și noroi, ciorchin de negi*); valorificarea diferitelor straturi lexicale în asocieri surprinzătoare: arhaisme (*hrisov*), regionalisme (*grămădii*), cuvinte și expresii populare (*pe brânci, plăvani*), termeni religioși (*cu credință, icoane, Dumnezeu, izbăvește*), neologisme (*obscur*). De asemenea, seriile antonimice: *când să-mbie, când să-njure* sugerează diversele tonalități ale creației poetice argheziene; *Făcui din zdrențe muguri și coroane* exprimă ideea transfigurării artistice a unor aspecte ale realității degradate sau efectul expresiv al cuvintelor triviale (ambiguitatea expresiei poetice).

Ilustrând principalele particularități ale unei arte poetice și exprimând profesiunea de credință a unui artist complex, aflat încă între tradiție și modernism, poezia *Testament* este o arheologie a eului creator care se definește în raport cu metafora cărții.

TESTUL 36

Subiectul I **(50 de puncte)**

A.

1. Sensul secvenței *a mă lăsa doborât* este *a mă lăsa învins*. **6 puncte**
2. Scrierea foiletonului *Împotriva Moldovei*, în perioada studenției autorului, a stârnit o mare polemică, deoarece Eliade simplifica foarte mult lucrurile, nefiind suficient de matur pentru o analiză nuanțată. **6 puncte**
3. După ieșirea la pensie, tatăl a început să-și educe copiii făcându-le morală: *aproape la fiecare masă ne ținea o lungă predică*. **6 puncte**
4. Mama a renunțat cu timpul la eleganță și cochetărie, întrucât a decis că trebuie să trăiască exclusiv pentru copiii ei, pe care-i susține mereu, în ciuda greutăților. **6 puncte**
5. Imaginea mamei este surprinsă din perspectiva subiectivă a autorului, care scoate în evidență devotamentul pe care îl manifestă în postura de părinte care trebuie să-și crească singur copiii: *N-a mai vrut să-și cumpere nimic pentru ea și ducea singură toată casa*. **6 puncte**

B. **20 de puncte**

Factorul ereditar este un element fundamental în evoluția fiecărui individ, care îl definește și care contribuie la unicitatea ființei sale, de aceea consider că acesta îi poate influența devenirea.

În primul rând, zestrea ereditară este un dat pe care nu-l putem schimba, fie că ne place sau nu. De aceea, depinde de noi cum reușim să asimilăm aceste date genetice, dându-le un sens în conformitate cu propria structură identitară. Astfel, însuși Mircea Eliade își manifestă în adolescență revolta față de atitudinea melancolică moștenită de la tatăl său în foiletonul *Împotriva Moldovei*, care a stârnit mari polemici, mărturisind, mai târziu, că nu a tratat cu suficientă maturitate această problemă.

În al doilea rând, orice persoană trebuie să devină conștientă de ceea ce „a primit" din punct de vedere fizic și psihologic de la familia sa, întrucât așa se poate cunoaște pe sine și își poate ameliora unele defecte. În plus, fiecare persoană este unică și, de aceea, pe lângă datele genetice, intervin acele trăsături personale, care diferențiază chiar și frații într-o familie. Cel mai la îndemână exemplu ar fi cel al basmelor populare, unde cel mai adesea, frații cei mari se dovedesc nevrednici de încrederea acordată, pe când fratele cel mic, de obicei trecut cu vederea, se descurcă mult mai bine decât ei tocmai pentru că învață să-și exploateze calitățile înnăscute.

În concluzie, factorul ereditar poate influența destinul unui om, dar nu constituie un impediment de nedepășit în evoluția sa.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Poezia *Rondelul lunei* de Alexandru Macedonski impresionează prin forța lirismului, care susține tema timpului ireversibil. Astfel, textul dobândește caracter confesiv, prin intermediul pronumelor de persoana I *mă (-ncunună), mine*, eul expunându-și direct regretul generat de conștientizarea condiției efemere. Schimbarea descrisă nu este percepută în planul fizic, ci în cel interior, sufletesc, fapt pus în prim-plan prin termeni din câmpul lexical al

transformării: *schimbată, vechea strună*. La nivel stilistic, mesajul este susținut de procedee sugestive, precum epitetele cromatice *argintată* și *albe*, ce creează imagini vizuale prin care autorul face trimitere la lumina selenară. Epitetul în inversiune *duios răsună* creează o imagine auditivă sugestivă prin intermediul căreia autorul evidențiază paralelismul între planul trecutului, redat prin adverbul *atunci*, și cel al prezentului, sugerat de verbul la indicativ prezent *răsună*. Interogația retorică *Dar unde e cea de-altădată?* dă glas sentimentului de melancolie a eului poetic, acesta fiind sfâșiat între ipostaza oferită de trecut și cea a prezentului. Tema timpului se evidențiază prin motive literare precum *luna*, element cosmic ce nu este supus schimbării, așa cum este ființa umană. La nivel prozodic, se remarcă versurile cu măsură de 8-9 silabe, rima predominant încrucișată și ritmul iambic, ce conferă textului o muzicalitate ușor elegiacă.

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Relația dintre două personaje dintr-un text dramatic de I.L. Caragiale
(*O scrisoare pierdută* – Ștefan Tipătescu și Nae Cațavencu)

Criticul literar Șerban Cioculescu identifică, în **comediile clasice de viziune realistă publicate la sfârșitul secolului al XIX-lea de I.L. Caragiale**, nouă tipuri de personaje, specifice, de altfel, comediei clasice, care **satirizează moravuri sociale și de familie**: tipul încornoratului: Trahanache, jupân Dumitrache, Pampon, Crăcănel; tipul cochetei și al adulterinei: Zoe, Veta, Zița, Didina, Mița; tipul don juanului și al primului amorez: Tipătescu, Chiriac, Rică Venturiano, Nae Girimea; tipul demagogului: Cațavencu, Farfuridi, Brânzovenescu; tipul cetățeanului: Cetățeanul turmentat, conu Leonida; tipul *raisonneur*-ului (cel care îi dă mereu dreptate convorbitorului, din fr. *raison*): Nae Ipingescu, Brânzovenescu; tipul servitorului: Pristanda, Spiridon; tipul funcționarului: „Catindatul"; tipul confidentului: Nae Ipingescu, Eftimița.

Comedia *O scrisoare pierdută* are drept **conflict dramatic** principal **lupta pentru putere dintre două grupări politice rivale**, într-un orășel de munte, în preajma alegerilor pentru Cameră, la finele secolului al XIX-lea. Intriga piesei este declanșată de pierderea unei scrisori de amor trimise de prefectul județului, Ștefan Tipătescu, Joițichii, soția lui Trahanache, important om politic al orașului. Scrisoarea este găsită de Cetățeanul turmentat și sustrasă de la acesta de către Cațavencu, șeful grupării politice rivale, care speră să fie ales deputat, amenințându-l pe Tipătescu cu publicarea scrisorii în ziarul său, deci practicând șantajul politic.

Ca statut social și moral, Tipătescu și **Cațavencu** întrupează, astfel, *tipul politicianului demagog*; Nae Cațavencu este și arivist, iar Tipătescu este, în plus, donjuanul, completând triunghiul conjugal împreună cu Zoe și Zaharia Trahanache. Ca prefect al județului, Tipătescu deține un rol esențial în exercitarea puterii, aparținând burgheziei politice în ascensiune. Fusese școlit în străinătate, fiind un tip inteligent și abil om politic, cu o slăbiciune sentimentală pentru Zoe, care conduce, de fapt, întreaga intrigă politică, dominându-și atât soțul, cât și amantul. În momentul în care sunt amenințați cu publicarea scrisorii, Tipătescu îi propune femeii să fugă împreună, însă aceasta, rațională, răspunde: *Fănică, ești nebun?* Impulsiv, *se aprinde repede*, așa cum îl caracterizează Trahanache, și face abuz de putere arestându-l pe Cațavencu. Așa cum reiese din secvența numărării steagurilor, acceptă furtul din bani publici practicat de polițistul Pristanda, atât timp cât acesta îi este fidel.

Încă din lista de personaje întocmită de autor, aflăm care este **statutul lui Nae Cațavencu**: *avocat, director-proprietar al ziarului „Răcnetul Carpaților", prezident-fundator al Societății enciclopedice-cooperative „Aurora Economică Română"*. Din titulatura pe care și-o atribuie personajul rezultă incultura și parvenitismul (asocierea termenului de *enciclopedică* al societății cu cel de *cooperativ*, arătând că intenția lui nu este cultura, ci câștigul). La fel, numele „Aurora Economică Română" dezvăluie bombasticismul patriotard și demagogia personajului.

Cațavencu este liderul opoziției locale și aspiră la titlul de deputat, fiind în stare de orice pentru a-și atinge scopul. Nu întâmplător, dictonul său este scopul scuză mijloacele, pe care greșit i-l atribuie lui Gambetta, nu lui Machiavelli. „Subtilizează" de la Cetățeanul turmentat scrisorica de amor, pierdută de Zoe Trahanache (care o primise de la amantul ei, Ștefan Tipătescu, prefectul orașului) și o folosește ca armă de șantaj pentru a obține susținerea candidaturii sale de către gruparea opoziției.

Chiar dacă nu este prezent pe scenă în primul act, despre el se vorbește încă de la începutul piesei. Personajul este perceput în moduri diferite de celelalte personaje, fiind astfel caracterizat direct de acestea. Pentru Zoe și soțul ei, Cațavencu este *un mișel*, pentru Farfuridi e *moftolog*, Tipătescu îl vede *mizerabil, infam, impertinent, canalie*, Brânzovenescu îi spune *nifilist*, iar Pristanda gândește despre el ușor admirativ: *Mare pișicher! Strașnic prefect ar fi și ăsta!*

O secvență semnificativă pentru conflictul dintre cei doi este negocierea **înapoierii scrisorii**, în care prefectul îi propune avocatului, în schimb, beneficii, sinecuri și proprietăți precum moșia Zăvoiu, postul de avocat al statului, de epitrop efor etc. Ipocrizia celor doi, rivalitatea, dorința de putere sunt evidente prin eșecul negocierii.

Spre deosebire de majoritatea personajelor din această comedie, caracterizate prin formule sau expresii stereotipe, nici Tipătescu, nici Cațavencu nu au ticuri verbale. Dar, ca orice politician demagog, **Tipătescu și Cațavencu se caracterizează mai ales indirect prin limbaj**. Dacă primul scapă de caricatura prostiei, cel de-al doilea are vocația de a ține lungi tirade fără noimă, ori de câte ori există un prilej. Împrejurarea care relevă cel mai bine această trăsătură este adunarea electorală din actul III, scena a V-a. Cațavencu își începe discursul pe un ton sentimental (*mă gândesc... la țărișoara mea... la România... la fericirea ei!...*), timp în care plânsul îl îneacă tot mai tare, urmărind prin aceasta să-și atragă capital politic. În momentul în care și-a cucerit auditoriul, fapt evidențiat prin uralele și exclamațiile celor mișcați, el își continuă tirada pe un ton *lătrător*, înșirând pretinsele merite personale, dovedind că este oportunist și semidoct. Gândirea lui Cațavencu este lipsită de logică (*Industria română este admirabilă, e sublimă, putem zice, dar lipsește cu desăvârșire, După lupte seculare ce-au durat aproape treizeci de ani, Un popor care nu merge înainte stă pe loc, ba chiar dă înapoi*), acumulează confuzii (*capitalist* pentru el înseamnă locuitor al capitalei, iar *falit* devine în mintea lui om însemnat: *Până când să n-avem și noi faliții noștri?*), conturând profilul ridicol al personajului, prostia, pretenția de erudiție și incultura lui. El se autocaracterizează în fața lui Tipătescu atunci când își declară pretențiile la deputăție: *... vreau ceea ce merit în orașul acesta de gogomani unde sunt cel dintâi... între fruntașii politici*.

Ambele personaje posedă o anume inteligență practică, abilitatea de a se strecura în diferite împrejurări. Cațavencu o lingușește pe Zoe, cerșind iertarea, convins că de la aceasta va putea obține, mai târziu, un ajutor. Tipătescu îndeplinește ordinele venite de la București pentru a-și păstra poziția, obținând alegerea lui Dandanache *în unanimitate*.

Caragiale a creat prin Nae Cațavencu un personaj grotesc, dar nu lipsit de realism; Cațavencu întrupează tipul demagogului și al arivistului în literatura română, fiind exponentul uman al unei tipologii care se regăsește în orice societate, în orice timp, în trecut sau în prezent, fie că ne place sau nu. Relația cu Tipătescu ilustrează corupția politicienilor români, capabili de orice pentru a păstra puterea.

TESTUL 37

Subiectul I **(50 de puncte)**

A.

1. Sensul secvenței *de mare anvergură* este *foarte cunoscut/ celebru*. **6 puncte**

2. Două elemente cu ajutorul cărora Gogu Georgescu a contribuit la creșterea faimei Orchestrei Filarmonicii sunt rigoarea și capacitatea relațională de a lega prietenii. **6 puncte**

3. George Georgescu și-a desfășurat activitatea artistică în perioada interbelică: *Se spunea despre noi atunci, prin anii '35-'36, '40, că Filarmonica noastră este a doua din Europa, după cea din Berlin*. **6 puncte**

4. Motivul pentru care intrarea în scenă a dirijorului era un spectacol este acela că impresiona prin frumusețe, eleganță, ținută și felul dezinvolt în care își purta fracul. **6 puncte**

5. O particularitate a concertelor lui Gogu Georgescu o constituie modul autentic în care se implica în actul dirijării orchestrei. Acesta se angaja total, participând la actul creației, simultan cu cei pe care-i conducea *această capacitate de participare, și sensibilă, și afectivă*. Impresia pe care o creează concertele sale este de totalitate: *un concert al lui era, într-adevăr, o bucurie, și a sensibilității, și a afectului, și a intelectului*. **6 puncte**

B. **20 de puncte**

Personalitățile din domeniul artistic au un mare impact asupra publicului, fie în mod direct, fie indirect, în funcție de felul în care este transmisă creația. În opinia mea, antrenarea unor abilități la nivel relațional este binevenită, deoarece facilitează procesul de transmitere a produsului estetic.

În primul rând, este necesar ca orice producător de artă să își cunoască foarte bine publicul și să înțeleagă cum poate veni în întâmpinarea nevoilor acestuia. În cazul unor arte, precum muzica, pictura, teatrul, dansul etc. artistul își poate cunoaște publicul și poate obține un feedback util îmbunătățirii actului artistic propriu. De exemplu, George Georgescu reușește să crească performanța Filarmonicii pe care a coordonat-o atât grație abilităților artistice, cât și al celor relaționale, ajutat fiind și de soția lui. Georgescu, așa cum reiese din interviul cu Zoe Dumitrescu-Bușulenga, *avea talentul legării de amiciții, talentul relațiilor, era ajutat și de soția lui, de doamna Tutu*.

În al doilea rând, fiind o ființă socială, omul își rafinează abilitățile de comunicare și reușește, astfel, să descopere nuanțe noi ale propriului suflet, care se oglindește și în ceilalți. Arta creatorului devine, astfel, un proces de (auto)cunoaștere și de sensibilizare, prin crearea unor emoții estetice în sufletul celorlalți. De pildă, cunoașterea publicului, *coborârea artei în stradă* își propune, tocmai, să creeze apropiere autentică între artist și consumatorul de artă.

În concluzie, este necesar ca persoanele care lucrează în domeniul artistic să aibă și abilități la nivel relațional, favorizând, astfel, un parcurs evolutiv al actului estetic.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Opera literară *Fântâna cu platani* scrisă de Ion Pillat este o creație lirică de o mare sensibilitate artistică pe tema iubirii. Ideile poetice sunt exprimate într-un discurs liric organizat pe două planuri: unul exterior, al naturii (*fântâna cu platani*) și unul interior, sufletesc (*obrazul tău îl văd*). Textul are forma unui monolog liric adresat, cu caracter descriptiv, eul liric în ipostaza îndrăgostitului exprimându-și emoțiile și trăirile generate de rememorarea întâlnirii cu ființa iubită, cu ajutorul formelor verbale și pronominale de persoana I și a II-a (*tău, meu, ne-am oprit etc.*).

Ideile poetice sunt redate la nivel stilistic prin procedee artistice sugestive: figuri de stil, imagini artistice, topica afectivă. Astfel, epitetul *domol* surprinde cântecul mării, ce trezește sentimente puternice îndrăgostitului melancolic (*În cântecul domol, ce nu-l pot da uitării*). Interogația retorică *Sunt zile sau sunt ani de când pe țărmul mării, / În limpezimi adânci fântâna l-a închis?* surprinde nedumerirea eului liric care caută răspunsuri în propriul suflet. Punctele de suspensie *Murmurul de pârâu rostogolit prin vis…* creează o stare de nostalgie eului îndrăgostit.

În concluzie, între conținutul de idei și mijloacele artistice se stabilește o strânsă legătură, având ca efect trezirea unor emoții puternice cititorului și rafinarea simțului artistic al acestuia.

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Particularități ale unui roman scris după 1980
(*Femeia în roșu* de Mircea Nedelciu, Adriana Babeți și Mircea Mihăieș)

Experimental, atrăgător prin referirea la un fapt senzațional, romanul *Femeia în roșu* scris de Mircea Nedelciu, Adriana Babeți și Mircea Mihăieș este considerat **unul dintre romanele reprezentative ale postmodernismului românesc** și ale generației '80, în primul rând prin formula de „puzzle" a prozei (Mircea Cărtărescu). Este construit pe mai multe planuri, voci și registre narative, care se intersectează și se suprapun, astfel încât se realizează un **mixaj de elemente din diverse epoci, spații geografice și culturale**, din Banatul anilor 1900 până în America prohibiției și în Timișoara anilor '50. De asemenea, în spirit postmodernist, **reciclează teme și formule literare:** pornește de la formula romanului de senzație, transformându-se de fapt într-un **roman despre cum se poate scrie un roman de senzație.**

Acțiunea se compune din relatările mai multor „surse", care au intrat în contact direct sau indirect cu protagoniștii, iar autorii înșiși devin naratorii-personaje ai propriei cărți, numele acestora din urmă fiind alcătuite din inițialele prenumelor adevărate: Emunu (Nedelciu), A. (Babeți) și Emdoi (Mihăieș).

Pretextul tematic al romanului este o **istorie senzațională** legată de o femeie din Banat cu un destin excepțional: ajunsă de tânără în America, la începutul secolului XX, se îmbogățește din afaceri ilegale în vremea prohibiției și colaborează apoi cu FBI-ul, trădându-l pe cunoscutul bandit Dillinger.

Structura romanului este circulară, prin faptul că începutul și finalul se constituie din modulul intitulat „Autopsie", iar celelalte 12 module au titlurile în limba latină. Compozițional, subiectul este relatat de mai mulți naratori în diverse ipostaze, fie sub formă epistolară, fie ca martori sau persoane care îi cunoscuseră pe cei doi protagoniști, fie prin documente, scrieri biografice, filme sau considerații auctoriale. Din mărturia unei „surse", se compune succint destinul femeii care se născuse la Comloș și emigrase în America în 1914 împreună cu soțul său, Ciolac. Acolo a reușit să aibă *un restaurant, hotel și cafebar* unde vindea băutură în vremea prohibiției și care funcționa și ca bordel. Având un copil, se desparte de Ciolac și se căsătorește cu Sage, împreună cu care se întoarce într-o vizită în țară.

Moartea banditului Dillinger se conturează printr-o epică alternativă cu agonia tatălui lui Tit Liviu, care este un personaj incitant în amintirile de tinerețe ale Anei Cumpănașu. Având numai vreo 10 ani atunci când Ana fusese silită de tatăl ei să se mărite cu un bărbat mult prea bătrân și pe care nu reușise niciodată să-l iubească, Liviu fusese singurul ei confident. Între timp, tânărul studiase Medicina și se întorsese în sat ca doctor. **O lungă secvență semnificativă** pentru compoziția și viziunea romanului este cea a relatării paralele a destinului lui Dillinger din America și a personajelor din Banat. În aceeași perioadă în care gangsterului american i se pregătea uciderea, în Comloșul Mare se succed evenimente macabre (o crimă și mai multe decese), evenimente sportive sau festive (meci de fotbal, sărbătorirea satului) consemnate de un „Reporter de vest". **Prin alternare temporală și spațială,** modulul „Dies Festi" cuprinde scurte imagini ilustrative pentru destinul tragic al gangsterului american, dar și pentru episodul dramatic din viața lui Tit Liviu, care își veghează, la Comloș, tatăl în agonie. În America, John Dillinger, amanta sa, Polly Hamilton, și prietena acesteia, Ana Sage, se hotărăsc să meargă la un film. Ana îl trădează polițiștilor, informându-i că se vor duce toți trei la cinematograful „Biograph". Senzaționalul cucerește teren, suspansul este exploatat cu cele mai diverse mijloace artistice, precum suprapunerea orelor în acțiuni desfășurate pe cele două continente. În acest timp, în Comloșul Mare, după ce constată moartea țăranului, apoi moartea naturală a vecinului, doctorul Tit Liviu aude o bătrână întrebând: *Săraca Ana lu Ciogu, pă unde-o fi ea acuma?*. În paralel, în filmul vizionat de Dillinger, Polly și Ana la cinematograful din America, protagonistul (interpretat de marele actor Clark

Gable) este condamnat la închisoare pe viață pentru crimă, dar el refuză verdictul și îi strigă judecătorului: *Mai bine moartea*. Astfel, se suprapun trei niveluri diferite: momentul prinderii lui Dillinger în America, drama personală a lui Liviu la Comloș și lumea filmului cu gangsteri, ceea ce face să se șteargă limitele dintre realitate și ficțiune, dintre text și viață.

Apar **contradicțiile temporare** pe care le nasc **textele fragmentare și vocile suprapuse**, precum informația că Ana Sage este analfabetă sau că, de fapt, mima analfabetismul, dar acesta se soluționează treptat, prin lectura atentă a cititorului. Autorii reușesc, de asemenea, să realizeze, prin **discursul fragmentar**, prin **narațiuni discontinue**, detalii semnificative și notații scurte, lumi și spații culturale diferite, pe care protagonista le traversează sau doar și le amintește: Comloșul anilor 1900, Chicago în anii '20-'30, drumul pe vapor trecând prin Atena, Istanbul. Prin destinul la fel de interesant și nefericit al doctorului Tit Liviu, se reconstituie Viena doctorului Freud sau figura unei mari moșierese din Banat.

O trăsătură specifică operelor postmoderniste o constituie, astfel, **intertextualitatea**, dialogul și suprapunerea discursurilor, vocilor, destinelor atât de diferite care compun laolaltă **polifonia** acestui roman.

Compoziția romanului este complexă, se clădește din alte **două romane posibile**, fiecare cu altă strategie narativă: unul urmărește **destinul Anei** și este risipit pe tot cuprinsul secțiunilor; al doilea este **un roman documentar**, un text aproape nonficțional, care apelează la mărturii, acte juridice și administrative, declarații, precum și la monografii, studii, periodice.

Experimental prin formă și incitant prin pretextul româncei care l-a denunțat pe marele gangster american la începutul secolului trecut, apărut în ultimul deceniu comunist, romanul este o mărturie a dorinței de emancipare a literaturii române postbelice.

TESTUL 38

Subiectul I **(50 de puncte)**

A.

1. Sensul secvenței *tot ce aveam pe suflet* este *tot ce mă apăsa, tot ce mă tulbura.* **6 puncte**

2. Data la care sunt povestite evenimentele prezentate în text este *12/ 25 Noiembrie 1916.* **6 puncte**

3. Imaginile tulburătoare de la spital sunt cauzate de panica soldaților care trebuiau mutați: *se zărea panica pe toate chipurile, ochii injectați și zâmbete sfioase și temătoare.* **6 puncte**

4. Plecarea reginei de la Cotroceni este dificilă, deoarece aceasta era foarte atașată de căminul în care locuise douăzeci și trei de ani și pe care îl amenajase și îl îngrijise după propriile dorințe. **6 puncte**

5. Fragmentul citat evidențiază efectele războiului, atât din perspectiva celor afectați fizic în urma bătăliilor pe câmpul de luptă, cât și din ipostaza celor implicați în salvarea lor. Textul este foarte intens, deoarece surprinde conflictul interior puternic al reginei, responsabilă moral pentru răniții pe care nu-i putea ajuta: *simțeam durerea mai acut decât oricare dintre ei.* Imaginile vizuale și auditive sunt de un mare dramatism: *fiecare își exprima din rărunchi suferințele.* **6 puncte**

B. **20 de puncte**

Jurnalele ținute în timpul unor evenimente istorice sau memoriile pot deveni documente cu valoare istorică pentru posteritate, dar acestea presupun, în același timp, și un grad de subiectivitate imprimat de perspectiva celui care își notează impresiile.

În primul rând, prin intermediul unei scrieri memorialistice, scriitorul face referire la anumite momente istorice, ce pot oferi informații utile cititorilor și pe care nu le-ar găsi în manualele de istorie sau în alte scrieri. Astfel, se poate forma o imagine mai amplă asupra unui fenomen și se poate înțelege mai ușor relația de cauzalitate dintre anumite evenimente. De exemplu, textul de față oferă detalii inedite referitoare la Primul Război Mondial, fapt evidențiat prin notarea datei, *Sâmbătă 12/ 25 Noiembrie 1916.* Astfel, cititorul află mai multe detalii despre acea dată istorică, despre implicarea reginei în război, despărțirea de Cotroceni și dramele din spitalul înființat de aceasta.

În al doilea rând, în orice scriere memorialistică, situată la granița dintre literatură și textul nonliterar, se produce o anumită subiectivizare a discursului, chiar dacă autorul își propune să fie obiectiv. Acesta poate omite anumite evenimente care pot afecta înțelegerea unor fapte sau contexte istorico-politice. De asemenea, distanța dintre momentul trăirii și cel al scrierii poate produce derapaje de natură afectivă și evenimentele trăite pot apărea într-o lumină nouă. Mai există, de asemenea, și jurnale specializate, spre exemplu, jurnalul de autor, în care punctul central îl constituie povestea scrierii unei cărți sau procesul creator în general – Witold Gombrowicz detaliază, de pildă, și părerile sale despre literatura vremii sau compatrioții polonezi din exil.

În concluzie, jurnalele sau memoriile oferă valoare documentară generațiilor următoare, dar transmit, în același timp, impresii personale, ce redau o percepție subiectivă a realității.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Textul citat este o artă poetică, prin care eul poetic exprimă metaforic propriul crez artistic, fapt susținut prin regăsirea pe tot parcursul său a numeroși termeni din câmpul lexical al poeziei: *iamb, măsură*. Eul liric, în ipostaza creatorului, se află într-o permanentă căutare a formei potrivite pentru interioritatea sa: *De mult mă lupt cătând în vers măsura.*

De altfel, caracterul de artă poetică este anticipat încă din titlul alcătuit dintr-un substantiv articulat hotărât, ce desemnează un element prozodic, un picior metric pentru care autorul își exprimă preferința în mod direct. La nivel stilistic, mesajul textului este redat prin epitete sugestive: *versul cel mai plin, mai blând și pudic, puternic,* epitete ce surprind esența muzicalității poetice. De asemenea, adverbul *pururi* pune în valoare perenitatea acestei opțiuni lirice.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Particularități ale unui roman de Camil Petrescu
(Patul lui Procust)

Unul dintre **romanele moderne** cele mai spectaculoase în ceea ce privește tehnicile narative abordate, îndrăzneala experimentală, dorința de autenticitate și de schimbare radicală a formulei estetice „tradiționale" este, fără îndoială, romanul *Patul lui Procust* (1933), semnat de Camil Petrescu.

Tematica romanului acoperă atât iubirea, ca experiență fundamentală a individului, a conștiinței, cât și condiția intelectualului inadaptat social. Astfel, romanul reflectă în egală măsură, în spiritul modernismului lovinescian, burghezia citadină, intelectualul complicat sufletește, dramele sentimentale și dramele de conștiință ale individului scindat între realitatea lumii înconjurătoare și nevoia de perfecțiune, independență și certitudine.

Titlul trimite la mitul antic al lui Procust, care oprea trecători ca să-i jefuiască și fie le tăia picioarele, fie încerca să îi „lungească" pentru a se potrivi exact pe patul său - tortura încheindu-se bineînțeles cu moartea tuturor oamenilor. Astfel, această metaforă exprimă nepotrivirea, incongruența dintre realitate și imaginea despre realitate, de unde drama individuală.

Roman al unor iubiri devastatoare și misterioase, *Patul lui Procust* este, în același timp, un roman al conștiinței, al cunoașterii de sine și al morții. Personajele se construiesc în relații binare și ternare, fiecare oglindindu-se în conștiința celuilalt și privind spre sine (introspecție). Astfel, Fred Vasilescu și doamna T. alcătuiesc un cuplu modern: ea, o femeie tânără, frumoasă, independentă, proprietara unui magazin de mobilă cubistă, el, fiul unui mare industriaș (Tănase Vasilescu Lumânăraru, cel din *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*), iubitor de sporturi și aeronave. Doamna T. își povestește dragostea în scrisorile către autor – care sunt, de dragul autenticității, prezentate ca fiind adevărate și nemodificate, autorul-narator insistând în notele de subsol asupra încercărilor de a o convinge pe tânăra femeie să scrie. Aceeași poveste este relatată de Fred în caietele pe care, de asemenea, i le lasă autorului-narator, inserând amintiri care îi revin în timp ce se află în patul altei femei, actrița fără talent Emilia Răchitaru.

Pluralitatea oglinzilor în care se reconstruiesc permanent profilurile personajelor, triunghiurile aproape stranii care se conturează devin vizibile pentru cititor în momentul în care aflăm că Emilia fusese iubită cu disperare de către Ladima, poetul ratat și sărac, iar acesta avusese un sentiment profund, stabil, amestecat cu venerație și umilință pentru doamna T. Când se hotărăște să se sinucidă lasă un bilet care-i motivează gestul prin dragostea neîmpărtășită pentru aceasta din urmă, fapt dovedit apoi de o autoînscenare. Fred – Doamna T. – Ladima, Fred – Emilia – Ladima, Emilia – Ladima – Doamna T., Emilia – Fred – Doamna T. – sunt tot atâtea conștiințe, oglinzi subiective care clădesc drame individuale și situații din care cel puțin două dintre personaje, Ladima și Fred, nu ies decât prin moarte.

Un moment tragic din poveștile sentimentale și din dramele de conștiință ale personajelor este „accidentul" de avion în care moare tânărul Vasilescu. Faptul că o părăsise pe doamna T. deși o iubea enorm, mai presus de el însuși, și acel accindent care rămâne cu multe semne de întrebare alcătuiesc misterul romanului, enigma impenetrabilă a iubirii lui Fred și a personalității sale. Este, cu siguranță, unul dintre cele mai enigmatice personaje masculine din literatura română.

O secvență semnificativă pentru mobilurile insondabile ale personajelor este cea în care, parcurgând scrisorile lui Ladima către actrița îndoielnică Emilia Răchitaru, în dupa-amiaza de august petrecută în budoarul Emiliei, punctate de comentariile grosolane ale acesteia, Fred este frapat de diferența sufletească dintre cei doi, neputând înțelege cum ajunsese Ladima să divinizeze o ființă atât de vulgară. Perplexitatea lui Fred sugerează incomunicabilitatea esențială dintre oameni, reliefând ideea prozatorului conform căreia nu avem acces decât la propria subiectivitate.

Romanul este scris la persoana I și poate fi considerat **roman subiectiv**. Numai că **nu există o singură perspectivă, a unui singur narator**, asupra faptelor și întâmplărilor. **Există mai mulți naratori**, fiecare dintre ei având

și rolul de personaj: doamna T. (ale cărei scrisori sunt inserate în textul romanului), Fred Vasilescu (care ni se dezvăluie prin intermediul jurnalului), G. D. Ladima (ale cărui scrisori către Emilia Răchitaru le citește Fred Vasilescu). La acestea se adaugă intervențiile autorului din subsolul romanului: este chiar vocea autorului abstract, nu un alt narator care să-i fi împrumutat stilul sau un personaj care să joace rolul autorului. Distanța se menține chiar prin opțiunea de a-și păstra discursul în note de subsol, deși se poate spune că și acestea fac parte din corpul romanului.

Finalul romanului cuprinde **două epiloguri**: *Epilog I*, unde Fred Vasilescu povestește încercările de a afla care fusese relația dintre G.D. Ladima și doamna T. și motivul real pentru care acesta s-a sinucis; *Epilog II*, unde autorul-narator o întâlnește pe doamna T. pentru a-i înmâna manuscrisul lui Fred Vasilescu. La acestea se adaugă, tot în subsol, transcrierea unei conferințe a savantului sir James Jeans, ținute la Universitatea din Cambridge, cu titlul *Soarele care moare*, și încă un articol, dintr-o revistă franceză, *Evoluția e oare revolută?*.

Prin autenticitate, prin drama iubirii și a conștiinței, Camil Petrescu creează unul dintre cele mai importante romane românești din toate timpurile. Povestea nefericită dintre doamna T. și Fred Vasilescu impresionează prin mister și complexitate, iar personajul feminin este fascinant.

TESTUL 39

Subiectul I **(50 de puncte)**

A.

1. Sensul secvenței *spălare pe creier* este *control al minții*. **6 puncte**

2. În timpul unei dictaturi, literatura își propune să ofere un spațiu de rezistență politică și să își asume, în mod voalat, misiunea științelor sociale. **6 puncte**

3. Un motiv pentru care oamenii mai merg la teatru în contextul lumii actuale este acela de a găsi un loc de refugiu în calea intoxicării provocate de mass-media: *caută teatrul ca un loc de refugiu întrucât sunt intoxicați de televizor.* **6 puncte**

4. Matei Vișniec consideră că, în prezent, ca urmare a schimbării climatului socio-politic, istoricii nu mai sunt obligați să recurgă la metodele subversive propuse de literatură pentru a reda anumite aspecte ale realității, libertatea de exprimare fiind neîngrădită. **6 puncte**

5. Fragmentul citat are un caracter reflexiv, deoarece autorul propune o definiție personală a literaturii, artă ce poate surprinde, într-un mod nuanțat, personalitatea umană. Astfel, destinul acesteia nu poate fi afectat de schimbările de ordin politic sau ideologic. Enumerația din secvența *a pulsiunilor sale ascunse, a contradicțiilor sale și a multiplelor sale fațete* evidențiază complexitatea sufletească, ce face obiectul operelor literare. **6 puncte**

B. **20 de puncte**

E cunoscut faptul că evoluția oricărui individ e afectată în mod fundamental de contextul socio-politic în care trăiește. Acest fapt e cu atât mai semnificativ în cazul dictaturilor totalitare, unde libertatea de expresie e suprimată, și drepturile elementare ale omului sunt încălcate în mod frecvent. Scriitorii sunt în mod deosebit afectați, căci ei suportă cel mai acut rigorile cenzurii.

În primul rând, în cazul scriitorilor rămași în țară, regimul politic le reglementează atât tematica pe care o pot aborda, cât și stilul pe care îl folosesc (spre exemplu, principiile directoare ale poeziei realist-socialiste erau simplitatea și claritatea, căci publicul-țintă era format din muncitori și țărani). Orice îndepărtare de la regulă e pedepsită, or asta înseamnă, în cazuri extreme, închisoarea (cum a fost în cazul lui Radu Gyr) sau trimiterea în exil (Paul Goma).

În al doilea rând, chiar și scriitorii care pleacă în străinătate sunt afectați de contextul politic totalitar. Ei sunt obligați să se afirme într-o altă limbă decât cea maternă, și acest lucru alterează nu numai procesul creator (și implicit rezultatul creației), dar și felul în care produsul artistic (romanul, nuvela, poezia, articolul, eseul etc.) este difuzat și receptat de către public. De exemplu, Matei Vișniec a trebuit să se impună pe scena literară franțuzească, unde a simțit din plin concurența unor autori autohtoni, de limbă franceză.

În concluzie, evoluția unui scriitor este afectată în mod semnificativ de contextul socio-cultural în care trăiește, însă există o serie de variabile (afiliații politice, valori personale etc.) care țin de personalitatea fiecăruia.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Fragmentul selectat din opera literară *Titanic Vals* de Tudor Mușatescu aparține genului dramatic, deoarece prezintă particularitățile acestuia la nivel formal și de conținut.

În primul rând, din punct de vedere structural, textul este alcătuit din acte și scene, fragmentul citat fiind selectat din *Scena 11*. Conflictul dramatic este dublu: de tip exterior, între Spirache și unii membri ai familiei, dar și interior, în sufletul personajului masculin, care știe că adevărul nu va fi acceptat și caută o rezolvare.

În al doilea rând, *se* remarcă prezența indicațiilor scenice (didascaliilor), care oferă precizări privind numele personajelor *(Cei dinainte, Dacia, Chiriachița)*, orientează jocul actorilor, fiind indici comportamentali *(intrând, Gena aprinde)* și gestuali *(Dezolat, privește când la Gena, când la Miza)*. Modul de expunere specific este dialogul dramatic, element esențial în conturarea personajelor și în evoluția acțiunii. Acestea comunică prin intermediul replicilor, care sunt precedate de numele vorbitorului (Dacia: *Cât ai dat pe ea?*).

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Particularități de construcție a unui personaj dintr-o dramă

(*Meșterul Manole* de Lucian Blaga)

Dramaturgia lui Lucian Blaga atestă, asemenea poeziei sale, strânse legături cu **mişcarea modernistă**. În teatrul lui Blaga, ca și în teatrul **expresionist** în general, personajele sunt simboluri pentru cunoaștere, pentru creație și pentru forțele adânci ale vieții. În consecință, la baza conflictului dramatic vor sta contradicțiile dintre aceste forțe și simboluri, dintre viziuni diferite. **Drama modernă de factură expresionistă** *Meșterul Manole* a fost publicată la Sibiu în 1927 și se sprijină pe cunoscuta legendă a Mănăstirii Argeșului, autorul grefând pe sensul metaforic al baladei populare ideea că tot ce e cu adevărat durabil se obține prin jertfă.

Drama se încadrează (ca, de altfel, și mare parte din poezia lui Lucian Blaga) în expresionism prin: construcția personajelor simbolice, tușa puternică în conturarea situației și a personajelor, elanul vitalist, exacerbarea eului, limbaj avântat, metaforic și simbolic, sentimentul tragicului, reîntoarcerea la mituri, sentimentul cosmic, comunicarea cu absolutul ș.a.

Conflictul dramei începe în momentul în care intră în scenă Mira, soția lui Manole. **Scena** evidențiază un creator derutat și aproape descurajat de fenomenul de nepătruns al prăbușirii zidurilor bisericii. Manole măsoară și socotește în odaia sa de lucru, în prezența stareţului Bogumil. Acesta din urmă are pentru situația disperată în care se află constructorii o singură soluție – jertfa. Pentru Manole, jertfa unei ființe umane este irațională și el continuă să se frământe. Mira cunoaște tumultul interior al soțului său și a înțeles sfatul stareţului Bogumil. În viziunea lui Lucian Blaga, lumina și întunericul, Dumnezeu și Diavolul nu mai sunt privite ca elemente antinomice, ci în relație de complementaritate. Numele personajului Bogumil trimite la un preot bulgar, fondator al unei secte creștine la începutul secolului al X-lea, care propovăduiște dualismul lumii: Satan a creat lumea materială, iar Dumnezeu i-a conferit spirit.

Simbol al creatorului din toate timpurile, Manole duce cu sine un conflict de natură interioară, izvorât din înfruntarea lucidității meșterului care construiește încă multe altare cu necesitatea, care pentru Manole e irațională, de a sacrifica un om, și nu pe oricine, ci pe propria-i soție.

Elementele conflictului sunt, așadar, pe de o parte, devoranta pasiune pentru construcție și, pe de alta, intensa dragoste pentru viață, pentru frumusețea și puritatea ei, toate întruchipate de Mira. Manole este obligat de jocul sorții să aleagă între biserică (simbol al Vocației creatoare) și Mira – simbol al vieții, al dragostei, al purității omenești: biserica și Mira sunt cele două jumătăți ale personalității eroului. Fără una dintre ele, meșterul e anulat ca om. Constatăm, deci, un echilibru perfect al forțelor conflictului, și de aici caracterul tragic al acestuia.

Tragismul personajului provine din faptul că se află într-o situație fără ieșire. Singura soluție este moartea. Iar dincolo de această semnificație, mitul conferă momentului înțelesuri nebănuite. **Metafora femeie-biserică,** devenită transparentă prin însăși desfășurarea acțiunii, trimite cu gândul la vocația zămislirii, în care biserica e simbol al plăsmuirii unei valori estetice eterne, așa cum femeia este simbolul eternității prin neclintitul ei destin de a perpetua, născând, Omul. Manole, deși simbol și el ca mai toate celelalte personaje, evoluează totuși ca un caracter cu o puternică și problematică personalitate, cu o individualitate distinctă, trăindu-și intens și neabătut destinul său de martir al creației.

Complexitatea personajului este dată de faptul că Manole evoluează pe **două planuri fundamentale:** unul psihologic și unul al faptelor. **În ordine psihologică, acțiunea (și, odată cu ea, personajul) atinge punctul maxim al încordării în momentul hotărârii de a jertfi (când Manole îi spune solului că *biserica se va ridica*, hotărârea e definitivă); în ordinea faptelor, punctul culminant e marcat de zidirea Mirei în temeliile bisericii.**

Scena este decisivă, fiindcă acum devine tot mai puternică conștiința că, pentru el, ca individ, sacrificiul nu mai înseamnă izbândă, ci secătuirea tuturor puterilor sufletești. Bolnav de iubirea pentru Mira, muncit de inutilitatea sacrificării celei mai de preț ființe, care-i aparținea trup și suflet, în gestul suprem al renunțării nemaigăsind iarăși niciun sens, Manole se răzvrătește împotriva propriei sale fapte și a celui care i-o ceruse și vrea să spargă zidul pentru a-și elibera iubita.

În **final**, Manole se urcă în turlă, trage clopotul, după care se aruncă în gol. Astfel, prin moarte, atinge gloria și eternitatea. Balada se încheie cu moartea tuturor constructorilor, semnificație nu numai a sacrificiului total, dar și a răzbunării voievodului egoist, care vrea să fie singurul ctitor al unei asemenea capodopere. Blaga îi lasă în viață pe

meșteri ca pe niște dovezi concrete ale adevărului că marile izbânzi ale omului vor cere neîntrerupt noi și mari sacrificii umane.

În esența lor, fiecare dintre zidari e un Meșter Manole. Drama este, de fapt, despre opera care își devorează creatorul, dacă să ne raportăm la ultima frază: *Doamne, ce strălucire aici și ce pustietate în noi!*

TESTUL 40

Subiectul I **(50 de puncte)**

A.

1. Sensul secvenței *avea să-mi marcheze devenirea* este *urma să-mi influențeze evoluția.* **6 puncte**

2. Două elemente arhitecturale ale locuinței din Oradea sunt înălțimea casei (avea un *parter înalt*) și mărimea/ organizarea acesteia (cuprindea *nouă-zece camere* pe nivel). **6 puncte**

3. Scrisul este văzut de Ana Blandiana ca fiind *fratele mai mic al lecturii*, deoarece, în prima etapă, își trage seva din paginile autorilor preferați, apoi ajunge, în cele din urmă, să o exprime pe aceasta, în modul cel mai autentic: *am trecut prin toate epocile istoriei literare, înainte de a ajunge la mine însămi.* **6 puncte**

4. La deschiderea ușii, fetița a fost cuprinsă de uimire, deoarece a descoperit un munte de cărți, așa cum nu mai văzuse până atunci. **6 puncte**

5. Interogațiile retorice problematizează una dintre temele actuale ale societății contemporane, și anume raportarea tinerei generații la lectură. Astfel, autoarea își exprimă, în mod indirect, îngrijorarea generată de schimbările mentale, ce ar putea duce la refuzul lecturii: *Cum aș putea să-mi imaginez că această fericire ar putea să înceteze să existe vreodată.* **6 puncte**

B. **20 de puncte**

Lectura reprezintă, incontestabil, o formă de educare a propriului sine și de lărgire a orizontului cunoașterii. Consider că rolul său este fundamental, mai ales în perioada adolescenței, deoarece contribuie la formarea personalității și definitivează anumite trăsături de caracter, ce vor marca individul pe tot parcursul vieții sale.

În primul rând, cărțile ne oferă posibilitatea de a ne documenta și de a ne informa asupra anumitor teme și perioade ale culturii lumii într-un mod mai profund și mai plăcut decât în cazul altor surse de cunoaștere. Astfel, putem privi în mod diacronic anumite fenomene și putem înțelege mai bine relația cauză-efect în unele contexte sociale, culturale sau politice. De exemplu, descoperirea bibliotecii la vârsta de 13-14 ani reprezintă un moment important în evoluția tinerei Ana Blandiana, care mărturisește că a devenit *intelectual încercând să epuizez acel munte* de cărți.

În al doilea rând, cărțile de literatură oferă experiențe complexe oricărui cititor la mai multe niveluri: cognitiv, afectiv, moral. Astfel, lectura ajută la purificare (*catharsis*), procedeu teoretizat de Aristotel în *Poetica* sa, prin care cititorul se eliberează de propriile trăiri negative atunci când asistă la o tragedie. În plus, textul literar devine o formă de explorare personală, care determină evoluția lectorului, contribuind la găsirea propriului drum, fie că este vorba despre domeniul filologic sau științific.

În concluzie, lectura este o formă de lărgire a orizontului cunoașterii și de consolidare a personalității unui individ.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Poezia *Către cititori* de Lucian Blaga este o artă poetică, creație în care autorul își exprimă concepția despre artă și despre rolul artistului în societate. Demersul poetic are ca punct de plecare tematica propriei opere, redată la nivel stilistic printr-o amplă enumerație: *despre soartă și despre șarpele binelui, / despre arhanghelii cari ară cu plugul / grădinile omului, / despre cerul spre care creștem, / despre ură și cădere, tristețe și răstigniri.* Eul liric, în ipostaza artistului, își exprimă predilecția atât pentru cunoașterea elementului cosmic, cât și pentru explorarea lumii terestre, afectate de desacralizare (imaginea arhanghelilor surprinși în activități cotidiene). Textul dobândește caracter confesiv, prin intermediul pronumelor de persoana I și a II-a (*mă, vă)* și al verbelor la aceeași persoană (*credeți*), eul expunându-și direct crezul poetic. Finalul poeziei surprinde condiția artistului, dezamăgit că receptarea propriei creații nu se realizează așa cum își dorește: *Amare foarte sunt toate cuvintele.*

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Particularități ale unui basm cult de Ion Creangă
(*Povestea lui Harap-Alb*)

Basmul cult românesc capătă strălucire în opera lui Creangă, a cărui originalitate se observă la nivelul stilului, al narațiunii, al construcției personajului și al viziunii care umanizează fantasticul.

Povestea lui Harap-Alb este o **narațiune pluriepisodică în care sunt povestite întâmplări fabuloase**, la care iau parte personaje înzestrate cu puteri supranaturale. Protagonistul, neavând decât trăsături omenești, este ajutat de obiecte sau făpturi cu însușiri miraculoase, el primind în final răsplata pentru faptele lui bune.

Prin urmare, este respectată **tema înfruntării dintre bine și rău**, care dezvoltă, de regulă, două planuri epice, unul realist și altul fabulos. De asemenea, se asociază **tema devenirii eroului**, tânărul fiind văzut în procesul formării și al maturizării sale; de aceea, basmul poate fi citit și ca un **bildungsroman**, relatând evoluția fiului de crai de când pleacă de acasă până când ajunge împărat.

Schema epică a basmului *Povestea lui Harap-Alb* respectă tiparul narativ specific basmelor populare, cu observația că, la Creangă, se complică și se prelungește acțiunea, ajungându-se la o schemă epică mult mai complexă. Astfel, vom găsi: **situația inițială** – viața tihnită a familiei craiului, dar și a familiei lui Verde-Împărat, fratele Craiului (*Amu cică era odată într-o țară un craiu, care avea trei feciori*); evenimentul, **împrejurarea prin care se pierde starea inițială de echilibru**; o lipsă sau o prejudiciere care constituie, de fapt, **intriga acțiunii** – Verde-Împărat nu are moștenitori de sex masculin (motivul împăratului fără moștenitori); **acțiunea de remediere a lipsei**, care presupune, de cele mai multe ori, plecarea într-o călătorie (motivul călătoriei inițiatice); **călătoria** este precedată de **trecerea primelor probe**, pe care le instituie însuși craiul – se îmbracă într-o blană de urs și iese de sub un pod, tocmai pentru a verifica vitejia fiilor săi. Proba o trece cel mai mic dintre frați (motivul mezinului, Prâslea, fiind iarăși unul dintre stereotipurile basmului).

O secvență ilustrativă pentru estetica basmului și pentru evoluția protagonistului este cea din timpul călătoriei spre Verde-Împărat, când fiul **craiului se întâlnește cu „personajul negativ"**: Spânul. De remarcat că această întâlnire fusese prefigurată de sfatul tatălui: *Ferește-te de omul spân, iar mai cu seamă de cel roș*. Spânul îi întinde eroului o capcană (intrarea în fântână), în care mezinul, *boboc în felul său la trebi de aieste*, cade: se produce un **transfer de identitate**, Spânul preia hainele și identitatea fiului de crai, și invers. Este momentul în care fiul de crai este numit Harap-Alb, o sintagmă oximoronică, pentru că termenul „harap" se referă la o persoană cu pielea neagră.

Această substituție de identitate a fost interpretată ca fiind cheia de boltă a semnificației mitice, chiar alchimice a basmului, pe care o face Vasile Lovinescu în *Creangă și Creanga de Aur*. Interpretarea pe care Vasile Lovinescu o face basmelor lui Creangă se referă la tehnici străvechi de inițiere și vizează profunzimea textului. Astfel, Harap-Alb este, pe tot parcursul basmului, supus unor probe de inițiere și de separare a albului de negru, de accedere la un nivel spiritual superior.

Ajuns la Verde-Împărat, în ipostaza de slugă a Spânului, **Harap-Alb este supus altor probe**, Spânul dorind, de fapt, să îl trimită la moarte: Harap-Alb trebuie să aducă salate din Grădina Ursului, să aducă nestematele care împodobesc pielea unui cerb fabulos, să o aducă pe fata Împăratului Roș, o *farmazoană* nemaivăzută. Aici s-ar fi putut termina schema populară a basmului, găsindu-se soluționarea crizei dintre Spân și Harap-Alb, călătoria fiind cumva încheiată. Însă Creangă prelungește basmul cu încă o călătorie inițiatică, unde eroul va întâlni secundanții/ ajutoarele/ adjuvanții: personajele inconfundabile și de neuitat Gerilă, Setilă, Păsări-Lăți-Lungilă, Ochilă, Flămânzilă.

La Împăratul Roș apare o **altă serie de probe**, pe care eroul le trece cu ajutorul prietenilor săi, **adjuvanții** (Sfânta Duminică, Gerilă, Setilă, Păsări-Lăți-Lungilă, Ochilă, Flămânzilă), cu ajutorul **donatorilor** – regina furnicilor, regina albinelor – și cu ajutorul calului năzdrăvan (proba camerei încinse, a mâncării și a băuturii în exces, a alegerii grâului de neghină, a identificării adevăratei fete a Împăratului Roș, tema dublului, a întrecerii dintre cal și turturică).

Lupta purtată pentru refacerea echilibrului, victoria obținută de erou și remedierea lipsei inițiale: Spânul este demascat, Harap-Alb, readus la viață cu cele trei smicele fabuloase, stropite cu apă vie (motivul apă vie-apă moartă), este înscăunat împărat, se căsătorește și trăiește fericit până la adânci bătrâneți.

O secvență semnificativă pentru viziunea lui Creangă asupra lumii și vieții este cearta dintre adjuvanți în camera încinsă de la Împăratul Roș, pe care Gerilă o răcise prea tare. Discuția dintre protagoniștii fabuloși este asemănătoare cu o discuție între flăcăii din Humulești. Creangă conferă astfel **caracter comic** fabulosului, dovedind că singura posibilitate de a scăpa de rău este râsul. Aceste făpturi sunt umanizate și individualizate prin comportamentul lor, prin felul de a vorbi, prin psihologia lor, care nu diferă cu mult de cea a personajelor umane din text. Recunoaștem, astfel, spațiul și timpul cărora le aparțin prin limbaj și atitudine aceste personaje.

Lumea fabuloasă a lui Creangă coboară, astfel, într-un plan de existență care poate fi determinat geografic și istoric – este lumea satului moldovenesc din vremea autorului. Rezultă, așadar, **autohtonizarea** și **tratarea realistă a fabulosului** la Creangă.

Viziunea asupra lumii se conturează pe măsură ce pătrundem, în calitate de cititori, în lumea basmului. Putem vorbi, la Creangă de o perspectivă optimistă și umoristică. Autorul privește lumea cu jovialitate, manifestând înțelegere față de defectele umane. Stilul inconfundabil al lui Creangă se bazează pe **oralitate** și **umor**, pe folosirea unui **limbaj specific**, bogat în regionalisme, expresii și locuțiuni populare, pe **erudiția paremiologică**: *La plăcinte, înainte,/ La război, înapoi!, De-ar ști omul ce-ar păți,/ Dinainte s-ar păzi.*

Basmul lui Creangă își pierde de aceea, prin repovestire, calitățile care îi dau unicitate și îl fac nemuritor.